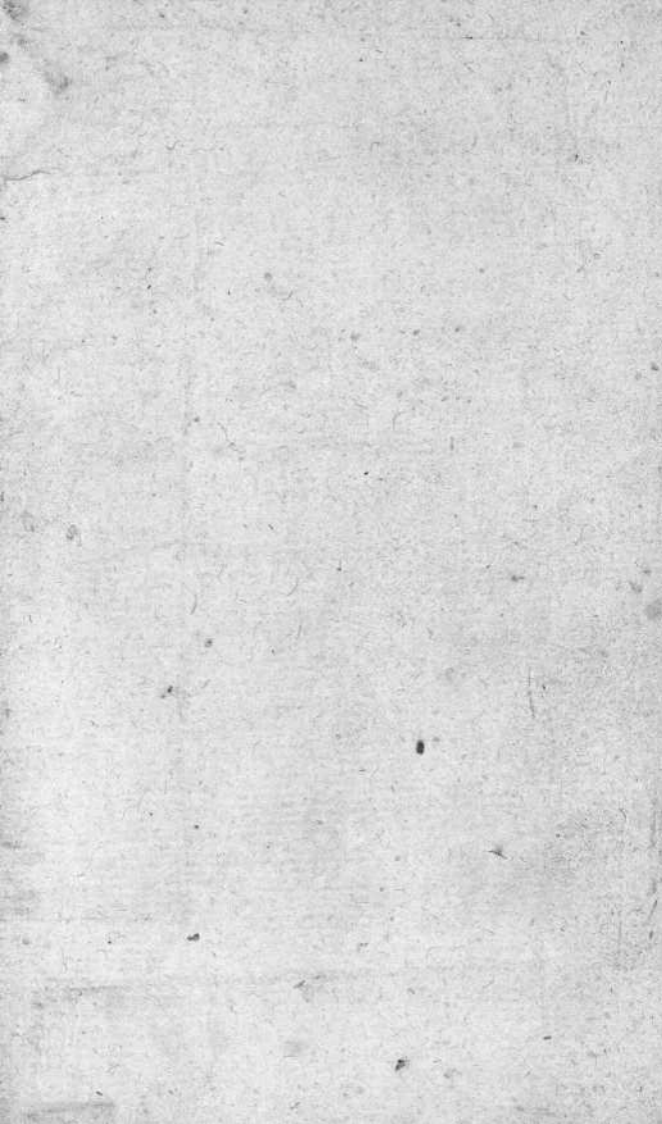

277

HET LEVEN
VANDE H. MOEDER
TERESA van IESVS
FONDATERESSE
DER BAER-VOETSCHER
Carmeliten ende Carmeliteressen:

Door haer selve / midts bevel haers Over-
ste in't Spaensche beschreven/ende nu versch nae
het ooriginel cozzectelijck in't Duytsch overgeset.

UYT-GHEGHEVEN,

Door den Eerw. P. F. ELIAS VAN S. TE-
RESA, Carmeliet Discalce van Antwerpen,

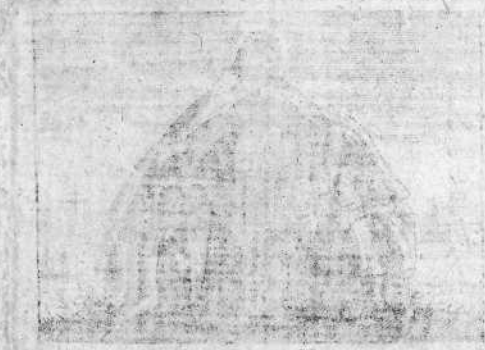
TEGHENDT,
By FRANCHOYS D'ERCLE, inde
Sonne-stræet / inden Phoenix. Anno 1673.

HET LEVEN
VANDAAN MOEDER
TERESA VAN AVES
FONDAATERS
DER ZAKENVOETSCHE
Carnachten (oud Carnachten):

Er is hier een...
de...
de...
de...

UITSCHREVEN

Door den Edele...
RESA, Caracole...
TE

TECHNIEK
FRANCOIS...
1773

GHE TVYGHENISSEN

OVER

DE BOECKEN ENDE LEERINGHE

VANDE H. MOEDER

TERESA VAN IESVS,

VERGADERT

ENDE IN ORDEN GHESTELT

DOOR

F. ELIAS A SANCTA TERESA.

L H O E W E L , devote Leser , de weerdige Boeck en Schrif- ten van onte H. Moeder T E R E S A haer eyghen ghetuy- ghenisse mede brengen , ende ghenoeghsacmelijck aen eenē yghelijck , die de selve met behoorelijcke aendachtigheydt ende verstandt is lesende , te kennen gheven , wat van de selve te houden ende te jugeren is ; noch- tans hebbe ick , om eenen yghelijck te beter contentement van alles te geven , voor noot- sakelijck geacht hier by te voeghen de oordeelen ende jugementen van de H. Catholijcke Roomsche Kercke over de selve. Want overmits onse H.

Ghetuyghenissen over de boecken

Moeder (als extraordinarelijck van Godt den Heere in haer verstandt verlicht, ende seer nae tot hem op een Seraphinische maniere opgetrocken zijnde) alfulcke hooghe saecken ende mysterien is tracterende ende beschrijvende, de welke niet alleen de verstanden ende herffenen van den ghemeynen man, maer oock van vele gheleerde Doctoren ende groote Theologanten zijn te boven gaende, mochte het lichtelijck gebearen, dat noch eenige perfoonen zouden in twijfel staen, oft oock alle dese hooghe dingen met het Catholijck Gheloewe waeren accorderende, ende alloo daer door mochten eenen afkeer krijghen om dese weerdighe Boecken ende Schriften van onse H. Moeder te lesen; waer tyt voorts mochte spruyten, dat de selve oock by velen (hoe wel sonder reden ende grondt) zouden mispresen, ghelaeckt, ghecalomnieert, ende by avontueren oock teenemael versmaect ende verworpen worden. Om alle dese inconuenienten behoorelijck te bejeghenen, en vinde ick niet beters noch bequamers, als ten voorschijn te brenghen het Ghetuyghenis ende het jugement van onse Moeder de H. Catholijcke Roomsche Kercke over de selve weerdighe Boecken, waer mede terstont zal gestopt worden den venijnighen mondt vande calomniateurs, ende versterckt zullen worden de goede ende rechtsinnige Catholijcken, als de welke hun in alles zijn submitterende ende onderworpene het waerachtighen ondisputabel vonnis ende jugement van hunne Moeder de H. Roomsche Kercke. Dit jugement over de weerdighe Boecken van onse H. Moeder can ghevoeghelijck ghedeylt worden in dry classen oft squadronen, comende van het leeghste tot het hooghste ende opperste, inder voeghen

2016. da

vande H. Moeder TERESA.

dat de eerste Classe is begripende het ghevoelen vande voornaemste Doctoren ende Theologanten; de tweede, het Relas vande Eerweerdighste Heeren de Auditeurs vande H. Rota aen sijne Heyligheyt den Paus Paulus den Vijfden nopende het Proces gefurneert over de Canonizatie van onse H. Moeder, met advoy ende approbatie vande Congregatie der uytmenensten Heeren Cardinalen over de H. ceremonien, inden naem van Sijne Heyligheyt voorseyt ende vande geheele H. Kercke tot examinatie van diergelijcke dingen geordonneert zijnde; de derde ende alderhooghste, het onfeylbaer vonnis ende definitie vanden Stadtbouder Christi, den Paus van Roomen selve, de welcke, als in dit stuck vanden H. Geest sekerlijck geassisteert ende gedirigeert zijnde, niet doen noch missen en can. Sulcken ordre dan volgende, zullen wy hier eerst stellen de principaelste ende voornaemste plaetsen oft Passagien vande principaelste ende voornaemste Doctoren ende Theologanten hun de saken van Mysticke Theologie best verstaende: want te willen by een vergaderen alleende yegelijcke getuygenissen van alle ende yegelijcke Doctoren, zoude wel eenen neuen ende grooren Boeck behoeven.

Ghetuygeniffen over de Boecken

DE EERSTE CLASSE.

BEGRIJPENDE HET GHEVOELEN

V A N D E

MYSTICKE DOCTOREN.

I.

DEn eerften zal wesen den Eerweerdigen Vader B. LOUYS VAN LEON, van S. Augustijns Orden, der H. Theologie inde hooge Schole tot Solamanea Professeur, ende in sijnen tijdt een licht ende pilaar van geheel Spaignien: de welcke, nae dat hy de voorleyde boecken van onse H. Moeder door bevel vanden Coninghlijcken Raedt overlesen, geexamineert ende wel rijpelijk ondersocht hadde, inde leeringe daer van sulck een genoeghte genomen heeft, dat hy tot recommendatie vande selve, een seer langen ende schoonen Send-brief gefonden heeftaende Priorinne ANNA VAN IESUS ende d' andere Religieußen vande Ordre der Ongefchoeydde Carmeliterffen in het Convent tot Madrid; de welcke wy, om dat sy een soo uyt-nemende getuygenisse is vande suyvere ende onberisfbare leeringe van onse H. Moeder, alhier stellen zullen, voor soo vele als sy tot onstegenwoordigh propost is dienende, ende luyt als volgt.

vande H. Moeder TERESA.

Ick en hebbe de Moeder TERESA VAN IESUS
 noyt ghekent noch ghesien / ter wijlen sy hier op
 der aerden leefde; maer nu sy inden Hemel leeft/
 soo kenne ende sie ick haer bijnae altyds in twee
 van haere levende beelden die sy ons achtergela-
 ten heeft / welck sijn haere Dochters / ende haere
 Boecken / de welcke nae mijn duncken oock syn
 gstrouwe ende alder-gheloofswaerdighste ghetug-
 ghen van haere groote deught. Ende voorts veel
 dinghen verhalende tot lof vande voorseyde Reli-
 giosen, om dat sy de voetstappen van hare Moeder
 soo eygentlijcke ende pertinentlijck waren nae-
 volgende, seght * t gene dat aengaet de Boecken
 van onse H. Moeder, inder manieren als hier volght
 Niet min claer noch min miraculeus en is het twee-
 de / dat ick geseyt hebbe te wesen hare Schriften en-
 de Boecken / hebbende ontwijffelijck den H. Geest
 gewilt / dat de Moeder TERESA daer in een seer
 raer exempel zoude wesen. Want in de hooghe
 dinghen die sy tracteert / ende inde subtylheydt
 ende claerheyt daer sy die mede tracteert / gaet sy
 beel verstanden te boben: ende aengaende de ma-
 niere van schryben / ende de sijnberheydt ende
 lichtheyt des styls / ende de gratie ende goeden
 schick der woorden / ende ongeaffecteerde fraepig-
 heyt die eenen boben maten vermaect / twijf-
 fel ick oft eenigh schrift in onse taele is / welck
 daer by te gelycken sy. Ende oversulckx ben ick
 my alejts / als ick de selve lese / op een nieuw ber-
 wonderende / ende in sommige plaetsen daer van
 dunckt my dat het gheen menschelijck verstandt
 en is dat ick hoorze. Ende ick en twijffele niet / ofe
 den H. Geest sprack door haer in beel plaetsen/
 ende regeerde haer penne ende handt / welck ken-
 lijck ghenoegh maect de claerheydt die sy ghe-
 huyct in duystere ende onclare dinghen / ende
 het

Ghetuygenissen over de Boecken

Het byet dat sy met haer woorden ontfekte in't herte des ghene diese leest. Want lastende staen veel andere groote profyten / de welke in dese Boecken vinden de ghene diese lesen / zyn twee nae wijn duncken / die dat principaelijck wercken.

Het eerste is / dat sy in de herten der Leers licht maeken den wegh der deught: het ander / dat sy die ontfeken in de liefde der seluer / ende van Godt. Want aengaende het een is het wonderlijck om sien / hoe dat sy Godt hoorde ooghen der ziele stellen / ende hoe licht sy hem thoonen om binden te zyn / ende hoe soet ende vriendelijck tot de ghene die hem binden: ende aengaende het ander / sy ontfeken in de ziele niet alleen door altemael t samen / maer door elck wordet een Hemelsch vier / dat haer verbrandt ende te niet doet. Ende weyzende van haer oogen ende sinnen alle de swaerigheden die daer gebonden worden (niet op dat sy die niet en sie / maer op dat sy die niet en achte) maeken sy haer niet alleen bezydt van het bedrygh dat de valsche imaginatie haer hoorde ooghen stelde / maer oock ontlast van haer swaerheit ende slappigheyt / ende soo berklaeckt / ende / indien men dat soo magh seggen / soo haeckende nae het goet / dat sy terstondt daer toe blyeght met een vierige hegerete. Want den grooten brandt / die in dat hepligh herte was blakende / brack upt als lebende aen haer worden / soo dat sy al om blamen gheben waer dat sy passeren: waer van ick verstaet dat utwe Eertweerdigheden goede ghetuyghen zyn / gemectt dat ghylieden zyt haer waerachtigh beeldt ende ghelijckenisse. Want wy en ghedenckt noyt dat ick in dese Boecken ghelesen hebbe / oft wy herst gedocht dat ick utwe Eertw. hoorde spreken; ende wederom dat ick u lieden noyt en hoorde spreken / oft wy docht / dat ick in
de

vande H. Moeder TERESA.

de H. Moeder las: ende die het selve zullen wllen
 bezoeven / zullen bevinden dat het de waerheyt
 is; want sy zullen sien het selve licht ende groot-
 heyt des verstants en vernufte ende swaere saec-
 ken des gheests de selve abelheyt ende soetigheyt
 in die te verclaeren de selve behendigheyt / de sel-
 ve discretie: sy sullen het selve Godelijck vree
 gewoelen / ende zullen vatten de selve begeerten:
 sy zullen bevinden de selve maniere van heylig-
 heyt / met die ghemeyn oft oock wonder wercken-
 de is; maer die soo in substantie door allen haren
 wandel ingestort dat sy altemet / sonder Godt te
 noemen / de zielen op hem verliese wacken.

Daer dat / om wederom te comen tot het begin-
 sel / al is het dat ick haer niet en hebbe ghesien
 doen sy hier opder aerden leefde / ick haer nu sie
 in haer Boecken ende dochters; oft / om beter te
 seggen / ick sie haer nu in utwe Eerweerdigheden
 alleen die haer dochters zyt / ende haer manieren
 aldermeest representeert / wesen de een levende af-
 beeldtsel van haer schriften ende Boecken. De
 welke Boecken / die nu in 't licht comen / ende
 my van den Conighlycken Raedt bevolen zyn te
 overlesen / ick met recht u lieden heyligh Cohent
 opdzagen magh / gelijk ick 't met der daet doe /
 om den aerbejt die ick daer aen gehangen heb-
 be / die niet cleyt en is gheweest. Want ick en
 hebbe niet alleenlyck geaerbejt in die te oversien
 ende te examineren / welck is 't ghene dat den
 Raedt my bevolen heeft / maer oock in die te con-
 ereren met de originaelen selve die ick beel dae-
 ghen lanck by my gehad hebbe / ende in die we-
 derom te brynghen tot haer engen puerheyt / op
 de selve maniere soo de Heylige Moeder die met
 haer handt gheschreven heeft achter ghelacten /
 sonder die te veranderen / noch in woorden noch

Ghemeynissen over de boecken

in substantie / waer af seer gheweken waeren de
copyen diemen daer af hadde / 't is dooz onmacht-
saemheydt der schrybers / oft dooz stoutigheydt
ende onwetentheydt : want yet te veranderen
in dinghen gheschreuen dooz eene in wiens hert
Godt woonde / ende die men gheloost haer ghe-
moderet heeft om die te schryben / is een seer groo-
te stoutigheydt geweest ende de woorzen te wil-
len verbeteren / is geweest een seer schandelijcke
dwalinghe. Want waer 't dat sy de Spaensche
taele wel verstonnen / sy hadden gesien / dat den
stijl van de H. Moeder is de eygen scaepigheydt
der selver. Want al is het saecken / dat sy in som-
mige plaetsen van haer schryften / eer sy een re-
den volpndt die sy begonst heeft / de selve men-
ghelt met ander redenen / ende dickwael bzecke
den begonste materie met dinghen die sy daer on-
der boedert / niet te min doet sy dat soo wel / ende
het gheschiedt met sulck een goede gratie / dat
haer de selve faute is bybzinghende scaepigheydt /
ende is het rieraet van 't ghene sy is vertellende
inder voeghen / dat ick die wederom ghezochte /
hebbe tot haer eerste nettigheydt.

Maer obermics niet ter werelt soo goet en is /
daer den quaden aerdt der menschen niet eenige
faute aen en can versieren / soo binde ick geraden
alhier / ter wylen ick uwe Gertw. aen sprake / roz-
selijck te antwoerden den ghepeysen van som-
mige lieden. In dese Boecken worden rebelatien
berhaelt / ende daer wordt in ghetraecteert van
inwendighe dinghen die in het ghebedt omgaen /
afwykende van den ghemeynen sin ende gewoonte
der menschen : sulcks dat gemandt mogelijck sal
segghen / dat nopende de rebelatien een onsekere
saecke is / ende dat men die oversulcks niet en be-
hoorde te laeten in't licht comen ; ende aengaende
den

vande H. Moeder TERESA.

Den intwendighen handel der ziele met Godt / dat dat een seer gheestelycke saecke is / ende booz seer luttel persoonen / soo dat het zelve in't openbaer te stellen booz een peggelijck / zoude moghen een occasie van verjckel wesen. Maer in sy inder waerheyt verdoosde sijn. Want aengaende het eerste vande revelatien / gelyck het seker is / dat den vijande hem somwijlen transfigureert in eenen Enghel des lichts / ende de zielen met versierde vertooninghen uptstryckt ende bezieght: alsoo is het oock seker / ende is een punct van't Gheloof / dat den Heylighen Gheest met de sijne spzeekt / ende hem aen hun in beelderley manieren beropenbaert / oft om hun eygen / oft om eens anders profijt. Ende ghelyck de eerste revelatien niet en behooren gheschreven noch gheacht te sijn / want het sijn bedrieghelijckheden / alsoo sijn dese tweede weerdigh om geweten ende beschreven te sijn: want / gelyck den Enghel tot Tobias seyde: Het secreet des Coninghs te verbergen is goet, maer Godts wercken te openbaren ende te vercondigen, is een seer heylige ende behoerlijcke saecke. Wat Heylighen is / die noyt eenige revelatien gehad heeft: oft wat leuen van eenighen Heylighen worde beschreven / daer niet in vertelt en worden de revelatien die hy gehad heeft: De Historien van Sinte Dominicus ende Sinte Franciscus Orden worden van een peggelijck ghesien ende ghehanteert / ende daer en is nauwelijcks een bladt in te binden sonder revelatie / 't is vande fondateurs / oft van hunne discipelen. Godt spzeekt sonder eenigh twyffel met sijn vrienden / ende hy en spzekt hun niet aen dat niemant dat weten en zoude / maer om dat in't licht comen zoude 't ghene hy hem seght. Want gelyck hy het licht zelve is / soo hy bewint

dat

Getuyghenissen over de Boecken

dat in alle dingen; ende ghelijck hy de salighejdt der menschen soeckt / soo en doet hy dese bysondere gratien noyt aen yemandt dan om dooz syn middel veel andere te helpen. Daen men noch twijffelde aende deught van de Heylighe Moeder TERESA, ende terwylen dat noch lieden waren / die contrarie vermoeyden dat het was (want men sagh noch de maniere niet / dooz de welke Godt haer wercken approbeerde) soo was wel goedt dat men dese Historien niet en zoude in't licht bringen noch ghemeyn maerken / om alsoo te beletten de vermetelycke oordeelen van sommighe menschen: maer nu nae haer doot / als wanneer de wercken selve / ende der selver uytganck ons versekerthejdt gheben dat het Godt is / ende dat het mirakel van de onberdozvenhejdt haers lichaems / ende andere mirakelen die sy dagelycks doet / ons haere Heylighejdt buyten allen twijffel stellen / te willen verbergen de ghenaden die haer Godt ghedaen heeft binnen haer leben / ende niet te willen openbaren de middelen / dooz de welke hy haer tot soo groote volwaeckthejdt ghebrocht heeft tot proffijt van soo vele menschen / dat zoude hy sekere maniere onghelijck ghedaen zyn aenden Heylighen Geest / ende zyn wonderlijkheden verdonckeren / ende syn glorie bedecken. Ende oversulcks zal niemant / die wel oordeelen can / booz goet houden dat dese revelatien zouden verhozghen ghehouden worden. Aengaende dat sommighe segghen / dat niet behooryck en is / dat de H. Moeder selve revelatien schrybe van haer selven / en is / soo veel als haer ende haer ootmoedighejdt ende sedighejdt aengaet / sulcks niet / mits dien sy dat gedaen heeft dooz ghebode ende bedwanck; ende aengaende ons ende onse geloobighejdt / is het eer seer behooryck.

vande H. Moeder TERESA.

Ick Want van gemanden anders die de selve beschreeven hadde / soude men moghen denken ofs hy bedroggen hadde gheweest / oft dat hy wilde bedrieghen : welck niet te verwopen en is van de Moeder / de welke gheschreeven heeft 't ghene dat haer selve ghebuert is / ende die soo heyligh was dat sy de waerheyt niet en zoude ghespaere hebben in soo hooghe saecken

't Ghene dat ick van sommighe vrees / is / dat alsulcke schriften hen niet en behaghen / niet om het bedroggh dat daer magh in ghelegen zyn / mae om het bedroggh dat sy binnen hun selven hebben / het welck hen niet laet ghelooven dat hem Godt niet yemandt soo gheweyn maectt : welck hun niet en soude duucken / waer 't dat sy overpreyden 't selfde dat sy ghelooven. want is het dat sy be-lijden dat Godt mensch gheworden is / waerom twijffelen sy dat hy niet den mensch spreekt? ende is het dat sy ghelooven dat hy vooz de menschen ghegheestelt ende ghecrupst is gheweest / waerom verwonderen sy hun van dat hy niet hen sijn ghenoechte neemt / Wat is meer / dat hy hem aen een van sijn knapen vertoont ende niet hem spreekt / oft dat hy hem selven als onsen dien- naer maectt ende de doot sterft? Dat de menschen een couragie nemen / om Godt te soecken door den wegh dien hy ons leert / den welken is het ghe- loobe / ende de liefde / ende de waerachtighe on- derhoudinghe van sijne Geboden ende rade n / ende het zal 't minste wesen dat hy hen diergelij- ke ghenaden verleenen zal. Zoo dat de ghene / die gheen goet ghevoelen en hebben van dese reve- lation / by aldien het comt om dat sy niet en ghe- looven datmen die vindt / in seer groote dolingh leben; ende by aldien het comt om dat sommighe bande ghene diemen vindt bedrieghelijck zyn / sy
schul-

Ghetuygenissen over de Boecken

schuldigh zijn goet gheboelen te hebben van de ghene / die de bekende heyligheyt haerder Auteurs thoont waerachtigh te welen / als zijn de gene die hier beschreven worden. Welcke Historie niet alleen niet periculous en is in dese materie van revelatien / waer is profytigh / ende noodigh tot kennisse vande goede in de ghene die de selve sullen hebben: want sy en verhaelt niet alleen blootelijck de ghene die Godt aen de Heylighe Moeder TERESA verleent heeft / maer vertelt oock wat neerstigheden dat sy dede om die te ondersoecken / ende verclaert de ken teekenen die de waerachtighe achterlaeten / ende wat bonnis wy daer over moeten strijken / ende ofmen moet begheren oft refuseren die te hebben. Want inden eersten leert ons dit schrift / dat de ghene die van Godt zijn / altydts vele deughden boozt bzinghen in de ziele / soo tot profyt van de ghene diese ontfanght / als tot welbaert van vele andere. Ten tweeden waerschoutwt het ons / dat wy ons dooz de selve niet en behoozen te gouberneren: want den reghel van't leven is de leeringhe vande Heylighe Kercke / ende het ghene dat Godt in syn Boecken beropenbaert heeft / ende dat de gorde ende waerachtighe reden uptwijst. Ten derden seght het / dat wy de selve niet en behoezen te soecken / noch te prysen dat daer in gheleghen is de volmaectheyt des gheests / oft dat het sekere teekenen zijn van datmen is in gratie: want het Profyt der zielen is epgentelyck gelegghen in Godt meer te beminnen / ende meer booz hem te lijden ende in meerder versterkinghe der gheneghenteden / ende meerder blootheyt ende verlatentheynt van ons selven ende van alle dinghen. Ende't selvede dat dit schrift ons leert niet woorden / dat toont het ons terstont dooz het exempel van de Moeder

vande H. Moeder TERESA.

der / van de welcke het verhaelt / wat een achterdencken sy altydts hadde in haere revelatien / ende hoe sy die was ondersoekende / ende hoe sy haer altydts reguleerde niet soo seer nae de selve / als nae 't ghene dat haer Obersten ende Biechtvaders haer bevalen / midts dien soo openbaer was dat sy goetd waeren / als ghebleken heeft dooz de effecten van reformatie / die de selve in haer ende in haer geheele Orden ghewerckt hebben : soo dat de revelatien / die hier verhaelt worden / niet twyffelachtigh en sijn / noch gheen occasie en sijn tot andere die sulcks sijn : eer sijn ons dese Boecken verlichtende / om te kennen de ghene die sulcks wesen / ende sijn ghelyck e. n. n. toe steem tot dese kennisse.

Resteert nu coztelijck te antwoyden den ghenen / die in dese Boecken perijckel vinden om de hooghe materien daer sy af tracteren / ende die segghen / 't En is niet booz alle man. Gemercks dan dat dyn soozten van menschen sijn / d'ene van die het ghebedt oeffenen / d' andere van die 't souden connen oeffenen waer 't dat sy wilden / de derde van die dat niet en connen doen om de conditie van haeren staet ; soo vzaeghe ick / Wie van dese sijn die perijckel hebben ? De Geestelijcke ! gheensins / in dien het niet schadelijck en is / dat gemandt wete 't ghene dat hy doet / ende daer hy van professie maect. De ghene die bequaemigheyt hebben om sulcks te wesen / Veel min : want sy vinden hier niet alleen wie hun den wegh toonne teghen dat sy 't zullen wesen maer oock ; die hun verwecke ende onsteke om sulcks te willen wesen / welck een seer groot goetd is. De derde dan waerin liden die perijckel ? In te weten / Dat Godt lief-ghetal is met de menschen ? Dat hem bindt de ghene die hem alles quijt maect ? Hoe liefelijck

Ghetuynissen over de Boecken

lieffelijck hy de zielen onchaelt? Wat verscheydente-
hejdt daer is tuschen de soetigheden die hy haer
verleent? In wat manieren hy die supbert ende
reynight? Wat is hier dat niet heyligh maekken
en zal den ghenen die 't lejen zal? dat in hem niet
berwecken en zal een verwonderinghe van Gode/
ende hem onsteken in liefde tot hem? Als het
saecken dat de bebroedinghe van dese uytwendighe
wercken / die Gode werckt in de scheppinghe
ende regeringhe van alle dinghen / is een schote
van ghemeyn profyt voor alle menschen / hoe can
de kennisse van syne verholen wonderheden ge-
manden schadelijck wesen? Ende ingheballen ge-
mandt / midts sijn quade dispatie / daer schaerde
uyt trock / soude 't daerom gheraden wesen de
deure te sluyten aen een soo groot profyt / ende
van soo vele menschen? Daerom dan het Eban-
gelie niet en predike / want aen den ghene die 't
niet en ontfanght / is het een occasie van meerder
verdoemenisse / ghelijck Sinte Paulwels seght.
Wat schriften zyn der / al is het dat de Heylighe
Schriftuere daer oock onder gherekent worde /
daer eenen qualijck ghesinden moet niet en sal
connen eenighe dolinghe uyt-rapen? In 't oorde-
len der dinghen moetmen aens en oft is in hen
selven goetd zijn ende nut tot haere eynden ende niet
wat daer mede doen zal het quaet ghebruyck van
sommighe: want wiltmen daer nae sien / daer en
is gheen dreck soo heyligh datmen niet en zal
moghen verbieden. Wat is doch heyligher dan
de Sacramenten? ende hoe veel zyn die quader
worden door het quaet ghebruyck der selver?
Den vyandt / als loos zynde / ende altyds waec-
kende om ons te beschadighen / verandert hem in
veelderley colouren / ende ghelaet hem in de ver-
standen van sommighen als voorsichtigh / ende
soygh-

vande H. Moeder TERESA.

sozghbuldigh booz de welbaert des naesten / om
 alsoo onder 't deksel van te beletten een particu-
 lier hadde / 't samen upt de ooghen van een pege-
 lijk wegh te nemen 't ghene dat goedt ende pro-
 fytigh is in 't ghemeyn. Hy weet wel / dat hy
 meer zal verliesen in de ghene die hun zullen be-
 teren / ende tot gheestelycke volwaecktheit co-
 men dooz het lesen van dese Boeken / dan hy sal
 winnen in de ontwetentheydt oft smoothegdyt van
 de en oft dien / die hem dooz syn quade gestel-
 nisse daer aen zal stooten. Ende oversulcks om de
 eerste niet te verliesen / verheft hy seer ende stels
 booz ooghen de schaede van dese die hy dooz ande-
 re duysent middelen bedorven heeft. Hoe wel
 ghelyck ick gheseyt / hebbe ick niemant soo qua-
 lyck ghestelt en weet / dien het can letten dat hy
 weet dat Godt goedertieren is tot syn vrienden /
 ende hoe soet dat hy is / ende dooz wat wegen de
 zielen tot hem gheraecken / waer toe hem dit ge-
 heel Schryft is streckende. Alleen vrees ick booz
 sommighe / die alle de werelt nae hunne maniere
 willen leyden / ende houden booz quaede dat sy
 niet en omdouneren ende aereghden dat niet ge-
 acht en zoude worden 't gene dat nae hunne hers-
 senen niet en is : den welcken ick ge en satisfac-
 sie geben en wil / want hunne dwaelinghe comt
 upt hunnen wille / ende alsoo en zullen sy gheen
 satisfactie willen aen-nemen ; maer ick wil alle
 andere ghebeden hebben / dat sy dien gheen ghe-
 booz en gheben / want sy sulcks niet woerdigh en
 sijn

Ick zal hier alleenlyck een sae ke waerschou-
 wen / de welke nootsaekelyck moet ghenoteert
 worden / ende is dat de Heplighe Moeder spre-
 kende van het ghebedt / welck sy normt van stille
 ts / ende van andere hoogere trappen / ende trac-

Getuyghenissen over de Boecken

kerende van sommighe particuliere gratien die Godt den sielen verleent / ghetwoon is in veel plaetsen van dese Boecken te segghen / dat de siele nae by Godt is / ende dat sy malscanderen verstaen / ende dat de zielen sekerlijck weten dat Godt haer aenspreckt / ende andere dierghelijcke dingen. Waerin niemant verstaen en moet / dat sy is stellende sekerhejdt in de gratie ende rechtbrerbighejdt van de ghene die hun becommeren met dese oeffeninghen / noch van eenighe andere hoe heyligh die oock sijn / inder voerghen dat sy van hun selven sekerlijck souden weten dat sy die hebben / 't en sy allentijck de ghene dien Godt dat openbaert. Want de Moeder selve / die beproeft heeft al dat sy in dese Boecken schrijft / ende veel meer dan sy schrijft / seght dese woorden van haer selven : inden wegh der volmaecht. cap 4. Ende 't ghene dat ick niet verdragen en can, ô Heere, is, dat ick niet sekerlijck en can wetē oft ick u liefhebbe, ende oft mijn begeerten u aengenaem sijn. Ende op een andere plaetse: Maer cylaes, ô mijnen Godt hoe can ick weten oft ick van u niet gescheyden en ben ? Och mijn leven, dat ghy aldus leven moet met soo cleyne versekerheyt van een saeke daer soo veel aen hanght ? Wie soude u begeren, gemerckt het profijt, datmen van u hebben oft verwachten magh (welck is Godt in alles te behagen) soo onseker ende vol perijckelen is ? Ende in het Boeck der Wooninghen / sprekende van de zielen die in de sebenste ingegaen sijn / welck sijn de ghene die van meerderen ende volmaeckteren staet sijn / seght sy aldus inde 7. Woonigh. in 't leste Capit. Aengaende dootsonden, die sy weten sulcks te wesen, daer sijn sy vry af hoe wel sy niet versekert en sijn dat sy gheene en hebben die sy niet en weten, welck hun gheen cleyne verdriet wesen en sal. **Willems-lyck**

vande H. Moeder TERESA:

Ick wil se seggen 't ghene dat de waerheyt is / dat de sielen in dese oeffeniaghen Godt teghenwoordigh gevoelen tot de effecten die hy alsdan in haerlieder werckt / de welke zijn / haer te verheughden / ende te verlichten / haer onderwijzen ende soetigheden verleenende : de welke hoe wel het groote gratien Godts zijn / ende dat sy / dickmaels vergeselschappen de gratie die rechtbeerdich maecht / oft daer toe leyden / soo en zijn sy nochtans hierom de selve gratie niet / noch en spyzten daer niet uyt / noch en zijn altydts niet haer niet ; gelyck men siet in de propheetie / de welke can wesen in een die in quaden staet is : de welke alsdan seker is dat Godt hem spzeckt / ende en weet niet oft hy hem rechtbeerdigh maecht ; ende in der waerheyt en maecht hy hem alsdan niet rechtbeerdigh / hoe wel hy hem aenspreckt ende leert. Ende dit moet genoteert zijn belangende dese heele leeringe in 't ghemeyn : maer soo veel als aengaet de Moeder in 't partickliet / magh het wesen / dat sy / nae dat sy geschreven hadde de woorden die ick nu verhaelt hebbe / eenighe particuliere rebelatie ende versekerheyt gehad hebbe van Haer gratie. Het welck gelyckmen niet en behoort vastelijck te versekeren / alsoo en is het oock gheen reden datmen 't hard neckelijck loogene : want de gaven die Godt haer ingestort heeft / ende de gratien die hy haer verleent heeft op dese laetste jaeren / zijn seer groet geweest / welck eenighsins te kennen geben sommige dingen die sy in dese Boecken schryft. Maer men moet gheenen generaelen teghel marcken van 't ghene dat haer moghelijck door singuliere gratie is ghegeven ghetweert. Ende niet dese waerschouwinge is dit Schryfs geheelyck beschermt tegen allen aenstaende : ja /

Ghetuygenissen over de Boecken

waer dat ick geloofte ende hope / sal het profytich
wesen voer de zielen / gelyck als het blyckt uut
het exempel van uwe Eerweerdigheden die daer
mede opgebort zyn / ende daer mede onderhou-
den worden ; de welke ick bidde / mynder altyes
te willen ghedachtich wesen in haere heylighe
gebeden. In Sinte Philips tot Madrid / den
byfchijnden Septembryis / Anno M. D. LXXXVII.

II.

Den Eerweerdighsten Vader, Heer **DIBACUS**
VAN YEPES, van S. Hieronymus Orden, inde nae-
derhandt Bisschop van Tarazona. Biecht-vader van
PHILIPPUS den Tweeden Coninck van Spaignien,
en oock vande H. Moeder **TERESA**, handelēde van
de inghestorte wetenschap vande H. Moeder, seght
aldus in het Derde Boeck in 't 18. Capittel van haer
Leven: Alle dese Boecken heeft de Salige Moeder
geschreuen dooz openbaeringhe des Heeren /
&c. Ende gelyck den Heere haer bevolen heeft
de selve te schryben / alsoo schijnt hy oock hebben
willen betoonen / dat hy den Wrethour daer van is:
want de maniere ende methode oft ordre met den
welcken de S. Moeder de selve geschreuen heeft/
toont ooghschijnbaerlijck / dat sy anders niet dan
een werck-tuggh oft instrument van Godt ghe-
weest is / ende dat sy van 't haere alleenlyck den
aerbejdt ende de penne geleent heeft. **Dickmaets**
is gebuert / dat / als sy met dese Boecken te schry-
ben besigh was / sy opgetogen wierde / ende dat
sy wederom tot haer selven gecomen zynde / ge-
bonden heeft dat eenighe dinghen gheschreuen
waeren met haer fatsoen van leetoren / doch niet
van haere / maer van een ander handt. Sy hadde
wel de penne in de hands / ende haer aensicht gaf
sened

vande H. Moeder TERESA.

enen wonderlijcken glants van hem / soo dat het
 scheen dat het binnenste licht der ziele hem oock
 nae buyten in het lichaem was uytstreckende / etc.
 Ende voorts in het 19 Capittel seght hy aldus : Eer
 de Boecken vande Halighe Moeder ghedruckt
 wierden / zijn de selve vande Rechters / der hepli-
 ger Augustie gexamineert / ende aen anders
 geleerde ende treffelycke mannen / die als doen in
 Spaignien waeren / geleevert om vande selve ge-
 examineert te worden : waer daer en is niet in
 gebonden / welck niet uyt den Hemel ghecomen
 en is / ende dat niet en schijne te wesen een boncks-
 ken van het licht / waer doog de zielen / die langhs
 desen wegh zijn aengaende / verlicht / geleet / ende
 in de liefde Godts meer onsteken moghen woz-
 den. Den hooghen Raede vande Augustie selve
 heeft dese Boecken dooz een treffelyck Decret ge-
 approbeert / maer heeft gewilt (niet sonder son-
 derbaere voorsichticheydt) dat het selve soude se-
 creet blyben. Doen zijn sy eerst gedruckt gewoz-
 den ; ende terstont dat sy uyt-gegeven wierden /
 zijn sy van yederman in hooghen weerde ende esti-
 me gehouden. Philippus de Tweede Coningh
 van Spaignien heeft terstont het autograeph ex-
 emplaar ontboden / ende doen in syne Bibliothecq
 van S. Laurens stellen. Ende hoe wel vele an-
 dere antograephe vande Heplige Schrybers der
 H. Kercke aldaer bewaert worden / soo toont hy
 nochtans Principaellyck de meeste Eerbieding
 ende reberencie aen by / te weten aen de autograe-
 phen van S. Augustyn / van S. Chrysostomus /
 ende vande H. TERESA , wiliende dat de selve sou-
 den in costelycke cofferkens ende achter stercke
 yfers traelien / daer hy den sleutel selve af-draecht /
 bewaert worden. Iae de Boecken vande Halighe
 Moeder en laet men niet sien noch gearcken /

Gheruygenissen over de boecken

van uyt een particuliere gratie / ende gelijk Res-
liquien. Daeren boven worden sy van geleerde
ende treffelycke mannen / soo Spaignaerden als
uytlandtsche; seer geestimeert : ende hoe de ge-
ne / die de selve lesen geleerder zyn / hoe meer sy
de selve in weerden houden / als die beter / dan an-
dere / kennen ende onderscheyden den prijs van
het aldersupberste Goudt dat daer in besloten is :
ende by aldien sy somtydts niet en verstaen /
om dat het selve in de experientie gelegen is / soo
houden sy de selve in te hooger en estime / om dat
sy sien dat noch een ander Theologie is / die veel
hooger ende treffelycker is als de ghene die sy
leeren / midts dat de selve is een mysticque ende
verholen kennisse van Godt / de welcke niet de ex-
perientie ende eenen soeten smaeck verjaemt is.

III.

Doctoer FRANCISCVS RIBERA, een man in sijn-
nen tijt van groote geleertheit en autoriteyt, sprekt
aldus in 't vierde Boeck, het 6. Capittel, over het
Leven vande H. Maghet : Den styl ende maniere
van stellen van haere Schriften en is niet woep-
lyck / noch curieus / maer sulck als wy in daghe-
lycksche conuersatie zyn ghebruyckende : nochtans
is hy claer / supber / net / treffelyck / eyghentlyck /
den Leser behaghelyck / ende bequaem tot de din-
ghen daer hy van is tracterende. Als sy schryft
van 't ghebedt ! vande contemplatie / ende de
vriendelycke conuersatie Godts met de siele / ende
der siele met Godt / soo brenghet sy hoorts soo
hooghe ende verheben saecken / ende sulcks met
een soo gheestelycke maniere / dat oock de alder-
gheleereste / 't en zy dat sy mede een uytnewende
kennisse der gheestelycke dinghen hebben / hun eer
daer

Daer oer verwonderen als de selve verstaen sul-
len: niet dat sy de selve niet claer ghenoech bescre-
ven en heeft (want sy een sonderlinghe weten-
schap ende erbarentheydt heeft om de selve uyt te
leggen / ende sy verclaert de selve op vertheyden
manieren / daer toe ghebruyckende seer fraeye
ende abele ghelyckenissen;) waer om dat de selve
soo hoogh ende gheestelyck zijn / dat sy niet lichte-
lyck van gemanden / als die daer experientie van
heeft / connen verstaen worden.

IV.

Den Eerweerdigē Vader, B. DOMINICVS BANBZ,
vande Prediche rē Ordre, ende opperstē Professeur
an de H. Theologie in de hooghe Schole tot Sala-
manca, heeft, na dat hem vande Inquisitie belast was
desē Boeckē te overlesē ende te examineren, de vol-
ghende censure daer over ghegheven: Ick hebbe seer
neerstelyck ende aendachtighlyck oeverlesen desen
Boeck / waer inne de Salighe Moeder TERESA
van Iesus claerlyck ende openbaerlyck verhaelt
t ghene in haer siele gheschiedt is / om dat sy sou-
de mogen van haere Biecht-baders onderwesen
ende gelept worden; ende en hebbe daer in niet
gebonden / dat / soo my dunckt / eenige quaede
leeringe is inhouden; waer wel veel Instruc-
tien worden daer booz-gehouden / de welke den
ghenen die het Gebedt hanteren / connen stichteigh
ende proffytelyck wesen: want groote erbarent-
heydt / discretie ende ootmoedighheydt van dese Re-
ligieuse persoon / dat sy altyts by haere Biecht-
baders is om verlichtinge ende onderwysinghe
gecomen / zyn oorsaecke / dat sy in't gene dat sy
van het gebedt is schryvende / schryft sulcke endē
soo verheuen dingen / dat somtijds oock seer ge-

Ghetuygenissen over de Boecken

Verde mannen / om dat sy de practijcke ende d'exp-
gerientie daer van niet en hebbe / daer toe niet
en connen geraecken / etc. Gegeven tot Vallado-
lid in't Collegie van S. Jozis / den 7. Junij /
Año 1575.

F. Dominicus Bañez.

V.

THOMAS BOSTIUS een seer treffelijck ende gheleert
man sprekt in sijn 12. Boek vande Kenteeckenē der
H. Kercke, in 't 23. Capittel, in het 57. Teeckē, van
de Bocckē der H. Moeder TERESA aldus: Sy heeft
uytghegheven boecken vol zynde van hemelsche
leeringhe / door de welke ons moghen gheleert
worden de weghen om een Chystelijck ende God-
delijck leven te leyden.

VI.

Den Eerweerdigen Vader B. IOANNES VAN IESU
MARIA, Procurator Generael vande Baer-voetsche
Carneliten der Congregatie van Italien, seght aldus
vande Boecken van onse H. Moeder, in het vierde
Boeck in het vierde Capittel van het leven en mira-
kelen der selver Maghet : Daer wort gepresen haer-
ren netten / on-opgepalleerden / seeghbaren schoo-
nen ende crachtigen stijl. Tot verwonderinghe
is verwekkende de hoogheit vande materien / de
welcke vele Theologanten / 't en waere dat sy de
Goddelycke inspraeken geproeft hadden / niet ver-
staen en connen. De booznaemste Doctozen van
dien tijdt versuffen hun aldus in de lichte ende
soet-

vande H. Moeder TERESA.

saet bloeyende verclaringhe van de mysticque affectien / dat hun duicke een exercorinarisse wijsheyt te wesen / dat het ghene dat de Vaders hier ende daer dunsterlyck van de Mysticque Theologie geleert hebben / van een Naghet in soo clae-
 ren ende pertinenten ordze gebracht is. Ende in het eerste Boeck in het 1. Capireel seght hy aldus :
 Hier by comt noch de verwonderinge ende het lof van de treffelijckste Theologanten / die de Boecken vande H. TERESA onder-socht hebben. Want / (om dat ick maer sommighe noemen en zoude) den hooghsten Theologanten P. Dominicus Bañez ende P. Bartholomeus de Medina / Predick-Heeren / ende P. Louys van Leon Augustyn / zijnde neerstige ondersoekers ende lofcondighers vande Boecken van TERESA , en can noch onwetentheydt / noch onbedachtsaemheydt / noch eenige andere politicque reden geopposeert worden. Gheen onwetentheydt / midts dat alle Scholen de schriften van hun dzyen in eeren houden. Gheen onbedachtsaemheyt want sy / als scherpsinnighe ondersoekers / dese Boecken expresselyck oversien hebben. Noch oock gheen politicque reden / mits sy selve niet van die Ordren en waeren / noch upt het approberen vande selve Boecken eenigen lof oft winninghe sochten. Ende het is goet / dat / ick en weet niet wat Theologant / sommige passagien vande Moeder TERESA berispt heeft : want hier door onsen Alderheylighsten Vader Paulus V. beweeght geworden is om 't ghene dat daer teghen geseyt wierde / ter nauwer examinatie te stellen van de her barenste Theologanten / alsoo in dierghelycken saecken pleeght gedaen te worden. Want nae dat tot Roomen seer neerstigh ondersoek gedaen was / soo hebben de seer geleerde Patres / P. Viduus Al-

Ghetuyg-nissen over de Boecken

bares / Predickheer / naederhandt Werf-bisschop /
ende P. Joannes de Rada / Minnezoeder / nae-
derhandt Bisschop / aen de welke Synne Heplig-
heyde sulchs ghecomiteert hadde / in nae-vols-
ghende maniere gheschreven P. Alvarez / naedat
hy de teghen-argumenten beantwoozdt hadde /
heest aldus gecoucludeert : Hier uyt sluyte ick /
dat de leeringhe vande Moeder TERESA, aen-
gaende de voorszede propositien / niet in en hout/
dat de Catholycke leeringhe oft goede manieren
contrarie is ; maer dat sy seer profytelick is den
ghenen die een volmaect Gheestelyck leven ley-
den / oft daer nae haecken. Aldus censure ick / myn
jugement stellende onder de correctie vanden P.
Apostelijken Stoel / ste. P. de Rada / hebbende
alle objectien wel gesolueert / heest aldus ghe-
eyndt : Soo oordeele ick dan / dat niet te berispen
en is in't ghene dat den Berisper opwozpt tegen
de Moeder TERESA, maer dat het al can probabi-
liter gedefendeere worden. Oersulchs is dit aen
Synne Hepligheyt gerelateert / ende alsoo meer-
der weerdigheyt oft auctoriteyt ghecomen aen de
Boecken van TERESA.

vande H. Moeder TERESA.

DE TWEEDE CLASSE.

BEGRIJP ENDE HET RELAES
VANDE AUDITEURS
DER HEYLIGHER ROTA.

DE Eerweerdighste Heeren Auditeurs vande H. ROTA, van Sijne Heyligheyt den Paus PAULUS den Vijftden tot examinatie van het Proces over de Mirakelen ende gaven vande Moeder TERESA, dienende tot hare Canonizatie, gestelt ende gedepu- teert zijnde, segghen in hun tweede Relaes aen Sijne voorseyde Heyligheyt (welck gedaen is ontrent October van het jaer ons Heeren ende Salighmakers IESU Christi M. DC. XVI.) inden 22. Artijkel indé 2. §. fol. 148. b. van hare boeken en schriften aldus. Dat sy/te weten, de H. Moeder TERESA, gehad heeft de gabe der wijsheyt ende wetenschap / dat is / een hooge kennisse van Goddelijcke ende wereltlijcke dinghen / tot onderwijs van andere / gheben genogh te kennen de vier Boecken die sy geschreven heeft: de welcke up de Spaensche tale in vericheyden spracken oergheset zijnde / by alle staten / de Kercke Godts her- kennende / gebuyckert worden / ende der welcker leeringe / als oprecht ende Catholijck / ende van Godt inghestoort / seer nae van yederman geap- probeert ende gelaudert is principaelijck van

bijf.

Ghetuygenissen over de Boecken

hij-en-achtentigh ghetuyghen / onder de welke
zijn ses soo Aersch-Bisschoppen ende Bisschoppen/
etc. de welke allegader de leeringhe vande booz-
seyde Boecken niet alleen als Hepligh ende Ca-
tholijck appzoberen / ende de selve niet sonderbae-
re lof-redenen zijn verheffende ; maer oock (dat
meer is) sommige van henlieden houden de sel-
ve als vanden Hemel ingestort / ende van Gode
den Heere Almachtigh geleert / dooz middel van
het gebedt ende de familiere conbersatie / als de
Salige TERESA met de Goddelijcke Majestejt
hadde. Ende oock sommige vande Getuygen
toonon ende sluyten / upt de hoogheydt der God-
delijcker Mysterien van ons Geloobe / ende an-
dere Hemelse verholentheden / die de boozseyde
Salige TERESA met een wonderbaer verstand/
wetenschap ende claerheydt beschryft (daer sy
nochtans noyt in Scholen noch ergens gestudeert
en heeft / waer meer een Vrouwe was die inde
Heplige Schryfture niet her-varen en was) ende
midts haere leeringe teenemael is ober-goten met
het hert der liefde / waermede ontfeken worden
de Herten vande gene die dese Boecken lesen ; dat
upt het lesen vande selve groot profyt ende groo-
de gerstelycke vzeught gebolght is ende volgen
zal inde Kercke Godts : want de zielen worden daer
dooz afgehouden van de lasteren / ende worden
verweckt tot de deughden / ende dit bijnae mira-
culeuselijck / mits de cracht ende werckinge / waer
dooz het Hert der gene die de selve lesen / hoe hare
ende versteent het oock is / tot betoutw ende deba-
tie vermozwt wordt. Welcke dese getuygen
bekennen in hun selven gebeurt te zijn ; soo dat
oock sen goet deel daer van seggen / dat dese
Salige Maget / ten regarde vande boozseyde van
Godt ingestorte wetenschap / niet reden magh ge-
schildert

vande H. Moeder TERESA

schildere worden met een dubbe boben haer hooft in welcke gedaente de Salige Maget selve verhaelt dat haer op eenen * Sincksen abonde verschenen is den Heyligen Geest / die haer met een groote geboelen van glorie in op-getogentheyde gestelt heeft. Daer-en-boven heeft, men dickwils gesien / dat / als sy dese Boecken schreef / haer aensicht met eenen glants ende licht was herschijnende / ende dat sy seer rasschelyck was schryvende : welck een seer groot teeken is dat den H. Geest daer tegenwoozdigh was / ende haer boozfeyde wat sy schryben zoude * Siet beneden in het Leven het xxxviii. Capittel, aen het 449. bladt.

Hier upt / ende wils de censure ende goetdunken van soo vele geleerde ende trefselijcke mannen / achten wy / dat dese Boeken met reden de selve censura weerdigh zijn.

Ende inde Wooreden vande selve Relasen seggen sy aldus : Als ghy in desen boeck leest / dat de Salige TERESA is een Meersterffe bande geestelijcke leeringe / ende dat sy van Godt Almachtigh aen de Kercke verleent is ; Item dat de trefselijckste Theologanten van alle Ordenen hun ober de wijsheyt bande Salige TERESA verwonderen / ende alsoo versuft staen / ober de lichte bytlegginge van de mysticque passien / dat hun dunckt een raer exempel van wijsheyt te wesen / 't gene dat de Vaders bande Mysticque Theologie dypsterlijck ende hier ende daer geleere hebben / van eene Maghet in een soo schoone claere ende wel-geschickte ordze gebrocht te zijn : Item / dat den Goedertieren Godt de Salige TERESA heeft gesonden om syne Heylige Kercke te verlichten / ende de Godtbyzuchtigheyt te vermeerderen / ende andere diergelijke dingen / en zult niet meynen / dat in het minste te veel gesproken of te eenigh excess in wooz-

den

Ghetuygenissen over de Boecken
den gedaen en is / &c.

—690— —690— —690— —690— —690— —690— —690—

DE DERDE CLASSE.

BEGRIJPENDE

HET VONNIS ENDE DIFINITIE

VANDE

PAVSEN VAN ROOMEN.

I.

DEN PAUS GREGORIUS den XV. die
de H. TERESA gestelt heeft onder
het getal vande heylige Maeghden,
seght inde Bulle vande Canonizatie
aldus: **W**ohen alle gaben vande God-
delijcke liherarijheyt / de welcke Sijne
Heyligheyt tot noch toe verhaelt hadde, waerme-
de den Almogendes dese sijne Beminde Bzupde
gelijck als met costelijcke juweelen heeft willen
verciere / heeft hy haer noch met andere gratien
ende gaben seer ryckelijck begaest: want hy heeft
haer verbult met den geests des verstants / soo
dat sy niet alleen inde Kercke Godes achterge-
lacen heeft exempelen van goede wercken / maer
dat sy de selve Kercke doch beproeent ende beboch-
ticht heeft met de slagh-regenen van Godelijcke
wijsheyt / hebbende geschreuen Boecken van
de Mystique Theologie / ende noch andere / de
welcke

vande H. Moeder TERESA.

welcke vol zijn van vele Godtzuchtigheyt / waer
oet de zielen der Seloobige seer menighvuldige
bzuchten zijn ontfangende / ende daer dooz tot het
verlangen nae het Hemelsche Vaders-landt won-
derlijck berweckt worden.

II.

Onsen Alderheylighsté Vader V R N A N V S den ach-
ften , tegenwoordelijck Paus van Roomen ende
Stadthouder Christi , heeft selve uyt singuliere
affectie tot dese H. Maghet , ghemaeckt het
Officie oft de Ghetijden , de welcke op haeren
Feeftdagh ende de gheheele Octave door in de
Kercke Godts ghelesen worden ; alwaer Sijne
Heyligheyt in het eynde vande vijfde Lesse in het
tweede Nocturn van den Feeftdagh aldus is spre-
kende : *Sy* heeft vele leeringhen van hemelsche wijs-
heyt gheschrieben / waer dooz de sielen hande
gheloobighe tot het verlanghen van het opperste
vaders landt grootelycks berweckt worden.

Ende dat noch meer is , sijne Heyligheyt
voorseyt heeft de leeringhe van onse H. Moeder
waer mede sy de H. Kercke verlicht heeft ; ende
de wonderbaere Godtvruchtigheyt ende devo-
tie daer haeren gheest mede uytgheschenen heeft
met twee woorden gheapprobeert , ende der ghe-
heeler Kercke voorghefelt in het Ghebedt ,
welck sijne Heyligheyt geordonneert heeft om
in de Misse ende Ghetijden van haeren Feeftdagh
ghelesen te worden luydende aldus :

EXaudi nos Deus salutaris noster : vt sicut de
beata TERESIA virginis tuae festiuitate gau-
demus , ita caelestis eius doctrinae pabulo nutria-
mur , & pia devotionis erudiamur affectu.

D A T

Geruygenissen over de Boecken

D A T I S :

Verhoort ons Gode on'en Salighmaecker / op dat / gelijk wy ons ober den Feestdagh van de Salighe TERESE utwe Maghet verheughen / al'oo oock dooz de spyse van haere hemelsche leeringe moghen gheboedt / ende dooz d'affectie van haere Godtbyzuchtighe debotie moghen onderwesen worden.

Alwaer Sijne Heyligheydt haer is kennendeende approberende voor een Leeraerffe, mits de selve wil dat de Kercke sal bidden dat wy moghen door haere leeringhe onderwesen worden : zijnde eenen tijtel, de welcke tot noch toe aen geen Santinne in het heyligh Officie en is ghegheven gheweest.

Sta Virgo & Mater TERESIA Carmelitar. Excalceat. fundatrix.
 Iter rectum signat cali Mira profert et diuina,
 Vera parens hæc Carmeli, Nilq vanum, cum doctrina
 Ac magistra spiritus. Sit infusa calitus.
 Fred Boultatey scul.

HET LEVEN
vande H. Moeder

TERESA
VAN IESVS,

Met sommighe gracen ende gaven die
Godt haer verleent heeft, beschreven
door haer selve door bevel van haren
Biecht-vader, aen wien sy seynde
ende stiert, ende seght aldus:

In wilsde wel / dat gelick
sy my bevolen ende volen
oorslof gegeven hebben om te
beschryven de maniere van
bidden/ en de gaben die Godt
den Heere my verleent heeft/
sy my den selven oock gege-
ven hadden / om in 't beson-
der ende claerlijck te verhalen
mijne groote sonden ende boos leben. Het hadden
my eenen grooten troost geweest: maer sy en
hebben niet gewilt/ jae hebben my seer sozt gebon-
den

den aengaende dit punct: daerom bidde ick om de
 liefde des Heeren/ dat den ghenen/ die dit verhael
 van mijn leven overlesen zal/ believe booz oogen
 te hebben / dat het soo booz geweest is / dat ick
 niemant van de Heplighen / die hun tot Godt
 gekeert hebben/ ghebonden en hebbe om my
 booz sijn exempel te troosten. Want ick bemerc-
 ke/ dat sy nae dat hun den Heere tot hem geroe-
 pen hadde / niet achterwaerts gekeert en zijn
 om hem te bergrammen: ende ick en ben niet
 alleen achterwaerts ghekeert om quader te
 wesen / maer het schijnt dat ick mijn beste dede
 om te wederstaen de ghenaden die sijne Gods-
 delijcke Majesteit my was doende/ als de ghene
 die haer sagh verbonden te zijn meer te dienen /
 ende merckte dat sy het minste niet en conde
 betalen van het ghene dat sy schuldigh was.
 Ghebenedijt sy hy in der eeuwighejdt / die my
 soo langh verwacht heeft: wien ick up t gantscher
 herten bidde / dat hy my gratie verleenen wille /
 dat ick met alle claerheyt ende waerheyt magh
 volbringhen dese verclaringhe die mijn Biecht-
 vaders my doen doen (jae den Heere selve/ weet
 ick wel / heeft het over langh begheert / maer ick
 en hebbe t tot noch toe niet derven bestaen) ende
 dat sy magh wesen tot sijnder glorie ende lof /
 ende op dat sy lieden voort-aen / my beter ken-
 nende / mine cranckheyt moghen helpen / ten
 eynde ick net magh bedienen van het ghene dat
 ick den Heere schuldigh ben / wien altydt alle
 dinghen moeten loven. Amen

HET I. CAPITTEL.

Hoe dat den Heere dese siele in haer kintsheyt tot deughdelijcke dingen heeft begonst te verwecken, ende hoe seer daer toe helpt, dat de Ouders deughdelijck zijn.

DAt ick deughdelijcke ende Godt-breefende Ouders ghehadt hebbe/hadde my genoegh behooren te wesen (en hadde ick niet soo quaedt geweest) niet het ghene dat den Heere my ghenadighlijck verleende / om goet te wesen. Mijn Vader was geneght tot het lesen van goede boecken/ende daerom hadde hyse in 't Spaensch/ op dat sijn kinders die oock lesen zouden. Dit/mits de sozghbuldigheyt die mijn Moeder hadde van ons te doen bidden/ende ons devoot te maecten tot onse lieve Vrouwe ende tot sommighe Heylighen / begonst my eerstmael te verwecken om Godt te dienē / oudt wesende (soo my dunckt) ses oft seben jaeren. My hiep oock dat ick mijn Ouders nietwers toe en sagh geneghen te sijn dan tot de deught / die in hen seer menighbuldigh was. Mijn Vader droegh den armen groote liefde / ende was den siecken seer goet hertigh/ sae oock den dienst-boden / soo grootelijck / dat men hem noyt en conde wijs maecten dat hy zoude willen slaeben houden/want hy met hen te groot medelijden hadde. Ende soo daer eens een slavinne in sijn huys was / die een van sijne broeders toebehoorde / toefde hyse gelijck sijn eygen kinderen / seggende dat het hem seer naer ter herten ginck / dat sy niet by en was. Hy was seer waerachtigh in sijn worden: noyt en hoorde hem pemandt sweeten / oft murmureren.

Hy was seer eerbaer boven maten. Mijn Moeder was oock begaest met vele deughden / ende brocht haer leven over in groote cranckheden. Sy was seer eerbaer : ende hoe wel sy redelijck schoon was / en gaf sy nochtans noyt eenigh teecken / dat sy van haer selven eenigh werck was makende : want al is 't dat sy stierf oudt wesende alleenlijck dyp en-deertigh jaeren / soo was nochtans haer cleedinge gelijk van een oude vrouwe. Sy was seer saechtmoedigh / ende van redelijck goetd verstant. Sy hadde veel lydens in haer leven / ende stierf ten lesten seer Godtbruchteijcks. Wy waeren dyp gesusters / ende neghen Broeders : sy waren altesamen hun Ouders gelijk (door de genade Godts) in deughdelijckheydt / ick aueen uptgenomen / als was 't dat ick aldermeest bemindt was van mijnen Vader: ende eer dat ick begonste Godt te vergrammen schijnt het dat hy daer toe eenighe reden hadde, want icks leetwesen geboele / als ick indachtigh worde de goede genegentheden/die den Heere my doen gaf/ ende hoe qualijck dat ick daer mede wiste mijn profijt te doen. Doorts mijn Broeders en gaeben my gheen beletsel ter werelt / om Godt te dienen.

Ick hadde eenen bycans van mijnen ouderdom/dien ick aldermeest beminde / al is 't dat icks hen altesaemen groote liefde droegh / ende sy mys wy quamen dickwils by een om beyde t' samen te lesen de Levenen der Heplighen. Alsoo ick de martellien der Heplighen hoorde / soo docht my dat hen het genieten van het rijcke Godts niet seer dier en stondt / ende ick hadde groote begeerte van alsoo te sterben / niet om de groote liefde die ick meynde tot Godt te hebben / maer om alsoo haest ende lichtelijck te genieten de groote blijchap die ick las inden Hemel te wesen. Icks
voegde

vande H Moeder TERESA.

boeghde my met dese mijnen broeder / om t' sa-
 men te spreken wat middel hier toe soude mo-
 ghen wesen. Wy sloten dat wy t' samen souden
 gaen naer Moorenlant / bedelende ende biddende
 om Godts wille / op dat sy ons daer souden ont-
 halsen : ende my dunckt nu dat de Heere ons
 moet ghenoech daer toe hā in soo teere ouder-
 dom / hadde wy eenigh middel gesien : maer hy
 principaelste beletsel docht ons te wesen / dat wy
 Ouders hadden. Ons maecte wonderlijck seer
 verbaest / dat wy lasen / dat de pijn ende de glo-
 rie eeuwighe deurden. Het ghebeurde dat my dick-
 wils langhen t'yd hier mede besigh saeten / ende
 wy narmen ghenoechte in dickwils te segghen
 Eeuwighe / eeuwighe / eeuwighe. Dooz dit dick-
 maels te herhaelen / beliefsde 't den Heere / dat my
 in dese kindtshepdt inghepint bleefden wegh der
 waerhept. Alsoo ick dan sagh dat 't onmogelijck
 was te gaen daer sy om Godt zouden dooden /
 soo schickten wy dat wy souden Heremijten wor-
 den : ende in eenen hof die aen ons huys was /
 begosten wy / soo wy best condē / clupsen te
 maecten / legghende sommighe steenen d' eene
 op d' ander / de welcke terstondt af rolden : ende
 alsoo en bonden wy in ghene dinghen hulpe tot
 onse begeerte / inder boeghen dat ick oock nu
 noch devotie gheboele / als ick oberdencke / hoe
 dat my Godt doen soo haest gaf het ghene dat ick
 daer nae dooz mijn schult quam te verliesen. Ick
 gaf almoesse nae mijn bermoghen / ende dat was
 cleyn. Ick socht eensaemhepdt / om mijn devo-
 tien ende ghebedekens te lesen / die veel ghenoech
 waeren / bijsonder het Croosen-hopken / daer
 mijn moeder seer toe gheneghen was / ende ober-
 sulcks / maecte dat wy 't oock waeren. Ick nam
 groote ghenoechte / spelende met andere meys-

Het Leven

kens / in Cloosters te maecten / als oft wy Non-
nekens gheweest hadden : ende my dunckt dat
ick 't begheerde te wesen / maer niet soo seer als 't
ghene dat ick te voren gheseyt hebbe.

My gedenckt / dat ick twelf jaeren out was oft
hittel mijn / doe mijn moeder stierf. En beginnen-
de te verstaen wat ick verlozen hadde / soo ginck
ick seet bedruickt tot een beelt van onse liebe Vrou-
we / ende badt haer met heel traenen / dat sy soude
willen voortaan mijn Moeder. My wesen dunckt /
als is 't dat ick 't doen dooz onnooselheyt dede / dat
het selve my naemaels gebaet heeft : want werc-
kelyck hebbe ick hulp ghebonden in dese alder-
hooghste Maghet / vooz soo veel als ick my dat
haer beholen hebbe : ende ten lesten heeft sy my
tot haer ghekeert. Het is my pijn te sien ende te
overpepsen / waer aen het lieghen mochte / dat
ick niet volherdigh en bleef in de goede begheer-
ten die ick doen begonst te hebben. Och lieben
Heere / overmits het schijnt dat ghy gheschickt
hebt dat ick soude saligh wesen (laet het uwet
Maestsepe believen dat het alsoo sy) ende dat
ghy my soo vele gracen wilt verleuen als ghy
my verleent hebt / en soude u niet belieft hebben /
niet om mijn profijt / maer om uwe ere / dat niet
soo groote vnypligheit niet verbult en soude wor-
den het hups daer ghy soo gheduerelick in
moestet comen woonen : Het is my pijn / o Heer /
doek dit te segghen : want ick weet wel dat het
teenemael mijn schult was : want my en dunckt /
niet / dat ghy yet achterghelaten hebt te doen op
dat ick u van dien jonghen ouderdom af hadde
gheheelich moghen toebehooren. Wil ick my
van mijn Ouders beclaghen / dat en vermagh
ick niet te doen / want ick en sagh aen hen an-
ders niet dan alle goedt / ende sozghuldighende

door mijn welbaert dooztgaende dan van dien
ouderdom / ende dat ick begonst te verstaen de
natuerlijke gaben die den Heere mi gegeven
hadde / de welcken / soo sy seiden / vele waeren / als
ick hem daer vozen hadde moeten loben ende
dancken / soo begoft ick de selve altemael te ge-
bruycken om hem daer mede te vergtanimen /
gelijck ick nu seggen zal.

HET II. CAPITTEL.

Sy verhaelt hoe dat sy dese deugdē begoft te
verlielen, ende hoe veel dat daer aen gele-
gen is, datmen inde kintsheyt met deugh-
delijcke menſchen verkeere.

Mij dunckt dat mi seer begonst hinder te
doen t'ghene dat ic hi nu seggen zal. Ick
overleefde hoe qualijck dat de Ou-
ders doen / die niet en besorgen dat de kinderen
aichtē ende in alles deughdelijcke dinghen aen-
sien: want hoe wel mi Moeder soo deughde-
lijck was / als ick ghesepdt hebbe, soo en nam
ick nochtans het goet niet seer wel aen doen ick
begonste verstant te gebruycken / jae alsoo veel
als niet / ende het quaet hinderde mi seer. Sy
was seer geneght tot Ridderlijke Historien /
maer sy en bracht hier mede den tijdt soo qua-
lijck niet over / als ick: want sy en verſumde
haer werck niet / maer sy dede ons die lesen. Ende
mogelijck dede sy dit / om niet te peysen op groot
swarigheden die sy hadde / ende om haer de kinde-
ren besigh te houden / dat sy niet en zouden bedoe-
ben worden dooz andere dingen. Dit mishaegh-
de mijnen Dader soo seer / datmen meste op sijn
goede wesen / op dat hy 't niet en zoude mercken.

My bleef by een gewoone van die boecken te
 lesen inder voeghen dat dese cleyne faute / die ick
 in mijn Medet sagh / mijn goede begheerte be-
 gonste te vercontwen / ende oozsaeck was dat ick
 begost te failieren in alle andere dinghen : ende
 my docht dat het niet quaedt en was / al was 't
 daer ick vele uren des daghs ende des nachts in
 soo ijdele oefeninghe verquistede / hoe wel achter
 rugge ende sonder wete van mijnen Vader. Hier
 in verwerrede ick my soo dijster seer : dat ick niet
 en cost ghedeuren / soo saen als ick gheenem nieu-
 wen boeck en hadde. Ick begost my te verciere
 / et properheden / ende socht te belieuen ende
 schoon te schijnen / ende bedreef groote dertelheyt
 met mijn handen ende hant / en nam ghenoechte
 in goede reucken ende andere ijdelheden die ick
 hier in mocht hebben / die welcke veel ghenoech
 waren / mits ick seer curieus was. Ick en hadde
 nochtans gheen quade intentie : want ick en
 hadde niet ghewilt dat pemandt om mijnen
 wille Godt vergramt hadde. My bleef by een
 groote curieusheyt van al te groote nertigheyt
 ende die dinghen die my vele jaeren lanck doch-
 ten gheen sonde te zijn / sie ick nu soo quaet dat sy
 waren. Ick hadde sommighe Consins van
 mijn naeste maeghschap / die welcke hier om
 alleen mochten in mijns Vaders huys comen /
 die altijd groot achterdencken hadde : ende och
 dat het Godt beliest hadde / dat hy 't van dese
 oock ghehadt hadde : want ick sie nu het perijc-
 kel / dat ghelegghen is in te hanteren / binnen den
 tijdt datmen behoort d' eerste deughden te plan-
 ken / niet persoonen die de ijdelheyt des werelts
 niet doozsien en hebben / ende eer een ander ver-
 woerken om hem dieper daer in te steken. Sy
 waeren bycans van mijnen ouderdom / emmers
 luttel

vande H. Moeder TERESA.

luttel ouder dan ick. Wy ghinghen altijd t' samen. Sy hadden my seer lief: ende ick onderhielden hun met t'samen-sprekinge van dinghē daer sy ghenoechte in naemen: ende ick aenhoorde de avonture van hunne gheneghentheden ende kinderagien die niet seer goet en waeren: ende dat quaeder was / de siele liep van selfs tot het ghene dat haer oorsaeck was van alle quaedt. Moeste ick raedt gheben / ick soude de Ouders raeden / dat sy in desen ouderdom groote acht souden nemen op de persoonen die met hunne kinderen hanteren: want hier in is groot quaedt ghelegghen / mits onse natuere eer treckt tot het quaet / dan tot het goet. Alsoo is my gheschiet. Ick hadde een suster die veel ouder was dan ick / wiens deught ende eerbaerhepdt / daer sy vol van was / ick my niet aen en trock / ende nam alleen het quaedt van een van mijn nichten / die t' onsent dickwils verkeerde. Sy was van sulcke lichtkerdighe manieren / dat mijn Moeder grooter lijcks haer beste dede om haer van ons hups te weyren (voorszende / soo het schijnt / het quaet dat my door haer soude toecomen: (maer de occasie die sy hadt om t' onsent te comen / was soo groot / dat mijn Moeder dat niet en cost vercrighen. Met dese was ick seer gheneght te hanteren: met haer was mijn conuersatie ende coutinghet want sy bracht my aen alle soorten van tijdt-pasferinghen die icks begeerde: jae sy stelde my van selfs daer in / ende maecte my deelachtich van haere conuersatien ende ijdelheden. Soo langhe als ick met haer hebbe verkeert / welck was tot het veertienste jaer van minen ouderdom oft bat soo ick memme / dat sy met my vziendtschap onderhielden (ick segghe / dat sy my van haer saecken deelachtigh maecte) en docht my niet dat

ick van Godt af gheweken was: dooz doot sonde/
 noch dat ick de vreesse Godts veriozen hadde / al
 was 't dat ick noch meer sorghe droegh vooz mijn
 eere. Dese sorghe was oorzaeck / dat ick haer
 niet teenemael en quam te verliesen: ende my en
 dunckt niet dat eenigh dinc ter wereldt my daer
 in hadde connen wanckelbaer maecten: ende
 oock en was ick op niemant soo belieft / die my
 daer toe soude hebben connen brenghen. Godt
 gabe dat ick soo sterck hadde gheweest / om niet te
 doen teghen de eere Godts / Als ick van natuere
 vroom was om niet te verliesen van het gene
 daer my docht dat dese eere des wereldts in ghele-
 ghen was: ende ick en sagh daer en tusschen niet/
 dat ick de selve verloor dooz vele andere manie-
 ren. De liefde die ick tot dese eere ijdelijck
 droegh / was uytnemende; maer gheen van die
 middelen / die om de selve te betwaeren van noode
 waeren / en stelde ick te werck: alsoenlijck was
 icks seer sorghevuldigh / om wop niet teenemael te
 bederven. Mijn Vader ende mijn suster waren
 seer qualijck te vreden met dese vriedschap / ende
 bekeken my diekwoils daerom: maer dooz dien
 sy niet en condon beletten de occasie / die mijn
 michte hadde om in ons huys te comen / soo was
 het al te bergeef wat neerstigheyt dat sy deden/
 want mijn schalckheyt was seer groot tot alle
 quaedt. Ick verwonderde my somtijds over den
 schade dien het quadt gheselschap doet: ende en
 hadde ick 't niet beproeft / ick en sonde 't niet con-
 nen ghelooven: maer principaelijck inde jonck-
 hendt is die schade meerder. Ick wilde wel dat de
 Ouders aen my exempel naemen / om hier in wel
 toe te sien. Ende het is voozwaer alsoo / dat dese
 verkeeringhe ende conuersatie my aldus veran-
 berde / dat van een goede siele ende inborst / ick
 nauwelijck

nautoelijcks het minste lit-teecken en bleef behou-
den: jae my dunckt dat sy teenemael haer manie-
ren van doen in my printende/ met noch een an-
dere persoon / die doock de selve maniere van tijt
passeringhe hadde. Hier uyt verstaen ick het groot
proffit dat uyt het goet geselschap comt. Ende
ick houde vooz seker / waer 't dat ick in desen ou-
derdom verkeert hadde met deughdelijcke per-
soonen / dat ick gheheel soude ghebleven hebben
in de deught / want hadde ick als doen pema-
den ghehadt die my hadde leeren Godt vreesen /
mijne siel hadde sterckheyt aenghenomen om niet
te vallen. Daer naer teenemael verlozen hebben-
de dese vreesen / bleef my alleenlijck by de vreesen die
ick droegh vooz mijn eere / de welcke my in al
wat ick dede seer pijnelijck viel. Dooz het ver-
schynen dat men 't niet en soude comen te weten / doozste
ick verdinghen bestaen teghen dese eere ende te-
ghen Godt.

In 't beginsel-schaedden my de dinghen hier
ick verhaelt hebbe / alsoo my dunckt / ende en
moet niet hen-lieden maer my gheweten woz-
den / want daer nae was mijn smoothepdt groot
ghenoegh tot het quaet; hebbende daer en bobel
maerten / in de welcke ick groote ghereitschap
bondt tot alle quaedt: ende hadde my eenige van
haer-lieden goeden raedt gegeven / het hadde my
moghelick ghebaert; maet haer eyghen baert ber-
blindese soo seer / als my mijn quade gheneghent-
hepdt. Ende al en was ick noyt gheneght tot
seer groot quaet; (want uyt der nature hadde ick
eenen schroom van alle oneerlijckheyt behalvens
van tijt passeringhen in goede conuersation;)
maer nochtans eens in de occasie ghesteken zyn-
de / was het perijckel vooz de deure / ende stelde in
het selve mijnen Vader ende broeders / waer of
nochtans

nochtans my Godt beschermt heeft / soo dat het wel schijnt / dat hy teghen mijnen wille besozghde dat ick my niet teenemael en bedorf / al is 't dat het soo secret niet en const geweest / oft ick verlooze genoeg van mijn eere / ende mijnen Vader creegh ernigh vermoeden. Want my dunckt dat het gheen dya maenden geleden en was dat ick my niet dese ijdelheden hadde begonst te becommeren / oft men besteedde wy in een Clooster dat in onse Stadt was / daer jonge dochterkens onderhouden wierden maer niet van soo snoode manieren als ick was / ende dit soo secretelijck / dat het niemandt dan ick ende een van minne vrienden en wiste : want sy hadden alleenlijck d'ocasje verwacht / dat het niet nieutwas en soude schijnen te wesen : want dooz dien mijn suster mi gehoutwt was / soo en was 't niet goet / dat ick alleen sonder moeder soude t'hups blijven. De liefde die mijnen Vader my droegh / ende mijn gebeynstheyt waeren soo uytnemende groot / dat hy van my soo grooten quadt niet en conde gelooven / ende alsoo en bleefde hy niet qualijck gesint op my. Ende want den tijdt cozt was / al was 't datmen het hoorde / soo en moeste het niet geen sekerheyt gesept zijn : want aengesien ick soo seer vreesde vooz mijn eer / was alle mijn neerlicheyt daer in geleghen / dat het soude secret blijven / ende ick sach niet aen / dat het soo niet en conde geweest vooz den ghenen die alle dinghen siet. Och mijnen Godt / wat een schaede doet het in de werelt / datmen dit luttel acht / ende datmen pepst dat het zal secret blijven dat tegen u is ! Ick houde vooz seker / dat menigh quact zoude achtergelaeten worden / waer 't dat wy verstonden / dat de saecke daer niet in gelegen en is dat wy ons wachten van de menschen / maer

dat

dat top ons wachten van u niet te mishagen.

De eerste acht daghen vielen my seer swaer / maer meer om de suspicie die ick hadde dat men mijn ijdelheyt ghewaer was gheworden / dan om daer te zijn : want ick was 't nu moede / ende ick en liet niet te hebben groote vreesse Gods als ick hem vergrande / ende ick maecte dat ick dickwils biechte. Ick hadde soo ongherust gegaen / dat ick binnen acht daghen (ende ick geloof noch min) veel beter te vreden was / dan in 't huys van mijnen Vader. Sy waeren alle gaeder wel te vreden met my : want hier in gaf my de Heere gratie / dat ick behaeghde alwaer dat ick was / ende alsoo was ick seer bemindt. Ende al was het dat ick doen gheensins gesint en was om Jonne te wesen / nochtan is verlijdde ick my aensijnde soo goede Jonnekens : want sy waeren seer goet / ende van groote eerbaerheyt / Godtbzuchtigheyt / ende voorsinnigheyt. Alle dit niet tegenstaende en liet de vijandt niet van my te tenteren / ende die van bukten op te stoken dat sy my zouden ongerust maecken met bootschappen : maer want daer toe gheen bequamingheyt en was / soo was het haest gedaen / ende mijne ziele begonst haer wederom te keeren tot de goede ghewoonte ende oeffeninghe van mijn eerste jaeren / ende ick bemerkte de groote gratie die onsen lieben Heere doet aen de gene / die hy stelt in 't gheselschap van de goede. My dunckt dat sijne Goddelijcke Majesteyt ginck sijnde ende hersijnde waer langhs hy my zoude moghen tot hem keeren. Ghebenedijdt moet ghy zijn / o Heere / dat ghy my soo seer verdragen hebt / Amen. Ick hadde een dunck dat my kost eenighsins / soo my dunckt / ontschuldigen / en hadde ick soo vele schulden oft fauten niet gehad

hadt / te weten / dat mijnen handel was met de ghene / met de welcke het dooz middel van houwelijck mocht tot een goet eynde comen : ende in vele dingen onderwesen zijnde van de ghene daer ick by te biechte ginck / ende van andere Persoonen / seyden sy my / dat ick teghen Gode niet endede. Een Nonne stiep met ons die weerlijck waeren / soo dat het schijnt / dat dooz haer middel den Heere my wilde beginnen lich te verleenen / gelijk ick nu seggen sal.

HET III. CAPITTEL.

Waer in sy betoont, hoe dat door het goet geselschap wederom in haer verweckt werden haere goede begeerten, ende door wat maniere haer den Heere begoft tot kennis te brengen van de dolingne daer sy inghesteken hadde.

Beghinnde dan smaect te binden in de goede ende heylighe conversacie van dese Nonne / nam ick groote genoechte in te aenhooren hoe wel sy van Godt spraeck / want sy was seer discreet ende heyligh. Dit / soo my dunckt / en liet ick noyt in genen tijdt gheerne te hoozen. Sy begoft my te vertellen / hoe dat sy Nonne gheworden was / te weten dooz alleenlijck te lesen / dat daer staet in 't Evangelie / Vele zijnde gheroepen, maer luttel vercofen. Sy seyde my wat loon dat den Heere gaf aen de ghene die 'tal verlaeten om hem. Dit goet geselschap begoft in my te verdrjben de gewoonte / die het quaet geselschap my hadde aen-ghevrocht / ende wederom in mijn hert te pzingen de begheerte van eeuwighe dinghen / ende een weynigh te minderen den grootsten afkeer dien ick hadde getregen

van

ban Nonne te wesen / den welcken seer groot
 was: ende als ick renighe Nonne sagh weenen
 als sy badt / oft eenighe andere deught dede /
 ick benijdde 't haer grootelijck / want mijn hert
 was soo versteent aengaende dit punct / dat al
 hadde ick de heele Passie ghelesen / ick en zoude
 niet eenen traen gelaten hebben / ende dit bedroef-
 de mi seer. Ick woonde anderhalf jaer in dit
 Clooster / wesende daer-en tusschen seer gebetert:
 ick begonst vele Gebedkens te lesen / ende van
 hen altemaele te versoeken dat sy vooz mi zou-
 den bidden / op dat Godt den Heere mi zoude
 willen verleenen alsucken staet / daer ick hem in
 zoude moghen dienen: maer nochtans en be-
 geerde ick geen Nonne te wesen / ende dat Godt
 believen zoude mi sulcx niet te gheben al was
 het saecken dat ick doock vreesden te houtwen. Op
 d'epride van desen tijdt dat ick daer was / hadde
 ick meerderen sin om Nonne te zijn / maer niet
 in dat Hups / om sekere deughdelijcke dinghen
 die ick daer naer verstant dat sy hadden / de wel-
 ke mi dochten te seer wtnemende straf te we-
 sen: ende daer waeren sommighe bande Doch-
 terkens die doock de selve opinie hadden: ende had-
 den sy altermael van enen sin gewoest / het hadde
 mi seer geholpen. Daer en hoven hadde ick
 een seer groote vriendinne in een ander Cloo-
 ster ende dese riede mi dat ick nergkens zoude
 Nonne wesen (waer 't dat ick 't moeste wesen)
 dan daer sy was. Ick aensaght meer het behae-
 ghen dan mijne sinnelijckheyt ende ydelheyt /
 dan het ghene dat profijtigh was vooz mijn ziele.
 Dese goede gepepsen van Nonne te wesen qua-
 men mi somtijts ober / ende vergingen terstont /
 ende ick en conste van mi-selven niet vercrigen
 dat ick 't zoude wesen.

In desen tijdt / al was 't dat ick niet achter en
 liet om my te helpen / verlesde 't den Heere my
 meest te disponeren tot den staet die my alder-
 salighste was. Hy verleende my een groote siecke-
 te / dat ick moest weede om keeren ten huysse van
 mijnen Vader. Wesende wederom becommen/
 wierdt ick gelejdt ten huysse van mijn Suster /
 die op een Dorp woonde / om haer te besoecken/
 want sy my boven maeten lief hadde ; ende hadde
 ick haeren wille gebolght / ick en zoude van
 daer niet gegaen hebben : ende haeren Man
 hadde my oock seer lief / emmers hy tracteerde
 my seer wel ; ende hier af ben ick den Heere schul-
 digh te dancken / dat ick t' allen canten wel ghe-
 baeren ben / hoewel dat ick hem diende ober soo
 ick was. Onder weghen woonde een van mijns
 Vaders broederen / een seer voorzienigh man /
 ende van groote deughden / zijnde wedu wenaer/
 den welcken de Heere oock tot hem was trecken-
 de / soo dat hy in sijnen hooghen ouderdom ver-
 liet al dat hy besadt/ende wierdt Maninck/ende
 boleynde in desen staet / soo dat ick wel geloobe
 dat hy saligh is. Hy begeerde dat ick eenighe
 dagen by hem zoude blijven. Sijn oeffeninge was
 lesen goede boecken in't Spaensch/en sin spreken
 was gemeynlijck van Godt ende van de ijdel-
 heyt des werelts. Hy dede my vooz hem lesen.
 Ende al en hadde ick daer ghenen sin toe / ick
 toonde dien nochtans te hebben : want aengaen-
 de van gheerne eenen anderen te believen/ daer
 was ick uptnemende cloeck in/ al zoude ick my
 selven verdziet aengedaen hebben : inder voe-
 gen dat het ghene dat in een ander deught zou-
 be geweest hebben / in my een groote saute was/
 want ick ginck dickwils voort sonder eenighe
 discretie. Och Heere Godt vooz wat middelen
 ginck

ghinck my sijne Majestejt bereet maecten tot dien
 staet daer in hy van my wilde ghedient wesen /
 soo dat hy my teghen mijnen danck bedwongh
 my selven ghewelt aen te doen! Ghebenedijt moet
 hy sijn inder eeuwigheyt / Amen. Al was ick
 daer seer luttel daegen / nochtans door de cracht
 die in mijn herte hadden de woorden Godts /
 soo ghelesen als ghehoort / ende door het goet ge-
 selschap / quam ick te begrijpen de waerheyt / die
 ick verstaen hadde oock noch cleyn wesende / dat
 het al niet en was / ende de groote ydelheyt des
 wereldds / ende hoe dat sy haest verginck : ende
 ick begonste te vreesen / hadde ick ghestorven / dat
 ick nae de helle soude ghegaen hebben. Ende al
 was het / dat mijn herte niet teenemael ghesint
 en was om Nonne te wesen / sagh ick nochtans
 dat het den besten ende sekersten staet was / ende
 oberfulcks nam ick voor my allenghskens my
 selven ghewelt aen te doen / om dien te aenbeer-
 den.

In desen strijdt was ick dyp maenden lanck /
 bedwinghende my selven met dese reden / dat de
 pijn ende swarigheyt van Nonne te wesen / en
 cost niet meerder ghewesen dan de pijn van't
 Daghebier : ende want ick wel de helle verdient
 hadde / dat het niet veel en was dat ick soude le-
 ven als in't Daghbier / ende dat ick daer naer
 recht nae den Hemel soude gaen / want dit was
 mijn begeerte : ende in dese bedwinghinghe om
 dien staet te aenbeerden wierde ick meer ghebze-
 ven / soo my dunckt / door een slavelijcke vrees /
 dan door liefde. Den byandt bracht my te bozen /
 dat ick niet en soude connen verdraghen den ar-
 beyt van de Religie / om dat ick ghewoon was
 goede daegen te hebben : daer teghen bescherm-
 de ick my met den arbeyt dien onsen Salighma-

ker lede / ende dat daerom niet veel en was dat ick oock wat booz hem soude lijden / ende dat hy my dat selve soude helpen draghen. Dat ick moest persen / doch dit leste en ghedenckt my niet wel) My quamē vele tentatiē ober gheduerende die daghen. Met de cortsen die ick hadde / viel ick dickwils in groote flautwcheden / want ick hadde altoos seer luttel ghesonthept. My hielp grootelijcks / dat ick gheneght ghebleven was tot goede boecken. Ick las de brieven van Sinte Jeronimus / die my seer couragheerden / in der boeghen dat ick epndelijck resolbeerde dat mijnen Vader te segghen: welck my bycans soo veel was als het Habijt selve aen te nemen / want ick was soo couragieus / dat my docht / dat ick gheensins en soude achterwaerts ghekeert hebben / dat eens te kennen gegheven hebbende. My hadde my soo lief / dat ick 't in gheender manieren van hem en conde vercrighen / noch daer en mocht oock niet helpen het bidden van andere die ick toeghemaeckt hadde. Het upterste dat men van hem const vercrighen / was / dat ick nae sijn doot soude doen dat my beliefsde. Ick hadde mi begonst te bzeesen van my selven / ende van mijn cranckhepde / dat ick soude moghen achterwaerts keeren; en daerom en docht my die niet goet te wesen / ende ober sulcks pooghde ick het selve dooz een ander middel te soecken / gelijk ick mi segghen sal.

Sy vertelt hoe dat sy door de hulpe des Heeren haer selve ghewelt aen dede, om het Habijt te aenveerden, ende hoe vele sieckten sijne Majesteyt haer begonst toe te seynden.

Gheduerende desen tijdt dat ick met alsulcken begherte becommert was / hadde ick een van mijn broeders becoort / dat hy soude Kegius worden / vertoonende hem de ijdelheyt des wereldts : ende wy sloten te samen dat wy eens heel broegh op eenen morggen stontt souden gaen nae het Clooster daer mijn voorszeyde vriendinne was / want dit was daer mijn herte seer nae troock / midts ick in die leste resolutie alsoo ghesint was / dat ick tot elck een / daer my hadde ghedocht dat men onsen Heere beter diende / oft tot het welcke mijn Dader my hadde willen seyn den / soude ghegaen hebben : want ick aensagh mi meer het profijt van mijn siele / dan mijn ghemack / daer ick niet naer en braeghde. Het ghedenckt my / nae al dat my heught / ende ick segghe de waerheyt / dat doen ick scheydde upt den hupse van mijnen Dader / ick niet en ghelooft dat ick meerder pijn sal connen ghevoelen als ick sal comen te sterben / want my dunckt dat elcke lidt mijns lichaems upt malcanderen ginck. Want aenghesien dat gheen liefde Godts in my en was / om te verwinnen de liefde van mijnen Dader ende vrienden / soo moest ick in alles my selven soo groot ghewelt aen doen / dat 't en waere dat my de Heere gheholpen hadde / alle mijn goede consideratien my niet en hadden connen doen voortgaen. Hier gaf my de Heere alsulcken

moel teghen my selven / dat ick't ten laetsten te werck stelde. Alsoo saen als ick't Habijt aengedaen hadde / gaf my den Heere te kennen / hoe seer hy toeghedaeu is den ghenen die hen selven ghewelt aen doen om hem te dienen / welck ghewelt nochtans niemant aen my en cost bemerkten / dan alleenlijck een seer groote begheerte. Op de selve ure ontfinck ick soo groote blijdschap dat ick dien staet aenbeert hadde / dat de selve my van dier tijdt af tot noch toe noyt ghesailleert en heeft : ende Godt veranderde de dorzhepdt mijns herten in een seer groote beweghelijckheyt. Ick verblijdde my in alle dinghen die de Keugie aenginghen : ende het is boozwaer alsoo / dat ick altemet was het Hups keyzende / op den tijt dien ick plagh te hanghen in my selven te palleren ende te hoesteren. Ende merckende dat ick daer af verlost was / creegh ick een nieuwe blijdschap / soo dat ick my verwoonderde / ende en conste niet verstaen van waer dat het quaem. Als ick hier op dencke / soo en is ter werelddt niet datmen my soude moghen te bozen legghen / hoe swaer het oock is / oft ick soude het bestaen te doen. Want ick hebbe nu experientie in vele andere / dat mits den Heere my in het beginsel gheholpen heeft om een resolutie te nemen van't selve te volbringhen (zijnde in die dinghen / die alleen om Godt aenghenomen worden / ghenoegh datmen begint) hy wilt / op dat wy te meer souden verdienen / dat een siel alsulcken schroomighen gheboelen / de welke hoe sy meerder is / hoe oock den loon meerder is / is't dat sy verwonnen wordt / ende men gheboelt daer naer meerder soetigheyt : want oock in dit leven verghelt sijne Majesteydt dit in sulcker boeghen / dat het alleenlijck verstaet de ghene die't beproeft. Dit hebbe ick door experientie / soo ick gheseydt

ghesepdt hebbe / in vele ende ghewichtighe dinghen ende daerom en soude ick noyt raeden / waer ick een persoon die raedt moeste gheuen / als pemanden een goede inspraecke dickwils aencomt / dat hy die soude uyt vreesse laeten te werck te stellen : want is sy puerlijck om Godt / men moet niet vreesen dat het qualijck lucken soude / want Godt is machtigh tot alle dinghen & ghebenedijdt sy hy in der eeuwigheyt / Amen.

Het hadde genoegh behooren te wesen / o mijn opperste goedt ende ruste / met de ghenaden die ghy my verleent hadt toe noch toe / hebbende u goetheydt ende macht my dooz soo vele wegghen ende keeren gebracht tot eenen soo sekeren staet / ende tot een Hups daer soo vele dienaerssen Godts waeren / aen de welcke ick cost exempel nemen om daegelijcks te wassen en uwen dienst. Ick en waet niet hoe dat ick sal comen van hier boort gaen / als my nu gedenckt de maniere van mijn professie / met wat een groote resolutie ende bzeught ick die dede / ende hoe ick u doen ondertrouwde. Dit en can ick niet segghen sonder traenen / de welcke soude moeten van bloedt wesen / ende mijn hert soude my moeten bersten / ende noch soude dit leetweesen al seer cleyn wesen / ghemerckt hoe grootelijcks ick u naemaels vergramt hebbe. My dunckt nu / dat ick groot gelijck hadde in niet te begeeren een soo groote digniteyt / aenghesien dat ick die soo qualijck soude ghebzycken : maer ghy / mijnen Heer / hebt byrans twintigh jaeren lanck / in de welcke ick dese ghenade qualijck ghebzycket hebbe / willen onghelijck lijden / op dat ick soude tot beternisse comen. Het en schijnt anders niet / o Heer / dan dat ick beloofde gheen dinck te houden van al het ghene dat ick u beloofst hadde / al is't dat dit

doen mijn intentie niet en was : maer ick sie dat
 mijne wercken daer naer sulcks gheweest zijn /
 dat ick niet en weet wat intentie dat ick hadde:
 op datmen te beter magh sien wie dat ghy zijt /
 mijnen Bzupdegom / ende wie dat ick ben.
 Want het is voorwaer alsoo / dat menighmael
 in my versoet wort het ghevoelen van mijn groo-
 te fouten / door de blydshap die ick ontfanghe /
 van dat hier door verstaen magh worden de me-
 nighbuldigheydt van uwe bermhertigheden.
 Ende in wien / o Heer / can die soo blincken als in
 my / die soo grootelijcks verdonckert hebbe door
 mijn quade wercken de groote weldaden die
 ghy my hadt begonst te doen? Wee my / mijnen
 Schepper ! want wat wil ick my excuseren / ick
 en hebbe gheen excuse : noch daer en heeft nie-
 mant de schult dan ick. Want waer 't dat ick u
 pet hadde betaelt van de liefde die ghy my hadt
 begost te toonen / ick en hadde dat aen niemandt
 beter comen besteden dan aenu / ende daer mede
 hadden alle dinghen / wel ghegaen : maer midts
 ick het niet en hebbe verdient / noch soo gheluc-
 kigh niet gheweest en ben / soo beschermt my nu
 Heer / door uwe bermhertigheyt. Door de veran-
 deringhe van leven ende van spijs wierdt mijn
 ghesontheyt ghequest / soo dat / al was ick daer
 seer wel mede te vreden / 't selve niet en hielp. De
 flautheden begonsten my meer ende meer aen
 te comen : ende ick wierdt ghequest met alsulck-
 en groote pijn aen hert / dat een peggelijck.
 die 't sagh / hem boven maten verwonderde / bo-
 ven oock veel andere cranckheden seffens ; ende
 alsoo broch ick over het eerste jaer met seer lit-
 tel ghesonde daeghen : nochtans en dunckt my
 niet / dat ick in dien tijdt den Heere seer vergramt
 hebbe. ende overmidts de sieckte soo groot was
 dat

dat sy my t'elcke reyse bynae van alle gheboelen/
 ende altemet oock teenemael beroofde / soo dede
 mijnen Vader wonderlijcke groote nerstigheid /
 om remedien daer teghente binden; ende want
 de medecijnen van dese plaetse hem gheene en
 gaben / soo dede hy my waeren naer een andere
 plaetse / daer de maere ginck datmen noch vele
 andere siekten ghenas / ende het selve seiden
 sy soude oock met de mijne wesen. Met my
 ginck mijne voorzeyde vriendinne die ick in dat
 Hups hadde/ende sy was eene van d'oudste;ende
 in dat Clooster en deden de Nonnen gheen belof-
 te van besloten te zijn. Ick was daer bycans
 een jaer / ende daerentusschen lede ick d'yn maen-
 den lanck soo upnemende groot torment in de
 rouwe meesterijen die sy my aen deden / dat ick
 niet en weet hoe ickse cost verdraeghen; ende ten
 lesten / al verdroegh ickse met der herten/nochtans
 en costse mijn lichaem niet verdrachghen / alsoo ick
 segghen sal. De meesterije moeste beginnen in't
 beginsel van den Somer / ende ick ginck daer
 in't beginsel van den Winter. Allen desen tijdt
 was ick ten huse van mijn Susster / die ick ghes-
 sept hebbe dat sy op een Dorp woonde / verwach-
 tende den April / want het niet verre van daer en
 was / om niet altydts te gaen ende te comen. Als
 ick ginck / soo gaf my mijnen Oom (dien ick ghes-
 sept hebbe dat onder weghen woonde) eenen boeck
 ghenaemt Cercer abecedario / oft den Verdien
 abecedario / inhoudende hoe men leeren sal het
 ghebedt van innigheid; ende al was het dat ick
 in dit eerste jaer vele goede boecken ghelesen had-
 de / soo dat ick niet en begheerde andere meer te
 ghebrycken / mits ick nu verstant wat schade ick
 daer uut ontfanghen hadde; nochtans en wiste
 ick niet hoe ick moeste voortgaen in't ghebedt /
 noch

noch hoe ick my selve soude connen binnewaerts keeren: ende alsoo verblijdde ick my seer daer mede / ende nam vooz my dien wegh te volghen met alle mijn crachten. Ende want my den Heere nu verleent hadde de gabe der traenen / ende ick ghenoeghre in't lesen nam / soo begonst ick my somtijds in mijn eenigheyt te vertrecken / nauw te biechten / ende dien wegh in te gaen / houdende dien boeck vooz Meester / want ick geen en Meester en vondt / ick wil segghen Biechtbader / die my verstant / al was't dat ick eenen sochte twaintigh jaeren lanck nae dat ick nu segghe / het welck my grootelyck schaedde om dickmaels achterwaerts te keeren / jae om seer nae teeneinael verlozen te gaen: want ten minsten soude hy my hebben leeren vlieden de occasien van Godt te vergrammen.

Sijne Majestejt begonst my in dese beginselfen soo groote gratien te verleenen / dat op't eynde van desen tijdt dat ick hier was / welck duerde bykans neghen maenden / wesende alsoo alleen (al was't dat ick soo bevizijt niet en was van Godt te vergrammen / ghelijck den boeck my leerde / ick guncker doch mede deur / want my docht bykans onmoghelijck te wesen hem soo nauw te wachten) ick my wachte van dootsonde te doen (ende oft Godt gabe dat ick my altyds daeraf ghewacht hadde) maer van dagelijckische sonden maecte ick cleyn werck / ende dat was het ghene dat my bedierf. Dusdan begonst my de Heere soo wel te toeben door desen wegh / dat ick gratie vercreegh van te connen houden een ghebedt van stilheyt / ende altemets quam't tot vereeninghe / al was't dat ick niet en verstant wat't een oft't ander was / ende hoe seer dat het moest gheacht wesen: ende hadde ick't verstaen

staen / ick gheloobe dat het my grootelijcks soude ghebaet hebben. Het is wel waer dat die vereeninghe soo luttel duerde / dat ick niet en weet oft 't wel eenen Awe Maria was: maer sy werckte in my wel soo grooten cracht / dat my docht dat ick de werelt onder mijn voeten hadde / daer ick nochtans doen ter tijdt maer twintigh jaeren oudt en was: ende alsoo ghedenckt my / dat ick medelijden hadde met de ghene die de werelt volghden / al was 't sock in gheoorlofde dinghen. Ick dede alle mijn beste om Christum Jesum onsen Heere ende ons goet binnen in my te ghenwoordigh te hebben / ende dit was de maniere van mijn ghebedt. Als ick op eenighe passagie pepste / soo verbeelde ick my die inwendelijck: nochtans besteedde ick meer tijds in goede boecken te lesen / welck alle mijn recreatie was / want Godt en hadde my die gratie niet ghegheben om te discourreren met het verstandt / noch om profijt te doen met de imaginatie / die in my soo plomp is / dat ick noyt en coft perfectelijck overpepen / (soo ick wel moepte dede om te doen) ende in my verbeelden de menschedt van onsen Salighmaecker. Ende al is het saecke / dat dooz dit middel van niet te connen wercken met het verstant / men te lichtelijcker gheraeckt tot de contemplatie / als men volherdigh is / soo is het nochtans een saecke van grooten arbepdt ende pijn: want is 't dat de becommeringe vanden wil gebreect / ende dat de liefde gheen teghenwoordigh dinck en heeft om haer daer in te oefnen / soo blijft de siele ghelijck sonder steunsel ende exercitie / ende de verlatenthent ende dozheyt valt haer seer mopelijck / ende lijdt seer grooten strijdt van de ghepepen. Dooz personen van die alsoo ghestelt zijn / is meer van noode supberhendt van

conscientie / dan vooz de ghene die met het verstant comen wercken : want de ghene die discourreert in't ghene dat de wereldt is / ende in't ghene dat hy Godt schuldigh is / ende hoe veel dat hy gheleden heeft / ende hoe weynigh dat hy hem dient / ende wat hy verleent den ghenen die hem lief heeft die / treckt hier upt leeringhe om hem te beschermen tegen de gepeysen ende tegen de occasien ende perijckelen van u allen: maer de gene die hem hier mede niet en can behelpē / heeft meerder perijckel / ende het is vā noode dat hy hem veel becommere met lesen / aenghesien dat hy van sy selven niet en can ghedoen. Dese maniere van doen is soo swaer / dat / is't saecke dat den Heerster / die leert / niemanden dwinght te zijn sonder lesen (het welck grootelijckx helpt om in eenighepdt te houden den ghenen die dooz dese maniere voortgaet / sae is hem van noode / alwaer't dat hy seer luttel laese / 'ten waere in stede van het inwendigh ghebedt / het welck hy niet oeffenen en can) is het saecke / segghe ick / dat sonder dese helpe van lesen niemandt bedwonghen wordt om langhen tijdt te bidden / dat onmoghelijck sal zijnte comen harderen : ende wilt hy't niet ghewelt doen / soo sal hy sijn ghesontheit kzencken / want het is een seer moepelijcke saecke.

Ick verstae nu dat het den Heere alsoo vooz-sagh dat ick niemanden en vont die my soude leeren / want het hadde anders onmogelijck geweest / soo my dunckt / alsoo te harderen achtien jaren lanck / als ick desen arbeyt verdoegh / ende de groote dozheden / om dat ick hy my selven niet en conde discourreren. In allen desen tijdt (behalvens als ick versch onsen Heer ontfanghen hadde) en doost ick noyt beghinnen te bidden sonder boeck : want sander dien-breese mijn
 stes

siel te bidden / min oft meer al oft sy hadde moeten strijden teghen een groote menighste van krijghs volck.

Door dese remedie / de welcke was ghelijck een compaignie / oft ghelijck eenen schildt / op den welcken ick moeste ontfanghen alle de slagen van de menigherhande ghepepsen / wierdt ick ver troost: want de dorzheyt en hadde ick niet alydts / maer alleenlijck als my den boeck ghebrack / als wanneer terstondt de siele ontstelt / ende de ghepepsen verstroyt wierden; maer met den boeck begonst ickse te vergaederen / ende leyde alsoo mijn siele ghelijck al streelende. Ende dickwils alleenlijck den boeck open ghedaen hebbende / hadde ick ghenoegh: somtijts las ick luttel / somtijts veel / nae de ghenaeude die den Heere my dede. My docht in dit begghinsel daer ick af spreke / dat alsoo langh als ick boecken soude hebben / ende middel om alleen te wesen / gheen perijckel wesen en soude om te comen afghetrocken worden van soo grooten goet / ende ick gheloobe dat het door Godts gratie alsoo soude gheweest zijn / hadde ick eenen Meester oft persoon ghehadt die my in't begghinsel ghewaerschouwt hadde van de occasien te blieden / ende als ick daer in gevallen hadde / my terstont hadde doen uytgaen Ende hadde den vjandt my doen openbaerlijck bestreden / my docht dat ick in gheender manieren my wederom en soude begheven hebben om groote sonden te doen. Maer hy was soo loos / ende ick soo boos / dat alle mijn proposten my luttel hielsen / hoe wel my seer vele profijteerde dien tijdt dat ick Godt ghedient hadde / om te verdraghden de groote siekten / die ick was lijdende met alsulcken patientie / als sijne Majesteit my verleende. Seer dickwils heb ick by my selven overpepst /

Verwonderd

verwondert zijnde van groote goedertierentheit
Godts; ende mijn Ziel heeft haer verheught /
aensijende sijne groordadigheit ende bermher-
tigheit. Gebenedijdt zij hy van alles / want ick
claerlijck gemerckt hebbe / dat hy my noyt on-
betaelt gelaeten en heeft / oock in dit leven / van
mijn minste goede begheerte. Hoe quaedt ende
onvolmaecht dat mijn wercken waeren / soo en
heeft den Heere nochtans de selve beter ende vol-
maeckter ghemaecht / hen cracht gebende / ende
mijn boosheden ende sonden die verberghde hy
terstont. Iae oock inde ooghen van de ghene
die mijne gebreken aen-sagen / gedooghde sijne
Majesteit dat sy verdonckert worden / ende
meentse uyt hun memorie. Hy vergult de fait-
ten / hy maecht dat in my blincke een deught die
hy my self instort / my bycans dwingende die te
hebben. Ick wil my keeren tot het ghene dat sy
my bevolen hebben: ick segghe / waer't dat ick
in't particulier moeste seggen / in wat maniere
dat den Heere hem tot my-waerts hadde in die
beginselen / dat van noode zoude wesen een ander
verstant dan het mijn / om wel te connen uytspre-
ken het ghene dat ick hem schuldigh ben aen-
gaende dit punct / ende hoe groot geweest zijn
mijn ondancckaerheit ende snootheit / want ick
dat altemael vergheten hebbe. Gebenedijdt zij
hy inder eeuwigheit / die my soo langh verdza-
gen heeft / Amen.

HET V. CAPITTEL.

Sy vervolght de groote siekten die sy hadde, ende de patientie die haer de Heere daer in gaf; en hoe dat hy uyt het quaet goet trekt, gelijk het blijkt uyt een seker dingh dat haer gebeurde in die plaetse daer sy gegaen was om genesen te zijn.

Ick hebbe vergheten te segghen/hoe dat ick in't jaer van het Nobitiaet verdoegh groote quellinghen/ om dinghen die in hen van selben cleynen importantie waeren. Iae sy bekeben my wel; dickwils / sonder dat ick eenighe schuld hadde. Ick verdoegh't met groote pijn ende onbolmaecktheit ghenoech / nochtans passeerde ick't al / doog de groote vzeught die ick hadde van dat ick Nonne was. Doen sy saghen dat ick sochte stil ende alleen te wesen / ende dat ick altemets creet om mijn sonden / soo meynden sy dat ick qualijck te vreden was / ende sy sepden 't alsoo teghen malcanderen. Ick was wel ghesint tot alle dinghen die de Religie aen-gingen / maer ick en conde niet verdragen het daer versmaetheit scheen in geleghen te zijn. Ick was geerne gheacht : icks was curieus in al wat ick dede : my docht dat het al deught was / al en was ick daer door niet geexcuseert ; want ick was in alles wijs genoegh om mijn ghenoechte ende ghemack te soecken / ende alsoo en heeft de ontwetentheit my de schuld niet af-genomen. Eensdeels magh tot ontschuld dinghe dienen / dat het Clooster niet ghesondeert en was in seer groote perfectie : ende ick als snoodde / volghde het ghene dat quaet was / ende liet staen het ghene dat goet was. Daer was doen

een Nonne sieck van een seer swaere ende lastighe
 sieckte / want daer waeren sekere gaeten in haer-
 ren buick / die haer aenghecomen waren dooz
 berstoptheit / waer dooz sy quijt wierdt alle wat
 sy adt / ende alsoo quaeim sy haest te steruen : ick
 sagh dat sy altesaemen seer schroomden van dese
 sieckte / maer ick benijdde haere groote patien-
 tie / ende begheerde van Godt dat hy my die al-
 soo verleenende / wilde toefeynden alle de sieckten
 die't hem belieuen soude. My dunckt dat ick
 gheenderhande sieckten en vreesde / want ick had-
 de alsulcken begheerte om het eeuwich goet te
 vercrighen / dat ick vooz my nam het selve te
 winnen dooz alderhande middel / daer ick mi
 wel af verwoondert ben. Want / soo my dunckt
 en hadde ick doen noch gheen liefde Godts / ge-
 lijk my dunck dat ick daer naer ghehadt heb-
 be doen ick begonst te bidden / dan alleenlijck een
 licht / waer dooz my docht dat al van cleinder
 weerden was dat ten lesten vergaet / ende van
 grooter weerden het goet dat men daer mede
 winnen magh / mits het eeuwich is. Hier in
 wierde ick oock verhoort van sijne Majesteit ;
 want eer twee jaeren ober waeren / was ick soo
 ghestelt / dat al en was mijn sieckte van sulcher
 soorten niet / ick menne nochtans dat my niet
 min pijnijck ende swaer en viel het ghene dat
 ick dzy jaeren lanck droegh / alsoo ick mi seg-
 ghen sal.

Ghecomen wesende den tijdt dien ick was ver-
 wachtende ter plaetsen daer ick ghesent hebbe
 dat ick by mijn Suster was om ghecureert
 te worden / soo hebben my mijn Dader / mijn
 Suster / ende de Nonne mijn vriendinne die met
 my ghecomen was / ende my wonderlijck lief
 hadde / daer ghelept met groote sorgghuldig-
 heyt

heyt ende toefieninge dat my niet gebreke en soude. Hier begonst den vijant mijn siel te ontstellen / al is't dat den Heere daer goetds ghenoechlyc wylt trock. In't Doop daer ick my ginc cureren / woonde een gheestelijck persoon van redelijcken goeden huyse ende verstant : hy hadde ghestudeert / maer niet seer veel. Ick begonst my aen hem te biechten / want ick hebbe altoos seer be-
 minnt de gh'eleertheit / hoewel dat groot achter-
 deel aen mijn siele ghedaen hebben half-gheleerde
 Biecht-vaders / want ick en bondt ghenen soo
 gheleert als ick wel hadde ghewilt. Ick hebbe
 dooz experientie beproeft / dat beter is dat de
 Biecht-vaders / deughdelijck ende van heyligh
 leven zijnde / teenemael ongheleert dan maer half
 gheleert en zijn : want de ongheleerde en betrou-
 wen hun seiven niet / sonder te raede te gaen de
 gheue die gheleert ghenoechlyc zijn / noch ick en ben
 trouwde hen oock niet ; ende noyt gheleert man en
 bedroogh my. De andere en sochten my oock
 niet te bedriegen / weet ick wel / maer sy en wisten
 niet beter : nochtans hadde ick goetds ghevoelen
 van hun / ende liet my boozstaen dat ick niet
 boozder schuldigh en was dan hun te ghelooben /
 al was seer ruyt gene dat sy my seiden / ende
 dan meerder liberteyt : ende hadden sy oock seer
 nauwe met my gheweest / ick ben wel soo boos dat
 ick andere Biecht-vaders soude ghesocht heb-
 ben. Het ghene dat daeghelijcksche sonde was /
 seiden sy my dat gheen sonde en was / ende dat
 seer groote doodelijcke sonde was / dat maer dae-
 gelijcksche sonden en was. Dit dede my soo groo-
 ten schade / dat ick't hier wel magh segghen / tot
 waerschouwwinghe van soo grooten quaet / booz
 andere personen : want ick sie wel dat ick booz
 Godt niet gheexcuseert en ben / mits het ghenoech
 was /

was / dat die dinghen uyt hun selven niet goet en waeren / dat ick my daer af hadde behooren te wachten. Ick geloobe dat Godt toeliet om mijn sonden / dat sy hun verabuseerden / ende my bedroghen / ende ick bedroogh oock menigh ander mensch dooz het selve te hersegghen dat sy my geseyt hadden. Ick bleef in dese verblintheyt steken / soo ick meyne / meer dan sebenthien jaeren ; tot der tijdt toe dat eenen Predickheer / die een seer gheleert man was / my onderwees in sommige dingen / ende de Patres der Societeit Iesu maecten my in alles seer verbaert / my verispende van soo quaedt fondament / alsoo ick naemaels seggen sal. Soo ick dan begonste te biechten / by desen dien ick segge / droegh hy my wonderlijcke groote affectien : want ick en hadde doen niet veel te biechten / by het ghene dat ick naemaels hadde / noch ick en hadde 't oock niet ghehadt sedert dat ick Nonne gheweest was. Sijn affectie en was niet quaet / maer van te seer groote affectie quam sy niet goet te wesen. Hy hadde van my verstaen / dat ick om gheen saecke en soude willen yet doen dat grootelijcks teghen Godt soude wesen / ende hy verscherde my desghelijcks van sijnent weeghen / ende alsoo was onse familiariteit seer groot. Maer daer ick aldoen in mijne handelinghen / dooz dien dat ick niet Godt soo seer bekommert was / meest ghenoechte in nam / was in te spreken van Goddelijcke dinghen. ende want ick noch soo jonck was wierdt hy beschactmt sulcks te sien ; ende dooz de groote liefde die hy my droegh / begonst hy my te kennien te geven sijn verderffnisse / die niet cleyn en was : want het mi bijcans seben jaeren aenliep / dat hy stekende was in eenen seer dangereusen staet van vleeschelijcke liefde ende

hanteringhe

hanteringhe met een vrouwe van die plaetse :
 ende in desen staet dede hy Misse. Dit was soo
 publijck / dat hy sijn eer ende saem verlozen hadde /
 ende niemandt en dorfde hem hier af aanspreken.
 Ick hadde groot medelijden met hem / mits ick
 hem seer lief hadde : want ick hadde dat wt
 groote lichveerdighepdt ende blinthept / dat my
 docht dat het deught was / danckbaer te wesen
 ende verbonden te zyn aen een die my lief hadde.
 Maer vermaledijt moet zyn alsulcke verbindin-
 ghe de welcke streckt tot wederstandt inde contra-
 rieteyt van de verbindunghe diemen Godt schul-
 digh is! Het is een sotterhijde die men inde werelde
 ghebruyckt / die my oock sot maecte : dat daer
 wy Godt schuldigh zyn allen het goet dat ons
 vande menschen ghedaen wordt / wy nochtans
 booz deught houden de hzientschap der menschen
 niet te hzeken / al souden wy teghen Godt doen.
 Och verblinthept des werelts! Och oft u belie-
 de / o Heere dat ick waere de alder-ondanckbaer-
 ste teghen o: gheheele werelt / ende dat ick 't niet
 een sier en waer teghen u! Maer het heeft teene-
 mael contrarie gheweest dooz mijn sonden. Ick
 dede soo veel / dat ick my breeder informeerde van
 de persoonen van sijnen huyse : ick quaein tot
 meerder kennisse van sijn verderffenisse / ende
 sagh dat dien armen mensche soo groote schuldt
 niet en hadde : want dat ellendigh wijf hadde
 hem betoobert dooz een afgodeken van koper / het
 welck sy van hem begheert hadde dat hy om hae-
 ren wil aen den hals dzaghen soude / ende nie-
 mant en was machtigh om hem dat af te nemen.
 Ick ghelooft wel dat dit niet teene-mael waer en
 was van dese tooverijde / maer ick sal segghen
 wat ick ghesien hebbe / tot waerschouwinghe
 booz demans / op dat sy hun wachten van vrou-
 wen

wien die desghelijcke handelinghe ghebzupcken :
 want sy moeten weten / dat / aengesien alsul-
 ke persoonen gheen schaemte en hebben vooz
 Godt (want de vrouwen zijn meer schuldigh
 eerbaerheyt te bewaeren dan de mans) dat sy die
 gheensins en behooren te betrouwen / want sy
 meuwers nae en sien / om te mogen volbzingen
 den quaden wil ende begheerlijckheyt die den
 vbandt haer instort. Al hebbe ick soo quaet ende
 boos geweest / nochtans en viel ick nopt in pet
 sulcks / ende nopt en pooghde die my om pement
 quaedt te doen: ende al hadde ick 't gecost / ick en
 zoude nopt hebben willen eens anders sin be-
 dwingen om my te beminnen / want den Heere
 behoedde my hier af: maer hadde hy my verlae-
 ten / ick hadde hier in soo quaet geweest als ick
 was in andere dingen / want op my en magh ick
 niet betrouwen. Dit dan verstaen hebbende / be-
 gonst ick hem meerder liefde te toonen. Mijn
 intentie was wel goet / maer het vruck was
 quaet: want om goet te doen / hoe groot dat het
 oock hadde mogen wesen / en moeste ick het min-
 ste quaet niet doen. Ick sprack hem gemeyn-
 lijk van Godt. Dit moeste hem wat helpen;
 maer principelijck hielp hem / soo ick meynde / dat
 hy my seer lief hadde: want om my vrientschap
 te doen / gaf hy my het Afgodeken / het welck ick
 terkonts dede in de rievier worpen. Dit wegh
 genomen zijnde / begonst hy / gelijk een die uyt
 eenen diepen slaep opspringht / te overdencken
 al dat hy gedaen hadde binnen de jaeren: ende
 verwondert zijnde van hem selven / ende berouwt
 hebben de van sijnberderffenisse / begonst dat wijs
 allenghskens te verlaeten. Onse lieve Vrouwe
 moest hem wel seer helpen / want hy seer devoot
 was tot haer Ontfangenisse / ende dien dagh
 vierden

vierden hy solemnelijck. Ten laetsten verliet hy haer ternemael / ende en cost hem niet versadent van Godt te dancken dat hy hem verlicht hadde. Tussst een rondt jaer daer naer / op den selven dach dat ick hem eerstmael gesien hadde / stierf hy. Hy hadde nu Godt seer gedient : want de groote affectie die hy my droegh / en cost ick noyt gemercken dat quaet was / al is't dat sy wel hadde moghen supberder wesen : daer en ghebzaeken oock geen occasien om meerder sonden te doen / en hadden wy Godt soo seer booz oogen niet gehad. Gelijck ick gesept hebbe / geen dinck / dat ick gemeynt hadde dat doot-sonde hadde geweest / en zoude ick doen gedaen hebben : ende my dunckt dat hy dat in my dat siende / verweckt wierde om my te meer te beminnen : want icks laet my boozstaen dat alle Mans meer die vrouwen behooren te beminnen / die sy sien geneyght te zijn tot der deught : jae oock aengaende die dingen die sy hier versoeken / behooren de vrouwen hy de Mans meer te winnen / soo ick daerna seggen zal. Ick houde voorzeker dat hy is in het perck der saligheyt. Hy stierf seer wel / ende woefende nu geheel ontslagen van die occasie : het schijnt dat den Heere begeerde dat hy dooz dese middelen zoude saligh worden.

Ick was in dat Dorp dry maenden lauck met seer groote pijn / want de cure was straffer dan mijn complexie vereyschte / ende twee maenden langh ineynde ick vande cracht der medeckneit te sterben / ende mijn hert-pijn daer ick af moeste gecureert worden / was veel straffer geworden / soo dat my altemet docht dat mijn herte gebeten wiert met scherpe tanden / sulcks datmen breefde dat het rasernije moeste wesen. Boven dat icks heel machteloos was / (want ick en const niet

eten / dan alleen drincken / om de groote walgin-
ghe ende gheduerighe coztse die ick hadde / midts
oock dat ick soo uptgheimerghelt was (want een
heele mandt lanck hadden sy my alle daeghen
een purgatie inne ghegheven) was ick soo van
binnen ontfteken / dat alle mijn zenuen begonsten
te crimpen / met soo onberdzaeghelijcke pijnen /
dat ick noch dagh noch nachten cost gherusten /
ende hadde daer by een seer diepe droefheyt. Met
dese wininge leydde my mijn Dader wederom
te sijnen t' huys / alwaer de Medecijs my we-
derom begonsten te visiteren : sy wanhoften al-
tesamen van my / want sy seyden / dat ick boven
alle andere quaet / uptzoogende was. Daer en
vraeghde ick niet veel nae : de pijn was die my
quelde / want sy al eben groot was van de voe-
ten tot den hoofde ; ende de pijn der zenuen is de
alder-onberdzaeghelijckste / alsoo de Medecijs
seyden / ende dat te meer / om dat sy altemael in-
crompen. Doorwaer / en hadde ick 't niet verlo-
ren door mijn schuldt / het was een strengh tor-
ment. Dese strengigheyt en moest my maer ont-
rent dry maenden dueren / want het scheen on-
mogelijck te wesen soo vele pijnen t' samen te con-
nen verdraghen. Ick ben mi seer verwondert /
ende bekenne gheweest te zijn een groote gabe des
Heeren / de patientie die sijne Majestejt my gaf / de
welcke men claerlijk sagh dat van hem quam. My
hielp grootelijcks om die te hebben / dat ick ghe-
lesen hadde de Historien van Job ende de boec-
ken van Sinte Gregorius diemen Morales heet /
soo dat my dunckt dat den Heere my daer mede
heeft willen boorzcomen ; ende oock dat ick my
hadde begost tot het ghebedt te begheven / op dat
ick t' al zoude connen verdraghen met alsulcken
saechtmoedighedat. Alle mijn coutinghe was
met

met hem : ick hadde ghemeynlijk de woorden van Job in mijn ghepepsen ende mont / Hebben wy het goet ontfanghen van de hant des Heeren , waerom en sullen wy het quaedt niet verdragen ? My dunckt dat my dat versterckt.

Ons lieve Vrouwe Hemelbaerts-dagh quam aen / want van den April tot dien dagh toe hadde dit torment ghe duert / maer was meerder ghe worden op de leste drij maenden. Ick haestede my om te biechten / want ick was altoos seer geneght om dickwils te biechten. Sy meynden dat het was uyt vreesse van sterben : ende om dat ick my gheen pijn aendoen en soude / soo en liete t' mijn Vader niet toe. Och onmaetighe liefde des bleeschs ! de welcke al quam sy van eenen soo Catholijcken Vader / ende die soo boozsichtig was / soo dat het gheen ontwetentheydt en was / my grootelijcks hadde comen schaeden. Ick viel dien nacht in een popelcije / die my vier daghen langh oft luttel min by bleef / dat ick teenemael bypten mijn sinnen lagh / daerentusschen gaben sy my het hepligh Elis / ende alle uren jaе oogentblijcken meynden sy dat ick mijnen gheest sonde ghegeven hebben / ende en deden anders niet dan my het gheloof boozsegghen / als oft ick yet verstaen hadde. Altemets hielden sy my soo booz doodt / dat ick oock de druppelen van het wasch daernaе op mijn ooghen vondt. De benauttheydt van mijnen Vader was seer groot / om dat hy my niet en hadde laeten biechten : sijn aenroepinghe ende ghebeden tot Godt waeren seer veel. Gebenedijdt zij hy / diese heeft willen verhooren : want al was t' soo / dat mijn lichaem verwacht wierdt in mijn Clooster / daer mijn graf onderhalben dagh open ghestaen heeft / ende dat mijn uytbaert ghehouden was in een mans-

Clooster van onse Orden bukten dat Doorp / soo
 beliefde't nochtans den Heere dat ick wederom
 tot mijn selven quam ; ende terstondt wilde ick
 my biechten. Ick ontfinck onsen Heere met bele-
 traenen / maer soo my dunckt en quamen sy niet
 upt sulcken berouwo ende leetwesen van alleen-
 lijck Godt vergramt te hebben / als wel van noo-
 de was om saligh te wesen ; ten waer dat my ge-
 baet hadde / dat ick bedrogen was vande ge-
 ne die my seyden dat geen doodt-sonde waer-
 en sommige dingen / die ick naederhandt claer-
 lijck genterckt hebbe dat Doodt-sonden waren
 want de pijn die my by bleef / was onberdrage-
 lijck / ende het gevoelen mijns lichaems seer
 riepn / hoewel nochtans mijn Biechte geheel
 was soo my dunckt / van allen het gene daer my
 docht dat ick Godt mede vergramt hadde. Want
 dese genade verleende my sijne Majesteit on-
 der andere / dat naedemael ick begonst hadde on-
 sen Heere te ontfangen / noyt achter en liet yet
 te Biechten / dat my docht sonde te wesen / al
 was't oock maer een dagelijcksche. Maer my
 dunckt sonder twijffel dat ick daer door niet seer
 verskert en was van mijn saligheyt / hadde ick
 doen comen te sterben / eensdeels om dat mijn
 Biecht-baders soo luttel geleert waeren / ende
 veel meer ander-deels om dat ick soo boos was.
 Het is voorzwaer alsoo / dat my dunckt dat ick in
 my een groote schroominghe geboele dit ober-
 denckende / ende dat schier mijn leden beben / sien-
 de hoe dat den Heere my doen soo veel als vander
 doodt berweckt heeft. My dunckt dat wel be-
 taemt hadde / o mijn ziel / dat ghy zoude aenge-
 sien hebben van wat verijckel den Heere u ver-
 lost hadde ; ende aengesien ghy hem door liefde
 niet en hadt achter-ghelaeten te vergrammen /
 't selve

*t selve ten minsten hadt laten te doen door bree-
se / mits hy u duysentmael hadde anders mogen
het leven nemen in veel periculouseren staet.
My dunckt dat ick niet seer veel hy en hange/
als ick segge duysentmael anders / al soude hy
my bekijben / die my bevolen heeft dat ick my
modereren zoude in mijn sonden te verhalen; ende
voorzwaer sy gaen genoegh bewinpeelt. Ick bid
hem om Gods wil dat hy niet van mijn sonden
af-en-trecke / aengesien dat hier uyt meer blijkt
de grootdadigheyt Godts / ende hoe seer hy een
ziele verdraecht. Gebenedijdt zy hy voor al-
toos / ende sijne Majesteit beliebe my te verleenen
dat ick eer vergae / dan dat ick hem opt laten
zoude lief te hebben.

HET VI. CAPITTEL.

Sy verclaert hoe veel dat sy onsen Heere schul-
digh was, mits dat hy haer gestadigheyt ver-
leende in soo groote pijn, ende hoe dat sy
den H. Ioseph tot eenē middelaer ende Pa-
troon vercoos ende hoe seer haer dit baetde

Ick bleef alsoo gestelt nae de vier daeghen
vande popelche / dat alleen de Heere can we-
ten de onverdraegelijke tormenten / die ick in
my gevoelde. Mijn tonge was in stucken ge-
beten: mijn keel / mits dat ick in soo langh niet in-
genomen hadde / ende dat ick soo uytgheteert
was / was soo gesloten / dat ick geen water en
conste door-crijgen. My docht dat alle mijn le-
den uyt malcanderen waeren / ende mijn hooft
stont oft het sot geweest hadde. Ick was tee-
nemael in een gecrompen gelijk een garen-clouwa/
want hier in volgende het torment van die da-
gen /

gen / dat ick noch arm / noch boet / noch handt /
 noch hooft en conde roeren / aloft ick doodt ge-
 woest hadde / 'ten was dat permandt my verroer-
 de : alleenlijck dunckt my dat ick eenen vinger
 van mijn rechter handt const roeren. Doorts
 van my aen te raecken / wist men niet hoe / want
 alle mijn lichaem was soo miserabel / dat het niet
 en cost verdragen : in een slaep laken / d' een met
 d' een / ende d' ander met d' ander eynde / moesten
 sy my verdragen : ende dat deurde tot Beloken
 Daesschen. Alleen hadde ick dat / dat wanneer sy
 my stil lieten / soo vergingen dickwoils de pijn-
 nen : ende uyt hope van een luttelken te rusten /
 geliet ick my wel te wesen / want ick hadde
 breefe dat my de patientie begeben zoude ; ende
 alsoo was ick seer blijde siende my sonder soo
 nijpende ende gheduerige pijnen / hoe wel sy
 my noch onverdzaeghelijck vielen / alsoo dick-
 woils als my aenquaem de afgrijselijke coude
 van de dobbel vierdaeghsche coorse / die my seer
 sellijck by bleef / ende dat met een seer groote
 walginge. Ick creegh terstondt sulcken haest
 om in 't Clooster te wesen / dat ick my alsoo der-
 waerts dede dragen. De ghene die sy doot waer-
 en verwachtende / ontfinghen sy noch levende /
 maer het lichaem was arger dan doodt / dat het
 een groutwoel was om sien. De strengigheyt van
 mijn sieckte en can niet uytgesproken worden /
 want ick anders niet en hadde dan bel en been.
 In desen staet / segge ick / was ick meer dan acht
 maenden : maer de lamnigheyt / al beterde sy
 allenghskens / deurde by nae dry jaeren. Ick
 danckte Godt / doen ick begonst op handen ende
 boeten te cruppen. Ick brocht alle desen tijt over
 met groote gestadigheyt / jae oock / uytgesteken
 alleen het beginsel / met groote blijdschap : want
 my

my docht dat al niet te bedieden hadde / gheleken zijnde by de pijnen ende tozmenten van het beginsel. Ick was seer vereenicht met den wille Godts / al hadde hy my altydts alsoo gelaeten. My dunckt dat alle mijn bekommernis van genesen te zijn / was om te moghen alleen wesen in 't ghebedt / gelijk ick van te voren onderwesen was ; waer toe inde Sieck-camer gheen bequae-migheyt en was. Ick biechtede dickwils / ende ick sprack veel van onsen lieben Heere / soo dat ick se altemael stichtede / ende sy waeren seer verwondert vande patientie die den Heere my gaf : want en hadde 't van sijn Goddelijcke handt niet gecomen / het scheen onmogelijck te zijn / soo grooten pijn te comen verdragen met soo groote blijdschap.

Daer hingh veelaen / dat hy my de gratie van te bidden hadde ingestoot / want daer upt verstonde ick wat een saecke dat het is Godt den Heere te beminnen : want van dien tijdt af geboelde ick dese deughden nieuwo in my / maer niet seer sterck / nits sy my niet en costen houden staende in de Rechtveerdigheyt. Ick en sprack van niemant gheen quaet / hoe luttel dat het oock was / maer mijnen ordinaris was alen achterclap te beletten : want ick liet my altoos vooztaen / dat ick niet en moeste begheeren noch seggen van een ander / dat ick niet en wilde van my gesept te wesen. Ick nam dit seer ter herten / om de occasien die daer vielen / hoe wel niet soo volmaecktelijck / oft ick verliep my altemet in het / als sy my groote occasien gaben / maer het ander was altydt mijn manier ; ende ick wiste 't selve den ghenen die my dienden ende by my waeren soo wel wijs te maecten / dat sy daer een gewoonte af cregen. Men
quam

quam te verstaen / dat daer ick present was / geent
 perijckel van achterclap en was : ende de selve
 opinie hadden sy van de ghene die my aengin-
 gen oft door vrientschap / oft door maeghschap /
 oft die ick leerde : nochtans hebbe ick andere din-
 gen ghenoech daer ick Godt zal moeten reke-
 minghe af gheben / nauentlijck van het quaedt
 exempel / dat ick hen gaf. Och Godt wilt 't my
 vergheben / want van veel quaedts ben ick ooz-
 saeck geweest / al en hadde ick inden eersten soo
 quaede intentie niet / als geweest is het werck dat
 daer nae gevolght is. Ick bleef met een groote
 begeerte van alleen te zijn / en ick handelde ende
 sprack geerne van Godt / ende als ick daer ye-
 mandt toe bonde / nam ick daer meerder ghe-
 noeghte in / dan in de aerdigheyt / jae / om beter
 te seggen / inde bottigheyt van alle wereltsche
 conuersatie) van te communiceren / seer dickwils
 te brechten / ende daer begheerte toe te hebben ;
 gheerne te lesen in goede boecken : goet leetwe-
 sen te hebben als ick Godt vergramt hadde: soo
 dat my gedenckt / dat ick tot verscheyden reysen
 niet en durfde bidden / van vreesse die ick hadde
 van de pijn die ick zoude gheboelen van hem
 vergramt te hebben / als een straffinge. Dit quam
 naederhandt soo seer in my te gropen / dat ick
 niet en weet waer by ick zoude connen ghelijc-
 ken een soo groot toziment. Ende dit en quam
 noyt uyt oprechte vreesse / noch groot noch cleyn:
 maer als ick indachtich was / hoe minnelijck
 my de Heere toefde in 't ghebiedt / ende hoe veel
 ick hem schuldigh was / ende dat ick hem soo
 qualijck betaelde / en conste ick het niet verdra-
 gen. Ende ick wierde seer onsteken in gramschap
 tegen my selven / om dat ick genoegh vooz mijn
 sonden weende / maer sagh dat ick my selven lut-
 tel

tel beterde / ende my niet en hielp noch goet booz-
 nemen / noch gewelt dat ick my selven aen dede
 om niet te vallen soo saen als my de occasie ghe-
 presenteert was : My docht niet alleen dat mijne
 traenen vol bedroghe waren / maer oock dat de
 schult daer naer meerder was / mits ick aensagh
 de groote gratie die Godt my dede in my de selve
 te gheven / mede oock soo grooten berout. Ick
 maecte dat ick dickwils biechtede: ende nae mijn
 duncken dede ick mijn beste om wederom in
 Godts gratie te comen. Alle mijn schaede was
 geleghen daer in / dat ick de occasie niet af en
 sne de tot de wortel toe; ende oock in mijn Biecht-
 vaders / die my niet genoegh en hielpen : want
 hadden sy my gesept in wat perijckel ick stack /
 ende dat ick ghehouden was alsulcken hande-
 linge te verlaeten / ick meyne sonder twijffel / dat
 het zoude geremedieert gheweest hebben; want
 in gheender manieren en zoude ick hebben con-
 nen verdragen / dat ick alleen eenen dagh lanck
 soude gegaen hebben met een doodtsonde / als
 ick 't maer geweten hadden. Alle dese teekenen
 van dat ick Godt vreesde / quamen my 't samen
 met het bidden; ende het beste van allen was /
 dat de vreesse vermenght was met liefde / mits ick
 gheen straffinge booz ooghen en hadde. Alle
 den tijdt dat ick soo sieck was / bleef my altoos by
 een groote forse van mijn consciencie / aengaen-
 de doodelijcke sonden. Och Godt spaert my ! Is
 't oock mogelijk dat ick begheerde gesont te
 wesen om hem beter te dienen / ende dat my het
 selve occasie is gheweest van alle mijn schaede ?
 Alsoo ick my dan soo lam sagh / ende dat in mijn
 jonge daegen / ende dat ick van de Medecijns der
 aerden soo armelijck getracteert was / nam ick
 booz my mijnen toeblycht te nemen tot de Me-
 decijns

decijs des Hemels / op dat sy my' souden ghe-
sen: want in alle manieren socht ick ghenesen te
zijn / al was 't dat ick mijn sieckte met groote
blijdschap berdoegh / ende altemets pepsde / waer 't
dat ick ghesont wesende my soude berdoemen /
dat ick noch beter alsoo was: maer nochtans
docht my dat ick veel beter Godt soude dienen
ghesont wesende. Dit bedrieght ons / dat wy
ons niet te enemaelen voeghen nae 't ghene dat
den Heere doet / die beter weet wat ons saligh is.

Ick begonst devotie te hebben in Missen te
doen doen / ende in andere gheoorlofde dinghen
van ghebeden: want noyt en was ick gheneyght
tot andere devotien / die sommighe lieden / ende
kijsonder vrouwe- personen doen met ceremo-
nien die ick niet en const ghelijden: ende ick had-
de wel wat devotie daer in / doch heeft naeder-
handt ghebleken / dat sulcks niet en behoorde /
mits sy superstiteus waren. Dus nam ick voor
mijnen advocaet ende Patroon den glorieusen
S. Joseph / ende beval my hertelijcken seer aen
hem: ende ick hebbe merckelijck bevonden / dat
soo wel van de swaerigheyt / als doock van andere
meerdere / die mijn eer oft mijner sielen welbaert
aenginghen / my desen mijnen heplighen Vader
ende Heere verlost heeft / met meerder voorspoet
dan ick van hem wist te begheeren. My en ghe-
denckt niet / dat ick tot noch toe yet van hem
begeert hebbe / dat hy ghelaten heeft te doen.
Het is qualijck om gheloooven / wat groote wel-
daden den Heere my ghedaen heeft dooz 't middel
van desen heplighen / van wat perijckelen hy
my verlost heeft / soo aen lichaem als aen siele.
Want aen ander hepligen schijnt Godt den Hee-
re gratie verleent te hebben om in sekeren noodt
behulpigh te wesen; maer desen grooten heplighen

ligen weet ick wel by experientie / dat hy in alle
 soorten van nootsaekelicheden behulpigh is / ende
 dat ons den Heere wilt te kennen geben / dat ge-
 lijck hy hem onderdanigh is gheweest hier op
 der aerden (want gelijk hy den naem hadde
 van Vader / wesende synen Doester-heere / alsoo
 moght hy hem ghebieden) hy oock soo inden
 Hemel doet al dat hy van hem begeert. Dit heb-
 ben oock dooz experientie beproeft sommige an-
 dere personen / dien ick geseyt hadde dat sy hun
 aen hem zouden bevelen: ende nu zijnder vele die
 devotie tot hem draegen : ende wederom hebbe
 ick 't waer te zijn beproeft. Ick maecte dat ick
 sijne Heestdag vierde met soo groote solemniteyt
 als het my mogelijk was / wesende meer van
 ydelheyt dan van den geest verbult : mits ick be-
 geerde dat alle dingen souden seer curieuselijck en
 uytwendelijck wel gedaen wesen / nochtans uyt
 goede intentie. Maer ick hadde dat quaet / was 't
 sake dat den Heere my gratie gaf om yet goets te
 doen / dat was vol onvolmaecktheden / ende vol
 gebreken : maer tot het quaet / tot uytwendig-
 heyt ende tot alle ydelheyt was ick seer gauw en
 neerstigh / Godt wille 't my vergeben. Ick wil-
 de wel een pegelijck raeden / deboot te wesen tot
 desen glorieusen Hepligen / dooz de groote expe-
 rientie die ick hebbe van de gaben ende welda-
 den die hy van Godt vercrijght. Ick en hebbe
 noyt pemanden gekent die tot hem uyt der her-
 ten deboot was / ende tot zijnder eeren eeuighe
 particuliere goede wercken dede / oft hy ginck
 merckelijck voort in alle deught : want hy helpt
 hoben maten seer tot de deught de ghene / die hem
 t' sijnwaerts gebieden. My dunckt dat nu som-
 mighe jaeren gheleden is / dat ick alle jaer op
 synen dagh yet van hem begeere / ende altoos
 sien

sien ick 't volbrocht: ende als mijne gebeden een
 wepnigh scheef gaen / doet hyse recht gaen tot
 mijn meerder baete. Waer ick eenen persoon
 macht hebbende om te schryven / ick zoude seer
 geerne in't lanck ende in't bysonder vertellen
 de genaeden die desen glozieusen Heyligen my
 ende andere persoonen gedaen heeft; maer om
 niet meer te doen dan my bevolen en is / sal ick
 in veel dingen cozt wesen / meer dan dat ick wel
 begeeren zoude; ende in andere dingen zal ick
 breeder zijn dan't wel van noode wesen zoude
 gelijck een / die in alle dat goet is / luttel discre-
 tie waect te gebruiken. Alleenlijck bidde ick
 om de liefde Godts / dat hy't beproebe die my
 niet en geloost / ende hy zal dooz experientie be-
 binden hoe grootelijck dat het baet / hem te ge-
 bieden aen desen glozieusen Patriarch / ende tot
 hem devoot te wesen. Ende in't particulier /
 persoonen die veel bidden / zouden hem behooren
 seer groote affectie te dragen: want ick en weet
 niet hoe pement can persen op de Coninginne
 der Engelen in dien tijdt dat sy soo veel lede
 met haer kindeken Iesus, sonder S. Joseph
 te bedancken / van dat hy hem alsdan soo wel
 hielp ende diende. De gene die geenen Meester
 en vindt om hem te leeren bidden / dat hy desen
 glozieusen Heyligen vooz sijnen Meester neme/
 ende hy en zal niet verdolen. Godt geve dat ick
 niet en moet verdooft zijn / dat ick my berstout
 hebbe van hem te spraken: want al is't dat ick
 belijde dat ick tot hem devoot ben / nochtans in
 hem te dienen / ende in hem nae te volgen heb-
 be ick altijds gefailleert. Want hy heeft ge-
 toont wie dat hy was / maeckende dat ick const
 opstaen ende gaen / ende niet lam en bleef: maer
 ick hebbe getoont wie dat ick ben / als ick dese
 weldaet

welbaet quaelijck gebuyckht hebbe.

Wie zoude gesept hebben / naedemael ick soo zoude hebben comen te vallen / dat ick soo haest groote gratien van Godt ontfanghen hadde / naedemael sijne Majestejt my begoft hadde alsulcken deughden te verleenen / die selve my verwekten om hem te dienen ; naedemael ick my bijcans doodt hadde gesien / ende in soo grooten perijckel van verdoemt te wesen ; naedemael ick verresen was nae ziel ende nae lichaem / want alle die my sagen / waeren verwondert dat sy my levende sagen. Wat is dit o lieven Heere ? moesten wy hier in alsoo periculouse gestalte leven / als ick nu ben beschrijvende ? ende Des niet tegenstaende my dunckt dat ick dooz u gratie ende dooz u hermhertigheyt zoude connen seggen met den Heyligen Paulus / hoewel niet met alsulcken volmaecktheyt / dat ick nu niet en lebe / maer dat ghy mijnen Schepper in my leeft / mits als nu eenige jaeren gepasseert zijn / dat ghy my / nae al dat ick begrypen ende verstaen can / met uwe handt houdt. Ende ick geboele in my alsulcke begcerten ende vast booznemen (ende ick hebbe 't oock in dese voozleden jaren eenighstus dooz experientie in vele dinghen beproeft) dat ick geen dinck en zoude willen doen tegen uwen wille / hoe cleyn dat oock ware ; al is het dat ick genoegh geloobe te misdoen tegen uwe Majestejt / sonder te verstaen. Ende oock dunckt my / dat my geen saecke en zoude connen boozgelept worden te doen om uwen't wil / die ick niet terstondt met groote resolutie zoude derben bestaen : ende in sommige saecken hebt ghy my geholpen / om die te volbringen. Ende ick en begeere noch de werelt / noch yet dat de werelt aengaet / noch my en dunckt niet dat

my

my niet behaeght dan dat u niet en comt: ende al
 het ander schijnt my een swaer crups te zijn. Ick
 can my selven wel bedrieghen / ende alsoo magh
 't ghetrueren / dat ick niet en hebbe 't ghene dat
 ick gheseyt hebbe: maer ghy siet wel / o Heere /
 dat ick / booz soo veel als ick verstaen can / niet
 en lieghe. Ende ick ben vreesende / ende niet son-
 der groote reden / of ghy my noch wel eens sult
 verlatē: wāt ick weet nu wel hoe luttel mijn sterk-
 heyt ende cleyn cracht vermagh / 't en is dat ghy
 my doorgans die verleent / ende my helpt / op
 dat ick u niet en verlaete. Ende och oft het uwe
 Majesteit beliefsde / dat ick oock teghentwoordigh
 van u niet verlaten en is / hebbende al dit betrou-
 wen van my selve. Ick en weet niet / hoe dat
 ons lust te leven / daer alle dinghen soo onseker
 zijn. My docht doen / o Heer / onmogelijck te
 wesen dat ick u soo teenemael verlaeten zoude
 maer want ick u soo dickwils verlaeten hebbe /
 ick en can niet ghelaeten te vreesen: want alsoo
 haest als ghy u een weynigh van my on-trückt /
 soo vielen alle mijne dinghen inde affchen. Ge-
 benedijt moet ghy eeuwelijck zijn / dan was 't
 dat ick u verliet / nochtans ghy my niet soo seer
 en verliet / oft ick stondt wederom op / door dat
 ghy my de handt gaef: ende dickwils / o Heere /
 en begeerde ickise niet / noch en wilde niet ver-
 staen hoe dat ghy my dickwils op een nieuwa-
 riept / gelijk ick nu seggen zal.

HET VII. CAPITTEL.

Sy verclaert , door wat manieren sy quam te verliezen de genadé die den Heere haer verleent hadde , ende wat een bedorven leyen sy begonst te leyden: ende betoont hoe schadelijck dat het is voor Vrouwe-cloosters, dat sy niet ghenoech gestoten en zijn.

Alsoo dan begonst ick van tijdt-verdrif tot tijdt-verdrif / van ijdelheyt tot ijdelheyt / van occasie tot occasie my selven soo seer te steken in de grootste occasien / ende mijn siele was soo herbosst in vele ijdelheden / dat ick my doet schaemde door een soo bijzondere ghemepnschap / als het bidden is / my wederom tot Godt te keeren. Ende hier toe hielp my / dat alsoo de sonden wiessen / soo begonst my doech te faileren den smaeck ende soetigheyt in de dingheit die de deught aengaen. Ick sagh seer claerlyck / o Heere / dat my dit ghebzack / om dat ick aen utwendienst ghebzack. Dit was het alder-afgrijpselijckste bedrogh dat den vijandt my mocht voorlegghen onder den schijn van ootmoedighent / te weten / dat ick begonst verbaert te zijn van te bidden / siende my soo bedorven: ende my docht dat beter was dat ick soude wandelen gheleijckden meesten hoop / aenghesien dat ick niet alleen quaedt / maer een van de quaetste was; ende dat ick maer en soude bidden 't ghene; dat ick schuldigh was / ende sulckx met den monde; dat ick niet bidden en soude met der herten / ende soo te handelen met Godt/die verdient hadde by de dubelen te wesen: jae dat ick het volck bedroogh / want dat ick eenen uptwendighen schijn hadde

D

van

bangoet te wesen. Soo en moet dan niet de wijs
 gegeven worden aen het Clooster daer ick was /
 want door schalckheyt maecte ick soo veel dat
 men goede opinie van my hadde : hoewel dit
 niet gheschiede uyt opset / dat ick soude ghebeynst
 hebben Godt vruchtigh te wesen; want / Godt zy
 ghelooft / in 't stuck van hypoerisie ende ijdel glo-
 rie en ghedenckt my niet dat ick hem oyt verto-
 rent hebbe / dat ick weet : want alsoo saen als my
 de eerste beweghinghe aenquam / soo viel 't my soo
 pijnelijck / dat den vijandt verwonnen doorzinck /
 ende ick bleef in het veldt behouden ; ende alsoo
 heeft hy my altoos hier in luttel ghetenteert. Het
 magh wel zijn / dat / hadde 't Godt alsoo toeghe-
 laeten / hy my in dit soo seer soude ghetenteert
 hebben als in andere dinghen / ende ick soude oock
 gheballen hebben : maer hy heeft my altoos tot
 noch toe hier in bewaert / ghebenedijt moet hy in-
 der eeuwighejdt zijn : het was my seer leedt dat
 sy van my goede opinie hadden / midts dien ick
 wel kende het binnenste dat in my was. Dit / te
 weten dat sy my booz soo quaedt niet en hielden /
 quam daer uyt / dat sy saghen dat ick soo jonck
 was / ende dat ick onder soo veel occasien my dick-
 wils in eenighejdt vertroock om te bidden / ende dat
 ick veel las ende sprack van Godt ; dat ick seer ghe-
 neyght was om sijn beeldt te doen schilderen in
 vele plaetsen ; dat ick een bidt-plaetse was houden-
 de / ende besorghde dat daer in waeren dingen die
 tot devotie verweecten ; dat ick van niemant
 quaet en seyde / ende andere dierghelijcke dingen /
 die welcke schijnfel van deught hadden : ende niet te
 min wist ick niet enckel ijdelhejdt my selven groot
 te achten in dingen die in de werelt pleghen groot
 gheacht te zijn. Hier door quam 't dat sy my soo
 groote ; jae meerdere liberteyt gaven als den oud-
 sten /

sten / ende van my gheen achterdencken en hadden: want liberteijt aen te nemen / ende yet te doen sonder oorlof / te weten door gaten / oft muieren / oft 'snachts met pemandt van buyten te spreken / dunckt my dat ick my selven noyt soude hebben connen boeghen om sulcks te doen in 't Clooster / ende ick en dede 'toock niet / want den Heere my daerof behoedt heeft. My docht (mits ick met aendachtigheyt ende rijpighet op vele dinghen was acht nemende) dat seer qualijck ghedaen hadde gheweest / de eere van soo vele persoonen in hasard te stellen / om dat ick quaedt was / ende sp-lieden goet / ghelijck oft andere dinghen die ick dede goet gheweest hadden. Om de waerheyt te segghen / het quaedt en gheschiedde met soo groote versinninghe niet / als dit soude gheweest hebben / al was 't groot.

Daerom dunckt my / dat my grootelijcks schaerde / dat ick in gheen besloten Clooster en was: want de vryheyt (die de ghene die goet waeren wel mochten ghebrycken / want sy tot niet meer ghehouden waeren / aenghesien men daer gheen slot en beloofde) soude sonder twijffel my die boos ben / ter heilen ghelept hebben / 'ten waere dat my de Heere wyt een singuliere ghenade door soo veel remedien ende middelen wyt een alsulcken perijckel ghetrocken hadde: welck my dunckt het grootste te zyn een Drukwen-clooster met vryheyt; jae dat meer is my dunckt dat het is eenen wegh om nae de helle te gaen voor de ghene die quaedt willen wesen / dan een remedie voor hunne cranckheyt. Maer dit en moet niet verstaen wesen van mijn Clooster: want daer zijnder soo vele die Godt den Heere wyt der herten ende met groote volmaecktheyt dienen / dat sijne Majestejt (mits hy soo gaedt is) niet en can laeten

ten hen wel te doen; ende 'ten is oock niet een van de ghene die te seer open zijn / ende daer woort oock alle Godtsdienstigheyt onderhouden: maer ick spreke van de ghene die ick weet / ende die ick hebbe ghesien. Ick segghe dat ick medelijden met hen hebbe / om dat van noode is / dat den Heere alsulcke personen particulierlijck roepe / ende dat niet eens maer veel reysen / op dat sy saligh moghen worden / aenghesien daer in soo grooter werden ghehouden worden de eere ende recreatie des werelts / ende verstaen soo luttel waer toe sy ghehouden zijn: (en oft Godt gabe dat sy niet en mochten vooz deught houden't ghene dat sonde is / ghelijck ick dickwils dede:) ende het is een soo swaeren saecke hun dat te doen verstaen / dat van noode is dat Godt de Heere daer teenemael sijn almoghende handt in toone. Wilden de Ouders mijnen raet volghen / dat / wilden sy niet sozghen hunne dochters soo te besteden dat sy hun saligheyt moghen wercken / ende niet gheraecken tot meerder perijckel dan in de werelt is / sy eminers sozghden vooz soo veel als het hunne eere aengaet / ende dat syse lieber tot een slecht houwelijck holpen / dan in sulcke Cloosters besteden: ten waere dat sy seer tot der deught gheneght waeren. Ende Godt ghebe / dat het hen magh helpen / oft dat syse lieber t'hups houden. Want is het dat sy willen quaedt zijn / het en sal niet langh comen secreet blijben / te meer in sulcke plaetsen; ende de Heere openbaert't ten lesken: ende sulcke personen en doen niet alleenlijck hun selven schaede / maer oock allen d'anderen: ende somtijds en hebben de arme sloozen daer gheen schuld in / want sy volghen't ghene dat sy vinden. Ende het is jammer vooz vele die hun willen afstrecken vande werelt / de welcke meynende

Meynende dat sy den Heere gaen dienen / ende
 dat sy schepden uyt de perijkelen des werelts / hun
 in thien werelden seffens binden / alsoo dat sy niet
 en weten wat doen om hun selven te bevrijden
 ende te helpen : want de jonckheyt / ende de sinne-
 lijckheyt / ende den vijandt verwoeckense ende
 stierense om sommighe dinghen nae te volghen /
 die vande selve werelt zijn. Siet hier hoe sy dat
 booz goet houden by maniere van segghen. My
 dunckt dat sy eenighsins ghelijck zijn den ellen-
 dighen heretiken / die hun willens ende wetens
 verblinden / ende willen wijs maecken dat goet
 is het ghenen dat sy volghen / ende sy gheloo-
 ben't sonder te gheloo- / want binnen hen hebben sy
 die hen seght dat het quaedt is. Och wat groot
 quaedt / wat groot quaedt is't booz de Keligeusen
 (ick en spreke niet meer van vrouwen als vande
 mans) daer men gheen Keligie en onderhout /
 daer in een Clooster twee weghen zijn / te weten
 van deught ende Keligie / ende van fouten van Ke-
 ligie. Ende beyde gaen sy seer nae ghelijck : ick
 segghe qualijck ghelijck / want door onse sonden
 ghebeurt het / dat men veel meer gaet door den
 wegh der onbolmaecktheidt ; want mits dien
 daer meer langhs den selven in gaen / soo heeft
 hy oock meer beminnaers. Iae den anderen
 wegh van oprechte Keligie wort soo luttel betre-
 den / soo dat een Noninck oft Nonne (die oprechte-
 lijck sijnen roep begheert te volghen) meer moet
 breesen de ghene die selve van sijnen huyse zijn /
 dan alle de duybelen der hellen : ende moet meer
 boozsichtigheyt ende loofsigheyt ghebzuipcken in
 het spreken van dinghen die aengaen de vriendt-
 schap diemen met Godt moet hebben / dan die
 aengaen andere vriendtschappen ende sunnelijck-
 heden die den vijandt uytstroopt inde Cloosters.

Ende ick en weet niet waerom dat wy ons verwonderen / dat soo veel quaedts inde heylighe Kercke omgaet / aenghesien de ghene die als patroonen / modellen oft voorbeelden moesten wesen daer een pegghelijck mocht deughden upt raeven / soo seer verbrodt hebben de neerstighendt ende den pever dien den gheest van de voorleden heylighen heeft achterghelaeten inde Keligien. Syne Goddelijcke Majesteit beliebe daer remedie in te stellen / ghelijck hy siet dat van noode is. Amen.

Alsoo ick dan begonst te hanteren in dese conversatien / my niet laetende voozstaen (want ick de ghewoonte aensagh) dat daer door aen mijn siele soude comen de schaede / ende de verstroytheden / die ick daernae verstont dat ghelegghen waeren in alsulcke hanteringhen ; my docht dat een soo sloerachtighe sake / als daer zijn de visitatien in diversche Cloosters / my niet meer en soude letten dan andere perfoonen die ick sagh dat goet waeren. Ende ick en aensagh niet dat sy veel beter waeren / ende dat het ghene dat vooz my perijckel was / vooz d'ander sulck niet wesen en soude / want ick twiiffele daer aen dat ick gheen van allen achterghelaeten en hebbe / al waer't doock maer den tydt quaelijck bestedt te hebben. Ick hielde vriendtschap met seker perfoon / ende stracks in't beginsel dat ick kennisse daer aen creegh / beliefde't den Heere my te kennen te gheben / dat my alsulcke vriendtschap niet en diende / ende my te vermanen / ende licht te verleenen in soo groote verblintheit. Christus onsen Heere vertoonden hem aen my met groote straffigheyt / my verclaerende het ghene dat hem daer in niet en behaegde. Ick aensagh hem niet de ooghen der sielen veel claerder / dan ick hem

hem hadde comen sien met de ooghen des lichaems: ende hy bleef my soo inghedrukt / dat / dit gheleden zijnde meer dan sessentwintigh jaeren / my eben-wel dunckt dat ick hem noch teghenwoordigh hebbe. Ick was seer verschrickt ende gheturbeert / ende en wilde niet meer gaen by den persoon daer ick te horen mede was conberende. My dede groot achterdeel / dat ick niet en wist datmen het const sien anders dan met de oogen des lichaems: ende den vijandt hiely daer toe dat ick't alsoo soude meynen / ende dat ick my soude laeten voorsztaen dat het onmoghelijk was / ende dat het maer fantasije en was / ende dat het mocht den duyvel wesen / ende andere dierghelijcke dinghen: nochtans my bleef een opinie by dat het Godt was / ende dat het gheen fantasije en was; niet te min om dat het niet en was nae mijn sinnelijcke affectie / liet ick my voorsztaen dat het ontwaerachtigh was: ende ohermits ick het aen niemandt en derfde communiceren / ende dat ick oock seer gheimportuneert werde / door dien men my versekerde dat gheen quaedt in ghelegghen en was mede alsulcken persoon te hanteren / ende dat ick daer gheen eer aen en verloor / maer veel meer conste winnen / begaff ick my wederom tot de selve conbersatie / ende op andere tijden noch tot andere: want het liep veel jaeren aen / dat ick my in dese schadelijcke recreatie oeffende; mits my niet en docht (soo ick daer in was) dat sy soo quaet was als sy was / al was't dat ick altemets claerlijck sagh dat sy niet goedt en was: maer gheen van altemael en was my soo groote occasie van verstronthent als dese daer ick af spreke / want ick groote affectie tot haer hadde.

Doen ick eens noch op eenen anderen tijt met

De selbe persoon was / saghen wy tot ons coment
(ende ander personen / die daer waeren sagen't
doek) een dinck ghelyck een groote padde / met
veel meerder rassigheyt / dan sy plegghen te gaen.
Ick en can niet verstaen / hoe dat in dien cant /
van daer sy quaem / alsulcken ghedierte const in't
midde van den dagh wesen / ende noyt en was
sy daer meer gheweest : ende nae het ghene dat die
in my wozochte / dunckt my dat niet sonder mi-
sterie en was / ende oock en hebbe ick't noyt con-
zen vergeten. Och grootheyt Godts / met wat
een voorzorghe ende barmhertigheyt waerdy
my vermanende in alle manieren / ende hoe lut-
tel baette't my.

Ick hadde daer een Nonne van mijn maegh-
schap / een oude ende groote dieneresse van Godt /
ende seer hepligh van leuen. Dese vermaende
my oock somtijds : ende niet alleen en gheloofde
ick haer niet / maer ick wierdt op haer ghestoort ;
ende my docht dat sy daer schandael uyt nam
sander reden. Dit verhaele ick / op dat men magh
verstaen mijne boosheyt / ende de goedtheydt
Godts / ende hoe grootelijcks ick de helle ver-
dient hadde dooz soo groote ondancckaerheyt ;
ende oock op dat / is het saecken dat Godt alsoo
schickt ende hem beliest / dat die niet der tijdt eeni-
ghe Nonnen comen te lesen / sy haer aen my mo-
ghen spieghelen. Ende ick bidde haer om de liefde
Godts / dat sy alsulcke recreation schouwen. Ende
och oft het sijne Majesteit beliest dat een van
allen dooz my mochte tot kennisse comen / in
plaetse van vele die ick bedrogghen hebbe / seggen-
de haer dat het niet quaedt en was / ende haer ge-
rust maeckende van een soo groot perijckel / dooz
de verblintheydt daer ick in stack : ende al en was
mijn intentie niet haer te bedriegghen / nochtans
dooz

door het quaedt exempel dat ick hen gaf / soo ick gheseyt hebbe / was ick oorsaecke van veel quaets / niet persende dat ick soo grooten quaet dede.

Doen ick sieck was / gheboelde ick in de eerste daghen der ick my selven cost gheregeren / in my een seer groote begheerte om andere te helpen tot der deught / welck is een ghemeen tentatie van de ghene die eerst beghinnen / al is't dat het my wel verginck. Overmits ick mijnen Vader soo seer beminde / soo was alle mijn begheerte dat hy de selve deught mocht hebben / die my docht dat ick hadde van te bidden : want my docht dat in dit leven gheen meerder deught en cost ghewesen dan het bidden. Alsoo dat ick van verre ende door omweghen begost te besorgen dat hy hem tot het ghebedt soude begheben. Ick gaf hem boecken die daer toe dienden : ende mits hy soo deughdelijck was / ghelijck ick gheseyt hebbe / soo beviel hem dese oeffeninghe soo wel / dat hy binnen vijf oft ses jaeren (soo my dunckt dat het wesen magh) soo verre ghecomen was / dat ick den Heere grootelijcks daer af danckte / ende in mijn herte een sonderlinghe blijdschap gheboelde. Hem quamen seer groote swaerigheden van alle soorten over / ende hy verzoeghse altemael met seer groote ghestaedigheyt. Hy quam my dickwils besoecken / mits hy groote ghenoeghre nam in te spreken van Goddelijcke dinghen. Maer naedemael ick soo verstroyt ginck / ende sonder te bidden / soo ick sagh dat hy meynde dat ick de selve was die ick plagh te wesen / en cost niet voorby gaen ick moest hem de waerheyt segghen : want ick was een jaer ende meer gheweest sonder te bidden / my laetende voostaen dat't meerder ootmoedighepdt was. Ende dit / soo ick naederhandt segghen sal / was de meeste tentatie die ick

hadde / door de welcke ick my teertemael ginc
 bederven: want door het ghebedt / al was't dat
 ick Godt den eenen dagh vergrande / quam ick
 wederom tot my selven op andere daghen / ende
 trock my meer af bande quade occasie. Alsoo
 dan den goeden man hier mede doende was / en
 cost ick niet ghelijden dat hy soo verdoolt was / pep-
 fende dat ick niet Godt hanterde ghelijck ick
 plagh / ende oversulckes seyde ick hem / dat ick nu
 niet meer was biddende / maer ick en seyde hem
 de reden niet. Ick stack het op mijn sieckten / de
 welcke ick altydts / al was't dat ick ghenas van
 de groote sieckte / tot noch toe ghehadt hebbe /
 ende zijn noch wel groot / hoewel sy over een poo-
 se wat ghemindert zijn / maer sy blijven by my in
 vele manieren. Bijsonder was ick twintigh jaer-
 en lanck ghewoon alle moghen over te geven /
 soo dat ick tot nae den noen niet en const onbij-
 ten / ende altemet noch laeter: ende sedert dat ick
 dickwilder t'onfen Heere ghegaen hebbe / is dat
 sabondts laet te doen eer ick slapen gae / met veel
 meerder pijn / soo dat ick my daer toe moet ver-
 werken niet bederkens ende andere dingen / want
 als ick dat achterlaete / soo lijde ick groote pijn.
 Ende noyt en ben ick / soo my dunckt / sonder
 veel pijnen / die oock altemet wel groot zijn / bij-
 sonder aen't hert: maer de sieckte die my seer dick-
 wils plagh te vervallen / comt my nu seer selden
 aen. Van lammighepdt / ende andere sieckten
 van coztsen die ick dickwils plagh te hebben / vin-
 de ick my verlost. Het is nu wel acht jaeren ghe-
 leden / dat ick soo luttel vzaeghe nae dese sieckten /
 dat ick my oock dickwils verblijdde / latende my
 voozstaen dat den Heere daer eenigh behaghen
 in heeft. Dusdan ghelooftde my minnen Vader /
 dat dit de oorsaecke was / ghelijck hy niet ghe-
 woon

woon en was te lieghen : ende ick en hadde doock
 niet behoozen te liegen / nae den epsch van't ghe-
 ne dat ick met hem handelde. Ick seyde hem / om
 dat hy my te beter soude ghelooben (want ick
 sagh wel dat ick gheen ontschuldighen en hadde)
 dat ick ghenoegh dede / dat ick den Choor const
 dienen : hoewel doock dit gheen ghenoeghsamen
 reden en was om yet achter te laeten ; want tot
 het ghebedt en is gheen lichaemelycke sterckte van
 noode / dan alleenlyck liefde ende gheboonte /
 want de Heere gheeft altoos bequamighen / is't
 dat wijs soecken. Ick segge / altoos : want al
 hoewel dat doozdiber sche occasien ende dooz sieck-
 te dickwoils belet wordt de eensaemheyt / soo en
 laet men daerom niet te hebben anderen tijt en-
 de geleghentheden die daer toe bequaem zijn doock
 inde sieckte ende onder de occasien selve. Dat is
 een waerachtigh ghebedt / als een siele liefde
 heeft. In het liden op te offeren / ghedachtigh te
 wesen booz wien datmen liden / ende hem daer
 in te vereenighen met den wille Godts / ende
 in dupsent andere dinghen die te bozen comen /
 hier werckt de liefde : want devotie en moet met
 gheen ghewelt ghecreghen worden als't tijdt is
 van eensaemheyt / oft anders en is het gheen de-
 votie. Met een weprigh neerstighedts ver-
 crighmen groot goet / ten tijde als de Heere dooz
 het liden ons afneemt den tijdt van bidden ; het
 welck ick genoten hebbe als ick een goede con-
 scientie hadde. Maer mijnen Vader dooz de goede
 opinie die hy van my hadde / ende de liefde die
 hy my droegh / ghelooft de my in als / jae hy had-
 de noch medeliden met my. Maer doen hy nu
 ghecomen was tot soo hooghen staet / soo en bleef
 hy by my niet meer soo langh / maer soo hy my
 ghesien hadde / soo ginck hy dooz ; want hy sende

dat

dat het verlozen tijdt was: mits ick dien over-
 brocht in andere ijdelheden / soo en waeghde
 ick daer oock niet veel nae. Ten was niet met
 hem alleen te doen/maer noch in sommighe ande-
 re persoonen/dien ick raedde dat sy hun sonden be-
 gheben tot het ghebedt / oock ter wijlen ick in die
 ijdelheden was stekende. Alsoo ick sagh dat sy
 gheerne baden / seyde ick hun hoe dat sy souden
 comen mediteren / ende het profiteerde hen /
 ende ick gaf hen boecken daer toe; want dese be-
 gheerte / dat andere persoonen Godt soude die-
 nen/ hadde ick/ alsoo ick gheseyt hebbe / van doen
 ick my eerstmael begaf tot het ghebedt. My docht
 dat / aenghesien ick den Heere niet en diende / ge-
 lijk ick wiste dat ick doen moest / emmers niet
 en soude verlozen gaen het ghene dat sijne Ma-
 jesteijt my gheleert hadde / ende dat hem ander
 vooz my souden dienen. Ick segghe dit / op dat-
 men sien magh de groote verblinthepdt daer ick
 in stack / latende my selven verlozen gaen / ende
 arbejdende om ander te winnen.

Op desen tijdt creegh mijnen Vader een sieckte
 daer hy af stierf / de welcke sommighe daeghen
 duerde. Ick ginck hem bijstaen / wesende meer
 sieck nae de siele dan hy nae het lichaem / in mijne
 bele ijdelheden/ maer niet in sulcker voeghen / dat
 ick soude ghesteken hebben in doodtsonde / vooz
 soo veel als ick mercken const / gheduerende alle
 desen meest verlozen tijdt dien ick segghe; want
 hadde ick sulcks gheweten / gheensins en had-
 de ick daer in ghebleven. Ick verzoegh rede-
 lijcken arbeijt in sijn siekte: ick gheloof dat icks
 hem eenighsins voldede vooz het ghene dat hy
 vooz my gheleden hadde in mijne siekten. Al
 was ick selve cranck ghenoegh / nochtans maecte
 ick my selven cloeck; ende hoewel ick hem ge-
 missende

missende / mede oock gemisde allen het goet ende
 lieffelijckhepdt die ick gheduerighlijck van hem
 ontfinc / soo was ick soo wel ghemoet / dat ick
 hem de minste pijn niet en liet mercken / ende
 hiel my / tot dat hy quam te sterben / al oft ick
 niet een sier ghevoelt en hadde ; daer my nocht-
 ans docht / datmen my de siele uyt het lichaem
 trock / als ick hem sagh sijn leven eynden / mits
 ick hem seer lief hadde. Het was een saecke om
 Godt te loben / te aensien de doot die hy stierf ;
 ende de begheerte die hy hadde om te sterben.
 De vermaninghen die hy ons gaf / nae dat hy het
 Hepligh Olyf ontfangen hadde / waeren / dat hy
 ons beval dat wy voor hem souden bidden / op dat
 Godt hem soude willen barmhertigh wesen / dat
 wy Godt altijts souden dienen / ende dat wy sou-
 den considereren dat het al vergancelijck was.
 Ende met traenen verclaerde hy ons het groot be-
 rouw dat hy hadde / van dat hy Godt niet gedient
 en hadde : dat hy wel hadde ghewilt een Religieus
 wesen / ick wil segghen gheweest te hebben / vair
 de stranghste dier waeren. Ick houde voor seer
 seker / dat bijsthen daghen te voren den Heere
 hem te kennen ghegheben heeft / dat hy niet lan-
 gher en soude leben / want te voren / al was hy
 sieck / nochtans en peysde hy op het sterben niet :
 daer naer al hadde hy groote beternisse / ende dat
 de Medecijns sulcks seyden / soo en pasten hy doch
 op hun segghen niet / maer hy arbejdde om sijn
 siel wel te schicken. Sijn principaële sieckte was
 seer groote pijn der schouderen / die hem noyt en
 verliet / ende altemet perste sy hem soo seer / dat sy
 hem seer benauwt maecte. Ick seyde hem / aen-
 ghesten dat hy soo devotelijck ghewoon was te
 oberpeysen hoe dat onsen Salighmaker het
 Cruys op sijn schouderen droegh / dat hy soude
 peysen

pepsen / dat sijne Majestejt hem wilde een weynigh te proeben gheben van't ghene dat hy door die pijn gheleden hadde. Hy wierdt daermede soo ghetroost / dat my dunckt dat ick hem noyt meer en hooorde claghen. Hy lagh dyn daghen sonder verstant : maer op den selven dagh dat hy stierf / soo gaf de Heere hem dat soo gheheel wederom / dat wy verwondert waeren / ende bleef hem by / tot dat hy in't midden van den Credo / dien hy selve las / sijnen gheest gaf. Hy sagh gelijk eenen Enghel / soo my van docht dat hy oock was by maniere van segghen / nae de siele ende haer ghesteltenisse/die seer goet was. Ick en weet niet waertoe ick dit gesept hebbe/'ten waere om meer te beschuldighen mijn smoothejt / mits dat ick gesien hebbende al sulcken doot / ende gekent al sulcken leven / ick het mijne hadde moeten beteren / om in yet ghelijck te wesen al sulcken vader. Sijnen Biechtvader / die een Predickheer was / een seer gheleert man / seyde dat hy niet en twijffelde oft hy soude recht nae den Hemel gaen / want hy nu sommighe jaeren lanck sijn biechte ghehoort hadde / ende prees seer sijn supberheyde van conscientie.

Desen Predickheer / die seer goet ende Godt- bresende was / hielp my wonderlijck seer / want ick biechte my aen hem / ende hy nam den last aen van mijn siele te helpen/ende my te kennen te gheben de berderffenisse daer ick in stack. Hy dede my t'onfen Heere gaen alle veerthien daghen / ende makende met hem allenghskens meerder kennisse / begonst ick hem te spreken van mijn ghebedt. Hy seyde my / dat ick dat niet en soude achterlaeten / want dat my dat beel soude helpen: ende alsoo begost ick my wederom daertoe te begheben / maer niet my af te trecken van de occasien /

sien / ende noyt en verliet ick het ghebedt meer. Ick leefde een seer pijnelyck leven / want in't ghebedt verstant ick meer mijn fouten. Van d'eene syde riep my Godt / ende van d'andere volghde ick de woerelt: ick bondt groote ghenoechten in Goddelijcke dingen / ende my hielden gebonden de weerelijcke. My dunckt dat ick wilde t'samen doen accorderen dese twee dinghen die malsanderden soo contrarie ende als gheswozen vijanden zijn / te weten een gheestelijck leven / ende sinnelijcke ghenoechten / recreationen / ende tijdtberghevinghen. In het ghebedt lede ick groote pijn / want den gheest en was gheen meester / maer een slave; ende alsoo en cost ick my in my selven niet in sluyten (welck nochtans was de maniere die ick hiel in't bidden) sonder t'samen doock niet my in te sluyten d'ysent ijdelheden. Ick bracht alsoo veel jaeren over / soo dat ick my nu verwondere / hoe een siel dat cost verdraeghen / sonder d'eene oft d'ander te laeten. Ick weet wel dat het aldoen in mijn macht niet en was het ghebedt te laeten / want my hielde vast door sijn ghenaden / de ghene die my noch vele andere meerdere begherde te verleenen.

Och! dat ick conde uytsprecken wat occasie dat de Heere my in desen tijdt afluam / ende hoe dat ick my wederom daer in ginck steken / ende van wat perijckelen van teenemael mijn welvaeren te verliesen hy my verlost: hoe dat ick wercken dede die te kennen gaven wien ick was / ende hoe de Heere mijn quaetheyt bedeckte / ende eenighe cleyne deught ontdeckte / als ick die hadde / ende deselve dede groot schijnen in de ooghen van altemael / alsoo dat sy my altoos groot achteden! Want al was't dat altemet mijn ijdelheden uyt-schienen / nochtans mits sy andere dinghen sa-
ghen

ghen die goede schenen te wesen / en ghelooft de't niet. Ende de reden moest wesen / dat de Kenner van alle dinghen hadde voorzien dat het alsoo van noode was / op dat sy in die saecken die ick daer nae ghesproken hebbe van Godt te dienen / my souden eenigh ghelooft gheben. Ende sijn opperste mildtcheydt aensagh niet mijn groote sonden / maer de begeerten die ick dickwils hadde om hem te dienen / ende dat my leet was dat ick geen sterccheydt in my en hadde om't selve te volbrizinghen.

Och Godt mynder sielen salighejdt / hoe sal comen wegghen de ghenaden die ghy my aendedit in dese jaeren ? ende hoe dat inden tijdt dat ick u meest vertoznde / ghy my in cozter spatie bereet maecte / met een seer groot leedt wesen / om te proeben uwe lieffelijckheden ende ghenaden ? Om de waerhejdt te segghen / ghy mijnen Coningh / naemt tot een middel de alder-delicaetste ende swaerste castijdinghe die my hadden mogen toecomen / als die wel wiste wat my alderpynlijckste soude wesen. Met groote lieffelijckheden castijdt ghy mijn sonden / Ende ick en meyne niet dat ick sotten clap upt slae / al is't dat ick mi wel nae mijn verdiensten behoorde sot te wesen / als ick wederom op een nieuwo indachtigh woode mijner ondancckbaerhejt ende booshejt. Het was my soo veel te pijnlijcker nae mijn natuerlijke conditie / ghenaden te ontfanghen als ick in groote schulden gheballen was / dan het hadde gheweest castijdinghe te ontfanghen; om datter my sekerlijck dunckt / dat een weldaet my meer te niet dede / beschaeimde ende bestwaerde / dat veel siekten niet andere swarigheden t'samens want dit laetste sagh ick wel dat ick verdient hadde / ende my docht dat ick wat boldede booz mijn sonden / al was't altemael luttel / gheleken
by de

by de menighe van mijn sonden. Maer te sien dat ick nieuwe gaben ontfinck / vordoeende soo qualijck voor de voorledene / is voor my altoos een seer afsgrijfelijck tozment / ende ick gheloof voorwaer dat het aldus oock is voor een yeghelijck die een luttel kennisse oft liefde Godts heeft : ende dat moghen wy hier ghenoech mercken upt eenen deughdelijcken aert oft conditie. Hier waeren alle mijn traenen ende mijn gramschap / siende wat ick ghevoelde / ende dat ick niet te min als op den rant was om wederom te vallen / al was 't dat mijn boornemen ende goede begheerten als doen / dat is voor die poos / vast ghenoech waeren. Och wat een groot quaedt is het een siel alleen te wesen tusschen soo veel verrijckelen ! Men dunckt hadde ick yemandt ghehadt met wien ick dit altemael hadde moghen tracteren / dat het my ghehalpen soude hebben om niet wederom te vallen / ten minsten door schaemte / aenghesien dat ick die voor Godt niet en hadde.

Daerom soude ick raeden den ghenen die 't ghebedt hanteren / principelijck in 't beginsel / dat sy souden vriendschap ende familiariteyt maecten aen andere personen die hun niet het selve becommeren. Het is van grooter importantie / al en waer 't maer om d' een d' ander te helpen met hun ghebeden / ick laet staen menigh ander profijt dat daer upt comt. Ende ick en weet niet waerom (wits dat men door werelijcke conversatien ende toeghenegentheden / al en zijn sy niet seer goet / soeckt vrienden te maecten / om met hun vzelijck te moghen spreken / ende om meerder vzeught te scheppen upt het vertellen van de ijdel behaeghelijckheden des wereldts) men niet en soude moghen toelaeten / dat de ghene die begint Godt waerachtelijck lief te hebben / ende

E

hem

communiceren sijn ghenoeghen ende swaerig-
heden de welcke hebben de ghene die hun beghe-
ven tot het ghebedt: Want is't saecke dat dit op-
rechtelijck is vziendtschap met Godt te maec-
ken / soo en heeft hy gheen perijckel van ijdel glo-
rie: ende alsoo saen als hem d'eerste beweginghe
sal bestrijden / soo sal hy daer uyt woerstelen met
berdiensten. Ende ick gheloof / dat de ghene die
met sulcker intentie daer af spreken ende tracte-
ren sal / sal profijt doen aen sijn selven / ende oock
de ghene die hem hoorzen sullen / ende sal gheleer-
der worden / soo dooz te hoorzen / als dooz te onder-
wijzen sijn vzienden. De ghene die ijdel glorie sal
hebben in hier van te spreken / sal die oock hebben
in devotelijck Masse te hoorzen / is't dat men hem
siet; ende in andere dinghen te doen / de welcke
hy schuldigh is te doen wilt hy vooz een Christen
mensch gehouden worden / ende nochtans daer-
om gheensints en moeten achterghelaeten wor-
den om't perijckel van ijdel glorie te schouwen.
Want dit dan van soo grooter importantie is
vooz de sielen die niet versterckt en zijn in de
deught (met dat sy soo veel teghensegghers heb-
ben / ende andere die hun beste doen om hun tot
het quaedt te stieren) dat ick niet en weet hoe ick
dit ghenoegh soude connen verheben; soo dunckt
my dat den vijandt dit opghenomeir heeft vooz
een pratijck / als een saecke daer hem seer veel
aen geleghen is / te weten / dat de goede hun soo
grootelijck souden verberghen / op dat men niet
en mercke dat sy Godt beyheeren waerachtelijck
te beminnen ende te believen; ghelijck hy ter con-
trarien de quade verweckt om hun oneerlijcke
begheerten te ontdecken; het welck nu soo ghe-
mepn is / dat het schijnt dat men't neemt vooz een
fraeygheddt / ende men openbaert de sonden die-
men

men in dit stuck teghen Godt is doende.

Ick en weet niet oft rasernije is / 't ghene ick segghe : is het alsoo / soo believe v Cerw. dit te scheuren; ende en is't niet alsoo / soo bid ick u / wilt toch mijn slechtighepdt helpen / ende hier noch meer bijboeghen. Want de dinghen die den dienst Godts aengaen / zijn nu soo seer verflautwt / dat van noode is / dat de ghene die Godt dienen malkanderen bijstaen om boozt te mogen gaen ; soo seer wordt nu gheacht ende boozt goet ghehouden / dat men in ijdelheden ende in ghenoeghden des wereldts wandelt ; ende hier en is niemant afverwoondert : maer als hem yemant begint tot Godt te begheven / daer zijnder soo veel die daer tegen murmureren / dat van noode is darmen gheselschap soecke om hem te beschermen / tot dat men nu soo sterck is dat eenen niet en verdriete te lijden ; soo anders / sal men hem in groote benauthepdt bevinden. My dunckt dat dit de reden is dat sommige Heiligen nae de woestijne gegaen zijn : ende het is een specie van ootmoedighepdt / hem selven niet te betrouwen / maer te gelooben / dat Godt helpen sal om te gheraecken by alsulcke daer men mede verkeere / ende de liefde wast dooz de ghemeenschap. Ende daer zijn noch andere dursent profitelijckheden die ick niet en soude derben segghen / 'ten waere dat ick dooz experientie grootelijck beproeft hadde hoe veel hier in ghelegghen is. 't Is wel waer / dat ik de aldercranckste ende alderquaetste ben van alle die geboren zijn / maer ick geloobe / dat hy niet verliesen en sal / die hem verootmoedighende / al is hy sterck / hem dat nochtans niet en laet boozstaen / ende liever heeft te ghelooben den ghenen die hier as experientie heeft. Van my weet ick te segghen / 'ten

rientie heeft. Dan my weet ick te segghen / 't en waere dat den Heere my dese waerheyt hadde gheopenbaert / ende middelen verleent om seer dickwils te spreken met personen die het gebedt hanteren / dat ick nu vallende / nu opstaende / recht nae de helle ghebaeren soude hebben : want om te vallen hadde ick vrienden ghenoech die my daer toe hielpen ; maer om op te staen bont ick my soo alleen / dat ick my nu verwondere / hoe dat ick niet altoos en bleef neder ligghen. Ende ick danckte de barmhertigheyt Gods / want hy alleen was die my de handt gaf ; ghebenedijt moet hy zijn inder eeuwigheyt. Amen.

HET VIII. CAPITTEL.

Sy verstoont hoe seer haer profiteerde om haer siele niet te verliezen dat sy het ghebedt niet teenemael en verliet ; ende hoe schoonen middel het is om wederom te vercrijghen't ghene dat verloren is. Sy raet eenen yeghe-lijcken dat te ghebruycken. Sy toont hoe grooten gewin dat het is: ende dat, al en sou- demen daer in niet volherden, het nochtans een groot goet is voor eenigen tijdt gheniet te hebben van een soo costelijck juweel.

Niet sonder reden hebbe ick soo seer overwe- ghen desen tijdt van mijn leven / midts ick wel sie / dat niemant ghenoechte en sal vinden in een soo snooden dinck te aensien. Ende voorzwaer / ick wilde wel dat de walghe van my hadden alle de ghene die dit sullen lesen / aensierende een soo hartneckighe siele / ende soo ondancckaer tot den ghenen die haer soo veel gratien verleent heeft. Ende

Ende ick wilde wel oorlof hebben / om te seggen /
 hoe dickwils ick in desen tijdt Godt vergat /
 mits dien ick niet en steunde op den vasten pi-
 laer des gebedts. Ick dreef in dese tempeestach-
 tighē Zee bijcans twintigh jaeren lanck al val-
 lende / dan wederom op staende / hoe wel qua-
 lijk genoegh / aengesien ick wederom quant
 te vallen / ende sulcks in een leven soo onvol-
 maect / dat ick geensins en achtete de daege-
 lijckse sonden; ende de doodelijcke / al was 't dat
 ickse vreesde / en wachte ick niet gheijck het be-
 hoorde / aengesien ick my niet af en trock van
 de perijckelen. Ick magh seggen / dat dit een van
 de pijnlijckste levenen is als my dunckt dat men
 soude comen gepepsen; want ick en hadde van
 Godt gheen genieten / noch ick en voutte oock
 geen genoeghten in de werelt. Doen ick in de
 genoeghten des wereldts was / soo was my een
 groote pijn / te overdencken wat ick Godt schul-
 digh was: als ick met Godt was / soo maect-
 ten my de begeerelijckheden des wereldts onge-
 rust. Dit is een soo pijnlijcken strijdt / dat ick
 niet en weet hoe ick dien een maent lanck hebbe
 comen verdraeghen / ick laet staen soo veel jae-
 ren. Nochtans bemerk ick claerlijk de verm-
 hertighē die den Heere my dede / dat / hoe wel
 ick in de werelt verkeerē moeste / niet te min
 stoutighēde hadde om te bidden: Ick segge mi
 stoutighēdt; want ick en sie niet / tot wat dunck
 van de werelt die meer van noode is / dan om
 verraderijē te doen teghen sijnen Coninck / we-
 tende dat hy 't weet / ende hem altoos voor oogen
 hebbende. Want al hoewel wy al tijt voor de oo-
 gen Godts staen / dunckt my nochtans dat het
 op een ander maniere is met de gene die het ge-
 bedt hanteren; want sa merken dat sa sien den
 E 3 gene

ghene die hun siet / daer d'ander moghelijck sommighe daeghen zullen zijn sonder eens te overdencken dat hun Godt siet. Het is wel waer / dat onder dese jaeren veel maenden waeren / ende ick meyne altemet wel een gheheel jaer / dat ick my wachte van Godt te vergrammen / ende ick begaf my veel tot het gebedt / ende dede eenige jaer veel diversche neerstigheden om hem gheensins te vergrammen (om dat alle het gene/dat ick schrijbe / vast gaet / soo vertel ick dit nu) maer my gedenckt seer luttel van dese goede daegen / ende alsoo moeten sy wel luttel wesen / ende seer veel de quaede ; immers luttel daegen liet ick hoor by gaen sonder lange poosen tijts te bidden / ten waere dat ick seer cranck oft seer belet was. Als ick sieck was / stondt ick beter met Godt ; ende ick besorghde dat het oock alsoo soude wesen met de ghene die met my hanteerden ; ende ick hadt den Heere daerom / ende sprack seer dickwils van hem ; soo dat nu / uptghesteken het jaer dat ick gheseydt hebbe / in achtentwintigh jaeren dat geleden is dat ick't gebedt begost te oeffenen / ick meer dan de achtiën geleden hebbe desen strijdt ende bataille van te hanteren met Godt ende met de wereldt. In de andere jaeren / die my nu resteren te verhalen / wierdt de oorzaecke des strijds verandert / al en was hy niet cleyn ; maer want ick doen was / alsoo ick meyne/in des dienst Godts ende kennisse van de ijdelhejdt den wereldts / is hy my teenemael soet gheweest / gelijk ick voor daen segghen sal. De reden dat ick alle dese dingen soo vertelt hebbe / is ten eersten / op dat / gelijk ick geseydt hebbe / men sien magh de berinhertighejt Godts ende mijn ondanckbaerhejdt ; ende ten tweeden / op dat men verstaen magh de groote gratie die Godt een siele

te aendoet / als hyse bereedt maect om uyt der herten te bidden / al is't dat sy soo bereet niet en is / als wel van noode ware. Ende is het dat sy daer in persebereert / wat sonden / tentatien / ende stronckelinghen den vijandt in dypsent manieren haer sal voorszellen / houde ick vooz seker dat den Heere haer sal trecken tot de haven der saeligheydt / ghelijck hy my / alsoo het nu schijnt / ghetrocken heeft : syne Majesteyt wille beliebe / dat ick my wederom niet en vzeinghe tot verderffnisse. Veel heylighe ende goede personen hebben beschreven / wat een groot goedt dat heeft de ghene die hem in't ghebedt oeffent / ick meyne inwendigh ghebedt / ende des herten / de Heere yn daer vooz ghebenedijt. Ende hy aldien dit soo niet en waere / al ben ick weynigh ootmoedigh / nochtans en ben ick soo hooveerdigh niet / dat ick daer van soude derben spreken.

Van het ghene dat ick door experientie hebbe / magh ick segghen / ende is / dat / wat quaet hy doet die het gebedt begonst heeft te oeffenen / hy't euentwel niet en laete / aenghesien het een middel is / door het welcke hy hem wederom can tot betternisse keeren / ende sonder dat sal't hem veel swaerder vallen. Ende dat hy wachte / dat den vijandt hem niet en tentere in sulcker voeghen als my / om het selve te laeten door ootmoedigheyt. Dat hy vastelijck gheloope / dat de woorden des Heeren niet en connen faillieren / is't dat wy comen tot oprecht berout / ende een vast propoost maken van hem niet te vergrammen / dat hy hem wederom keert tot d'eerste vrientdenschap / ende ons verleent de ghenaeden die hy te voren verleende / ende altemet noch veel meerder / is't dat het leet-wesen dat verdient. Ende soo wie het ghebedt noch niet begonst en heeft te oeffenen /

Dien bidd' ick om de liefde des Heeren / dat hy niet en derbe een soo groot goedt. Hier en is niet te wresen / maer meer te wenschen; want al en soude hy niet voortgaen / ende hem niet porren om te comen tot de volmaecktheit / om te verdienen de soetigheden ende liefflichheden die den Heere gheeft den genen die sulcks doen; ten minsten sal hy soo veel winnen / dat hy sal comen tot kennisse van den wegh die nae den hemel leydt; ende is't dat hy versebereert / soo betrouwe ick op de barmhertigheyt Gods / dat hem niemant ont booz eenen vrient vercosen heeft / dien hy't niet betaelt en heeft: want soo my dunckt / en is het inwendigh gebedt des herten anders niet / dan van vrientchap te tracteren / ende dickwils in ons eenigheyt te spreken met den ghenen die wy weten dat hy ons lief heeft. Ende is het dat ghy hem noch niet lief en hebt (want op dat de liefde waerachtigh wese / ende op dat de vrientchap blijbe dueren / is van noode dat de conditien der minnaeren van beyde sijden ober een comen; ende de conditie des Heeren weetmen wel dat geen gebreck en can hebben / maer onse is gelegen in gebreckelijck / sunnelijck ende ondancckaer te wesen; ende daer door comt het dat ghy u selven niet en cont begeben om hem soo seer te beminnen / want hy en is van uwer conditie niet) siende niet te min hoe seer u van noode is sijn vrientchap / ende hoe seer hy u bemint / verdraeght desen arbeeydt van dickwils te hanteren met den ghenen die soo verscheyden van u is.

Onverdelijcke goetheyt t van mijnen Godt! my dunckt dat ick u sie / ende in dier boegen my siet. Vermaeck der Engelen / ick wilde wel / als ick dit sie / my selven te niet doen in u lief te hebben! Hoe seker is het doch / dat ghy verdraeght den ge-
nen

nen die u niet en verdraeght / om dat ghy met hem wesen soudet ! Och wat eenen goeden vrient heeft hy aen u / o Heere / hoe seer vermaectt ende verdraeght ghy hem ! Ghy verwacht dat hy hem voeghe nae uwe conditie / ende daerentusschen verdraeght ghy de sijne. Ghy neemt op rekeninge / o Heere / de poosen die hy u lief heeft / ende om het berouwen van eenen ooghenblich vergeet ghy wat hy teghen u misdaen heeft. Ick hebbe dit claerlijck in myn bemerckt / ende ick en weet niet / o mijnen Schepper / waerom de heele werelt haet niet een port tot u te comen door dese particuliere vrientschap. De quade / die van uwer conditie niet en zijn / moesten tot u comen / op dat ghy hun soudet goet maecten. Om dat sy u dan moghen verdraeghen / soo weest met hen ten minsten twee uren sdaeghs / al en soudt sy met u anders niet wesen / dan met dupsent spertelighen van sorghebuidigheden ende ghepepsen des wereldts / gelijk ick dede. Om dit gewelt dan dat sy hun aendoen in te willen wesen in soo goede gheselschap (want sy niet meer en vermoghen in't beginsel / ende altemet oock noch langh daer naer : soo belet ghy / o Heer de dubbels / dat sy hen niet en ghenaecken / ende dat sy daghelijcks onstercker worden teghen hun lieden / ende ghy verleent hen sterckheyt om de dubbels te verwinnen : want ghy en neemt jae niemandt het leven (o Leven van alle levens) van de ghene die hun op u betrouwen / ende die u tot hunnen vrientd verkiezen : jae ghy vermeerderet het leven des lichaems door meerder ghesontheyt / ende verleent het selve nae der sielen. Ick en can niet verstaen wat het is daer voor dat vreesen de gene / die ontsien hun te begheven tot het inwendigh ghebedt / noch en weet waer sy af verbaert zijn.

zijn. Den dubbel doet dit om ons verbaert te maecten / ende inder waerheydt om ons quaedt aen te doen : namentlijck als hy my vreesse injaeght om niet te peysen op't ghene dat ick teghen Godt misdaen hebbe / ende hoe veel ick hem schuldigh ben / ende dat daer een helle ende eenen hemel is / ende wat eenen grooten arbeyt ende pijn onsen Salichmaecker booz my gheleden heeft.

Dit was alle mijn ghebedt / ende heeft dat altoos gheweest als ick noch wandelde inde perijckelen / ende hier op peysde ick als ick coste. Ende sommighe jaeren lanck was ick seer dickwils meer besigh in te wenschen dat de ure mocht gepasseert zijn / (soo dat ick my voeghde om te lusteren wanneer dat de ure zoude slaen) dan om my te bekommeren in andere goede dingen. End' ick en weet niet wat sware penitentie men my zoude hebben comen te bozen leggen / die ick dickwils niet lieber en zoude ghedaen hebben / dan my in eenigheyt te vertrecken om te bidden. Ende boozwaer het ghewelt dat den byant oft mijn quade ghewoonte my aen-dede / om dat ick niet en soude tot het ghebedt gaen / was soo onberdragelijck ; ende de droeffheyt / die ick gheboeide soo saen als ick in't Oratorie quam / was soo groot dat ick my moest behelpen om niet gheheelder affectie mijns herten (ende soo men seght / en hebbe ick gheen clepne affectie / ende het heeft ghebleken dat my Godt die meerder verleent heeft / dan booz een vrouwe / behalven dat ick die quaelijck besteedt hebbe) my ghewelt aen te doen / ende ten lesten hielp my de Heere. Ende naederhandt dat ick my dit ghewelt aenghedaeen hadde / behondt ick in my meerder stilligheyt ende soetigheyt / dan somwijlen als ick begeerte hadde om te bidden. Menghesien dan den Heere
sulck

sulck een stooode / als ick ben / soo langhen tijdt
 verdraghen heeft / ende men claerlijck bemerckt /
 dat ick hier door tot beternisse ghecomen ben van
 alle mijn quaedt; wat mensche / hoe boos die oock
 is / sal comen breefen? Want hoe quaedt dat hy
 magh zijn/en sal hy sulcks eimmers soo veel jaeren
 lanck niet wesen / nae dat hy van den Heere soo
 menigerhande gratie ontfanghen mochte hebben.
 Oft wie sal der ven wantrouwen/aengesien hy my
 soo seer verdraeghen heeft / alleenlijck / om dat ick
 sochte ende beneerstigde eenige plaetse ende tijt dat
 hy met my soude wesen / ende dit dickwijls sonder
 eenige begeerte / alleenlijck door groot geweld dat
 ick my oft de Heere selve my aendede. Is het dan
 dat den ghenen die hem niet en dienen / maer eer
 vergrammen / het ghebedt soo wel te passe comt/
 ende hem soo grootelijcks van noode is / ende dat
 wylt het ghebedt gheen schaede comen en can / oft
 die soude veel grooter wesen door het achterlaeten
 des ghebedts; waerom sullen dat achterlaeten de
 ghene die Godt dienen / ende die hem oock soet-
 ken te dienen? Doorwaer ick en can dit niet ver-
 staen / ten waere dat sy dat deden om met meer-
 der arbejdt den arbejdt deses lebens te passe-
 ren / ende om de deure te sluyten aen Godt / dat
 hy henlieden gheen plaesier aen doen en soude.
 Doorwaer sy deppen my / om dat sy Godt op hun
 eyghen beurse dienen: want den ghenen die het
 ghebedt hanteren verschiet den selven Heere de
 onkosten / mits dien hy hen voor een weynigh ar-
 bejdens sulck contentement verleent / daer sy al-
 len arbejdt mede verdraegen comen. Ende want
 ick beneden breeder spreken sal van de soetighe-
 den die den Heere verleent den ghenen die in't
 ghebedt volherden / soo en sal ick daer nu niet af
 segghen: alleen segghe ick / dat het ghebedt is de
 poorte

poorte gheweest tot de groote ghenaden die den Heere my verleent heeft : de welcke ghesloten wesende / en weet ick niet hoe hy die verleenen sal ; want al wilde hy ingaen om hem te vermaecken met een siele / ende om haer te vermaecken / daer en is gheen middel / want hy soeckt eene die alleen ende suuber is / ende die begheerte heeft om vermaeckinghen te ontfanghen : Is het mi saecken / dat wy hem veel beletselen doen / ende niet en arbeiden om die weegh te nemen / hoe sal hy tot ons comen ? ende hoe willen wy dat hy ons groote gratien verleene ?

Op datmen dan sien moghen sijn barmhertigheyt / ende hoe seer my ghebaet heeft dat ick niet en hebbe verlaten het ghebedt ende het lesen van goede boecken / soo sal ick hier verclaren (aengesien daer soo veel aen ghelegghen is datmen dit wel verstaet) den strijdt die den duwbel aen een siele doet om haer te winnen ; ende de subtijsheyt ende barmhertigheyt die den Heere ghebruyckt om die tot hem te keeren : ten eynde men hem magh wachten van de perikelen daer ick my niet af ghewacht en hebbe. Ende boven al bidde ick om Godts wille / ende om de groote liefde daer hy ons mede soeckt te winnen ende tot hem te keeren / dat sy hun wachten van de occasien : want eens daer in ghestelt wesende / en hoeftmen niet te betrouwen / daer soo veel byanden zijn die ons bevechten / ende daer in onse cranckheyt soo groot is om ons te conuen beschermen. Ick wilde wel dat ick cost beschrijven de gevanckenisse / daer' mijn siele in desen tijt in was stekende : want ick gheboelde wel dat sy ghebanghen was / maer ick en wist niet waer in : noch ick en cost oock niet teen emael verstaen / dat het ghene dat mynen Biechtvader my soo swaer niet en maecten /

cost

roft soq quaet gewesen / als ick't geboelde in
mijn siele. Daer was een die my seyde / soo ick
tot hem ginck niet woeginge der consciencien/
dat al waer het dat ick hooge contemplatie had-
de / my geen letsel en conste wesen alsulcke occa-
sien ende hanteringen. Dit was op het lesse / als
ick my nu meer was afstreckende door de gratie
Godts van de groote perijckelen; maer ick en
schouwde niet teenemael de occasien. Als sy sagen
dat ick goede begeerten hadde / ende bekommert
was in't gebedt / docht hun dat ick veel dede;
maer mijn siele verstondt wel / dat dit niet gedaen
en was't ghene daer sy in ghehouden was aen
de ghene die sy soo veel schuldigh was. Het seurt
my noch als ick overdencke hoe veel sy ver-
droegh / ende hoe luttel secours sy ontfinc van
alle canten / dan alleenlijck van Godt; ende hoe
groote brijheyt men haer gaf tot alle tijdt-verdrif
endt genoeghelijckhejdt / met te segghen dat sy
geoorloft waeren. Maer het torment dat ick lede
in de Sermoonen / en was niet cleyen: ende ick
was seer geneght om die te hoozen in der boe-
gen dat / als ick remant niet vierighjdt ende wel
sagh predicken / ick tot hem een sonderlinghe lief-
de creegh / sonder die te maecken / soo dat ick niet
en weet wie my die was instortende. Noyt en
docht my bijcans eenigh Sermoon soo quaet te
wesen / oft ick hoorde tgeerne / al was 't dat den
Predikant nae het segghen van andere / niet wel
en predickte. Als het Sermoon goet was / soo
was my dat een sonderlinghe recreatie. Van
Godt te spreken / oft te hoozen spreken / en verdroot
my schier noyt; ende dit nae dat ick het ghebedt
begost te oeffnen. Van d'een sijde hadde ick groo-
te ghenoechte in de Sermoonen te hoozen / ende
van d'ander sijde quelden het my; want daer leer-
de

de ick / dat ick by verre niet en was de gene die ick moeste wesen. Ick badt dat den Heere my wilde helpen / maer het moest aen my lieghen / nae dat my nu dunckt / om dat ick alle myn betrouwen niet en stelde op sijne Majesteyt / ende 't selve niet teenemael af en troock van my selven. Ick socht remedien / ende was neerstigh / maer ick en verstondt niet dat het altemael luttel was helpende / 'ten zy dat wy geensins op ons selven / maer alleenlijck op Godt steunen. Ick begheerde te leuen / mits ick wel merckte dat ick niet en leefde / maer dat ick was bechtende met een schaduwē des doodts / ende dat niemant en was om my het leuen te geben / ende ick en conste't niet nemen: ende die my dat geben conste / hadde geen ongelijck van my niet te hulpen te comen / aengesien hy my soo dickwils tot hem gekeert / ende ick hem altyts verlaeten hadde.

HET IX. CAPITTEL.

Sy toont door wat manieren den Heere begonst haer ziele te verwecken, ende haer licht verleenē in soo groote duysterheden, ende haer crachten te verstercken, om hem niet te vergrammen.

Soo dan was nu mijn siele teenemael vermoeyt / ende al wilde sy / nochtans en lieten haer niet rusten de quade ghewoonten die sy hadde. My is ghebeurt / dat ick op sekeren dagh comende in't Oratorie / een beelt sagh dat daer gebrocht was om te bewaeren / welck men gheleent hadde vooz seker seest diemen in't Clooster was houdende. Het was van Christus onsen Salichmaecker heel doozwont / ende soo deboot / dat ick mijn ooghen daer op slaende / teenemael beroert

beroert wierdt van onsen Salichmaecker alsoo aen te sien / want het representeerde wel 't gene dat hy booz ons gheleden heeft. Ick gevoelde in my alsulcken leetwesen / van dat ick hem soo luttel danckbaer hadde geweest booz alsulcke wonden / dat my docht dat mijn hert in 't midden dooz smeden wierdt / ende ick wierp my neffens hem met een seer groot uytstortinge van traenen / hem biddende / dat hy my eens booz al soude verstercken om hem niet meer te vergrammen.

Ick was seer deboot tot de glorieuse Magdalena / ende ick pepfde seer dickwils op haer bekeerlinge / principaelijck als ick communiceerde: want mits ick seker wiste dat den Heere binnen my was / soo stelde ick my aen sijn voeten / laetende my duncken dat mijn traenen niet te versachten en waeren: ende ick en wist niet wat ick seyde; want hy ghenoegh dede / die my toeliet dat ickse booz hem mocht uytstorten / aenghesien dat ick alsulck ghevoelen soo lichtelijck was vergetende; ende ick bebeeldde my aen dese glorieuse Santinne / op dat sy my soude vergiffnisse vercrighen. Maer dese leste reyse / te weten van het beelt daer ick van spreke / dunckt my dat my meer hielp; want ick wantroude mi teenemael my selven / ende stelde alle mijn betrouwen op Godt. My dunckt dat ick hem doen seyde / dat ick van daer niet en soude opstaen / tot dat hy soude doen 't gene dat ick van hem was begeerende. Ick geloof sekerlijck dat het my hielp / want van doen af begonst ick my seer te beteren. Ick hadde dese maniere van bidden / soo dat / mits ick met het verstant niet en const discoureren / ick Christus binnen in my selven was verbeeldende; ende ick bevondt my beter / soo my dunckt / inde plaetsen daer ick hem meer alleen sagh; ende my docht dat

dat hy alleen zijnde / ende bedruickt / als een persoon in noot wesende / my te beter aenbeerde soude. Veel diergheijcken eenvoudigheden hadde ick / ende in't bijzonder bevondt ick my seer wel met het ghebedt van't Hofken : daer hieldt ick hem ghescheijcklyck pepsde op dat sweet / ende op die benauthent die hy daer hadde. Hadde 'tuo-ghelijck gheweest / ick hadde wel begheert hem af te vaeghen een soo pijnelijcken sweet : maer my ghedunckt / dat ick't noyt en derfde bestaen / mits mijn sonden my altyts soo swaer booz mijn ooghen laghen. Ick was daer met hem alsoo lanck / als't my mijn ghepepsen toelieten / want ick daer seer mede ghequeit was. Veel jaeren lanck / bykans alle nachten / recht eer ick slaepen ginck / als ick my aen Godt beval om slaepen te gaen / pepsde ick altydts een weynigh op het gebedt van't Hofken / oock als ick noch gheen Kroune en was / want my was gheseyt datmen daer veel Aflaets mede verdiende. Ende ick laet my voozstaen / dat mijn siele hier-dooz seer veel profiteerde / wat alsoo begonst ick het gebedt te oefenen / sonder te weten wat dat het was : ende ick wierdt dat ten lesten soo gewoon te doen / als my te segghen met het tecken des Cruys / slaepen gaende. Maer om wederom te comen tot het gene dat ick begonst te seggen van de pijn die de gepepsen my aendeden / dese maniere van booz te gaen sonder discours des verstandts heeft dat in / dat een ziel hier dooz moet oft veel winnen oft veel verliezen : ick wil seggen / dat de consideratie / oft het ghepeps verlozen zijnde / de ghene die alsoo booztgaet die gaet seer boozt / want alle sijn doen is lief hebben. Maer het cost hem seer veel hier toe te gheraecken / uptghenomen die personen / die den Heere rasch wilt brenghen tot het gebedt

van

van stillighepdt / van de welcke ick sommige kenne.
 Door de gene die desen wegh ingaen / is't
 seer goet dat sy eenen boeck nemen / om terstont
 tot innigheyt te comen. My hielp oock te aensien
 hemden / water / bloemen : in dese dingen bondt
 ick memozie des Scheppers : ick meyne / dat sy
 my verweecten / ende my deden in my selven
 gaen / ende dienden my voor eenen boeck / oock in
 mijn ondancckaerheyt ende sonden. In hemel-
 sche ende in hooghe dinghen was mijn verstant
 soo plomp / dat ickse noyt en cost imagineren oft
 begrijpen / tot dat den Heere my die representeer-
 de op een ander maniere.

Ick hadde soo luttel bequamigheyt om my
 eenighe dingen door het verstant voor te beel-
 den / soo dat (ten waere geweest het gene dat
 ick was siende) my mijn imaginatie nergens
 toe en hielp / als wel doet aen andere persoonen
 die hen selven connen inbeeldingen maecten /
 waer mede sy tot innigheyt comen. Ick cost al-
 leenlijck gepeusen op onsen Salighmaecker
 nae sijn menscheyt : maer noyt en cost ick hem
 in my selven verbeelden / al las ick noch soo veel
 van sijn schoonheyt / ende aensagh sijn beelden /
 maer het was alleenlijck gelijk een die blindt
 ende in't doncker is / de welcke al is het dat hy
 met peimanden spreeckt / ende merckt dat hy
 by hem is (want hy weet sekerlijck dat hy daer
 is / ick segge dat hy verstaet ende gheloofst dat
 hy daer is) hem nochtans niet en siet : al eben
 eens gebeurde't my als ick op onsen Heere peps-
 de ; ende om dese reden wille / sagh ick soo geer-
 ne beelden. Ongeluckigh zijn de gene die door hant
 schult alsulcke goet verliezen ! Men siet wel dat sy
 den Heere niet lief en hebben / want waer't dat sy
 hem lief hadden / sy souden geerne sijn conter-

scryftsel aen sien / gelijk het oock hier onder de menschen vermakunghe is te sien den ghenen die men lief heeft.

In desen tijdt wierdt my gegeven den boeck der belijdinge van Sint Augustin / welck my dunckt dat het den Heere alsoo schickte / want ick en besorghde dien boeck niet / ende ick en hadde hem oock noyt ghesien. Ick ben Sint Augustijn seer toegedaen / want het Clooster / daer ick woonde / noch weerlijck wesende / was van sijn Orden / ende oock om dat hy van te horen een sondaer geweest is : want in de Hepligen / die sulcks geweest zijnde tot onsen Heere getrocken zijn / vondt ick grooten troost / laetende ick my voorsstaen dat ick in hen soude hulpe vinden / ende dat my den Heere soude vergeven mijne sonden / gelijk hy henlieden gedaen hadde : behalven dat my een dinc mistroostigh maecte / gelijk ick geseyt hebbe / te weten / dat hun den Heere allecnlijck voor een reyse geropen hadde / ende daer nae en quamen sy niet wederom te vallen ; ende my was dat soo dickwils gebeurt dat het my groote quellinge dede. Maer aen siende de liefde die den Heere my was toedraegende / greep ick wederom eenen nieuwen moet / want ick en wantroude noyt van sijn berinshertighydt / maer seer dickwils van my selven.

Och Heere Godt / hoe verwondere ick my mi van de hardighydt mijnder sielen / daer sy seer van Godt geholpen wierdt ! My doet schroomen / dat ick soo luttel macht hadde over my selven / ende dat ick my soo gebonden vondt / dat ick my niet eens tenemael en cost aen Godt overgeven. Soo ick begonst de Belijdinge te lesen / dunckt my dat ick my selven daer sagh / ende begonst my seer hertelijck te bevelen aen desen

fen gloriozen Hepligen. Als ick quam tot sijn bekeeringe / ende las hoe dat hy de stemme hoorde in den hof / my dunckt anders niet dan dat den Heere aen my sondt / soo seer wierdt mijn herte beroert. Ick was een groote poose dat ick teenemael was smiltende in traenen / ende in myselben groote benautheyt ende quellinghe gevoelde. O Godt wat lijdt een siele / om haer vryheyt te verliezen / die sy soude behoozen te hebben om d'oberhant te hebben : ende wat tormenten verdraeght sy ! Ick verwondere my nu / hoe dat ick cost leven in soo grooten pijn. Geloost moet doch Godt wesen / die my leven gaf om te ontgaen een soo doodelycken doot. My dunckt dat mijn siele groote sterckte ontfinck van de Goddelijcke Majesteit / ende dat hy mijn roepinghe moest aenhooren / ende medelijden hebben met soo menige traenen.

In my begonst te wassen de begeerte van meer tijds met hem te wesen / ende van mijn oogen te wepen de occasien ; de welcke af geweypt zijnde / wierdt ick terstont sijne Majesteit wederom lief hebbende : want al merck ede ick / soo my dunckt / dat ick hem lief hadde / nochtans en verstant ick niet waer in dat gelegen was. Godt oprechtelijck lief te hebben / gelijk ick dat hadde behoozen te verstaen. My en dunckt niet dat ick my waerachtelijck was bereyden om hem te willen dienen / soo dickwils als sijne Majesteit my wederom begost met soetigheyt te ontjaelen. Het en schijnt anders niet dan dat den Heere my sochte te verwilligen / om t'ontfangen t gene dat andere persoonen niet grooten arbeidt soeken te winnen ; welck was dat hy my op dese leste jaeren geestelijcke soetigheden ende genoeghten verleende. Hem te bidden dat hy my de selve oft

oock eenigen smaek van devotie soude verleen-
 nen / en hadde ick noyt derben bestaen : alleenlijck
 hadd' ick hem / dat hy my gratie soude verleen
 om hem niet te vergrammen / ende dat hy my
 mijn groote sonden soude vergeven. Ende want
 ick sagh dat die soo groot waeren / soo en dorfde
 ick my noyt verstouten / om al willens daer en
 boven eenighe geestelijcke soetigheyt oft verma-
 kinge te versoeken. My dunckt dat sijn goeder-
 tierentheyt genoegh dede (ende voorwaer hy
 toonde my groote berinshertigheyt) dat hy ge-
 dooghde dat ick voor hem stont / ende my in sijn
 tegenwoordigheyt stelde ; daer ick wel sagh / dat
 ick / by aldien hy selve sulcks niet soo grootelijck
 gedreven hadde / niet en soude gecomen hebben.
 My gedenckt alleenlijck eens van mijn leven
 dat ick geestelijcke vermaeckinge van hem be-
 geert hebbe / wessende in groote dorsheydt : ende
 doen ick gewaer wierdt wat ick dede / wierdt
 ick soo beschaemt / dat de selfde droefheyt die ick
 hadde van my te sien soo weynigh ootmoedigh
 te wesen / my gaf het gene dat ick my verstout
 hadde te epsschen. Ick wiste wel dat geoorloft
 was dat te begeren / maer my docht dat dat was
 voor de gene die hun daer toe hebben bereet ge-
 maect / hebbende met alle hun macht besozght
 het gene dat oprechte devotie is / de welcke ge-
 legen is in Godt niet te vergrammen / ende in
 bereet ende vlijtigh te zijn tot alle goet. My docht
 dat mijn traenen al te kinderachtigh ende sonder
 cracht waeren / aengesien ick daer mede niet en
 vercreegh dat ick begeerde. Doch immers me-
 ne ick dat sy my gebaet hebben : want / soo ick seg-
 ge / principaelijck nae de twee reysen dat ick groot
 vertrou ende henautheydt des herten creegh /
 begonst ick my meer tot het gebedt te begeven /
 ende

Ende min te bekommeren in die dingen die my mochten letten: hoe wel ick die nochtans niet teenemael en verliet / maer gelijk ick segghe / Godt almachtigh heeft my geholpen om my daer af te trecken. Ende want sijne Majesteydt anders niet en verwachtte dan eenigh bereetsel in my / soo begonsten sijne geestelijke genaeden in my te wasfen / in der voegen als ick nu seggen sal: zijnde een saecke die den Heere niet gewoon en is te geven / dan den genen die meerder supberheyt van consciencie hebben.

HET X. CAPITTEL.

Sy begint te vertellen de ghenaden, die den Heere haer dede in't gebedt; ende waer in wy ons selven connen helpen: ende hoe grooten saecke het is, dat wy wel verstaen de genaeden die den Heere ons is doende. Sy begheert vanden ghenen daer sy dit aen seynt, dat voort-aen secreet mogen blijven 't gene sy sal schrijven, aengesien men haer beveelt, dat sy in't bijzonder soude verclaeren de gratien die den Heere haer is doende.

Jck hadde altemet / gelijk ick gesept hebbe / (al was't dat het niet seer langh en duerde) een beginsel van't gene dat ick nu voort-aen seggen sal. My gheschiedde in die verbeeldinge die ick ghesept hebbe dat ick was makende van my te stellen neffens onsen Salichmaecker / jae (oock altemet als ick yet lag) dat ick subitelic-

ken in my geboelde de tegenwoordigheyt
 Godts / soo dat ick in geender manieren en cost
 gewijffelen / oft hy was in my / oft ick was tee-
 niemael verflonden in hem. Dat en was geen
 manier van visioen (ick meyne dat men 't noemt
 Mystique Theologie) dit is een siele soo ophef-
 fende / dat het schijnt dat sy geheel buyten haer
 selven is. Den wille die beint: de memorie
 dunckt my dat bijcans verlozen is: het verstant
 en discoureert niet soo my dunckt / maer men
 wordt het niet quijdt; maer / soo ick segge / 'ten
 * werckt niet / maer het blijft als staende in ver-
 dwelmtheydt van dat het soo veel verstaet: want
 Godt begeert dat men het verstaet / dat het niet
 met allen en verstaet van't gene dat hem sijne
 Majesteit is vertoonende.

* Sy seght, dat het verstant niet en werckt: want ge-
 lijck sy geseyt heeft, het en discoureert niet van d'een
 saecke op d'ander, noch en treckt daer geen confide-
 ratien uyt, want de grootheyt van het goet dat hem
 getoont wort, hout het belet. Maer met der daet en-
 de inder waerheyt werckt het, want het neemt ghe-
 merck op het gene dat hem verstoont wort, ende
 merckt dat het niet en can verstaen hoe dat selve is.
 Dusdan seght sy, het werckt niet / dat is, 'ten discou-
 reert niet, maer staet gelijk als verwelmt vande ve-
 le dingen die het verstaet, dat is vande grootheyt van
 het object dat het siet, niet dat het veel daer van ver-
 staet, maer dat het siet dat 't selve soo groot in sy sel-
 ven is, dat het sulcks niet geheelijcx verstaen en can.

Ick hadde te voren in my seer geduerighlyck gevoelt een seker teerhepdt oft beweghinghe / diemen eensoeis / soo my dunckt / soude mogen maken / oft verwecken; ende't is een vzeught / die noch teenemael sinnelyck noch teenemael geestelyck en is / maer wordt teenemael van Godt gegeven. Het schijnt nochtans / dat wy ons hier toe seer comen voorzederen dooz het aenmercken van onse cleynighepdt ende ondancckaerhepdt tegen Godt / hoe veel hy vooz ons gedaen heeft / syn passie met soo groote pijnen / syn leven soo vol anghsten; dooz ons te verheugen van te aensien syn wercken / syn groothepdt / syn liefde tot onswaerts / ende vele andere dingen; soo dat de gene die neerstelyck soeckt voozder ende voozder te gaen / dickwils de selve comt te geraken / al is het dat hy daer niet veel op en let / ende als daer eenige liefde bycomt / soo verheught haec de siele / het hert wordt beweeght / de traenen die loopen: dan schijnt het dat wy die niet gewelt uyt-trecken / dan schijnt het dat Godt ons die veroozsaect / soo dat wy hen niet wederstaen en comen. Het schijnt dat sijne Majesteit onse geringe sozghvuldighepdt wilt betaelen met een soo grooten gifte / als is de vertroostinge die een siele scheidt / als sy siet dat sy weent vooz eenen soo grooten Heere. Ende ick en verwondere my niet / want sy heeft meer dan reden om haer te vertroosten: daer verblijdt sy haer / daer verlustert sy haer.

My staet wel aen de gelijckenisse die my nu te voren comt / te weten / dat dese verheuginge des gebedts moeten zijn gelijck der gener die in den hemel zijn / de welke mits sy niet meer en sien van den Heere en begeert dat sy sien nae dat elck een verdient heeft / ende mits

sy aensien hun cleynne verdiensten / soo houdt hem pegelijck te vreden met de plaerse die hy heeft; daer nochtans soo uytnemende groot is het onderscheyt tusschen d'een ende d'andere vzeught des hemels / veel meer dan hier onder ons is tusschen d'een en d'ander geestelycke soetigheyt / die nochtans boben maten groot is. Ende voorwaer een siele / als Godt in't beginsel haer dese gratie aendoet / meynt bijcans dat nu niet meer te begeeren en is / ende sy houdt haer voor wel betaelt van alle dat sy ghedient heeft. Ende sy heeft daer wel reden toe: want een van dese crannen / die / soo ick gheseyt hebbe / my selve te nae verwecken (al is't dat sonder Godt nie ghe= daen en wordt) en dunckt my niet dat men met alle den arbeyt des werelts soude comen coopen / want men wint seer veel daer mede. Ende wat meerder winninge is / dan te hebben eenighe getuygenisse van dat men Godt behaeght? Soo dat de gene die hier toe gecomen is / Godt seer behoort te dancken / ende te bekennen dat hy hem seer veel schuldigh is. Want het schijnt mi / dat hy hem begeert voor sijn huys / ende dat hy hem vercofen heeft tot sijn rijk / is't dat hy niet achterwaerts en keert.

Dat hy niet en braege nae sekere ootmoedig= heden die daer zijn (daer ick voor my genomen hebbe af te spreken) want sommige meynen / dat het ootmoedighendt is / niet te verstaen / dat den Heere hen gratien is doende. Laet ons te de= ge verstaen soo het is / te weten / dat ons Godt die verleent sonder onse eenige verdiensten / ende laet onse sijne Majestept daer danck af weten: want ten 3p dat wy verstaen wat wy ontfan= gen / wy en sullen niet verweckt worden tot lief= de. Ende het is een saecke die seer seker is / dat hoe

wy

wy meer sien dat wy rijk zijn (boven te weten
 dat wy van ons selven arm zijn) hoe ons oock
 meerderen boozt-ganck aencomt / jae oock meer
 waerachtige ootmoedigheyt. De rest en is an-
 ders niet dan verflappinge des gemoets / upt
 menninge dat men niet bequam en is om ee-
 nigh groot goet te ontfanghen ; soo saen als den
 Heere yet sulcks begint te verleenen / begint de
 mensch verbaert te worden upt breefe van ijdel
 glorie. Laet ons gelooven dat de gene die ons
 het goedt verleent / ons oock sal gratie verleenen /
 om den dupbel te kennen / als hy ons aengaende
 dit stuck sal beginnen te tenteren / ende sterck-
 hepdt om hem te wederstaen ; wel verstaende / is 't
 dat wy niet simpelhepdt booz Godt wandelen /
 hem alleen soeckende te behaegen / ende niet den
 menschen. Het is een saecke die seer claer is / dat
 wy eenen persoon meer beminnen / als wy dick-
 wil's indachtigh zijn de weldaden die hy ons is
 doende. Ende is het geoorloft ende soo verdien-
 stigh / dat men altoos indachtigh is dat wy van
 Godt hebben het wesen / ende dat hy ons van niet
 geschapen heeft / ende dat hy ons onderhoudt /
 ende alle d'andere weldaden / te weten van sijn
 doot ende lijden / die hy oock langh te voren eer
 hy ons schiep / gedaen hadde booz elck een van
 de gene die nu leven : waerom en salt niet geoor-
 loft wesen / dat ick sie ende dickwils aenmercke /
 dat ick plagh gewoon te zijn van ijdelheden te
 spreken / ende dat den Heere my nu verleent heeft
 dat ick niet en wilde als van hem te spreken ?
 Siet hier dan een juweel / het welck / als wy we-
 ten dat het ons gegeven is / ende dat wy 't be-
 sitten / ons crachtelick beweeght om te bemin-
 nen ; welck allen het profijt is van 't gebedt dat
 ghesondeert is op ootmoedigheyt. Wat sal 't dan

zijn / als sy in hunne macht sullen sien veel andere
 costelycke juweelen / geelyck sommige dienaers
 Godts nu ontfangen hebben / van versmaede-
 nisse des wereltds / jae oock van hen selven ?
 Het is seker / dat sy hun moeten houden vooz
 meerder schuldnaeren / ende die meer verbonden
 zijn om te dienen / ende verstaen / dat wy sulcks
 van ons seiben niet en hadden / ende bekennen
 de mild-dadigheyt van den Heere / dat hem aen
 een soo boose ende catyvbige siele / ende van geene
 verdiensten / als de mijne is (daer nochtans d'eer-
 ste van dese juweelen vooz my genoegh / jae meer
 dan genoegh was) beliest heeft meerder rijck-
 dom te verleenen dan ick hadde connen wenschen.
 Het is van noode dat men op een nieuw sterck-
 hepdt maecke om den Heere te dienen / ende dat
 men beneerstighe niet ondancckaer te wesen /
 want op sulcke conditie verleent de Heere sijn
 gratien: soo dat / is't dat wy niet wel en gebruc-
 ken den costelycken schat / ende hoogen staet
 daer hy ons in stelt / hy ons dien wederom afne-
 men sal / ende wy sullen dan veel armer wesen /
 ende sijne Majestept sal die juweelen aen een an-
 der geben / diese beter sal besteden / ende die het sijne
 ende eens anders profijt daer mede doen sal. Want
 hoe is't mogelijk / dat hy yet sal profijt doen
 oft mildelijck uytgeven / die niet en weet dat
 hy rijck is ? Het is onmogelijck nae onse natu-
 re (soo my dunckt) dat hy wel gemoet zy tot
 hooge dingen / die hem niet en laet voozstaen
 dat hem Godt toe-gedaen is : want wy zijn soo
 ratyvbigh / ende soo ghenepgh tot aertsche din-
 gen / dat hy seer qualijck met der daet ende met
 eenen grooten af keer sal connen versmaeden al
 dat hier beneden is / die niet en geloofst dat hy is
 hebbende eenigen pandt van de dingen van daer
 boven.

boben. Want door dese gaben is't dat den Heere ons verleent de cracht / die wy door onse sonden verlozen hebben. Ende seer qualijk sal hy conuen begeeren dat hy niemandt en behaeght / ende dat hem een pegelijck versnade / midtsgaeters alle andere groote deughden / die de volmaeckte hebben ; ten zy dat hy hebbe eenigen pant van de liefde die Godt hem draeght / midtsgaeters een levende geloof (want onse nature is soo doodt / dat wy seer geerne gaen tot het gene dat wy tegenwoordigh sien) ende daerom zijn de selve gaben de gene die't geloof in ons verwoecken ende verstercken. Het can zijn / dat ick dit / als die soo snoode ben / nae my selven alsoo oordeele ; want daer sullen andere zijn / die niet anders en sullen behoeven dan de waerhejdt des gheloofs / om seer volcomen wercken te volbringen / welcke ick / soo miserabel zijnde / altemael van doen ghadt hebbe.

Dit mogen sy lieden seggen : maer ick segge 't gene dat my overcomen is / gelijk't bevolen is ; ende is't saecke dat het niet wel en is / hy maght 't scheuren daer ick't aen seynde / want hy beter verstaen sal wat dat niet wel en gaet / dan ick : dien om de liefde des Heeren bidde / dat hy 't gene dat ick tot noch toe van mijn sonden ende quaedt leven gesept hebbe / wille openbaeren : hier toe geve ick hem van nu af oorlof / ende oock aen alle mijne Biechtvaeders / waer afeen is de gene daer ick dit aen seynde / ende sulcks / beliest het hem / van stonden aen ter wijlen dat ick noch lebe / op dat ick de lieden niet meer en bedriege / de welke meynen dat in my eenigh goet is : ende voor seker / voor seker / met de waerhejdt segg' ick / nae dat ick nu van my geboele / het sal my seer lief wesen. Door het gene dat ick voort aen segghen sal / en geve ick hem
geenen

geenen oorlof; noch en begeere / is't dat sy't aen
 pement coonen / dat sy seggen / wie het is / wien
 dit gebeurt is / oft wie dit geschreven heeft :
 want om dese reden en noeme ick noch my selven
 noch pement anders / maer ick sal't altemael
 schryben alsoo ick best sal comen / om niet bekend
 te zijn: ende sulcks bidde ick om de liefde Gods.
 Soo geleerde ende treffelycke persoonen zijn ge-
 noeghsaem om geloofbaer te maken een saecke die
 goet is / by aldien my den Heere gratie verleent
 om 't selve te seggen / ende is het sulcks / soo sal't
 sijn ende niet mijn wesen / want ick ben onghes-
 leert ende quaet van leven; noch en ben van gee-
 ne geleerde oft eenige andere persoonen onder-
 wesen: want alleenlijck / die my dit doen schry-
 ven / weten dat ick't schrybe / ende op dit pas en
 zijn sy hier niet: ende ick schrybe't blycans op
 gestolen tijdt / ende met pijn; want ick verlet
 mijn spinnen / ende ick woone in een arm huys /
 ende ben verlast met redelijck veel becummerin-
 ge. Ende och oft my de Heere meerder bequaem-
 mighet ende memorie verleent hadde / dat ick
 noch alsw moeste mijn profijt doen met het gene
 dat ick gehoozt oft gelesen hebbe! maer die ick
 hebbe is seer wepnigh. Soo dan / is het saecke
 dat ick pet goets segge / den Heere begeert dat tot
 eenigh goet eynde: 't gene dat quaedt sal wesen/
 sal van my zijn / ende b. Eerwoerdigheyt sal't be-
 lieben upt te doen. Noch tot d'een noch tot d'an-
 der en dient mijnen naem te seggen: ten tijde
 van't leven is het seker datmen niet en behoozt
 te spreken van't goet; nae de doot en is het oock
 niet van noode / 'ten zy om het goet te doen sijn
 credit verliesen / ende datmen't niet en achte /
 om dat het geseyt is van een soo slechte ende
 noode persoon. Ende want ick betrouwe dat u
 Eerw.

Cerw. dat doen sal (ende sulcks lidde ick v. l. om de liefde des Heeren / ende alle de gene die dit sien sullen) soo schrijve ick met vrymoedighheyt : want anders soude ick dat met woeginge van conscientie doen / behalven te schrijven van mijn sonden / want ick des aengaende geen woeginge en hebbe. Voor de rest is het genoegh om mijn vleugelen te doen sincken / dat ick een vrouwe ben ; hoe veel te meer / nu ick een vrouwe ende noch boos ben ? Ende daerom 't gene dat meer sal wesen dan het secht verhael van den loop mijns lebens / sal u Cerw. voor hem houden (aengesien ghy my soo seer geprant hebt / dat ick soude schrijven enige verclaeringhe van de gratien die my Godt den Heere verleent in 't gebedt) is het dat het over-een-comt met ons hepligh Catholijck geloof / anders sal't uwe Cerweerdighheyt terstondt doen branden ; want ick my hier in geheel t'onder gebe. Ende ick sal seggen't gene dat over my passeert / op dat / het sulcks wesende als geseyt is / u Cerw. daer eenighsins sijn profijt magh mede doen : ende soo niet / soo beliebe u mijn siele te verlossen van dolinge / op dat den vijandt niet en moge winnen in het gene daer ick meyne in te winnen : want den Heere is bekent / gelijk ick seggen zal / dat ick altoos mijn debitoir hebbe gedaen om te ondersaeken die my souden verlichten ende onderwijsen.

Maer hoe claer ick my pijnen sal te seggen de dingen die't ghebedt aengaen / sal het nochtans dupster ghenoech wesen voor de gene die geen experientie daer af en heeft. Ick sal sommige beletselen verclaeren / die daer zijn / soo my dunckt / om voort te gaen in desen wegh / ende noch andere dinghen daer perijckel in ghelegghen

is / nae het gene dat den Heere mi geleert heeft
dooz experientie / ende ick naederhandt geconfe-
reert hebbe soo met seer geleerde als met oude
verbarene Geestelijcke personen: ende sy sien/
dat binnen seven-en-twintigh jaeren asleen dat
ick het gebedt oeffene / sijne Majestept mi ver-
keent heeft alsoo grooten experientie (daer ick
nochtans soo quaelijck ende met soo menighe
stronckelinge dooz desen wegh gewandelt heb-
be) als andere personen in seven-en-dertigh ende
en seven-en-veertigh jaeren/ die met penitentie en
altijds met deught daer dooz gewandelt heb-
ben. Gebenedijt zy hy van alles / ende hem be-
liebe mi te gebruycken om die hy is: want mij-
nen Heere weet wel / dat ick hier in anders niet
en soecke / dan dat hy magh ghelobet ende een
woynigh groot gemaecht worden / als men siet
dat hy in eenen soo vuylen ende stinckenden mest-
hoop heeft willen maecken eenen hof van soo
wel-rieckende bloemen. Sijne Majestept moet
belieben / dat ick dooz mijn schuldt de selve niet
upt en roede / ende wederom worde die ick te
bozen was. Dit versoecke ick om de liefde des
Heeren dat v. Cerw. van hem bidden wille / aen-
gesien ghy claerder ende beter weet wie ick ben /
dan ghy mi hier hebt laeten seggen.

HET XI. CAPITTEL.

Sy seght waer in gelegen is de faute datmen Godt niet volcomentlijck lief en heeft binnen corten tijdt: sy begint dat te verclaeren door een gelijkenisse, stellende vier trappen des gebedts; ende begint hier te tracteren van den eersten trap. Het is leer profijgh voor de gene die beginnen, ende die geen smaeck en gevoelen in't gebedt.

Sprekende nu dan van de gene / die beginnen dienaers te zijn van de liefde (welck my anders niet en dunckt te zijn / als resolutie te nemen om door desen wegh des gebedts te volgen den genen / die ons soo seer vernint heeft) het is een soo groote weerdigheyt / dat my mijn hert open gaet van blijdschap als ick daer op peyse: want de slavelijcke vreesse vergaet terstonts / als wy ons in den eersten staet draegen soo't behoort. **O** Heere mijnder siele / ende mijn goedt! waerom en hebby niet gewilt / dat soo saen als een siele haer overgeeft om u te vernemen (met te doen dat sy can / verlaetende alle dingen om haer beter te begeven tot dese Goddelijcke liefde) sy terstondt soude opclimmen tot het genieten van dese volcomen liefde! Ick hebbe quaelijck gesept: ick behoorde te draegen / ende my te beclaegen / waerom dat wy't niet en begeeren / aengesien dat het geheel onse schuld is / dat wy niet terstondt volcomentlijck en genieten dese waerachtige liefde Godts / die niet haer brengh alle goet. Wy houden ons soo pzetens / ende zijn soo traegh om ons te nemael tot Godt te begeven

ben / dat naedemael sijne Majestejt niet en begeert dat wy soo woerdigen saecke souden ghenieten sonder grooten cost / wy ons noyt volcomentlijck bereet en maecten. Ick sie wel dat opder aerden niet en is daermen een soo grooten goet mede soude connen coopen ; maer waer't dat wy deden't ghene dat wy connen / om niet soo vast te kleven aen de aertsche dingen / maer dat alle onse sozghbuidigheydt ende hanteringhe in den hemel waere / ick geloof sonder twijffel / dat ons binnen seer cozten tijdt dit goet soude ghegheben worden waer't dat wy in't cozt ons teene-mael bereet maecten / gelijk sommige Meyligen't selve gedaen hebben. Maer wy laeten ons boozstaen / dat wy't al geben / ende wy offeren Godt alleenlijck den tocht / oft de vruchten / ende wy behouden den grondt ende de erbe. Wy willen arm zyn / ende het is oock van groote verdienste ; maer dickwils keeren wy ons tot sozghbuidigheydt ende neerstigheydt / om te besorgen dat ons niet en gebreke / niet alleenlijck dat van noode is / maer oock dat te vergeefs is ende overschiet / ende om vrienden te maecten die't ons geben / ons alsoo stellende in meerder sozghbuidigheydt / uyt vreesse dat ons net sal gebreken / Jae mogelijck oock in swaerder perijckel / dan wy te bozen hadden het goet besittende. Ons dunckt oock dat wy ons eere verlaeten als wy Religieus worden / oft als wy nu begonst hebben een geestelijck leven te leyden / ende de volmaeckthept te volgen : ende heeft ons nauwelijcks geraeckt in een punct van ons eere / ende wy hebben vergeten dat wyse Godt opgeoffert hebben ; ende wy willen wederom keeren / om daer mede te rebolteren / ende hem de selve (soo men seght) uyt de handen ruppen / nae dat wy hem

hem nae den schijn van onsen wil meester gemaect hebben. Alsoo is het oock met alle andere dingen.

Het is wel een drolighe maniere van de liefde Godts te soecken (ende wy willen die terstondt / by maniere van seggen / met handen vol hebben) te willen onse genegentheden behouden (al is het dat wy onse begeerten niet en soecken te volbrengen) ende de selve niet te heffen van de aertsche saecken / ende nochtans vele geestelijken troost te wachten. 't En comt niet wel / noch my en dunckt niet dat d'een met d'ander can staen. Soo dan om dat wy ons niet heel seffens over en geven / en wordt ons oock niet seffens desen schat gegeven. Den Heere wille believen ons dien al druppende te verleenen / al soude't ons kosten alle den arbeit des wereldts. Hy doet groote barmhertighejdt genoegh aen den ghene dien hy gratie verleendt ende couragie geeft / om resolutie te nemen van dit goedt met allen macht te soecken ; want is't dat men is volherdende / soo en weggert hem Godt aen niemande : allenghskens maect hy den moet bequaem om dese victorie te vercrigen. Ick segge den moet / want de swarigheden zijn boven maten veel ende groot / die den vijant te bozen leght den genen die eerst beginnen / op dat sy niet te dege desen wegh souden inslaen / als die wel weet de schade die hem hier af comt / niet alleenlijck van dese siele te verliesen / maer oock vele andere. Is't dat de gene / die begint / hem pijn te comen met de gratie Godts tot het sonder volmaeckthepdt / ick meyne dat hy noyt alleen nae den hemel en gaet / maer hy treckt vele andere met hem : Godt verleent hem / als aen eenen goeden

goeden Capiteyn / die met hem in compagnie gae. Overfulcks dan stelt hen den vijant soo vele perijckelen ende swaerigheden te bozen / dat hen gheen cleyne couragie van noode en is om niet achterwaerts te wijcken / maer seer groote / ende groote gratie Godts.

Sprekende dan van de beginselen der ghenen die nu een vast opset gemaect hebben van dit goet te vervolgen / ende desen aenslagh te volbringen (want soo veel als aengaet de reste / dat ick begonst hebbe te spreken van de Mystique Theologie / soo ick meyne dat men't noemt / sal ick hier breeder tracteren) in dese beginselen is meest den arbeet gelegen / want dit zijn de gene die arbeeden / maer den Heere verleent de cracht. Ende ander trappen des gebedts is den meestendeel verheuginge / alhoewel de eerste / ende de middelste / ende de leste altesamen hun crupcen dragen / al zijn sy verscheyden : want dooz desen wegh / daer Christus dooz gegaen is / moesten gaen die hem volgen / willen sy hun niet bederven : ende saligh is den arbeet / die oock hier in dit leven soo overbloedelijck betaelt wort ! Ick sal my moeten behelpen met eenige gelijckenisse / al is't dat ickse wel soude willen laeren / om dat ick een vrouwe ben / ende soecke slechtelijck te schrijven't gene dat my bevolen is ; maer de taele des gheests is soo swaer om upt te leggen vooz de gene die niet geleert en zijn / gelijk ick ben / dat ick sal moeten volgen een sekere wijze : ende mogelijk sal de gelijckenisse seer seiden wel te pas comen / maer't sal ten minsten aen v. Ceruo. dienen vooz een recreatie / te sien mijn groote bottigheyt. My dunckt nu / dat ick ergens gelesen oft gehoort hebbe dese gelijckenisse : maer dooz dien ick geen goede memorie en

en hebbe / soo en weet ick niet waer / oft tot wat propoost / maer sy behalt my nu wel tot het mijn. De gene die begint / moet hem laeten voozstaen / dat hy begint eenen hof te maecken in een seer onbruchbaer aerde / ende die seer quade crupden voort brenghet / op dat de Heere hem daer in vermaecke. Sijne Majestept roept de quade crupden uyt / ende moet de goede planten. Laet ons dan peysen dat dit nu gedaen is / als een siele een vast voornemen maect van haer te begeben tot het gebedt / ende dat nu heeft begonst te oeffenen ; ende met de gratie Godts moeten arbeeden als goede Hobeniers / op dat dese planten mogen wassen ; ende sorge dragen om die te begieten / op dat sy niet en versletteren / maer dat sy mogen wel-riekende bloemen voorts brenghen / om recreatie te geven aen desen onsen Heere / op dat hy hem dickwils wille comen recreeren in desen hof / ende hem tusschen dese deughden vermaecken.

Laet ons nu dan sien / op wat maniere hy magh begoten worden / op dat wy mogen weten wat wy moeten doen / ende wat arbeeyt het ons sal kosten / ende oft dien meerder is dan de winst / ende hoe langh hy moet dueren. Wy dunckt dat hy op vier manieren magh begoten worden ; 1. oft treckende het water uyt eenen put / het welck geschiedt met onsen grooten arbeeydt ; 2. oft met een craen ende gote / het welck geschiedt met een radt oft wiel / welck ick altemet geproeft hebbe / ende is gemakelijcker dan d'ander / ende men schept meer waters ; 3. oft oock uyt een riviere oft beke / ende dese maniere is veel beter / want de aerde drinckt alsoo meer waters in / ende en behoeft soo dickwils niet begoten te zijn / ende is voozden Hobenier veel munderen arbeeyt ; 4. oft

ten lesten dooz veel regens / als Godt den Heere dien self begiet sonder onsen eenigen arbejdt / welck ongelijck beter is als het gene dat wy nu vertelt hebben. Wesende dan te werck gestelt dese vier soorten / daer desen hof mede onderhouden moet worden (want anders soude hy vergaen) soo hebbe ick dat ick begeere: ende my heeft gedocht / dat daer dooz yet verstaen can worden van de vier trappen des gebedts; daer den Heere altemet mijn siele inne gestelt heeft. Hem wille dooz sijn goedthejt believen / dat ick't alsoo magh seggen / dat het magh dienen aen een van de gene die my dit hebben doen schryven / den welcken de Heere in vier maenden tijts voorderb gebzacht heeft / dan ick was in seventhien jaeren. Hy heeft hem beter berejdt / ende alsoo begiet hy sonder sijnen arbejdt desen bloem-hof met alle dese vier wateren / al is't dat't leste hem noch niet gegeven en wordt dan met druppelen; maer het gaet in sulcker voegen / dat hy haest daer in swimmen sal met de hulpe Godts: ende ick sal my verheugen als hy lachen sal / is't dat hy lache / dat hem de maniere van dit soo upt te leggen dunckt sottighejt te wesen.

Dan de gene die het gebedt beginnen te oefenen / mogen wy seggen / dat het zijn de gene die het water putten / het welck sy doen met grooten arbejdt / alsoo ick gesept hebbe: want sy moeten hini seer vermoeden om de sinnen te vergaerden; ende mits dien sy gewoon zijn hunne sinnen te laten swieren/soo valt hun dit soo swaer. Sy moeten hen allenghskens gewinnen niet met allen te sien/ noch te hoorzen/ende't selve oock te wercke te stellen ten tijde des gebedts; maer alsoo in eensaemhejdt ende af gescheyden zijnde / moeten sy hini voozleden leven overpeysen. Ende
alhoewel

alhoewel sy hier op de eerste ende de leste te gader
dickwils moeten peysen / can het nochtans min
ende meer ghedaen worden / gelijk ick voorder
seggen sal. In't beginsel is't hen groote pijn /
dat sy niet wel en weten oft sy berouwd hebben
van hunne sonden : ende voorder sy hebben't /
aengesien sy soo oprechtelyck voor hun nemen
Godt te dienen. Sy moeten hun pijnen te trac-
teren van het leven van onsen Salichmaecker /
daer het verstant in vermoept word.

Tot hier toe connen wy ons selven voorderen
met de hulpe Godts / want hier sonder weet men
wel dat wy niet een goet gepeys en connen heb-
ben. Dit is beginnen water te putten : ende oft
Godt gabe / dat daer water in den put waer ! in-
mers ten lieght aen ons niet / als wy nu gaen
putten / ende doen dat wy connen om dese bloe-
men te besprepen : ende Godt is soo goet / dat als
om de reden die sijne Majesteit bekennt zijn (moge-
lyck tot ons groot profijt) hy begeert dat den put
dzoogh wese / ende wy als goede Hobeniers doen
dat in ons is / hy de bloemen sonder water on-
derhout / ende de deughden doet wassen. Ick noe-
me hier water de tranen / oft als die gebreken /
de beweginge ende 't inwendigh geboelen van
debotie.

Maer wat sal hier doen de gene die siet / dat
in veel dagen daer anders niet en is dan dor-
hepdt / ende walginge / ende onlustighepdt / ende
sulcken afstreck van te comen water putten / soo
dat / 't en waere dat hy indachtigh was dat hy
daer in beliefde ende diende den Meester des hofs /
ende dat hy toefaght niet te verliesen 't gene hy
tot noch toe gediend hadde / ende dat hy aensaght
het gene dat hy hopt te ontfangen voor den
grooten arbejdt / die daer gelegen is in dick-

wilts den eemter in den put te werpen / ende dien
 sonder water upt te trecken / hy soude alle dingen
 laeten staen : ende dickwils sal hem oock
 gebeuren / dat hem de armen sullen begeben /
 ende en sal niet een goet gepeps connen hebben
 (want dese maniere van te wercken met het ver-
 stant / moet verstaen worden dooz het water put-
 ten. Wat sal / segge ick / den Hobemier hier doen?
 Hy sal hem verblijden ende vertroosten / ende
 vooz seer groote gratie houden / dat hy arbeydt in
 den hof van een soo grooten Keyser. Ende aen-
 gesien hy wel weet / dat hy hem daer in be-
 haeght / ende dat sijn intentie wesen moet / niet
 hy selven maer Godt te behagen / dat hy hem seer
 dancke van dat hy hem vertrouwt / aengesien hy /
 sonder eenighe betaelinghe te ontfanghen / soo
 groote sorge draeght vooz het gene dat hem
 van Godts wegen bevolen is ; ende dat hy hem
 sijn crups helpe dragen / ende pepse dat hy sijn
 leven lanck daer mede is geladen geweest ; ende
 dat hy sijn rijck niet en soecke / noch opt het
 gebedt en verlaete ; ende dat hy alsoo een vast op-
 set maecke / van Christus niet te willen laeten
 vallen met het Crups / al soude hem dese dorghent
 sijn leven lanck by blijven. Den tijdt sal comen /
 dat hem dit al seffens sal betaelt worden. Dat hy
 geen vreesse en hebbe dat hy sijnen zal arbeydt ver-
 liesen. Hy dient eenen goeden Meester / die hem
 is aensierende. Dat hy geen werck en maecke van
 quade gepepsen / ende pepse dat den vijandt die
 oock Sinte Jeronimus inde Woestijne te bozen
 broecht. Dese arbeyt heeft sijnen loon / soo dat als
 ick (als eene die de selve vele jaeren verdraghen
 heeft) een druppel waters schepte upt desen sal-
 gen put / ick my liet voozstaen dat my Godt
 groote gratie was doende. Ick weet dat hy bo-
 ven

ben maten groot is: ende my dunckt / dat daer meerder couragie toe van noode is / dan tot menigen anderen arbejdt des wereldds; maer ick hebbe claerlijck gesien / dat Godt dien groote-lijcks loont / oock in dit leven. Want het is boozwaer alsoo / dat my dunckt / dat met een ure van de geestelijcke blijdschap die den Heere my naemaels van selfs gegeven heeft / wel ghe-noegh betaelt blijft alle de pijn die ick menigen tijdt geleden hebbe in my te onderhouden in't gebedt. Ick houde booz my / dat den Heere dickwils in't beginsel / ende altemet oock in't leste / alsulcke toornen ende andere diergelijcke tentatien / die dickwils overcomen / wilt oversenden / alleenlijck om sijn minnaeren te proeven / ende te weten oft sy sullen connen van sijnen kelck drincken / ende hem helpen sijn Cruys dragen / eer dat hy hen soo groote trefsozen verleent. En ick geloof dat den Heere ons hier wilt leyden tot ons profijt / om dat wy wel verstaen souden hoe arm dat wy sijn: want de genaeden die hy naemaels verleent / sijn van soo grooten weerde / dat hy begeert dat wy dooz experientie leeren kennen onse behoeftegheyt / eer hy ons die verleent / op dat ons niet en geschiede het gene dat Lucifer geschiedt is.

Wat doet ghy doch / dat niet en sy / o Heere / tot meerder profijt vande siel / die ghy wel weet dat u toebehoort / ende die haer teenemael stelt in uwe handen / om u te volgen alwaar ghy gaen sult / oock tot de doodt des cruys / ende die te vreden is u dat te helpen dragen / ende u niet alleen daer mede te laten? Die hem selven alsoo gestelt vint / en behoeft niet te vreesen. Geestelijcke herte / ghy en behoeft niet te treuren / wesen de nu gestelt u soo hoogen staet / als is / te willen alleen met

Godt spreken / ende te verlaten de genoeghten des wereldts. Het meeste is nu gedaen / danckt daer voor sijne Majesteit / ende betrouwt op sijn goetheydt / die sijn vrienden noyt verlaten en heeft. Stopt u oogen van te peysen / Waerom geeft hy die persoon op soo luttel dagen debotie / ende my noch op soo veel jaeren niet? Laet ons gelouwen / dat het al is tot ons voordeel: dat sijne Majesteit ons leyde aldaer hy wilt: wy en zijn ons selfs niet / maer hoorzen hem toe. Hy doet ons noch gratie genoegh / als hy maekt dat wy begieren te spitten in sijnen hof / ende te staen neffens den Heere des hofs / want seker hy is met ons. Belieft hem / dat dese planten ende bloemen op wassen met sommige te geven water te moeten putten / ende anderen daer sonder / wat gaet my dit aen? Doet ghy / o Heere / dat u belieft / alleenelijck en laet niet toe dat ick u vergramme / oft dat de deugden verlozen gaen / by aldien ghy my eenige door uwe enckele goetheyt gegeven hebt. Ick begeere te lijden / o Heere / aengesien ghy geleden hebt / laet in my volbrocht worden in alle manieren uwen wille: en uwe Majesteit en wilt niet toelaten / dat een sake van soo grooten weerde / als is u liefde / soude gegeven worden aen personen / die u alleen dienen om smaeck te hebben.

Dit dient seer wel genoteert te zijn: ende ick segge om dat ick door experientie weet / dat een siele / die in desen wegh van het inwendigh ghebde des herten begint met een vaste resolutie te wandelen / ende haer selven can porren dat sy geen groot werck en maecke / noch haer verblijde / noch te seer bedroeve (oft dese soetigheden ende bewegingen ontbreken) oft dat sy van den Heere verleent worden / nu een groot deel des weghs afgeleght

afgeleght heeft / ende niet en behoeft te vreesen dat sy sal achterwaerts keeren / al soude sy noch soo seer stronckelen / want sy heeft haeren bouwa begunst op een vast fundament. Want de liefde Godts en is niet gelegen in traenen te storten / noch in dese soetigheden ende bewegingen (die wy vooz den meestendeel soecken / ende ons daermede te vermaken) Maer in te dienen met rechtveerdigheyt / ende sterckheyt des herten / ende met oodmoedigheyt. My dunckt dat dit eer is ontfangen / dan yet te geven. Vooz vrouwliken / die cranck ende van klepne macht zijn / gelijk ick ben / dunckt my dit is van noode / my te leyden met vermaeckingen (ghelijck Godt met my nu doet) op dat icks soude machtighe wesen te verdragen den arbeydt die sijne Majesteit belieft heeft dat ick hebben soude: maer vooz dienaers Godts / mans van qualiteyt / van geleertheit ende verstant / dat ick die sie soo hoogh achten dat hen Godt geen devotie en verleent / misnoeght my dat ick't hoorze. Ick en segge niet / dat sy die niet en souden ontfangen oft die niet groot en achten als hun Godt die verleent / want alsdan sal sijne Majesteit sien dat het van noode is : maer als sy die niet en hebben / dat sy hun daerom niet quellen en sullen / ende dat sy hun sullen laeten voorstaen / dat het niet van noode en is / aengesien sijne Majesteit die niet en geeft / ende dat sy souden leeren meesters zijn van hun selven. Sy moeten weten / dat het een faute is / ick hebb't beproeft ende gemerckt. Sy moeten weten dat het onbolmaecktheit is / en dat het niet en is hoorzgaen met vryheyt des geest / maer met blootheyt ende vreesse des strijts.

Dit en segge ick soo seer niet vooz de ghene die beginnen (al is 't dat ick dat oock groot

achte / mits daer soo veel in gelegen is / dat (g
 beginnen met dese vrijheyt ende vasten wille)
 als vooz andere / want men vindt vele die over
 langh begonst hebben / ende noyt gedaen en
 hebben ; ende ick geloof dat hier af vooz een groot
 deel oorzaeck is / dat sy van't beginsel het Crups
 niet en omhelsen. Sy gaen bedruckt / ende lae-
 ten hun voozstaen dat sy niet met allen en doen ;
 want soo saen als het verstant laet te wercken / soo
 en connen sy niet gedueren ; ende nochtans can
 het geschieden / dat den wil van toeneemt ende
 versterckt wordt / sonder dat sy't weten. Wy moe-
 ten peysen / dat sijne Majestejt nae sulcke din-
 gen niet en siet : want al is het dat het ons schijnt
 fouten te zijn / nochtans en zijn't geene. Sijne
 Majestejt kent seer wel onse armoede ende one-
 delen aert / beter dan wy selve ; ende weet / dat al-
 sulcke sielen wel wilden althijds op hem peysen
 ende hem beminnen. Desen vasten wille is dien
 sy begeert ; de andere quellinge die wy ons
 selven aendoen / en dienen nergens toe dan om
 ons siele in onrust te doen leven ; ende was sy
 te bozen onbequaem vooz een ure om te connen
 voortgaen / haer sulck te doen wesen vooz vier
 uren. Want seer dickwils (ick hebbe daer af seer
 groote experientie / ende weet dat het waer is /
 want ick hebbe't met neerstighedjt gemerckt /
 ende daer nae ondersocht met geestelijke persoo-
 nen) comt het dooz lichaemelijcke ongesteltemisse
 oft cranckhejt : mits wy soo allendigh zijn / dat
 ons arme gebangene siele mede-dejlt van de
 allendigheden des lichaems : ende de verande-
 ringen des tijds ende des lochts ende de beroerin-
 gen der humeuren / maecken dickwils / dat sy
 sonder haer schult niet en can doen't geene sy wel
 wilde / maer moet in alle manieren lyden : ende
 hoemensse

hoemense meer wilt bedwingen in sulcken
 tijdt / hoe het quaeder is / ende het quaedt lan-
 ger duert: ende daerom moeten discretie ge-
 buycken om te sien wanneer het door het sulcks
 comt / op datmen de arme siele niet en versmach-
 te. Sy moeten verstaen dat sy cranck zijn ;
 datmen de ure des gebedts verandere: ende alte-
 met sal dit eenighe daghen langh aenloopen.
 Dat sy door dit balinghschap gaen soo sy best
 connen / want het groot verdriet genoegh is
 vooz een siele die Godt bemint / te sien dat sy leeft
 in dese allendigheyt / ende dat sy niet en vermagh
 't gene sy wel wilde / om dat sy soo snooden gast
 heeft / als dit lichaem is. Ick hebbe geseyt
 discretie te gebuycken / want altemet sal den
 vjandt daer oozsaecke af wesen; ende daerom is
 het goet / niet altdits het gebedt te laeten als daer
 groote verstoptheyt ende turbatie in't verstant
 is / ende oock niet altdits de siele te quellen om te
 doen 't gene dat sy niet en can doen. Daer zijn
 noch andere upwendige wercken van liefde /
 ende van in boecken te lesen: ende altemet en sal
 sy daertoe oock niet bequaem zijn: dat sy alsdan
 het lichaem diene om de liefde Godts (aenge-
 sien 't selve op andere reysen dickmaels de siele
 dient) ende den tijdt verdrijbe met eenige heyl-
 ge conuersatien / oft met wandelen te gaen nae't
 velt / nae dat den Biechtvader sal geraeden vin-
 den. Ende generaelijck helpt seer veel de expe-
 rientie / de welcke te kennen geeft wat ons goet
 is: ende men can Godt in alles dienen: sijn jock
 is sacht. Ende het is een importante saecke / dat-
 men de siele niet met den hayr en sleure / soomen
 seght / maer datmense met soetigheyt leyde tot
 haeren meerderen voortganck. Alsoo dan ver-
 maene ick noch eens; ende al segghe ick 't dick-
 maels

maels / 't en schaedt niet / want daer is veel aen
 gelegen / dat noch om de dorheyt / noch om onrust /
 noch om verstroythendte des verstants hem pe-
 mant niet en bedroefte noch en quelle ; is 't dat hy
 de vryheyt des geest verzyghe / ende niet
 altydts benautot gaen en wil. Dat hy eens be-
 ginne niet verbaert te zijn van het Crups / ende
 hy sal sien / hoe dat den Heere hem dat oock helpt
 dragen / ende in wat blydtschap hy sal leben /
 ende wat een profijt hy upt alles sal scheppen.
 Want wy sien / is het dat den put geen water en
 heeft / dat wy dat daer niet in gieten en comen.
 Doorwaer wy en behooren niet onachtsaem te
 zijn om het water op te trecken / als het daer sal
 wesen ; want dan is het dat Godt door dit mid-
 del de denghden in ons wilt bermenighbuldigen.

HET

HET XII. CAPITTEL.

Vervolgende den eersten staet, seght sy, hoe verre wy door ons selven met de gratie Godts geraeken connen, ende hoe seer het schaet hem te pijnen, eer Godt selve den geest tot boven naturelijcke ende onghe-woonelijcke dingen op trecke.

Het gene dat ick in het voorszeden Capittel hebbe willen leeren (al is het dat ick niet eenen sommige andere puncten geraect hebbe / die my dochten seer nootsaeckelijck te wesen) is te verclaeren / hoe verre dat wy ons selven connen voorzderen / ende in wat maniere wy in dese eerste devotie ons selven eenighsins connen helpen. Want het overpepsen ende ondersoecken van 't gene dat den Heere vooz ons geleden heeft / verweckt ons tot medelijden / ende de pijn ende traenen die hier upt volgen / zijn seer soet: ende het overpepsen vande glorie die wy zijn verwachtende / ende vande liefde die den Heere ons getoont heeft / ende van sijne verrijssnisse / verweckt ons tot een blijdschap die niet teene-mael geestelijck noch niet teene-mael sinnelijck en is / maer het is een crachtige ende werckende blijdschap / ende de pijn is seer verdienstigh. Sulck zijn alle dingen die dese devotie wercken / die eensdeels gewonnen wordt dooz het toedoen des verstants / al is het saecke dat wy-se noch verdienen noch gewinnen en connen / 'ten 3^{en} dat Godt die geve. Het is seer gheraden vooz een siele / die van Godt niet hooger dan tot hier toe verheben en is / dat sy haer niet en pooge hooger

ger te klimmen; ende datmen dit wel notere / want het nergens anders toe dienen en sal / dan om haer te bederven. In desen staet magh een mensch verscheyden werckinge doen / sommige om een vast propoost ende opset te maecten van veel booz Godt te doen / ende om de liefde te verwecken / sommige om de deughden te doen groepen / nae den inhoudt van seker Boecksken geheeten De conste om Godt te dienen, welck seer goet is / ende wel dient booz de gene die in desen staet zyn / want het verstant moet wercken. Hy mach hem selven inbeelden te staen in de tegenwoordigheyt van onsen Salichmaecker / ende hem gewinnen groote liefde te draegen tot sijne gebenedijde Menscheyt / ende hem al om met hem leyden / ende met hem sprake houden; hem bidden booz sijnen noot / ende hem sijn swaerigheden claegen; hem met hem in alle sijne blijdschappen verblijden / ende hem door de selve niet vergeten: ende dit sonder daertoe te besigen eenighe gemaeckte ende gesachte gebeden / maer alleenlijck sulcke woorden als tot sijn begeerten ende nootsakelijckheden dienen. Dit is een seer excellente maniere / om wel en seer in't cozt boozt te gaen: ende den genen die nu arbejdende is om met hem altydts te draegen dit costelijck geselschap / ende daer grootelijcks sijn profijt mede doet / ende een waerachtige liefde draeght tot desen Heere dien wy soo veel schuldigh zyn; dien segge ick dat hy grootelijcks geproificeert heeft. Hierom en moet ons niet seer quellen dat wy geen devotie en gevoelen / soo ick geseydt hebbe / maer wy moeten den Heere dancken / dat hy ons doet leven met begeerte van hem te behagen / al is't dat de wercken slay zyn. Dese maniere van onsen Salichmaecker altydts met ons

ons te dragen / is seer profijtelijck vooz elcken staet / ende is een aldersekerste middel om voort te gaen in den eersten staet / ende om haest te geraecken tot den tweeden trap des gebedts ; ende vooz de leste / op dat sy mogen bevrjndt sijn vande perijckelen die den vjhandt hen soude mogen leggen.

Dit is dan't gene dat wy vermogen : die voozder soude willen gaen / ende sijnen geest opheffen / om sinacken te gevoelen die hun niet gegeven en worden / die soude nae mijn duncken d'een ende d'ander verliesen. Want dat is hoben / natuerlijck ; ende het verstant verlozen sijnde e blijft doock de siele als verlaten / ende met groot doozheyt. Ende want alle desen houwa gefondeery is op oodtmoedighheyt / hoe een mensch naerde onsen lieben Heere comt / hoe dese deught doock meer moet wassen / oft anders gaet het al verloren. Ende het schijnt een specie van hooverdije te wesen / te willen hooger climmen daer ons Godt niet dan al te veel doet / wesende sulcks als wy sijn / dat hy ons neffens hem stelt. Men moet niet peysen / dat ick dat segge van het opclimmen met het verstant / om te oberpeysen hooge dingen van den hemel / oft van Godt / ende de magnificentien die daer sijn / ende sijn wetentheyt : want al is het dat ick't noyt en dede (mits ick daer niet bequaem toe en was / soo ick gesept hebbe / ende ick boelde my soo catijbigh / dat doock om te peysen op de aertsche dingen my Godt singuliere gratie dede dat ick dese waerheyt verstont / het welck geen cleyne stoutighheyt vooz my en was / hoe veel te meer vooz hemelsche dingen) nochtans andere lieden sullen daer mede connen hun profijt doen / principelijck in dien sy geleert sijn / welck (soo my dunckt)

dunct) eenen grooten tresoor is voor dese oeffeninge / soo verre sy met eenen oodmoedighzijn. Over sommige dagen hebbe ick dit gemerckt aen eenige geleerde / de welke / niet lange geleden zijnde dat sy begonst hadden / wonderlijck seer voort gegaen zijn : ende dit doet my soo grootelijck wenschen / dat vele van henlieden hun begeben souden tot de devotie / gelijk ick noch seggen sal.

Het gene dan dat ick segge / is / dat sy niet hoogher en climmen / dan Godt hun is ophefende. Dit is een taele des geest : my sal verstaen de gene die eenige experientie heeft : want ick en can 't anders niet seggen / is 't datmen't aldus niet en verstaet. In de Mystique Theologie / daer ick begonst hebbe af te spreken / verliest het verstant sijn werkingen / want Godt houdt dat * op / alsoo ick naemaels breeder sal verclaren / indien ick dat can doen / ende hy my daer toe sijn Goddelijcke hulpe verleent. Dat wy ons sou-

* Het om hoogh houden des verstants dat Godt doet, ende daer alhier de H. Moeder van is sprekede, 't selve noemende Mystique Theologie, is, dat 't verstandt voorgestelt wort gelijk een packet van bovennaturelijcke ende Goddelijcke dingen, ende dat hē in groote menighte licht oft clærheyt ingestort wort om deselve te sien met een bloot en simpelick aenschouwen sonder discours, sonder aenmerkinge, sonder moeyte, en sulcks nochtās met sulken cracht dat het op geen ander sake letten, noch daervan afkeeren en can. Ende dit en blijft niet staē oft haperen alleen in het bloot aenschouwē oft verwonderē, maer het licht dringht door tot indē wille, en daer comt een vyer in welck den selven onsteect; inder voegen, dat de gene dien sulcks overcomt, voor den tijd

tijdt dat het hem over comt het verstant sterrelinks vast genagelt ende verbaest is houdende op het gene dat het siet, ende dat den wille brandt in liefde van het selve: de memorie is teenemaal sonder werkinge: want de ziele besig sijnde met de tegenwoordige vreught, en laet geen ander memorie toe. Dese ophoudinge dan seght sy dat boven-natuerlijck is, sy wil seggen, dat onse siele meer eygentlijck is lijdende dan werckende: ende sy seght, dat hem niemāt vervoorderen en soude om sijn selven in deser maniere op te houden, ten zy dat hy opgeheven worde; eenfdeels om dat sulcx boven alle onse macht is, ende overfulcks soude te vergeefs zijn; anderdeels, om dat het sal zijn faute van ootmoedigheyt. Ende hier van waerschouwt de H. Moeder met goede redenen, om dat daer Gebedeboeckskens zijn, die dé gené die bidden willen, raden, dat sy hunne gepeysen geheelijcken souden opheffen, ende dat sy in hunne imaginatie hen niet ter werelt en souden inbeelden, en dat sy oock hunnen asem niet herhaelen en souden: waer uyt dan comt dat sy heel cout ende ondevoot worden.

souden vermeten oft peysen / dat wy ons verstant op souden houden / dat is dat ick segge dat wy niet en behooren te doen / ende dat wy niet en sulen laeten daermede te wercken: want wy souden daer blijven steken als bottericken / ende souden heel coudt blijven / ende noch d'een noch d'andere doen. Als Godt dan het verstandt ophoudt ende doet stil staen / soo geeft hy het selve daer't hem af verwondere / ende mede becommere / ende maect dat het sonder discoureren meer verstaen op eenen credo tijds / dan wy souden connen verstaen met alle onse aertsche neerstigheden op vele jaeren. De crachten der zielen te willen becommert

met houden/ende die meppen te doen stille staen / is sotternijse. Ende ick segge noch eens / het is alsoo / al verstaet men't niet: 't en spruyt upt geen oodtmoedigheyt; en al geschiet het sonder schult / nochtans niet sonder pijn: ende het sal verlozen arbeyt zijn: ende de siele woort daer onlustigh van. Gelijckerwijs eenen die meppende te sprin-gen / van achter vast gehouden woort / soo dat hy sijn cracht getoont hebbende / niet en can wercken het gene dat hy voor hem hadde genomen. Ende upt het luttel profijts dat hy hier upt schept / sal de gene / die daer op sal willen letten / lichtelijck sien dese faute (hoe cleyn die oock is) van oodtmoedigheyt / daer ick af gesproken hebbe: want dit heeft dese excellentie deught van oodtmoedigheyt / dat geen werck / daer sy mede gemenght is / de siele onlustigh laet. My dunckt / dat ick't verclaert hebbe / ende mogelijck sal't alleenlijck voor my wesen: den Heere wil de oogen der gener die dit lesen sullen / open doen door de experientie; want hoe cleyn die oock is / terstont sullen sy't verstaen.

Ick was veel jaeren dat ick veel dingen las / sonder daer yet af te verstaen; ende menigen tijt heb ick getweest / dat al was 't dat my Godt yet dede verstaen / soo en cost ick niet een woort spreken om dat upt te leggen / soo dat my dit gheen cleynen arbeyt gestaen en heeft: maer als het sijne Majesteyt belieft / op een oogenblick leert hy't ons altemael / soo dat ick my groote lijck daer af moet verwonderen. Een dinck magh ick niet der waerheyt seggen / dat al was't dat ick veel geestelijke personen sprack / die my wilden verclaeren 't ghene dat den Heere my gaf / op dat ick't hen soude comen uptleggen / nochtans was mijn bottigheyt soo groot / dat het
my

my noch veel noch luttel en hielp. Oft dit quam
mogelijck daer door / dat den Heere begeerde
(geijck sijne Majestejt altoos mijn Meester
gewees is / gebenedijdt zij ha voor alles ; ende
het is my beschaemtheydt genoegh dat ick dit
met der waerheydt seggen magh) dat ick het
niemandt en soude behoeven danck te weten.
Ende sonder dat te begeeren / oft daerom te bid-
den (want hier in en hebbe ick niet met allen cu-
riens geweest / daer't nochtans deught ge-
weest hadde / maer wel in ander ijdelheden) gaf
my dat Godt op eenen bot / met alle claerhejt te
verstaen / om het selve oock te comen uytsprecken /
soo dat sy seer verwondert waeren / ende ick noch
meer dan mijn Biecht-vaders / want ick mijn ey-
gen bottighejt beter verstont. Dit en is niet
lange geleden : ende aldus en versoek ick niet
't ghene dat den Heere my niet geleert en heeft /
oft 't waer het ghene dat mijn conscientie aen-
gaet.

Ick come wederom / om te seggen / dat het
grootelijcks impoerteert / dat den gheest niet op
en climme / 't en zij dat hem den Heere opheffe /
welck een saecke is diemen terstondt merckt.
Principelijck is dit sozghelijcker voor vrouwe-
persoonen / om dat den vijant hen met eenigh be-
dorgh soude mogen verblinden : hoewel ick voor
seker houde / dat den Heere niet toe en laet / dat hy
deyzen souden den ghene die met oodtmoedighejt
soeckt tot hem te comen : jae hy sal daer meer
profijt ende winninge haelen / daer den vijant
hem die sal meynen te doen verliesen. Om dat
dan desen wegh vande eerste meer gebaent is /
ende dat grootelijcks impoertieren de waerschou-
wingen die ick gegeven hebbe / soo hebb' ick 't
hier in soo langh gemaecht : jae ick bekenne dat sy
de

de selve elders veel beter beschreven sullen vinden ende dat ick dit niet met beschaemtheit genoegh geschreven hebbe / hoewel niet met soo groote als ick hadde behooren te hebben. Den Heere zij gebenedijt voor alles / dat hy aen sulck een / als ick ben / consenteert / ende begeert dat ick spreke van dingen die hem aengaen / jae van alsulcke ende soo hooge saecken.

HET XIII. CAPITTEL:

Sy vervolght desen eersten staet, ende geeft sommige remedien tegen de tentatien die den vijant plaght altemet voor te stellen, met sommige waerschouwingen daer toe dienende. Het is seer profijtelijck.

Mij heeft goet gedocht te verclaeren sommige tentatien / die ick gemerckt hebbe dat een mensch in't beginsel overcomen / daer ick sommige selve af gehad hebbe / ende te geven eenighe onderwijsinghen van dinghen die my duncken nootsaekelijck te wesen. Datmen dan in't beginsel arbeide om voort te gaen met blidschap / ende vryheyt des herten : want daer sijn sommige personen / die meynen / dat hen de devotie ontbliegen sal / is't dat sy hun maer een luttel vergeten. Het is wel goet datmen voor sy seiven bebreest zij / ende hem noch veel noch luttel en betrouwe / om hem selven niet te stellen in de occasien daer men in gewoon is Godt te vergrammen : want dit is teenmael van noode / tot datmen in deught versterckt zij. Ende men vindt niet vele / die sulcks connen wesen / oft sy zullen hun lichtelijck comen te vergeten in de occasien

occasien daer hunne natuere toe is streckende : want alsoo langh als wy hier leven / mede oock om de ootmoedighheyt / is het goet dat wy onse ratijbighe nature kennen. Maer daer zijn veel dingen (gelijk ick gheseydt hebbe) daermen magh recreatie upt nemen / oock om stercker te wesen tot het ghebedt : doch moctmen in alles discretie houden / ende een vast betrouwen hebben ; want het beraemt grootelijcks / dat wy onse begeerten niet en laeten verflauwen ; maer daer wy op Godt betrouwen sullen / is het dat wy ons allenghskens pooghen om voort te gaen / al en is het niet terstont / dat wy zullen conuen geraecken daer veel Heylighen door sijn gratie toe geraeckt zijn. Want waer't dat sy-lieden noyt voort hun-lieden ghenomen hadden sulcks te begeeren / ende het selve allenghskens te wercke te stellen / sa en waeren noyt tot soo hoogen staet gecomen. Sijne Majesteit soecht ende is lieffhebber van kloecke zielen / in dien sy alleenelijck voortgaen niet ootmoedighheyt / ende sonder eenigh betrouwen op hun selven te hebben. Ende noyt en sagh ick eenige van dese blijven steken in desen wegh : noch opt en sagh ick eenighe bloode ziele / al was het oock onder bescherminge van ootmoedighheyt / soo veel voortgaen in vele jaeren / als de andere voortgan in luttel jaeren. My verwondert seer / hoe grootelijcks dat het helpt in desen wegh / hem selven te vercloecken tot groote dingen : al en heeft een ziele soo terstonts gheen sterckheyt / soo vlieghyt sy nochtans opwaerts / ende gheraecht verre voort : al is het dat sy / ghelijck een Voghelken dat eenen quaden vleugel heeft / ondertusschen moede wordt / ende blijft ergkens sitten.

Op andere tijden oberpeysde ick dickwils
 3 t ghene

't gene dat Sinte Paulwels seyt / datmen in Godt alle dingen vermogh. Van my selven merckde ick wel dat ick niet en vermochte. Dit hielp my seer / ende oock 't ghene dat S. Augustijn seghet / Gheeft my, ô Heere, dat ghy gebiet, ende ghebiet dat u belieft. Ick pepse dickwils dat het S. Peeter niet en schaerde dat hy hem inde zee wierp / al was het dat hy daer nae vreesde. Dese eerste resolutionen zijn groot te achten : hoewel dat in desen eersten staet van noode is datmen sy selven wat in houde / ende aende discretie ende goetduncken van den Meester verbindende : maer men moet toefien / dat dien sulck zy dat hy ons niet leere Padden te wesen / noch hem en laete vernoe-gen met dat de siele toone alleenlijck Eghdissen te jaegen. Altoos moetmen d'ootmoedighydt booz oogen hebben / om te verstaen dat dese crachten van ons niet en moeten comen. Nochtans is oock van noode / dat wy weten hoedanigh dese ootmoedighydt wesen moet : want ick geloof / dat den vijandt groote schaede doet aen de ghene die hun in't gebedt oefnen / om niet seer boozt te gaen / maeckende dat sy quaet gevoelen hebben vande ootmoedighydt / ende dat hun duncke hoeverdije te wesen / hooge begeerten te hebben / ende de Hepligen te willen naevolgen / ende te wenschen om Martelaer te wesen. Terstont beeldt hy ons in / ende maecht ons wijs / dat de dingen van de Hepligen dienen tot verwonderinge / ende niet om dat wy / die sondaers zijn / die souden naevolgen. Dit is oock mijn seggen ; maer men moet sien wat dat te verwonderen / ende wat dat na te volgen is : want 't en waer niet wel gedaen / dat een swaecke ende sieckachtige persoon haer soude begeben tot veel vastens ende swaere penitentien / gaende aen een woestijne /

woestijne / daer sy niet en soude comen slaepen /
noch niet t'eten en soude hebben / oft yet sulcx.

Maer wy moeten weten / dat wy ons comen
verstercken met de gratie Godts / om te comen
tot een groote verachtinge des wereldts / tot een
versmaedenisse van alle eer / ende niet seer gene-
gen te zijn tot den rijkdom : maer wy zijn soo
nauw van herten / dat ons dunckt dat de aerde
ons ontbreken sal / soo saen als wy willen een
weynigh het lichaem vergeten / ende ons tot den
gheest geben. Terstont schijnt dat tot de innig-
heyt is helpende datmen seer wel hebbe t'ghene-
men behoeft / want dat de sorghevuldigheden het
gebedt verstopden. Dit aengaende / my is leet
dat wy soo cleyn betrouwen hebben op Godt /
ende soo veel eygen liefde / dat wy ons niet al-
sulcken sozge belamieren. Ende het is alsoo /
dat als den geest soo luttel geavanceert heeft
als dit / ons sulcke clepne beuselrijen groote pijn
aendoen / als andere lieden dingen die hoogh
ende van grooter weerden zijn : ende in onsen sin
laten wy ons duncken dat wy seer geestelick zijn.
My dunckt / dat dese maniere van doen is tusschen
den lichaeme ende de siele te willen een accordt
maecken / om hier niet te verliezen de gemacke-
lijckheydt / ende ginder ebenwel Godt te genie-
ten. Ende het sal oock alsoo wesen / is het datmen
wandeldt in rechtveerdigheyt / ende hem vast
houdt aen de deught : maer dit is alsoo veel als
een himen-schrede / noyt en salmen daer mede
comen tot vryheyt des gheests. My dunckt dat
dese maniere van voort gaen goet is vooz ge-
houwde lieden / die nae himen staet ende roep
moeten leven : maer vooz eenen anderen staet en
begeere ick geensints dusdanigen voortganck /
ende men sal my niet comen doen gelooven dat

hy goet is / want ick dien gheproeft hebbe; ende ick hadde altyt alsoo gebleven / 'ten waere dat den Heere my door sijn barmhertigheyt eenen korteren wegh getoont hadde. Maer aengaende de goede begeerten / die waeren in my altyt groot; dan ick maecte soo ick geseyt hebbe / dat ick my aen't gebedt hiel; maer socht niet eenen nae mijnen lust ende wel gheballen te leven. Ick gheloobe wel / hadde my pemandt geleert hoogher blieghen / ick hadde wel gemaeckt dat de begheerten niet sonder werckinghen geweest en hadden: maer sy zijn door onse sonden soo luttel ende soo licht getelt / dat sy in dese saecke niet te groote discretie en houden; soo dat ick meyne dat een van de principale oorsaecken is / waerom dat de ghene die eerst beginnen / niet eer en geraecken tot groote perfectie / want de Heere en ghebreect niemanden / noch 't en lieght aen hem niet / maer wy-lieden zijn ghebreckelijck ende ellendigh.

Daer-en-boven maghmen de Heplighen naevolghen in eensaemheyt / stictheyt / ende veel andere deughden te soecken / die dese onse vuple lichaemen niet en zullen dooden / die soo gemakelijck willen getracteert zijn / om de siele in ongheregeltheyt te brenghen; ende den vijandt helpt seer om de selve lichaemen onbequaem te maecken. Als hy maer een luttel breefe siet / soo en soeckt hy niet meer om ons te connen wijs maecken dat het ons aen ons leven en aen de gesontheyt letten zoude / sulck dat hy oock in het storten der tranen ons doet breefen dat wy daer door zouden blindt worden.

Ick hebbe dien wegh al ghepasseert / ende daerom wete ick't: ende ick en sie niet / wat beter ghesicht ende gesondtheyt wy zouden moghen wenschen /

twenschen / van die te verliesen dooz sulcken oorz-
 saeck. Overmidts ick soo cranck ben / soo was
 ick altijs ghebonden sonder pet te connen doen/
 tot dat ick eens teenemael vooz my nam / nae
 het lichaem ende nae de gesontheyt niet te vraghen/
 ende nu doe ick oock seer luttel : maer sedert dat
 Godt belieft heeft dat ick dese listigheyt des
 vijandts hebbe connen verstaen / soo wanneer hy
 my te boozen leght het verlies des gesonthepts /
 antwoorde ick : Daer en is niet vele aen gelegen,
 al sterve ick. Leght hy my ghemack te bozen / soo
 segghe ick : My en is gheen ghemack van noo-
 de, dan alleen het Cruys. ende soo voozts in alle
 dingen. Ick sagh claerlijck / dat het in seer vele
 dingen / al ben ick met der daet cranck genoegh/
 anders niet en was dan tentatie des vijandts/
 oft mijn slappigheyt : want naederhandt dat ick
 soo toesiende niet en ben / noch mijn gemack soo
 seer niet en soecke / vaere ick veel beter. Inder
 voeghen dat veel daer aen gelegen is / inde be-
 ginselē als men hem tot het gebedt is begeben-
 de / dat men de ghepeysen niet teenemael onder
 en vringhe : ende men magh my vry wel geloo-
 ven / want ick hier van experentie hebbe. Ende
 om dat andere van my een exempel nemen mo-
 ghen / sal hen baten ende profiteren dese mijne
 fauten te verhaelen.

En ander tentatie is hier naer seer gemeyn / te
 weten / dat dese persoonen wel wilden / dat een pe-
 ghelijck seer gheestelijck waere / soo saen als sy
 beghinnen te smaken de gerustigheyt ende pro-
 sijn dat daer in gheleghen is. Dit te begheren / en
 is niet quaet; het selve te procureren soude mogen
 niet goetd wesen / ten zy dat het geschiede met
 groote discretie ende bedecktheyt / soo dat het niet
 en schijne dat sy andere willen leeren : want die

int dese saecke sal willen eenigh profijt doen / is
 van noode dat hy seer versterckt zy in deughden /
 op dat hy de andere geen tentatie aen en jaege.
 Het is my gebeurt (ende daerom heb ick daer
 verstant van) doen ick / soo boven verhaelt is /
 arbejdde op dat andere oock souden't gebedt
 hanteren / dat soo sy my van d'een sijde hoorden
 hooge dingen spreken van het groot goet dat
 in het gebedt gelegen is / ende van d'andere
 sijde my sagen het selve oeffenen met groot ge-
 bezek van deughden / wierden sy daer door ge-
 tenteert ende cranck van sinnen. Ende dit met
 groote reden : want / soo sy my naemaels geseyt
 hebben / sy en wisten niet hoe het een cost met het
 ander accorderen. Ende dit was oorsaecke / dat sy
 booz niet quaedt hielden't ghene dat nochtans
 sulcks upt hem selven was / om dat sy sagen dat
 ick't altemets dede / mits sy goede opinie van my
 hadden. Ende dit doet den vyant / de welcke (soo
 het blijkt) hem behelpt met de goede deughden
 die wy hebben / om door de selve credit te geven /
 soo verre als hy can / aen het quaet dat hy soeckt
 in te brengen : want hoe littel oft weynigh dat
 het zy / daer een gemeynte is / daer moet hy veel
 winnen; hoe veel te meer mits dien het quaet dat
 ick dede / seer groot was ? Ende oversuchs wae-
 ren in vele jaeren alleenlijck dzy die profijt deden
 met't ghene dat ick hen seyde : maer naederhant
 dat my den Heere meerder sterkheyt verleent had-
 de in de deught / hebben in twee oft dzy jaeren tijt
 daer seer vele mede geprofiteert / soo ick daer nae
 seggen sal. Ende sonder dat / is noch een ander
 groot hinder / te weten / dat de siele haer eygen
 profijt verliest : want't ghene dat wy behooren
 principallijck te besorgen in't beginsel / is / al-
 alleenlijck sorge te dragen booz haer alleen / ende
 dat

dat wy ons laeten voozstaen dat op der aerden niet anders en is dan Godt ende sy: ende dit is 't gheue dat haer seer mit is.

Noch isser een ander tentatie (ende altemael schijnen sy enen peber der deught te hebben / soo dat van noode is datmen dit wel verstaet / ende altoos wel sozghbuldigh 3p) een becommernisse over de sonden ende sauten die sy in ander sien. Den vijandt maectt hen wijs / dat dese becommernisse alleenlijck spruyt uyt een begeerte dat sy Godt niet vergrammen en mogen / ende uyt enen peber vooz sijn eere. Ende terstondt soudent sy't wel willen remedieren. Ende dat maectt hun soo ongerust / dat het gebedt daer door belet wort: ende het quaetste van allen is / datmen meynt dat het deught is / ende perfectie / ende grooten peber van Godts eere. Ick en spreke niet van de becommernisse de welke spruytende is uyt de openbaere sonde van een geheele vergaedinge / by aldien de selve aldaer omgaen; oft uyt de schande die de heylige Kercke is lijdende van de tegenwoordige ketterijen / waer door men soo vele sielen siet verloren gaen: want dese becommernisse is seer goet; ende door dien sy goet is / soo en verozsaectt sy oock gheen verstoptheit.

Overfulcks dan sal het sekerste wesen vooz een siele die't gebedt oeffent / dat sy geheelijck alle dingen en de alle menschen uyt den sin stelle / ende alleenlijck vooz haer selven sozge / ende ont Godt te believen. Dit is grootelijcks van noode: want waer't dat ick moeste vertellen de sauten ende erreuren die ick hebbe sien geschieden door het betrouwen op de goede intentie / ick en soude noyt gedaen hebben. Dusdan soo moeten wy altoos acht nemen op de deughden ende goe-

de dingen die wy in ander sullen mercken / ende hunne gebreken stoppen met onse sonden. Dit is een maniere van wercken / de welcke al is 't dat sy terstont niet en geschiet met volmaeckthejdt / nochtans wintmen daer dooz een groote deught / te weten / datmen alle d'ander vooz beter houdt dan wy zijn ; ende men begint hier dooz te winnen / met de gratie Godts (de welcke in alles van noode is / ende als die gebreekt / zijn alle onse neerstigheden te vergeefs) hem te bidden dat hy ons dese deught verleenen wilt / want hy niemanden en verlaet / ten eynde wy dese neerstigheyt souden connen doen. Dese waerschouwinge moet oock genoteert worden van de gene die veel discoureren met het verstandt / scheppende vele dingen upt een dinck / ende vele begripnissen : want de gene / die niet en connen wercken met het verstant (gelijk als ick dede) en behoeven anders geen vermaninge / dan dat sy patientie hebben tot dat den Heere hen verleene daer sy hun mede mogen becommieren / ende tot dat hy het licht geve / aengesien sy sootuttel van hun selven doen connen / ende het verstant henlieden meer belet dan helpt.

Keerende dan tot de gene die discoureren / segge ick / dat sy hier in den tijdt niet en moeten verslijten : want al is 't seer verdienstigh / hen en dunckt niet / gemerckt dat hun dit gebedt soowel smaect / dat daer moet eenen vierdagh wesen / ende een pause daermen niet en moet wercken met het verstandt. Sy meynen terstont / dat dien tijdt verlozen is / ende ick houde dit verlies vooz goeden winst. Maer dat sy / soo ick geseyt hebbe hun selven stellen vooz onsen Salichmaecker / ende alsoo sonder vermoedtheyt des verstants hem aenspreken / ende hun met hem verheugen /

heugen / sonder hun te verbzaeckelen met lange
 pproposten te maecten / dan alleen hunne noodig-
 heden hem te vozen leggende / ende de redenen
 waerom hy ons behoorde te verdragen / het een op
 den eenen / het ander op anderen tijdt / op dat de
 siele niet vermoeyt en worde van altoos de selve
 spijs te eten. Dese spijsen sijn seer goet ende pro-
 fytigh / is't dat den smaeck hem gewent daer
 af te eten: sy brengen met haer groot boetsel om
 de siele het leven te geven / ende grooten winst.

Ick sal mijnen sin wat claerder upt spreken/
 want alle dese dingen / die't gebedt aengaen /
 sijn seer swaer / ende als men daer toe geen
 Meester en vindt / seer quaedt om te verstaen:
 ende daerom al wilde ick't cozt maecten / ende al
 was het genoegh vooz het goedt verstant des
 genes die my dit heeft doen schryben / dese din-
 gen alleenlijck te raecten; en laet nochtans
 mijn bottigheyt niet toe met cozte woorzen te
 seggen oft upt te leggen een dinck / daer soo
 veel aengelegen is / dat het wel verclaert wor-
 de: want ick / overmidts ick soo veel geleden
 hebbe / hebbe nu medelijden met de gene die al-
 leenlijck beginnen met Boecken: want het
 wonder is hoe grooten onderschept daer is tus-
 schen't gene dat men eerstmael verstaet / ende
 daer nae dooz lange oeffeninge siet. Keerende
 dan wederom tot 't gene dat ick seyde laet ons
 ons selven boegen om te overpepsen een seker
 stuck van de Passie / by exempel / hoe dat onsen
 Heere gebonden was aen den pilaer: het ver-
 stant ondersoect de oorzaecke / upt de welcke men
 verstaen can de groote smerten ende pijnen / die
 sijne Majestept hadde in die verlaetinge ende een-
 saemheyt / midts gaders vele andere dingen die
 het verstant hier upt sal comen raepen / by aldien
 dat

dat het eenen goeden wercker oft oock gheleert
 is. Het is een maniere van ghebedt / daer elcken
 een moet mede beghinnen / voortgaen / ende vol-
 eynden: ende het is eenen seer excellenten ende se-
 kerem wegh/tot dat den Heere hun leyde tot an-
 dere boven-natuerlijke dinghen. Ick segghe
 elcken een; alhoewel daer veel sielen zijn die meer
 profiteren door andere Meditatieën dan van de
 ghebenedijde Passie: want gelijk daer veel woo-
 ningen zijn in den hemel/ alsoo zijn daer oock vele
 wegghen. Sommighe persoonen doen hun pro-
 fijt met te peysen dat sy in de helle zijn; andere dat
 sy in de hemel zijn/hen pijn zijnde op de helle te den-
 ken; andere/peysende op de doot. Sommige/wee-
 moedigh van herten zijnde / pozen hun altoos
 te peysen op de Passie / ende worden daer in ver-
 heught / ende profiteren aensijnde de macht ende
 grootheid Gods in de creaturen / ende de liefde
 die hy tot onswaerts ghehadt heeft / die haer in
 alle dinghen vertoont/ende is een seer goede oeffe-
 ninghe: sonder nochtans dichtsuis achter te lae-
 ten de Passie ende leven ons Heeren/ van waer
 ons gecomen is ende comt alle goet. Het is noot-
 saeckelijck dat men waerschouwe den ghene die
 beghint / ten eynde hy acht neme op't gene daer
 hy best profijt in is bindende. Hier toe is van
 noode eenen Meester die wel hervaren is: want
 is hy sulcks niet / hy sal grootelijcks moghen
 dolen / ende sal een siele leyden sonder die te ver-
 staen / ende en sal niet tcelaten dat sy haer selven
 verstaen: want overmits sy wel weet / dat het
 van grooter verdienste is den Meester onderwoz-
 pen te zijn / soo en derf sy oock niet afwijken van
 tghene dat hy haer ghebiedt. Ick heb altemet
 siele aenghetrossen die heel benauidt ende gequelt
 waeren/ alleelijck om dat de ghene die haer leer-
 de

de gheen experientie en hadde; die deiden mi;
 ende oock eene / Die niet en wiste wat sy met haer
 selven doen zoude; want als de Meesters gheen
 verstant en hebben banden ghesst/ soo bedrucken
 sy siele ende lichaem / ende beletten den voort-
 ganck. Men heeft eene ghesproken/ wiens meester
 haer acht jaeren lanck hadde als ghebonden ge-
 houden / niet toelatende dat sy soude treden upt
 haer eygen kennisse/ende de Heere hadde haer mi
 ghebrocht tot het ghebedt van stilligheyt oft in-
 nigheyt / ende alsoo hadde sy veel te lyden. Ende
 al is het soo/dat dit/ te weten de kennisse van sijn
 selven / noyt en moet achterghelaeten worden /
 mits men geen soo reusachtige oft bromme siele in
 desen wegh en bindt / die niet van noode en hebbe
 dickwils wederom een kint te worden / ende de
 mamme te supghen / (ende dit begheere ick dat
 niet sal vergeten wordē / mits ick by avontueren
 noch meer daerof spreken sal/om dat daer soo veel
 aenhanght) ende gheenen soo hooghen staet des
 ghebedts en is / daer niet van noode en zij dat-
 men dickwils wederom keere tot het beginsel;
 ende dat dit/ belanghende de sonden ende kennisse
 van sijn selven / is het broot daer alle spijfen moe-
 ken mede ge-eten worden / hoe delicaet die oock
 sijn / in desen wegh des gebedts / ende dat sy hun
 sonder dit broodt niet en zouden connen onder-
 houden: nochtans moet het met mate ge-eten
 worden. Want als een siele haer mi teenemael
 overgegeven siet / ende claerlijck verstaet dat sy
 niet goedts van haer selven en heeft/ende bevindt
 haer beschaemt voor eenen soo grooten Coninck/
 ende siet hoe luttel sy hem betaelt daer sy hem soo
 veel schuldigh is; wat noodt is het datmen hiev-
 den tijdt verslōte / dan dat wy voortgaen tot an-
 dere dinghen die den Heere ons te voren leghet
 ende

ende 't en is gheen reden / dat wy die laten staen :
want syne Majestejt weet beter dan wy waer af
dat wy moeten eten.

Alsoo dan is daer veel aen gelegghen / dat den
Meester voorszienigh zy (ick wil segghen van
goet verstant) ende dat hy experentie hebbe: en
heeft hy daer geleerthejt by / dat is een seer groo-
te saecke; maer als men dese dzy dingen niet t'sa-
men binden en can / soo zijn de twee eerste van
meerder importantie ; want gheleerde connen sy
wel becomen / om met hun te communicerē / als 't
noot sal wesen. Ick segghe dat / by aldien sy in't
beginsel hun in't ghebedt niet en oeffenen / de ge-
leerthejt seer luttel helpt. Ick en seggh niet
dat sy met gheleerde niet hanteren en zouden ;
want eenen Gheest die niet in der waerhejt be-
gonst hebbende voortgaet / dien hadde ick lie-
ver sonder 't ghebedt. Ende de gheleerthejt is
ren saecke van grooter werden / want die leert /
ons die luttel weten / ende gheeft ons licht: ende
als wy ghecomen zijn tot de waerhejt der heyl-
ligher Schryfture / dan doen wy dat wy schul-
digh zijn: Van sorte devotie wille ons den Heere
bewaeren. Ick sal wat claerder spreken / mits
my dunckt dat ick my vele dingen onderwinde.
Ick hebbe altoos dese faute gehad / dat ick niet
en hebbe connen mijnen sin verclaeren (gelijk
ick geseyt hebbe) oft het moet my veel woorden
kosten. Een Nonne begint haer tot het gebedt
te begeben: is 't dat haer yemant regeert die slecht
is / ende hem dat alsoo in't hooft comt / hy sal
haer wijs maecken / dat het beter is dat sy hem
gehoozsaem zy dan haer Oberste / ende dat son-
der arghejt / meynende dat hy wel daer aen doet.
Is het dan dat hy een Religieuse voor handen
heeft / hy sal meynen dat soo is : ende is het een
gehoubde

gehoubde vrouwe/ hy sal haer seggen/ dat het beter is dat sy haer geve tot het gebedt als sy met haer hups moet becommert zyn / al soude sy haeren man misnoegen aendoen : soo dat hy den tijdt niet wel en weet te deplen / noch de dingen alsoo te ordineren / dat sy sae behooren mogen gepast zyn. Om dat hem licht gebreekt / soo en can hy dat aen ander niet geven / al wilde hy. Ende al is 't dat het schijnt dat hier toe geen geleertheit van noode en is / mijn opinie is altijts geweest / ende sal wesen / dat jeder Christen mensch behoort te besorgen te hanteren met de ghene diese heeft / is het mogelijk ; ende hoe hy die meerder sal hebben / hoe dat beter is. Ende de ghene die dooz den wegh des gebedts wandelen/ hebben dit meer van noode / ende soo veel te meer hoe sy geestelijcker zyn. Ende dat sy hun selven niet en bedriegen / seggende dat geleerde sonder gebedt niet en zyn voor de ghene die dat oefenen. Ick hebbe met vele verkeert (want sedert eenige jaeren herwaerts hebbe ick dit meer besorgt dooz meerderen noodt) ende ick ben daer altijds een groot liefhebbster van geweest : want al is 't dat sommige van hen geen experientie en hebben / nochtans sy en versmaeden den geest niet / noch hy en is hun niet onbekent / mits dien sy inde heylige Schryfture / die sy handelen / altoos vinden de waerheyt vanden goeden geest. Ick houde voorzeker / dat een persoon het gebedt vossende / die niet geleerde verkeert ('t en is dat sy haer selven wilt bedriegen) van den vjandt niet en sal bedrogen worden door valschen schijn : want ick laet my voorsaen / dat onse vijanden grootelijcks vreesen oodtmoedige ende deughdelijcke geleertheit / ende weren wel dat sy ontdeekt sullen worden / ende dat sy niet ver-

lies sullen moeten wijcken.

Dit heb ick gesept / om dat daer zijn / die willen seggen / dat de geleerde niet beguaem en zijn voor de ghene die 't ghebedt oeffenen / als sy selve niet met den geest begaest en zijn : ende ick hebbe nu oock gesept / datmen moet eenen geestelijcken Meester hebben / maer als die niet mede t' samen geleert en is / dat het een groot letsel is. Ende het sal grootelijcks helpen datmen met geleerde hantere / by aldien sy deughdelijck zijn / al is't dat sy den geest niet en hebben / sy sullen ons nochtans helpen / ende Godt sal hun te kennen geven wat sy moeten leeren ; iae hy sal hun oock geestelijck maecken / op dat sy ons mogen boorderen. Ende dit en segge ick niet sonder dat beproeft te hebben / het is my gebeurt met meer dan twee. Ick segge dan / dat een siele / die haer teenemael stelt onder subiectie van eenen Meester alleen / grootelijcks faelt / by aldien zy niet en besorgt dat hy sulcks sy (als gesept is) principelijck als het een Religieuse persoon is ; want die moet sijnen Prelat onderwoorpen zijn : ende mogelijck sullen hem die dyp dingen allegader ontbreken / welck geen cleyn crups en sal wesen ; sonder dat / dat hy met sijnen vryen wille sijn verstant magh onderwoorpen den ghenen / die self geen goet verstant en heeft. Emmer ick en hebbe my selven daer noyt connen toe brengen / noch het en behoorde oock niet / soo my dunckt. Maer is het een weerlijck persoon / dat hy Godt dancke / dat hy magh kiezen dien hy wilt onderwoorpen zijn. Dat hy maecke niet te verliesen een soo deughdelijcke vryheyt : dat hy liever sonder yemant wese / tot dat hy dien gebonden sal hebben ; ende den Heere sal hem dien verleenen / als hy teenemael gefondeert gaet in
oodtmoe-

bodtmoedighedt / ende met begeerte van niet te
 falen. Ick dancke Godt grootelijcks ; ende wy
 vrouwen / ende alle die niet geleert en zijn / be-
 hoorzen hem altydt onepndelijck te dancken / van
 datt'er zijn / die niet soo grooten arbeyt geco-
 men zijn tot de waerheyt / die wy nu onwetende
 niet en weten. Ick verwondere my dickmaels
 over geleerde personen / bysonderlijck over
 Religieusen / van dat sy niet sulcken arbeyd heb-
 ben gewonnen 't ghene dat my sonder moeyte /
 meer door vzaegen / te stude comt : ende datt'er noch
 personen souden sijn die niet en soecken hun pro-
 fijt hier mede doen / en wille Godt niet gedoo-
 gen. Ick sie dat sy verbonden sijn aen den ar-
 beyd der Religie / die groot is / van penitencien /
 van quaelijck t'eten / van onderworpen te zijn der
 gehoorzaamheyt / soo dat ick in der waerheyt
 altemets daer door beschaemt worde : met dit
 quaelijck slapen / met alle desen arbeyd / met alle
 dit crups / dunckt my dat een groot ongeluck
 soude wesen / dat pemandt soo grooten goet
 door sijn schult soude verliezen. Ende het soude
 connen geschieden / dat pemandt van ons / die
 ontslagen sijn van alsulcken arbeyd / die men
 't al te voren knaubat (soo men seyd) ende die
 wel op ons gemak leven / souden mogen pep-
 sen / dat wy om een weynigh meer gebedt dat
 wy doen / waeren te hopen gaende de ghene die al-
 soo arbeiden. Gebenedijdt zijt ghy / o Heere /
 die my soo onbequaem ende onprofytigh gescha-
 pen hebt ; maer ick dancke u grootelijcks dat ghy
 soo vele verweckt die ons mogen verwecken.
 Ons gebedt behoorde seer geduerigh te wesen
 voor de ghene die ons verlichten. Wat souden wy
 sonder henlieden wesen tusschen soo groote tem-
 peesten als nu zijn in de heylige Kercke ? Ende

zijnder sommige van henlieden quaedt geweest /
 soo sullen de goede te schoonder uytsteken. Godt
 de Heere wilse behoeden / ende hen helpen / op dat
 sy ons mogen helpen / Amen.

Ick ben verre geweken van't propost / daer
 ick af hebbe begonst te spreken / maer het is al
 ten proposte van de gene die beginnen / op dat
 sy in eenen soo hoogen wegh in alsulcker boegen
 beginnen mogen / dat sy den waerachtigen
 wegh ingaen. Om dan weder te keeren tot het
 ghene dat ick seyde / van onsen Salichmaecker
 te overdencken aen den pilaer / het is goet dat-
 men een weynigh discoureert ende overpeyst de
 pijnen die hy daer lede / ende waerom hy die lede /
 ende wie dat is de ghene diese lede / ende met wat
 een liefde hy dit lede ; maer datmen hem niet en
 vermoede met dat te ondersoecken / maer datmen
 daer met hem wese / het verstandt in stilte hou-
 dende. Kan hy / dat hy't becommere in te sien dat
 hy hem aensiet / ende dat hy hem geselschap
 houde / ende yet begeere ; dat hy hem vernedere /
 ende hem met hem vergeuge / ende dat hy ge-
 dencke / dat hy niet woerdigh en is te staen.
 Als hy dit sal comen doen / al is't in't beginsel
 van't gebedt / sal hy groot profijt vinden : ende
 het profijt is menighvuldigh dat dese maniere
 van gebedt hy brenghet ; emmers mijn siele heeft
 het alsoo bebonden. Ick en weet niet / oft ick wel
 doe dit te seggen / v. Cxlv. sal't besien: Den Heere
 moet belieben / dat ick niet en sale in hem altydts
 te belieben / Amen.

HET XIV. CAPITTEL.

Sy begint uyt te leggen den tweeden trap des gebedts, de welcke is, als den Heere nu aen de siele meer uytnemende smaecten oft soetighedē verleent. Sy leght die uyt, om te kennen te geven, hoe dat die nu bovennatuerlijck zijn. Het is weerd om genoteert te worden.

A Engesien wy geseyt hebben met wat eenen arbejdt desen hof begoten wort / ende met wat een gewelt der harnien het water geput wordt: wy sullen nu spreken van de tweede maniere / van het water te scheppen / die den Meester des hofs ingestelt heeft / op dat den Hovenier door de constigheyt van een wiel / ende buyse meer waters ende met minderen arbejdt soude trecken / ende altemet oock soude mogen rusten / sonder soo geduerighlijck te arbejden.

Dese maniere dan gheaccommodeert zijnde op het gebedt datmen noemt van stilte oft in-nigheyt / is't ghene daer ick u nu van wil spreken. Hier begint haer een siele innewaerts te trecken: sy raect hier wat bovennatuerlijcks / want in geender maniere en can sy dat vercrigen / wat neerstigheden sy oock doen magh. Het is wel waer / dat sy schijnt vooz een poose tijds haer vermogt te hebben door het draeyen des wiels / ende door het wercken des verstandts / ende het bullen van de buyse; nochtans is het water hier veel hooger / ende oversulcks cost het veel min arbejdens dan het putten: ick segge dat het wa-

ter veel naerder is / want de gratie geeft haer
 claerder te kennen aen de siele. Dit is een ver-
 trecken oft ingaen der crachten onser siele in hun
 selven / om de soetigheyt met meerderen smaecte
 te genieten / maer men wordt die niet quijdt /
 noch sy en slapen niet: den wille alleen is besigh/in
 sulcher boegen dat hy (sonder te weten hoe) hem
 selven gevangen geeft: hy geeft alleenlijck
 consent dat hem Godt gevangen neme / als
 wel wetende dat hy een gevangen is vanden
 ghene die hy lief heeft. **O** Jesus mijnen Heere /
 hoe wel comt ons hier te pas utoe liefde: want
 dese houdt de onse soo vast gebonden / dat sy
 haer op dat pas geen vryhepdt en laet / om yet an-
 ders te beminnen dan u alleen.

D'ander twee crachten helpen den wil / op dat
 ghy hem moght bequaem maecken tot het genie-
 ren van een soo groot goedt: alhoewoe het altemet
 gebeurt / dat sy den wil oock / als hy nu teene-
 mael vereenicht is / grootelijck beletten. Maer
 alsdan en moet hy naer hun niet vzaegen / maer
 in sijn vrecht ende stilte blijven: want is't dat
 sy die wilt nae binnen trecken / hy ende sy sullen
 verliesen: want sy sijn alsdan gelijk aen sekere
 Dufkens / die niet te vreden en zijn met het aen
 dat hen den Meester van het Duffen-hups sonder
 hunnen arbejdt voorworpt / maer gaen elders
 t'eten soecken / ende vinden't soo quaelijck / dat sy
 wederom comen; ende alsoo gaen ende comen
 sy om te sien / oft hen den wil yet soude geven van
 t'ghene dat hy is genietende: is het dan dat den
 Heere hun wilt spijsen / soo blijven sy: ende is het
 oock niet / soo comen sy weder om te soecken: ende
 moeten dencken / dat sy aen den wil prosijt doen;
 ende nochtans somwijlen als de memorie oft
 imaginatie begeert den wil te verbeelden t'ghene
 hy

hy geniet / doet sy hem achterdeel. Dat hy dan waerneme / om hun tot hem alsoo te draegen / als ick nu seggen sal: want al het ghene dat hier omgaet / geschiedt met seer grooten troost / ende met soo cleynen arbejdt / dat het gebedt niet swaer en valt / al is't dat het langh duert: want het verstandt werckt hier teenemael van langer handt / ende schept nochtans veel meer waters / dan oft het was puttende. De traenen die den Heere hier verleent / loopen nu niet vzeught af: al geboeltmense / men besorghse niet.

Dit water van groote gratien ende genaden die den Heere hier verleent / doet de deughden ongelijck meer wassen / dan in het voorszeden ghedert: want dese siele gaet nu opwaerts upt haer miserie / ende haer wordt gegeven een weynigh kennisse van de soetigheden der glozien. Dit geloof ick wel dat haer veel meer doet wassen / ende oock veel naerder comen by de waerachtige deught / daer alle deughden af comen / de welke Godt is: want sijne Majestejt begint hem gemeyn te maecten met dese siele / ende begeert dat sy geboele hoe dat hy hem selven met haer gemeyn maect. Men begint soo saen als men hier toe comt / te verliesen de begeerte van alle dat hier beneden is / ende de cleynne genoeghete daer van / want men siet dan claerlyck / dat men oock het minste deel van die soetighejdt hier niet en can hebben / ende dat noch rijckdom / noch heerlijckhejt / noch eer / noch wellust en is / die genoeghsaem zijn om vooz eenen oogenblick tijdt dese vernoeghsaemhejt te geben / want sy is waerachtigh ende vernoegende / soo dat men siet dat hy ons vernoeght: want wy van hier beneden verstaen / soo my dunckt / by mirakel / waer dese vernoeginge in gelegen is / om dat

Daer ons noyt gebreekt een jae / oft een neen. Hier in desen tijdt is het teenemael jae / het neen comt daer nae / mits men siet / dat de bzeught gekeert is / ende dat sy die niet wederom crjgen en can / noch en weet dooz wat middel : want al soude men hem selve vernielen dooz penitencien ende bidden / ende alle andere dingen / wilt den Heere die niet geven / soo baet het al seer luttel. Den Heere begeert om sijn grootheyts wil / dat de siele verstaet / dat sijne Majesteyt soo nae is / dat sy niet en behoeft eenigen hode aen hem te seyn den / dan dat sy selve hem aenspreke / ende sulcks sonder geluyt / want hy is nu soo nae dat hy haer verstaet / soo saen als sy haer lippen roert.

Het schijnt buyten proposte te zijn dat ick dit segge / aengesien wy weten / dat ons Godt altoos verstaet / ende met ons is / daer en is geen twijffel aen oft het is alsoo : maer desen onsen Monarch ende Heere begeert / dat wy hier verstaen dat hy ons verstaet / ende 't gene dat sijne presentie werckt / ende dat hy bysonderlijck wilt beginnen te wercken in een siele dooz de groote veruoeginge soo van binnen als van buyten / die hy verleent / ende dooz het groot geschil dat daer is tusschen dese bzeught / ende de veruoeginge (soo ick geseydt hebbe) van die van hier beneden : soo dat sy schijnt dat sy teenemael verbult het ijdel dat wy dooz onse sonden in onse siele gemaect hadden. Dese veruoeginge is in het alderbinnenste van haer / ende sy en weet niet van waer oft hoe haer die aengecomen is ; ende dickmaels en weet sy niet wat doen / noch wat begeren / noch wat eysschen. Haer dunckt dat sy het al te saemen vindt / ende en weet niet wat sy gebonden heeft ; noch ick en weet oock niet hoe ick dit

dit soude connen te kennen geben: want tot veel dingen waer geleertheit wel van noode; midts hier seer wel te pas comen soude / te connen verclaeren wat dat is bijstant generael oft particulier / mits dien daer vele zijn die sulcks niet en weten; ende hoe dat den Heere hier begeert dat een siele het particulier bycans met de handen soude tasten / soomen seght; ende oock tot veel andere dingen / daermen in soude gedooft hebben. Maer alsoo dit al moet ondersocht worden dooz personen die hun vande faute verstaen / so ben ick gerust ende sonder sozge: want soo wel aengaende de geleertheit / als den geest / weet ick wel dat ick sulcks can wesen / staende onder de macht van de ghene die dien toestaet te verstaen / ende uyt te doen't ghene dat quaedt sal wesen. Ick soude dan dit wel willen te kennen geben / want het zijn beginselen: ende als de Heere begint dese gratien te verleenen / soo en verstaetse de siele selve niet / noch en weet wat doen met haer selven. Want is het dat Godt haer leyt dooz den wegh der vreesse / gelijk hy my dede / het is seer pijnelijck / als niemant en is die haer verstaet; ende het is een groote genoeghte / haer selven uytgeschildert te sien / want dan siet sy claerlijck dat sy hierlanghs gaet. Ende het is een groote saecke te weten watmen doen moet ont met profijt voort te gaen / in wat staet het oock sy: want ick hebbe veel geleden / ende veel tijds verlozen / om dat ick niet en wist wat doen. Ende ick hebbe groot medelijden met de sielen / die haer alleen binden als sy tot hier comen: want al hebbe ick veel geestelijcke Boecken gelesen / die raecken't ghene dat tot de saecke dient / nochtans verclaeren sy dat seer wepnigh: ende al waer't dat sy't breedt genoegh uytleyden / in

dien de siele niet wel geoeffent ende herbaren is / sal sy genoegh te doen hebben om haer selven te verstaen.

Ick wilde wel / dat de Heere my wilde de gratie doen / om te mogen stellen de vruchten die dese dingen inde siele wercken / de welcke mi beginnen boven natuerlijck te zijn ; op datmen dooz de vruchten moge verstaen wanneer het den geest Godts is. Ick wil seggen datmen't moge verstaen / vooz soo verre als men't hier verstaen can: hoewel dat altydts goet is / datmen in vreesse ende niet achterdencken wandele. Want al is den geest van Godt / altemet sal den vijandt hem mogen verkleeden in eenen Engel des lichts: ende als de siele niet wel geoeffent ende hervaren is / en sal sy sulcks niet mercken: ende tot sulcke herbarenthept om dit te verstaen / is van noode dat sy teeneinael tot den hooghsten graet des ghebedts ghecomen zy. My comt qualijck dat ick luttel tydts hebbe; ende daerom is van noode dat syne Majesteit my helpe: want ick moet onder de gemeunte verkeeren / ende hebbe andere becommeningen genoegh / gemerckt ick in een huyss ben datmen mi begint te stichten / gelijk hier nae blyken sal. Ende hier dooz comt het dat ick niet met stade en schrybe / dan alleenlijck mi wat ende dan wederom wat / ende stade soude ick wel willen hebben / want als de Heere den geest geeft / dan can men't lichter ende beter stellen / gelijk als pemandt eenen patroon vooz hem heeft / ende daer nae werckt: maer als dit den geest ontbreekt / soo en is't niet meer mogelijk dese tael in orden te stellen / dan of het Hebreusch waere (by maniere van seggen) al hadde hem dock pemandt veel jaeren lanck in het gebedt geoeffent. Ende daerom dyncet my dat het

Het een seer groot voordeel is / dat ick / als ick schrijbe / daer mede besigh ben : want ick sie claerlijck dat ick niet en ben die het seght / mits ick het niet en ordonnere niet het verstandt / noch oock daer nae niet en wete hoe ick't hebbe connen seggen. Dit gebeurt my seer dickwils.

Wy sullen nu wederom keeren tot onsen hof / ende sien hoe dat de boomen beginnen te botten / om te bloeyen ende vruchten voort te brengen / oock hoe de Bloemen ende de Genoffelen opschieten om reuck te geben. Ick neme genoeghte in dese gelijkemisse : want dickwils in mijn beginselen (ende Godt gebe dat ick sijne Majestept nu magh hebbe begonst te dienen : ick segge beginselen / ten aensien van't gene dat ick voor daen van mijn leven seggen sal) was het my een groote genoeghte te peysen / dat mijn siele eenen hof was : ende den Heere / die daer in ginck wandelen / hadt ick / dat hy doch wilde vermeerderen den geur van de Blommekens der deughden / die mi begonsten / nae dat het scheen / te willen uptcomen / ende dat het mocht wesen tot sijnder glorie / ende dat hyse wilde onderhouden / gemerckt ick booz my niet en hegeerde ; ende dat hy soude af-snijden de ghene die hem liefde / mits ick wel wiste dat daer beter uytspuyten soude n. Ick segge af-snijden : want het hy tijden inde siele gebeurt / dat daer geen gedachtenisse en is van desen hof : het schijnt dat hy heel droogh is / ende dat geen water wesen en sal om hem te onderhouden ; jae het schijnt dat noyt pet deughdelijck inde siele geweest en is. Dit is een groot liden / want den Heere wilt / dat den armen Hovenier hem late voorstaen / dat alle den arbeyt dien hy gedaen heeft in den hof te onderhouden ende te begie=

begieten / verlozen is. Dan is het den rechten tijdt hā te wieden / ende tot de wortelen toe upe te roeden de quaede krupdekens die daer gebleven zijn / hoe cleyn dat sy oock sijn ; bekennende dat geen neersigheyt genoeghsaem en is / als ons Godt het water der gratie beneemt ; ende cleyn achtende onsen niet / jae oock min dan niet. Hier windtmen groote oodtmoedighheyt / ende de Bloemen beginnen wederom op een nieuw te wassen.

O mijnen Heere ende mijn goet ! Ick en can dit doch niet seggen sonder weenen / ende groote verheuginge mijnder sielen / dat ghy / o Heere / soo met ons wilt wesen / ende dat ghy zijt in het heyligh Sacrament / gelijkmen met alle waerheyt magh gelooven / mits het alsoo is : ende in der waerheyt mogen wy dese gelijcknisse hier gebzupcken : ende 't en zy dat het aen ons liege / wy mogen ons vermaecken ende verheugen met u / want ghy verheught u met ons / gemerckt dat ghy seght / dat uwe genoeghte is te wesen met de kinderen der menschen. Och Heere / wat is dit ? Soo dickwoils als ick dit woordt aenhooze / soo is het my eenen grootten troost / oock doen als ick seer verlozen was. Is het mogelijk / o Heere / dat eenige siele soude wesen / de welcke soo verre gecomen zijnde / dat ghy haer diergelijcke gaben ende genoeghten verleent hebt / ende dat sy verstaet dat ghy uwe genoeghte met haer neemt / u wederom soude vergrammen / nae soo groote gratien ende soo groote teeckenen van liefde die ghy haer zijt dragende / soo dat daer aen geen twijffel en can wesen / overmits de selve met de daet is blijvende ? Jae het boozwaer / ende sulcks niet op een maer

maer op veel reysen; want ick ben die; ende ocht oft het uwer goedt heyt beliefde / o Heere / dat ick alleen waere de ondanc kbaere / ende de gene die soo grootelijck misdaen / ende alsulcke bovenmatige ondanc kbaer heyt bedreven hadde! want uwe onepdelijcke goedt heyt heeft mi daer eenich goet upt getrocken; ende hoe het quaedt meerder is / hoe oock het groot goet van uwe barmhertigheden claerder upt schijnt. Ende met wat goede reden magh ick de selve althijt loben? Ick bidde u / o mijnen Godt / dat het alsoo zy / ende dat ick die althijt love sonder eynde / gemerckt ghy goet gebonden hebt mi die soo boven alle maten te betoonen / dat sy tot verwonderinge trecken alle de ghene diese sijn / ende mi dierwils bukten mi selven doen wesen / om u te beter te mogen loben in u: want wesende in mi selven sonder u / ende soude ick / o Heere / niet vermogen / dan om dat de Bloemen van desen hof wederom souden afgesneden worden / soo dat dese allendige aerde wederom soude worden tot eenen nesthoop / gelijk sy te vozen was. En wilt doch dit / o Heere / niet geheugen / noch en wilt niet begeeren / dat verlozen gaen soude een siele / die ghy met soo grooten arbeidt gecocht hebt / ende upt de tanden van den breefselijcken draeck getrocken hebt. O. Eerw. moet mi vergeben / dat ick bukten proposte trede; ende dat ick nae mijn propost spreke / en moet u niet verwonderen / o vermits het selve is nae dat die siele op-neemt het ghene dat geschreven wordt; de welcke somwijlen moepte genoegh doet om te laeten voort te gaen in Godt te loben / als haer onder het schrijven te vozen comt hoe grootelijck sy in hem gehouden

houden is. Ende ick geloobe dat u Cerw. dit niet quaelijck nemen sal: want my dunckt dat wy beyde wel een Liedeken singen mogen / hoe-
wel op verscheyden manieren; want ick Godt beel meer schuldigh ben: om dat hy my meer vergeben heeft / gelijk u Cerw. wel weet,

HET XV. CAPITTEL.

Sy vervolght de selve materie, ende geeft eenige leeringen hoe datmen hem dragen moet in dit gebedt van stilte : sy tracteert datt'er veel sielen zijn die tot dit gebedt comen, maer seer luttel die noch voorder gaen. De dingen die alhier geraeckt worden, zijn seer noodigh ende profijtig.

ND sullen wy weder keeren tot ons propoost. Dese stilte ende innigheyt der siele is een saecke die men seer is gevoelende inde vernoevinge ende gerustigheyt / die in de selve ontspinght met een wonder groote vzeught ende vermaeckinge haerder crachten / ende met een seer groote soetigheyt. Haer dunckt / als sy noyt voordr geweest en heeft / dat haer niet meer resteert te begeren / ende dat sy wel soude wenschen met S. Peeter / dat hier mocht haer wooninge wesen. Sy en derf noch kicken noch micken / om dat haer dunckt dat haer dit goet uyt de handen ontbliegen sal / ende somtijds en soude sy oock niet derben haeren asem herhaelen. Ende sy en verstaet niet / dat gemerckt sy van haer selven niet en heeft connen doen om dit goedt tot haer te trecken / sy het selve veel min langer sal connen behouden dan het den Heere believen sal. Ick hebbe te voren geseydt / dat in dese eerste innigheyt ende stilte de crachten der sielen niet en beswijcken ; maer sy verneeght haer soo met Godt / dat ondertusschen dit is duerende / alhoewel de twee ander crachten in't wilt loopen / nochtans den

den wille met Godt vereenicht zijnde/ haer stilte ende ruste niet verlozen en wordt / jae eer vergadert hy allenghskens tot hem het verstant ende de memorie : want al is 't dat hy noch niet teene-mael verston-den en is / soo is hy nochtans soo becom-mert sonder te werten hoe/ dat/ wat moeyten ende arbeeyt sy doen/ nochtans niet machtigh en zijn om hem te benemen sijn genoeghte ende vzeught / ende hy helpt sijn selven sonder eenigen arbeeydt / dat het genstercken der liefde Godts niet uytge-blust en worde.

Sijne Majestejt wille believen my gratie te geven / dat ick dit wel moge doen verstaen ; want daer zijn veel sielen die tot desen staet co-men / maer luttel die voozder gaen / ende ick en weet niet wiens schuldt het is / seker is het dat de faute aen Godt niet en is / want overmits sij-ne Majestejt gratie verleent om tot hier te co-men / soo en geloobe ick niet dat hy soude op houden van meerder gratie te verleenen / 't en waere dooz onse schuldt. Ende daer is veel aen ge-legen / daeren siele / die hier toe comt / verstaen de groote weerdighejdt daer sy in gestelt is / ende de groote genade die den Heere haer betwefen heeft ; ende hoe dat sy met recht niet en behoorde van der aerden te wesen / want het schijnt / dat sijn goedt-hejdt haer nu maectt inwoonder des he-mels / 't en zy dat het dooz haer schult belet wor-de. Ende zy sal seer onsaeligh wesen / is 't dat zy ach-terwaerts keere : ick meyne dat het sijn sal om ne-derwaerts te gaen / gelick ick ginck / en hadde de barmhertighejt des Heeren my niet wederom doen keeren : want het sal vooz den meestendeel geschieden dooz groote fouten / soo my dunckt. Ende het en is niet mogelijk te verlaeten een soo groot goet / sonder groote verblinthejde van
 eenigh

eenigh groot quaedt. Ende daerom bidde ick om de liefde des Heeren de sielen / dien sijne Majesteit soo groote gratie verleent heeft / dat sy gecomen zijn tot desen staet / dat sy haer selven wel leeren kennen / end' hun groot achten met een ootmoedighe ende heylighe vermetentheit / om niet weder te keeren tot de vleeschpotten van Egypten. End' indien sy dooz hare cranckheit ende hoosheit / ende quade ende ellendige Nature comen te vallen / gelijk ick dede / dat sy althits booz ooghen hebben het goedt dat sy verlozen hebben / ende dat sy noyt sonder achterdencken ende bzeese en zijn ; want met recht mogen sy bzeesen / dat hy aldien sy niet wederom keeren tot het gebedt / sy meer ende meer zullen toe-nemen ende wassen in't quaedt / want de ghene noem' ick waerachtelijck gevallen te zijn / de welcke eenen afkeer heeft van den wegh dooz hen welcken sy tot soo grooten goedt gekomen is ; ende teghen sulcke Zielen spzke ick : niet dat ick wil seggen / dat sy Godt noyt bergrammen en sullen / noch in sonden vallen ; alwaer het wel reben / dat hem daer wel af moeste wachten de gene die dese genade begonst heeft te ontfangen. Maer wy zijn crancke vaten. Het ghene dat ick soo seer ben waershoutwende / is / dat hy het gebedt niet en verlate / want daer sal hy verstaen wat hy doet / ende sal van den Heere vercrigen leedtwesen / ende sterckheit om op te staen / dat / is het saecke dat hy hem daer van is vermijndende / hy / soo my dunckt / niet sonder perijckel en is. Ick en weet niet oft ick verstaet ghene dat ick segge / want / gelijk ick geseyt hebbe / ick spzke nae mijn verstant.

Soo dan / dit gebedt is een gensterken / dat den Heere begint te ontfeken in de siele van sijn
 15 waerach-

waerachtige liefde / ende wilt dat de siele begint
 ne allenghskens te gevoelen wat een dinck dat
 dese liefde is / ende sulcks met vermaeckelijck-
 heyt. Als dese ruste / dese innigheyt / ende dit gen-
 sterken is den geest Godts / ende niet een wel-
 lust ingeblasen van den vijant / oft door ons
 selven besorght (hoewel het onmogelijck is vooz
 den ghenen die experientie heeft / dat hy niet ter-
 stont en verstaet / dat het geen saecke en is die
 men door sy selven gewinnen can : naer dat on-
 se nature soo begeerelijck is van smaeckelijcke
 dingen / dat sy't al proeft / maer seer haest ver-
 coudt wordt in der voegen / dat al begint sy
 noch soo seer te arbeiden om dit vier te doen
 hzanden om alsoo dese soetigheyt te vercrijgen /
 het anders niet en schijnt / dan dat sy daer water
 op giet om het selve te blusschen) dit gensterken
 dan (segge ick) als het van Godt comt / hoe cleyn
 dat het oock is / maect groot gerucht ; ende 't en
 sy dat het utgedaen worde door onse schuldt /
 soo is het 't ghene dat in ons begint te ontsteken
 dat groot vier / het welck vlammen van hem
 uytwoerpt (gelijk ick op sijn plaetsen seggen
 sal) van de ober groote liefde Godts / die sijnne
 Majesteit de volmaeckte sielen doet hebben. Dit
 gensterken is een tecken / oft eenen pandt / dien
 Godt dese siele schenckt / van dat hy haer van nu
 sy berkiefende tot groote dingen / is't dat sy haer
 bereedt maect om die te ontfangen. Het is een
 groote gabe / veel meerder dan ick sal connen seg-
 gen. Het deirt my seer / want (soo ick segge)
 ick kenne vele zielen die hier toe comen / maer die
 van hier voortgaen soo sy behooren voort te gaen /
 sijn soo luttel / dat ick't my schaeme te seggen.
 Ick en segge niet dat daer luttel zijn om datt'er
 vele behoorden te zijn / midts met luttel ons
 Godt

Godt onderhoudt. Ick segge 't ghene dat ick gesien hebbe. Ick wil dese gewaerschoutwt hebben / dat sy toe sien / dat sy hun talent niet en bergen / gemerckt het schijnt dat hen Godt begeert te verkiesen tot profijt van vele andere / bijzonderlijck in dese tijden / in de welke van noode zijn stercke vrienden Godts / om de cranken te verstercken: ende de ghene die dese gabe in hen gevoelen / mogen hun booz sulcks houden / is't dat sy weten te onderhouden de wetten die oock de goede vryndtschap des werelts vereyscht / ende soo niet / dat sy (gelijk ick geseydt hebbe) vreesen / ende achter peysen hebben dat sy hen selven geen schaede en doen: ende Godt geve / dat het hunne schaede alleen moghte wesen.

Het ghene dat een siele doen moet ten tijde van dese stilhepdt / is anders niet / van dat sy haer met soetighepdt / ende sonder gerucht houde. Ick noeme gerucht / als men met het verstandt gaet soecken vele woorden ende aenmerckingen om Godt van alsulcken weldaet te dancken / ende sijn sonden ende gebreken by een hoopt / om te sien dat men die niet verdient en heeft. Alle dit wordt hier dooz het verstandt opgetooyen ende voorgehouden / ende de memozie raecht het: want sekerlijck dese crachten vermoeden my somwijlen / soo dat ick / mits mijn memozie cleyn is / die niet en can bedwingen. Den wille dan sal in desen tijdt met seeghbaerhepdt ende gestadighepdt verstaen / datmen by Godt niet upt en recht met cracht oft geweld der armen / die welcke zijn eben gelijk groote houten die welke hol ober hol geleydt zijn om dit gensterken te versmachten: ende dat sy dit verstaende / oodtmoedelijck segge: Heere, wat can ick hier doen? Wat

vermogh de Dienst-maerte teghen den Meester .
 ende de Aerde teghen den Hemel ? oft dierge-
 lijcke woorden van liefde / die hier te bozen sullen
 comen ; wesende altoos wel gefondeert in te ver-
 staen dat de waerhepdt is 't ghene dat hy seght /
 ende dat hy niet en braege nae het verstant / want
 het is een quel-ijser : ende wilt hy 't selve deelachtigh
 maecten van 't ghene hy is genietende / oft wilt
 hy arbeypden om dat stil te houden (want dick-
 wils sal hem een mensch bevinden in dese veree-
 ninge ende brede des wils / het verstandt teene-
 mael verstroyt wesende) hy en sal niet uptrech-
 ten ; het is beter dat hy het laet loopen / dan dat
 hy het soude naebolgen (ick meyne den wille)
 maer dat hy hem stillekens houde / genietende
 dese genaede / ende dat hy binnen blyve gelijk
 een wijse Wie : want waert dat niet een Wie inden
 kof en quame / maer dat sy altemael upt-
 vlogen om d'eene d'ander in te brengen / seer qualijck sou-
 de den honigh gemaect worden.

Overfulckis dan sal de siele veel verliesen / is 't
 dat sy hier niet wel toe en siet / principaelijck als
 het verstant scherpsinnigh is : want als het be-
 gint redingen te dichten / ende wat redenen te
 berdencken / is het dat sy wel gebonden zijn / soo
 sal het meynen dat het wat doet. De reden die
 hier moet wesen / is / claerlijck te verstaen / dat an-
 ders geen reden en is waerom ons Godt een soo
 groote gratie verleent / dan alleen sijn goedtheit /
 ende dat men aenmercke dat wy hem soo nae zijn /
 ende dat men van sijne Majesteyt gratie versoet-
 ke / ende hem bidde vooz de H. Kercke / ende vooz
 de ghene die hun in ons gebedt gecomman-
 deert hebben / ende vooz de sielen in het Dagebier /
 niet niet gerucht van woorden / dan met een her-
 telijcke begeerte / dat hy ons wille verhooren.

Het is een gebedt dat veel begrijpt / ende men
 verrijght daer dooz meer dan dooz te veel praten
 met het verstandt. Dat den wille dan in hem
 verwecke sommige redenen / die upt de reden
 selve haer vertoogen sullen (mits haer soo verbe-
 tert te sien) om dese liefde te vernieuwen: ende dat
 hy sommige werckinge van liefde doe van't ghene
 dat hy doen sal vooz dien / aen wien hy soo veel
 schuldigh is / sonder toe te laeten / soo ick geseyt
 hebbe / gerucht des verstandts om groote din-
 gende te overdencken. Meer vermogen hier som-
 mige clepne stropkens gelept upt oodtmoedig-
 hepdt (maer willen wy de selve leggen / soo sul-
 len sy min dan strop wesen) ende sullen meer hel-
 pen om hun te ontsteken / dan veel houdt sseffens
 van seer gheleerde redenen nae ons goet-dunc-
 ken / want dese zullen dat op eenen Credo tijds
 versmachten. Dit is seer goedt vooz de geleerde
 die my dit doen schrijven / want dooz de genade
 Godts geraecken sy altemael hier toe: end' het
 zal moghen wesen / dat sy veel tijts zullen verslij-
 ten in passagien vande Schifture by-te-brengen.
 Ende hoe wel de selve hen vooz oft naer niet en
 zullen laten grootelijcks te helpen / nochtans zijn
 sy hier in den tijdt des ghebedts luttel van noo-
 de / soo my dunckt / 't en waere om den wille te ver-
 slautwen. Want het verstant siet hem te wesen ont-
 trent het licht met een seer groote claerheyt / soo dat
 ick ook selve / wesende nochtans die ick ben / schijne
 een andere te wesen. En het is soo / dat my gebeurt
 is / dat ick zijnde in die stilheyt / hoe-wel ick schier
 niet en verstaen van't ghene dat men in Latijn is
 lesende / principalijck vande Psalmen / niet al-
 leen den Vers verstaen en hebbe op de Spaensche
 tale / maer noch voordet ghecomen ben om my te
 verheughen van te verstaen 't ghene dat het in

Spaensche taele gesepdt is. Ick laet staen waer't dat sy moesten prediken oft leeren: want dan is het goet dat sy hen behelpen met dien schat om te helpen den armen die luttel weten / gelijck ick. De liefde is een groote saecke / ende namentlijck dit werck van de siele te helpen / het selve altydts enckelijck om Godts wille doende.

Alsoo dan is van noode in dese tijden van stilte / datmen de siele in haer ruste laete / ende dat de geleertheit blijbe ter sijden staen: den tijdt sal comen dat hen die te pas sal comen / jae dat sye soo groot sullen achten; dat sy om geen goet en souden willen dat sy die niet en hadden / alleenelijck om sijne Majesteit te dienen / daer sy grootelijcks toe is dienende. Doch in de tegenwoordigheyt van de onepndelijcke Wijsheyt / geloost my / vermagh meer een wepnigh neerstigheyt om oodtmoedigheyt te vercrigen / ende eenigh werck der selber / dan alle de wetenthendt des wereldts. Hier en moetmen niet disputeren / dan oprechtelijck verstaen wat wy zijn / en de ons met eenbuldigheyt te stellen in de tegenwoordigheyt Godts / de welcke begeert dat haer de siele slecht ende hot maecke ghelijck sy in der waerheyt in sijn presentie is / gemerckt sijne Majesteit hem soo seer bernedert / dat hy haer neffens hem is lijdende / wesende wy lieden sulcks als wy zijn. Van gelijcken wordt hier het verstandt beweeght om wel gedichte danckseggingen te spreken; maer den wille met sijn stilte / ende met niet te derben de oogen op staen met den Publicaen / geest meerder dancksegginge / dan mogelijck het verstant met alle de welsprekentheyt employerende soude mogen doen. Somma / men moet hier niet teenemael verlaeten het inwendigh gebedt / noch oock sommige woorden / oock met
Den

Den monde/ als men dat soude begheren oft con-
 nen doen : want als de stilte groot is/ en can men
 qualijck spreken/ dan alleen met groote pijn-
 Men ghevoelt hier/ soo my dunckt/ ofte het den
 gheest Godts is/ oft dat wy yet sulcks van ons
 selven besorghen/ nae het beginsel der devocie
 dat Godt geeft/ ende dat wy begeeren/ soo ick
 geseydt hebbe / voort te gaen tot dese stilte vander
 wille : want als dan en bedijft hy niet / hy ver-
 gaet terstondt / ende is dozheydt veroorzaeckende.
 Maer comt hy van den vijandt / soo dunckt my
 dat een herbaren ziele 't selve wel verstaen sal /
 want hy brenghet dan by onrust / ende luttel oodt-
 moedighedyt / ende cleyne bereedinge tot de werck-
 kingen die den geest Godts werckt ; ende hy
 en laet geen licht in het verstandt / noch vastig-
 heyt inde waerheyt.

Den vijandt can hier luttel oft geen schaede
 doen / is 't dat de siele haere genoeghte ende soe-
 tighyt / die sy daer gevoelt / stiert tot Godt / ende
 op hem haer gepepsen ende begeerten stelt (soo
 boven gewaerschoutot is) soo en can den duivel
 hier niet gewinnen ; jae Godt sal eer toe-laeten /
 dat hy veel come te verliesen door de selve ge-
 noeghte die hy in de ziele berweckt : want dese sal
 een oorzaecke wesen / dat de ziele meynende dat van
 Godt is / haer dickwils tot het gebedt sal bege-
 ven / met een begeerte tot het selve. Ende is het
 een oodtmoedige ziele / ende niet curiens / ende die
 haer sinnen niet en stelt op genoeghten / al waeren
 sy geestelijck / maer als sy lief heeft het Cruys /
 soo sal sy wepnigh achten de smaeckelijckheyt die
 den vijandt geeft : het welck sy alsoo niet en sal
 connen doen / in dien het den geest Godts is /
 maer sy sal bedwongen zijn de selve hoogh te
 achten. Maer in dingen die van den vijandt co-

men / mits hy geheelijck lozenachtigh is / is het dat hy siet dat de siele met de genoeghte ende smaeckelijckheyt haer veroodtmoedighet (want sy moet wel letten in alle dingen die't gebedt aengaen ende in de smaeckelijckheden / dat sy sie met oodtmoedighet daer af te scheidten) den vijandt en sal niet dickwijls wederom comen / siende sijn verlies. Om dese ende meer andere redenen heb be ick in de eerste maniere des gebedts / in het eerste water gewaerschouwt / dat het een groote saecke is vooz de sielen / dat sy alsoo het gebedt beginnen te oeffenen / dat sy hem mede beginnen te spenen van alle soorten van smaeckelijckheden / ende een vast opset te maecken van alleen Christus sijn Cruys te helpen draegen / als doen goede Edel-mans / die sonder gagie hunnen Coninck begeeren te dienen / gemerckt sy daer af wel versikert zijn / altydts ooghmerck hebbende op het waerachtigh ende eeuwich rijck dat wy soecken te winnen.

Het is een seer groote saecke dit altydts vooz oogen te hebben / specialijck in't beginsel : want naederhandt wordtmen claer siende / dat meer van noode is 't selve te vergeten / om te connen leven / dan datmen arbejde om indachtigh te wesen hoe luttel dat het al duert / ende hoe dat het al niet en is / ende hoe luttel oft niet te achten en is de gerustheyt. Het schijnt dat dit een al te slechte saecke is / ende het is alsoo : want de ghene die voorder gecomen zijn in volmaecktheyt / souden hun schaemen / ende hun soude spijten te pepsen / dat sy daerom het goet bande werelt waeren verlaetende om dat het verganckelijck is : maer al soude het in der eeuwichheyt dueren / soo verblijden sy hun 't selve te verlaeten om Godts wille : ende hoe sy volmaekter zijn / soo veel te meer ;

meer; ende hoe alsulcken goedt langer duert / soo
 oock noch meer. In dese is nu de liefde gewas-
 sen / ende sy is de gene die werckt: maer voor de
 ghene die eerst beginnen / is het een importante
 saecke; ende sy en moeten dat niet licht schicken /
 want men daer door tot groot profijt geraecht;
 ende daerom belaste ick het soo seer / jae ick seg-
 ge / want het sal hen somwijlen van noode we-
 sen (jae oock de ghene die seer verheven zijn
 in't gebedt) als Godt hun wilt proeben; ende
 dan schijnt het dat sy van hem verlaeten zijn. Soo
 dat / gelijk ick nu geseydt hebbe (ende ick en wil
 niet datmen dit vergete) in dit leven datmen
 hier leydt / de siele niet en wast gelijck; het lic-
 haem / als 't datmen seght dat sy wast / ende dat
 sy inder waerheyt wast / maer een kindt nae
 dat het wast / ende een groot lichaem crijght / ende
 nu een man geworden is / en ontwaest niet we-
 derom / noch en crijght geen cleyn lichaem meer;
 ende hier wilt den Heere dat het alsoo geschiede /
 voor soo vele als ick dat in my beproeft hebbe /
 want ick anders niet en weet. Dit moet dienen
 om ons te veroodtmoedigen / tot ons groot pro-
 fijt / ende op dat wy ons selven niet veronacht-
 samen / soo langh als wy in dit balinckschap
 zijn / gemerckt de ghene die hooger is / meer be-
 hoort te vreesen / ende sy selven min te betrouwen.

Somwijlen gebeurt het (want den ghenen
 die hunnen wille nu soo vereenicht hebben met
 den wille Godts / is van noode / om hun van
 Godt te vergrammen te vermijden / dat sy hun
 eer souden laeten pijnigen / ende dat sy dupsent
 dooden souden sterben / dan eenige onvolmaect-
 heyt te bedziuen) somwijlen / segge ick / gebeurt
 het / dat sy / om niet te sondigen als sy hun sien
 besprongen met becozingen ende tentatien / van

noode hebben hen te behelpen met de eerste wa-
penen des gebets / ende met te herdencken dat
het altemael verganckelijck is / ende dat eenen
hemel ende Helle is / ende andere diergelijcke
dingen. Comende dan tot het ghene dat ick be-
gost hadde te seggen / het is een groot fonda-
ment om te mogen ontgaen de listen ende sma-
kelijckheden die den vijandt bpbzenght / datmen
vanden eersten af beginne met een vast opset het
Cruys te draegen / sonder de selve te begeeren /
gemerckt den Heere selve ons desen toegh der vol-
maecthepdt getoont heeft / seggende / Neeme
u Cruys, ende volght my nae. Hy is onse modell
ende patroon: hy en behoeft niet te breefen / die om
hem alleen te believen syne raeden sal naevol-
gen: aen den voort-ganck dien elck een in hem
geboelt / can men mercken dat het den vijandt
niet en is: want al comen sy wederom te vallen /
soo blijft daer nochtans een teecken van dat den
Heere daer geweest is / te weten datmen haeste-
lijck op staet / ende 't ghene dat ick nu seggen sal.

Als het den geest Godts is / soo en is niet van
noode dat wy veel dingen op soecken om oodt-
moedighpdt ende beschaemthepdt te verwoecken /
want den Heere verleent die wel op een ander ma-
niere / dan wy die souden connen vercrijgen dooz
onse slechte gepeyskens / de welcke niet te gelijc-
ken en zijn by een waerachtige oodtmoedighpdt /
met een licht dat den Heere hier verleent / de welc-
ken sulcke beschaemthepdt maect / dat sy doet te
niete doen. Dit is een saecke die seer bekend is /
te weten de kermisse die Godt geeft / om dat wy
souden keeren kennen dat wy van ons selven niet
goets en hebben / ende sulcks soo veel te meer / hoe
de gratten grooter zijn. Sy werckt in ons een
grootte begeerte van voort te gaen in't gebedt /
ende

ende het selve om geen swaerighejdt ter werelddie ons soudēn mogen obercomen / achter te laten.

Sp offert haer tot alles. Een verskerthjēpt / gemenght met ootmoedighjēpt ende vzeese / van dat men soude saligh worden / roept rasselijck up de siele de slavelijcke vzeese / ende plant in de selve de kindtlijcke vzeese met vele meerderen wasdom.

Sp siet ende merckt dat in haer begint te comen een liefde tot Godt sonder hem selven te soecken / ende sp soeckt somwijlen alleen te zijn / om dit goedt meer te mogen genieten. Eendelijcken / op dat ick't niet langh en maecke / sp is een oorzprongk van alle goet ; sp brenghet de Bloemen tot sulcken staet / dat nu schier niet en ontvreekt oft sp gaen open ; ende dit sal een siele claerlijcks bemercken / ende sp en can haer alsdan anders niet laeten boozstaen dan dat Godt met haer geweest is / tot der tijdt toe dat sp haer wederom bebindt in fouten ende onvolmaecktheden : want alsdan is sp booz alles bevreest / ende het is goedt dat sp vzeest. Hoe wel daer sielen zijn die meer booztgaen door sekerlijck te gelooben dat het Godt is / dan door alle de vzesen diemen haer soude mogen aenjagen : want als een siele van haer selven goedertiereen ende danckbaer is / so doet haer meer tot Godt keeren de gedenckenisse van de gratie die haer gedaen is / dan alleen de pijnēn der Hellen die men haer boozhoudt. **Zimmer** het gebeurde met de mijne alsoo / al is sp soo boos.

Obermits ick de teekenen vanden goeden geest noch vzeeder verclaeren sal / als aen wien het groote moeyte coste om up te leggen / so en sal ick daer nu niet meer af seggen. Ende ick hope door de gratie Godts / dat ick hier in niet dolen en sal / want laetende staen de experientie / die mi veel heeft doen verstaen / ick wete het selve
door

door seer geleerde ende seer heylige personen / die men met recht behoorde te gelooven ; op dat de sielen / die hier toe comen sullen met de gratie Godts / soo seer niet gequelt en worden als ick geweest ben.

HET XVI. CAPITTEL.

Sy tracteert van den derden trap des gebedts , handelt van seer hooge saecken, verclaerende wat een siele vermagh die hier toe geraeckt, ende wat dese groote gaven des Heeren zijn werckende. Het verweckt den geest seer tot Godts lof, ende is seer troostelijck voor den genen die hier toe comt.

VV **W** sullen mi spreken van het derde water daer desen hof mede besuypt wort / welck is loopende water upt een rieviere / oft upt een fonteyne ; ende geschiedt met veel minderen arbejdt / al is het dat wat arbeidens cost / om het water te leyden. Den Heere begeert hier den Hobenier te helpen / in sulcker voegen / dat hy bykans selve den Hobenier is / ende de ghene die't aldoet. Het is een slaep der crachten / diemen oock niet teenemael quijdt en wordt / noch men verstaet niet hoe dat sy wercken. Den smaeck / de soetighejdt / ende de wellustighejdt is ongelijck meerder dan de boozgaende / ende is / als het water der gratie comt tot inde kele van dese siele / soo dat hy nu niet en can noch en weet boozder te gaen / nocht en zoud' oock niet willen achterwaerts keeren ; ende sy gheniet een seer hooghe glorie. Sy is gelijck een die nu de keerse in de handt

handt heeft / want haer seer luttel ontbreekt om te sterben die doodt daer sy nae is haeckende. Sy is haer in desen strydt verheughende met meerder genoeghte dan men zoude connen upt-spreken. **M**p dunckt dat het anders niet en is / dan by nae gheheerlijcken versterben allen saecken des wereldts / end' hem in Godt verheugen. **I**ck en weet niet met wat ander woorden ick dat soude connen seggen / noch in wat maniere ick dat soude connen uptleggen / jae de siele en weet dan oock niet wat doen / want sy en weet niet oft sy sprekent oft swijght / oft sy lacht oft cryt. **H**et is een salige rasernije ende hemelsche dwaeshepdt / waer door men leert de waerachtige wijshepdt ; ende het is een alder-genoeghelijckste maniere van blijdschap die een siele magh hebben. **E**nde ick meyne dat het ontrent vijf oft ses jaeren geleden is dat den Heere mp dickwils dit gebedt overbloedelijck verleende / ende dat ick 't selve niet en verstandt / ende niet en hadde connen upt-spreken ; ende oversulckis booz mp nam / hier toe gecomen zijnde / weynigh oft teenemael niet daer af te spreken. **I**ck verstandt wel / dat het geen gheele vereenige en was van alle de crachten / en sagh wel merckelijck dat sy meerder was dan de voozgaende : maer ick belijde dat ick niet en conste geoozdeelen oft verstaen / waer in het onderschept gelegen was. **M**aer ick geloobe / dat den Heere / om de g'rdmoedighhepdt die utoe **C**erw. gehadt heeft / om gediend te zijn met een soo groote eenboudighhepdt / als de mijne is / mp heden / nae dat ick gecommuniceert hadde / dit gebedt verleent heeft / sonder dat ick conde voozgaen / ende mp beropenbaert heeft dese gelijckenissen / leerende mp 't samen de maniere om het selve upt te spreken / ende wat een siele hier doen

doen moet; ende boozwaer ick hebbe my daer grootelijck in verwondert / ende hebbe't op eenen oogenblick begrepen. Ick was dickwils alsoo gelijk uptsinnigh ende droncken van dese liefde / ende noyt en hadde ick connen verstaen hoe dat dit was; ick verstont wel dat het Godt was / maer ick en cost hier niet verstaen hoe dat hy hier werckte: want in der waerhejdt de crachten zijn by nae teenemael vereenicht / maer zy en zijn soo niet verstonnen dat zy niet wercken en souden. Ick ben boven maten verblijdt / dat ick't nu verstaen hebbe. **Gebenedijdt zy den Heere / die my soo geweerddicht heeft.**

De crachten hebben allrenelijck bequaemighejdt om haer teenemael met Godt te becomeeren / het schijnt dat geen van allen haer derf verroeren / noch wy en connen die doock niet verroeren / 't en waere dat wy niet enckel neerstighejdt ons wilden verstopen; ende noch en dunckt my niet datmen 't dan eenighsins soude connen doen. Men spreekt hier heel woorden tot Godts lof sonder orden / 't en zy dat den Heere die selve ordonnere ende schicke; emmers het verstandt en vermagh hier niet. De ziele soude geerne Godt loben / maer sy is soo gestelt / dat sy in haer selven niet en heeft een soete onruste. Nu gaen de Bloemen open / nu beginnen sy reuck te geven: hier soude de siele wel begeeren dat eenpegelijck haer sage / ende dat sy haer glorie verstonden tot Godts lof / ende dat sy haer daer toe hielpen / ende sy soude hun geerne deelsachtigh maecten van haere blijdschap / want sy soo veel blijdschap niet verdraegen en can. Men dunckt dat sy is gelyck dat / daer het Evangelie van seght / dat sy wilde roepen / oft riep haer gebueren. **Dit dunckt my moeste geboeien den wonderlijcken geest**

geeft banden Conincklijcken Propheet Dabid / als hy op de Harpe speelde ende sonck lof-sangen Godts. Ick ben seer deboot tot desen glorieusen Coningh / ende wilde wel dat alle menschen sulckis waeren / bysonder wy die sondaers zyn.

Och Heere Godt hoe is een siele ghestelt als sy aldus gestelt is ! sy zoude wel willen niet dan tonghen wesen om Godt te loven. Sy clapt dry-sent heplighe sotternen / altijdts soeckende te behaeghen den ghene die haer aldus is houdende. Ick kenne den persoon / aen de welcke / al en was sy geen Poet / ghebeurden dat sy subitelyck quam seer treurighe dichten te stellen / waer door sy wel te kennen gaf haer pijn ; niet dat sy die upt haer verstandt was dichtende / maer om dat sy te meer zoude moghen ghenieten de glorie die haer soo ghenoeghelijcke pijn aen-dede / soo beclaeghe sy haer daer af aen haeren Godt. Sy zoude dan wel willen dat al haer lichaem ende siele verscheurt wierde / om te toonen de blydtschap die sy met dese pijn ghevoelt. Wat torment zal haer dan comen te voren komen / dat haer niet soet en zal wesen te verdragen voor haeren Heere? Sy siet claerlyck / dat de Martelaers schier niet en deden upt hun selven in het lijden vande tormenten : want de siele verstaet wel dat de sterckheyt van elders comt. Maer hoe swaer zal haer vallen wederom te beginnen sinnelijckheyt te ghebrypcken om inde wereldt te leven / ende wederom te keeren tot de sorgghbuldigheden ende onderwinselen des selfs. Soo dan en dunckt my niet / dat ick yet soo hoogh verheben hebbe / oft het is veel min ende te slecht voor de blydtschap die den Heere wilt dat een siele gheniet in dit ballinckschap. Gebenedijt moet ghy voor altijdts zyn Heere ; alle dinghen mageten u inder eeuwighen d' loben.

loben. Wilt doch nu / bidde ick u o mijnen Coe-
 rinck / dat / obermits ick dit schrijvende niet en
 ben bukten dese heylige Hemelsche sotternije /
 door uwe goedertierentheyt ende hermhertigheyt
 (want ghy my sonder mijne eenige verdiensten
 dese gratie zijt doende) alle de ghene / met de welc-
 ke ick sal hanteren / mogen sot wesen van uwe
 liefde / oft en laet niet toe dat ick niet yemandt
 hantere : oft ordonneert o Heere / dat ick my niet
 geen dinck des wereltds moeyde / oft haelt my
 daer npt. Dese uwe dienaeresse / o Heere / en can nu
 niet verdraegen soo groote arbeeyden van te
 sien dat haer die comen sonder u / soo dat indien
 sy moet leven / sy in dit leven gheen ruste en be-
 geert ; nocht en wilt haer die oock niet geben.
 Dese siele soude haer nu wel willen verlost sien ;
 want het eten is haer pijn / het slapen maekt haer
 benauwt / sy siet dat den tijdt des lebens haer
 vooz by gaet al passerende in wellustigheden / ende
 dat haer nochtans nu niet verlustigen en can
 bukten u ; soo dat sy tegen natuere schijnt te
 leven / want sy nu niet in haer / maer alleen in u
 geerne soude leven. Och waerachtigh Heere /
 ende mijn glorie / wat een delicaet ende swaer
 Crups hebby bereypt vooz de ghene die tot desen
 staet comen? Delicaet / want het is soo soet : swaer /
 want het gebeuet somwijlen / dat alle verdul-
 digheyt te cleyn is om het selve te draegen / ende
 nochtans en soude de ziele 't selve geenssins wil-
 len qundt wesen / 't en waere om haer te sien met u
 te wesen. Als sy indachtigh wordt dat sy u ner-
 gens in gedient en heeft / ende dat sy in 't leven
 zijnde u noch can dienen / soo soude sy wel een seer
 swaer pack begeeren / ende te blijven sonder ster-
 ven tot het eynde des wereltds. Sy en vraght
 niet met allen nae haere ruste / als sy u maer ee-

nien cleppen dienst magh doen. Sp en weet niet wat sy wilt begeeren / maer sy weet wel dat sy anders niet en begeert dan u.

Och mijnen sone (want dien ick dit toe schicke / is soo dootmoedigh / dat hy hem alsoo wilt noemen / ende dat hy my alsoo te schryven bevolen heeft) houdt vooz u alleen de dingen / daer ghy insiet dat ick buyten schrebe gae ; want geen reden en is machtigh om my daer niet upt te trecken / als den Heere my upt my selben is treckende : noch ick en geloobe dat ick 't ben die spreke / sedert heden morgen dat ick gecommuniceert hebbe. My dunckt dat ick droomte het gene dat ick sie / ende wilde wel niemandt anders sien dan die sieck sijn van de sieckte die ick nu hebbe. Ick bidde u Cerw. laet ons altesamen sot zijn om de liefde van dien die sulcks vooz ons is geheeten geweest. Ende want u Cerw. seght / dat sy my lief heeft / ick wilde dat sy my dat thoonde in haer te bereyden / op dat haer Godt dese gratie verleene : want ick sie seer weynige / aen de welcke ick niet en bemercke te veel sinnelijckheydt tot het ghene dat hen gelijckt ; ende het magh wesen dat ick des meer hebbe dan pemandt : ende u Cerw. mijnen Vader en laete dat niet toe (want ghy dat niet min en zijt dan mijnen Sone / om dat ghy mijnen Biecht-vader zijt / ende de ghene / wien ick mijn ziele betrouwt hebbe) helpt my upt het bedroggh door de waerheydt / want dese waerheden seer seiden gebuyckte worden.

Ick wilde wel / dat wy onder ons bijsben / die malcanderen als-nu in Christo beminnen / alsulcken verbondt maecten / dat gelijck andere in desen tijdt hun plegen secretelijck te versaemen tegen sijne Majesteydt / ende dat om boosheden ende ketterijen te stichten / wy ons altomet versaemden

om d'een d'ander te onderwijfen / ende te seggen
 waer in wy ons fouden connen beteren / ende
 Godt den Heere meer behaegen: want daer en is
 niemant die sy felven soo wel kende / als ons
 kennen de ghene die ons sien / als sulcks comt upt
 liefde ende upt sozghbuldighepdt om malcanderen
 boort te helpen. Ick segge dit in secreet: want
 men is nu dese taele niet gebzupckende / soo dat
 oock de Predicanten selve hun sermoonen boegen
 om niet te mishagen / 't magh zijn dat sy goede
 intentie hebben / ende dat het werck oock sulcks
 zoude mogen wesen / nochtans zijn luttel die hun
 beteren. Maer waerom sijn soo weynige / die
 om de Sermoonen openbaere sonden laeten? My
 dunckt dat het is / om dat te veel sinnelijckhepdt
 hebben de ghene die prediken. Sy en zijn daer
 niet by af / oock ontsteken sijnde met het groot
 byer der liefde Godts / gelijk sulcks de Aposte-
 len waeren / ende alsoo en verwoert hen de blam-
 me soo seer niet. Ick en segge niet / dat sy soo
 groot moet zijn als de Apostelen hadden / maer
 ick wilde wel dat sy meerder waere dan ick
 sie dat sy is. Weet u Eerw. wel waer in dat
 veel gelegen is? In het leven nu versaeckt
 te hebben / ende de eere cleyn te achten: soo
 dat sy [de Apostelen] niet om en gaven / om
 eens de waerhepdt te mogen seggen / ende de
 selve voor te staen ter eeren Godts / al te ver-
 liesen / als al te winnen: want die't om Godt
 waerachtelijck al hazarddeert / die en braeght niet
 meer nae d'een dan nae d'ander. Ick en segge
 niet dat ick sulcks ben / maer ick wilde 't wel we-
 sen. Och wat een groote bziijhepdt is het / als men
 voor Nabernsje houdt / te moeten leven ende han-
 teren nae de wetten des werelts! welcke bziijhepdt
 mits

mits sy van den Heere te verrijgen is! soo en sal niet eene slabe wesen die niet gheerne alles wagen en sal / om hem soo te verlossen / ende nae sijn Landt te keeren. Ende aengesien dit den oprechtten wegh is / soo en moet men hier in niet blijven stil staen: want wy en sullen soo eenen grooten tresoor noyt perfectelyck besitten soo langh als wy hier sullen leven: de Heere wil ons daer toe sijne gratie geven. **D**ערwo, magh dit scheuren / in dien het hem belieft / ende het selve booz hem in plaetse van eenen Bries houden; ende my vergeben dat ick te stout geweest ben.

HET XVII. CAPITTEL,

Sy vervolght de selve materie van den derden trap des gebedts, ende verclaert 't ghene hy voorts in de ziele is werckende: seght oock hoe grootelijcks hier schaedt de imaginatie ende de memorie.

DEse maniere van gebedt is redelyck wel uytgeleght / ende 't ghene dat de siele doen moet / oft / om beter te seggen / 't ghene dat Godt in haer werckt / die de gene is die nu het officie des Hoveniers aen-nemt / ende wilt dat de ziele ruste: alleenlijck consenteert den wille in de gratien die hy geniet / ende moet hem bereet toonen tot allen het ghene dat de waerachtighe Wijshepdt in hem sal willen wercken / waer toe een groote couragie van noode is. Want de blijdschap is soo groot / dat het somtijds schijnt dat hy nae niet en gebreekt om de ziele uyt het lichaem te schepden. Ende wat een geluckige doot zoude dat wesen!

wesen! My dunckt dat hier wel te passe comt /
 gelijk aen u Gerw. geseydt is / hem teenemael
 over te geben in de handen Godts. Wilt hy een
 ziele nae den Hemel voeren / dat sy gae: wilt hy
 haer in de Helle hebben / sy en gevoelt geen py-
 ne / want sy gaet met haer opperste goet: wilt hy
 dat sy teenemael sterbe / sy begeert dat oock;
 wilt hy dat sy dupsent jaeren leve / dat begeert
 sy oock: dat syne Maer esteyt met haer doe dat hem
 beueft / als met het ghene dat hem toe-behoordt /
 want de ziele en is nu haer selfs niet: sy is den
 Heere teenemael over-gegeven; dat sy haer
 dan niet met allen aen en trecke. Ick segge /
 dat in soo hoogen gebedt als dit is (want als
 Godt het selve aen een siele verleent / vermogh sy
 dat al te doen / ende noch veel meer / want dat zyn
 zijne werckingen) ick verstaer ende mercke /
 dat sy dat doet sonder eenige vermoeytheit des
 verstandts / alleenelijck dunckt my dat sy ver-
 wondert staet / siende dat den Heere soo wel den
 Hobenier maecte / ende niet en begeert dat sy ee-
 nigen arbeidt doe / maer dat sy genoeghte neme
 in te beginnen aen de Bloemen te riecken: soo
 dat / als dit maer eens begint te comen / hoe cor-
 ten tijdt het oock duert (overmidts den Hobenier
 sulcks is / ende oock selve schepper van het wa-
 ter) hy't selve geeft sonder mate; ende 't ghene
 de arme siele door arbeidt / naer dat sy moge-
 lijk twintigh jaeren lanck haer verstandt ge-
 moneert en vermoeyt heeft / niet en heeft connen
 betrijgen / werckt desen Hemelschen Hobenier
 op eenen oogenblick / ende doet de vruchten was-
 sen ende rijpen / dat de siele can leven by haeren
 hof / zijnde 't selve den wille des Heeren: maer hy
 en geeft haer geen en oorlof dat sy het scrift
 uyt-deele / tot dat sy sterck genoegh geworden

3ⁿ dooz het eten van het selve fruyt / haer niet genoegende met het selve alleenlijck te proeben; op dat sy niet / als de ghene aen wie sy't geven sal / haer geen vergewinge oft betaelinghe en geven / de selve onderhoude ende hen spise upt haere borse / ende selve op avonture van honger en sterbe. Dit is claer genoegh booz ainsulcke verstanden / die dat oock beter sullen weten te passe te brengen dan ick het soude connen seggen; ende ick doe my selven maer moepte aen.

Eyndelijcken / is het dat de crachten nu soo veel te stercker zijn dan in het voozleden gebedt van stilte / de siele en can dit niet laeten te weten: want sy siet haer verandert / ende en weet niet hoe dat sy begint groote dingen te wercken met den goeden reuck dien de Bloemen van haer geven / de welcke den Heere begeert dat sy open gaen / op dat sy mercke dat sy deughden heeft / al siet sy claerlijck genoegh / dat syse te voren niet en conde noch in menige jaeren en heeft connen winnen / ende dat den Hemelschen Hobenier haer die op soo cozten tijt verleent heeft. Hier is de ootmoedighheyt / die de siele by-blijft / veel grooter ende dieper / als in't ghene dat gepasseert is: want sy siet oock claerlijcker / dat sy noch veel noch luttel daer toe gedaen en heeft / dan dat sy alleenlijck geconsenteert heeft dat den Heere haer soude sijne gaben instozten / ende dat sy de selve met den wille in danck genomen heeft.

My dunckt / dat dese maniere van gebedt is een seer kennelijcke vereeninge van de geheele ziele met Godt; dan het schijnt / dat den Heere de crachten wilt verlosf geven / ten eynde sy verstaen ende genieten de groote dingen die hy daer werckt. Het gebeurt altemet / ja seer dickwils / dat den wille vereenighyt wafende (op dat

u Erw. moge sien dat dit can wesen / ende het
 selve verstaen als hem dit sal gebeuren : immers
 het heeft my dwepende gemaect / ende daerom
 segge ick dat hier) men merckt ende verstaet dat
 den wille ghebonden is / ende in vzeughden : ick
 segge / dat men verstaet dat alleen den wille in
 groote stilte is / daer nochtans ter ander sijde
 het verstandt ende de memorie soo vry zijn / dat
 sy hun mogen begeben tot affairen / ende oeffe-
 nen in wercken van charitaten. Al schijnt dit een
 dinck te wesen met het gebedt van stilte daer ick
 af gesproken hebbe / nochtans is het eensdeels
 verscheyden / want ginder is de ziele soo gestelt /
 dat sy haer het minste niet en zoude willen roe-
 ren oft bewegen / genietende de heylige ledig-
 hejdt van Maria ; maer in dit gebedt can sy oock
 Martha wesen / in der voegen / dat sy haer bij-
 cans t'samen is oeffenende in het werckende ende
 in het schouwende leven / want sy can haer be-
 geben tot wercken van caritate / oft tot affairen
 nae haeren staet / oft tot yet te lesen : hoewel al-
 sulcke personen niet teemnael meesters en zijn
 van hun selven / ende wel verstaen dat het beste
 deel van de siele elders is. Het is eben als oft wy
 met jemanden waeren coutende / ende dat van
 d'ander sijde ons een ander aenspraecke / soo dat
 wy noch op het een noch op het ander wel en con-
 den letten. Het is een saecke die men claerlijck ge-
 boelt / ende als men die heeft / soo bzeught sy mede
 groote veruoeginge ende vzeught ; ende 't is een
 groote bereydinge / op dat in tijdt van eensaem-
 hejdt / oft ledighejdt van alle becormernissen / een
 ziele geraeke tot een seer stille ruste. Het is een ge-
 steltenisse gelijk een persoon die veruoeght is
 in haer selven / ende geen en heeft / maer
 geboelt dat de maghe te vzeden is / in der
 voegen

voegen dat hy niet alderhande spijse en zoude willen eten / nochtans soo versaet niet en is / dat hy / als hy yet goedts is siende / laeten zoude't selve geerne te eten. Alsoo en veruoeght haer niet / noch sy en zoude oock alsdan niet begeerende genoeghte des wereldts / want sy heeft binnen haer den ghenen die haer veruoeght. Meerder genoeghte in Godt / begeerten om sijnen wille te volbrengen / ende haer meer te verblijden van dat sy met hem is / dat is dat sy begeert.

Daer is een ander maniere van vereeninge / de welke noch geen volcomen vereeninge en is / doch meerder dan de ghene daer ick nu afgesproken hebbe / ende minder dan die daer afgesproken is van dit derde water. De Eerw. zal wel blijde zijn (den Heere beliebe haer die altemael te verleenen / indien sy die noch niet en heeft) dat sy dit sal beschreuen vinden / ende verstaen wat dat het is / want het is een gabe dat den Heere die gabe geeft; ende een andere is het te verstaen wat gabe ende wat gratie het is: ende een andere is het / dat te weten te seggen / ende te kennen te geven hoedanigh het is. Ende al schijnt het niet / nochtans is van noode meer te hebben dan de eerste / op dat een ziele niet twijffelachtigh ende bebreest en sy / ende op dat sy niet meerderen moet magh gaen door den wegh des Heeren / alle wereldtsche dingen onder haer voeten tredende. Het is seer profijtigh ende een gratie datmen dit verstaet: soo dat het reden is dat den Heere grootelijcks dancke de ghene die de selve heeft: ende diese niet en heeft / dat hem die dancke van dat sijne Majesteit die gegeven heeft aen pemandt van die in't leven zijn op dat die ons behulpsigh wesen zoude. Dese ma-

niere dan van vereeninge / die ick seggen wil / gebeurt dickwils ende bysonderlyck aen my (want Godt verleent my vele van dese gratien) dat Godt den wille vat / jae doock het verstandt / nae dat my dunckt : want het en discoureert niet / maer het is besigh met Godt te genieten als een die staet en siet / ende heeft soo veel te sien / dat hy niet en weet waertwaerts hy sijn gesicht keeren wilt / ende verliest alsoo 't een door 't ander uyt sijn gesicht / dat hy het minste teecken niet en soude connen geven van pet.

De memorie blijft by / de welcke by de imaginatie hadde behooren te wesen : ende als sy haer alleene bindt / soo is het om Godt te dancken van den strijdt dien hy haer verleent ; ende sy soeckt het over al in roeren te stellen. Wat my aengaet / ick ben daer moede af / ende hebbe eenen afkeer daer van ; ende ick bidde den Heere dickwils / dat hy al-dien sy my aldus beletten soude / hy my die liever af-nemen wilde in alsulcken tijdt. Altmet segge ick tot hem : Waneer, ô Heere, sal mijn ziele teenemael ende geheel met uwen lof mogen becommert zijn, ende niet in stucken verdeylt zijnde, sonder haer selven te connen geholpen? Hier sie ick het quaedt dat ons de sonde heeft veroorzaecht / gemerckt sy ons soo t' onder gebracht heeft / dat wy niet doen en connen 't ghene wy wel souden begeeren / te weten altydts met Godt becommert te wesen. Ick segge / dat het my somwijlen gebeurt / ende 't is my noch heden gebeurt (want ick daer versche memorie af hebbe) dat ick bevinde dat mijn siele haer selven vernielt om geheel te mogen wesen daer sy nae het meestdeel is : maer dat het onmogelyck is / om den grooten strijdt die de memorie ende imaginatie haer aendoen / soo dat sy niet toelaeten dat sy haer

haer helpe. Ende als de twee ander crachten gebreken / soo en vermogen de memozie ende imaginatie niet / oock niet om quaet te doen ; doch doen sy genoegh mits dien sy verstroyen. Ick segge / oock niet om quaedt te doen / want sy en hebben geen macht / ende en blijven niet in een wesen. Als het verstandt de memozie niet met allen en helpt tot het ghene dat sy hem te bozen leydt / soo en staet sy niet met allen stil / maer springht van het een tot het ander / soo dat het anders niet en schijnt te wesen als Pacht-motten / die heel moepelijck ende ongerust zijn / soo loopt sy van het een op het ander. Ende my dunckt dat dese gelijknisse wel te passe comt : want al en heeft de Motte geen macht om quaedt te doen / nochtans quelt sy de ghene die haer aensien. Hier tegen en weet ick geen remedie / want tot noch toe en heeft my Godt geen veropenbaert / ende ick soude dat wel vooz my selven begeeren / gemerckt het my dickmaels swaer valt / soo ick geseydt hebbe. Hier blijckt onse miserie / ende noch meer de cracht Godts : want de eene cracht die wy ende los is / schaedt ons soo / ende doet ons sooveel spels aen ; ende de andere / die met sijne Majesteydt becommert zijn / bzenghht ons sulcke gerustigheyt.

Het leste remedie dat ick nae veel jaeren arbeidens gebonden hebbe / is't ghene ick geseyt hebbe in het gebedt van stilte / dat men van haer niet meer werck maecke dan van enen sot / maer dat-mense laet in haer rasernije / want Godt alleen can haer die af-nemen / ende sy moet haer ten lesten t' onder geven als een slave. Men moetse patientelijck verdraegen / gelijk Jacob dede met Lia ; want de Heere doet ons noch groote gratie dat wy Rachel mogen genieten. Ick

segge / dat sy haer ten lesten t'onder geeft als een slabe / want sy en can de andere crachten geensints tot haer brengen / wat moeyte sy oock doet: de andere doen haer eere dickwils sonder renigen arbeydt tot hun comen. Altemets is Godt seer goet / dat hy met haer medelijden heeft / dooz dat hyse siet verlozen loopen / ende ioo ongerust upt begeerte van met d'ander te wesen ; ende sijne Majesteydt gedooght / dat sy haer verbrandt in dit byer van dese Goddelijcke keersse / daer de andere twee nu in stof ende aschen verandert zijn / hebbende bycans hun natuerlijck wesen verlozen / ende genieten boven-natuerlijck soo groote ende hooge goederen.

In alle dese maniere die ick van dit leste Fonteyn-water verhaelt hebbe / is de glozie ende ruste der zielen soo groot / dat het lichaem seer merkelijck deelachtigh is van de selve bzeught ende blijdschap / ende dit seer geboelijck / ende de denighden krijgen alsulcken wasdom als ick geseydt hebbe. Het schijnt dat den Heere heeft willen verclaeren de gesteltenissen / daer de ziele haer in bevint / soo my dunckt / ten untersten datmen 't selve can te verstaen geben: u Cerw. zal believen daer af te spreken met een geestelijck persoon / die hier toe gecomen zy / ende die geleert zy. Wn aldien die seghet dat het wel is / denckt / dat het u Godt geseydt heeft / ende danckt sijne Majesteydt grootelijcks daer af; want soo ick geseydt hebbe / den tijdt sal comen dat ghy u seer sult verblijden van dat ghy verstaen sult wat dat het is / onder-tusschen / dat hy de gratie noch niet geven en heeft (al is't dat hy u de gratie doet van te genieten) van het selve te verstaen: overmidts sijne Majesteyt u dat eerst verleent heeft / soo suldy dooz u verstandt ende geleerdtheydt dit hier dooz verstaen:

vande H. Moeder TERESA 171
verstaen: gebenedijt moet hy zijn door alle eeu-
wen der eeuwen / Amen.

HET XVIII. CAPITTEL.

Waer in sy tracteert van den vierden trap des
gebedts, sy begint door een excellente ma-
niere te verclaeren de groote digniteyt in de
welcke den Heere een siele stelt die in desen
staet is. Het dient grootelijcks om te ver-
kloecken de ghene die het gebedt oefnenen,
op dat sy hun pijnen tot eenen soo hoogen
staet te geraecken, gemerckt datmen hier
op der aerden daer toe comen can, hoewel
niet door onse verdiensten, maer door de
goetheyt des Heeren. Het moet met aen-
dachtigheyt gelesen worden.

DEn Heere wille my doch woorden verlee-
nen / om wat te mogen seggen van het
vierde water. Sijne genaede is hier wel van
doen / meer dan tot het voorleden: want in dat
geboelt een siele / dat sy noch niet teenmael doode
enis / welck wy alsoo mogen seggen / gemerckt
sy nae de wereldt sulcks is. Maer / soo ick geseyt
hebbe / sy heeft gevoelen om te verstaen / dat sy
noch daer in is / ende om haer eensaemheyt te be-
broeden: ende sy behelpt haer met het uytwendig-
ge om te kennen te geben wat sy geboelt / im-
mers door teeckenen. In al het gebedt/ende in alle
manieren des selfs die ick geseyt hebbe / werckt
den Hobenier wat; hoewel in de leste den arbeit
gemengelt is met sulcken glozie ende verlich-
tinge

zinge der siele / dat sy daer noyt en soude willen
 af-scheyden / ende alsoo en wordt het niet gevoelt
 booz arbejdt / maer booz glorie. Hier en is geen
 gevoelen / dan alleen genieten / sonder te weten
 wat men geniet : men verstaet dat men geniet
 een goet daer te saemen in besloten is alle goet /
 maer dit goet en can men niet begrijpen. Alle de
 sinnen zijn bekommert met dese bzeught / sulcks
 dat niet een onbecommert en is / om zijn selven te
 comen begeben tot eemg ander dinck / 't sy inwoen-
 digh oft uytwendigh. Te bozen was hun geoz-
 looft / op dat sy (soo ick segge) sommige teeckenen
 souden geben van de groote bzeught die zy ge-
 voelen : hier heeft de ziele ongelijck meerder
 bzeught / ende men can die veel min te kennen
 geben / want daer en blijft geen macht in het
 lichaem / noch de siele en heeft die oock niet om
 die blijdschap uyt te stozten : als dan soude het
 haer altemael een groot hinder / torment / ende
 beletsel van haer ruste wesen. Ende ick segge /
 is het dat het een vereeninge is van alle de crach-
 ten / dat alsoo lange als sy daer in is / al wilde
 sy / sy dat niet en can doen : ende can sy't gedoen /
 soo en is het geen vereeninge. Hoe dat dese ver-
 eeninge geschiedt / ende wat dat zy is / dat en
 can ick niet seggen ; in de Mystique Theologie
 wordt dat uyt geleght / want ick en soude de
 woorden niet comen noemen : noch icken can
 niet verstaen wat dat mens oft geest is / ende
 waer in zy verscheyden zijn van de ziele ; my dunckt
 dat het al een dinck is : ick weet wel dat de ziele
 altemet uyt haer selven schept op de maniere
 van een vier dat brandt ende blamt ; ende het ge-
 heurt altemet / dat dit vier met een gedruysch
 op-brandt : dese blamine verheft haer seer boven
 het vier / ende en is nochtans niet verscheyden /
 maer

maer is de selfste blamme die in't byer is. Dit zal u Erw. verstaen door haere geleerdthepdt / want ick en can daer niet meer af seggen.

Het ghene dat ick begeere te verclaeren / is 't ghene dat een ziele gevoelt als sy in dese Goddelijcke vereeninge is. Wat dat vereeninge is / is claer genoegh / te weten / dat twee diversche dingen een worden. Och mynen Heere hoe goet zijt ghy! Gebenedijt moet ghy in der eeuwigheyt zijn: alle dingen moeten u loben o Heere / dat ghy ons soo bemint hebt / dat wy met der waerhepdt inogen spreken van dese gemeynschap / die ghy oock in dit ballinckschap hebt met de sielen: ende al zijn sy goet / soo is't nochtans een groote liberaelhepdt ende groot-dadighepdt; somma het is de uwe / o Heere / want ghy geest als de ghene die ghy zijt. Och oneyndelijcke mildighepdt / hoe groot-dadigh zijn uwe wercken! Sy maect verbaest den ghene die sijne sinnen soo seer niet gehangen en heeft aen de aerdtische dingen / dat hy niet oock eenige zoude hebben om de waerhepdt te verstaen / aengesien ghy aen de sielen / die u soo grootelijcks geoffenseert ende vergramt hebben / soo hooge gratie zijt betoouende. Doorwaer mijn verstandt comt my te gemissen; ende als ick hier om come te peysen / soo blijbe ick daer in steken. Waer sal men connen henen gaen / dat niet en soude wesen achterwaerts keeren? Om u te dancken voor soo groote gaben / en weet men niet hoe. Sprekende 't ghene dat noch hooft noch steert en heeft / heeft my altemets wat geholpen. Myn geheurt dickwils / als ick mi eerst de gaben ontfangen hebbe / oft dat Godt my die begint te verleenen (want als men daer in is / soo en can men niet met allen doen / soo ick gesepdt hebbe) dat ick segge: O Heere, liet wat ghy doet; en vergee.

vergeet soo haest niet mijne groote boosheden. Nu ghy die vergeten hebt om my de selve te vergeven, soo bidde ick u, dat ghy wilt indachtigh wesen om in uwe gave mate te houden. En stort niet, ô mijnen Schepper, soo costelijcken sap in een vat dat soo leck is, midts ghy nu op andere tijden gesien hebt dat ick die wederom uyt-storte: en legt diergelijcken schat niet in sulcke plaetse, alwaer noch niet teene-mael verstorven en is, soo het wel behoorde, de begeerlijckheydt van de vermaeckelijckheden des levens, vvant hy sal anders onnuttelijck verquist worden. Hoe comt dat ghy de sterckheydt deses Stadts, ende de sleutelen haers Casteels, geeft aen eenen soo blooden Casteleyn die de vijanden met d'eerste bestorminge laet in comen? Laet de liefde soo groot niet wesen, ô eeuwige Coninck, dat ghy zoud' in hazard stellen soo costelijcke juweelen. Het schijnt, ô mijnen Heere, dat ghy oorfaecke geeft om die cleyn te achten, gemerckt ghyse stelt in de macht van een soo snoode, soo slechte, soo crancke ende allendige; ende die soo versmadelijck is, dat, niet tegenstaende sy is arbejdende, om die niet te verliesen door uwe hulpe (de welcke voor my niet cleyn en moeste wesen, wesende ick sulcks als ick ben) sy daermede aen niemant anders en can profijt doen: somma in de macht van een vrouwe, die niet goedt, maer soo vileyn is. Het schijnt dat de talenten niet alleenlijck geborgen, maer begraven worden, als die in een soo malheureuse aerde gestelt worden. Ghy en zijt niet gewoon, ô Heere, diergelijcke groote weldaden aen een ziele te verleenen, dan op dat sy veel andere daermede behulpigh zy. Nu is u kennelijck.

lijck, mijnen Godt, dat ick u met geheel mijnen wille ende herte bidde, ende u noch altemets gebeden hebbe, jae te vreden ben te verliesen het meeste goet dat men op de aerde magh hebben, ten eynde ghy de selve wilt verleenen den ghene, die daer meerder profijt mede magh doen; op dat uwe glorie vermeerderd worde.

Dese ende diergelycke dingen is my dickwils gebeurt te seggen: daer nae sagh ick mijn onwetentheydt ende cleyne oodtmoedigheyt; want den Heere weet wel wat dat van noode is / ende dat in mijn ziele geen cracht en was om tot der saligheyt te comen / 't en waer dat sijne Majesteit haer die gegeven hadde door de groote gratien.

Doortx ben ick van sinne te verhaelen de gratien ende vruchten die in de siele blijben / ende wat sy van haer selven doen can / ende oft sy eensdeels dorfaecke is om tot eenen soo hoogen staet te comen. Het gebeurt dat dese verheffinge des geests / oft vereeninge / comt met de Hemelsche liefde; want in dese vereeninge is nae mijn verstant de verheffinge verschepden van de selve vereeninge. De ghene die dit laetste niet beproeft en heeft / sal meynen dat het soo niet en is; maer soo my dunckt / al is het al een dunck / soo werckt nochtans den Heere in verschepde manieren / ende noch meer in het toenemen der versmaedenisse van de creaturen. In het op-bliegen des geests heb' ick claerlijck gemerckt dat het een particuliere gratie is / al is het dat het sy oft schijne al een dunck te wesen / gelyck ick segge. Maer een cleyne vper is soo wel een vper als een groot vper / ende nu siet men de differentie die daer is tusschen d'een ende d'ander. Eer in een cleyne vper een cleyne ijser gloepende worde / gaet veel tijds door / maer als het vper

byer groot is / al is het yser noch grooter / soo ver-
 lieft het op seer luttel tijds teene mael sijn wesen /
 soo het schijnt : eben eens dunckt my te wesen in
 dese twee soorten van gratie die den Heere geeft.
 Ende ick weet / dat de ghene die gecomen zal sijn
 tot opgetogentheydt / dit wel verstaen zal ; maer
 als hy dat niet geproeft en heeft / sal het hem schij-
 nen siffinge te wesen / en het can geschieden dat
 het alsoo is : want dat een vrouwe gelijk ick / wil
 spreken van alsulcke saecke / ende yet verclaeren
 van't ghene daer oock onmogelijck schijnt woor-
 den te vinden om 't selve te beginnen / 't en is
 geen wonder dat sy siffe.

Maer ick betrouwe op Godt (want sijne Ma-
 jesteydt weet wel / dat uyt gehoozsaemheydt mijn
 intentie is de sielen begeerigh te maecten van een
 soo hoogen goet) dat hy my daer in zal bijstaen :
 ick en zal niet seggen oft ick zal 't wel onder-
 proeft hebben. Ende het is soo / dat doen ick begonst te
 schryven van dit leste wäter / my docht onmoge-
 lijck te sijn yet daer van te connen seggen dan
 Grieks te spreken ; want het is al eben swaer.
 Hier mede staecte ick het / ende ginck tot de Com-
 munie. Gebenedijt sy den Heere die aen de on-
 toetende soo veel jonste doet. O deugt des gehooz-
 saemheyds / die dit al vermagh ! Godt verlichte-
 de mijn verstandt / somtijds met woorden / ende
 somtijds my te voren stellende hoe dat ick 't seg-
 gen soude : soo dat / gelijk sijne Majesteydt dede
 in't voozieden gebedt / hy schijnt te willen seg-
 gen 't ghene dat ick noch en can noch en weet.
 't Ghene dat ick segge / is de oprechte waerheydt :
 ende oversulcks is 't ghene dat goet zal wesen /
 sijne leeringe ; dat quaet is / is seker dat het comt
 uyt den af-grondt van alle quaet / welck ick ben.
 Ende daerom segge ick / by aldien dat personen
 waeren

waeren (gelijk daer veel behoorden te zijn) die nu gecomen waeren tot de saecke des gebedts (waer toe den Heere my allendige door sijn genaede gebrocht heeft) ende dat hen beliefde met my van de selve saecke te tracteren / vreesende oft sy verdoolt gingen / ick zoude hopen / dat den Heere my sijn Dienst-maeght zoude helpen / dat ick door sijn waerheyt eemgen voortganck doen zoude.

Nu dan / om te spreken van dit water dat van den Hemel comt / om met sijn overbloedighede dit geheel Hofken te verbullen ende te versaedden ; waer 't dat den Heere dat noyt en liet te geven als het van noode was / men zoude claerlijck sien wat een goede daghen den Hobenier zoude hebben. Ende waer 't dat noyt winter en waer / maer altoos goet ghetempert weder / ende dat noyt bloemen noch vruchten en zouden gebreken / wat een veruoeginghe zoude hy hebben ? Maer soo langh als wy in dit leven sijn / is het onmogelijck : men moet altoos sorghe draegen teghen dat het een water zal gebreken / het ander te doen komen. Dit hemelsch water comt somtijlen als den Hobenier alderminst op sijn hoede is. Het is wel waer / dat in 't beginsel vpkants altydts comt nae een lanck inwendigh ghebedt / want den Heere heft dit voghelken op van den eenen trap tot den anderen / ende leght het alsoo in het nest / op dat het ruste. Als hy dat een lange poose heeft sien vliegghen / hem pynende met den verstande / den wille / end' alle sijn crachten om Godt te soecken / end' hem te behagghen / soo wilt hy dat doock in dit leven loonen. End' hoe groot is den loon ? Die genoegh is / om op eenen ooghenblick wel te betaelen alle den arbeidt die daer in magh wesen.

Wesende dan de ziele alsoo becommert met Godt te soecken / soo geboelt sy met een soete ende obergroote verheuginge / dat sy bycans teenemael van haer selven gaet / op maniere van slawate / soo dat den asem haer begeest / ende alle de lichaemelijcke crachten / in der voegen / dat sy oock de handen niet sonder groote pijn en can verroeren : de oogen sluyten sonder dat sy die wil sluyten : ende als sy die open houdt / soo en siet sy by nae niet : noch als sy leest en can sy geen Letter noemen / ende quaelijck can sy die onderkennen ; sy siet wel dat daer Letteren zijn / maer door dien het verstant niet en helpt / soo en can sy niet lesen / al wilt sy oock : sy hoort / maer sy en verstaet niet 't ghene sy hoort ; in der voegen dat de sinnen haer nergens toe en dienen / dan alleen om haer niet tot haeren contentemente te laeten / ende alsoo beletten sy haer meer. Te willen spreken / is te vergeefs / want sy niet een enkel woordt formeren en can : ende al cost sy dat doen / soo en heeft sy geen macht om het selve te prononceren / want alle uytwendige cracht wordt verlozen / ende de inwendige cracht der ziele wordt vermeerdert / om beter te mogen genieten haer glorie. De uytwendige vzeught die men geboelt / is groot / ende seer kennelijck. Dit gebedt en hindert niet / hoe langh dat het oock duert : immers 't en heeft my noyt gelet ; ende my en gedenckt niet / dat ick / als den Heere my dese gratie dede / ober soo sieck als ick was / eenige pijn geboelt hebbe / mijn sieckte wierdt eer daer door vermindert. Maer wat quaet can doch doen een soo groot goet? Het is een soo kennelijcke saecke door de uytwendige wercken / dat men niet en can twiiffelen / oft daer is groote occasie geweest / gemerckt dat alle de crachten met een soo groote

groote vermakinge ontnomen zijn / om de selve te vermeerderen.

Het is wel waer / dat het selve in't beginnel soo lichtelick doorz passeert / dat noch doorz uytwendige teeckenen / noch doorz het begeben der sinnen soo wel verstaen can worden om dat het soo rasselijck doorz-passeert / nochtans merckt men wel aen de overbloedighydt der gratien / dat de claerheydt der Sonnen / die daer geschienen heeft / groot is geweest / gemerckt sy de ziele alsoo gesmolten heeft. Ende dat men dit notere / want nae mijn duncken hoe langh den tijdt soude mogen wesen / dat de ziele alsoo gestelt is in het ophouden van alle de crachten / hy immers seer cort is ; is het een halbe ure / soo is het seer langh ; ende noyt / soo my dunckt / ben ick soo lange daer in geweest. Het is wel waer / dat men qualijck geboelen can hoe langh men daer in is / mits dien men niet en geboelt : maer ick segge / dat altemets niet seer langh en is oft daer comt eenige van de crachten tot haer selven. Den wille is die het werck houdt staende : maer d'ander twee crachten begeben hun sterfsondt om moepelijck te vallen : als den wille blijft stille staen / soo haelt hy die wederom op / ende sy blijven soo noch een weynigh / maer dragen wederom nae het leven. Hier in connen sommige uren des gebedts doorz gebrocht worden / ende woorden oock doorz gebrocht : want als de twee crachten / beginnen droncken te worden / ende hun te verleckeren aen dien Goddelijcken wijn / soo verliesen sy haer selven lichtelijck wederom om te beter gewonnen te zijn / ende bergeselschapen den wille / ende verbljden hen alle drie. Maer dit teenemael verlozen gaen / ende te wesen sonder imaginatie op het (want / nae dat my

dunckt / soo woort de selve oock teenemael verloren / duert seer corten tijdt / alhoewel sy niet soo teenemael tot hun selven en keeren / oft sy connen eenige uren langh wesen als bestaemt / Godt den Heere de selve al soetkens / wederom beginnende tot hem te trecken.

Wy sullen nu comen tot het binnenste van 't ghene dat de ziele hier is gevoelende. Dit magh uytseggen de ghene die 't weet / want men can het niet verstaen / hoe veel min seggen? Doen ick dit wilde schrijven / nae dat ick gecommuniereert hadde / ende uyt dat gebedt quam daer ick af schrijve / was ick overpepsende wat de ziele in dien tijdt was doende. Den Heere seyde my dese woorden: Dochter, sy verdoet haer teenemael, om meer in my te comen, ende sy en is nu niet die leeft, maer ick ben't: ende want sy niet en can begripen't ghene sy verstaet, soo is het al verstaende niet verstaen. Die dit geproeft sal hebben / sal hier af get connen verstaen / want 't en can niet claerder gesepdt worden / om dat soo dunster is 't ghene daer gebeurt. Alleenelijck zoude ick comen seggen / dat het schijnt dat men by Godt is / ende men houdt daer sulcke versekerthept van / dat men geenssints en can laeten te gelooven. Hier begeben haer alle de crachten / ende worden opgehouden / in der boegen / dat men geenssints / soo ick gesepdt hebbe / mercken en can dat sy wercken. Was sy overdenckende eenigh mysterie / soo gaet dat soo uyt de memorie / als oft sy daer noyt eenige van gehadt en hadde; leest sy yet / soo en gedenckt haer niet wat sy gelesen heeft / oft waer sy gebleven is: ende het selve gebeurt in 't bidden / in der boegen / dat de vleugelen van dit onopelijck Depelken der memorie hier verbzant worden / ende dat het hem niet

niet meer roeren en can. Den wille moet wel becommert wesen met lief te hebben / maer hy en verstaet niet hoe dat hy lief heeft. Is 't dat het verstandt verstaet / soo en verstaet men niet hoe dat het verstaet / immers 't en can niet begripen van 't ghene dat het verstaet. My en dunckt niet dat het verstaet / want soo ick segge / men verstaet dat niet. Ick en can dit niet verstaen. My over quam in 't beginsel een onwetentheyt dat ick niet en wist dat Godt in alle dingen was: ende want my docht dat hy my soo nae was / docht het my onmogelijck te wesen. Om te laten te gelooven dat hy daer was / en conde ick my niet begeben / om dat my docht / dat ick bijcans claerelijck gemerckt hadde dat daer was sijn teghenwoordighheyt selve. De ghene die niet gestudeert en hadden / seyden my / dat hy daer alleenelijck en was door de gratie. Ick en coste dat niet gelooven / want / soo ick segge / my docht dat hy daer tegenwoordigh was / ende alsoo was ick in dubbinge. Een seer geleert man van de Orden van Sinte Dominicus verlostte my van dese twijffelachtighheyt / my seggende dat hy present was / ende hoe dat hy hem aen ons was mede-deplende / welck my eenen grooten troost was. Men moet noteren ende verstaen / dat dit Hemelsch water / ende dese alder-grootste gratie des Heeren / de ziele altijts laet met seer groots winningen / soo ick nu seggen sal.

HET XIX. CAPITTEL.

Sy vervolght de selve materie, ende verclaert de werckingen die desen trap des gebedts in de ziele is werckende. Sy raedt seer, dat men niet achterwaerts en keere, noch het gebedt verlaete, al waer't dat yemant nae dese gave wederom quaeme te vallen. Sy toont de schade die overcomen soude de ghene, die dit niet en onderhouden. Het is weerdigh genoteert te zijn, ende is seer troostelijck voor de crancken, ende voor de sondaren.

De ziele blijft van dit gebedt ende bereeninge behouden e en seer groote teerhepdt / in der voegen dat sy haer wel zoude willen verdoen / niet door pijn / maer door eenige vzeughdige traenen : sy bindt haer daer af begoten / sonder die te gevoelen / oft te weten wanneer oft hoe sy die gestort heeft / maer het is haer een groote vermakinge / te sien / dat de groote cracht des vpers gebulschit is met water welck 't selve meer doet wassen. Dit schijnt Hebzeusch te zijn / ende is nochtans alsoo. My is in desen standt des gebedts altemet gebeurt / dat ick soo van my selven was / dat ick niet en wist oft het droom was / oft in der waerhepdt alsoo gebeurt was de glorie die ick gevoelt hadde : ende siende my soo overgoten met water / welck my sonder pijn met sulcken rashepdt ende snellighepdt affiep / dat het scheen te comen bloeden uyt de wolcke des Hemels / sagh ick wel / dat het geen droom geweest

weest en was. Dit was in't heginfel als het met
 der haeste overginck. De siele blijft wonderlijck
 versterckt / soo dat al waer't datmen haer op dien
 ooghenblick om Godt wel verscheurde / het haer
 eenen grooten troost wesen zoude. Daerzijn hoo-
 ghe beioften / ende vroomme proposten / de vie-
 righeyt der begheerten / het heginnen de werelt
 grootelijcks te haten / ende te doorsien haer ijdel-
 hepdt. Sp is tot veel meerder voortganck ende
 hoogheyt ghecomen dan in de voorleden ghebe-
 den / ende de ootmoedigheyt is seer ghemee-
 dert ; want sp siet claerlijck dat sp een soo uptnemen-
 de ende hooge gabe niet vercregen en heeft door
 haere neerstighepdt / noch dat sp daer toe yet ge-
 daen en heeft om die te halen / oft om te houden.
 Sp siet claerlijck dat sp des alderontweerdighste
 is / want daer de Sonne veel schijnt / en blijft
 geen spinne webbe verborgen : sp siet haer allen-
 dighepdt. De ydel glorie bliedt soo van daer /
 dat haer niet en dunckt dat sp die sonde connen
 hebben / want nu ooghen-schijnigh is het lut-
 tel oft niet dat sp vermagh / mits sp daer toe nau-
 welijck consent gegheben heeft ; maer het schijnt
 datmen alle haere sinnen de poozten gestoten heeft /
 op dat sp den Heere beter souden moghen genie-
 ten : sp blijft alleene met hem ; wat can sp anders
 doen dan hem lief hebben. Sp en siet / noch en
 hoozt / 't en waer door ghewelt / maer moet cley-
 nen danck gheweten worden. Daer nae comt
 haer haer voorleden leven te bozen / ende de groo-
 te bermhertighepdt Godts / ende sulcks in der
 waerheyt / sonder dat het verstandt behoeft veel te
 zetsen ende te jaghen ; want daer siet sp al gecockt
 't ghene sp moet eten ende verstaen. Van haer
 selven siet sp dat sp de helle verdient / ende datmen
 haer castijt met glorie. Sp verdoet haer selven in

Godts lof / end' ick wilde my nu wel te niete doen. Gehenedijdt moet ghy zijn / o mijnen Heere / die van eenen soo vuylen poel / als ick ben / soo claer water maekt / om op uwe tafel gestelt te worden. Gheloft moet ghy zijn / o banquet der Enghele / dat ghy aldus wilt verheffen eenen soo smooden wozin. Desen voort-ganck blijft eenen tijdt lanck inde ziele.

Sp magh nu / aenghesien sy claerelijck verstaet dat de vzych haer niet toe en behoort / daer af beginnen upt-te-deplen / sonder haer selven te vergheten. Sp begint teeckenen te gheben van een ziele de welcke Hemelsche tresoozen is bewaerende / ende begeerten t' hebben van die een ander mede te deplen / ende Godt te bidden dat sy niet alleen en moghe rijck zijn. Sp begint haeren eben-naesten behulpigh te zijn sonder dat bykants te geboelen / ende yet upt haer selven te doen; de ander verstaen't / want den reuck bande Bloemen is nu soo gewassen / dat hy hen nae de selve doet haken. Sp verstaen dat sy deughden heeft / ende sien dat de vzeught aenlockende is / ende souden wel willen mede eten. Als dese aerde wel gegraben is met swaerigheden / ende vervolgingen / ende tegensprekingen / ende sieckten (want ick meyne wel / dat luttel zijn die sonder dit hier toe geraecken) ende als sy wel doorspit is / by en los wesende van eygensoeckelijckheyt / het water dzinght daer soo in / dat het bycans noyt upt en drooght: maer is het een aerde die noch beneden in d'aerde blijft / ende soo vol doornen als ick in't beginsel was / ende noch niet af-getrocken van de occasien / noch soo danckbaer niet als wel verdient soo grooten gabe / alsulcken aerde wordt wederom droogh. Ende als den Hoerhier onachtsaem is / en den Heere door sijn goedertierentheyt / niet en begeert

geert wederom te reghenen / soo schickt alsulcken hof verlozen : want my sulckx altemet geschiet is / dat ick my daer af seer verwonder e: ende waer het my selver niet gebeurt / ick en soude't niet connen gelooben. Ick schrijbe dit tot troost van crancke selen, ghelijck de mijne is / op dat sy noyt en wanhopen / noch laten te betrouwen op de grootheid Gods / al is het dat sy hoogh verheben zijnde / als is dat hen den Heere tot hier toe brenghet/comen te vallen. Dat sy den moet niet verlozen en gheben / is't dat sy niet teenemael willen verlozen gaen; want de tranen winnen't al / ende 't een water treckt het ander.

Een vande redenen waer dooz ick my betwecke (wesende de ghene die ick ben) om gehoorsaem te zijn in dit te schrijben / ende rekeninghe te gheben van mijn boos leven / ende te verhalen de ghenaden die den Heere my ghedaen heeft / sonder hem ghedient maer seer vergramt te hebben / is gheweest dese : (ende voorwaer ick wilde hier wel groote authozitept hebben / op datmen my dit te beter zoude ghelooben. Ick bidde den Heere dat hy my die wille verleenen) Ick segghe dat niemant den moet verlozen en ghebe van de ghene die begost hebben het gebedt te oefenen / met te segghen : Begheve ick my wederom tot quaet, soo is het erger om voort te gaen in de oeffeninghe des selfs. Ick gheloobe het / als hy het gebedt verlaet / ende hem niet en betert van het quaedt / maer als hy dat niet en verlaet / soo magh hy wel betrouwen dat het hem sal brenghen tot de haben des lichts. Den vijandt heeft my dit aengaende seer bestreden / ende ick lede soo veel / my latende duncken dat het luttel ootmoedighyit was 'tselbe te oefenen / wesende soo boos / dat ick dat verliet / soo ick boven geseyde hebbe

hebbe / anderhalf jaer / oft ten minsten een jaer
 lanck / want van het half jaer en ghedenckt my
 niet wel. Ende dit en soude anders niet geweest
 hebben / noch en was oock anders niet / dan dat
 ick my selven ginck steken inde helle / sonder
 dubbelen te behoeven die my derwaerts zouden ley-
 den. Och lieven Heere / wat een groote verblint-
 hejdt is dit ! ende hoe wel weet den dubbel / wat
 hy doet als hy dit beneersticht ! Dien verrader
 weet wel / dat hy moet verlozen schikken een siele
 die het ghebedt met standt vastigheyt blijft hou-
 den / ende dat soo menighen val als hy haer aen-
 henght / haer naermaels dooz de goedtheydt
 Godts helpt om eenen hoogheren spronck te
 sprenghen inden dienst Godts.

O mijnen soeten Iesu , wat is het te sien een
 die hier toe ghecomen zijnde in eenighe sonden ge-
 vallen is ? Als ghy dooz uwe barmhertighejdt
 haer wederom de handt biedt ende haer opheft /
 hoe wel verstaet sy dan de menighe van uwe
 grootheden / ende haer allendigheyt ! Hier is het
 dat sy haer oprecht verdoet / ende uwe grootheden
 bekent : hier is het dat sy haer ooghen niet en
 derst om hoogh slaen : hier is het / dat sy die opheft
 om te verstaen wat sy u schuldigh is : hier toonen
 sy haer devoot tot de Coninghinne des hemels /
 op dat sy u bezedige : hier aenroeft sy de Hepli-
 ghen / de welcke ghevallen zijn nae dat ghy hun
 gheroepen hebt / op dat sy haer helpen zouden :
 hier is het dat haer dunckt / dat noch te veel is't
 ghene dat ghy haer gheeft / want sy siet / dat sy
 niet weerdigh en is de aerde daer sy op is treden-
 de : hier is het datmen tot de Heplighe Sacra-
 menten gaet : hier is het levende gheloof / dat in
 haer blijft dooz het aenmerken van de cracht / die
 Godt in de selve ghestelt heeft : hier is het dat sy
 u looft /

a looft / van dat ghy alsulcken medecijne ende sal-
 de booz onse wonden hebt achter ghelaten / die de
 selve niet alleen uytwendelijck ghenesen / maer
 teenemael wegh nemen. Sy verwondert haer
 hier af. Ende wie is / o Heere van mijn siele / die
 hem niet verwonderen en sal van een soo groote
 bermhertigheyt / ende soo uytnemende ghenae-
 teghen een soo leelijcke ende afsgrijfelijcke verra-
 derij? Dat ick niet en weet / hoe dat my het her-
 te niet en bzeckt als ick dit schrybe / om dat ick soo
 boos ben. Met dese traenkens die ick hier stozte /
 ende die ghy my verleent (zijnde water uyt eenen
 soo quaden put / soo veel als my aengaet) schijnt
 het dat ick betaelinghe doe booz soo groote ver-
 raderijen / altydts quaedt doende / ende u verwe-
 kende om te niet te doen de gratie die ghy my
 verleent hebt. Gheeft hen doch cracht / o Heere /
 maecht claer een soo troubel water / immers op
 dat ick niemanden occasie en ghebe tot tentatie
 om te oordeelen / ghelijck ghy my die ghegheven
 hebt / denckende ; waerom dat ghy o Heere / an-
 dere seer heylighe personen achterlaet / die u al-
 tydts ghedient ende ghearbeydt hebben / ende in
 de Religie opgebracht zijn / ende Religiensen zijn /
 ende niet als ick die niet dan den naem en hebbe /
 ende claerlijck sie dat ghy hen die gratie niet en
 verleent die ghy my verleent hebt. Ick sie wel /
 o mijn Godt / dat ghy hen den loon zijt bewae-
 rende / om hen dien seffens te gheben / ende dat
 mijn cranckhepdt dit van doen heeft. Sy lieden /
 als die sterck zijn / dienen u nu daer souder / ende
 ghy tracteert hen als die sterck zijn / ende niet
 epghensoeckigh. Maer niet te min u is kenne-
 lijk / o Heere / dat ick dickmaels booz u gheroe-
 pen hebbe / ontschuldighende de personen die
 teghen my murmurerden / want my bocht dat

sy meer dan gelijk hadden. Dat was doen / o
 Heere / nae dat ghy my alsoo hadt begonst te be-
 waeren door uwē goetheyt / om dat ick u soo seer
 niet meer en zoude vergrammen ; ende ick my
 was afstreckende van al't ghene daer my docht
 dat ick u hadde in connen verstoozen ; dat soo saen
 ick dit dede / ghy / o Heere / begonst uwē tre-
 soozen booz uwē Dienst-maeght open te doen. Het
 schijnt / dat ghy anders niet en waert verwach-
 tende / dan dat ick in my zoude hebben begeerte
 ende bereydtel om die te ontfangen / gelijk ghy
 my die oock terstondt begost niet alleen te ge-
 ben / maer oock te willen datmen zoude verstaen
 dat ghy my die waert gebende. Dit verstaen
 zijnde / begoste men goede opinie te hebben van de
 ghene / die elck een niet wel en kende / noch en wi-
 ste hoe quaedt dat sy was / hoewel dat seer was
 uytverschijnende. Murmuratie ende persecutie be-
 gonst van stonden aen op te staen / ende nae dat
 my dunckt / met groote reden ; ende daerom en
 droegh ick oock op niemant vijandschap / maer
 ick badt u / dat ghy zoudt aensien de reden die sy
 hadden. Sy seiden / dat ick my wilde heyligh
 maecken / ende dat ick nieuwiggheden versierde ;
 wesen ick doen noch verre van in alles mijnen
 Regal te onderhouden / oft ghelijck te wesen aen
 de seer goede ende heylige Nonnen die in't Con-
 bent waeren ; ick en geloobe oock niet dat ick
 daer toe comen sal / 't en zy dat Godt door sijn
 goedtheyt van sijner sijde dat al wercke : ick was
 eer sulckx om het goet wegh te nemen / ende ma-
 nieren in te brengen die sulckx niet en waeren ;
 ten minsten dede ick daer mijn beste toe / ende in
 het quaedt vermocht ick veel ; dusdan berispen sy
 my sonder hunne schuldt. Ick en segge niet dat
 het alleen Nonnen waeren / maer oock ander per-
 soonen :

soonen: sijn openbaerde my de waerhejdt / overmits ghy dat waert gehengende.

Lesende eens mijn Getijden (naedemael ick altemet dese tentatie hadde) ende comende tot het versken welck seght / Justes es Domine [Heere ghy zijt rechtveerdigh] ende uwe oordeelen / begonst ick te pepsen hoe waerachtigh dat dit was : want hier in en hadde den dupbel noyt macht om my soo verre te tenteren dat ick zoude getwijffelt hebben / dat ghy / o Heere / alle goet waert hebbende / noch in eenigen punct des gelcofs : my docht eer dat hoe meer sijn den cours der nature te boven waeren gaende / ick dat te vaster hielde / ende't causeerde my groote devotie. Dooz dat ghy almachtigh zijt / waeren in my besloten alle de grootdadigheden / die ghy my zoudt hebben connen doen ; ende hier aen / soo segge ick / en twijffelde ick noyt. Soo ick dan pepide / hoe dat het rechtveerdighejdt was / dat ghy aen veel van u groote Dienaeressen / die daer waeren (soo ick geseyt hebbe) waert toe laetende / dat sijn niet en hadden de smaeckelijckheden ende gratien die ghy my waert gebende / wesende ick sulckx als ick was ; soo hebt ghy my o Heere geantwoordet : Dient ghy my, ende en moeyt u daer niet mede. Dit was het eerste woordt / dat ick verstondt dat ghy my waert seggende / ende oversulckx was ick seer bestaen. Doch sal ick dese maniere van verstaen beneden uytleggen met noch andere dingen. Ick en verhael dit hier niet / om niet buyten propost te gaen : ick meyne wel dat ick genoegh daer buyten gegaen ben / ende en weet by nae niet wat ick geseydt hebbe. 't En can niet min wesen / oft u Eerw. moet dese uytspzongen berdzaeen : want als ick sie hoe my Godt berdzaeen heeft / ende dat ick my in desen staet

staet binde / soo en is't geen wonder / dat ick ver-
 liefe den inhoudt van 't ghene dat ick segge / oft
 seggen moet.

Godt gebe / dat dit magh wesen alle mijn sot-
 ternije / ende dat sijne Majestejt niet meer en ge-
 henge / dat ick soude macht hebben om in 't min-
 ste tegen hem te wesen / eer wille hy my vernie-
 len in desen oogenblick daer ick nu in ben. Het
 is nu genoegh om te sien sijn groote barmhertig-
 heden / dat hy niet eens maer dickwils soo groo-
 te ondancckaerhejdt vergeven heeft. Het ghene
 dat Sinte Pieter eens geschiedt is / is my soo
 dickwils geschiedt / soo dat den dupbel my met
 recht tenteerde / dat ick geen bysondere vriendt-
 schap en behoorde te soecken by den ghene dien ick
 soo opentlijck was vijandschap betoonende.
 Wat een groote verblindthejdt was dat ? Waer
 meynde ick / o mijnen Heere / remedie te vinden /
 dan by u ? Wat een sotternije is het te mijden het
 licht / om altoos te gaen suckelen ! Wat een hoo-
 beerdige oodtmoedighejdt verweckte den dupbel
 in my / als daer is / niet te steunen teghen den pi-
 laer oft stock / die my moet teghen houden / om
 soo swaeren val niet te doen ? Ick crupce ende se-
 gene my nu ; ende my en dunckt niet dat ick in
 eenigh periculeuser perijckel gesteken hebbe / dan
 geweest is desen bondt / die den dupbel my in
 gaf onder 't decksel van ootmoedighejdt. Hy stack
 my in 't hooft / hoe dat ick een soo snoode creatue-
 re / ende die soo groote gaben ontfangen hadde /
 my soude derven begeven tot het gevedt ; dat
 my genoegh was dat ick las 't ghene daer ick
 in gehouden was / gelijk alle d'andere ; hoe ick /
 mits ick dit noch niet wel en dede / noch wilde
 meer doen : dat het was een versmaedenisse ende
 clemnachtejnge van de gratien Godts. Het was
 wel

wel goet dit te peysen ende te verstaen / maer dat
 te werck te stellen / dat was het meeste quaet. Ge-
 benedijt moet ghy zijn / o Heere / dat ghy't met
 my soo geremedicert hebt. My dunckt / dat die
 geweest is een beginsel van de tentatie die
 hy Judas aendede : dan den schelm en dorst my
 niet soo opentlijck aen comen / maer allenghskens
 zoude hy my gebrocht hebben tot het selve daer
 hy hem toe-gebrocht heeft. Dat om de liefde
 Godts hier op acht nemen de ghene die hem in't
 bidden oeffenen. Sy moeten weten / dat mijn le-
 ven veel quaeder was / geduerende den tijdt dat
 ick het gebedt niet en oeffende. Dat men besie /
 wat een goede remedie den vijandt my gaf / ende
 wat een aubolige ootmoedighent / te weten / een
 groote onruste in my. Maer hoe was het moge-
 lijck dat mijn ziele soude rusten ? Dese miserabele
 verliet haer ruste : sy hadde booz oogen de gra-
 tien ende gaben / ende sagh dat de aertsche ge-
 noeghelijckheden / niet dan walginge en waeren.
 Ick verwondere my / hoe dat sy dat conde door-
 comen : het was met hope ; want / nae dat ick nu
 indachtigh ben (ende dit is nu geleden meer
 dan een-en-twintigh jaeren) ick en was noyt
 sonder propoost van wederom te keeren tot het
 gebedt / maer ick beydde tot dat ick zoude heel
 supber wesen van sonden. Och hoe verdoolt was
 ick met die hope ! Tot den dagh des oordeels had-
 de my den dupbel alsoo wel houden gaende / om
 my van daer nae de Helle te voeren. Oversulckes
 als ick besigh was met lesen ende bidden (welck
 was om te sien de waerheydt / ende den quaeden
 wegh dien ick volghde) ende den Heere dickmael
 met tranen aenriep / soo was ick soo boos / dat icks
 de oberhandt niet en cost hebben. Wesende dan
 hier af-getrocken / ende gestelt zijnde in tijdt-
 passe-

passeringen met veel occasien / ende cleyne hulpe /
 Jae ick zoude derselven segghen gheene / dan om my
 te doen vallen ; wat cost ick anders verwachten /
 dan't ghene ick gheseyt hebbe ? Ick geloobe dat
 veel voor Godt verdient heeft sekeren seer ghe-
 leerden Predickheer / om dat hy my uyt dien slaep
 dede ontwaaken. Hy dede my (soo ick meyne dat
 ick gheseyt hebbe) alle veertien daghen t'onser
 Heere gaen / ende vandit quaedt begonst ick we-
 derom tot my selven te comen / hoe wel ick niet en
 liet te misdoen teghen den Heere. Maer want ick
 den rechten wegh niet verlozen en hadde / soo
 ginck ick den selven in / alhoewel boecken voor
 boecken / ende dan vallende / dan wederom op-
 staende. Ende die niet op en houde van gaen / ende
 al voort te gaen / die gheraecht / al is het laet. My
 dunckt / dat den wegh verliesen niet anders en is /
 dan het ghebedt verlaeten / Godt wilt ons daer af
 bewaeren / voor wien het is.

Hier uyt can men verstaen (ende datmen dit
 wel waerneme om de liefde Godts) dat al is't
 dat een siel soo verre comt dat haer Godt soo
 groote gratien verleent in't ghebedt / sy op haer
 selven niet betrouwen en moet / aenghesien sy can
 vallen / ende dat sy haer gheenssints in de occasien
 en behoort te steken. Dat men daer wel op lette /
 door dien daer veel aenghelegghen is / want het be-
 drogh dat den vijandt naederhandt can besteken /
 al is het dat de gabe sekerlijck van Godt is / is
 daer in ghelegghen / dat den schelm hem beheyt
 met de selve gabe soo verre als hy can. Ende
 voor personen die niet opghewassen en zijn in
 de deught / noch verstorben / noch teene-mael af-
 ghetrocken / mits sy hier noch niet sterck ghe-
 noegh en zijn / soo ick voortaan seggen sal / om
 haer te stellen in de occasien ende perijckelen / al
 hadden

hadden sy noch soo goede begeerten ende propo-
 sten / is dit een seer goede ende bequaeme leerin-
 ge / ende 't en is de mijne niet / maer sy is van
 Godt gegeven ; ende daerom wilde ick wel / dat
 de onwetende personen / gelijk ick / die wel wi-
 sten : want al is het dat een ziele in desen staet is /
 soo en moet sy nochtans op haer selven niet be-
 trouwen om den strijdt te beginnen / maer sy sal
 genoegh doen is het dat sy haer can beschermen.
 Hier heeft sy wapenen van doen om haer te be-
 schermen tegen de duybelen / want sy noch niet
 sterck genoegh en is om teghen hen te strijden /
 ende de selve onder de voeten te treden / als doen
 de ghene / die in den staet zijn daer ick af spreken
 sal. Dit is het bedroggh daer den vijandt mede
 uytstrijckt : want als een ziele haer soo nae by
 Godt siet / ende dat sy verstaet de differentie die
 daer is tusschen het Hemelsch ende Wereltsche goet /
 en dat sy aensiet de liefde die de Heere haer toont /
 uyt dese liefde spruyt een betrouwen ende verse-
 kerthejdt van niet te verliezen 't ghene dat sy ge-
 niet. Haer dunckt dat sy den prijs seker siet / ende
 dat niet mogelijck en is / dat sy een dinck / welck
 soo genoegelijck ende behaegelijck is oock vooz
 dit leven / zoude verlaeten vooz een soo versmade-
 lijck ende vuyt dinck / als de wellustigheyt is. Ende
 dooz dit betrouwen neemt haer den duybel af het
 luttel betrouwen dat sy van haer selven moeste
 hebben / ende / soo ick segge / sy steeckt haer inde
 perijckelen / ende begint met eenen goeden peber
 van de vruchten sonder mate uyt te geven / mey-
 nende dat sy vooz haer selven niet en behoeft te
 vreesen. Ende dit en geschiedt uyt geen hoo-
 verdije / want de ziele verstaet wel dat sy van haer
 selven niet en vermagh ; maer uyt de groote be-
 trouwinge op Godt / ende sonder discretie / want

Hy en aenschiet niet dat sy noch al te jonge Pluutkens heeft. Sy magh wel upt den nest gaen / ende Godt treckt haer daer upt / maer sy en is noch niet bequaem om te bliegen / want de deughden en sijn noch niet sterck / ende sy en heeft noch geen experientie om de perijckelen te mercken / noch en weet niet wat schad' het is op sijn selvẽ betrouwen.

Dit was het ghene dat my bedierf / ende hier om / ende om alle andere dingen is het grootelicks van noode dat men eenen Meester hebbe / ende dat men hantere met geestelijke Personen. Ick geloobe wel / dat Godt een ziele / die hy tot desen staet brenghet / 't en sy dat sijne Majesteyt teenemael verlaete / noyt en sal laeten jonstigh te wesen / noch en sal haer laeten verlozen gaen: maer als sy / gelijk ick geseydt hebbe / sal geballen sijn / dat sy om de liefde des Heeren wel nauw toe sie / dat den vijandt haer niet en bedriege / haer doende het gebedt verlaeten / gelijk hy my dede / door een valsche oodtmoedigheyt / alsoo ick nu geseydt hebbe / ende wel dickwils zoude willen seggen. Dat sy haer betrouwen stelle op de goedtheyt Godts / die meerder is dan allen het quaedt dat wy doen comen / ende hy en is niet indachtigh onser ondancbaerheyt / als wy / ons selvẽ kermende / wederom willen keeren tot sijn vriendtschap; noch oock der weldaden die hy ons gedaen heeft / om ons daer af te straffen: jae sy helpen eer dat hy ons genaedigh sy / als de ghene die nu van sijn huyus waeren / ende / soo men seydt / van sijn Broodt geten hebben. Dat men sinder woorden gedachtigh sy / ende insie't ghene dat hy met my gedaen heeft / want ick hebbe eer moede geweest van hem te vergrammen / dan sijne Majesteyt heeft gelaeten my genaedigh te wesen. Hy en wordt noyt moede van geven / noch sijn berrhertig-

hertigheden en connen niet uyt-geput worden: en laet ons niet moede worden van die te ontfangen. Gebenedijt zy sy inder eeuwigheyt Amen. Ende alle dingen moeten hem loben.

HET XX. CAPITTEL.

Sy toont wat differentie daer is tussché de vereeninge ende Opgetogentheydt: sy leert wat opgetogentheydt is, ende verhaelt wat van het goedt dat een ziele heeft, die den Heere door sijn goetheyt tot hem is trekkende, ende wat cracht dat sy heeft. Het is schoon ende wonderlijk om lefen.

Ick wilde wel dat ick met Godts hulpe cost verclaeren de differentie / die daer is tusschen vereeninge ende opgetogentheydt oft opgeheventheydt / oft opbliegen / soo men't noemt / des geests / want dit is altemael een dinck. Ick segge / dat alle dese naemen al een dinck bedieden / welck doek extasis geheeten wordt. * Groot is de avantagie

* Sy seght, dat de opgetogentheydt heeft avantagie ende voordeel boven de vereeninge, dat is te seggen, dat de ziele Godt meerder is genietende in de opgetogentheydt, ende dat Godt de selve daer in meer is verwinnende, dan in de vereeninge. Ende men bevint dit alsoo te zijn: want in de opgetogentheydt verliest men't gebruyck soo wel van de uytwendige als vande inwendighe crachten. Ende als sy seght, dat de vereeninge is het beginsel, middel, end' eynde, soo wil sy seggen, dat de enckele vereeninge bijcans altyts geschiet op een maniere; maer dat in de opgetogentheydt verscheyden trappen zijn, vande welcke som-

mige zijn, gelijk beginsel, andere gelijk middel, ende andere gelijk het eynde. Ende om deses oorfaecke heeft sy verscheyden naemen, sommige daeraf bediende het minder deel, sommige het hoogere, ende het volmaecte, gelijk dat elders uytgeleght wort.

bantagie ende het voordeel dat sy heeft boven de Bereeninge. Sy doet veel hoogere werckingen / ende andere operatien genoegh; want de bereeninge schijnt te wesen beginsel / middel / ende eynde; ende sy is het oock inwendelijck: maer alsoo het eynde van dese veel hoger ende Edelder is / soo is het oock dat sy haer werckingen inwendelijck ende uytwendelijck doet. Den Heere wille dit verclaeren gelijk hy het ander gedaen heeft: want voorwaer en hadde sijne Majesteyt my niet te kennen gegeven op wat maniere oft wijze het can geseydt worden / ick en hadde't niet geweten.

Wy moeten nu aenmercken / dat dit leste water / dat ick geseydt hebbe / soo oberbloedigh is / dat / 't en zy dat de aerde sulcks niet toe en laet / wy ons mogen laeten voorstaen / dat met ons is de wolcke van de groote Majesteyt / diese ober dese aerde uytgiet. Als wy hem dan dancken van dese weldaet / ende ons in goede wercken oefenen naer ons vermeugen / soo dat Godt de ziele / eben gelijk de wolcken (in dien men't soo magh seggen) de dampen van de aerde optrecken; ende hy heft die geheel op van der aerden / ende de wolcke climt op nae den Hemel / ende boert haer mede / ende hy begint haer te toonen de dingen van het rijck dat hy haer bereydt heeft. Ick en wete niet oft de gelijkenisse wel gelijckt / maer met der daet geschiedt het alsoo. In dese op-getogentheden schijnt het dat de ziele in het lichaem

lichaem niet en is / want het verliest merckelijck
sijn natuerlijcke warmte / het wordt allenstken
rout / ende nochtans met groote soetigheyt ende
vernoegen.

Om dit te beletten en is geen middel. In de
bereeninge / gemerckt dat wy alsdan noch in onse
aerde zijn / is daer middel toe / ende wy connen 't
bycans altoos beletten / al is 't dat het ons wat
arheydt ende gewelt cost : hier en is gemeyn-
lijck geen remedie / maer vele overcomt (sonder
datmen daer op pepst oft eenighsins daer toe helpt)
een seer snelle ende crachtige ozybinge / ende ghy
siet ende geboelt dese wolcke oft dien vromen
Brendt opwaerts bliegen / ende u onder sijn
bleugelen nemen (jae ick segge dat men 't ge-
boelt) ende ghy siet dat men 't weghboert / ende
ghy en weet niet waer henen : want al geschiedt
het met vermaeckelijckheyt / nochtans de cranck-
heyt onser natuere doet ons in 't beginsel vreesen :
ende daerom is hier toe een groote couragie / ende
vast opset van noode / veel meer dan tot 't ghene
dat geseydt is / te weten al te wagen wat daer
is / wat daer oock magh af comen / hem leveren-
de in de handen Godts / ende gheerne gaende
daer men ons voert : want ghy wordt opgevoert /
al is het tegen uwen danck : ende dat in sulcker
voegen / dat ick seer dickwils wel wilde weder-
staen / gebuyckende daer toe alle mijn cracht /
specialijck somtijlen als het publicquelijck ge-
schiedden / ende oock seer dickwils in 't secreet /
vreesende bedrogen te zijn. Altemet vermochte
ick het niet met groote vermoetheyt / als een die vercht
teghen eenen stercken Reuse / ende bleef daer nae
wel vermoent : op andere reysen was 't onmoge-
lijck / behalven dat my mijn ziele optrock / ende
bycans den meesten paert mijn hooft / sonder dat

ick dat coste stil houden; jaе оock altemets mijn lichaem / soo dat het opgheheben wierde. Dit is my seiden ghebeurt / maer soo het my eens overquam / doen wy alle te gader inden Choor waeren / ende soo ick wilde ter Communie gaen / nu op mijn knien sittende / was my dat groote pijn / want my docht dat het een vzeinde saeckie was / ende dat daer seer zoude op gelet worden / soo belaste ick de Nonnen (want het is gheschiedt sedert dat ick het officie van Prioressse bediene) dat sy't niet en zouden voorts seggen. Maer op andere tijden / soo ick begoft te mercken dat den Heere het selfde ghinck doen / (ende specialijck eens ten tijde van het Sermoon / wesende daer tegenwoordigh veel edele Jouvrouwen / want het was den dagh van onsen Patroon / soo streckte ick my lanckx henen ter aerden upt / ende sy quamen mijn lichaem houden / ende men coste dat ghenoegh gemercken) hebbe ick den Heere herdelijck ghebeden / dat hy my gheen gaben meer en zoude verleenen met upwendighe teeckenen / want ick was nu moede van soo nauw op mijn hoede te wesen / ende om dat sijne Majestejt my die niet gheben en conde / sonder dat men't moeste ghewaer worden. My dunckt dat hem door sijn goedthejt beliest heeft my te verhooren / want sedert en hebbe ick dat tot noch toe niet meer ghehadt: het is wel waer / dat het noch broegh is.

Het is alsoo / dat my docht als ick't wilde wederstaen / dat ick van onder de boeten met alsulcken cracht opgeheben wierde / dat ick niet en weet waerby dat te ghelijcken / want het was met veel meerder ghevoelt dan de andere dingen die in den gheest gheschieden / ende alsoo bleef ick te enemael ghebzoken: want het is eenen grooten
 strijdt /

strijdt / ende ten lesten het baet my seer luttel /
 mijs het den Heere alsoo beliefde; want daer en is
 geen macht die sijn macht can wederstaen.

Op andere tijden is het hem genoeg / dat
 wy sien / dat hy ons de gabe wilt doen / ende dat het
 aen hem niet en lieght: ende als men door oodt-
 moedigheyt wederstaet / soo werckt het even veel
 als oft men dat teenmael was toelaetende. De
 vruchten die dit werckt / zijn seer groot. In den
 eersten wordt daer geopenbaert de groote macht
 des Heeren / ende hoe dat wy / als het den Heere
 beliest / niet meer machtigh en zijn het lichaem
 teghen te houden / als de ziele / ende dat wy daer
 geen Meester ober en zijn: maer / hoe seer ons
 dat oock spijt / wy bemercken dat daer een boben
 ons is / ende dat dese gaben van hem gegeven
 zijn / ende dat wy van ons selven nergens in
 het minste en vermogen: ende hier door comt
 men tot groote oodtmoedigheyt. Ende ick moet
 belijden // dat het my groote vreesse aen dede / ende
 bysonderlijck in het beginsel / te sien dat een lic-
 haem alsoo van der Werden opgeheben wordt /
 want al is het dat den geest dat met hem op-
 waerts treckt / ende dat het met groote soetigheyt
 geschiedt als men daer niet teghen en is / noch-
 tans en wordt men het gevoelen niet quijdt / im-
 mers ick was alsoo gestelt / dat ick cost verstaen
 dat ick verheben werde. Hier blyckt de Maje-
 stepdt banden ghene die dat doen can / dat eenen de
 haeren te berge staen / ende men blijft houden een
 groote vreesse van soo grooten Godt te bergram-
 men / vermenght niet een seer groote liefde / diemen
 van nieuws bereyght tot den ghenen die men siet
 een alsulcke groote te hebbē tot eenē rotten woorn /
 soo dat het schijnt / dat niet te vreden en is al-
 leen de ziele soo waerachtelijck tot hem te trecken /

maer hy begeert oock het lichaem / niet teghens-
staende dat het soo sterffelijck is / ende van een soo
vuple aerde daer het hem door soo vele sonden toe-
gelizocht heeft. Noch spruyt hier uyt een seer
wonderlijcke afgeschepdenthepdt van alle din-
gen / die welcke ick niet en zoude connen seggen
hoe sy is : my dunckt / dat ick magh seggen / dat
sy eenighsins verschepden is / ick segge meerder
dan de andere die alleen den gheest aengaen :
want aengesien men nu booz soo veel als aen-
gaet den geest / gecomen is tot een geheele af-
geschepdenthepdt van alle dingen / soo schijnt
het / dat den Heere begeert / dat het lichaem het
selve oock te wercke stelle / ende men cruyght eenen
nieuwwen afkeer van de dingen dese wereltes /
waer door ons dit leven wel verdrietiger wordt.
Hier op volghet een verdriet / welck wy ons selven
niet en connen aendoen / noch oock dat gecomen
zijnde / niet en connen quijt worden.

Ick zoude dit groot verdriet seer wel willen
verclaeren / maer ick vreesse dat ick niet en sal con-
nen ; ick sal nochtans wat seggen by aldien ick
can. Ende men moet weten / dat my dese dingen
overcomen zijn langh nae alle de visioenen ende
beropenbaeringen die ick beschrijven sal / ende
nae dat ick gewoon was te bidden / waer in den
Heere my groote soetigheden ende hermaeckingen
plagh te geben. Teghentwoordelijck / naedemael
dat sulcks altemet niet op en hout / hebbe ick mee-
stendeels ende gemepnelijck die pijn daer ick nu af
spreken sal. Sy is altemet meerder / altemet min-
der. Ick wil nu spreken van als sy meerder is :
want al hoe wel dat ick hier nae seggen sal van
de groote crachten oft drijvingen die my aen-
quamen als den Heere my wilde de opgetogent-
heden verleenen / nochtans dunckt my dat daer
niet

niet anders te sien en is / dan een seer lichaemelijcke saecke ten aensien van een seer geestelijcke. Ende ick meyne wel dat ick dit niet te hoogh en verheffe ; want dese pijn alhoewel de ziele die gheboelt / schijnt te wesen met vergheselschappinghe des lichaems : jae het schijnt dat sy daer beyde af deelachtigh zijn : ende nergheens en is daer soo uttermaeten groote verlatenisse als hier is / tot de welcke / soo ick gesept hebbe / wijs gheen oorsaecke en zijn / dan dickwoils comt ons onversiens een begeerte over / end' ick en wete niet hoe dat sy verweckt wort / maer sy doordringht de heele ziele op eenen oogenblick / ende beghint haer soo moepelijck te vallen / dat sy te-nemael op-climt boven haer selven / ende boven al dat gheschapen is / ende Godt laet haer soo berlaten van alle dinghen / dat / hoe seer sy oock arbejdt / gheene ter werelddt en schijnt te wesen die haer gheselschap houde / noch sy en zoude die begeeren dan alleenijck in dese verlatentheyt te sterben. Het baet wepnigh / dat-men haer aenspreke / oft dat sy haer selven alle mogelijk gewelt aendoe om te spreken / om dat haren gheest / al dede sy noch soo veel / hem dese verlatentheyt niet ghyt en maect. Ende al dunckt my / dat Godt alsdan alder-verste van haer is / soo maect hy haer somwplen deelachtigh van sijn grootheden op die wonderlijckste maniere die-men zoude moghen bepepsen / end' alsoo en can het niet gheseyt worden ; end' ick en meyne niet dat het permande ghelooven oft verstaen zal / dan die 't ghepasseert heeft : want 't en is geen mede-deplinghe om te troosten / dan om te thoonen de reden / die een siel heeft om haer te bedroeven / van dat sy absent is van het goet dat in hem heeft alle goet.

Door dese mede-deplinghe wast de begheerte |

ende oock de groote verlaetenisse daer sy haer in fiet met een soo subtijle ende doorsznijdende pijn / dat alhoewel de ziele gestelt is in dese woestijne / sy doch / soo my dunckt / wel nae de Letter magh seggen (ende by avontueren heeft den Coninghlijcken Propheet dit gesepdt wesende in gelijcke verlaetentheydt ; behalven dat Godt die aen hem als een Heyligh Persoon / te gevoelen gegeven heeft op een meer excessibe ende uptstekende maniere) *Vigilavi, & factus sum sicut passer solitarius in tecto.* [Ick hebbe gewaect / ende ben geworden als een eensaeme Mussche op't dack.] Ende alsoo comt my alsdan dat Vers te bozen / dat my dunckt dat ick 't selve in my sie : ende my is eenen troost / dat ick sie dat andere Persoonen oock soo groote verlaetentheydt in hen gevoelt hebben / hoe veel te meer alsulcke ? Soo dan schijnt het dat de ziele in haer selven niet en is / maer op het dack oft sop van haer selven ende van alle dat geschaepen is / want my dunckt / dat sy noch is boven het alderhooghste dat in de siel is.

Op ander reysen gaet de siel als een die in sijn untersten gheperst ende gedwongen is / seggende ende vraegende aen haer selven / Waer is uwen Godt ? Ende het is te noteren / dat ick eerst niet wel en wiste wat dese Versen in het Spaensch gesepdt waeren : maer naederhandt doen ick 't verstonde / was my een solaes te sien dat my den Heere die in mijn memorie gebrocht hadde / sonder dat ick daer op gepeest hadde. Op andere tijden was ick indachtigh 't ghene

dat

dat Sinte Pauwels seght / dat hy der wereldd
gecrupst is. Ick en segge niet dat dit alsoo is /
want dat sie ick mi ; maer my dunckt dat de siel
alsoo gestelt is / dat sy geenen troost ontfanght
van den Hemel / ende dat sy oock daer niet en is ;
noch sy en begeert die niet van der aerden / ende
sy en is daer oock niet / maer hanght als gecrupst
tusschen Hemel ende aerde / al lijdende / sonder dat
haer van eenigh quaertier secours ende onder-
stande comt. Want het ghene dat haer van den
Hemel comt / het welck is / soo ick gesept hebbe /
een soo wonderlijcke kennisse Godts / verre boven
alle dat wy mogen begeeren / is om haer meer-
der torment aen te doen / want sy doet vermeer-
deren de begeerte / in sulcker voegen / dat de
groote pijn / nae mijn duncken / altemet het ge-
voelen beneemt ; maer dat duert niet seer langh.
Het schijnt dat het eenige passagien des doodts
zijn / behaiben dat dit liyden soo groote genoegh-
te met hem brynght / dat ick niet en wete waer-
hy te gelijcken. Het is een felle soete Martellie :
want niet met allen van alle Werdtliche dingen /
dat aen de ziele zoude verhooght worden / en staet
haer aen / al waer het van 't ghene dat haer meest
pleeght behagelijck te wesen : ter stondt schijnt het
dat sy't van haer smijt. Sy verstaet wel dat sy
niet en bemint dan haeren Godt / maer sy en be-
mint niet sonderlinghs van hem / dan sy begeert
't al teenemael seffens / ende en weet niet wat sy
begeert. Ick segge dat sy't niet en weet / want
de imaginatie en verhooght haer niet met allen /
ende

ende nae dat my dunckt / een langhe poose tijds
dat sy alsoo gestelt is / en wercken de crachten
niet : ghelijck sy in de bereenighe ende opghe-
toghentheydt opgheshouden worden dooz de
breught.

Ⓞ Iesus . oft ick dit doch utwer Certw. wel
rost te kennen geben / op dat ghy my doock moght
seggen wat het is ; want het is het gene daer mijn
siele teghenwoordelijck altijds mede becommert
is. Ordinareljck als sy ledigh is / valt sy in dese
benauwtheden des doots / ende sy breeft als haer
die aencomt / midtsdien sy niet sterben en sal.
Maer daer eens inghestelt wesende / soude sy wel
alle den tijdt / dat sy leven moet / willen overbren-
ghen met dat liden / niet teghenstaende dat het
soo uptnemende groot is / dat het lichaem dat
qualjck can verdragen. Altemet begheben my
doock bycans alle de pois-aderen (soo de Suster-
kens segghen / die altemet tot my comen / ende
dat nu meer ghewaer worden) mijn leden zijn
ghelijck uut de cote / ende mijn handen zijn soo
stijf dat icksse altemet niet en can t'saemen leg-
ghen / ende alsoo blijft ick tot sanderdaeghs met
seer groote pijn in de slagh-aderen ende in het lic-
haem / dat het schijnt dat mijn leden verstuyckst
zijn. Ick wense wel / dat het den Heere eens sal
believen / dat hy aldien het soo voortgaet als't
tot noch toe ghedaen heeft / het sal een eynde ne-
men met het eynde van mijn leven : want / so
my dunckt / alfulcke pijn is daer toe groot ghe-
noegh / dan ick en ben't niet weerdigh. Alle mij-
ne benauwtheydt is alsdan te sterben / ende ick
en wense noch op het Daghebier / noch op de groo-
te sonden die ick ghedaen hebbe / waer mede ick
de helle verdient hadde. Ick berghete't al dooz
de groote begheerte van Godt te aenschouwen /
ende

ende die verlatenheyt ende eensaemheyt be-
haeght mijn siele veel meer / dan allen het gesel-
schap des wereldts. Waer daer yet dat haer zou-
de connen vertroosten / dat zoude wesen te spreken
met yemandt die dit torment beproeft hadde ;
ende te sien dat al wilde sy haer daer van beclae-
ghen / haer dunckt dat haer niemandt ghelooven
en zoude.

Haer valt oock seer swaer / dat die pijn soo
groot is / dat sy noch alleen en zoude willen zijn
gelijck t'ander tijden / noch in geselschap / dan van
de ghene aen wien sy zoude connen haer beclae-
ghen. 't Is gelijck een die den strop aen den hals
heeft / ende beginnende te smachten / soeckt sijnen
aefem te haelen ; alsoo dun kt my dat dese begeer-
te van gheselschap comt uyt onse cranckheyt ;
want / gemerckt de pijn ons in perijckel des doots
stelt / het welck sy voorwaer aldus doet ; ick hebbe
my somwijlen daer in bebonden door groote
siechten ende andere oorzaecken / soo ick geseydt
hebbe ; jae ick meyne dat ick zoude moghen seg-
ghen / dat dit perijckel soo groot is als alle de an-
dere soo is de begeerte / die het lichaem ende de siele
heeft om niet te schepden) de gene die hulp eyecht
om asem te halen : ende met dit te seggen / met haer
te beclagen / ende haeren sin daer af te trecken /
soo soeckt sy remedie om te leven grootelijcks te-
ghen den wil des gheests / oft van het opperste
deel der ziele / die dese pijn niet en zoude willen
quijt zijn.

Ik en weet niet oft ick wijselijck doe in't ghe-
ne dat ick segghe / ende oft ick't wete te seggen ;
doch soo my immers dunckt gheschiedt het al-
dus. **D** Ceerw. wil aenmercken wat ruste ick
can hebben in dit leven : want die ick plagh te
hebben (het welcke was wesende in't ghebedt
ende

ende eensaemhejdt / want daer was my den Heer-
 vertroostende.) is nu vooz den meestendeel ver-
 andert in dit tozment; ende dit is soo wel sinae-
 kende / ende de ziele bevindt dat het van soo groo-
 ten weerden is / dat sp't lieber heeft dan alle de
 lieffelijckheden die sy plagh te ontfangen. Maer
 dunckt dat het sekerder is / want het is den wegh
 des Cruys / ende heeft in hem / nae mijn duncken/
 eenen seer costelijcken lust / want aen het lichaem
 en wordt niet gegeven dan pijn / ende de ziele
 is de ghene die lijdt / ende die alleen geniet de
 brenghende ende blijdschap die dit lijden mede brenghet.
 Ick en weet niet hoe dit can zijn / maer het is
 voozwaer alsoo / dat ick dese weldaet die den Hee-
 re my is doende / de welcke van zijn handt alleen
 comt ende geensints door mijn toe doen / want
 sy is seer bovennatuerlijck / niet en zoude willen
 mangelen vooz alle de andere daer ick hier nae
 af seggen sal : ick en segge niet vooz aitemael
 seffens / maer vooz elck in't bysondere. Ende hier
 en moet niet vergeten zijn dat ick segge / dat
 dese aenballen my nu aencomen nae alle de wel-
 daeden des Heeren / die hy my verleent / maer al
 't ghene dat in desen Boeck beschreven is / ende
 in het ghene daer den Heere my nu toe gebrocht
 heeft.

Alsoo ick in't beginsel bebreest was (gelijk
 ick bykans altydts ben / als den Heere my eenige
 nieuwe weldaet is doende / tot dat sijne Majesteyt
 het selve continuerende my daer af verskeret)
 seyde hy my / dat ick niet en zoude vreesen / ende
 dat ick dese weldaet meer zoude achten dan alle de
 ghene die hy my van te vooren gedaen hadde /
 want dat in dese pijn de ziele gesuybert wierde /
 ende gesnede oft reyn gemaect wierde / ge-
 lijk het Sout in den smelt-oven / op dat het mail-
 heertsel

lieertst van sijne gaven daer beter magh op boe-
gen / ende dat sy daer gesuybert worde van 't
ghene daer sy in't Dagebier booz moeste wesen.
Ick verstonde wel dat dit een groote weldaet
was / ende ick wierde daer dooz meer verskeret /
ende mijnen Biecht-vader seght dat het goet
is. Ende al vreesde ick / om dat ick soo boos ben /
soo en cost ick my nochtans nout laeten booz-
staen dat het quaedt was : my dede eer de hoogh-
heydt van dit goet vreesen / siende ick hoe quae-
lijck ick dat verdient hadde. **Gebenedijdt zy den**
Heere / die soo goet is / Amen.

My dunckt / dat ick buyten mijn propoost
gegaen ben : want ick hadde begost te spreken
van de opgetogentheden ende 't ghene dat ick
mi geseydt hebbe / is n ch meer dan opgheto-
gentheydt / ende alsoo werckt het de effecten die
ick verhaelt hebbe. **My** sullen nu wederom co-
men tot de opgetogentheydt / ende tot 't ghene
dat daer ordinaerelijck in geschiedt. **Ick** segge /
dat my dickwils docht / dat mijn lichaem soo
licht wierdt / dat het alle swaerte verloor / ende
sombwijlen gebeurde 't wel / dat ick nauwoelijck
en geboelde dat mijn voeten de aerde genaeck-
ten. **Als** dan het lichaem in de opgetogentheydt
is / soo is het als doot / dickwils sonder yet
te vermogen : ende soo het hem aencomt / soo
blift het altoos / 't zy sittende / het zy met open oft
gesloten handen. **Want** hoewel het gevoelen
selden verlozen wordt / soo is my nochtans som-
wijlen gebeurt dat ick 't teenemael verlozen heb-
be / maer niet dickwils / ende niet seer langh.
Den ordinaris is dat beroert wordt : ende al en
can het dooz hem selven uytwendelijck niet uyt-
rechten / nochtans en laet het niet te verstaen ende
te aenhooren / als van verre. **Ick** en segge niet /
dat

Dat het verstaet oft hoort / als het nu in't hooghste vande opghetogentheydt is (ick noeme het hooghste / als men de crachten quijt wordt / doozien sy soo seer met Godt vereenicht worden :) want 'ten siet / noch en hoort / noch en gheboelt dan niet / soo my dunckt. Maer / ghelijck ick geseydt hebbe in het voorleden ghebedt des vereenighedyds / dit / te weten dat de siele gheheelijck in Godt verkeert wordt / duert niet langhe / maer soo langh als't duert / soo en gheboelt men gheen van de crachten / noch men weet niet wat daer gheschiedt. Dit moet niet wesen om verstaen te worden ter wijlen men hier op der aerden leeft / immers Godt en begheert niet dat wy daer toe souden bequaem zijn. Die hebbe ick aen my selven beproeft.

D E Certe. sal my vraghen / hoe duert dan de opghetogentheydt altemets soo veel uren ? 't Gheue dat my dickwils overcomt / is dat / soo ick in't voorleden ghebedt gheseydt hebbe / het ghenieten gheschiedt met poosen. Dickmaels verflint haer de siele / oft om beter te segghen / de Heere verflint haer in hem / ende hebbende haer alsoo een poosten tijds in hem ghehouden / blijft haer alleenelijck den wil. My dunckt / dat dese verroeringhe van de andere twee crachten wel magh bergheleken worden met de naelde van eenen Sonne-wijser / die noyt stille en staet ; maer als het de Sonne der rechtveerdigheyt belieft / soo doet syse wel stille staen. Die segge ick duert niet langhe / maer alsoo het ghewelt ende opgeheventheyt des gheests is groot gheweest / al is het dat de andere crachten haer wederom roeren / soo blijft nochtans den wille verflonden / ende doet als teenemael meester sulcke operatiem in het lichaem. Want naedemael dat de twee an-
dere

Dere spertelende crachten de siele soecken te beletten (die de minste zijn van haer vijanden) om dat hy door de sinnen oock niet belet en worde : soo is het dat hy die ophoudt / want den Heere dat alsoo begheert. Ende meestendeel zijn de oogen ghesloten / al en willen wy die oock niet slupten / ende is't dat sy altemet open zijn / soo en wordt men niet ghetwaer / noch men can niet onderkennen 'tghene dat men siet / ghelijck ick te vozen gesepdt hebbe.

Hier dan can het lichaem vele min yet uyt sijn selven doen / ten eynde het niet / als de crachten wederom by een comen / te veel te doen hebben soude. Daerom soo wie dese gabe van den Heere ontfanghen heeft / dat hy hem niet bedroeve / is't dat hy altemet sijn lichaem veel uren lanck gebonden siet / ende somtijds noch het verstandt ende de memorie verstroyt. Het is wel waer / dat sy bijcans altydt versmoort zijn in Godts lof / oft in te willen begrijpen oft verstaen 'tghene dat haer overcomen is / ende noch en zijn sy daer toe niet wel wacker / maer zijn ghelijck die byster geslapen ende ghedroomt heeft / ende noch niet teemael wacker ghetworden en is. Ick verclaere dit soo eyghentlijck / om dat ick weet datter noch personen zijn / oock hier in dese plaetse die den Heere dese gratie is doende / ende is't dat de ghene die haer regeren / hier in niet herbaeren en zijn / hen sal misschien duncken / dat sy moeten zijn ghelijck doot in de opghetoghentheit / principelijck als sy niet gheleert en zijn. Ende het is wel een jammerlijcke saecke 't ghene datmen van de Biechtvaders moet lijden / die dat niet en verstaen / ghelijck ick hier nae seggen sal. Ick en verstaen moghelijck niet wat ick segghe / u Cerw. sal't verstaen als ick ergkens in de waerhende
Ⓞ
raecke /

raecke / ghemerckt den Heere u daer nu experientie af ghegheben heeft / hoe wel ghy / mits het niet seer langh gheleden en is / moghelijck soo seer niet gade gesslagen en hebt / als ick. Soo dan / al is het dat ick dickwils mijn beste toe doe / soo en is daer gheen cracht in 't lichaem om dat te roeren ; de siele heeft die gantschelijck tot haer getrocken. Menighmael wordt daer door ghesont die ghene die wel sieck ende vol groote pijn en is / ende wordt oock bromer / want het gene dat daer ghegeven wordt is seer groot : ende altemet wilt den Heere / soo ick segghe / dat het lichaem het selve gheniete / aenghesien dat het nu ghehoorsaem is in 't gene dat de siele begheert. Naec dat den mensch tot hem selven ghecomen is / is het dat de opghetogentheit groot gheweest is / soo gebeurt het dat de crachten eenen dagh twee oft drie soo deusigh ende verstompt zijn / dat het schijnt dat sy by haer selven niet en zijn.

Hier is het suchten / om datmen wederom moet keeren tot het leven : hier zijn nu de vlegghelen ghewasschen om wel te blieghen / het wolhap is nu vergaen. Hier wordt nu het vendel Christi teenemael opgherecht : dat het anders niet en schijnt / dan dat den Casteleyn van die Fort opklint / oft opghetoghen wordt tot den alderhooghsten toren / om aldaer het vendel voer Godt op te rechten. Sy aensiet van daer de gene die beneden zijn / als een die nu behouden is : nu en is sy voer gheen perijkelen meer verbaert / eer soeckt sy die / als die nu op sekere maniere verskert is van de victorie. Hier sietmen claerlijck hoe luttel te achten zijn alle de dinghen van hier beneden / ende hoe dat sy niet en zijn. Die daer is / die vercright veel dinghen upt den hooghden. Hy en wilt nu niet begeeren noch hebben eenen
anderen

anderen wille / dan die den Heere hem gheeft :
 ende hierom bidt hy ootmoedelyck / ende gheeft
 hem de sleutels van synen wille. Siet hier den
 Hobenier die nu Casteleyn gheworden is. Hy en
 begheert anders niet te doen dan den wille des
 Heeren ; hy en wilt gheen meester zyn noch ober
 sy selven / noch ober yet anders / noch ober eeni-
 ghen water-put van desen hof ; maer als daer
 yet goedts in is / dat wilt hy dat sijne Majesteit
 upt deyle: want boort-aen en begheert hy niet en-
 ghens te hebben / dan dat hy teenemael doe nae
 synen wille / ende tot sijne glorie. Ende dit alles
 gheschiedt alsoo oprechtelyck met der daet / als
 het waerachtelyck opghetogentheden zyn / dat
 de siele houdt alsulcke werckinghen ende profijt
 als ick gheseydt hebbe: ende by aldien sy sulckx
 niet en zyn / soude ick seer twyffelen oft sy van
 Godt zouden wesen / ende eer vreesen dat het zou-
 de sulcke rasernijen zyn daer Sinte Vincentius
 af spreekt. Dit weet ick wel / ende hebbe het be-
 proeft door experientie / dat de siele hier van alles
 meesteresse blijft / ende dat sy op een ure oft min
 tijdts alsulcke vyghent ende liberteyt vercrighet /
 dat sy haer selven niet kennen en can. Sy siet
 wel / dat het haer eyghen niet en is / noch sy en
 weet hoe sy aen sulcken goet gheromen is / maer
 sy verstaet claerlyck het overgroot profijt dat ele-
 ke van dese opgetogentheden haer aenbrenght.
 Niemandt sal dit ghelooven / dan die't beproeft
 heeft : ende daerom en ghelooven sy een arme sie-
 le niet / die sy gesten hebbende soo boos geweest te
 zyn / nu sien soo haest te beghinnen haer tot soo
 cloecke daeden te begheben / want sy begheeft
 haer terstondt om niet te vreden te zyn in cleyne
 dinghen den Heere te dienen / maer in het alder-
 hooghste dat haer moghelyck is. Sy meynen

dat het een tentatie ende dwoperije is. Maer wisten sy dat het daer van niet en comt / maer vanden Heere / aen wien sy nu de sleutelen van haeren wil opgedraegen heeft / sy en souden hun niet verwonderen. Ich laete my boozstaen / dat een ziele die tot desen staet geraecht is / mi niet en spreekt noch en doet wt haer selven / maer dat van alles dat sy doen moet / desen oppersten Coninck sozge draeght. Och Heere Godt / hoe claerlijck siet men hier de uytlegginge van dat Versken / ende hoewel verstaemen wat reden den Propheet hadde / ende wy altemael mogen hebben / om de bleugelen van een Duvbe te begeeren. Men verstaet claerlijck dat het een bleuge is / die den geest geeft om hem te verheffen boven al dat geschaepen is / ende boven sy selven booz al / maer het is een soete bleuge / een genoegekijcke bleuge / een bleuge sonder geucht.

Och wat een heerschappije heeft een ziele / die den Heere hier toe bzenghet / dat sy alle dingen can aensien sonder ergens in verwerret te zyn? Hoe spijt haer den tijdt / dien sy daer geweest is? Hoe verwondert sy haer van haer boozleden blindhendt? Hoe depzen haer de ghene die daer noch insteken / specialijck als het volck is die hun in't gebedt oeffenen / ende den welcken Godt soetigheden verleent! Sy soude wael willen luyder kelen uyt schreuwen / om te kennen te geven hoe seer sy bedrogen zyn: ende altemet doet sy't oock / ende dan regenen over haer hoost dursent verbolgingen / men houdt haer booz luttel oodtmoedigh / ende dat sy wilt leeren den ghene van wien sy zoude behooren te leeren / ende bysonderlijck als 't een Drou-persoon is / daer is het dat men vonsnis strijckt / ende met reden / want sy en weten niet

niet de cracht daer sy mede ghedreven wort / dat sy niet rusten en can / noch en can haer niet onthouden van te waerschouwen van hunne dolinghe de ghene die sy lief heeft / ende die sy gheerne zoude verlost sien van den kercker van dit leven / den welcken niet minder en is / noch haer niet minder en schijnt te zyn / dan den ghenen daer sy in ghesteken heeft.

Haer spijt den tijdt dien sy ghe-employeert heeft in te soecken de eere ende tot het bedroggh dat haer dede ghelooen / dat eere was / 'tghene dat de werelt eere heet. Sy siet dat het een overgrootte loghen is / ende dat wy allegader daer in wandelen. Sy weet wel dat de oprechte eere niet loghenachtigh maer waerachtigh is / vooz pet achtende 'tghene dat het is / ende vooz niet houdende 'tghene dat niet en is: ghemerckt al niet en is / ende min dan niet / 'tgene dat vergaet / ende Godt niet en behaeght. Sy bespot den tijt / in den welcken sy eenigh werck ghemaect heeft van het gelt / ende van de begheerte des selfs: hoe toel ick gheloobe / dat ick hier van (ende het is waerachtelijck alsoo) my noyt beschuldicht en hebbe: 'tis schuldt ghenoegh het selve eenighsins te achten. Waer't saecke datmen daermede mocht coopen het goedit dat ick nu in my sie / ick soude dat groot achten; maer men siet dat dit goedit ghewonnen wordt met dat al te verlaten.

Wat is het datmen coopt met het gelt dat wy soo begheeren? is het pet costelijcks? is het pet lanckduerighs? oft waer toe begeren wy't? Men soeckt voorzwaer een doncker ruste / die soo dier staet? Dickmaels wintmen daer dooz de helle / ende men coopt daer mede een gheduerigh wyer / ende pijn sonder eynde. Och dat een peghelijck het selve wilde houden vooz onprofijtigh aerde?

Hoe seer wel soude de wereltdt ghereguleert zyn/
 Hoe soudent alle werringhen cesseren / met wat een
 vrientschap zoudent alle menschen onder malcan-
 deren verkeeren / als daer gheen epgen baet van
 eere ende gelt en waere? Ick late my voozstaen/
 Dat alle dinghen soudent gheremediert worden.

Voorts siet sy hier soo groote verblindheyt des
 Wellustighepds / ende hoe datmen daer dooz tot
 verdriet ende onrust comt oock in dit leuen. Och
 wat een onrust / wat een clemme ghendeghte / ende
 wat eenen ydelen aerbeypdt is dat? Hier aensiet-
 men niet alleen de spinnewebben van sijn siele /
 ende haere groote ghebreken / maer oock de kiese-
 lingsstiens / hoe cleyn die oock mogen zyn / want
 de Sonne schijnt daer seer claer. Ende daerom/
 hoe seer dat een siele aerbeypdt om haer volmaeckit
 te maecten / wordt sy eens waerachtelijck van
 dese Sonne gheraect / soo siet sy dat sy seer trou-
 bel ende onclaer is. Het is eben ghelijck water
 dat in een glas is / welck buyten den Sonnen-
 schijn seer claer is / maer soo saen als de Sonne
 daer op schijnt / soo sietmen dat het vol stofs is.
 Dese gelijkenisse comt wel nae de letter. Eer dat
 de siele ghestelt is in dese opghetogentheypdt / soo
 dunckt haer dat sy haer neerstelijck wacht van
 Godt te vergrammen / ende dat sy nae haer ver-
 moghen doet al dat sy can: maer hier toe geco-
 men zijnde / dat de Sonne der rechtveerdigheyt
 op haer begint te schijnen / die haer ooghen doet
 open doen / dan siet sy soo veel beselinghen / dat sy
 dieael wederom soude willen sluyten / want sy
 en is noch niet van het geslacht van dien broo-
 men Arent / dat sy dese Sonne soude comen ster-
 relijcks aensien: maer hoe luttel sy die oock open
 houdt / soo siet sy haer geheel onclaer. Sy denckt
 op dat versken: Wie sal in uwe teghenwoor-
 digheydt

digheydt rechtveerdigh zijn? Wanneer sy dese
 Goddelijcke sonne aensiet / soo wordt sy verduy-
 stert dooz de claerheydt: wanneer sy op haer sel-
 ven siet / soo worden haer ooghen ghestopt van
 het sijnck / ende alsoo wort dit duyfken heel blind.
 Dit ghebeurt menighwerf / dat sy aldus teene-
 mael blindt / versonden / verslaghen / ende bun-
 ten haer selven is dooz de groote dinghen die sy
 siet. Hier vercrightmen waerachtighe ootmoe-
 digheyt om gheensins hem te begheven van sy
 selven te pnyzen / noch dat andere dan doen sou-
 den. Den meester van den hof depl't de vruchten
 uyt / ende niet sy / ende over sulcks en blijft haer niet
 aen de vingheren clebende. Alle 'tgoedt dat sy
 heeft / wordt tot Godt ghestiert. Seght sy pet
 van haer selven / dat is tot sijnder glorie: sy weet
 wel dat sy hier niet en heeft. Ende al wilde sy / soo
 en can sy dat niet laten te weten / want sy siet het
 claerlijck met haer ooghen / ve welcke sy / hoe seer
 het oock tegen haren danck is / moet sluyten aen
 de dinghen des wereldts / ende open houden om
 de waerheydt te aenschouwen,

HET XXI. CAPITTEL.

Sy vervolght ende voleyndt desen laetsten trap des gebedts. Sy seght wat een pijn dat het is voor een siele die daer toegecomen is, dat sy wederom moet verkeeren onder de menschen; ende sy verclaert het licht dat de Heere verleent om de bedrieghelijckheyt des wereldts te mercken. Het houdt goede leeringhen in.

O dan te voleynden 'tghene daer ick mi af was sprekende / ick segghe / dat den Heere hier gheen consent van dese siele van doen heeft / sy heeft hem nu dat ghegheben / ende sy weet wel dat sy haer ghewillighlyck in sijne handen overghegheben heeft / ende dat sy hem niet en can bedrieghen / want hy al wetende is. 'tEn is niet ghelyck hier / daer het leven vol bedroghe ende dobbelhepdt is. Als ghy meent eenen vrient ghewonnen te hebben / nae het ghene dat hy u toont / soo comt ghy naemaels te verstaen dat het al valscheydt is. 'tEn is niet moghelijck in al sulcken verwerringe te leven / bijsonderlijck als men daer mede geinteresseert is. Saligh is de siele / die den Heere brenghet tot kennisse vande waerheyt. Och wat eenen staet ware dit vooz Coninghen! hoe veel meer zoude hen baeten dit te soeken dan Heerschappghen wat een rechtbeerdigheyt zoude in't landt wesen! hoe veel quaedts zoude daer dooz belet worden / ende belet gheweest hebben? Hier en vrestmen noch leven noch eere te verliesen om de liefde Godts. Wat een groot goet is dit vooz een die meer schuldigh is besozght te zijn

zijn vooz de eere Godts / dan alle andere die mit
 zijn / want de Coninghen zijn de ghene wien an-
 dere menschen moeten naevolghen. Om het ghe-
 loof een stipken te vermeerderen / ende om de ket-
 ters een wepnigh lichts te gheben / zoude ick dup-
 sent Rijcken willen berlesfen / ende met recht.
 Een ander winninghe is het van een Rijck dat
 gheen eynde en heeft / soo dat dooz een druppelken
 waters / dat een siele proeft van het water dat
 daer is / so schijnt de walghe te hebben van al dat
 hier beneden is : Wat sal't dan wesen / als so haer
 sal binden teenemael daer in verslonden ? Och
 Heere / hadde't u belieft mi tot eenen bequamen
 staet te roepen / om dit met kinder stemmen te
 moghen segghen ! Men soude mi soo niet geloo-
 ven / ghelijckinen andere doet / die't op een andere
 manere weten te segghen dan ick ; ick soude ten
 minsten mi selven voldoen. Mi dunckt / dat ick
 mijn leven luttel soude achten / om alleenlijck
 een van dese waerheden te kennen te gheben : ick
 en weet niet wat ick ten lesten doen zoude / want
 mi en is niet te betrouwen : dies niet tegenstaen-
 de / wesende sulcke als ick ben / gheboele ick mi
 soo grootelijck gheperst / om dit te segghen aen de
 ghene die commanderen / dat ick niet gedueren
 en can. Nu ick niet voozder en magh / soo keere
 ick mi tot u / mijnen Heere / om van u remedie
 vooz alles te versoecken. D is wel kennelijck /
 dat ick mi seer gheerne soude ontblooten vande
 gaben die ghy mi verleent hebt / om te moghen
 wesen in eenen staet / inden welcken ick u niet en
 soude vergrammen / ende soude die gheben aen
 de Coninghen : want ick weet alsdan dat het on-
 moghelijck zoude zijn / dat zouden toeghelaeten
 worden de dinghen die nu toeghelaeten worden /
 ende dat menigh groot goedt daer soude naevol-
 ghen.

ghen. Och mijnen Godt / geeft hen doch te kennen waer toe sy verobligeert zijn / ghemerckt ghy hen soo doozluchtigh hebt willen maecken op der aerden / dat ick oock heb hooren seggen dat tecken in den Hemel zijn / als ghy pemandt van hen-lieden wegh-neeint. Want boozwaer het is my oozsaecke van debotie / als ick oberpepse / dat u mijnen Coninck beliest / dat sy oock tot hier toe verstaen zouden / dat sy u moeten naevolghen in hun leben / ghemerckt daer eenichsints teekenen zijn in den Hemel als sy komen te sterben / geelijck het in uwe doot geschiedt is. Ick ben al te stout: **D** Gewo. wil dit scheuren / is't dat het u mishaeght / ende ghelooft my dat ick't beter zoude mondelinghs seggen / waer't dat ick coste / oft dat ick mepnde dat-men my zoude gheloooben / want ick bidde dickmaels booz henlieden / ende ick woude wel dat ick pet coste verwoerven. Het is al gheleghen in het leben te waghen / ende dickwils zoude ick dat wel willen quyt wesen : ende het zoude wesen een clym pzijsken te aventuren booz groot ghewin / want daer en is niemant die zoude willen leben / siende het groot bedroggh daer wy in wandelen / ende de verblintheyt daer wy n steken.

Als een ziele hier toe ghekomen is / soo en is't niet alleen begheeren 't ghene sy booz Godt heeft / sijne Majestept gheeft haer oock sterckhepdt om die te volbrenghen. Sheen dinck en comt haer te bozen / dooz het welcke sy hem mepnt te dienen / oft hazardbeert haer selven daer toe / ende sy doet niet ; want / alsoo ick segghe / sy siet claerlijck dat het al niet en is / uytghenomen Godt te behaeghen. Alle de swaerigheyt is / dat daer niet en valt booz de ghene die soo luttel boozt-ganck doen als ick ben. **D** moet believen o myn Godt
dat

dat den tijdt magh komen / inden welcken ick u moghte betalen een mijte van de groote schuldt die ick u schuldigh ben. Schickt ghy 't o Heere / alsoo 't u belieft / dat dese u dienst-maeght u erghens in magh dienen. Daer zijn noch andere vrouwen gheweest / die voer u treffelijke dinghen ghedaen hebben: ick en ben maer bequaem om te clappen / end' hierom is het / o mijnen Godt / dat ghy my niet en wilt in het werck stellen: alle mijnen dienst is gheleghen in woorden ende begeerten / ende noch en hebb' ick hier toe geen byghent / moghelijck om dat ick in alles can failgeren. Versterckt ghy mijne ziele / ende stelt haer eerst / o Goedt van alle goeden / o mijnen Iesus, ende versietse eerstmael wel van alle goedt / ende ordonneert dan strack middelen / hoe ick yet voer u magh doen / want daer en is niemant die soo veel ontfangen hebbende / niet en zoude betaelen. Dat het coste soo veel als het kosten magh / en laet doch niet toe o Heere / dat ick voer u kome met soo ydele handen / gemerckt dat nae de wercken den loon ghegeven zal worden. Hier is mijn leven / hier is mijn eere / ende mijnen wille / ick heb 't u al gegeven / ick hoor u toe / schickt ende doet met my nae uwon wille. Ick sie wel / o mijnen Heere / hoe luttel dat ick vermogh / maer wessende neffens u / ende staende op dien hoogen tooren / daer men de waerheden siet / is het dat ghy my niet en verlaet / soo zal ick 't al vermoghen; maer schiept ghy van my / hoe luttel het oock is / soo zal ick gaen daer ick was / welck was nae de helle.

Och wat is het / dat een siele / die haer hier toe ghekomen siet / wederom moet beginnen met een yghelijck te verkeeren / dat spaensten moet het battement van dit soo ongheregelc leven! dat si moet

moet den tijdt verquisten het lichaem dienende
 met slapen ende eten! Het verdriet haer al / sy en
 weet niet hoe t'ontblieden / sy siet haer geketent
 ende gevangen : sy geboelt dan veel eygent-
 lijcker de gevangnisse daer wy mede in onse
 lichaemen geladen gaen / ende de ellendighedyt
 des levens. Sy siet de reden die Sinte Pauwels
 hadde om Godt te bidden dat hy hem daer van
 zoude verlossen : sy roept met hem / sy bidt Godt
 om vryheydt / gelijk ick op andere reysen geseydt
 hebbe ; maer hier geschiedt dat dickwils met
 alfulcken cracht / dat het schijnt / dat de ziele wilt
 upt het lichaem brycken / om dese vryheydt te soec-
 ken / om dat men haer niet upt en treckt. Sy
 gaet als vercocht wesende in een vrent landt :
 ende't ghene dat haer aldermeest quelt / is / dat sy
 wepnige vindt / die hun met haer van gelijc-
 ken beclaegen / ende nae't selfde haecken ; maer
 dat gemeynelijck een pegelijck soeckt te leven.
 Och dat wy nergens aen gebonden en waeren /
 ende dat wy in geen dinck der aerde ons behagen
 en hadden ; hoe zoude versoeten het verdriet dat
 wy zouden gevoelen van altoos sonder hem te
 leven / de vreesse des doodts / met begeerte van te
 genieten het waerachtigh leven ! Ick overpepse
 altemets / naedemael my (door dien den Heere
 my dat licht verleent heeft / daer myn liefde soo
 slap / ende de waerachtige ruste soo onseker is /
 mits mijn wercken dat niet verdient en hebben)
 sulcken pijn is / my selven dickwils te sien in dit
 ballinckschap / wat pijnne het den Hepligen moet
 geweest hebben. Wat een lijden moeste Sinte
 Pauwels hebben / ende de Heplige Magdalena /
 ende andere diergelijcke / in de welke het vyer
 der liefde Godes soo sterck was ! Het moeste vooz-
 waer een geduerige Martelie wesen.

Dunct/ dat de ghene die my eenighsints verlich-
ten / ende daer ick sonder verdriet mede sprekē/
zijn persoonen die ick bebinde dese begheerten te
hebben / ick meyne begheerten met wercken.
Ick segghe met wercken / want daer zijn som-
mighe persoonen / die hen laten voorstaen dat sy
af-ghetrocken zijn van alle dinghen / ende sy ghe-
ben 't alsoo nyt / end' het behoorde wel te zijn / ge-
merckt hunnen staet dat vereyscht / ende dat sy
van ober soo vele jaren begost hebben in te gaen
den wegh der volmaecktheyt. Maer dese ziele ver-
staet wel / oock van verre / wie dat zijn de ghene die
sulcks maer en zijn inden mondt / oft wie dat hun-
ne woorden bebesticht hebben met de wercken ;
want haer is kennelyck het kleyn profijt dat de
eene / ende het groot profijt dat d'andere doen/
ende het is een saecke / dat de ghene die experien-
tie heeft / sulckx claerlyck siet.

Alsdus dan hebbe ick nu verclaert de uytwer-
kinghen end' effecten vande opghetogentheden /
als die door den Gheest Godts komen. Het is soo
dat hier een meer ende een min is. Ick segghe /
een min : want in het beghinsel / al werckt sy de
boozsepde effecten / soo en hebben sy 't doch niet
beproeft met der daet ; ende men en can soo niet
weten oft pemandt die heeft ; van ghelycken wast
de volmaecktheyt daghelijcks / ende men aer-
beydt op dat gheen ghedenckenisse blyben en zou-
de van eenige spinne-webben : ende dit vereyscht
wat tijds : ende hoe de liefde ende de ootmoedig-
heyt meer inde ziele wasfen / hoe oock de bloemen-
de deughden meerderen reuck gheben / soo boog
hun als booz andere. Het is waer / dat den Hee-
re in een van dese opgetogentheden soo dape-
per in een ziele wercken can / dat sy daer naer seet
tittel behoeft te arbeiden om tot volmaecktheyt
te co

te comen: want niemandt / die 't niet beproeft en heeft / en zoude connen gelooven wat den Heere haer hier gheeft / soo dat wy / nae mijn goetduncken / door ons eygen neerstigheyt daer toe geensints en zouden comen geraecken. Ick en segge niet / dat yemandt met de gratie Godts hem regulerende veel jaeren lanck nae de wetten als't boorschrijven der ghene die gheschreven hebben van't ghebedt / ende van des selfs beginselen ende middelen / niet en zal gheraecken tot volmaechtheyt ende groote versterbinghe / met grooten arbeyt / maer niet in soo corten tijdt als den Heere hier sonder onsen toedoen is werckende: ende resolutelijck treckt hy een siele af vander aerden / ende gheeft haer overhandt ober al dat daer in is / al waer't oock dat in die siele niet meer verdiensten en waeren / dan in de mijne waeren / de welke ick niet hooger zoude connen prijsen / want ick bynaer gheen met allen en hadde. De reden waerom sijne Majestejt dat doet / is om dat hy 't wilt; ende ghelijck hy wilt / alsoo doet hy: end' al en is in haer gheen dispositie oft bereydinghe / hy disponeert - se om te ontfanghen het goet dat hy haer is ghebende; inder voegen / dat hy 't niet altydts en gheeft / om dat sy't van hem verdient hebben door den Hof wel te onderhouden: al is het meer dan seker / dat hy den gene die dat doen zal / end' hem pijnen te ontblooten van de liefde der creatueren / niet en zal laten grootelijcks te troosten: dan sijnen wille is altemets sijn grootheyt te thoonen ober de aerde die de snootste is / alsoo ick gesent hebbe / ende die te disponeren tot alle goet / soo dat her schijnt / dat het by seker maniere in haer macht niet en is / dat sy wederom zoude connen keeren tot de sonden / daer sy in plagh te vallen.

Haer

Haer verstandt is nu soo gewoon gheworden te verstaen 'tghene dat de oprechte waerheyt is / dat alle andere dingen haer schijnen kinder-spel te wese. Sy lacht aitemets by haer selvē als sy weerdige persoonen van't gebedt ende religie siet groot werck maecken van sekere punten van eere / die dese siele nu onder de voeten ghetreden heeft. Sy seggen dat het discretie is / ende reputatie van hunnen staet om meerder profijt te doen. Maer sy weet wel / dat sy meer souden profijteren op eenen dagh / waer't dat sy die reputatie des staets om Godts wille achterstelden / dan sy anders daermede souden doen op thien jaeren. Soo leydt dan een alsulcke siele een ier swaer ende moeylijck leven / ende een gheduerigh crups : maer sy gaet dapper voort : ende als de ghene die met haer verkeeren / meynen dat sy nu op't alderhooghste is / dan is het dat sy op corten tijdt seer grootelijck voort gaet : want Godt favoriseertse altoos meer ende meer. Godt is haere siel / hy is die haer gade slaet / ende haer verlicht / want het schijnt dat hy haer met sijne assistentie al tijdts is bewaerende / op dat sy hem niet vergrammen en soude / haer gratie verleenende / ende verweckende op dat sy hem dienen moghte. Als mijn siel hier toe ghecomen was dat de Heere haer dese groote gratie was verleenende / soo namen alle mijn ellendigheden een eynde / ende den Heere gaf my sterckheyt om daer uyt te gheraecken / ende my schaede niet meer te wesen in't midden der occasien ende onder de liede die my pleghden te verstroyen / dan oft ick daer niet geweest en waere : jae eer was het tot miinder baete.

'tGhene dat my plagh te schadighen / was my allegader een middel om Godt beter te kennen / ende te beminnen / ende om te weten wat ick

hem schuldigh was / ende om leetwesen te hebben van't ghene dat ick geweest was.

Ick verstondt wel dat van my niet en quam / ende dat ick 't door mijne neerstigheyt niet en hadde ghewonnen / want ick daer toe oock gheenen tijd gehad en hadde ; sijne Majesteit hadde my daer toe sterckheyt verleent door sijn enckele goetheyt. Van dien tijd af dat den Heere my begonst dese gratie der opghetogentheden te verleenen / tot noch toe / is dese sterckheyt al meerder gheworden / ende door sijn goedtheyt heeft hy my altydts beschermt / om niet achterwaerts te treden : ende my en dunckt niet / gelijk 't oock is / dat ick bycants pet doe van mijnen't weghen / dan ick bevroede claerlijck dat het den Heere is die werckt. Ende daerom dunckt my / dat een ziele / die dese gaben vanden Heere ontfanghen heeft / wandelende in ootmoedigheyt ende vreesse / dunckende dat den Heere dat is werckende / ende dat wy by nae niet en doen / sal moghen verkeeren met alle soorten van menschen / oock die seer verstroyt ende bedorven zijn / dat het haer niet letten en sal / noch sy en sal daer door gheensints beroert worden / eer sal het haer helpen / soo ick gheseydt hebbe / ende het sal haer wesen een oorsaeck van veel meerderen woortganck. Dit zijn nu stercke ende baillianten sielen / die den Heere upt kiest tot onderwijsinghe ende hulpe van andere / al is het dat sy dese sterckheyt van haer selven niet en hebben ; allenghskens / als den Heere en siele hier toe brenghet / ontdekt hy haer seer groote secreten. Hier zijn de waerachtighe rebelatien in dese opghetogentheyt / ende de groote gaben ende visioenen / ende het helpt al te samen om de siele te verootmoedighen ende te verstercken / ende op dat sy min achte de dingen van

van dit leven / ende claerlijcker leere kennen de grootheden des loons die den Heere bereypt heeft voer de ghene die hem dienen. Sijne Majesteit wille belieben dat de groote liberaelheyt / die hy tot dese ellendige sondaeresse ghevoont heeft / magh eenighsins oorzack wesen / dat de ghene die dit sullen lesen / hen verwillighen ende vercloecken om Godts wille gheheelijck te verlaten al datter is / ghemerckt dat sijne Majesteit so overbloedelijck betaelt / dat men oock in dit leven claerlijck siet wat een loon en prijs van Godt ontfanghen de ghene die hem dienen; wat sal het wesen in't ander leven?

HET XXII. CAPITTEL.

Waer in sy toont hoe sekeren wegh dat het is voor de Contempleerders, den gheest niet te verheffen tot hooghe dinghen, ten zy dat hy van den Heere daer toe verheven worde: ende hoe dat het middel tot de alderhoogste contemplatie moet wesen de Menscheyt Christi. Sy spreekt van seker dolinge, daer sy eenighen tijdt inghesteken heeft. Het is een seer profijtighe Capittel.

Een sake begheere ick te seggen / de welcke nae mijn duncken is van importantie / ende zal moghen dienen tot onderwijfinge / by al dien't u Ceruo. goet vindt / want het sal u moghen te passe comen. In sommighe boecken die van't ghebedt tracteren / wordt gheseydt / dat al is het saecke dat de siele door haer selven niet en can getraecken tot desen staet / (mits het een werck is

dat teenemael bobennatnerlijck is) den Heere nochtans in haer werckt dat sy haer selven daer toe can gheschepen / den gheest op-heffende boven al dat gheschepen is / end' hem op-rechtende met ootmoedigheyt / naer dat sy haer veel jaeren lanck zal geoeffent hebben in den Superender wegh / ende nu voozt = gegaen wesende in den Verlichtenden wegh. Ick en weet niet wel wat sy heeten den Verlichtenden wegh. / ick meyne dat sy dat verstaen van de ghene die nu voozt gaen. Sy waerschouwen seer dat-mien van hem wepze alle lichaemelijcke imaginatie / ende dat-mien gae contempleren inde Godtheit : want sy seggen : dat oock de Menscheyt Christi belam-mert de ghene die soo verre ghecomen zijn / oft be-let de volmaecktsste contemplatie. Sy brenghen hier toe voozt 't ghene dat den Heere seyde tot de Apostelen / teghen de comste vanden Heplighen Gheest : ick meyne als hy wilde op-climmen ten Hemel. Maer my dunckt / waer't dat sy het ge-loof gehad hadden (gelijck sy hadden nae dat den Heplighen Gheest ghecomen was) dat hy Godt ende Mensch was / dat het hun niet en zoude be-let hebben / gemerckt het selve niet ghesepdt en wordt tot de Moeder Godts / daer sy hem nochtans meer beminde dan sy-lieden allegader. Soo dan brenghen sy voozt 't ghene dat den Heere tot sijn Apostelen seyde als hy op-clom ten Hemel : want hen dunckt / gemerckt dit werck teenemael gheestelijck is / dat het door alle lichaemelijcke dinghen can belet ende ghehindert worden; ende dat hem selven te considereren in vierkantighe wijsse / ende dat Godt van alle canten is / ende te duncken dat-mien in hem als verslonden is / is't ghene dat men dan beneerstighen moet. Dit dunckt my wel te wesen vooz sommighe reysen / maer

maer dat-men hem teenemael zoude af-trecken van onsen Saligh-maker / ende dat dit Goddelijck lichaem zoude gherekent worden met onse ellenden / oft met al 't ghene dat geschapen is / dat en can ick niet lijden. Godt ghebe dat ick my wel magh verclaren. Ick en segge daer niet teghen / want sy zijn gheleert ende gheestelijck / ende weten wat sy seggen / ende Godt leydt de sielen dooz veel ende verscheyden weghen : hoe dat hy de mijne ghelept heeft / dat is dat ick nu wil segghen (met de reste en moepe ick my niet) ende in wat perijckel ick my gebonden hebbe / om dat ick wilde volghen 't ghene dat ick las. Ick geloobe wel / dat de ghene die ghecomen is tot Ver-eeninge / ende niet voozder en gaet [ick wil seggen / tot opgetogentheden / ende visioenen / ende andere gratien / die den Heere de sielen verleent] hooz beter zal houden 't ghene dat gesept is / ghe-lijck ick oock dede ; ende hadde ick daer mede te breden gewoest / ick meyne dat ick noyt soo bere ghekomen en zoude zijn als ick nu ben : want soo my dunckt / het is dolinghe / 't magh wesen dat ick nu selve verdoolt ben / maer ick zal seggen wat my gebeurt is.

Dooz dien ick sonder meester was / soo las ick in dese Boecken / waer dooz ick allenghskens wat meynde te verstaen : maer ten laetsten hebbe ick gemerckt / dat / en hadde my de Heere niet onder-wesen / ick luttel zoude geleert hebben uyt de boe-ken : want 't ghene dat ick verstont / en hadde niet te bedieden / tot dat sijne Majesteyt my dat dooz experientie te kennen gaf / noch ick en wiste niet wat ick dede. Soo saen als ick begost eenigh bobennatuerlijck gebedt te doen (ick wil seggen / van stilte) soo dede ick mijn beste om van my te weyzen al dat lichaemelijck was : maer mijn siele

te gaen op-heffen/ dat en dorst' ick niet bestaen;
 want mits ick altydts soo quaedt ende boos was/
 sagh ick dat het vermetentheit was: maer my
 docht dat ick de teghentwoordigheit Godts ghe-
 boelde / alsoo 't oock is / end' ick maecte dat ick
 met hem vereenicht was. Ende 't is een smaet-
 kelijck ghebedt / als Godt daer nemandt toe
 helpt/ ende de bzeught is groot: ende want-mien
 dat profijt ende de ghenoechte gheboelt / soo en
 was daer niemant machtigh om my wederom
 tot de Menscheit Christi te doen keeren/ dan my
 docht inder waerheit dat het een beletsel was.
 O mijnder zielen Heer / o Jesu mijn goedt/ o ge-
 crupsten Christus! Hoop en dencke ick op die opi-
 nie die ick dan hadde / oft het doet my wee/ ende
 my dunckt/ dat ick een groot verraders stuck be-
 zeben hebbe / al is 't gheschiedt door onwetent-
 heydt. Ick hadde al mijn leven lanck soo de-
 boot geweest tot Christum onsen Salighmaec-
 ker (want dit was mi op't laetste: ick segghe
 op 't laetste/ zijnde recht te bozen dat den Heere
 my de gaben verleende van opghetoghentheden
 ende visioenen) 't En duerde niet langhe dat ick
 in dese opinie was / end' alsoo begaf ick my al-
 tydts wederom tot mijn ghewoonte van mijn
 ghenoechte te nemen met den Heere: specialijck/
 als ick communiceerde / hadde ick wel altoos be-
 gheert booz ooghen te hebben sijn contrefeytsel
 ende beeltenisse / ghemerckt ick hem niet en cost
 soo ghezint oft gegrabeert hebben in mijn ziel/
 als ick wel hadde ghewilt. Is het moghelijck/
 mijnen Heer / dat oock booz een ure alleen in my
 heeft connen wesen alsulcke ghedachte dat ghy
 my zoude wesen een beletsel van meerder goedt?
 Dan waer is my ghkomen alle het goedt / dan
 van u? Ick en wil niet eens persen dat ick daer

Deel in ghehadt hebbe / want het doet my te groote pijn aen / ende voorwaer het was onwetentheidt : ende alsoo heeft 't u door utwe-ghentheidt belieft die te verdrighen / mits my te versien van eenen persoon die my upt dese dolinge trock; ende noch mits dat ick u soo dickmaels sagh / soo ick hier beneden segghen sal / op dat ick te beter soude verstaen hoe groot die dolinghe was / ende op dat ick 't selve aen veel lieden soude boozts segghen / alsoo ick oock ghedaen hebbe ; ende op dat ick 't mi hier zoude instellen. Ick laet my boozstaen / dat dit de oorsaecke is / waerom belesien niet anders boozt en gaen / ende niet en gheraecten tot een seer groote vrijheyt des gheests / als sy comen tot het ghebedt van vereeninghe.

My dunckt datter twee reden zijn / op de welke ick mijn segghen magh sonderen. Ende mogelijck en segghe ick niet met allen : maer 'tghene dat ick segghen sal / hebbe ick door experientie gheleert / dat mijn siel haer seer qualijck gevoelde / ter tijt toe dat den Heere haer licht gaf / want alle haer ghenoeghen waeren alleen met heurten / ende die ghepasseert zijnde / en vont sy haer niet met alsulck gheselschap om alle swaerigheden ende tentatien te verwinnen / als sy naemaels ghedaen heeft. De eerste is / dat daer een weynigh van luttel ootmoedigheyt bedecktelijck onder sluypt / soo datmen 't niet gewaer en wordt. Ende wie sal soo hooberdighe ende miserabel wesen als ick / de welke / als hy al sijn leven lanck sal ghearbeydt hebben met alle de penitencien / ghebeden / ende vervolgingen die men soude moghen verdencken / hem niet booz seer rijckelijck ende oberbloedelijck betaelt sal houden / als hem den Heere sal toelaten met Sint Jan te staen aen den voet van het Cruys ? Ick en weet

niet in wiens herffenen het zoude connen komen/
om daer mede niet te vreden te zijn / dan inde mij-
ne / die nu in alle manieren verlozen was / aen-
gaende 't ghene daer 't in hadde moeten winnen.
Is het dan dat de natuerlijke complexie oft
cranchheyt (want op de Passie te pepfen / is swaer
ende mogelijck) sulcx niet toe-en-laet / wie can
ons verbieden met hem te wesen nae sijn Verrij-
senisse / ghemerckt wy hem soo by ons hebben
in't H. Sacrament / daer hy nu glorieus is / ende
daer wy hem niet sien en zullen / soo mat / ver-
scheurt / overgoten ende lekende van bloede / ver-
moeyt van gaen / verbolght vande ghene die van
hem soo veel weldaden ontfanghen hadden / ende
mistroutot van sijn Apostelen? Want daer en is
boozwaert niemandt / die alle reyse zoude connen
pepfen op de groote pijnen ende arbejdt / die hy
gheleden heeft. Siet hier is hy sonder pijn / vol
van glorie / de sommighe versterckende / de an-
dere vertroostende / eer hy nae den Hemel was op-
climmende. Hy is onsen compaignon oft mede-
ghesel in het alder-heylighste Sacrament / soo
dat het schijnt dat hem onmogelijck is gheweest
eenen oogenblick van ons absent te wesen. Ende
hoe is het my moghelijck gheweest / o Heere / my
van u af te trecken / om u meer te dienen? ende
dat ick doon / als ick u vergramde / u niet en
kende / maer dat ick u kennende / my hebbe con-
sten laeten voorslaen dat ick door dien wegh meer
zoude winnen? Och wat eenen quaeden wegh
ginck ick in / o Heere! Nu dunckt my dat icks
ginck sonder wegh / en hadt ghy my daer niet
wederom in gheholpen : mits u neffens my te
sien / hebb' ick te samen alle goedt ghesien. Gese-
nen arbejdt en is my overkomen / die my niet
licht geworpen en is mits u aen-te-sien hoe dat
ghy

ghy daer stont booz de Rechters. Met by hem te hebben eenen soo goeden vriendt / met eenen soo goeden Capiteyn die hem inde boozbaen des lijdens ghestelt heeft / can men 't al verdraghen. Hy helpt ende geeft sterckheyt : hy en verlaet niemant / hy is eenen waerachtighen vriendt : ende ick sien claerlijck / ende hebbe 't naederhandt behonden / willen wy Godt behaghen / ende van hem groote weldaden ontfangen / dat het al moet komen dooz de handen van dese alder-hooghweerdighste Menscheyt / daer sijne Majestejt sijn behaghen seght in te hebben. Ick hebbe dit seer dickwils dooz experientie beproeft / den Heere selve heeft het my gheseyt. Ick hebbe claerlijck gesien / dat wy dooz dese poozte moeten ingaen / is het dat wy willen dat ons de opperste Majestejt groote secreten te kennen ghebe. Under boegen dat is Cerbo. geenen anderen wegh en moet soecken / al zoude ghy gekomen sijn tot den oppersten trap der contemplatie. Hier langhst gaet ghy seker : desen onsen Heere is de ghene dooz wien ons toecomt alle goet : hy zal u leeren / aensitnde sijn leven ; hy is het beste voorbeeldt oft Patroon. Wat begheeren my meer / dan eenen soo goeden vriendt nesses ons te hebben die ons niet en zal verlaten in arbejdt ende tribulatie / gelijk die van de werelddt doen ? Saligh is de ghene / die hem waerachtelijck zal lief hebben / end' hem altydts nesses hem houden. Laet ons den glorieusen S. Paulus aensien / die altydts den Naem Iesus in den mondt gehadt heeft / als dien hy soo wel in sijn herte ghepint hadde. Ick hebbe wel neerstelijck aenghesien sommighe Heylighen (nae dat ick dit verstaen hebbe) de welcke groote Contemplerders gheweest sijn / ende sy en sijn gheenen anderen wegh in - ghegaen.

Gheeft daer een proef-stuck van dooz de wonden/
 S. Antonius de Padua dooz het kindeken; S.
 Bernardus verblijdde hem met de menscheidt
 Christi; de'ghelijcks S. Catharina van Senen/
 en veel meer andere Heiligen/die u Gerw. betec
 sal weten danlick. Dit/ hem af te trecken van al
 dat lichamelijck is/ moet seker oock wel goede
 zyn / om dat sulcks segghen soo gheestelijke ende
 debote persoonen; maer / nae dat my dunckt/ be-
 hoort de siele seer boozt ghegaen te zyn: want tot
 hier toe is het seker datmen behoort den Schepper
 te soecken dooz de creaturen. Het is al nae de gra-
 tie die den Heere aen peder siele verleent / daer ick
 my niet mede en moepe. 'tGene dat ick seg-
 ghen wilde / is / dat de alderhooghwerdighste
 Menschheit Christi daer niet en behoort mede on-
 der gherkent te worden. Dit punct moet men
 wel leeren verstaen / ende ick wilde wel dat ick
 mijnen sin wel mochte connen uytlegghen.

Als Godt alle crachten wilt ophouden / ghe-
 lijck wop uyt de manieren van bidden (die ick ver-
 haelt hebbe) ghesien hebben / dan is het seker /
 dat al is het oock teghen onsen wille / dese tegen-
 woordighheidt wegh ghenomen wordt: ende als-
 dan moet het ter goeder uren zyn / gheluckigh
 is alsucken verlies / mits het is om te ghenieten
 het ghene dat ons dunckt verlozen wordt. Want
 alsdan is de siele teenemael besigh met te bemin-
 nen denghenen / om wien te kennen / het verstant
 ghearbeydt heeft / ende sy bemint 't ghene dat sy
 niet en heeft connen begrijpen / ende gheniet het
 ghene dat sy soo wel niet en zoude connen genie-
 ten / 'ten waer dat sy haer selven verloor / om haer
 selven / soo ick segghe / meer te winnen. Maer dat
 wop lieden met eenighe subtijsheden ende eyghen-
 werstigheden ons zouden willen ghewinnen om
 niet

niet met alle onse crachten te besozghen dat wy al-
 tijds voor ooghen souden hebben (ende of Godt
 gabe / dat het altyds soo wesen mochte) dese al-
 derheylighste Menscheyt : dit / segghe ick / dunckt
 my niet goet te zijn / ende het is de siel doen in de
 licht drijven alsoo men seght ; want het schijnt
 wat sy gheen steunsel en heeft / al dunckt haer noch
 soo seer dat sy vol van Godt is. Het is een groo-
 te sake / ter wijlen dat wy in het leven / ende men-
 schen zijn / hem als mensch voor ooghen te heb-
 ben : ende dit is het tweede inconuenient / dat ick
 segghe te wesen. Het eerste / daer ick nu af hebbe
 begonst te spreken / is een weynigh ghebreck van
 ootmoedigheyt / dat een siele haer wilt verheffen
 eer den Heere haer verheft / ende dat sy haer niet te
 breeden en houdt niet te overpepsen een soo pre-
 cieusen saecke / ende dat sy Maria wilt wesen / eec
 dat sy met martha gearbeydt heeft. Als den
 Heere begheert dat sy sulcks wese / al waer't oock
 van den eersten dagh / soo en behoestmen niet te
 breefen : maer wy moeten van onsen'tweeghen
 heusch ende niet te stout wesen / gelijck ick noch
 elders vermaent hebbe / soo ick meyne. De bese-
 linghskens van te cleyne ootmoedigheyt / al is het
 dat het schijnt niet te wesen / is nochtans een
 groot hinder ende letsel om in het contempleren
 voortganck te doen.

Maer om wederom te comen tot het eerste
 punt / wy en zijn gheen Enghels / maer hebben
 een lichaem : ende dat wy ons zouden willen En-
 ghels maecken in de aerde stekende / ende soo seer
 als ick immers daer in was stekende / dat soude
 groote sotternije wesen. Maer het is van noode /
 dat wy yet hebben daer ons ghepeps ghemeyn-
 lijck op steune ; naedemael de siele altemet upt
 haer selven tredt / oft dat sy dickwils soo vol

gaet van Godt / dat sy gheen gheschapen dinc en behoeft om haer wederom tot haer selven te brengen. Dit en gheschiedt niet ordinarelijck: dan in becommernissen ende vervolghinghen / ende swaerigheden / almen niet en can soo groote stilte houden / ende ten tyde van doxheydt / is Christus eenen seer goeden vriendt: want wy sien dat hy mensch is / ende die vol cranckhepts ende miserie is / ende is ons gheselschap; ende dooz de ghewoonte connen wy hem seer lichtelijck nefsens ons ghebinden / hoe wel het altemets gheschieden sal / dat wy noch d'een noch d'ander sulden connen doen. Hier toe is seer goet 'tghene dat ick nu ghesepdt hebbe / dat wy niet en toonen dat wy gheestelijcken troost soecken / dat voort daer af comt dat magh: het crups te omhelsen / is een groote saecke.

De Heere is verlaten gheweest van allen troost / sy hebben hem alleen ghelaten in der arbeit; en laet ons hem doch niet verlaten / want om hoogher te climmen / sal hy ons beter helpen dan onse neerstigheydt / ende hy sal hem bertrecken / als hy sien sal dat 't behoorzijck is / ende als hy sal willen de siele van haer selven trecken / soo ick ghesepdt hebbe. Godt neemt groot behaeghen in een siele / die met ootmoedigheyt sijnen Sone neemt tot eenen middelaer / en die hem soo bemint / dat oock wanneer sijne Majesteyt haer wilt verheffen tot seer hooghe contemplation / sy haer daer toe ontweerdigh kent / soo ick ghesepdt hebbe / ende sy seght met Sinte Pieter: Heer gaet van my, want ick ben een sondarigh mensche. Dit hebbe ick beproeft: op dese maniere heeft Godt mijn siele ghelepdt. Andere sullen gaen / soo ick ghesepdt hebbe / dooz eenen cozteren wegh. Soo vele als ick verstaen hebbe / is /
dat

dat alle dit fundament van't ghebedt is ghesondeert op ootmoedigheyt : ende hoe dat een siele haer meer vernedert in't ghebedt / hoe Godt haer oock meer verheft. **M**y en gedenckt niet dat hy my opt eenighe sonderlinghe gabe verleent heeft van de ghene daer ick voorts af spreken sal / oft ick was als teenemael tot niet ghebrocht / siende dat ick soo boos ende vileyn was : jae noch / om my te doen comen tot kennisse van my selven / gaf my sijne Majesteit als sulcke dinghen in / die ick noyt en hadde connen imagineren. **I**ck late my voostaen / dat wanneer een siele yet upt haer selven doet om voort te gaen in dit gebedt van vereeninghe / al dunckt haer oock dat het haer van sonden aen voordert / sy niet te min / als wesende een saecke die niet ghesondeert en is / daer haest sal komen te vallen ; ende ick vreesse dat sy noyt en sal komen tot een waerachtighe aermoede des gheests / als de welcke ghelegen is in niet te soeken eenighen troost oft ghenoechte in't gebedt (want die sy upt aertiche dinghen soude mogen scheppen / heeft sy nu verlaten) dan alleenlijck in pijn ende arbeidt / ter liefde vanden ghene die daer altydts in gheleest heeft ; ende daer in / ende in de dorgheden des ghebedts niet beroert te zijn / ende al is het dat sy yet gheboelt / haer niet te beghen tot onruste ende quellinghe / als sommighe hen selven aendoen / die hen laten voostaen / dat het al verlozen is / soo wanneer sy niet en arbeiden met het verstandt om devotie te vercrijghen / als oft sy met hunnen arbeit een soo groot goedt verdienden. **I**ck en segghe niet / dat men dat niet en behoort te besorgen / oft dat sy niet en behooren met een wacker ghemoet voort Godt te staen : maer dat sy / als sy oock niet een goedt ghepeps en connen hebben / hen daerom niet en

quellen/ ghelijck ick op andere reysen gesept hebbe.
 Op zijn doch onnutte knapen/ wat meynen wy
 te vermoghen? Godt begheert dat wy dit ver-
 staen sullen / ende dat wy sullen arbeiden als Esel-
 kens / om dien water-craen te draepen daer ick af
 ghesproken hebbe; want alsoo sullen sy oock blin-
 delinghs / ende niet wetende wat sy doen / meer
 waters scheppen / dan den hovenier soude connen
 doen met alle sijne neerstigheyt. Men moet niet
 vryheyt booz desen wegh gaen / sijn selven Godt
 teenemael overghebende: is het dat sijne Maje-
 steit ons wilt stellen in sijn camer / ende ons
 deelachtigh maecken van sijne secreten / dat men
 daer gheerne gae; wilt hy oock niet / soo moet
 men te vreden wesen met slechte officiekens te
 bedienen / ende niet de beste plaetse kiesem / gelijck
 ick nu tot meer reysen ghesepdt hebbe. Godt
 draeght meer sorghe booz ons dan wy selve / ende
 hy weet waer toe dat een peghelijck bequaem is:
 waer toe dient het dat pemandt hem selven wil
 regeren / die nu alle sijnen wille den Heere heeft
 overghegheben? Dit is hier nae mijn duncken
 veel min gheoorloft / ende schaedt veel meer dan
 inden eersten trap des ghebedts: want dese ga-
 ben zijn boben-natuerlijck. Heeft pemandteen
 quade stemme / hy en zal die niet verbeteren / al
 pijnnt hy hem noch soo seer te singhen: is't dat
 Godt hem die wilt gheben / soo en is hem niet
 van noode veel te schreeuwen. Laet ons dan
 altijd bidden / dat hy ons sijn gratie verleene /
 hem teenemael onderwoypende onse ziele. Betrou-
 wende nochtans altydts op de grootdadigheyt
 Godts. Overmits men haer dan oorlof gheeft
 om aen de voeten Christi te sitten / dat sy sorghe
 draghe om niet dan daer te gaen: dat sy daer blij-
 be soo sy best can / ende dat sy de M. Magdalena
 nabolghe:

nabolghe : want als sy sterck ghenoech wesen sal / sal haer Godt nae de woestijne voeren.

Aldus dan sal u Erw. hem hier aen houden / tot dat ghy pemandt ghebonden sult hebben / die meerder experientie sal hebben / ende dat beter sal weten dan ick. Zijn't personen die eerst beghinnen Godt te smaecten / en ghelooft hen niet / want hen dunckt dat het hen boordert / ende hem behaeght meest dat sy hun selven helpen. Och hoe openbaerlijck comt Godt als't hem beliest / sonder dese neerstighedekens / want hoe meer wy oock doen / soo grijpt hy doch den gheest gelijk eenen Reuse een stropken zoude op nemen / ende daer en baet geen teghenspertelen. Wat een dinghen is dat / dat men oude meynen / dat als't hem beliest / hy wachtē soude tot dat de padde van selfs opblieghe ? Iae noch swaerder ende moepelijcker dunckt het my te wesen / dat onsen gheest hem zoude opheffen als hem Godt niet op en heft / want hy is gheladen met aerde ende dus sent beletselen / en't baet luttel dat hy wilt vliegē want al is hy daer van nature wegen bequaemer toe dan een padde / soo steckt hy nochtans soo diep in't slijck / dat hy sulcks door sijn schuilt verlopen heeft. Ick wil dan hier mede sluyten / dat men altydts / als men op onsen Salighmaecker pepst / indachtigh zy der liefde door de welke hy ons soo veel gratien ende welbaden gedaen heeft / ende hoe groot dat is de liefde die Godt ons ghe-toont heeft / als hy ons sulcken pandt ghegeven heeft van die / die hy tot ons is dragende / want liefde verwoerckt liefde. Ende al is't oock heel in't beghinself / ende dat wy noch seer boos sijn / laet ons nochtans arbeiden om dit altydts voor ooghen te hebben / ende ons alsoo te verwoecken tot liefde : want is't dat den Heere ons eens de gra-

tie verleent / dat dese liefde in ons hert magh ghe-
 pzent worden / het sal ons al seer licht vallen / ende
 wy sullen veel wercks doen op corten tijdt / ende
 niet seer cleynen arbeidt. Sijne Majesteit wil
 ons die gheben / gemerckt hy wel weet hoe groo-
 telijck ons die van noode is; ende dat om de lief-
 de die hy tot ons ghehadt heeft / ende dooz sijnen
 glorieusen Sone / dien hy ons op sijn soo swaeren
 cost ghe-toont heeft / Amen.

En dinck soude ick u Eerw. wel willen bza-
 ghen / te weten / hoe dat comt / dat soo saen als
 de Heere beghint een siele soo hooge gratien te ver-
 leenen als is / de selve te stellen in volcomen con-
 templatie / dat sy niet reden behoorde terstonde
 volmaect te wesen / (niet reden? jae 't behoort waer /
 want de ghene die een soo groot goet ontfanght /
 en behoorde gheen ghenoechte meer in aertsche
 dinghen te soecken) hoe het comt / dat inde opge-
 toghentheit / ende vooz soo vele de siele nu bequa-
 mer is om gratien te ontfanghen / ende het schijnt
 dat sy haer is bzenghende soo hooghe ende wnt-
 nemende werckingen; ende sulcks te meer / hoe
 sy meer afghetrocken is van de creaturen / soo dat
 den Heere / als hy comt / op eenen ooghenblick
 haer conde teenemael heyligh maecten: hoe / seg-
 ghe ick / den selven Heere dan naederhandt haer
 is bzenghende tot volmaectheit van deughden
 dooz lanckheit van tijde. Dit wilde ick wel we-
 ten / want ick't niet en weet: ick weet wel / dat
 daer groot verskil is aengaende de sterckheit
 die Godt in de siele laet / als de onghetogentheit
 in't beginsel maer eenen ooghenblick en duert /
 ende men dat qualijck anders is bemerckende
 dan dooz 't ghene dat sy naemaels werckt / oft
 als de selve gratie langheren tijdt is duerende.
 Ick peyse dickmaels / oft het daer dooz comt / dat
 de

de siele haer niet terstont teenemael en disponeert/
tot dat den Heere die allenghskens boedende/
haer doet een vaste resolutie nemen / ende haer
berleene mannelijcke sterckheydt / om allen den
kras der creaturen teenemael van haer te woerpens
ghelijck hy in cozten spoede ghedaen heeft met
Magdalena. Hy doet 'tselfde met andere persoo-
nen / naer advenant dat sy doen / mit latende sij-
ne Majestejt gheworden. Ick can qualijck ge-
looben / dat sijne Majestejt oock in dit leven hon-
dert voor een gheeft.

Hy is oock te bozen ghecomen dese ghelijcke-
nisse / dat (ghenomen dat het al een dinck is dat
ghegeven wort den ghenen die voort is gaen-
de / als in't beghinsel) het is ghelijck een spijse
daer veel personen af eten / ende die luttel eten/
houden alleenlijck eenen goeden smaech voor een
wepnigh tijt / maer die meer eten / worden daer
oock eenighsins door gheboedt ; maer die veel
eten / die worden daer gesont ende sterck by. Ende
men can soo dickmaels ende soo overbloedelijcks
eten van dese spijse des lebens / dat haer gheen
andere spijse wel smaecken en zoude dan dese al-
leen : want sy siet het profijt dat haer daer af
comt / ende haeren smaech is nu soo ghepast op
dese soetigheydt / dat sy liever hadde te sterben /
dan te moeten andere dinghen eten / die nergens
toe en dienen dan om wegh te nemen den goeden
smaech dien de goede spijse ghemaecht heeft.
Van ghelijcken de conbersatie van een heyligh
gheselschap / en is van soo grooten profijt niet op
eenen dagh / als sy is op veele daghen / ende wy
souden moghen soo langhe daghen daer in we-
sen / dat wy ten lesten / met de gratie Godts / sou-
den aen de selve ghelijck worden. Somma het
is al ghelegghen in't ghene dat sijne Majestejt
ende

ende aen twien't hem beliest te gheben: maer
meestendels dat de ghene / die nu begost heeft /
dese gratie te ontfanghen / vastelijck booz hem
neme hem van alles af te trecken / ende de selve
soo groot achte als't reden is. **M**ay dunct oock
dat sijne Majesteit ondersoect wie hem lief heeft /
oft het niet den eenen of den anderen en is: ont-
deckende / wie dat die is / door een soo hooghe
wellust / om in hem te verwecken het geloof van
't ghene dat hy ons sal gheben / by aldien het mo-
ghelijck doot waere / segghende: Siet, dit is al-
leenlijck een druppel van de overvloedige zee
van alle goet, om niet met allen achter te laten
te doen booz de ghene die hy lief heeft. Ende
nae dat hy siet dat sy hem ontfanghen / daer
naer gheeft hy oock / ende gheeft sijn selven. Hy
bemindt de ghene die hem lief heeft. **O**ch wat een
goet lief! och wat eenen goeden vriendt! **O** mijner
sielen Heere! o die doch woorden ghenoech had-
de om te kennen te gheben / wat dat ghy geeft
den ghenen die hun betrouwen op u stellen; ende
wat dat verliesen de ghene die ghecomen zijnde
tot desen staet / noch willen op hun selven staen.
En laet doch dit niet toe / o Heere: doch ghy doet
meer dan dit / ghemerckt dat ghy comt in een
soo vileyn logement als het mijn is: ghebenedijt
moet ghy zijn inder eeuwigheyt.

Ick bidde u Certo. wederom / is't dat ghy dese
dinghen / die ick van't ghebedt gheschreven heb-
be / confereert met eenige geestelijcke personen /
dat sy immers sulcks zijn: want als sy niet
meer dan eenen wegh en weten / oft dat sy in't
midden vanden wegh zijn blijven steken / soo
en sullen sy niet wel conuen oordeelen. Ende men
bindt sommige die Godt / stracks van't beginsel
af door eenen seer hooghen wegh leydt / ende hem
dunct

dunckt dat andere daer oock soo sullen mogen profiteren / ende het verstandt tot stilte brengen / sonder hun te behelpen met middelen van lichaemelijke dingen ; ende die sullen soo doore blijven als eenen staeck : andere zijn die tot wat stilte gecomen zijnde / meynen dat soo sy het een hebben / sy het ander oock sullen connen doen : ende in stede van voort te gaen / sullen sy achterwaerts gaen / soo ick geseydt hebbe : inder voegen dat in alles van noode is discretie ende experientie : de Heere wilt ons wie verleenen door sijn goetheydt.

HET XXIII. CAPITTEL.

Sy comt wederom te verhalen den discours van haer leven, ende hoe sy haer begoft te begeven tot meerder volmaecktheyt, ende door wat middelen. Het is profijtigh voor personen, der welcker officie is zielen te regeren die haer in't gebedt oeffenen, om te weten, hoe die haer moeten dragen in't beginsel; ende wat profijt het haer geweest is geweten te hebben dat te houden.

Ick wil nu wederom keeren daer ick gebleven ben aengaende mijn leven (want ick meyne / dat ick my langer als 't wel en behoorde / met andere dingen verachtert hebbe) op dat men te beter verstaen soude 't ghene dat hier naevolgen sal. Van nu voort-aen / is het eenen anderen nieuwen boeck / ick segge een ander nieuw leven. Tot hier toe is het mijn leven geweest / 't ghene dat ick geleest hebbe sedert dat ick begonst hebbe

he te verclaeren dese dingen van 't gebedt / is
 het leven dat Godt in my leefde / nae al dat ick
 laet duncken: want ick bemercke / dat het on-
 mogelijk was op soo corten tijdt af te leggen
 soo quarde gewonten ende wercken. Den Heer
 zo geloft / dat hy my verlost heeft van my selven.
 Soo saen dan als ick de occasien van my begost
 te wezen / ende my meer te begeben tot het ge-
 bedt / begonst de Heere my de gratien te verleenen /
 als die anders niet en sochte / nae dat het schein / dan
 dat ick die soude willen ontfangen. Sijne
 Majesteit begost my ordinaerlijck te verleenen
 een gebedt van stilte / ende vickwils oock van
 bereeninge / het welck redelijck langh duerde.
 Ick (om dat in dien tijdt aen eenige Vrouwe-
 personen overcomen was groot bedroggh ende
 verblindcheydt / welck den dunbel teghen haer te
 werck gelepdt hadde) begonst te vreesen / ober-
 mits het contentement / veruoegen ende soetig-
 heyt / die ick ontfinck / soo groot was / dat ick die
 altemet niet en coste beletten ; niet tegenstaen-
 de dat ick ter ander sijden in my sagh een groote
 verskeringe van dat het Godt was / bijsonder-
 lijck als ick in 't gebedt was : ende gewaer
 wierde dat ick daer door grootelijcks gebetert
 ende veel stercker wierde. Maer als ick my wat
 verstroyde / soo begost ick wederom te vreesen /
 ende te pensen / oft den vijandt my wilde het ver-
 standt ophouden / maeckende my wijs dat het
 goedt was / om my het inwendigh gebedt des
 verstandts te benemen / ende op dat ick op de Pas-
 sie niet en zoude pensen / noch my en soude behel-
 pen met het verstandt / welck my te meerder ver-
 lies docht te wesen / om dat ick het niet en ver-
 stondt. Maer want sijne Majesteit my nu wilde
 licht verleenen / om hem niet te vergrammen /
 ende

ende op dat ick zoude verstaen hoe veel ick hem schuldigh was / soo voers dese vrees so seer in my / dat sy my neerstelijck dede soecken eenige Geestelijcke Personen / om met henlieden te spreken / alsoo ick alreede eenige wiste / want hier waeren gecomen de Paters der Societeit Jesu. tot de welcke ick / sonder pemanden van henlieden te kennen / seer genegen was / alleenlijck om dat ick wiste de maniere die sy hielden van leven ende bidden. Maer ick en vande my niet weerdigh om hen aen te spreken / noch sterck genoegh om hen gehoorzaam te zijn / welck my noch meer dede vreesen / want henlieden aen te spreken / wesende sulck als ick was / viel my seer swaer.

Hier-inne was ick eenigen tijdt / tot dat ick ten lesten nae grooten strijdt ende anghst die ick lede / een vooz-nemen nam te tracteren met eenen geestelijcken Persoon / om hem te vzaegen welckerhande het gebedt was dat ick hiel / ende op dat hy my soude den wegh wijzen waer 't dat ick doolde / ende te doen al dat ick zoude connen om Godt niet te vergrammen : want soo ick geseydt hebbe / het gebreck van sterckhepdt dat ick in my geboelde / dede my so seer vreesen. Wat grooter dolinge / soo waer my Godt helpe / was dese / dat ick my / om goet te wesen / van het goet was af-treckende. Hier mede moet den dupvel wel grootelijck wercken in 't beghinsel van de denight / want uyt my selven en conste ick dat niet te wege vzaegen. Hy weet wel / dat de eenighe welvaert van een ziele ghelegen is in het tracteren met vrienden Godts / ende oversulcks en was daer geenen com-af om my daer toe te resolveren. Ick ver beydde tot dat ick my eerst zoude gebetert hebben / gelijk ick dede als ick 't gebedt achter liet : ende mogelijck en zoude ick 't noyt

gedaen hebben / door dien ick soo verballen was op sekere cleyne dingen van quaede gewoonte / die ick niet en conde gelooven dat sy quaedt waeren ; soo dat van noode was dat andere my souden helpen ende de handt reucken om op te staen. Gebenedijdt sy den Heere / want de sijnē is d'eerste geweest. Alsoo dat ick sagh dat mijn vzeese soo seer was groepende / om dat het gebedt groepde / soo docht my dat daer in eenigh groot goedt oft een seer groot quaet moeste geleghen zyn ; want ick nu wel sagh dat het boben-natuertlijck was 't ghene dat ick hadde / want somtijds en conste ick 't niet wederstaen ; ende 't selve te hebben wanneer ick wilde / en was in mijne macht niet. Ick peysde by my selven / dat ick niet te helpen en was / 't en waere dat ick beneerstighde een supbere Conscientie te hebben / ende my afi rock van alle occasien / al waer 't oock van dagelijcksche sonden. Want by aldien het den geest Godts was / soo was het ontwijffelijck winst : ende was het den vijandt / den selven conste my wepnigh schaeden / maer veel eer soude hy aen my verliezen / ter wijle ick beneerstighde den Heere te beschagen / ende hem niet te vergrammen. Dit alsoo vastelijck gesloten hebbende / ende den Heere altydts biddende / dat hy my soude helpen ; ende eenige dagen hier omme arbejdende / sagh ick dat mijn ziele geen sterckte en hadde / om door haer selven alleene tot soo groote volmaecthepdt te geraecken / midts sekere genegentheden die ick hadde tot dingen / de welke al was 't dat sy van haer selven niet seer quaet en waeren / waerent eben-wel genoeghsaem om alles te bederven.

Men werdt gesepdt van eenen geleerden Priester / die in dese plaetse was / wiens goethept ende deughdelijck leven de Heere aen het volck begonst

kennelijck

kennelijck te maecten. Ick employeerde eenen heyligen Edelman die in dese Stadt woont: hy is gehouwt / maer van een soo stichtbaer ende deughdelijck leven / ende van soo grooten devotie ende liefde / dat sijn goetheyt ende volmaecktheit in alles was uytshijnende. Ende met groote reden / want dooz sijnen middel hebben vele zielen groot profijt ontfangen / midts de groote gaven hem van Godt gegeven / niet de welke hy niet en can laeten te wercken / niet tegenstaende dat sijnen staet hem daer toe niet en helpt. Hy is van seer groot verstandt / ende seer minnelijck tegen een pegelijck: sijn conversatie en is niet verdrietigh / maer soet ende sijnge-naem / mede oock oprecht ende heyligh: soo dat hy verheught de ghene daer hy mede verkeert. Hy schickt het al tot welbaert der zielen die hy haerteert / ende het schijnt dat hy anders niet en tracht dan om te helpen alle de ghene die hy eenighsins can oft magh / ende een pegelijck te behaegen ende te vrede te stellen. Ende alsoo is naer mijn duncken desen goeden ende heyligen Man dooz sijn cloeckheydt een beginsel gewoest dat mijn ziele zoude saligh worden. My verwondert van sijn ootmoedighent / dat hy tot my woude comen / naedemael dat hy / soo ick meyne / hy de veertigh jaeren hem in't gebedt geoeffent heeft (ick en weet niet / oft een oft twee min is) ende een heel volmaeckit leven leyt / woos soo vele als sijnen staet (nae dat het schijnt) is toelaetende. Want hy heeft eene soo Godvruchtige huns-vrouwte / ende van soo groote caritate ende liefde / dat hy dooz haer niet velet en wordt om Godt te dienen. *Somma* / Godt heeft haer utgecofen tot een huns-vrouwte van den ghenen dien hy voorsien hadde dat sijnen grooten dienaar zoude wesen.

Sommige van mijn vrienden waeren gehouwt met mijn maeghschap. Ende oock hadde hy groote gemeynschap met eenen anderen sonderlingen dienaar Gods / die gehouwt was met eene van mijn nichten. Dooz desen middel beneerstighde ick dat den Priester my quam spreken / dien ick segge dat een soo grooten Dienaar Gods ende synen goeden vriend was / hopende hem tot mijnen Biecht-vader ende Meester te hebben. Hy dan gecomen wesende om my te spreken / ende ick my seer beschaeut vindende in de tegenwoordigheyt van soo Heyligen Man / gaf hem te kennen den staet van mijn ziele / ende gebedt : maer mijn Biechte en wilde hy niet hoozen / seggende dat hy seer belet was / ende 't was alsoo. Hy begonst my te leyden met een seer groote ende Heylige resolutie / als oft ick seer sterck hadde gewoest / gelijk ick met reden wel hadde behoozen te wesen (nae 't gebedt dat hy my sagh houden) op dat ick Godt in geenderley maniere en soude vergrammen. Ick siende sijne prompte resolutie in dingen van cleynder importantie / ende dat ick / soo ick segge / gheene sterckheyt genoegh en hadde om terstont soo volmaecht te zyn / quide my seer : ende alsoo ick sagh dat hy de saecke van mijn ziel aen-nam als een dinc dat ick seffens zoude moeten verwinnen / bevandt ick dat ick behoorde vele meerder neerstigheyt te doen. Somma ick sagh / dat de middelen die hy my gaf / niet en waeren de ghene daer dooz ick moeste geholpen worden / want so waren dooz een volmaecter ziele. Ende al was ick geboordert in de gaven Gods / soo stact ick nochtans seer in de beginselē der denghden ende aensterbinge. Ende boosseker en hadde ick niet niemant anders getraectert gehad dan met hem / mijn ziele en zoude noyt

nont geprofitteert hebben: want de quellen die ick hadde / siende dat ick niet en dede / noch en conste doen soo my docht / 't gene hy my seide / was genoeg om desperaet te worden / en alles te laten staen. Altemet verwondere ick my / hoe dat / hy voesende een Persoon van sonderlinge gratie om te beginnen de zielen tot Godt te trecken / het den Heere niet en believede dat hy de mijne zoude kennen / ende de selve tot sijnen last nemen. Maer ick sie dat het al getweest is tot mijn meerder profijt / op dat ick zoude kennen ende hanteren soo H. Mannen / als zijn die bande Societejt Jesu.

Van doen af vercreegh ick van dien Hepligen Edelman / dat hy my altemet soude comen besoecken. Hier bleeck sijn groote oodtmoedighent / dat hy wilde verkeerem met een soo snoode persoon als ick was. Hy begonst my te besoecken / ende goeden moedt te geven / seggende dat ick niet en behoorde te peysen / dat ick my van alles op eenen dagh soude connen astrecken / maer dat het Godt allenghskens zoude doen / want dat hy selve ettelijcke jaeren niet en hadde connen geraecken upt eenige lichte dingen / die hy door sijn selven niet en hadde connen verwinnen. O oodtmoedighed! Hoe veel goets doet ghy daer ghy zijt / ende aen de ghene die comen by alsulcke die u besitten! Desen Hepligen Man (dien ick / naer mijn duncken alsoo magh noemen) verclaerde my sommige van sijne cranckheden (die hem mit sijnne oodtmoedighed sulcks dochten te zijn) om my te helpen / maer nae de conditie van sijnen staet en was daer noch gebreck noch onvolmaeckthed in gelegen ; maer volgende mijnen staet was het een seer groot gebreck die te hebben. Ick en segge dit niet sonder reden: want al schijnt 't dat ick te langen berhael maecke van clepne dingen / soo

zijn so nochtans van soo grooten importantie om een ziele beginnen te boorderen / ende haer te brengen tot het vliegen / wiens pluyimen (soo men seght) noch niet gewassen en zijn: soo dat het niemant en zoude connen gelooven / dan die't geproeft heeft. Ende mits ick hope dat Dwe Cerw. met Godts gratie grootelijcks haer profijt daer mede doen zal / soo is't dat ick't hier segge / te weten / dat alle mijn welbaert daer in gelegen was / dat hy my wist te genesen / ende dat hem geen oodtmoedigheyt noch liefde en gebrack om by my te wesen / noch patientie om te verdragen dat ick my niet geheelijck en beterde. Hy ginch allenghskens boort met discretie / my leerende manieren om den vijant te verwinnen. Ick begonst hem soo grooten liefde te draegen / dat ick noyt meerderen troost en hadde / dan als hy my besocht / al was het seer selden. Als hy't te langh uytstelde / terstont quelde ick my seer / Denckende dat hy my niet en besocht om dat ick soo boos was.

Als hy quam te verstaen mijne groote onvolmaektheden die oock wel mochten sonden wesen / hoe wel ick seer gebetert was / sedert ick met hem hadde begonst te verkeerren / ende doen ick hem seyde van de weldaden oft gratien die den Heere my was doende / op dat hy my daer in wat onderwijs soude geben / soo antwoorde hy my / dat d'een niet d'ander niet seffens en quam / dat sulcke lieffelijcke onthaelingen alleen gegeven wierden aen personen / die alreede meer geboordert ende verstorven waeren; ende dat hy niet en const / laten grootelijcks te breefen / want dat hem dochte dat in sommighe dinghen eenen boosen geest schuylde / maer dat hy sulcks niet en wilde verskeren: dan dat ick wel soude oberpepsen al't ghene dat mijn

mijn gebedt aenginck / ende dat ick't hem dan
 zoude seggen. Maer de swaerighepdt was dat
 ick noch veel noch luttel wist te segghen wat
 dat mijn gebedt was : want 't en is niet lange
 geleden / dat den Heere my dese gratie verleent
 heeft / dat ick can verstaen ende uytspzeken wat
 het is. Doen hy my dat gesejdt hadde / soo was /
 midts de vzeese die ick hadde / myne benautocheyt
 groot / ende mijn tranen oberbloedigh / want voor-
 waer ick sochte Godt te behagen / ende en cost
 my niet laten voorstaen dat het den vijandt sou-
 de zyn : niet te min ick vzeesde / dat Godt my ver-
 blinden zoude om mijn groote sonden / dat ick 't
 selve niet en soude connen verstaen. Overfiende dan
 eenige boecken / om te sien oft mijn gebedt sou-
 de connen uytspzeken / soo vondt ick in eenen / die
 genoemt is De opclimlinge op den Bergh , no-
 pende't ghene dat de vereeninge der siele met Godt
 aengaet / alle de teekenen die ick hadde van niet
 met allen te pepsen : want dat was 't ghene dat
 ick aldermeest sejde / dat ick niet met allen en
 const gepespen als ick dat gebedt hielde : ende
 ick teekende met linien de plaetse die 't waeren /
 ende ick gaf hem den Boeck / op dat hy met den
 anderen Pziester dien ick gesejdt hebbe een Hap-
 ligh Man ende dienaer Godts te wesen / dien sou-
 de lesen / ende my seggen wat ick doen moeste /
 want dat ick / waer't dat het hem goet dochte / het
 gebedt teenemael zoude verlaeten : want wat
 noodt zoude het wesen / dat ick my zoude stellen in
 die perijckelen / naedemael dat naer ontrent twint-
 tigh jaeren tijds / dat ick het gebedt gehouden
 hadde / daer uyt geen profijt gescheyt en hadde /
 dan van den vijandt bedrogen te zyn? Soo dat
 beter was het selve te laten. Hoe wel my dit oock
 seer swaer viel / dooz dien ick nu gepzoest hadde /

hoe mijn ziele was gestelt sonder gebedt. Soe
 dat ick van alle canten swaerighedt sagh / gelijk
 veruandt die in 't midden van eene Kiebiere ge-
 stelt zijnde / ende alsoo begint by nae te verdrinc-
 ken / tot wat cant hy hem keere / meerder perijckel
 vzerst. Dit is een seer groote pijn / ende dierge-
 lijcke hebbe ick seer vele gepasseert / gelijk ick
 hiernaeg seggen sal : want al schijnt hier luttel
 aen gelegen te zijn / nochtans sal 't mogelijk
 profijt wesen te weten hoe men den geest moet
 proeven.

Ende boozwaer het is eenen grooten arbeidt
 die men lijdt / ende daer is van noode nauwe toes-
 sichte / sonderlingh niet Drouw - personen / want
 onse cranckhedt is seer groot / ende daer zoude
 mogen groot quaedt upt-comen / waer't dat men
 haer claerlijck upt sende dat het den vijandt is :
 maer men moet de saecke wel in sien / ende haer af
 weyzen van de perijckelen die daer mogen zijn /
 ende haer vermaenen / dat sy haer saecken wel se-
 eret houden / ende de Biecht-vaders van gelijcken /
 want het is van noode. Ende hier van spreke ick
 als eene die genoegh te lijden heeft / om dat som-
 nige personen die pijn niet en lijden niet de
 welcke ick van mijn gebedt getracteert hebbe :
 maer vragende aen d'een ende d'ander / in plaetse
 van welbaet hebben sy my groote schaede gedaen :
 want hier dooz zijn eenige dingen in 't open-
 baer gecomen / die beter verborghen hadden ge-
 bleven / gemerckt die niet en zijn booz een pege-
 lijk ; ende het scheen dat ickse openbaerde. Ick
 geloobe / dat den Heere sonder hun schuldt het sel-
 ve toegelaten heeft / op dat ick soude lijden. Ick
 en segge niet / dat sy openbaerden 't ghene dat
 ick niet hen tracteerde inde Biechte ; maer om dat
 sy Personen waeren / aen de welcke ick mijn saec-
 ken

ken te kennen gaf / om de vzeese die ick daer in hadde / op dat sy my zouden onderwijzen / soo docht my dat sy behoorden te swijgen : nochtans en dorste ick noyt pet verborzgen houden booz diergelijcke persoonen.

Soo dan segge ick datmen seer discretelijck behoort toe te sien met Vrouwepersoonen / haer goeden moedt gevende / en verwachtende den goeden tijdt dat den Heere haer sal helpen / gelijk hy my gedaen heeft ; want andersints hadde 't my grootelijcks geschaedt / ende mits ick beanghst ende bebbeest was / midts de groote Hert-pijne die ick daer beneben hadde / verwondere ick my grootelijcks hoe dat het my niet meer en schaerde.

Alsoo ick dan den Boeck obergelebert / ende verclaeringe gedaen hadde van mijn leben ende sonden ten beste dat ick conste (hoe wel ick hy hem niet te Biechte en ginck / om dat hy werelijck was / gaf ick doch genoegh te kennen hoe boos dat ick was) soo waeren dese twee Dienaeren Godts met groote caritate ende liefde lettende op 't ghene dat booz my van noode was. De antwoorde gecomen zijnde / de welcke ick met groote vzeese was verwachtende / ende hebbende veel Persoonen gebeden / dat sy Godt booz my zouden bidden / d'welck ick doock dede alle de dagen met vele gebeden ende groote moepte / soo quam hy tot my / ende sepde / dat naer him beider best verstandt het den vijandt was ; maer dat ick des aengaende soude tracteren met eenen Pater van de Societeit Jesu , den welcken / soo ick hem ontbode / seggende dat ick sijnder van doen hadde / zoude comen / ende dat ick door een generale Biechte hem alle mijn leben ende staet ten claersten zoude te kennen geven ; hopende dat hem Godt door de cracht des Sacraments der Biech-

ten meer lichtſ zoude geven : ende want ſy ſeer
 wel herbaeren waeren in ſaechen die den gheest
 aengaen / dat ick in het minſte niet en zoude gaen
 bupcen 't ghene dat hy my zoude ſeggen / want
 dat ick in ſeer groot perſijckel was / 'ten waere
 dat my yemandt regeerde. Ick wiert ſoo ver-
 ſchrikt ende benaudot / dat ick niet en wiſte wat
 ick met my ſelven doen zoude / ende en dede anders
 niet dan weenen. Ende alſoo ick in ſeker bidt-
 plaetſe was / zijnde heel bedroeft / ende niet we-
 tende wat van my worden zoude ; ſoo quam ick
 te leſen in eenen Boeck / den welcken my dunckt
 dat den Heere my in de handen moeſt ſteken /
 hoe dat Sinte Pauwels ſeght / dat Godt ſeer
 getrouwt is / ende noyt toe en laet / dat de ghe-
 ne / die hem lief hebben / van den vijandt bedro-
 gen worden. Dit vertrooſte my boven maeten
 ſeer. Ick begonſt te dencken op mijn generale
 biechte / ende in geſchriſt te ſtellen allen het quaet
 ende goet / maeckende een diſcourſ ende verhael
 van mijn leven / ſoo claer als ick conde oft wi-
 ſte / ſonder yet achter te laten. My gedenckt dat
 ick / naer dien het geſchreben was / ſoo veel quaets
 fiende / ende by-nae geen goet / boven maeten
 groote quellinge ende benaudtheit creegh : ende
 my quelde oock ſeer / datmen my binnens hups
 zoude ſien ſpreken met ſoo heylige Perſoonen /
 als ſijn die van de Societet Jesus : want ick
 breeſde mijn booſhept : ende my docht / dat ick sou-
 de gehouden zyn die af te leggen / ende mijn ge-
 noeghten te verlaten / ende ſoo ick 't niet en dede /
 dat het erger waere / ende daerom verſocht ende
 hadt ick de Coſterſſe ende de Portiereſſe / dat ſy 't
 niemanden zouden ſegghen. Maer het haette my
 ſeer luttel / want alſoo ick gheroepen werde / ſoo
 was daer by gebaleen een aen de poorte / die 't geheel
 Convent

Convent door ginck seggen. Och hoe soekst den
 byjandt te beletten / ende in wat anghst brenghst hy
 den mensche / die hem tot Godt wilt keeren!

Tracterende dan met dien dienaer Godts (die
 sulcks voorzwaer was / ende wel voorzich igh)
 van mijn geheel leven ende ziele / soo seyde hy
 my / als wel verstaende dese taele / wat het in der
 waerheydt was / ende gaf my goeden moedt. Hy
 seyde / dat het kenbaerlyck den geest Godts
 was / maer dat van noode was dat ick my van
 het zoude begeben tot het gebedt / want dat ick
 niet wel gefondeert en was / noch en hadde be-
 gonst te verstaen wat moztie oft versterbin-
 ge was (ende het was alsoo want my dunckt dat
 ick den naem daer van nich niet en verstonde)
 dat ick het gebedt geensins en soude achterlae-
 ten / maer dat ick my daer toe zoude porren / ge-
 merckt Godt my soo sonderlinghe gratien
 was doende. Want wie soude connen weten / oft de
 Heere door mijn middel veel Personen soude wil-
 len helpen / ende andere dingen : soo dat hy schijnt
 geprofiteert te hebben 't ghene dat den Heere nae-
 maels met my gedaen heeft. Dat ick seer qua-
 lijck doen zoude / waer't dat ick my tot de gratien/
 die Godt my was verleenende niet en voeghde
 oft en beneerstighde te verdienen. My docht dat
 den Heyligen Geest in alles door hem sprack /
 om mijn ziele te genesen / nae dat hy sijn selven
 daer in was druckende : hy maecte my seer be-
 schaemt / jae hy leydde my door sulcke middelen/
 dat het scheen dat hy my teenemael in een ander
 mensch bekeerde. Och wat een groote saecke
 is het / een ziel te verstaen ende te kennen! Hy seyde
 my / dat ick dagelijcks soude gebedt houden oft
 mediteren op een stuck van de Passie / dat ick my
 daer mede soude voorderen / ende dat ick ver-
 gens

Gens op en zoude peysen dan op de Maenschendt Christi / ende dat ick den vertreckinghen oft eenigheden ende gheestelijke soetigheden soude wederstaen / soo seer als het my mogelijk zoude zijn / sonder de selve in mijn herte plaetse te geben / tot dat hy my anders zoude seggen.

Hy liet my seer getroost ende gesterckt / ende den Heere hielp my / ende hem mede / op dat hy mijnen staet zoude verstaen / ende hoe hy my moeste gouberneren.

Ick maecte een vast propoost van niet met allen te overtreden van 't ghene hy my zoude bevelen / ende alsoo hebbe ick 't gedaen tot heden toe. Den Heere yn geloost die my gratie gegeven heeft om mijn Biecht-vaders gehoorzaam te zijn / al was 't onvolmaecktelijck : ende bijcans althijt zijn 't geweest van dese Gebenedijde Waters der Societeyt Jesu , al is 't dat ickse onvolmaecktelijck gevolghe hebbe / soo ick segge. Mijn ziele begonst terstondt tot merckelijke beternisse te comen / gelijk ick nu seggen sal.

HET XXIV. CAPITTEL.

Sy vervolght het voor-begonste, ende seght hoe haer siele toe-nam, naer dien sy begonst gehoorlaem te zijn, ende hoe luttel haer profiteerde, de gracie Godts te wederstaen, ende hoe dat de Goddelijke Majesteit haer de selve noch volcomender was verleenende.

Door dese Generaële Biechte wiert mijn ziele soo geroepigh / dat my dochte dat daer niet met allen en conde wesen / daer ick my niet toe en zoude geboeght hebben: ende oversulck begonst ick my in vele dingen te veranderen / al was 't dat den Biecht-vader my niet en praemde / daer wel eer scheen dat hy van alles cleyn werck maecte. Dit beweegde my meer / overmits hy sulck nam op maniere van Godt lief te hebben / ende gelijk den ghene die de vrijheyt verliet / ende niet den loon / 't en waere ick dien door de liefde / verdiende. Ick was soo by nae twee maenden doende mijn uiterste beste om dese Geestelijke soetigheden ende gratien Godts te wederstaen. Mengaende het uytwendige / sagh men in my merckelijke veranderinge: want den Heere begonst my nu cloeckheyt te geven / om sommige dingen te verwinnen / de welcke eenige Persoonen die my kenden / mitgaders oock die van den huuse / seiden dat hun dochten buyten schrebe te gaen. Ende naer advenant 't ghene dat ick te bozen dede / soo hadden sy gelijk / het ginck buyten schrebe; maer nae 't ghene dat ick aen mijn

habijt

habijt ende professie schuldigh was / dede ick min
 dan behoorde. Ick vercreegh door dit wederstaen
 de soetigheden ende verheugingen die my Godt toe
 sandt / dat ick van den Heere onderwesen wierdt :
 want te vozen docht my / dat / om in het gebedt
 alsulcke vermaeckingen te gevoelen / van noo-
 de was / my dickwils in een hoecksken te ver-
 trecken / ende ick doyste my nauwelijcks verroe-
 ten : maer daer naer sagh ick hoe luttel daer aen
 gelegen was : want als ick my meest socht te
 vertrecken / alsdan bewinck my den Heere meest
 met de selve soetighepdt ende glorie / soo dat my
 dochte dat ick daer geheelijck mede omringelt
 werde / ende dat ick die nergens en conste ont-
 gaen ; ende't was alsoo. Ick was soo sorgheb-
 digh / dat het my grootelijcks quelde : maer de
 Heere was noch sorghebuidiger om my gratien
 te verleenen / ende om hem meer te laren kennen
 in dese twee maenden / dan hy pleegh / op dat ick
 beter zoude verstaen / dat het niet meer in mijn
 macht en was. Ick begonst op een nieuwo liefde
 te crijgen tot de alderweerdighste Maenschepdt /
 mijn gebedt begonst vastighepdt te hebben
 gelijk een Timmeragie die wel grondt vast is /
 ende ick werde genegen tot meerder Penitentie /
 daer ick mi in verflapt was / om dat mijn sieck-
 ten soo groot waeren. Dien heyligen Man / die
 mijn Biecht hoorde / sepdde my / dat sommige din-
 gen my niet en zouden deynen / ende dat Godt
 my mogelijk soo groote pijn toe-sandt / ober-
 midts ick geen Penitentie en dede / dat sijne Ma-
 jestept my die wilde stellen. Hy leyde my sommi-
 ge mortificatien op / die my hart genoegh vie-
 len : ick dede die al / want my docht dat den Heere
 my die was opleggende / ende hy gaf hem gra-
 tie / op dat hy't my alsoo zoude bevelen / dat ick
 hem

hem zoude gehoorzaam wesen. Mijn ziele begonst nu woeginge te gevoelen van de minste sonde die ick tegen Godt dede / hoe cleyn sy oock was: in der voegen / dat / als ick yet overbloedighs oft overdaedighs hadde / ick my niet en conste begeben tot de eenighejdt des gebedts / tot dat ick my 't selve quijt maecte. Ick stortede menigh gebedt / dat den Heere my soude willen be- waeren / dat ick niet en zoude achterwaerts kee- ren / gemerckt ick met sijn dienaers handelde / 't welck soo my dochte / een groot misdaet zoude wesen / ende dat sy dooz my soude comen te ver- liesen hun credit.

In desen tijdt quam binnen dese stadt Pater Franciscus / die geweest was Hertogh van San- dien/ende was nu eenige jaren geleden/dat hy ver- laten hebbende al dat hy hadde/hem hadde begevd inde Societejt Jesu. Mijnen Biechtvader ende den Edelman daer ick af gesproken hebbe / de welc- ke daerom tot my quam / besorghden dat ick hem zoude spreken / ende de maniere van mijn gebedt te kennen geben: want hy wiste wel / dat hy grooten voortganck was doende / zijnde soo seer begraciet ende gecareseert van Godt / de welke hem / als die vele om sijnen 't wil verlaeten had- de / oock in dit leven was vergeldende. Over- sulchs nae dat hy my gehoozt hadde / seyde hy my / dat het den geest Godts was / ende dat hem docht niet goet te wesen den selven langer te we- derstaen / ende dat het tot noch al wel gedaen was: dan dat ick altydts zoude beginnen met het overdencken/ van een stuck oft punt vande Passie/ ende dat waer 't dat den Heere dae nae mijnen geest optrock / ick niet en zoude wederstaen; maer dat ick sijne Majestejt zoude laeten gewoos- den / sonder yet daer toe te helpen.

raet ende remedie/als een die verre gecomen was: want hier inne haught veel aen de experientie: hy seide my dat het dolinge was voortaan te willen wederstaen. Ick was seer getroost/ ende den Edelman desgelijcks: hy was seer blijde/ dat hy seide dat het van Godt was/ ende hy hielp my altijts/ende gaf goeden raet in't ghene dat hy roste/ welck veel was.

In desen tijde wierdt mijnen Biecht-vader versonden van dese plaetse tot een andere/ daer ick seer droefom was/ want ick pepsde dat ick wederom quaedt soude worden; ende my doch onmogelijck te zijn/ dat ick sijns gelijk zoude binden. Mijn ziele bleef als in een woestijne/ seer mistroostigh ende bezreest/ niet wetende wat ick met my selven doen zoude. Eene van mijne nichten ontfinc my in haer huys/ ende ginck terstondt tot die bande Societeit/ om my van eenen anderen Biecht-vader te versien. Het beliefte den Heere/ dat ick in de vrientschap geraeckte van een Weduwe die van grooten Huse ende seer de-voot was/ ende veel haenteerde met die Paters: sy dede my Biechten aen haeren Biecht-vader/ ende ick bleef veel dagen in haer Hus. Sy woonde nae by/ ick was blijde dat ick dickwijls met henlieden mochte spreken/ want mijn ziele geboelde groot profijt van alleenlijck te verstaen de Heyligheyt van hunnen handel. Desen Pater begost my tot meerder volmaecktheit te stieren. Hy seide my/ dat ick niet met allen en moeste laten te doen/ om Godt teenemael te behagen/ waer toe hy genoeghsaeme behendighheyt ende soetigheyt gebuyckte: want mijn ziel en was noch niet met allen sterck/ maer seer teer/ specialijck om te verlaeten sommige particuliere vrientschappen die ick hadde: ende al en vertooynde ick Godt daer

Daer mede niet / nochtans was de affectie seer groot / ende my docht dat het ondanchbaerhepdt was die te verlaeten; ende ober sulcks seyde ick hem / gewerckt ick Godt niet en vergrande / waerom dat ick soude ondanchbaer wesen. My seyde my / dat ick 't Godt sommige dagen lanch geduerende zoude opdragen/eñ lesen den Loffanck Veni creator, op dat hy my soude verlichten om te sien welck het beste was. Hebbende op eenen dagh seer veel ende geduerig gebeden dat de Heere my zoude helpen in alles hem te behaegen / begonste ick den boorzeyden Lof-sanck te lesen: ende daer mede besigh sijnde / wierdt ick subijtelijck soo opgetogen / dat ick bycans teenemael van my selven viel. Dit is een saecke daer ick niet aen conste twijffelen / want het was seer kennelijck / ende was d'eerste reyse dat den Heere my dese gratie dede van opgetogenheyt. Ick hoorde dese woorden: Ick en wil nu niet dat ghy vordaan verkeeren sult met de menschen, maer met de Engelen. Ick wierdt grootelijcks verslaegen want de beroerte der zielen was groot / ende dese woorden wierden my seer hoogh in den geest gesepdt / ende alsoo wierde ick seer bezyest / maer van d'ander sijde ontfinck ick grooten troost / de welke / als dese vzeese boorzey was / die nae mijn duncken dese nieuwigheyt in my verweckt hadde / my by bleef.

Dit is seer wel afgeloopen / want sedert en heb ick noyt connen vrientschap maecken / noch genoeghte nemen / noch liefde draegen / van tot Personen die ick weet dat Godt lief-hebben ende hem soecken te dienen: ende my en is anders niet mogelijck geweest / ende my en belanght niet dat het vzienden oft magen zyn / 't en zy dat ick die verstaer / oft dat pemandt zy die hem in 't gebedt

weffent; anders is het my een groot crups dat ick niet pemandt moet cracteren. Dit is alsoo / soo my gheheelick dunckt / sonder eenigh twijffel. Van dien dagh af bleef ick soo wel-gemoet om alles te verlaeten om Godts wille / aen wien be-liest hadde op eenen ooghen-blick tijds (want my en dunckt niet dat het langher duerde) sijn die-neresse in eenen anderen mensche te veranderen; inder voeghen dat niet van noode en was / dat men 't my seer zoude bevelen. Want als mijnen Biecht-vader my daer in soo vast verwerret sagh / soo en dorste hy my niet plat uyt seggen / dat ick 't doen zoude. Hy moeste verwachten dat Godt in my wercken zoude / gelijk hy dede / noch ick en meynde noyt dat ick 't volbrengen zoude / want te bozen hadde ick my selve daer toe ghe-voert: ende het viel my soo uytter maten swaer / dat my docht niet onbequaem te wesen dat ick 't sel-ve zoude laten: ende hier af gaf my den Heere vry-heydt ende sterckheydt / om het selve te wercke te stellen. Aldus seide ick 't aen mijnen Biecht-vader / ende ick verliet het al / gelijk hy my bebo-len hadde. Het profiteerde wel veel aen den ghe-ne daer ick mede hanteerde / dat hy dese resolutie in my sagh / Godt zy altoos geloft die my op ee-nen oogenblick de vryheydt gaf / die ick niet alle de neerstigheydt by my veel jaeren lanck gedaen door my selven niet en hadde connen vercrigen / doende ick somtijlen soo groote gewelt / dat het my niet weynigh en schaedde aen mijn gesonde-heydt. Doch mits het een werck was van den ghene die machtigh is / ende waerachtigh Heere van alles / soo en viel het my niet met allen swaer.

HET XXV. CAPITTEL.

Sy verhaelt hoe dat verstaen wort de aensprake, die den Heere tot de ziele doet sonder die te hooren, ende wat bedrogh daer in magh gelegen zijn, hoe ende wanneer men't selve sal weten. Het is seer profijtigh voor den ghenen die tot desen trap des gebedts gecomen sal wesen; want het wort seer wel verclaert, ende begrijpt veel goede leeringen.

HEt dunckt my goet te verclaeren hoer daer nigh dat het aenspreken is dat Godt inde ziele doet / ende hoe haer de selve geboelt. / op dat uwe Eerw. 't selve magh verstaen: want van dese reyse af dat ick geseydt hebbe dat de Heere my dese gratie dede / is my de selve tot noch toe seer gemeyn / gelijk het blijcken magh uyt het ghene dat hier nae geseydt sal worden. Het zijn eenige wel gefozmeerde woorden / maer en worden niet de lichaemelycke ooren niet gehoozt / dan men verstaerse veel claerder als oft mensche hoorde / ende 't is onmogelyck die niet te verstaen al is 't dat men't selve seer wederstaet. Want als wy uytwendelyck niet en willen hoozen / soo mogen wy ons ooren stoppen / oft op het anders letten / in der voegen dat men 't niet en verstaet / al hoorzmen het. Deze spraecke / die Godt met de ziele houdt / en can niet belet worden: want oft het my lief oft leet is / soo moet ick toe lusteren / ende mijn verstandt wordt seich ende wacker gehouden om te verstaen. Godt wilt dat wy verstaen / ende alsoo is het te vergeefs dat men het

selve wille oft niet en wille. Want de ghene die't al vermogh / wilt dat wy verstaen / 't ghene dat hy wilt dat moet gedaen zijn / ende hier in toont hy hem een waerachtigh Heere ober ons te wesen. Dit heb ick seer wel geproeft / want ick bycans twee jaeren lanck ben doende geweest om te wederstaen / mits de groote vreesse die ick hadde; ende mi proebe ick't noch altemet / maer het haet my seer luttel.

ICK wilde wel te kennen geben de dolingen die hier in mogen geschieden (al is het dat daer geen perijckel as en is / oft seer luttel / nae mijn duncken / booz den ghenen die groote experientie heeft / maer die experientie moet seer groot wesen) ende oock het onderscheydt dat daer is / als het den goeden oft den quaden geest is; oft hoe dat het oock can alleen wesen een appzehensie des verstandts; oft dat mogelijk den geest tot hem selven soude spreken. Dit en weet ick niet oft het can wesen / maer tot den dagh van heden heeft my gedocht jae. Ick hebbe in vele dingen beproeft / dat / als het van Godt was / my die gesepdt werden twee oft dzy jaeren te bozen / ende sy zijn altermael volbracht geweest; ende daer en is niet eene tot noch toe valsch geweest; ende boorts in andere dingen / daer men claerlijck door siet / dat het den geest Godts is / gelijk hier nae gesepd sal worden.

MY dunckt dat het zoude connen geschieden / dat eenen Persoon net van Godt met groote affectie ende appzehensie begeerende / hem zoude mogen laten voozstaen / dat hy verstaet oft het geschieden sal oft niet / ende het is seer mogelijk; hoe wel de ghene die de voorzepde maniere geproeft heeft / claerlijck sien sal wat het is / want het onderscheyt is seer groot: ende is het net dat het

het verstandt selve werckt / hoe subtiel dat het zo/
 soo verstaetmen lichtelijck dat het verstandt het
 selve ordonneert ende spreeckt: welck anders niet
 en is / als dat den eenen de reden spreeckt / oft luy-
 steret nae het ghene dat den anderen hem seght.
 Ende het verstant can claerlijck verstaen / dat het
 als dan niet toe en luystert / mits dat het werck
 ende de woorden die het verstant self voortbrenght/
 zijn als yet dat doof ende geimagineert is / ende
 en hebben die claerheydt niet de welke de andere
 hebben. Ende hier is het in onse macht ons te
 verstoppen / gelijk 't is te swijgen als wy spre-
 ken: maer in het ander en is dat niet mogelijk.
 Ende het beste teecken van allen is / dat de spraec-
 ke des verstandts niet en werckt / maer de spraec-
 ke des Heeren zijn woorden ende wercken / ende
 al en zijn 't geen woorden van debotie / maer van
 berispinge / niet te min sy disponeren stracks /
 fatsoeneren / vermoeden / verlichten / verblijden/
 ende bebedigen een ziele: ende was sy niet doof-
 heydt bevangen / oft niet eenige quellagie oft
 onruste / dat wordt al gelijk met der handt af-
 gevaeght / ende noch veel beter; soo dat het
 schijnt / dat den Heere wil dat men verstaet dat hy
 machtigh is / ende dat sijn woorden wercken zijn.
 Maer duncke dat het verschil is min noch meer /
 als oft wy spraeken / oft hoorden: want als ick
 sprekke soo ordonneere ick niet het verstandt (ge-
 gelijk als boven geseydt is) 't ghene dat ick segge:
 maer als men my toe spreekt / soo en doen ik anders
 niet dan hooren / sonder eenigen arbeidt. Het
 eene gaet gelijk yet dat wy niet wel en comen
 onderscheyden oft het is / gelijk een die half slaep-
 broncken is: maer dit ander is een soo claere
 stemme / dat oock niet een sillabe verlozen en
 gaet van 't ghene dat geseydt wordt: jae het ge-

beurt altemets / dat soo wanneer het verstande ende de ziele alsoo beroert ende verstroyt is / dat sy niet een goede reden en soude connen formieren / ende vindt subijtelijck groote sententien bereet / die men haer seght / de welcke sy / oock seer gerust ende aendachtigh waesende / niet en hadde connen verdencken : ende met het eerste woordt / alsoo ick segge / wort sy teenemael verandert. **Bijsonder** als sy in opgetogentheydt is / om dat de crachten opgehouden worden / hoe sal men sulcke dingen verstaen die noyt te bozen in de memozie gecomen en waeren ? Hoe sullen sy alsdan comen / als sy nauwelijcks en arbejdt / ende de imaginatie is als oft sy heel hot waere ?

Men moet weten / dat als men visioenen siet / oft dat men dese woorden verstaet / sulcks nae mijn duncken noyt en geschiet ten tijde dat de ziele noch in opgetogentheydt is / want als dan (gelijck ick boven verclaert hebbe / soo ick meyne / in 't roeude water) worden alle crachten teene-mael verlozen / ende men can dan nae mijn duncken noch sien / noch verstaen / noch hooren. **Sy** is dan teenemael in de macht van een ander : ende my en dunckt niet / dat geduerende dien tijdt die seer coyt is / den Heere haer eenige vyphedde toe laet. **Maer** als desen coyten tijdt voor by is dat de ziele noch in opgetogentheydt blijft / soo geschiedt het ghene dat ick geseydt hebbe / want de crachten blijven dan in sulcker boegen / dat / alen zijn sy niet verlozen / sy bykans niet en werken / ende zijn als verflonden / ende onbequaem om redenen te verdencken. **Daer** zijn soo vele redenen om de differentie te kennen / dat als men eens bedrogen is / sy niet vele en schijnen. **Ende** ick segge / is dat het een ervaren ziel is / die op haer goede is / dat sy 't seer claerlijck sien sal.

Want

Want laetende staen andere dingen waer dooz men siet 't ghene ick gesepdt hebbe / 't en werckt niet met allen / noch de ziele en ontfanght het niet / ende men geeft het geen gehooz / jae men verstaet claerlijck dat het rasernije van 't verstandt is ; gelijck men bycans geen werck en zoude maecken van eenen persoon / die men weet dat hy rasende is. Het ander is / als oft men hoorde eenen Persoon die seer heyligh oft geleert ende van groote auctoriteyt is / dien wy weten dat niet liegen en sal : ende noch is dese gelijckenisse al te slecht ; want altemet brengen dese woorden een majesteit met haer / dat sy sonder te weten wie datse spreekt / als sy berispende zijn / den mensche doen beven ; ende zijnse van liefde / maecken sy dat hy hem selven verdoet in lief te hebben : ende het zijn dingen / gelijck ick gesepdt hebbe / die wel verre van de memorie waeren : jae daer worden met der haesten soo groote sententien gesepdt / dat om die te ordonneren / veel tijts soude van noode zijn : ende my dunckt / dat men dan geensints en can getwijffelen / dat sulcks geen sake van onse versiertheit en is.

Over sulcks dan en is van geenen noode langer hier in te blijven draelen : want het zoude wonder zijn / soo my dunckt / dat een geoeffende Persoon hier in zoude dolen / 't en waere dat hy willens ende wetens wilde dolen. My is dickwils gebeurt / dat ick eenigh twijffel hebbende / niet en geloofde 't ghene dat men my seyde / ende liet my voozstaen dat het fantasie was (te weten doen gepasseert was / dat doen onmogelijck was) ende langen tijdt daer nae hebbe ick 't selve volbracht gesien : want den Heere maecht dat het in de memorie blijbe / soo datmen't niet en can vergeten : waer 't ghene dat van 't verstant comt

is gelijk d'eerste beweginge van het gepens / dat hoor by gaet / ende woze vergeten. Het ander is gelijk een werck oft werckinge: want al is 't dat yet daer van vergeten wordt / ende dat reinigen tijdt passeert; nochtans soo niet teene-mael datmen de memorie verliese van 't ghene dat ten lesten geseydt is / behalven als het niet seer lange geleden en is / oft als het woorden zijn van gunste oft van leeringe: maer die eenige prophetie in houden / die en kunnen niet vergeten / soo my dunckt / immers ick beproebe dat aen my / al hebbe ick cozte memorie. Ende ick segge noch eens / dat my dunckt / 't en waere dat een ziele soo goddeloos waere dat sy 't wilde ver-sieren (het welck quaet genoegh zoude wesen) ende seggen dat sy 't verstaet / als het soo niet en is; dat het niet waerschijnelijck en is dat sy niet claerlijck soude sien hoe dat sy 't selve ordonneert / ende by haer selven spreekt / is 't dat sy den geest Godts verstaen heeft / want anders sal sy al haer leven lanck in die dolinge mogen blijven ste-ken / ende haer laeten hoorstaen dat sy 't verstaet hoe wel ick niet en weet hoe 't selve zoude connen geschieden. Oft de ziele wilt dat verstaen / oft niet. Als sy haer is becommerende met het gene dat sy verstaet / ende in geender manieren zoude willen verstaen / om oorsaecke van dupsent bree-sen ende andere redenen die hier zijn / om begeer-te te hebben van stil te zijn in het gebedt; boven alle dese dingen / mits het verstandt soo veel re-spijt geeft om redenen te formieren / soo is daer toe tijdt van noode. Hier worden wy onderwe-sen sonder eenigen tijdt te verliesen / ende men verstaet dingen / om de welke te ordonneren schijnt dat wel een maendt tijdt van noode was. Ende het verstandt selve ende de ziele zijn verwondert

wondert van sommige dingen die sy verstaen. Dit is alsoo / ende de ghene die experientie heeft / die sal verstaen dat het waerachtelijck alsoo is al dat ick gesept hebbe. Ick dancke Godt / dat ick't alsoo hebbe connen seggen : ende ick volepnde met te seggen / dat my dunckt / als 't van 't verstandt is / dat wy dat lichtelijck connen verstaen als wy willen / ende soo dickwils als wy gebedt houden / can het schijnen dat wy het verstaen. Maer in het ander en is dit alsoo niet / midts ick dickwils sal veel dagen wesen / dat my niet mogelijk en sal zijn het te verstaen: al waer 't dat ick wilde ; ende op andere tijden / als ick't niet en wils soo ben ick bedwongen 't selve te verstaen / gelijk ick gesept hebbe. My dunckt dat by aldiens iemandt de menschen wilde bedriegen / seggende dat hy van Godt verstonde 't ghene dat van hem selven is / dat hem niet dier staen en zoude te seggen / dat hy de stemme hoorde met lichaemelijke ooren. Ende het is boozwaer alsoo : want ick noyt en meynde dat daer eenige andere maniere was van hooren oft verstaen / tot dat ick 't by my selven beproeft hebbe / ende oversulckscroft het my grooten arbeidt / soo ick gesept hebbe.

Als het den vijandt is / soo en laet hy niet alleenlijck achter de goede / maer oock de quaede werckingen. Dit en is my niet meer dan twee oft drie reysen gebeurt / ende terstondt wierde ick van den Heere gewaerschout dat het den vijant was. Boven de groote dozheidt de welke eenen by blijft / soo is het onruste der zielen / eben gelijk ick op vele andere reysen gevoelt hebbe / want den Heere toegelaten heeft / dat ick groote tentatien ende verscheyden soeken van geestelijke smerten zonde lyden / ende noch daer en boven dat

Ick mi dickwils daer in quellen zoude / gelijck
 ick hier nae seggen sal. Het is een ongerustigheyt /
 die men niet en can weten van waer sy comt / dan
 het schijnt dat de ziele haer daer tegen stelt / ende
 haer selven stoozt ende quelt / sonder te weten
 waerom: want 't ghene dat sy [den vijandt]
 seght en is geen quaet / maer goet. Ick meyne
 dat / soo den eenen geest den anderen geboelt /
 de soete smaecten ende wellustigheden die den
 vijandt geest / in alle manieren verschepden zijn.
 Hier mede zoude sy comen bedriegen den ghe-
 nen die gheen andere soete smaecten oft vzeugh-
 den van Godt is genietende / noch genoten en
 heeft. Ick noeme niet de waerheyt soete smaecten
 oft vzeughden / een soet / sterck / vast / behaege-
 lijck ende stil vermaeck; want eenige cleyn de-
 botiekens ende geboegelijckheden der ziele / die
 als Bloemkens niet het eerste Windken der ver-
 volginge te niet gaen / en heete ick gheen de-
 botien / al is 't dat het goede beginselen zijn / ende
 Heilige geboelingen / maer niet om te comen
 onderschepden dese werckingen van den goeden
 oft den quaeden geest. Ende daerom is van
 noodt / dat men althijds wel keerstelijck toesie:
 want de Personen / die niet boozder als tot hier
 toe in 't gebedt geraeckt en zijn / zouden seer
 lichtelijck bedrogen worden / waer 't dat sy vi-
 sioenen oft revelatien hadden. Ick en hebbe van
 dese laetste dingen niet gehad / tot dat Godt
 door sijn barmhertigheyt alleen mi verleent had-
 de het gebedt der vereeninge / behalven d'eer-
 ste reyse van ober vele jaeren geleden / doen ick /
 gelijck geseydt is / onsen Salighmaecker sagh:
 ende Godt gabe / dat ick doen geweten hadde
 dat het een waerachtigh visioen was / gelijck
 ick naemaels verstaen hebbe / 't en zoude mi niet
 luttel

huttel gebaet hebben. Daer en blijft geen reer-
heyt oft soetigheyt inde ziele/maer sy blijft als ver-
baert / ende seer misnoegigh ende t'onbzeden.

Ick houde voorzeker / dat den vijandt niet en
sal bedriegen (ende Godt dat oock niet toelaeten
en sal) een ziele die nergens op haer selven en
betrouwt / ende die vast ende gestercht is in 't
Geloof / oft sy geboelt haer selven bereet te zijn
dupsentwerf de doodt te sterben voor het minste
punt des selfs: ende met dese liefde tot het Geloof-
waerts / die Godt terstont instoet / welck is een le-
vende ende sterck geloove / besorgt sy altyds
te wandelen nae 't ghene dat de Heplige Kercke
houdt / ondervzaegende nu d'een nu d'ander / als
een die nu soo vast gefondeert is in dese waerhe-
den/ dat alle de revelatien die men zoude moghen
versinnen / jae al saege sy oock de Hemelen open/
haer niet een stipken en zouden doen afwijcken
van't ghene dat de H. Kercke is leerende. Waer't
dat sy hier teghen altemet eenige wankelbaer-
hepdt in het gepeps geboelde / oft dat sy haer sel-
ven toefde met te seggen. Wengesien dat Godt
my dat seght / soo magh 't oock wel waer wesen/
ghelick 't ghene dat hy tot de Hepligen seide.
Icken segge niet dat sy 't geloove / maer dat den
vijandt haer begint te tenteren met de eerste aen-
roeringe: soo datmen claerlijck siet dat daer op
te blijven staen seer groot quaedt is: niet te min
ick geloove dat oock met alsulcke eerste aentoe-
ringen selven sal gequelt worden een ziele / die
hier in soo gestercht is / als de Heere maecht
den ghene aen dien hy dese dingen gheeft / dat
haer dunckt dat sy alle de dupbels zoude ver-
pletten om der minste waerhepdt wil van 't
ghene dat de Heplige Kercke houdt. Ick segge /
is 't dat sy in haer dese groote sterckhepdt niet en
geboelt/

geboelt / ende dat haer de deboeie oft bisioen daer toe helpt / dat sy die vooz onseker houde / want al is het dat men de schaede terstont niet en bezyjdt / nochtans de selve allenghskens zoude mogen groot worden : want nae dat ick sie / ende wete dooz experientie / soo verre geloofst men dat het van Godt is / als men siet dat het t'samen over een roint niet de heylige Schryftuere : ende by aldien het minste daer af zoude wijcken / dunckt my dat het buyten comparatie vaster zoude gaen te gelooven dat het den vijandt is / dan ick nu geloobe dat het van Godt is / al geloobe ick dat noch soo vast : want alsdan en is niet van noode / dat men gaet teekenen soecken wat geest dat het is / gemerckt dit teeken soo claer is om te gelooven dat het den vijandt is / dat al wilde my de geheele wereldt versekereren dat het Godt is / ick het niet gelooven en zoude. Dit is daer van als het den vijandt is / soo schijnt het dat alle goet verborogen wordt / ende van de siele bliet / soo onlustigh ende ongerust blijft sy / ende sonder eenige goede uptwerckinge : want al schijnt het dat sy goede begeerten verwoeckt / de selve en zijn niet sterck ; ende de oodtmoedigheyt die sy achtet laet / is valsch / ongerust ende sonder eenige soerigheyt. My dunckt dat de ghene die experientie heeft van den goeden geest / dit verstaen sal.

Alimers den vijandt can veel listen ende laegen leggen / ende daerom en is hier inne niet soo seker / oft noch sekerder is vreesen / ende altyt woorsichtigh te zijn / ende eenen Meester te nemen die geleert sy / ende hem niet te verswijgen / ende alsoo en sal daer geen schaede connen upt comen / al is het dat ick schaede genoegh geleden hebbe dooz de al te groote vrees die eenige Personen hebben. In bysonder is my eens gebeurt / dat
veel

heel Personen vergaert waeren / dien ick gelijk reden was / grootelijck geloofde (al en tracteerde ick maer met een / sprack ick doch oock met de andere als hy my dat belaste) onder malckanderen lanck ende breedt tracteerden om my te helpen / want sy my seer lief hadden / ende vreesden dat ick bedrogen zoude worden. Ick hadde oock seer groote vreesse / ter wijlen ick was bukten het gebedt : maer als ick daer in was / ende my den Heere eenige gratie verleende / wierdt ick terstont verskert. Ick geloobe / dat sy by oft ses waeren / alle peberige Dienaers Godts : ende mijnen Biecht-vader seyde my / dat sy al t'saemen bastelijck meyndden / dat het den byandt was : dat ick soo dickwils niet en soude ter Communie gaen / ende dat ick my zoude porren om noyt in eenigheyt te wesen. Ick was boven maten seer bevreesst / gelijk ick geseydt hebbe / waer toe oock hielp mijn hert pijn / soo dat ick dickwils by daege niet en dorst in een camer alleen wesen. Ick sien dat soo vele waeren die dit seyden alsoo waerachtigh te zijn / ende sulckx nochtans niet connende gelooven / creegh groore woeginge ende scrupel / als oft daer ghebreck van oodtmoedigheyt in hadde gelegen getweest / mits sy altemael ongelyck beter van leven waeren dan ick / ende daer en boven geleert ; waerom ick henlieden dan niet gelooven en zoude. Ick dede al mijn beste om hen te gelooven / ende overpepsde mijn boos leven / ende dat sy dien volgende wel moesten de waerheyt seggen. Met dese benauwtghed ginch ick nae de Kerckie / ende vertrack my in een bidt-plaetse / hebbende nu veel daegen gederft de Heylige Communie / ende verlaeten de eensaemheyt daer allen mijnen troost in gelegen was / sonder pe-

mant te hebben daer ick mede mocht tracteren / want sy altesamen tegen my waeren.

My docht dat eenige met my geckten als ick daer af sprack / als oft het maer imaginatie geweest en hadde: andere gingen mijnen Biechtvader waerschouwen dat hy hem van my wachten soude: andere sepden dat het claerlijck den dubbel was. Mijne Biechtvader alleen / hoe boel hy met d'ander spande / anders niet dan om my te proeben / gelijk ick nae der handt verstaen hebbe / trooste my altydts / seggende dat / al waer 't saecke dat het den dubbel waere / soo berre ick Godt niet en vergramde / hy my niet met allen doen en conste; dat dit vergaen zoude: dat ick Godt daer hertelijck om zoude bidden / ende hy ende alle de ghene die by hem te Biechten quaemen / ende vele andere / gelijk ick insgelijcks dede met allen mijn gebedt / ende deden het selfde seer neerstelijck / alle de Dienaeren Godts die ick kende / op dat den Heere my door eenen anderen wegh zoude willen leyden: ende dit duerde ontrent twee jaeren / dat ick den Heere geduerighlijck daerom badt.

Geen troost en conde my helpen als ick pefde dat het ghebeuren mochte dat den vijandt met my soo dickwils soude spreken. Want sedert dat ick geen uren van eensaemhepdt meer en nam om te bidden / soo dede my den Heere ten tijde van conuersatie my binnen my vertrecken / ende sonder dat ick 't conde ontgaen / sepde hy my 't ghene dat hem beliefsde / ende al was het teghen mijnen danck / soo moest ick 't hoozen. Maer als ick alleen was / sonder yemandt te hebben die my zoude by staen / soo en cost ick niet bidden / noch lesen / maer gelijk yemandt die van soo groote tribulatie / ende van vreesse oft den vijandt
my

my soude bedriegen / geheelijck ongerust ende
 geguelc wesen / sonder te weten wat ick met
 my selven doen zoude ; ende in dese benauchtghed
 heb ick my altemet / jae dickwils gebonden /
 hoe wel noyt in sulcken excess / soo my dunckt. In
 dese gesteltenisse bleef ick vier oft vijf uren / dat
 noch Wertschen noch Hemelschen troost voor my
 en was / dan den Heere liet my de vreesse van duy-
 sent perijckelen lijden. O mynen Heere / wat ee-
 nen waerachtigen ende machtigen vriende zijt
 ghy ! al dat ghy wilt dat condy / ende ghy wilt
 altydts als men u wilt lief-hebben. Alle dingen
 der werelt moeten u loben o Heer. Och of pema-
 met luyder stemme ober de geheele werelt ber-
 condighde hoe getrouw ghy zijt aen u vrienden !
 Alle dingen begeben ons / maer ghy o Heere van
 alles en begeeft ons noyt. Weynigh is het ghe-
 ne dat ghy laet lijden den ghenen die u lief heeft.
 Och lieben Heere / hoe lieffelijck / hoe heuschelijck
 ende soetelijck weet ghy uwe vrienden te tracte-
 ren ! Och oft hem pemandt noyt becommert en
 hadde met pemandt anders lief te hebben / dan u
 alleen ! Het schijnt / o Heere / dat ghy met stren-
 ghghed pzoeft den ghenen die u lief heeft / op dat
 men op het uiterste des arbejds geboele het u-
 terste van uwe liefde. O mynen Godt / oft pema-
 het verstant / geleerdheyt ende nieuwe woorden
 hadde / om uwe wercken te prijsen / gelijk mijn
 ziele dat verstaet ! Heere / alles halt my af / maer
 is't dat ghy my niet en verlaet / ick en sal u niet af
 ballen. Dat alle de geleerde tegen my opstaen / dat
 my alle geschapen dingen verbolgen / dat my de
 dubbels tozmenteren / maer en begeeft ghy my niet
 o Heere / want ick weet wat winninge ghy ver-
 leent den ghene die in u alleen betrouwt. Wesen-
 de dan gestelt in dese groote benauchtghed / tot
 alsdoen

alsoen en hadde ick noch geen visioen begonst te hebben / waeren dese woorden alleen crachtigh genoegh om my die af te nemen / ende my tenemaal te bebedigen : Dochter en hebt geen vreesse , want ick ben 't : ick en sal u niet verlaten , en vreesst niet.

My docht / dat / nae dat ick gestelt was / beeluren tijds zouden van noode geweest hebben / om my wijs te maecken dat ick zoude te breiden zijn / ende dat niemandt daer machtigh genoegh toe en zoude geweest hebben : ende siet hier niet alleen dese woorden werde ick gerust / versterckt / wel gemoet / verskert / gestilt / ende soo verlicht / dat ick mijn ziel op eenen oogenblick in een andere verkeert sagh / ende my dunckt / dat ick teghen de geheele wereldt zoude gesustineert hebben dat het Godt was. Och hoe goet is Godt ? Och hoe goeden ende machtigen Heer is hy ? Hy en geeft niet alleenlijck raedt / maer oock remedie ; sijn woorden zijn wercken. Och Heere Godt / hoe versterckt den mensch het geloof / ende hoe vermeerdert haer de liefde ! Het is voorwaer alsoo / dat ick dickwils indachtigh wierdt / hoe dat de Heere de winden beval stil te staen / doen het onwedder op Zee was : ende oversulchs sepde ick : Wien is dese , dien alle mijn crachten soo gehoorsaem zijn , ende op eenen oogenblick verlicht in soo grooten duysternisse , ende vermorwt een herte , welck eenen steen scheen te wesen , verleent water van soete traenen , daer 't scheen dat de dorheydt noch langen tijdt zoude dueren ? Wie verleent dese begeerten ? Wie verleent desen moet ? Wat heeft my doen dencken dat ick vreesse ? Wat is dit ? Ick begeere desen Heere te dienen , ick en soecke anders niet dan hem te believen : ick en begeere noch genoeghten ,
noch

noch ruste, noch ander goedt, dan sijnen wil te doen. want hier af was ick wel seker / nae mijn duncken / om dat te mogen affirmeren: Is het saecke dan, dat desen Heere machtigh is, alsoo ick sie ende wete dat hy is, ende dat de duyvels sijn slaven zijn, waer aen niet te twijffelen en is, want het Gheloof sulcks houdt: wefende ick een Dienaeresse van desen Heere ende Coninck, wat quaedt connen sy my gedoen? Waerom en sal ick geen sterckheydt hebben om teghen de gantsche Helle te vechten? Ick nameen Crups in de handt / ende het scheen voozwaer dat Godt my eenen moet gaf / want op cozten tijdt sagh ick my alsoo verandert / dat ick niet en zoude gebzeest hebben met hen te woostelen: want my docht / dat ick hun met dat Crups altemael lichtelijck zoude verwonnen hebben; ende alsoo seide ick: Comt nu altemael, ick wil sien, wat ghy my, die een Dienaeresse des Heeren ben, sult connen doen?

Voozwaer my docht dat sy van my bebreest waeren / om dat ick gerust was / ende soo onbebreest van hen allen / dat my af genomen wierdt alle de bzeese die ick te voren gewoon was te hebben. Want al was het / dat ickse altemael sagh / gelijk ick hier nae seggen sal / nochtans en bzeesde ickse niet / jae my docht meer dat sy my bzeesden. My bleef by een heerschappije over hen dooz de weldaet des Heeren / dat nu ick nae hen niet meer en bzaege dan oft vlieden waeren. Sy duncken my soo bloode te zijn / dat sy alle hunne cracht verliesen / soo saen als sy sien dat men hun veracht. Dese vijanden en connen niemant met der daet bebrechten / dan die sy sien dat hen overgeest / oft wanneer Godt toe laet dat sy sijne Dienaers tenteren ende tozmenteren / tot henlieden

meerder profijt. Godt gabe / dat wy bree den dien wy behooren te breefen / ende dat wy verstanden / dat ons meer schade can comen van een dagelijcksche sonde / dan van de geheele Wellesens / gemerckt het alsoo is. Hoe verbaest houden ons dese vijanden / om dat wy ons selven willen verbaest maecken door onse begeerlijkheden van eere / rijckdom ende wellustighepdt : want splieden dan t'saemen met ons (door dien wy ons selven contrarie zijn / benninnende ende heegerende t'ghene dat wy behooren te versmaeden) sullen ons groote schade aendoen / overmits wy maecken dat sy met ons eygen wapenen tegen ons bechten / stellende die in hunne handen / daer wy ons mede zouden behooren te beschermen / welck een groot jammer is : maer is het dat wy 't al versmaeden om Godts wil / het cruys omhelsen / ende arbeypden om hem in der waerhepdt te dienen / soo bliet den vijandt van dese waerheden als van een Peste. Hy is eenen vrient van logenen / ende de logentale selve. Hy en sal geen verbondt maecken met den ghenen / die in de waerhepdt wandelt. Als hy het verstandt van eenen mensch verdupstert siet / soo arbeypdt hy neerstelijck om hem boozt de oogen upt te steken. Want dat hy yemandt nu soo verblint siet / dat hy sijn ruste stelt op ijdele dingen / jae soo hoedle / dat de dingen van dese wereldt schijnen kinder spel te wesen / soo siet hy terstondt dat alsulcke Persoon maer een kindt en is / gemerckt hy nae de maniere van een kindt leeft / ende alsoo wordt hy verstout om tegen hem te woystelen eene ende meer reysen.

Godt gebe dat ick geen van die en sy / maer dat hy my wil gratie verleenen / om booz gemack oft ruste te houden t'ghene dat ruste is ;

booz

voorz eere / 't ghene dat eere is ; ende voorz wellust / 't ghene dat wellust is / ende niet contrarie : ende ick sal allen den Dupbelen de Dijke geben / want sy sullen my vreesen. Ick en verstaet dese soorte van vreesen niet / dupbel / dupbel / daer wy seggen mogen / Godt / Godt / ende hem alsoo doen beben. Gae het ; want wy weten doch wel / dat hy hem niet roeren en can / als den Heere sulcks niet toe en laet. Wat wilt dit zijn ? 't Is sonder twijffel / dat ick nu meer vreesen de gene die den dupbel soo seer vreesen / dan ick hem selve vreesen : want hy en can my niet doen / maer die andere / bysonderlyck als 't Biecht-vaders zijn / maeken een mensch seer ongerust : ende ick hebbe sommige jaeren lanck / soo groote swaerigheden geleden / dat ick my nu verwondere hoe ick 't hebbe connen verdraegen. Gebenedijdt sy de Heere / die my soo oprechtelijck geholpen heeft. Amen.

HET XXVI. CAPITTEL.

Sy vervolght de selve materie : verclaert ende verhaelt dingen die haer overcomen zijn , de welcke haer de vreesen deden verlieden , ende gelooven , dat het den goeden Geest was die haer aen-sprack.

Ick houde voorz een van de groote weldaden die den Heere my gedaen heeft / dese cloeckhepdt die hy my gegeven heeft tegen de dupbels : want andersints is het een seer groot inconuenient oft hinder dat een siel bloode is / ende niet anders vreesen dan Godt te bergrammen : want ghemerckt wy eenen almoghenden Coninck hebben /

hebben/ ende eenen soⁿ grooten Heere die 't al ber-
 magh / ende alle menschen in sijn subjectie heeft /
 soo en hebben wy niet te vreesen / is 't dat wy booz
 hem / soo ick gesepdt hebbe / oprechtelijck ende
 met sijnbere consciencie wandelen. Hier toe / soo
 ick gesepdt hebbe / wilde ick wel alle vreesen heb-
 ben / om niet te vergrammen in 't minste den
 ghene die onsin eenen oogenblick can te niet
 doen : want hebben wy Godt te vreden ge-
 stelt / soo en is daer niemant die teghen ons
 zy / oft hy zal hem moeten t'onder gheben. Men
 zal moghen segghen / dat het alsoo is : maer wat
 ziele zal 't wesen / die soo gerechtelijck zal leven/
 dat sy Godt in alles behage / ende daerom niet
 en behooze te vreesen? De mijne niet voorzeker / die
 seer ellendigh is / ende onnut / ende vol duysenden
 miserien : maer Godt en handelt niet gelijck de
 menschen / want hy kent onse cranckheden : dan
 door groote teeckenen geboelt een ziele in haer
 selven / oft sy hem in der waerheyt bemint : want
 in de ghene die tot desen staet geraecken / gaet de
 liefde gebeuyt oft bedeckt voort / gelijck in 't
 beginsel / maer met sulcken groot gewelt ende
 begeerte van Godt te sien / gelijck ick noch seg-
 gen sal / oft te voren alreede gesepdt is : het valt
 al hardt ende swaer / het quelt al dat sonder Godt
 oft om Godt niet en is : daer en is geen ruste die
 den mensche niet ongerust en maect / door dien
 hy hem absent siet van sijn waerachtige ruste /
 ende alsoo is het een seer claere saecke / dat sy / soo
 ick segge / niet bedeckelijck te werck en gaet.

Ma is op andere reysen gebeurt / dat ick in
 bandt in groote tribulatiën ende murmuratie
 om sekere affairen / soo ick noch verhaelen sal
 van wy-nae de geheele Stadt / daer ick ben / en
 oock van mijn Orden / ende ick seer geque
 sijn.

zjnde / mits vele redenen die ick hadde om ongerust te wesen / is gebeurt / dat den Heere mi sepd: Waer voor vreesst ghy ? En weet ghy niet dat ick almachtigh ben ? Ick sal volbrengen 't ghene ick u beloofd hebbe. Ende alsoo is het naederhandt wel volbrocht. Ende terstondt gevoelde ick in mi alsulcken sterckite / dat mi docht dat ick / om den Heere te dienen / mi van niemant andere dingen zoude onderwonden hebben / al zoude het mi meer arbejds gecost ende mi wederom tot het lijden gebrocht hebben. Dit is soomenighwerben te doen / dat ick 't niet en zoude connen verhaelen ; hi berispde mi oock dickwils / ende doet het noch als ick in eenige onvolmaechtheden valle / dat de selve berispingen genoeghsaem zijn om een ziele te vernielen : ten minsten maecken sy dat sy haer betert / want soo ick gesepdt hebbe / sijne Majestejt geeft den raedt ende de remedie. Somwijlen brengh hi mi te bozen mijn voozledene sonden / specialijck als hi mi wilt eenige sonderlinge gratie doen / soo dat het schijnt / dat de ziele haer in 't waerachtigh oordeel siet / want de waerhejdt wort haer voozogen gestelt met een soo claere kennisse / dat sy haer selven niet en weet waer steken. Somtijt heeft hi mi eenige perijckelen voozepdt / die mi ende andere Personen te geschieden stonden / ende dat die oft te vier jaeren van te bozen / ende zijn altemael volbrocht geweest / waer af icker mogelijck sommige verhaelen sal : in der voegen dat soo vele dingen zijn waer men can verstaen dat het Godt is / dat men 't selve nae mijn duncken niet en can laeten te weten.

Het aldersekerste is / ende 't selve doe ick oock / ende sonder dat en zoude ick geen ruste hebben / noch 't en is oock niet goedt / dat top Vrouwen-
 soonen

soonen die hadden / obermits wy niet geleert en zijn: ende hier in en can geen schaede maer groot profijt gelegen zijn / soo my den Heere dickwils gesepd heeft) dat ick niet en zoude laeten alle mijn ziele / ende gratien die hy my is doende / aen den Biecht-bader te kennen te geben / ende dat hy moeste geleert zijn / ende dat ick hem zoude gehoorzaam wesen. Dit is dickmaels te doen. Ick hadde eenen Biechtbader die my seer mortificeerde / ende altemet quelde hy my / ende dede my groot leedt aen / want hy en liet my niet met vreden: ende hy was / soo my dunckt / den ghene die my meest geholpen heeft: ende niet tegenstaende dat ick hem groote liefde droegh / was ick altemet getenteert om hem te verlaeten / want my docht / dat de quellingen die hy my aen dede / my het gebedt waeren belettende. t' Elken als ick van desen sinne was / verstondt ick terstondt dat ick 't niet en zoude doen / ende dit niet een alsulcke berispinge / die my meer versloegh dan 't ghene den Biecht-bader my sepde. Altemet viel my suer / dat ick van d'een sijde gebraeght / ende van d'ander sijde berispt wierdt / ende ick hadde't al van doen / nae dat mijnen wille luttel gebooght was. Hy sepde my eens / dat ick niet gehoorzaam en was / terwilen ick niet bereet en was te lijden / maer dat ick mijn oogten zoude slaen op't ghene dat hy hadde geleden / ende dat my alles licht zoude vallen.

Eenen Biecht-bader die in 't beginsel my gebiecht hadde / raedde my eens / dat naerdemael het nu ondersocht ende geprobeert was / dat het eenen goeden Geest was / ick zoude stil swijgen / ende daer niemant af vermaenen / want dat het beter was dese dingen te swijgen. Dit en stonde my niet quaelijck aen: want het viel my soo moepelijck

moepelijck alsoo dickmaels als ick den Biecht-
vader daer afsprack / ende ick was soo beschaemt/
dat ick daer dickwils meerder swaerighepdt in
geboelde dan in grobe sonden te Bichten; bij-
sonderlijck als het uytneemende gaven waeren /
soo docht my dat men my niet en zoude gelooven /
ende dat sy met my geckten. Dit gaf my soo seer
aen / dat my docht dat het een cleynachtige
was der weldaden Godts / ende hieromme
hadde ick wel willen swijgen. Alsdoen ver-
stondt ick / dat dien Biecht-vader my seer quas-
lijck geraeden hadde / ende dat ick geensintsen
behoorde het te verfwijgen booz den ghene daer
ick my aen Biechte / want daer groote gerustheyt
in gelegen was / ende anders doende hadde ick my
selven altemet mogen bedriegen.

Soo dickwils als de Heere my het geboden
hadde in 't gebedt / ende dat den Biecht-vader
my het anders bebal / soo sepde my den Heere we-
derom / dat ick den Biecht-vader zoude gehooz-
saem zijn : daer nae gaf sijne Majestejt hem in /
dat hy my 't selve oock zoude belasten. Soo wan-
neer vele boecken in Spaensche taele wegh ge-
daen wierden om dat men die niet en zoude lesen /
ginck my dat seer ter herten : want ick groot
vermaeck nam in 't lesen van eenige der selver /
welck my benomen wierdt / booz dien dat men
die booztaen alleen in 't Latijn toeliet : doen sepde
my de Heere : Weest te vreden , ick sal u eenen
levenden Boeck geven. Ick en conste niet ver-
staen waerom my dit gesept was / want ick en
hadde noch geen visioenen gehad / maer luttel
dagen daer nae verstondt ick 't seer wel. Want
ick hebbe soo veel gehad te pepsen ende te medi-
teren van 't ghene dat ick booz oogen sagh / ende
de Heere heeft tot my waerts soo grooten liefde
gehadt /

Gehadt / om my in menigherley manieren te onderwijſen / dat ick niet vele / oft ſchier gheene Boecken van doen gehad hebbe. Sijne Ma- jeſteyt is den waerachtigen Boeck gheweest / daer in ick de waerheden gezien hebbe : gebe- nedijt zo alsulcken Boeck / die't ghene datmen le- sen ende doen moet / alsoo in de memozie pzent / datmen't geensins vergeten en can.

Wie is die den Heere bedeckt siet met wonden / ende gequelt met verbolgingen / sonder de sel- ve te onthelsen / te beminnen / ende te begeeren ? Wie is / die pet siet van de glorie die hy verleent den ghenen die hem dienen / oft hy en verstaet oock alles niet te wesen dat men doen oft lijden can / gemerckt men alsulcken loon is verwachtende ? Wie isſer de welcke aensiende de tormenten die de verdoemde lijden / hem niet en laet boozstaen / dat alle onse tormenten / daer by geleden / genoeg- lijckheden zijn / ende en bekennen hoe vele sy Godt schuldigh zijn booz dat hy hen soo menighwerf van die plaetse verlost heeft ? Maer want hier nae met de gratie Godts noch van eenige dingen desen aengaende geseght sal worden / sal ick booztgaen in 't verhaelen van mijn leven : Godt gebe / dat ick my wel magh verclaert hebben in't ghene dat ick gesepdt hebbe : ick geloobe wel / dat de ghene die experientie heeft / 't selve verstaen ende sien sal / dat ick nergens inde waerhepdt heb- be weten te seggen : maer de ghene / die de selve experientie niet en heeft / en verwondere ick my niet dat allen 't selve hem dunckt rasernije te we- sen. 't Is genoegh dat ick 't selve segge / op dat hy onbeschuldigh wesen magh / noch ick en sal hem niet beschuldigen / die 't alsoo seggen sal : Godt gebe / dat ick niet en moet dolen in sijnen Goddelijcken wille te volbrengen. Amen.

HET XXVII. CAPITTEL.

Waer in sy noch een ander maniere verhaelt door de welcke den Heere de siele leert, en sonder haer aen te spreken haer sijnen wille op een wonderlijcke wijze verclaert. Sy verhaelt ins'ghelijckx van een visioen ende groote gratie niet imaginaire, die haer den Heere ghedaen heeft. Dit Capittel is weert ghenoteert te zijn.

O M dan wederom te comen tot het verhaelen mijns levens / ick was bebanghen met dese benauchtigheden ende quellinghen / ende soo ick gesept hebbe / gheschiedden vele gebeden dat doch de Heere mi door eenen anderen wegh soude leyden / die sekerder mocht wesen / naerdemael men mi seide / dat desen soo sorgghelijck was. 't Is waer / al was het dat ick om 'tselbe Godt badt / ende hoe seer dat ick wenschde te begheeren eenen anderen wegh in te gaen ; nochtans mit ick mijn siele soo gheboordert oft gebetert sagh / ('ten waere gheweest somighe reysen / als ick seer vermoedt was van de dingen diemen mi seide / ende van de hreese diemen mi aenjaeghde) en was in mijn macht niet 'tselven te begheeren / hoe wel ick daer ghestadelijck om badt. Ick vande mi heel verandert / ick en cost anders niet doen / dan ick stelde mi in de handen Godts / dat hi / wetende wat mi beste was / in mi volbrengen soude 'tghene absolutelijck sijnen wille was. Ick sagh dat ick door desen wegh ten hemelwaerts

waerts ginck / ende te bozen gegaen was nae de Helle / ende dat ick dit behoorde te begeeren / ende niet meynen dat het den dubbel was. Ick en cost my selven niet porren / al dede ick dat ick conste / om dat te begeeren / oft te gelooven dat het den bijandt was / maer 't en was in mijne macht niet. Het ghene dat ick dede / was het eenigh goet werck / droegh ick Godt op tot dien eynde ; ick verkoos sekere Hepligen voor devoten / op dat sy my zonden verlossen van den bijandt. Ick dede bedebaerden van negen dagen / ick beval my aen Sinte Hilarion ende aen den Engel Sinte Michiel / tot wien ick daerom nieuwe devotie aen nam / ende ick badt seer vierighlyck tot beel andere Hepligen / dat de Heere de waerheydt zoude willen toonen ; ick segge / dat sy 't van sijne Goddelijcke Majesteydt zouden willen verrijgen ; naedemael ick twee jaeren lange alsoo hadde gebeden ende andere personen desgelijcks om 't ghene voorszreven is / ten eynde my de Heere door eenen anderen wegh zoude willen leyden / oft waerheyt openbaeren. Ende want de aensprekingen die den Heere my dede / gelijck ick geseydt hebbe / seer doozgaens waeren / soo is my ten lesten dit gebeurt.

Wesende op eenen feest-dagh van den glorieusen Sinte Peeter gestelt in 't gebedt / ick sagh neffens my / oft om beter te seggen geboelde ick / want met de vogen des lichaems oft der ziele en sagh ick niet / maer my docht dat neffens my stondt onsen Salighmaecker / ende ick sagh dat hy 't was die my aensprack / nae dat my dunckt. Ick / als die geensints en wiste dat desgelijcke visioen cost wesen / wierdt in 't beginsel seer bebreest / ende en dede anders niet dan weenen : doch soo saen als hy my maer een woordt en seyde
om

om my te verskeren / soo wierdt ick / als ick pleegh te zijn / gerust / verheught / ende sonder eenige breefe. My docht dat onsen Salichmaecker altydt neffens mijn zijde ginck / ende want het geen imaginaer visioen en was / soo en sagh ick niet in wat gedaente. Maer ick merckde seer claerlyck dat hy altydts aen mijn rechte zijde was / ende dat hy getuyge was van allen 't gheene dat ick dede : ende alsoo langh als ick my aendachtigh hiel / oft dat ick niet seer verstroydt en was / soo en cost ick niet laten te weten dat hy by my was.

Terstondt ginck ick / wel belaeden zijnde / nae mijnen Biecht-vader / om hem dat te seggen. Hy vraeghde my in wat gedaente ick hem sagh. Ick seyde hem / dat ick hem niet en sagh. Hy vraeghde / hoe ick dat wist dat het onsen Salighmaecker was. Ick seyde hem / dat ick niet wist hoe / maer dat ick niet en cost laeten te verstaen dat hy neffens my was / ende dat ick dat claerlyck sagh ende geboelde : want dat de innighepdt der ziele veel meerder was in 't gebedt van stilte / ende seer geduerigh / ende de werckingen waeren wel andere dan die ick plagh te hebben / soo dat het een seer claere saecke was. Icken dede anders niet dan gelijckenissen by brengen / om my te verclaeren : maer tot die soorte van visioenen en dunckt my niet dat eenige bequaem is : want aengesien dat het een is van de alderhooghste visioenen / soo my naederhandt geseydt heeft een Heyligh Man / ende van hoogen geest / genaemt Broeder Peeter van Alcantara / daer ick hier naemaels breeder af spreken sal / ende daerenboven andere seer geleerde Mannen ; ende dat het een soorte is daer den vijandt hem minst can onder gemengelen : soo en zijn daer oock gheen woorden

Woorden hoor ons die luttel weten / om die wyte te leggen ; maer de geleerde sullen dat beter weten te doen. Want is het dat ick segge / dat ick hem niet en sie / noch niet de oogen des lichaems noch der siele / overmits het geen imaginair visioen en is / hoe comt dan dat ick weet ende niet meerder clarighejdt verskere dat hy by my is / dan oft ick hem sage. Want het schijnt dat het is gelijk eenen Persoon die in 't doncker is / ende daerom een andere Persoon niet en siet die by hem is / oft om dat sy blind is. Dit en gaet niet wel : het heeft wel eenige gelijckenisse / maer seer clejne : want met de sinnen gevoelt men eenen Persoon / oft men hoort hem spreken / oft berroeren / oft men raecht hem : maer hier en is sulcks niet / noch men siet geen duysternisse dan dat hy hem verthoont aen de siele door een kennisse / die claerder is dan de Sonne. Icken segge niet dat men Sonne oft claerhejdt siet / dan een licht / d'welck / sonder licht te sien / het verstandt verlicht / op dat de siele een soo groot goet geniete: het brenghet niet hem menigh ander groot goet.

't En is niet gelijk een tegenwoordighejdt van Godt / die men dickwils gevoelt / specialijck de ghene die gebedt van vereeninge ende stilte houden : dat het schijnt / als wy willen beginnen te bidden / dat wy vinden daer wy teghen mogen spreken / ende het schijnt dat wy verstaen dat hy ons hoort / midts de werckingen ende geestelijcke gevoelingen oft affectien / die wy gevoelen van groote liefde / geloobe / ende andere resolutien des geests / met geestelijcke vermorwinge des herten. Het is anders een groote gabe des Heeren / ende moet in groote weerde gehouden worden van den ghene diese ontfangen heeft :
want

want het is een seer verheben gebedt / maer 't en is geen visioen / soo dat men zoude verstaen dat Godt daer is / dooz de werckingen die hy / soo ick segge / in de ziele werckt ; want dooz alsulken middel wolt hem sijne Majesteit te kennen geben : hier siet men claerlijck dat Jesus Christus de Sone der Maghet tegenwoordigh is. In d'ander maniere van gebedt vertoonen haer alleenlijck eenige influentien der Godtheydt : hier siet men dat daer en boven ons noch vergeselschapt de Alderheylighste Menscheyt / ende dat sy ons oock begeert gratie te doen. Dusdan braeghde my den Biecht-vader : En wie heeft u gesepdt dat het Jesus Christus is ? Hy heeft het my dickmaels gesepdt / antwoorde ick : maer eer hy 't my sepde / werdt in mijn verstandt gedruckt dat hy 't was : jae te bozen sepde hy my dat / ende ick en sagh hem niet. Gelyckerwijs oft eenen Persoon / die ick noyt gesien / maer wel van hem hadde hoorzen spreken / my quaeme spreken / ende dat ick blindt waere / oft in groote duysterisse / ende dat hy my sepde wie hy was / ick zoude 't gelooben / maer ick en zoude soo bescheedelijck niet connen seggen dat het dien Persoon waer / gelycks als ick hem gesien hadde : maer hier wel / want sonder te sien / wort daer een soo claere kennisse in 't verstandt gepint / dat het schijnt / dat men daer geensints aen en can twijffelen : want de Heere wilt dat de selve soo vast in de ziele gedruckt worde / dat men daer niet meer aen twijffelen en can dan oft men 't sage / jae veel min : want in 't ghene dat men siet / twijffelt men altemet oft het ons alleenlijck gedocht heeft ; maer hier / al is het dat subitelijck sulck een achterdencken invalt / soo blijft nochtans ter ander sijde soo een groote sekerheydt in de ziele / dat de

twijffeling

twijffelinghe geen cracht en heeft : alsoo is het oock in een ander maniere / dooz de welcke Godt de ziele leert / ende spreekt haer aen sonder spreken / in der manieren gelijk geseydt is. Het is een soo Hemelsche taele / dat men die hier qualijck can uptleggen / al gebzuyckte men noch soo veel woorden / 't en waere dat den Heere die dooz experientie leere. Godt puint in het himmenste der zielen / 't ghene dat hy wilt dat sy verstaen / ende daer vertoont hy 't sonder beeldt / oft gedaente van woorden / dan op dese wijze van visioen die ick geseydt hebbe. Ende dat men notere dese maniere dat Godt een ziele doet verstaen 't ghene dat hy wilt / ende groote waerheden / ende mysterien oft verholentheden : want dickwils / als de Heere my eenigh visioen berclaert dat sijne Majesteydt my wilt vertoonen / soo verstaec ick dat alsoo : ende om dese reden dunckt my dat het is daer den vijandt hem min mede can moepen : maer zijn die niet goet / soo moet ick my selve wel bedziagen. Dese soorte van visioen ende aenspraecke is soo seer geestelijck / dat nae mijn duncken de minste roevinge niet en is in de crachten oft in de sinnen / waer dooz den vijandt het zoude connen batten. Dit geschiet altemet / ende en duert niet lange : want somtijlen dunckt my wel dat de crachten niet opgehouden / noch de sinnen niet benomen en zijn / maer zijn teemael in haer selven / het welck niet en geschiet in alle contemplation / maer seer selden ; doch als sy sulcks zijn / dan segge ick dat wy-lieden niet en wercken / noch en doen / het schijnt dat het al des Heeren werck is. Het is gelijk als wanneer de spijsse nu in de Mage is / sonder die ge-eten te hebben / noch dat wy weten hoe sy daer ingeraeckt is / men nochtans wel merckt dat sy daer is / al en weet men niet wat

Wat spijse het is / noch wie haer daer in gedaen heeft: hier jae / maer hoe het daer in comt en weet ick niet / om dat het niet gesien en is / noch gemerckt en is / noch men hem oyt beweeght heeft om dat te begeeren / noch ick oyt geweten hebbe hoe dat het wesen can.

In de aenspraecke daer ick te bozen af gesproken hebbe / maect Godt dat het verstandt oock tegen sijnen danck hooze 't ghene dat gesepdt wordt; want het schijnt dat de ziele daer andere oozen heeft daer sy mede hoozt / ende datmen haer doet lusteren ende niet toe en laet / dat sy verstopet worde: gelijk oft men pemandt die wel hoozt / niet toe en liet dat hy sijn oozen zoude stoppen / ende dat men hem niet lustder stemme toe spraecke / al en wilde hy niet / soo zoude hy moeten hoozen / ende hy doet daer emmers pet toe / gemerckt hy toe-hoozt om te verstaen 't ghene datmen hem sepd. Maer hier en is niet met allen sulcks / want oock het minste dat hy te bozen dede / te weten het lusteren nae 't ghene dat men hem sepd / wort hem hier ontnomen: hy bindt het al gecockt ende ingenomen / ende en resteert niet dan dat hy 't geniete: gelijk oster pemandt sonder leeren / ende sonder gearbeydt te hebben om te connen lesen / oft sonder gestudeert te hebben / hem vont niet alle consten ende wetenschappen / sonder te weten hoe oft waer / obermidts hy daer toe noyt pet gearbeydt en heeft / oock om den A B C te leeren. My dunckt / dat dese leste gelijkenisse pet verclaert van dese Hemelsche gabe / want de ziele bevindt haer op eenen oogenblick tijds begaest met wetentheydt / ende verstaet soo claerlyck het Mysterie van de Wilderheyligste Dyrbuldigheydt / ende andere seer hooge saecken / dat gheenen soo vermaerden Theologant

gant en is / oft sy zoude regen hem verren verant-
 woorden de waerheyt van dese grootheden. Sy
 blijft soo verwondert / dat eene van dese gaben ge-
 noegh is om een ziele geheelijck te verande-
 ren / ende om te maecten dat sy anders niet be-
 minne dan den ghenen / die haer sonder eenigen
 haeren arbeydt bequaem gemaeckt heeft om
 soo grooten goet te ontfangen / ende haer dees-
 lachtigh maect van secreten / ende met haer
 tracteert met alsulcke vriendtschap ende liefde /
 dat het niet om schrijven en is : want hy geeft
 sommige gaben / die groot achterdencken mede
 brengen / om dat sy soo wonderlijck zijn / ende
 gedaen worden aen eene diese soo luttel verdient
 heeft / soo dat / ten waere met een seer crachtigh
 ende lebende geloobe / men 't niet en zoude ge-
 looben. Ende daerom peps ick seer luttel te spre-
 ken van de ghene die den Heere my gedaen heeft /
 terwijlen men my niet anders en belast / 't en sy
 sommige visioenen die ergens toe moghen pro-
 fitigh wesen / oft op dat de ghene / diense den Hee-
 re verleent sal hebben / hem niet en verwondere
 oft verschicke / ende laete voozstaen / dat het on-
 mogelijk is / gelijk ick dede ; oft om hem te
 kennen te geben / dooz wat maniere ende wegh
 den Heere my gelejdt heeft / welck is 't ghene dat
 men my doet schrijven.

Om dan wederom te comen tot dese maniere
 van verstaen / 't ghene my daer van dunckt / is /
 dat de Heere in alle manieren begeert / dat dese
 siele eenighe kennisse hebben zoude van 't ghene
 dat in den Hemel omgaet : ende my dunckt / dat
 gelijkertwijls sy daer malcanderen verstaen son-
 der spreken / het welck waerachtigh is / al is het
 dat ick 't niet geweten en hadde / tot dat den Hee-
 re belieft heeft my dat te toonen in een opgeto-
 gent

genthepdt / daer ick dat gesien hebbe) alsoo het hier oock is / dat Godt ende de ziele malcanderen verstaen alleenlijck daer dooz / dat sijne Majestejt wilt dat sy 't verstaen / sonder te gebzupcken eenige ander prattijcke om te kennen te geben de liefde die dese twee vrienden tot malcanderen draegen. Gelijckerwijs als hier / als twee personen malcanderen seer lief hebben / ende dat sy van goeden verstande zijn / het schijnt dat sy oock sonder eenigh teecken te geben d'een den anderen verstaen / dooz alleenlijck malcanderen besiende ; van gelijcken moet dit wesen : want sonder dat wy sien oft verstaen in wat maniere / soo aensien die twee gelieven recht op malcanderen ; gelijk den Bzupdegom tot de Bzupdt seght in de Canticquen ; ende nae dat my gedenckt / soo heb ick gehoozt dat het hier af verstaen wort.

Ⓞ wonderlijcke goedertierenthepdt Godts / die u soo laet aensien van oogen die hun gesicht soo quaelijck gebzupckt hebben / als gedaen hebben de oogen van mijn ziele ? Dat sy hun immers nae dit gesicht gewinnen / o Heer / het selve niet meer te slaen op versmaedelijcke dingen / ende dat hen niet en behaegte blyten u. Ⓞ ondancckbaerhepdt der menschen ! Hoe lange sal sy noch dueren ? Ick weet doch dooz experientie / dat waer is 't ghene dat ick segge / ende dat het ghene dat geseydt can worden / het minste is van 't ghene dat ghy Heere een ziele verleent / die ghy tot desen staet zyt bzingende. Ⓞ Zielen / die u hebt begonst te oeffenen in 't gebedt / ende die een waerachtigh geloove hebt / wat goedt condy soecken / oock in dit leven (ick laete staen 't ghene dat men wint booz eeuwelijck) dat zy gelijk het minste van dese ? Wensiet doch dat het sekerlijck alsoo is / dat

Godt hem alsoo gheeft aen de ghene / die't al om hem verlaeten. Hy en is geen aensieder der Persoonen / hy beint een pegelijck : niemant en heeft excuse / hoe snoode dat hy is / want hy alsoo niet my handelt / my tot sulcken staet vringende. Menmerckt doch / dat het ghene dat ick segge / niet soo veel en is als een Tittelken van't ghene dat te seggen is : alleenlijck heb ick geeydt 't ghene dat van noode is / om upt leggen dese soorte van visoen / ende gratie die den Heere een ziele verleent. Maer ick en can niet upt-spreken 't ghene dat men geboelt / als den Heere haer sijn secreten ende grootheden te kennen geeft : het is een vzeught die soo grootelijcks te boben gaet allen het ghene dat men in de werelt verdencken can / dat sy wel recht doet versoepen de genoeghten van dit leven / de welcke alt'samen maer vuplijgheit en zijn. Ende al waer 't dat die ewelijck te genieten waeren / soo is het doch een walginge de selve hier by eenighsing te vergelijcken. Ende wat verleent ons den Heere van dese wereltdsche genoeghten ? Maer een druppel waters van die groote diepe Sibiere die ons beceyt is.

Het is een schande / ende sekerlijck ick schaeme my mijns selven : end' waer 't dat beschaemtheit in den Hemel conste wesen / ick zoude daer niet recht de alderbeschaemste van allen wesen. Waerom sullen wy soo grooten goedt / sulcken vzeught ende ewtwige glozie begeeren al ten coste van den goeden Jesus ? En zouden wy immer niet weenen met de Dochters van Jerusalem / gernerckt wy hem het Crups niet en helpen dragen met den Cyneen ? Hoe ? Sullen wy met vrolijkheden ende recreation comen te genieten 't ghene dat wy ons niet den prijs van sog dierbaer Bloedt gewonnen

gewonnen heeft? Het is onmogelijk. Ende meynen wy met de ijdel glozie des wereldts te vergelden sulcken versmaedtheydt / als hy geleden heeft / op dat wy in der eeuwigheyt zouden regneren? Het is verre van daer: verdoolt / verdoolt loopen wy / wy en sullen daer noyt geraecken. Dwe Certw. magh dese waerheden met luyder stemme vercondigen / gemerckt dat Godt my die vryheyt benomen heeft: tegen my selben zoude ick die met luyder kelen wel willen roepen; maer ick hooze my soo quaelsick / ende ick hebbe Godt verstaen gelijk men uyt dit schryft sal mercken / dat ick seer beschaemt ben hier, aste spreken / dus sal ick swijgen.

Alleenlijck sal ick seggen 't ghene dat ick altemet overpense / den Heere wille belieben my soo verre te brengen / dat ick dat goetd magh genieten. Och wat een bijvallende glozie ende vzeugc sal het wesen vooz de Salige de welcke dit goetd nu besitten / als sy sullen sien dat sy / al was het oock spade / niet met allen en hebben achtergelaeten te doen om Godts wille dan alle 't ghene hen mogelijck was / noch hem niet en hebben gelaeten te geben in alle manieren al dat sy vermochten elck een nae sijne macht ende staet? Ende die meer gedaen sal hebben / die sal meeder blijdschap scheppen. Hoe rijck sal hy hem binden / die alle rijckdommen verlaeten heeft om onsen Salighmaecker? Hoe seer ge-cert / die om sinen wil geen eere begeert en heeft / maer is gheerne seer vernedert geweest? Hoe wijs / die hem verblijdt heeft om dat men hem vooz sot hiel / gemerckt men de eeuwige Wijsheyt alsoo toege-naemt heeft? Hoe luttel zijnder nu / dooz onse sonden! Nu nu schijnt het dat daer geen meer en zijn van de ghene die de menschen vooz sotten hie-

len / om dat sy hen cloecke ende treffelijcke wercken van waerachtige lief-hebbers Christi sagen doen. **O** wereldt wereldt / hoe wordt u eere vermeerderd / door dat soo luttel zijn die u kennen! Maer wat zoude 't wesen / waer 't dat wy dochten oft ons lieten voorzaen / dat Godt nu meer behaegde datmen ons hielde vooz wijs ende discreet? **Dit** / dit moet wel zijn / nae dat men nu discretie gebuyekt. **Terstont** dunckt ons weynigh stichtbaer te wesen / datmen niet en gaet proucken met groote sedigheyt ende auctoziteyt / elck nae synen staet. **Jae** tot den Moninck / weylijcken Priester oft Nonne toe / sullen wy ons laeten voorzaen / dat het nieuwigheyt is / ende ontstichtinge vooz de crancken / oude ende gelapte dingen te draegen; jae dat meer is / groote eensaemheyt te soecken / ende gebedt te houden / nae dat de werelde nu gestelt is / ende nae dat men nu vergeten heeft de dingen der volmaeckthejdt van den grooten yber ende vierigheyt / die de Heyligen hadden. **Waer** door ick my laete voorzaen / dat dit meer schaedt ende meer voozdert het quaedt regiment vandesen ellendigen tijdt / dan het yemandt zoude ontstichten / waer 't dat de Religieusen alsoo met wercken te kennen gaben / gelijk sy 't met woorden seggen / hoe luttel dat de wereldt behoort geacht te zijn; want ynt sulcke schandael treckt den Heere groot profijt; ende is het dat eenighe daer door ontsticht worden / andere worden moghelijck daer door beweeght tot beternisse. **Och** oft inmers een exempel oft voozheelt waer van 't gene dat onsen Salighmaecker ende sijn Apostelen geleden ende gedaen hebben! Want het is nu meer van noode dan het opt geweest is.

Ende wat een fraey exempel heeft ons Godt voozgesteld in den gebenedyden Broeder Peeter van

van Macantara. De werelt en is nu niet gestelt
 om alsulche volmaechtheit te verdragen. Men
 seyt / dat de lichaemen nu crancher zijn / ende dat
 het niet en is gelijck in de voorszeden tijden. Des-
 sen Heiligen Man was van desen tijdt / maer
 den geest was vroom gelijck in de voorszeden
 tijden / ende alsoo tradt hy de werelt onder de voe-
 ten. Ende al en gaen wy niet soo naect / noch en
 doen soo groote Penitentie niet als hy gedaent
 heeft / soo zijn daer nochtans veel dingen / gelijck
 ick anderwerf geseydt hebbe / om de werelt te
 bertreden. Ende de Heere wijst ons die / als hy
 siet dat wy hert daer toe hebben. Maer hoe groo-
 ten couragie hadde sijn Majesteit verleent aen
 desen Heiligen Man / daer ick van spreke / om
 seven-en-beertigh jaeren lanck soo groote Peni-
 tentie te doen / als wy altesamen weten? Ick sal
 daer wat af seggen / want ick wel wete dat het
 de omechte waerhent is. Hy seide my / ende aen
 eenen anderen Persoon daer hy hem luttel af
 wachte : ende my aengaende / De liefde die hy my
 droegh was daer oorsaeck af / want het heeft den
 Heere belieft dat ick hem zoude hebben om my
 booz te staen ende goeden moet te geven in den
 tijdt van soo grooten noodt / als ick geseydt heb-
 be / ende noch seggen sal. Hy dunckt dat hy my
 gheseydt heeft dat het beertigh jaeren geleden
 was / dat hy alleenlijck onder half ure geslaepen
 hadde tusschen dagh ende nacht : ende dat die
 was den meesten arbeidt van Penitentie die hy
 geleden hadde / om in 't beginsel den Daeck te
 bertwinnen / ende hierom was hy altydt oft knie-
 lende / oft staende. Hy sliep al sittende / ende ley-
 nende het hooft teghen een Blockstien dat daer
 toe inden muer stekende was : liggende en con-
 ste hy niet / al hadde hy gewilt / want sijn Celle /
 soomen

soomen wel weet/en was niet langer dan vier voeten en eenen halben. In alle dese jaeren en deckten hy sijn hoost noyt met de cappe / hoe seer dat de Sonne scheen/ oft dat het regende/noch en droegh pet aende voeten / noch geen ander cleedt dan een habijt van sape / sonder pet anders aen 't lichaem te hebben / ende dat was soo engh als 't mogelijk was ; ende boven een Mantelken van de selve Stoffe. Hy seyde my dat hy 't asseyde als 't seer coudt was / ende liet de poozte ende het vensterken van de Celle open staen/op dat daer nae / den Mantel wederom aengedaen ende de poozte toegedaen zijnde / het lichaem soude te vreden zijn / ende hem alsoo vernoeogen met meerder decksel. Ten derden dage eens te eten / was sijnen ordinarij. Hy seyde my / dat ick my daer af niet en behoorde te verwonderen / want dat het wel woenelijck was booz een die hem daer toe gewende. Een van sijne medegesellen seyde my / dat hy altemet acht dagen was sonder eten. Dit moest wesen als hy in 't gebedt was / want hy hadde groote opgetogentheden / ende gewel-digheden der liefde Godts / welck ick eens selve gesien hebbe. Sijn armoede ende mortificatie van sijn jonckhepdt was boven maten groot : want hy seyde my / dat hy d'yn jaeren lanck in een Clooster van sijn Orden geweest hadde / sonder pemandt van de Broeders te kennen anders dan aen de spraecke : want hy en sloegh noyt sijn ooggen op / soo dat hy selver niet en wist waer men gaen moest nae de plaetsen daer hy nootsaeckelijck moest gaen / dan hy volghde de andere Monicken. Dit gebeurde hem op de toegen. Noyt en aensagh hy de Broetw-persoonen/ ende dat veel jaeren lanck. Hy seyde my / dat hy nu niet meer en vzaeghde nae het sien dan nae niet te sien.

Maer hy was seer out / doen ick kennisse aen hem creegh / ende soo seer uytgeteert / dat hy anders niet en scheen te wesen dan van Wortelen van Boomen. Beneben alle dese Heyligheyt was hy seer gespraecksaem / hoewel met luttel woorden / ten waere dat men hem yet vzaeghde: ende hier in was hy seer soet / want hy hadde seer goet verstant. Veel andere dingen zoude ick seggen / dan ick vzeese dat D. Cerw. seggen sal / waer ick my mede moepe / ende ick hebbe dit selve met vzeese geschreven; ende alsoo houde ick op met alleent te seggen dat sijn eynde was gelijk sijn leven / predikende sijn Broeders ende vermaenende / merckende dat hem de doodt was naeckende / las hy den Psalm Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi. ende nederknielende stierf hy.

Daer nae heeft het den Heere beliest / dat hy my nae sijn doodt behulpsaemer is geweest dan als hy leefde / gevende my raedt in veel dingen. Ick hebbe hem dickwils gesien met seer groote glorie. Hy seide my d'eerste reyse als hy hem aen my openbaerde / dat de Penitentie was die soo grooten loon verdient hadde / ende veel andere dingen. Een jaer eer hy stierf / openbaerde hy hem aen my absent wesende / ende ick wiste dat hy zoude sterben / ende alsoo waerschouwde ick hem / wesende sommige mijlen van hier. Als hy sijnen geest gaf / openbaerde hy hem aen my / ende seide dat hy ginck rusten. Ick en geloofde't niet. Ick seide't sommige per soonen: ende acht dagen daer nae quaem de tijdinge dat hy doodt was / oft om beter te seggen / begonst hadde eeuwelijck te leven. Siet hier dan dese strengigheyt des levens ge-eyndt met soo groote glorie / my dunckt dat hy my nu meer troost dan doen hy hier was. De Heere seide my eens dat men geen

dinck van hem begeeren en zoude in sijnen naemte oft hy zoude 't verhooren. Veel dingen die ick hem gerecommandeert hadde dat hy van den Heere zoude begeren / hebbe ick volbracht gesien: Hy zo gebedijdt inder eeuwigheyt. Amen.

Maer wat woorden hebbe ick al gemaect om geen saecke van dit Leven eenighsints te achten / als oft ghy 't niet en wist / ende niet geresolveert en waert alles te verlaeten / ende het selve niet te werck gestelt en haddet. Ach sie een soo groot verlies in de werelt / dat niet tegenstaende dat niet meer en helpt oft en profiteert dat ick dit segge / dan om my selven moede te maeken met schrijven / soo is het my nochtans een vermaeck / dat alles tegen my is dat ick segge. De Heere wil my ver-
geven al dat ick teghen hem in dit stuck misdaen hebbe / ende **D** Certw. desgelijcks / dat ick u son-
der reden moepelijck valle / het schijnt / dat ick be-
geere dat ick Penitentie doen zoude booz 't ghene dat ick hier in misdaen hebbe.

HET XXVIII. CAPITTEL:

Sy verhaelt de groote weldaden die den Heere haer gedaen heeft, ende hoe dat hy hem haer d'eerste reyle openbaerde: sy leght uyt wat een imaginair visioen is, ende wat groote effecten ende teekenen het achterlaet, als het van Godt is. Het is een seer profijgh ende notabel Capittel.

N **D** dan wederkeerende tot onsen proposte / ick bracht eenighe wennighe daghen obee-
met dit visioen / dat seer geduerigh was / ende
het

het profiteerde my seer / dat ick van't gebedt niet en scheidde / ende ick besorghde dat al dat ick dede zoude wesen sulckx dat het niet en zoude mishagen den ghenen die ick claerlijck sagh dat daer af getuyge was. Ende al was het dat ick altemet vreesde / dooz dat men my soo veel seyde / en duerde my doch die vrees niet lange / want de Heere maecte my gerust. Wesende op eenen dagh in 't gebedt / soo beliefsde 't den Heere my alleenlijck sijn handen te toonen / die soo uptnemede schoon waeren / dat ick 't niet genoegh en zoude kunnen uytsprecken. Ick wiert seer verbaert / want alle nieuwighejdt van hoedanige boben-natuerlijcke gratie dat het zy die den Heere my doet / brenghet my in 't beginsel groote vrees aen. Nuttel dagen daer nae sagh ick oock dat Goddelijck aensicht : welck / soo my dunckt / my geheelijck verstondde. Ick en conste niet verstaen / waerom dat den Heere hem allenghskens meer en meer vertoonde / gemerckt hy my naemaels de gratie wilde doen / dat ick hem geheel zoude sien / tot daer nae dat ick verstaen hebbe / dat den Heere my regeerde nae advenant van mijn natuerlijcke cranckhejdt : gebenedijdt zy hy in der eeuwighejdt / want een soo verwozpen ende snoode creature en hadde soo groote glorie te saemen niet connen berzaegen ; ende gelijk hy dat wel wiste / soo schickte het den goedertieren Heere.

Dwe Certo, sal menen dat ick geen groote bromighejt en behoefde / om soo schoone handen ende een schoon aensicht te aensien : maer de geglozificeerde Wichaemen zijn soo schoon ende begaest met een soo groote glorie / dat de menschen doet dwepen het aensien van een dunck dat soo boben-natuerlijck ende soo uptnemende schoon is : ende daerom maecte 't my soo verbaert / dat

ick teenemael beroert ende ontstelt werde / maer
terstont daer nae was ick wel gemoet / verskermt
ende met sulcke werckingen / dat de bzeese haest ver-
ginck.

Op enen Peestdagh van Sinte Paulwels / soo
ick Misse hoorde / vertoonde my haer geheelyck
dese alderheylighste Menschepdt / gelijk inen-
schildert Verresen zijnde / met een soo groote
schoonheyt ende Majesteit / gelijk ick Dwe Gerbo.
in 't bysonder geschreven hebbe / als ghy my dat
soo neerstelijck bevalt / ende het viel my wel swaer:
want 't en can niet gesepdt worden sonder van
sp selven te gaen oft te verdwynen: maer ick
hebt 't doen ghesepdt ten besten dat ick geconst
hebbe / ende alsoo en is niet van noode dat ick 't
hier wederom verhaele; alleenlijck segge ick /
dat al en waer in den Hemel anders niet om het
gesicht te vermaecken dan de schoonheyt van de
geglozificeerde Wichaemen / het een boven maten
groote glorie is / bysonder te aenschouwen de
Menschepdt onses Heeren Jesus Christi / oock wan-
ner sijne Majesteit hem hier beneden vertoont
nae dat onse ellendighheyt can verdragen; wat
moet het dan wesen / daer men soo grooten goet
geheelyck is genietende? Ende hoe wel dit vi-
sioen is imaginair / nochtans soo en sagh ick nont
dit / noch eenigh ander / met lichaemelijcke oogen /
dan met de oogen der ziele. De ghene die dit be-
ter verstaen dan ick / seggen dat het eerste vi-
sioen volmaeckter is dan dit / ende dat dit vol-
maeckter is dan het ghene dat men met lichaem-
elijcke oogen sien. Dese seggen si de alder-
slechste te wesen / ende waer in den vjandt meer
bedroghe can boozt-stellen / al was 't dat ick als-
doen sulcks niet en conste verstaen / behalven dat
mijn begeerte was / aengesien my sulcke gra-
tie

tie gedaen wierde / dat ick het selve met licha-
 melijcke oogen mochte sien / op dat den Biecht-
 vader my niet en zoude seggen dat het imagina-
 tie was. Ende oock naer dat het selve gepasseert
 was / gebeurde 't terstondt terstondt / dat ick ins-
 gelijkx peysde dat het my alleenlijck soo ge-
 docht hadde / ende ick quelde my dat ick 't den
 Biecht-vader gesepdt hadde / peysende oft ick
 hem bedrogen hadde. Dit was een nieuw ge-
 hem / ende alsoo ginck ick ende septe 't hem. Hy
 bzaeghde my / oft het my alsoo docht / oft of ick
 hem hadde willen bedziagen. Ick septe hem de
 waerhepdt : want nae mijn duncken en loogh ick
 niet / noch en hadde sulckx oock niet in sinne ge-
 hadt / noch om geen dunck ter werelbt en hadde
 ick het een booz 't ander willen seggen. Hy wist
 dit wel / ende oberfulckx socht hy my te bzeden te
 stellen / ende 't viel my soo swaer tot hem te gaen
 met dese dingen / dat ick niet en weet hoe dat den
 bijant my in gaf dat ick 't soude verdencken / om
 my selven tozment aen te doen.

Maer de Heere haeste hem soo seer / om my dese
 gratie te doen / ende de waerhepdt hier van te ver-
 claeren / dat de twijffelinghe van oft het maer ima-
 ginatie en zoude wesen / seer haest oberginck / end-
 naederhandt sie ick seer claerlijck mijn bottig-
 hepdt : want al waer 't dat ick veel jaeren lancke
 my pijnde door imaginatie een soo schoonen dunck
 te figureren / soo en zoude ick dat niet comen noch
 weten te doen / want het gaet te boben al dat men
 hier can imagineren : jae oock maer de wittig-
 hepdt ende claerhept alleen. 't En is geen claer-
 hepdt die het gesicht beneemt / maer 't is een soete
 wittighepdt / ende een ingestozte claerhepdt die 't
 gesicht boben maten verheught / ende niet en
 beringepst / gelijk oock niet en doet de claerhepdt
 diemen

die men siet) om te aenschouwen een soo Goddelijke schoonheyt. Het is een licht soo verscheyden van 't ghene dat men hier beneden siet / dat de claerheyt der Sonne die top aenschouwen / schijnt soo dupster te zijn / vergeleken by de claerheyt ende licht dat hem hier aen het gesicht ver-
toont / datmen daer toe de oogen niet eens en zou-
de willen open doen.

Het is eben eens oft men een claer Water sagh bloepende over eenen Cristallijnen grondt / daer het schijnsel bande Sonne op blickt / ende daer by wilde gelijcken een ander seer troubel ende on-
claer Water / welck over d' aerde loopt : niet dat in d' een de Sonne haer ver-
toont / noch het licht en is niet gelijck het licht der Sonnen / dan dit schijnt te zijn een natuerlijck licht / ende d' ander maer een conterseptsel. 't Is een licht / dat geen nacht en heeft ; ende want het altydt licht is / soo en is niet dat het selve can hinderen. Het is eyndelijck sulcks / dat al hadde pemandt noch soo grooten verstandt / soo en zoude hy alle de dagen sijns levens niet connen imagineren hoe dat het is : Ende Godt ver-
toont dat soo subitelijck / datmen geen spatie en zoude hebben om sijn oogen open te doen / by aldien het noodt waere om die open te doen / maer't en geeft niet / oft sy open oft toe zijn : als den Heere belieft / soo moeten wy't sien / al zoude't tegen onsen danckzijn. Daer en is geen berstrophheyt die dat can beletten / noch macht die dat can wederstaen / noch gheen neerstighheyt oft sozghbuldigheyt en is daer toe machtygh genoegh. Dit hebbe ick wel beproeft / soo ick seggen sal.

't Ghene dat ick nu wil seggen / is / in wat manieren den Heere hem ver-
toont in dese visioenen. Ick en segge niet / dat ick sal verclaeren in
wat

Wat manieren een soo crachtigh licht gestelt can worden in den inwendigen sin / ende in't verstant een soo claeren breedt / dat het s' sijnt dat hy daer waerachtelijck is / want dit gaet den geleerden aens ende de Heere en heeft my niet willen te kennen geven de maniere door de welke dit geschiet; ende ick ben soo onwetende / ende van soo grof verstant / dat ick dat tot noch toe niet en hebbe connen verstaen / niet tegenstaende sy my dat genoegh hebben willen uytleggen. En dit is seker / dat al is't dat **D Certe.** haer laet boozstaen dat ick een scherp verstant hebbe / ick nochtans dat niet en hebbe : want in veel dingen hebbe ick't bezoo / dat het niet meer en begrijpt dan 't ghene men em booz-knauwt / soomen seght. De ghene di mijn Biercht hoorde / verwonderde hem altemet van mijn onwetentheden / ende noyt en gaf hy my te kennen / noch ick en begeerde 't oock niet te weten / hoe **Godt** dit oft dat gedaen heeft / hoe dit oft dat heeft connen wesen / noch ick en vzaeghde 't oock niet: hoe wel ick van ober veel jaeren / gelijk ick geseydt hebbe / gewoon was te tracteren met welgeleerde mannen / om te weten oft yet sonde was oft niet : dat wel. Mengaende de reste en was booz my niet meer van noode / dan te peysen / **Godt** heeft 't al geschaepen : ende ick sagh dat ick geen occasie en hadde om my te verwonderen / dan om hem te loben : sae ick vierde veel eer beweeght tot devotie door hooge ende swaere dingen / ende soo veel te meer hoe sy swaerder waeren.

ICK sal dan seggen 't ghene dat ick gesien hebbe door experientie : hoe dat die Heere sulckis doet / sal **D Certe.** beter weten te seggen / ende verclaeren het ghene dat doncker wesen sal / ende dat ick niet en sal connen seggen. My docht wel aen sommige dingen / dat een breedt was 't ghe-
ne

nie dat ick sagh / maer aen veel andere dingen
 niet / maer dat het Christus selve was / nae ad-
 benant / de claerhejdt daer hy hem mede verweer-
 dighde aen my te vertoonen. Altemet was het soo
 onkennelijck ende verwerret / dat het my docht
 een beeldt te wesen / niet gelijk de conterseptsen
 die wy hier sien / hoe volmaect dat sy oock
 zijn / want ick hebber genoegh gesien die wel
 goet waeren. Het is sotternije te peysen dat eeni-
 ge gelijckenisse zoude wesen tusschen d' een ende
 d' ander : geensints ; niet meer dan daer en is
 tusschen eenen levenden mensch ende sijn contre-
 septsel : want al is hy noch soo wel upt geschil-
 dert / soo en can dat nochtans soo nae 't leven niet
 wesen / oft men siet wel dat het een dinck is sonder
 leven ; maer ick laet die baeren / welck nochtans
 hier wonderlijck wel te passe comt. Ick en segge
 niet dat dit een gelijckenisse is (want die en zijn
 nopt soo jupst) maer het is de waerhejdt selve / soo
 dat de differentie is gelijk tusschen het ghene
 dat levende ende 't ghene dat geschildert is / niet
 min noch meer : want is het een beeldt / soo is het
 een levende veelt : 't en is gheen en dooden mensch /
 maer het is den levenden Christus ; ende hy
 geeft te kennen dat hy t' saemen mensch ende
 Godt is / niet gelijk hy was in 't Graf / maer
 gelijk hy daer upt quam nae sijne Derrijssnisse.
 Ende hy comt somwijlen met soo grooten Ma-
 jestejt / dat niemant en can getwijffelen oft het
 is den Heere self / bijzonder als ick Secommu-
 niceert hebbe ; want wy wel weten dat hy daer
 is / mits ons het Geloof dat leert. Hy toont soo
 dat hy Meester is over dit Huys / dat het schijnt /
 dat de ziele teenemael vergaende / haer selven siet
 geheelijck versmiltten in onsen Salighmaecker
 O wijnen Jesus? och oft ick conste te kenne
 gebent

geben met wat Majestejt ghy u vertoont / ende wat eenen Heer vande geheele werelt / ende van de hemelen / jae van andere dupsent ontallijcke werelden ende hemelen die ghy zoudt connen schapen ! Een ziele verstaet / dat nae de groothejt vande Majestejt daer ghy u mede vertoont / het niet en is om daer Heer ober te wesen.

Hier sietmen claerlijck / mijnen Iesus , dat seer cleyn is de macht der dupselen gelesken by de uwe / ende hoe dat de ghene die u tot eenen vrient heeft / vermagh de gantsche helle met voeten te treden. Hier sietmen / wat een reden de dupsels gehadt hebben om bebreest te zijn / als ghy neder gedaelt zijt tot het voorgeborgh der hellen : jae sy mochten hantwel dupsent hellen dieper wenschen / om te vlieden van een soo groote Majestejt : ende ick sie / dat ghy een ziele wilt te kennen geben / hoe groot dat is dese alderheylighste Menschhejt t'samen met de Godthejt / ende wat een macht dat sy heeft. Hier blijkt wel / wat dat het wesen zal te sien inden dagh des oordeels dese Majestejt van desen Coninck / ende te aensien sijne strengighejt tegen de boose. Hier is de waerachtige ootmoedighejdt die hy in de ziele laet / dat sy haer miserie aensiet / de welke haer niet onbekent en can wesen. Hier is de beschaemtheyt / ende het waerachtigh leetwesen der sonden : want al siet sy hem comen met minschap / soo en weet sy nochtans niet waer sy haer wilt steken / ende alsoo verdoet sy haer geheelijck. Ick segge / dat dit visioen een soo uytneimende groote cracht heeft / als de Heere een ziele wilt vertoonen eenigh groot deel van sijne groothejt ende Majestejt / dat my onmogelijck dunckt / 't en waere dat de Heere haer boven natuerlijck hielp door opgetogenthejt / ende door haer te doen verliezen het aenschou-

Wen vande selve Goddelijcke tegenwoordighheit /
 door het genieten der selver ; dat 't soude onmo-
 gelijk zijn / segge ick / dat een creature dat soude
 conuen verdragen. Het is wel waer dat het daer
 nae vergaet ; maer die Majesteit ende schoon-
 heit blijft soo gedrukt inde ziele / dat het niet
 mogelijk en is die te vergeten ; behaiben als
 den Heere wilt / dat de ziele een seer groote dorzheit
 ende verlaetentheit lijde / daer ick naemels af
 seggen sal ; want als doen schijnt het dat sy Godt
 selve vergeet. De ziele gevoelt haer teene-mael
 verandert / ende altijts droncken : jae het schijnt/
 dat haer op een nieuwen een levende liefde Godts
 ingestoot wort / ende dat / soo my dunckt / in eenen
 seer hoogen graet. Ende al is 't dat het voorle-
 den visioen / het welcke / gelijk ick geseyt heb-
 be / Godt sonder besidit representeert / veel hooger
 is ; nochtans op dat de memorie daer van zoude
 blijven nae vermoghen van onse cranckheyt /
 om alsoo het gepeps altijts wel becommert te
 houden / soo is het een groote saecke dat een soo
 Goddelijcke teghenwoordighheit vertoont ende
 inde imaginatie gepzint worde : ende alsoo comen
 dese twee soorten van visioenen altijds t' samen.
 Ende het is inder waerheit alsoo / dat sy t' samen
 comen : want met de oogen der ziele siet-men de
 excellentie / de schoonheit / ende de glorie vande
 alderheylighste Menschheit ; ende door de ander
 maniere daer ick afgesproken hebbe / wordt ons
 te kennen gegeven dat het Godt is / ende dat hy
 machtigh is / ende dat hy 't al vermagh / ende al
 commandeert / ende al regeert / ende al verbult
 met sijne liefde.

Dit visioen is grootelijcks te achten / ende son-
 der perijckel / nae mijn duncken : want door de
 werkingen can-men mercken dat den bijandt
 hier

hier geen macht en heeft. My dunckt / dat hy my dzv ofte viermaels op dese maniere heeft willen representeren onsen Salighmaecker dooz valsche vertooninge / aen-nemende de gedaente des vleeschs / maer hy en can die glozie niet nae maecten gelijk als het van Godt comt. Hy maectt vertooningen / om te niet te doen het waerachtigh visioen dat de ziele gehadt heeft / maer sy weder-staet die soo / ende wort soo ontfest / onlustigh ende ongerust / dat sy verliest de devotie ende soetigheyt die sy te vooren hadde / ende blijft gantsch sonder gebedt. Dit is my in't beginsel / soo ick geseyt hebbe / dzv oft viermaels geschiedt. Het is een soo verscheyden saecke / dat oock de ghene die maer begonst en heeft te houden 't gebedt der stute / dat sal comen verstaen / soo my dunckt / uyt de werckingen die ick vertelt hebbe doen ick was tracterende vande inspraeken.

Het is een seer kennelijcke saecke / ende't en zy dat een ziele haer wilt laten bedriegen / en dunckt my niet dat hy haer bedriegen zal / als sy wandelt in ootmoedigheyt ende eenboudigheyt. De ghene die eenigh waerachtigh visioen van Godt gehadt heeft / die gevoelt dat byna terstont: want al begint hy met soetigheyt ende smaeckelijckheyt / de ziele wort die nochtans haestelijck van haer; ende naer mijn duncken soo moet oock die soetigheyt seer verscheyden wesen / ende en gheeft gheen tecken van patientie ende supbere liefde: hy geeft seer haest te kennen wie hy is: in voegen dat daer experientie is / daer en sal de vijandt naer mijn duncken geen schade comen doen. Doozt dat het soude imaginatie wesen / dat en is doch gheensmits mogelijk / ende en heeft gheen ghe-

lijckenisse der waerheyt: want alleen de schoon-
 heyt ende wittigheyt van een hant gaet alle onse
 inbeeldinge te boven. Voorts / sonder ghedenc-
 kenisse van eenigh dinck / oft sonder daer op ge-
 pepst te hebben / op eenen bot te sien tegenwoor-
 digh te zijn dingen daer men veel tijds toe soude
 behoeven om die met de imaginatie te fatsomme-
 ren (want dit gaet al veel hooger / soo ick geseyt
 hebbe / dan't ghene dat wy hier connen begripen)
 is soo onmogelijck als het ander : ende alwaer't
 oock dat wy hier in yet vermochten / soo blijkt
 dat nochtans claerlijck dooz't ghene dat ick nu
 seggen zal. Want waer't saecken dat het ver-
 toont wierdt dooz het verstant / ick laete staen
 dat het de groote operatien niet en zoude hebben
 die't nu heeft / jae gheene met allen / het zoude we-
 sen gelijk een die hem stelt tot slapen / ende blijft
 wacker om dat hem den vaeck noch niet aenge-
 comen en is ; daer den ghenen die slapens noodt
 heeft / oft eenige hoofst-pijn / van selfs in slaep
 valt / soo hy 't selve is begerende : ende hy doet
 daer sijn beste toe / soo dat hem altemets dunckt
 dat hy wat voordert ; maer als het geenen op-
 rechten slaep en is / soo en doet het hem gheen
 deught / noch en verlicht het hoofst niet / jae som-
 tijts wort het al swaerder. Even eens gebeurt het
 hier ten deele oock dat de siele swaermoedigh blijft /
 niet geholpen noch versterckt / maer eer vermoeyt
 ende onlustigh. Maer in't ghene dat ick wil seg-
 gen / soude-men qualijck connen upt spreken den
 rijckdom dien oock het lichaem ontfonght van
 gesontheyt / ende het wort daer dooz vermaectit.

Dese reden gaf ick onder andere aen de ghene
 die my senden dat het den vjant was / ende dat
 my't dochte / het welck dickmaels te doen was ;
 ende ick behielp my met gelijckenissen soo vele
 als

als ick conste / ende die my den Heere ingaf: maer het profiteerde al seer luttel; want aengesien in dese Stadt seer heylige Personen waeren / by de welke gelesken / ick anders niet dan een be-derbelincken was / ende dat hun Godt door dese wegh niet en leydde; want werden sy terstont beanght; want het schijnt / dat mijn sonden oorsaecke waeren dat dit van den eenen tot den anderen liep / inder voegen dat sy't quamen te weten / sonder dat ick dat nochtans aen penant seyde dan alleenlijck aen mijnen Biecht-vader / oft aen den ghenen aen wien te seggen hy my was belastende.

Ick seyde hen eens / waer't saecke dat de ghe-
ne / die dat seiden / my geseydt hadden van pe-
mandt die my recht eerst aengesproken hadde /
ende dien ick seer wel kende / dat hy't niet en
was / maer dat ick droomde / ende dat sy wel
wisten / dat ick dat ontwijffelijck eer geloofst sou-
de hebben / dan het ghene dat ick gesien hadde :
maer als die persoon my eenighe juweelen ghe-
laeten hadde / ende dat my die aen de handt ble-
ben tot eenen pant oft sekerheyt der liefden / heb-
bende ick te bozen gheene met allen gehadt / ende
siende my rijck daer ick te bozen arm was ; dat
ick dat niet en soude connen gelooven / al wilde
ick : ende ick seyde / dat ick die juweelen genoegh
cost toonen / want alle die my kenden / sagen
claerlijck dat mijn ziele teenemael veranderdt
was / ende het selve seyde oock mijnen Biecht-
vader : want de veranderinge was seer groot in
alle dingen / ende niet bedeckt / dan een pege-
lijck cost dat claerlijck sien : want ick seyde / aen-
gesien dat ick te bozen soo boos geweest hadde /
dat ick niet en cost gelooven / waer't dat den
vijant dat dede om my te bedriegen / ende nae

de helle te leyden / dat hy daer toe soude nemen een
 soo contrarie middel / als is my mijn onvol-
 maechtheden af te nemen / ende daer voor deugh-
 den ende sterckheyt in te storten ; want ick sagh
 claerlijck / dat ick op een reyse door dese dingen
 in eenen anderen mensch verkeert ende veran-
 dert wert.

Mijnen Biecht-vader / de welcke / soo ick ge-
 sent hebbe / eenen seer heylighen Pater vande
 Societeit JESU was / antwoorde het selve / soo
 ick daernaer quam te weten : hy was seer discreet /
 ende van groote ootmoedigheyt / welcke groote
 ootmoedigheyt my veel swaerigheden aenbrocht :
 want al was hy gewoon veel te bidden / ende wel
 geleert / soo en betrouwde hy nochtans sijn sel-
 ven niet : ende want de Heere hem door desen wegh
 niet en leydde / soo lede hy groote swaerigheyt
 om mijnen't wil in alle manieren. Ick quam te
 weten / datmen hem seyde / dat hy hem van my
 zoude wachten / dat hy vanden vijant niet be-
 drogen en werde / indien hy yet geloofde van
 't ghene dat ick hem seyde. Sy brochten exem-
 pelen voort van andere personen. Alle dese din-
 gen maectten my seer benauwt : ick vreesde dat
 ick ten lesten niemant en zoude vinden die mijn
 kiechte zoude willen hoozen / maer dat sy my al-
 temael soudent schouwen / ende alsoo en dede ick
 niet dan weenen. Het was de voorsichtigheyt
 Godts / dat hy my wilde by blijven / ende my
 hoozen / want het was eenen soo grooten dienaar
 Godts dat hy't om sijnen wille al soude bestaen
 hebben. Ende alsoo seyde hy my / by aldien ick
 mijn beste dede om Godt niet te vergrammen /
 ende niet afen weke van't ghene dat hy my sey-
 de / dat ick gheen vreesse en behoefde te hebben van
 dat hy my verlaeten zoude. Hy gaf my altyds
 goeden

goeden moet / ende stelde my te vreden : hy beval my altydts dat ick hem niet met allen en zoude verſwigen / ende alsoo dede ick. Hy seide my / dat ick dat doende / al waer't den duyvel / daer gheen leet af en zoude' connen lijden ; dat den Heere eer goet soude scheppen upt het quaet dat hy mijn ziele wilde aendoen. Hy was seer neerstig om mijn ziele tot volmaecktheit te brengen in alles dat hy cost. Ick / mits ick soo beanght was / was hem in alles gehoorſaem / hoe wel onvolmaecktelijck / soo dat hy d'v jaeren lanck genoegh met my te lijden hadde / mits hy in dese swaerigheden doozgaens mijn biechte hoorde. want in soo groote persecutien als ick lede / ende in andere dingen daer den Heere in toeliet dat men my qualijck oordeelde / daer ick meestendeel onnoosel af was / quamen sy altydts tot hem / ende hy wiert beschuldicht om mijnent wil / daer hy de minste schult hadde. Het hadde onmogelijck geweest / en was hy soo heyligh niet geweest / ende dat hem den Heere niet verstercken hadde / dat hy't al soude hebben connen verdragen / want hy moest my verantwoorden by de ghene / die meynden dat ick verdoolt ginck / ende hem niet en geloofden : ende van d'ander sijde moest hy my te vreden stellen / ende de vreesse verjaegen die ick hadde / dooz my een meerder vreesse aen te jagen / want nae elck visioen / mits het wat nieuwt was / liet Godt toe dat ick seer bevreesst was. Dit alternael quam my over / om dat ick soo groote sondaeresse was / ende geweest hadde. Hy trooste my seer minnelijck : ende hadde hy hem selven willen gelooven / ick en hadde soo niet te lijden gehadt / want Godt gaf hem de waerheit in alles te kennen / ende het heyligh Sacra-

ment self gaf hem licht / soo ick geloobe.

Die dienaeren Godts die achterdencken hadden / hanteerden veel met my : ende alsoo ick sommige dinghen onberhoedts uyt sloegh / soo namen sy die anders tot een verscheyden intentie. Ick hadde een van hemlieden seer lief/want mijn siele was seer in hem ggehouden / ende hy was seer hepligh. Het gnick my boven maten seer ter herten / dat ick sagh dat hy my niet en verstondt / ende hy socht seer mijn boozderinge/ende dat de Heere my zoude willen verlichten ; ende alsoo tghene dat ick seyde / (soo ick segghe) sonder daer op te letten / dat docht hen te comen uyt ghebreck van ootmoedigheyt: ende soo saen als sy eenige faute in my saghen / de welcke veel waeren / soo was't terstont gehouwen ende geslaghen. Sy vraeghden my sommighe dingen: ick antwoorde simpelick ende sonder daer veel op te letten: terstont docht hen dat ick hun wilde leeren / ende dat ick my booz wijs was houdende welck al aen mijnen Biecht-vader over-gedraghen wierdt / want boozwaer sy sochten mijn profijt / ende hy gnick my bekijven. Dit duerde redelijck langhen tijdt / dat ick soo van veel canten bedruckt werde/ende door de gratien die den Heere my dede/ verdroegh ick't al. Dit segge ick/ op datmen verstaen mogen wat eenē grootē arbeyt het is/alsmen niemant en heeft die herbaeren sy in desen gheestelijcken wegh: dat / en hadde my Godt soo seer niet by ghestaen / ick niet en weet wat van my zoude gheweest hebben. Daer waeren redens genoegh om my te doen mijn sinnen ghemissen / ende altemet bandt ick my soo ghefelt / dat ick niet en wist wat doen/dan alleē mijn ooghen nae den Heere op te slaen: want de opspraecke van goede mannen tegen een boos ende

cranck vrouwen als ick ben / ende vol vzeese / en schijnt by maniere van segghen niet met allen te wesen ; maer nochtans onder alle swaerigheden die ick in mijn leven ghehadt hebbe / die seer groot geweest zijn / is dit een van de aldermeeste. Godt ghebe / dat ick sijne Majestejt hier in eenighen dienst magh gedaen hebben : want dat hem dienst deden de ghene die my verpoordeelden ende bestreden / daer ben ick wel seker af / ende dat het al was om mijns profyts wille.

HET XXIX. CAPITTEL.

Sy vervolght 'tghene dat sy begonst heeft; ende verhaelt sommige groote gratien die den Heere haer bewees, ende de dinghen die sijne Majestejt haer seyde om haer te verfekeren, ende op dat sy antwoorden zoude den ghene die haer bestreden.

Ick ben verre huyten mijn propost ghegaen / want ick meynde de redenen te verclaren / die daer zijn om te verstaen dat het gheen imaginatie en is : want hoe zouden wy door werclinge des verstandts de Menschepdt Christi ons connen vertooghen ende sijn groote schoonheyt door de imaginatie versieren ? Emmer daer en zoude gheenen clynen tijdt toe van noode wesen / in dien daer aen de selve pet soude vergheliken worden. Men can die aen sy selven wel vertoonen door de imaginatie / ende die alsoo een poose aensien / ende de ghedaenten die sy heeft / ende haer wittighepdt / ende die allenghskens tot meerder

bomaeckthent brengen / ende die inbeeldinghe
 alsoo aen de memorie over gheven : wie can dat
 beletten? gemerckt ick die oock door het verstande
 can opzechten. Maer in't ghene daer wy af tracteren /
 en is dat gheensins mogheijck / dan wy
 zijn bedwonghen die te aensien als het den Heere
 beliest / ende alsoo hem dat beliest / ende het ghene
 dat hem beliest / ende'ten is niet mogheijck daer
 pet af te nemen / noch by te voegghen / al soudent
 wy noch soo seer arbeiden ; noch het selve te sien
 oft laeten te sien soo't ons beliefde : soo saen als
 wy pet particuliers willen sien / soo verdwijnt onsen
 Salighmaecker. Het duerde twee jaeren ende
 een half dat Godt my ghemeynlijck dese gratie
 dede ; maer het is nu meer dan dry jaeren dat
 hy my dese maniere door-gaens heeft afghenomen
 door wat anders dat hoogher is / soo ick
 misschien daer nae segghen sal : ende midts dat
 ick sagh dat hy my aensprack / ende dat ick aen-
 merckte sijn groote schoonheyt / ende met wat
 een soetigheyt hy die woorden spreeckt door dien
 alderschoonsten ende Goddelijcken mondt / ende
 altemet met straffigheyt ; ende dat ick boven mae-
 ten seer begheerde te weten / van wat couleur oft
 hoe groot dat sijn ooghen waeren / op dat ick't
 zoude weten boozts te seggen / soo en ben ick noyt
 weerdigh gheweest dat te sien / noch't en baet
 niet dat ick daer moeyte toe doe / jae ick worde
 het visioen teenemael quijt. Het is wel waer / dat
 ick altemet sie dat hy my minnelijck aensiet /
 maer dat gesicht heeft alsulcken cracht / dat de
 siele dat niet en can verdraegghen / ende daer volghet
 een soo hooghe opghetoghentheyt nae / dat sy dit
 schoon gesicht verliest / om al't ghene dat daer is
 beter te ghenieten.

Alsoo dat hier het willen oft niet willen gheen
 plaetse

plaetse en heeft / men siet claerlijck / dat de Heere begheert dat daer anders niet en zy dan ootmoedighyde ende beschaemtheit / ende dat wy nemen datmen ons gheeft / ende dancken den ghenen die't gheeft. Dit gheschiedt in alle visioenen sonder daer een upt te steiken / dat wy van onsen't weghen niet en vermeughen ; onse neerstighyde en schaect noch en helpt om yet min oft meer te sien. De Heere wilt dat wy seer claerlijck sien / dat dit ons werck niet en is / maer van sijne Majesteit ; want het is soo verre van daer dat wy daer door zouden hoobeerdigh worden / dat het ons eer seer ootmoedighyde ende bevreest maect / siende dat gelijck den Heere ons de macht beneemt om te sien dat wy begheeren / hy alsoo oock can dese gaben ende gratien afnemen / ende ons teenemael laeten verlozen gaen : welck ons altyts doet bevreest zijn / soo lanck als wy hier in dit ballinschap leven.

De Heere vertoonde hem bijcans altyts als verresen zijnde / ende in de Hostie desghelijcks / ten waere somwijlen / om my te verstercken als ick eenige tribulatie hadde / dat hy my sijn Wonden toonde aen't Cruys / ende in't hofken / selden met de doornen Croon / somwijlen oock draghende het Cruys / om / ghelijck ick segge / mijne ende ander persoonen nootsakelijckheyde wille ; maer het lichaem altyts glorieus wesende. Ick hebbe veel beschaemtheits ende swaerighyde gheleden in't selve voorts te segghen / mits oock groote vreesse ende persecutie. Men docht soo seker te wesen dat ick den driebel in hadde / dat my sommighe personen wilden croziferen / maer daer en braeghde ick niet veel nae ; my viel swaerder / als ick sagh dat de Biecht-vaders vreesden mijn biechte te hoozen / oft als ick wiste datmen hen

hen pet seyde. Niet te min my en zal noyt con-
 nen verouwen dat ick dese hemelsche visioenen
 gesien hebbe / ende voor een reyse alleenlijck
 en zoude ick niet willen nemen allen het goet
 ende gendeghte des werelts: ick hiel 't altydts
 voor een groote gratie des Heeren/ende my dunckt
 dat het eenen obergrooten schat is / ende den Hee-
 re seifs versekerde my dickmael. Ick sagh dat ick
 seer toenam in hem grootelijcks lief te hebben:
 ick dede aen hem mijn clachten over alle dese
 swaerigheden / ende altydts quam ick getroost
 upt het gebedt / ende met een nieuwe vromig-
 heyt. Tegen henlieden en doest ick noyt opstaen/
 want ick sagh dat het veel erger was / mits het
 hen docht cleme ootmoedigheyt te wesen: ick
 tracteerde met mijnen Biecht-vader / die my al-
 tydts seer trooste als hy my benauwt sagh.

Soo de visioenen meerder ende meerder wier-
 den / soo begonst een van henlieden / die my ge-
 woon was te helpen/ende aen wien ik my altemet
 biechte als Water Minister belet was / te seggen
 dat het claerlijck den dubbel was. Hy beval my /
 dat ick / gemerckt geen middel en was om te
 wederstaen / my altydts zoude segenen met het
 tecken des Cruys / als ick eenigh visoen zoude
 sien / ende dat ick hem de vijge soude geven / want
 dat hy hem vastelijck liet voorstaen dat het den
 vijant was / ende dat hy daermede zoude ach-
 terblijben: dat ick niet en zoude breefen / want
 dat my Godt zoude helpen/ ende my dat afnemen.
 Dit was groote pijn voor my: want gemerckt
 ick anders niet en conste gelooven oft het was
 Godt / soo was het voor my een afsgrijfelijcke
 saecke / ende oversulck en cost ick oock niet be-
 gheren (soo ick geseyt hebbe) dat het my zoude
 afgenomen worden; doch ten lesten dede ick al
 dat

dat sy my bevalen. Ick badt Godt hertelijck / dat hy my van bedroegh zoude willen verlossen : dit dede ick altyts / ende mer veel traenen; oock badt ick de Heylighe Apostelen Sinte Peeter en Sinte Paulus / van de welcke de Heere my ghesepdt hadde / doen hy my hem de eerste repse op hun lieder Feest-dagh veropenbaerde / dat sy my bewaeren zouden dat ick niet en mochte bedrogghen worden / ende alsoo sagh ick henlieden dickmael claerlijck ghenoech ter sincker sijde / alen was't doorz gheen visioen imaginair. Dese glorieuse Heylighen waeren grootelijcks mijne Patroonen.

Dat vijghen gheben viel my boven maeten pijnlijck / als ick dit visioen des Heeren sagh. Want als ick hem teghenwoordigh sagh / soo en zoude ick niet hebben connen ghelooven dat het den vijandt was / al zouden sy my in stucken gecapt hebben: ende oversulcks was dit booz my een seer groote penitentie. Ende om dat ick my soo dickwils niet seghenen en zoude / soo nam ick een crups in de handt. Dit dede ick bynae altyts / maer dat van de vijghe te toonen niet soo dickwils / want het was my een seer groote pijn. Ick werde indachtigh der on-eer die de Joden hem aenghedaen hadden / ende badt hem dat hy't my wilde vergheben / ghemerckt ick dat dede om ghehoorzaem te zijn den ghenen die ick in sijn plaetse hadde / ende dat hy my dat niet en zoude booz schult rekenen / ghemerckt dat het sijn dienaers waeren / die hy in sijn Kercke gestelt hadde. Hy seyde my / dat ick daer niet nae vragen en zoude / dat ick wel dede in ghehoorzaem te zijn / maer dat hy zoude maeckē datmen de waerheyt zoude wetē. Als men my van het gebedt afhiel / soo docht my dat hy ghestoort was. Hy seyde my / dat ick henlieden zoude segghen / dat dat eene tiranney

rannie was: hy gaf my redenen / waer door ick zoude verstaen dat het den vijandt niet en was / waer af ick eenighe hier nae verhaelen sal.

Soo ick eens het Crups in mijn handt hadde welck ick aen mijn Roosen-hoepken droegh / soo nam hy't my af met syn handt; ende als hy my't wederom gaf / soo was het van vier groote ghesteenten veel onghelijck costelijcker dan diamanten / want het en zijn gheene: nae dat men sien can / zijn sy bycans boven natuerlijck: diamanten schijnen een ghecontersepte ende onvolmaeckte saecke te zijn by de ghesteenten diemen daer siet. Sy hadden de vijf Wonden / seer wel ghemaect zijnde. Hy seide my / dat ick voortaan het Crups alsoo sien zoude: ende het gebeurde my alsoo / dat ick niet en sagh het hout daer't af was / dan dese ghesteenten / maer niemandt en sagh dat dan ick alleen. Doen men my begonste te bevelen dat ick dese proebinghen doen ende wederstaen zoude / soo was het toenemen der gratien soo veel te meerder: al wilde ick my verstroyen / soo en cost ick my noyt ontlaen van't gebedt: jae als ick sliep / docht my dat ick was biddende; want hier was het dat de liefde wies / ende de clachten die ick aen den Heere dede / ende dat ick selve niet langher en conde verdraghē: ende 'ten was in mijn macht niet te laeten op hem te peysen / al wilde ick / ende daer mijn beste toe dede; niet te min ick was ghehoorsaem als ick cost / maer ick vermocht daer in seer luttel / ofte niet met allen. Ende de Heere nam't my noyt af; maer al seide hy my dat ick't doen zoude / soo verskerde hy my nochtans van d'ander zijde / ende leerde my wat ick hentsieden zoude segghen / ghelijck hy mi noch doet / ende hy gaf my suffsante redenen / dat ick verskeringhe ghenoech hadde.

Enlanghs

Onlanghs daernae begonst sijne Majestejt / ghelijck hy my beloofst hadde / meer teeckenen te gheben van dat hy't was / mits in my wies een soo groote liefde Godts / dat ick niet en wiste van wien dat sy quam / want sy was teenemael boven-natuerlijck / ende ick en dede daer gheenem arbeid toe. Ick ginck al sterbende / door de begheerte die ick hadde van Godt te sien / ende ick en wist niet hoe ick anders tot dat leven gheraeken zoude dan door de doot. My quamen over seer gheweldighe stormen van dese liefde / soo dat / alhoewel sy soo onverdzaegghelijck niet en waren als de ghene daer ick te bozen af ghesproken hebbe / noch van soo groote cracht niet / ick nochtans niet en wiste wat ick met my selven doen zoude ; want niet en conste my veruoegē / noch ick en const niet dueren / dan my docht oprechtelijck dat my de siel uyt het lichaem getrocken wierdt. Opperste wijsheyt ! wat een soete behendigheyt waert ghy gebuyckende met u arme slavinne : ghy verberghde u van my / ende ghy pranghde my met u liefde / met een soo smaekelijcken doot / dat de siele daer noyt en zoude willen af scheyden.

Door den ghene die dese gheweldighe stormen noyt beproeft en heeft / en is niet moghelijck dit te verstaen ; want ten is gheen ongherustigheyt des herten / noch ten zijn gheen devotien / die eenen mensch dickwils soo beroeren / dat het schijnt dat den gheest versmacht wordt / ende in hem selven niet gedueren en can. Sulck ghebedt is veel slechter : ende men moet dat smack-aessmen laten / het selve maekende alsoetelijck in te houden / ende de siele te breden te stellen : want dit is ghelijck sommighe kinders / die soo smackende cruten / dat het schijnt dat sy terstont sticken sullen ; ende mits hen alleenlijck eens te dzincken te

te geven wort dese groote benauewthejdt gestilt. Dan ghelijcken moet hier de redenen regeren / om den toom cozt te houden (want het soude moghen ghebeuren / dat de selue natuerlijckhejdt helpen soude / dat wederom comen mochte de selue consideratie / met vreesse dat het niet al volmaect en is / maer dat het vooz een groot deel magh sinnelijckhejt wesen) ende men moet dit kindt doen swijgen door eenige vermaeckelijckhejt van liefde / ende maecten dat het niet soetighejt leere lief hebben / ende niet met geweld / oft niet vuyt-recht / soomen pleeght te seggen; in der voegen datmen dese liefde binnen - waerts houde ende niet en laete wesen gelijk eenen pot die te seer siedt ende teenemael oberloopt / door datmen het houtsonder discretie daer onder stocht: maer datmen den oorspronck van dit vyer vermindere / ende sijn beste doe om de vlamme te blusschen met soete tranen / ende niet met pijnlijke / als wel sijn de ghene die spruyten vut dese bewegingen / ende grootelijcks schaden. Ick hebse altemet gehad in't beginsel / ende mijn hooft wiert daer teenemael door getenteert / ende den geest soo vermoept / dat ick s'anderdaeghs ende noch langer / niet bequaem en was om tot het gebedt te keeren: soo dat in't beginsel groote discretie van noobe is / op dat het al niet soetighejt geschiede / ende dat den geest hem gheuenne inwendighlijck te wercken / ende datmen sijn beste doe om te vermijden 't ghene dat vtwendig is.

De andere stormen sijn teenemael van dese verschepden: wy en leggen daer gheen houdt aen / dan het schijnt / datmen / het vyer nu al gestoocht zijnde / ons daer stracks in wort / op dat wy souden branden. De ziele en maect niet / dat dese

dese woude van de absentie des Heeren haer smerte / maer haer wozt eenen pijn gesteken in het binnenste van het ingewant oft oock altemet van het herte / dat sy niet en weet wat sy heeft / noch wat sy begeert. Sy weet wel dat sy Godt begeert / ende dat den pijn schijnt met venijn bestreken te zijn / om haer selven te doen versaken door de liefde van desen Heere/ende sy soude geerne booz hem het leven laeten. Men can niet ghenoech uytsprecken de maniere in de welcke den Heere tot de ziele comt / ende wat een overgrootte pijn hy in haer werckt / soo dat hy maecht dat sy van haer selven niet en weet / maer dese pijn is soo soet / dat geen vermaecken in dit leven en is / dat sulcken verhoegen mede-bringe. De siele soude wel altydts willen sterben van dese sieckte / soo ick gesept hebbe.

Dese pijn ende glorie t'samen maechten my sus / want ick niet en cost verstaen hoe dit cost wesen. Och wat is het te sien een gequetste ziele! Ick segge die haer soo bevint / dat sy magh seggen dat sy gewont is om een soo hooge ende excellente saecke / ende claerlijck siet dat sy niet met allen geroert en heeft waer door dese liefde tot haer soude comen : dan het schijnt / dat vande groote liefde / die den Heere tot haer draeght / raschelijck gevallen is dit vonckstken dat haer gesheel doet branden. Och hoe dickmael word' ick indachtigh / als ick alsoo gestelt ben dat veersken van David / *Quemadmodum desiderat corvus ad fontes aquarum!* Want my dunckt dat ick dit nae de letter in my beproeve. Als dit nies met soo grooten furie en geschiedt / soo schijnt het dat sy wat gestilt wozt ; immers sy soecht eenige remedie / want sy en weet niet wat doen aengaende sommige penitencien / want sy niet
meer

meer engeboelt / noch kloet te stozten en doet
 haer niet meer pijnen dan oft het lichaem doodt
 waere. Sy soeckit middelen ende manieren om
 het te doen dat het geboele om de liefde Gods/
 maer de eerste sinerte is soo groot / dat ick niet
 en weet wat lichaemelijke tozment de selve zonde
 comen wegh nemen. Overmits hier nu geen
 remedie en is / soo zijn dese medecijnen al te slecht
 tegeneen soo groote ziekte : sy wort eenighsins
 te vreden gestelt / ende passeert wat daer door /
 Godt biddende dat hy wat remedie verleenen
 wille tegen haere bangigheyt / enoe sy en siet
 geen dan de doodt / want hier door meynt sy
 teenemaal haer goet te gemeten. Somwijlen
 count het met sulcke furie / dat sy noch dit noch het
 anders doen en can : het heel lichaem wordt ont-
 sielt / soo dat het noch voeten noch aermen ber-
 roeren en can : jae is het dat het over eyndt staet/
 sackt soo neder gelijk het datmen verset / soo dat
 het oock niet en can sinen asem herhaelen : al-
 teenlijck versucht het / niet sterckelijck / want ten
 can niet / maer het is van binnen.

Den Heere heeft beliest / dat ick hier altemet
 dit visioen zoude sien. Ick sagh eenen Engel
 neffens my aende sincke sijde in lichaemelijke
 gedaente / welck ick niet en pleege te sien dan
 seer selden / al is het dat de Engelen my hun dick-
 wils beropenbaeren ; maer het geschiedt sonder
 hun te sien op de wijze van het vordeden visioen
 daer ick eerstmael af gesproken hebbe. In die
 visioen heeft den Heere beliest dat ick hem aldus
 sien zoude. Hy en was niet groot / maer cleyn / seer
 schoon / het aensicht soo ontsteken / dat hy schein
 te wesen een bande opperste Engelen / die ge-
 heel schijnen te branden / ick geloobe dat het zijn
 de gene diemen Seraphinen heet / want sy en
 seggen

seggen my hunne naemen niet / maer ick sie wel dat inden Hemel soo groote differentie is tusschen die ende die Engelen / dat ick 't niet en zoude con-
nen seggen. Ick sagh hem inde handt hebben eenen langen Pijl van gout / ende my docht dat hy aen't eynde van het ijser wat vpers hadde. My docht dat hy my dien eenige r eyen dooz mijn hert stack / soo dat hy quaein tot het ingewant toe / ende het scheen dat hy dat mede uyt trock / ende hy liet my teenemael brandende in groote liefde Godts. De pijn was soo groot / dat sy my dede kermen ende suchten : maer de soetigheyt die my soo obergroote pijn aendoet / is soo uyt-
nemende groot / dat ick die niet en zoude begre-
ren quijt te zijn / ende de siele en veruoeght haer daer mede niet min dan met Godt. 't En is geen lichaemelijcke maer geestelijcke pijn / hoe wel het lichaem niet en laet een wepnigh (jae oock wel een goet deel) daer asmede deelachtigh te zijn. Het is een soo soete caresseringe die daer passeert tusschen de siele ende Godt / dat ick hem bidde om zyn goetheyt wille / hem die belte ve te verleenen aenden gene die zoude mogen persen dat ick lieghe.

Binnen de dagen dat dit duerde / ginck ick eben oft ick heel slecht hadde geweest : my en lu-
ste noch te sien noch te spreken / dan alleenlijck my selven met mijn pijn te troetelen / de welcke ick booz een meerder glorie hiel / van alle de gene die inde creaturen is. Die hadde ick altemet / als den Heere beliefde dat my dese groote opgetogent-
heden zouden overcomen / alsoo dat ick oock on-
der't volck wesende die net en costwedertsaen / maer begonsten haer tot mijnen grooten leet-
wesen te laeten bliicken. Juae dat ick nu dese op-
getogentheden hebbe / en gheboele ick dese pijn
Æ 2
soo

soo seer niet meer / maer wel de ander daer ick te bozen af gesproken hebbe (my en gedenckt niet in wat Capittel) de welcke in veel dinghen genoeghsaem verschepden ende ban meerder weerden is. Gae als dese pijn / daer ick nu af spzke / begint / soo schijnt het dat den Heere de ziele met force neemt / ende haer stelt in opgetogentheyt / ende oversulcks en is daer geen bequaemheyt om pijn te gevoelen / oft om te lijden / want terstont volghet de vzeught. Gebenedijdt moet hy zijn inder eeuwigheyt / die soo groote gratien verieent aen een die soo groote weldaden soo qualijck weet te betalen.

HET XXX. CAPITTEL.

Sy herneemt het verhael van haer leven, ende seght hoe den Heere haer van veel swaerigheden verlostte, door dat hy brocht tot de plaetse, daer sy was, den Heyligen Man Broeder Peeter van Alcantara, van des glorieusen Sinte Franciscus Orden. Sy tracteert mede van groote tentatien ende inwendige swaerigheden, die sy altemets lede.

S Ende dan dat ick luttel oft niet beletten coste dese groote stormen / soo vreesde ick oock die te hebben / mits dien ick niet verstaen en conste / hoe pijn ende vzeught costen t'samen staen / lichamelijcke pijn ende geestelijcke vzeught wiste ick wel dat samen staen costen; maer soo uytnemende gheestelijcke pijn / met een soo boben-matighe vzeught / dat was daer ick in susde. Hoe wel ick mijn beste dede om te wederstaen / vermochte ick noch-

nochtans soo weynigh/ dat het my somtijts oock
verdroot. Ick beschermde my met het Cruys/
ende ick wilde my daer mede beschudden tegen
den ghene die ons altemael daer mede verlost
heeft. Ick sagh dat my niemant en verstant/
want ick merckte 't seer wel/ maer ick en doyste't
niet seggen dan aen mijnen Biechvader/ want
dat hadde ander inder waerheyt te seggen geweest
dat ick geen oodtmoedigheyt en hadde.

Het belieefde den Heere my een groot deel van
mijn swarigheyt af te nemen/ ende teenemael
alsdoen/ doen hy tot deser stadt stierde den gebene-
dijden Broeder Peeter van Alcantara/ daer ick
hier bozen mentie van gemaect hebbe/ wat
verhaelende van sijn penitentie; van wien onder
andere dingen my boozseker gesept wierdt/ dat
hy twintigh jaeren lanck geduerighlijck een ci-
licie van Bleck gedragen hadde. Hy heeft
seker clepne boeckkens van't gebedt in Spaen-
sche taele gemaect/ diemen nu veel gebuycket/
want hy daer seer profijtelijck af geschreeven
heeft booz personen die hun in het ghebedt
oeffenen. Hy onderhiel seer strengighlijck den
eersten Regel vanden Heyligen Franciscus en-
de alle d'andere dinghen die boven verhaelt
zijn. Alsoo van de weduwe/ de welcke/ gelijck
ick gesept hebbe/ een dienaeresse Godts ende
mijn vyndinne was/ verstaen hadde dat sulcken
vermaerden Man hier gecomen was/ ende sy mij-
nen noodt wel wiste (want haer mijn becom-
mernissen wel bekend waren/ ende sy trooste my
seer/ want haer geloof was soo groot/ dat sy haer
niet anders en cost laten boozstaen dan dat het
den Geest Godts was/ den welcken alle andere
boozden boosen geest hielden: ende want sy we-
derstandigh/ ende seer secreet is/ ende veel gra-

tien banden Heere in't gebedt gewoon is te ontfangen/ soo beliefsde't sijne Majestejt haer te verlichten in't ghene dat oock de geleerden niet en verstonden. Mijn Biecht-vaders gaben my ver-
 lof/ dat ick my dooz haer soude tot gerustheyt stellen in sommighe dinghen / want sy daer be-
 quaem toe was om veele redenen. Sy was alce-
 mets mede deelachtigh van de gratien die den Heere my dede/ met sommighe seer profijtighe onderwysinghe vooz haer siele.) Alsoo sy dit dan verstaen hadde/ ten eynde ick hem te beter zouden mogen spreken / soo maecte sy / sonder my yet te segghen / dat sy verlof creegh van mijnen Provinciael / dat ick soude mogen acht dagen lanck in haer hups wesen: hier ende in sommige Kercken hebbe ick hem dickwils aengesproken : dit was de eerste reyse dat hy hier was / want naederhandt ben ick op verscheyden tijden met hem in communicatie gecomen. Ick gaf hem sommierlijck / doch soo claerelijck als my mogelijck was / te kennen mijn leven ende maniere van voort te gaen in't gebedt (want dit hebbe ick altydts vooz een maniere gehad / dat ick met alle claerheyt ende waerheyt tractere met de ghene die ick mijn ziel opene : jae tot de eerste bewegingen toe wilde ick wel dat hen bekent waeren / ende in twijffelachtige ende suspecte dingen arguere ick tegen my selven) in voegen dat ick sonder dobbelheyt oft bedecktheyt hem den staet van mijn siele te kennen gaf. Seer nae vanden beginsel merckte ick / dat hy my verstondt dooz experientie / welck teenemael was 't ghene dat ick van doen hadde / want doen en cost ick my selven niet verstaen/gelijck nu/om dat te connen uytsprekent maer naederhandt heeft my Godt de gratie ver-
 loent /

leent / dat ick can verstaen ende verclaren de gracie die sijne Majestejt my is doende: ende het waer van noode / dat sulcks selve beproeft hadde de ghene / die my ten vollen wilde verstaen / ende wptieygen wat dat het is.

Hy gaf my een seer groote klaerheyt: want immers inde visioenen die niet imaginair en waeren / en const ick niet verstaen wat dat dat mocht wesen: ende oock docht my / dat ick de gene / die ick met de oogen der zielen aensagh / eben kuttel verstaen conde hoe dat wesen conste; dan alleeneijck de ghene diemen met lichaemelijcke oogen aensiet / soo ick geseyt hebbe / docht my dat ick moest groot achten ende die en hadde ick niet. Desen heyligen Man verlichte my in alles / ende verclaerde 't my al / ende seyde my dat ick my niet en zoude quellen / maer dat ick Godt zoude loben / ende dat ick booz soo seker moest houden dat het den Geest Godts was / dat / behalven het Ge- loof / geen dinc waerachtiger conde wesen / oft dat ick sekerder mocht gelooven. Hy verheugh- de hem seer met my / ende dede my alle vrient- schap ende weldaet / ende van dier tijdt droegh hy altijts groote sozge booz my / ende maecte my mede deelachtig van sijn saken ende affairens ende want hy my sagh onsteken te zijn met be- geerten van't gene dat hy nu met der daet was besittende / want den Heere gaf my die seer vastelijck / en dat hy my soo goeden moet sagh heb- ben / soo verblijde hy hem met my te spreken. Want booz een dien den Heere tot desen staet brenghet / en is noch genoeghte noch troost hier by te gelijcken / dat hy permant mach binden / dien den Heere schijnt hier af eenich beginsel ge- geben te hebben: want doen en moest ick niet veel meer hebben / nae dat my dincckt; ende Godt

geve dat ick't nu magh hebben. Hy hadde groo-
te deernisse met my. Hy seide my / dat een bande
meeste swaerigheden bande werelt die ick ge-
leden hadde / was de op-spraecken van de
goede / ende dat my noch vele te verwachten
stondt ; want dat ick altydts zoude in noodt we-
sen / ende datt'er niemant en was in dese Stadt
die my verstant ; maer dat hy zoude spreken den
genen die mijn biecht hoorde / ende met een den
genen die my meest quelde / welck was den ge-
houtoden Edelman / daer ick af gesproken heb-
be : want onder den schijn van eenen die my
meest beminde / dede hy my al de oorloghe aen /
ende nochtans is het een Godt-breescende ende
Heplige ziele : ende overmits hy my onlanghs te
hozen gesien hadde soo boos te wesen / soo en cost
hy noyt gedaen hebben van wel vooz hem te
sien. Den Hepligen Man dede alsoo / ende sprack
kende / ende gaf henlieden redenen ende conten-
tament / om dat sy hun selven te vreden stellen /
ende my niet meer molesteren en zouden. Den
Biecht-bader en hadde des niet veel van doen /
maer den Edelman wel : ende al en was het niet
teenemael genoegh / soo hielp het nochtans dat hy
my soo seer niet en zoude verbaert maechen.

Hy raemden / dat ick hem zoude schrijven al
't ghene dat my van dier tijdt af meer zoude ober-
comen / ende dat wy hertelijck vooz malcanderen
zouden bidden : want sijn oodtmoedigheyt was
soo groot / dat hy vooz net achte het gebet van
een die soo ellendigh is als ick ben / daer ick wel
af beschaemt was. Hy liet my vol troosts ende
blijdschaps / seggende dat ick mijn gebedt son-
der breefe zoude houden : ende niet twijffelen oft
het was den gheest Godts : ende dat ick het ge-
we / daer ick eenighsins aen zoude twijffelen / ja
ocks

oock van alles / om meerder sekerheyt wille / mijnen Biecht-vader zoude te kennen geben / ende my daer mede voorts gerust houden. Niettemin ick en const tot dese gerustheyt niet teenemaek geraecken: want de Heere leyde me door den wegh der vreesse / als is / te meynen dat het den vijant was / mits men me seide dat hy het was; in voegen dat my niemant en cost doen vreesen of gerust wesen / dat ick henlieden hier van meer zoude geloofst hebben / als dat den Heere me was instortende. Ende daerom al liet hy me gerust / soo en geioofde ick hem soo vastelijck niet / dat hy me zoude hebben connen los ende vry laeten van alle vreesse / specialijck / als den Heere me liet blijven steken inde swaerigheden vande ziele die ick nu verhaelen sal. Niettemin ick bleef / soo geseyt is / seer getroost.

Ich en cost Godt niet genoegh dancken / ende mijnen glorieusen Vader S. Joseph / die hem / soo me docht / hier gebrocht hadde: want hy was Commissaris generael vande Bescherminge van S. Joseph / ende aen onse liebe Vrouwe / aen wien ick me ghe woon was dickwils te bevelen. Op ghebeurde doen somtijden / ende nu oock / hoet wel niet soo dickwils / dat ick overballen wierde met seer groote swaerigheden des geests / ende t'samen met tormenten ende pijnen des lichaems / door eenige soo excessive quaelen / dat ick geensins en cost gedueren. Op andere tijden was de lichamelijcke pijn meerder: ende als ick vande geestelijcke ontslagen was / soo verdroegh ick die met groote blijdschap / maer als het al t'samen quam / soo was het lijden en perssinghe boven mate groot.

Ich vergat alle de weldaden die den Heere me gedaen hadde / ende ick behiel daer maer memorie of als van yet dat men gedwoont heeft /

tot een meerder pijn : want het verstandt wert
 soo slaperachtigh ende traegh dat my duysent
 twijffelinghen ende achterdencken inbielen / en-
 de my docht dat ick 't niet wel en hadde verstaen /
 ende dat ick 't by avontueren ghedroomt had-
 de / ende dat ghenoech behoorde te zijn dat ick
 verdoolt ginck / sonder de goede te doen dolen.
 My docht dat icks soo quaedt was / dat my booz
 quam dat alleen het quaedt ende de ketterigen die
 daer opghestaen waeren / om mijne sonden wil-
 le ghecomen waeren. Dit is een valsche ootmoe-
 digheyt / die den duivel in my socht te verwecken
 om my ongerust te maecten / ende te sien oft hy
 my zoude connen tot wanhope brenghen : ende
 ick hebbe nu soo groote experientie dat het van
 den duivel comt / dat hy siende dat icks sulcks
 mercke / my des aengaende soo dickwils niet en
 quelt als hy wel plochte. Men siet dat mercke-
 lijk aen de ongherustigheyt daer hy mede be-
 ghint / ende aen de ontsteltenisse die hy in de siele
 brenghet / al den tijde dat het duert / en uyt de duys-
 ternissen ende quellinghen die hy in haer werckt
 mits oock aende dorzheyt en onbequaemheyt tot
 het ghebedt / jae tot alle goet : het schijnt / dat hy de
 siele verstickt en het lichaem bindt / op dat het nie-
 wers in en zoude sijn profijt doen. Want de waer-
 achtighe ootmoedigheyt / al is het dat door haer de
 siele haer booz boos houdt / ende dat het ons pijn-
 nelijk valt te sien wat wy zijn / ende dat wy
 groot wonder peysen van onse quaetheyt / jae soo
 groot als daer ick af gesept hebbe / ende datmen
 dat met der waerheyt gehoelt / en comt noch-
 tans met gheen ontsteltenisse ofte ongherustigheyt
 noch sy en verdonckert de siele niet / noch en
 brenghet haer gheen dorzheyt aen ; maer eer / teene-
 maal verkeert / vermaectt sy haer met gherust-
 heyt /

heyt / met soetigheyt / met licht / met alsulcke pijn die haer troost gheeft / als sy aenmerckt wat een groote gratie haer Godt is doende dat sy die pijn heeft / ende hoe wel dat sy besteedt is. Haer is leet dat sy teghen Godt ghesondicht heeft / ende te contrarie vertroost haer sijn bermhertigheyt : het licht dat sy heeft / maect haer beschaemt in haer seiven / ende doet haer Godt loben van dat hy haer soo langh verdraghen heeft. In de andere ootmoedigheyt die van den vijandt comt / en is gheen licht tot eenigh goet / het schijnt dat het Godt al ten sweerde ende ten byere stelt. Hy stelt haer voor ooghen de Ghechtveerdigheyt : ende al ghehooft sy dat noch bermhertigheyt is / (want den vijandt en is niet machtigh haer het geloof te benemen) soo en woert sy nochtans daer door niet vertroost / eer is hetaensien van soo groote bermhertigheyt in haer verweckende meerder torment / om dat haer dunckt dat sy tot meerder ghehouden was.

Het is een van de swaerste / ende listighste / en bedeckste inventien des vbandts / die ick aen hem hebbe connen mercken / ende oversulckis soude ick D. Gerw. wel willen waerschouwen / op dat / by aldien hy u hier mede tenteerde / ghy eenigh licht meught hebben om dat te kennen / by soo verre hy u het verstandt laet om het selve te kennen. Ghy en moet niet peysen dat het al in gheleertheit ende wetenschap geleghen is : want al hebbe ick daer van niet met allen / nochtans als ick het ghepasseert hebbe / verstaen ick wel dat het sotternie is. Ghene dat ick verstaen hebbe / is / dat ons Heere begheert ende toelaet / en geeft den vbandt consent / ghelijck hy hem dat gaf op dat hy Job soude tenteren / hoe wel hy my / die soo boos ben / soo rouwelijck niet en tracteert. Het

is my gebeurt / ende my gedenckt dat het was den dagh voor Heyligh Sacraments avont (tot welcken Feest-dagh ick seer devoot ben / hoewel niet soo seer als het behoorde) dese reyse duerde 't my alleen tot op den Feestdagh toe : want op andere tijden duert het my acht ende veertien dagen / jae oock dry weken / ende ick en weet niet oft noch langer / bijzonderlijck inde Goede weken / als ick my tot meerder devotie plach te begeben. My dunckt / dat hy subijtlijck het verstant treckt op soo cleyne saecken altemet / dat ick op andere tijden daer mede zoude lacchen / ende doet dat tynmelen ober al daer hy begeert : ende de siel is daer als met ijere banden gebonden / soo dat sy geen meesterse van haer selven en is / ende en is niet machtigh pet anders te pepsen dan op de beuselrijen die hy haer te vozen leght / de welke nauwelijck pet te bedieden en hebben / ende die noch en geben noch en nemen ; alleenlijck bindt hy de siele in sulcker voegen dat sy met haer selven geenen raet en weet. Ende het is boozwaer alsoo / dat my altemet gedocht heeft dat de dubbelen met de ziele als met eenen kaets-bal spelen / ende dat sy daerentusschen niet machtigh en is haer van hunne macht te verlossen. 't En is niet om seggen wat een ziel in dit stuck moet lijden : sy gaet lavennisse soecken / ende Godt gehenght dat sy geen en vint behalven dat haer altijts by-blijft het licht vanden wijen wille : niet claerlijck / segge ick / maer gelijck oft pemanden de oogen verbonden waeren. Gelijck eenen persoon / die dickwils dooz eenige plaetse gegaen heeft / al is het oock by nacht ende in 't doncker / soo weet hy nochtans wel dooz de voozleeden inbeeldinge waer dat hy zoude connen stronckelen / want hy dat hy daghe gesien heeft / end wacht hem nu

door dit perijckel : alsoo is het oock om Godt niet te vergrammen / dat het schijnt upt ghewoonte te gheschieden / ick laete staen dat Godt ons be- waert / welck daer meest van noode is.

Het ghehoof is aldan verstorven ende slaps- righ / ghelijck oock alle andere deughden / maer 'ten is niet verlozen / want de ziele geloof wel 't ghene dat de heylige Kercke leert / maer ge- lijck yet dat van buyten met den monde geseyt wordt / want het schijnt dat sy van d'ander sijde gepzaemt ende vaddigh oft leusigh gemaect woort ; soo dat / dat sy Godt kent / haer bynae dunckt te wesen als yet datmen van verre gehoozt heeft. De liefde is soo slauto in haer / dat soo wan- neer sy hoozt spreken / sy toeluyfster als tot yet dat sy geloof te zijn't ghene dat het is / om dat de heylige Kercke dat alsoo leert ; maer sy en heeft geen gedachtenisse van't ghene dat sy op an- deren tijdt in haer gepzoeft heeft. Wilt sy haer begeben tot bidden / oft wilt sy in haer eenigheyt wesen / soo geboelt sy meerder benauwothepdt : want het toyment dat sy in haer geboelt / sonder te weten waer af / is / soo my dunckt / onber- dragelijck / ende het is halbellingh een copije bande helle. Dit is alsoo / gelick den Heere my in een visioen heeft te kennen ghegeben : want de siele brandt in haer selben sonder te weten van wien oft van waer het byer comt dat sy geboelt / oft hoe sy dat ontgaen / oft waer mede sy dat blusschert sal : want haer te willen behelpen met lesen / is soo veel als oft sy't niet en conste. Het is my eens ghebeurt / dat ick ginck lesen het Leben van eenē Heylighen / om te sien oft ick't zoude door swelgen / ende om my te troosten met het gene dat hy ge- leden hadde ; en hebbende vier oft vijftmaels an- dere reghels herlesen / niet tegenstaende dat het

Spaensch was / verstont ick op't leste min dan in't beginsel / ende alsoo liet ick't staen. Ende dic ghebeurde my dickwils / maer van dese reyse gebenckt my merckelijck.

Doozts in nemandts gheselschap te willen comen / is noch quaeder : want den byandt stozzen eenen soo bitteren ende grammoedighen gheest inden mensch / dat het schijnt dat hy een peghelijck wel zoude willen op-eten / sonder het selve te rommen beletten / hoe wel hy het schijnt te winnen daer teghen strijdende / oft het is den Heere die wint / beschermende den ghene die alsoo ghestelt is / op dat hy noch het segghe noch doe tegen sijnen naesten dat hem zoude moghen achterbeeigh wesen / ende daer hy Godt mede zoude moghen bergrammen. Mengaende van tot den Bichtvader te gaen / is my voorszeker dickwils gebeurt tghene ick mi seggen sal / dat hoe wel soo heplich waeren / ghelijck zijn de ghene die ick op dien tijdt hanteerde / ende noch hantere / so my nochtans hart toespraken / ende my met sulcke straffigheyt bekeven / dat sy selve naederhant verwondert waeren / als ick hen die woorden verhaelde / ende seyden my / dat in hunne macht niet en was / al naemen sy noch soo vast voor hen sulcks niet te doen. Op andere tijden / als sy medelijden met my hadden / ende conscientie daer van maecten als ick die gelijcke quellinghe in siele ende lichaem hadde / ende voor hun namen my goedertierlijck te troosten / soo en condon sy niet. Sy en seyden gheen quaede woorden / ick wil seggen daer sy Godt mede zouden bergrammen ; maer vol de alderbitterste die men van eenen Bichtvader soude moghen verdraeghen. Hunne meyninghe moeste wesen van my te mortificeren. Ende hoe wel ick my op ande

re tijden daerin verbljdde / ende bereet was te verdraeghen / soo was het my nochtans een tozment. Voorts liet ick my voostaen dat ick henlieden was bedrieghende / ende ick ginck tot hen / ende waerschouwende hen wel ernstighlijck / dat se hun vooz my soudeu wachten / want ick hen moghelijck zoude bedrieghen. Ick sagh wel dat ick't al willens niet en zonde doen / noch dat ick hen gheen leughenen zoude wijs maechen / doch ick was daer vooz beveest. Een van henlieden / verstaende de tentatie die ick hadde / seyde my eens / dat ick mijn hoost niet en zoude breken / want dat / al wilde ick hem bedriegen / hy verstandts ghenoech hadde om hem niet te laeten bedrieghen.

Dit was my altemels grooten troost / ende bynae altydts / eimmers seer dickwils wierdt ick verlicht als ick tot de Communie gheweest hadde ; ende somwijlen oock ten heylighen Sacramente gaende / werde ick subitelyck soo fraeg nae siel ende lichaem / dat ick my daeraf verwondere. 't En schijnt anders niet / dan dat op eenen oogenslick verdwijnen alle de dupsternissen der siele : ende / de Sonne nu opghegaen zijnde / verstandt ick in wat soetternge ick gesteken hadde. Op andere tijden met alleen een woordt dat de Heere my seyde door alleen te seggen / En zijt niet beswaert , en hebt gheen vrees (ghelijck ick ghesepdt hebbe) oft als ick eenigh visioen sagh / wierdt ick gheheel ghesont al oft ick niet met allen gehad en hadde. Ick nam mijn genoeghte in Godt ; ick dede mijn beclagh aen hem / dat hy my soo groote tozmenten liet verdraeghen : maer dat wierdt al seer wel betaelt / want ghemeynlijck volghden daer nae de gratien seer oberbloedelijck. Wy en dunckt anders niet dan dat alsful-

ken siele comt upt eenen smelt-oben / gelyck het goudt / wel ghesubbert ende gheresineert om den Heere in haer selven te aenschouwen ; ende alsoo ghebeurt het dat men ten lesten dese swaerigheden niet en acht / daer sijn schenen onverdageijck de sijn : ende men soude die wel begheeren op een her te lyden / in soo verre sulcks den Heere bebaeghelycker waere. Ende al souden de tribulatiën ende vervolginghen noch veel meer wesen / is het datmen die verdraeght sonder den Heere te vergrammen / ende hem verbljdt om sijnen't wil te lijden / soo streckt het al tot meerder winninghe ; hoe wel ick die niet verdraeghe alsoo't behoort / dan wel onvolmaecktelijck. Op andere tijden quamen ende comen sijn my noch op een verscheyden manier aen / soo dat my drückt / dat my gheheelijck de macht benomen wordt van het goets te peysen / oft begeeren te doen / maer ick blijbe teene-mael onnut ende swaer nae siele ende lichaem : doch ick en ghevoele de andere tentatiën ende ongerustigheden niet / dan een misnoepinghe / sonder te weten waer af / ende daer en is niet dat de siele behaeght

Ick dede mijn beste om eenighe uytwendighe goede wercken te doen / om my alsoo besigh te houden / halvelingh door bedwanck ; ende ick verstaer wel wat een siele is / wanneer de gratie des Heeren haer verberghet : ten viel my soo swaer niet / want dit aensien van mijne cleynigheyt my eenighe satisfactie was ghebende. Op andere tijden bevinde ick my aldus / dat ick niet een oprecht ghepeys van Godt oft van het goets hebben en can / dat niet ghestadigheyt wercke / en dat ick oock niet bidden en can / al ben ick in mijn eenigheyt / doch merckelijck ghevoele ick dat ick het kenne. Naer dat ick verstaer / soo is het verstandt ende

ende d'imaginatie 't ghene dat my hier hinder doet / want den wilke dunckt my is goet / ende bereet tot alle goet / maer het verstant is soo verstrout / dat het anders niet en schijnt te wesen dan een raefende sot / dien niemant binden en can; ick en ben noch niet machtigh 't selve eenen Credo lanck te doen stille staen. Altemiet lagh ick niet my selven / ende bekenne mijn ellendighheyt / ende ick stae daer op siende / ende laet het geworden om te doen wat het doen sal; ende Godt zy geloofst / noyt begeeft het hem / welck een mirakel is / tot eenigh quact / dan alleen tot dingen die noch goet noch quact en zijn / te weten oft hier oft daer oft ginder pet te doen is. Ick verstaen dat veel beter / wat een groote gratie den Heere my doet / als hy desen Sot in volmaeckte contemplatie gebonden hout. Ick oberpeyse / wat het soude zijn / waer 't dat my in dese sotternije sagen de gene die my booz goet houde. My deyt seer de ziele / dat ick haer onder soo quade geselschap sie. Ick soude haer geerne in wyshheit sien / ende oversulckes segge ick tot den Heere: Wanneer zal ick eens, o mijnen Godt, mijn ziele gheheel vereenicht sien om u te loven, op dat alle hare crachten u moghen ghenieten? En wilt niet toelaeten, o Heere, dat ick langer in veel stucken gedeylt zy, want my en dunckt anders niet, dan dat elck bysonder stuck nae sijn bysonder eynde loopt. Dit lijde ick dickmael: somwijlen mercke ick wel / dat de lichaemelycke cranckheyt daer veel toe helpt.

Ick ben dickwils indachtigh de groote schade / die de eerste sonde ons aengedaen heeft / want daer upt dunckt my dat het comt / dat wy onbequaem zijn om een groot goet te ghenieten: ende het moeten de mijne wesen; want had-

De icker soo vele niet gehad / ick zoude veel
 standtvaster in het goet gebleven hebben. Ick
 hebbe noch een ander groote quellinge gehad ;
 want gemerckt / dat my docht / dat ick wel ge-
 noegh verstant alle de Boecken die van't ghe-
 bedt spreken / als ick die las / ende dat de Heere
 my die gratie verleent hadde / dat ick die van
 doen en hadde ; soo en las ick die niet meer / dan
 alleenlijck de Levenen der Hepligen. Want aen-
 gesien ick my soo geretigh vandt tot het ghene
 daer sy Godt mede dienden / dunckt my dat my
 sulckis hielp ende courageerde. My docht een
 groot gebreck van oodtmoedigheyt te wesen / te
 pepsen dat ick tot alsulcken gebedt zoude ghe-
 comen zijn. Ende want ick my niet anders en
 constelaeten voorstaen / soo werde ick seer verdris-
 tigh / tot dat sommige geleerde ende den ge-
 benedijden Broeder Peeter van Alcantera my
 seiden / dat ick daer nae niet vraghen en zoude.
 Ick sie wel / dat ick noch niet begonst en hebbe
 Godt te dienen / hoewel sijne Majestejt gra-
 tien verleent gelijk aen vele andere goede ; ende
 dat ick de onvolmaecktheyt selve ben / behalven
 in goede begeerten / ende in lief te hebben : want
 den Heere my hier in wat voordeel ende gratie
 gedaen heeft / op dat ick hem ergens in zoude
 mogen dienen. My dunckt wel dat ick hem lief
 hebbe / maer de wercken mistroosten my / ende de
 menigherhande onvolmaecktheden die ick in
 my sie. Op andere tijden comt my een slechtig-
 heyt en bottigheyt der ziele ober / ick segge / dat
 my dunckt dat ick noch goet noch quaet en doe /
 dan ick volge den gemeynen reghel / gelijck
 men seght / ende en gevele noch pijn noch glo-
 rie / ende mijn ziel en is noch levende noch doot /
 noch blijde noch droevigh / ende het schijnt dat

ſij niet met alien geboelt. **M**p dunckt / dat de ſie e gaet ghelijck een eſelken dat gaet weyden weick gheboedt wort om datmen hem t'een geest/ende het eet hi nae ſonder dat te geboeien. Want de ziele en moet wel in deſe ſtaet niet zijn ſonder te eten eenigh groote gracen des Heere / aengeſien haer niet en verdriet een ſoo ellendigh leven te leyden/ ende dat paſſert met goede wyllyghed/ maer ſij en geboelt geen beweginge of werckinghe waer door ſij haer ſelven gewaet worde.

Mp dunckt nu/ dat het is gelijk alſinen vaert met eenen ſeer ſoeten wint/ ende datmen ſeer voort gaet ſonder te weten hoe: want in de aendere voorzeyde maniere zijn de effecten ende uytwerkingen ſoo groot/ dat de ſiele hi nae terſtont haer beterniſſe aenſiet/ midts dat terſtont de goede begeerten op-boztelen / ende en is noyt te vreden met 't gene dat ſij doet. Dit wercken de groote gheweldicheden der liefde / die ick geſeyt hebbe/ in de gene dieneſe Godt geeft. Het is ghelijck ſommighe fonteynkens die ick hebbe ſien ſprengen/ daer het ſandt noyt op en houdt opwaerts te climmen. Dit exempel ende gelyckniſſe dunckt my ſeer wel te verclaeren de geſtelteniſſe der ſielen die hier toe comen: de liefde is altydts ſiedende/ ende peyſende wat ſij doen ſal; ſij is haer ſelven te nauw. Ghelijck het ſchijnt dat de aerde te nauw is om dat water te behouden/ ende dat ſij 't daerom uytwoypt: ſoo is ghemeynlijck een ſiele gheſtelt / dat ſij noch en ruſt/ noch in haer ſelven gedueren en can door de liefde die ſij heeft/ ende daer af ſoo door werckt is / dat ſij wel wilde dat andere daer oock af droucken (gheemerckt dat haer dat niet en ghebreckt) om haer alſoo Godt te helpē loben. **Och**

hoe dickwils worde ick indachtigh het lebende Water daer den Heere tot de Samaritaensche Vrouw van sprack ! Waer dooz ick sock tot dat Ewangelle seer deboot ben ; ende boozwaer t'is alsoo dat ick 't van jonghs af geweest ben / al en verstandt ick doen dit goedt soo wel als nu ; ende ick hadt den Heere dickwils / dat hy my dat Water zoude geven ; ende ick hadde altyts haer keelt by my / waer dat ick was / met dese woorden / die sy tot den Heere seyde / als hy tot den put quam / Domine da mihi aquam. Het schijnt oock te zijn gesjick een vier welck groot is / ende op dat het niet en mindere / soo is van noodde dat altoos pet sy om te branden. Alsoo zijn de zielen / daer ick af spreke / de welcke oock niet hunnet grooten cost wel zouden willen hout besorgen / op dat dit vier niet zoude ophouden. Ick ben sulcks / dat ick my wel niet strop / om 't selve te connen daer in woopen / zoude te breden houden. Ende dit gebeurt my altemet / jae dickmael ; dan lach ick daer mede / dan quelle ick my seer : de inwendige beroveringe verweckt my om hem eenighsin te mogen dienen (overmits ick niet meer en berinagh) Beeldkens met mepkens ende Bloemkens te besteken / oft in keyren oft fraep te maecken eenige bidt plaetse / oft in eenige slechte dingen / dat ick beschaemt daer in wierde. Was het dat ick eenige Penitentie dede / dat was seer luttel ; soo dat / 't en ware dat den Heere den wille aengesien hadde / ick sagh dat het niet te bedieden en hadde / ende ick geckte met my-selven. Oversulck dan en lijden geenen elyppen arbeyt alsulcke sielen / dien Godt dit byer sijnder liefde dooz sijn barmhertigheyt overbloedelick verleent heeft. Dat haet de lichaemelijcke srachten faileren om pet te doen om sijnen 't wil

sy wel een groote pijn: want oermits dat sy geen macht en heeft om hout in dit pier te werpen/ ende sterft op dat sy niet en vergae soo dunct my dat sy in haer selven vergaet/ ende in asschen berandert wort/ ende dat in traenen smilt/ ende verbzant/ welck wel een groot torment is/ al is het smaeckelijck.

Grootelijcks moet den Heere loben een siele die hier toe gecomen is/ ende die sy sterckheyt des lichaems verleent om penitentie te doen/ oft die sy gheleertheyt ende wetenschap heeft ghegeven/ ende vzyheyt om te prediken/ ende biechte te hoozen/ ende om sielen tot Godt te trecken: want sy en weet noch verstaet niet wat een groot goet dat sy heeft/ voor dat sy eens beproeft ende ghesmaect heeft/ wat dat het is/ noyt den Heere eenigen dienst te comen doen/ ende altyts beel van hem ontfangen. Sy moet voor al ghebenedijt wesen/ ende de Engelen moeten hem lof seggen. Amen.

Ick en weet niet oft ick en wel doe dat ick dese elpne deugen soo nauw beschrybe; maer midts dat D. Cerw. my noch eens heeft doen seggen dat ick my vzyelijck soude verlenghen/ ende niet en soude achterlaeten/ soo verhaele ick met claerheyt ende waerheyt tegene my gedenckt; ende ten can niet min wesen oft daer moet noch beel achter blijven/ want anders soude ick daer beel tijts verfluyten (die my nochtans te cort valt / soo ick gesept hebbe) ende mogelijck en soude daer gheen profijt af comen.

HET XXXI. CAPITTEL:

Sy verhaelt sommige uytwendige tentatien, ende eenige vertooningen des vyants, ende wat torment haer dit dede: sy geeft oock eenige goede leeringen tot waerschouwinge van perloonen die door den wegh der Volmaecktheyt wandelen.

A Engesien ick tot noch toe gesproken hebbe van sommige inwendighe ende secreete tentatien ende quellingen / die den vjandt my aendede / soo wil ick nu verhaelen sommige andere / die bycans in't openbaer geschiedt zijn / ende daer niet aen te twijffelen en was oft het was den vijant. Ick was eens in seker bidt-plaetse / ende hy openbaerde my ter sinckerzijden in een groutwelijcke gedaente / specialijck aensagh ick sinen mondt die seer afsgrijfelijck was / want hy sprack my aen. Het scheen dat uyt sijn lichaem een vlamme quam / die heel claer was ende sonder schaduwē / hy seide my seer afsgrijfelijck / dat ick my wel verlost hadde van sijn handen / maer dat hy my daer wederom zonde maecken in te krijgen. Ick was seer verbaert / ende seggende my soo ick best cost / ende hy verdween / maer quam terstont wederom / ende dat tot twee reysen toe / soo dat ick niet en wiste wat doen. Daer was Wj-water / welck ick derwaerts aen werp / ende doen en quam hy noyt meer wederom. Op een ander tijt tormenteerde hy my vijf uren lanck met een soo vzeesselijcke pijn ende quellingē / soo van binnen als van bup-
ten /

ten / dat my niet en dunckt dat ick mi soude
 connen verdragen. Die by my waeren / waeren
 feer verwondert / ende en wisten niet wat doen/
 noch ick om my selven te helpen. Ick hebbe booz
 maniere als de lichaemelycke pijn ende quellinge
 soo onverdraghelyck is / inwendige wercken
 des gheests by my selven te doen soo ick can / den
 Heere biddende / waere het synen wille / dat hy
 my wilde patientie verleenen / ende dat ick alsoo
 magh blijven tot het eynde des waerelts. Over-
 sulcks als my de pijn op dien tijt met sulcke stren-
 gighydt oberbiel / en dat ick my behielp met sulc-
 ke inwendighe gebeden ende propoosten / om die
 te connen verdraghen ; soo belieft den Heere/
 dat ick soude weten dat het den vijandt was:
 want ick sagh neffens my een afsgrijfelyck mo-
 riaenken / Den mond op sperrende als een die
 desperaet is / mits hy verloos daer hy meynde
 te winnen. Ick / hem siende / loegh / ende en was
 niet bezest : doch waeren sommige ontrent my
 die machteloos wierden / ende niet en wisten wat
 remedien sy besiggen souden tegen soo grooten
 torment / want de slagen / die hy my dede van
 my gheben / waeren groot / soo dat ick niet en
 conde wederhoudē mijn lichaem / noch het hoofd /
 noch de armen : ende het quaetste van allen was
 de inwendige beroeringhe / soo dat ick geen-
 sins tot gerusthent geraecken en conde. Ick
 en dorst geen Wy-water eyschen / om hulpede
 niet verbaert te maecken / ende op dat sy niet
 mercken en souden wat dat het was. Ick hebbe
 menige reyse beproeft / datter niet en is dat hen
 meer doet blieden om niet wederom te comen.
 Sy blieden oock weer van't Cruys / maer comen
 terstont wederom. Daerom moet de cracht des
 Wy-waters wel groot wesen : enmers het is

booz my een sonderlijcken ende seer kennelijcken
 troost / dien mijn ziele geboelt als ick 'c neme :
 'tis seker dat ick ordonaerelijcke een recreatie ge-
 boele die ick niet wel en zoude comen uyt spreken/
 met een inwendige genoechte die mijn gheheele
 ziele vermaeckte. Dit en is gheeneu droom /
 noch een saecke die my maer eens maer seer dick-
 wils gebeurt is / ende daer ick met groote aen-
 dachtigheyt op gelet hebben. Wy moghen seg-
 ghen / dat het is gelijk als pemandt / die seer
 hittigh ende dorstigh is / eenen grooten teugh
 roudt-waters drinckt / waer booz het schijnt dat
 den gheheelen mensche verberschinge gheboelt.
 Ick overdencke wat een grooten saecke is al het
 ghene dat van de heylige Kercke geordonneert
 is ; ende ick verheuge my seer / aensiede de crach-
 tighen woorzen die het water sulcken cracht ge-
 ben / dat sulcken verschil is tusschen t'gheene dat
 ghewijdt ende t'geene dat niet gewijdt en is.
 Overmits dan het torment niet op en hiel / sey-
 de ick tot henlieden / waer't dat sy niet en zouden
 laechen / dat ick wel Wij-water begheeren zoude.
 Sy brochten't / ende wierpen't op my / maer'ten
 holp niet : ick naemt 'selve / ende wierp het nae de
 sijde daer hy was / ende op eenen ooghenblijck
 verdween hy / ende ick wierde geheelijck ver-
 lost van dat quaedt / als oftmen't my met der
 handt af gestreken hadde / behalven dat ick ver-
 moept bleef / als oftmen my met veel stacken ge-
 slagen hadde. Het was booz my groot profijt /
 te sien dat hy eenen mensch / die hem noch nae sie-
 le noch nae lichaem niet toe en behoort / soo grooten
 quaet aendoet / als den Heere hem sulcks ge-
 heught ; wat sal hy dan doen / als hy pemandt
 besiet die hem toe behoort : Dit berweckt in my
 een nieuwe begheerte om my te verlossen van een
 soo

soo quaet geselschap, Op en ander tijdt / welck niet lange geleden en is / is my het selve noch eens gebeurt / al en heeft het soo langh niet geduert. Ick was alleen / ende riep om Wijnwater: ende de ghene die naederhandt by my quamen / overmits sy nu uptgegaen waeren / (welck waeren twee Nonnekens die in geender manieren en hadden willen liegen / soo't wel te geloven is) roken eenen seer quaden reuck als van solfer. Ick en roke't niet / doch dierde het soo datmen't rost gewaer worden.

Op een ander tijt was ick inden Choor / ende ick wierde seer geweldighlijck gedreven om binnen my selven te treden; en ick ginck van daer / op datmen't niet en zoude mercken / nochtans hoorde men ontrent de plaetse daer ick was een groot gerucht van slagen: ende ick hoorde neffens my spreken / als oft daer yet hadde geraemt gheworden; hoewel ick niet en verstont wat sprake dat het was / want ick was soo aendachtigh in't ghebedt / dat ick niet een siet en verstont / noch en was oock niet met allen bebreest. Dit was by nae alle reysen te doen / als de heere my de gratie dede / dat eenighe siele door mijn vermaninghe tot beternisse quam; ende het is seker / dat my gebuert is't ghene ick nu sorgen sal / ende hier af zijn veel gecuygen / besonderlijck die nu mijnen Biecht-vaders is / want hy't geschreven gesien heeft in eenen brief: ende al en seyde ick hem niet wiens brief dat het was / soo kende hy den persoon nochtans wel.

Daer quam eenē persoon tot my / die van over twee jaeren en half was stekende in eene doot-sande / een van de grouwelijckste die ick gehoozt hebbe: ende binnen allen desen tijdt noch en biechte noch en beterde hy hem niet / ende dede nochtans

Misse: ende al biechte hy andere sonde/dese aen-
 gaende seyde hy/ hoe het soude mogelijk wesen/
 dat hy een soo leelijck saecken souden biechten; hy
 hadde groote begeerten om daer upt te geraken/
 ende nochtans en cost hy meester van sijn
 selven wesen. Het deprde my seer; ende te sien dat
 in sulcker maniere tegen Godt misdaen, wiert
 was my een groot hert swer. Ick beloofde hem
 dat ick Godt soude bidden / dat hem daer af
 souden willen verlossen/ ende dat ick ander per-
 soonen/ die beter waeren dan ick/ het selve soude
 doen doen. Ick schref aen sekeren persoon /aen
 wien hy my seyde ick den brief wel mocht
 bestellen. Ende het is soo/ dat met d'eerste reys-
 se dat hy hem Biechte/ Godt beliest heeft door
 de gebeden van veel seer Heplighe persoonen
 dien ick de saeken gerecommandeert hadde berm-
 herrichendt te doen met de ziele; ende ick / hoe
 wel miserabel wesende / dede met groote sorg-
 budicheyt al dat ick kost. Hy schreef my/ dat hy
 mi tot sulcken beternisse gecomen was / dat hy
 hem daer sommige dagen af onthouden had-
 de /maer dat het torment dat hem de tentatie
 aendede/ soo groot was/ dat hem docht dat hy in
 de helle was/ nae de pijn die hy lede: dat ick doch
 voor hem bidden soude. Ick recommandeerde
 het selve op een nieuw aen mijn Mede-susters/
 door welker gebeden ick geloobe dat den Heere
 my die gratie dede/ ende sy namen't seer ter her-
 ten. Het was eenen persoon daer niemant en
 hadde connen op comen / wie het sijn moech-
 te. Ick badt sijne Majestept/ dat die tormenten
 ende tentatien haer souden versoeten/ ende dat
 de duyvels my souden connen tormenteren / op
 conditie dat ick Godt nergens in en soude ver-
 grammen. Het is voorwaer alsoo/ dat ick eene
 maende

maende lanck de alder grootste tormenten leden/ ende doen was het dat my die twee dingen ghebeurden die ick verhaelt hebbe. Het beliefsde den Heere dat sy hem verlieten/ ende het wierdt my alsoo geschreuen: ende want ick hem seude 't gene ick lede op die maende/ soo nam sijn siel reenen moet/ ende bleef teenemael verlost/ soo dat hy den Heere niet genoeg en cost gedaencken/ ende oock my/ als ick het gedaen hadde; dan hem hielp de opinie die hy van my hadde/ van dat de Heere my groote gratie doende was. Hy spde/ dat soo wanneer hem de tentatie seer dapper overviel/ hy mijn brieven las/ ende dat hy vande tentatie verlost wierdt: ende hy was seer verwondert van het gene dat ick geleden hadde/ ende dat hy hem daer af verlost sagh: Iae ick was selver seer verwondert/ ende hadde noch veel jaeren willen spden om die siele verlost te sien: ghebenedyt zy hy vooz alles/ want veel vermagh het gebedt der gene die den Heere dienen/ ghelijck ick meyne dat in dit Cobent doen dese Susters/ maer om dat ick dit al beneersighde/ soo moesten de dubbels wel meer op my ghestoort sijn/ ende den Heere liet sulcks toe om mijn sondē wille. In desen tijdt docht my oock op renen nacht dat sy my verworzhden: en met dat daer veel Wijwaters gheworpen: wierde/ soo sagh ick een groote menichte van henlieden blieden/ als oft sy van hoven neder gevallen hadden. Dit is dickwils te doen/ dat de bermaledijde my tormenteren/ ende ick ben soo luttel voozhen bevreesst/ siende dat sy hun niet en conen roeren/ ten zy dat den Heere hen oorlof gebe; dat ick O Cerw. soude verwalgen/ ende my selwert bermaccken/ by aldien ick 't al vertellen wilde.

Het gene dat verhaelt is sal mogen dienen/

Op dat den waerachtighen dienaers Godts nie-
 en vrage nae de bierrebauwerije oft verschrick-
 selen die sy voortstellen om ons verbaert te maec-
 ken: sy moeten weten/ dat e'elcke reyse als wy
 luttel nae hun vraegen/ hunne cracht vermin-
 dert/ ende de siele deel stercker wort. Daer comt
 altydts eenich groot profijt af/ d'welck ick ober-
 flae/ om niet langh te maecken: alleendijck sal
 ick seggen 't gene my eens gebuert is op een
 alder Sielen nacht/ wanc wesende ick doen in se-
 ker bidt-plaetse/ ende hebbende volepndt eer-
 ste Procturen/ ende nu besigh zijnde niet eenighs
 seer devote gebeden te lesen/ die wy hebben in't
 eynde van ons Bzebier/ soo quaem hy op den
 boeck sitten/ op dat ick 't gebedt niet en soude
 volepnden. Ick segghende my/ ende hy verdween
 ende soo saen als ick wederom: begonst te lesen/
 soo quaem hy wederom: ick geloobe dat het dyp-
 maets te doen was/ dae ick begoft; ende tot
 dat ick Wijwater wierp/ soo en cost ick mijn ghe-
 bedt niet vlopemde. Ick sagh op dien ooghs-
 blijck sommighe sielen upt het Dagebier gaen/
 de welcke nu hy nae voldaen moesten hebben;
 ende ick pensde oft hy dat hadde ghesocht te be-
 letten. Ick hebbe hem selden in een aengename
 ghedaente gesien/ maer dickwoils sonder eenige
 ghedaente/ ghelijck het visioen/ maer door claer-
 lijck gesien wort dat hy daer is/ soo ick gesept
 hebbe. Nocht wil ick dit hier by seggen/ want
 het heeft my seer verwondert gemaeckt.

Alsso ick op der alderheylighste Dypbuldic-
 heydt dagh in een seker Clooster was/ wesende
 inden Choor in een opgetoghentheyt/ sagh ick
 eenen grooten strijde der dupbelen tegen de En-
 gels. ick en cost niet verstaen wat dat visioen
 te bedieden hadde/ maer eer veerthien daghen
 wet

wiert 't selve wel kennelijck / dooz sekeren twist
 die te rijfen quam tusschen eenige gheestelijcke
 oft debote persoonen / ende andere die sulcks niet
 en waeren / waer dooz seer groote schade quam
 ober't huys daer dit te doen was : desen twist
 duerde seer langh / ende brocht grooten hoof-
 sweer by. Op eenen anderen tijdt sagh ick een
 groote menighthe van henlieden contou my/ende
 my docht / dat een groote claerheyt was die my
 geheel omringelde / ende niet toe en liet dat sy
 my zouden genaken. Ick merckde dat Godt
 my betwaerde / dat sy aen my niet en zoude co-
 men soo verre / dat sy my hem zouden doen ver-
 grammen : ende nae't gene dat ick in my sel-
 ven altemet beproeft hebbe / verstont ick dat het
 een oprecht visioen was. Het beslypt is dat ick
 nu soo claerlijck verstaer wat cleyne macht sy
 hebben / als ick tegen Godt niet en ben / dat ick
 se by nae niet met allen en vreesse : want sy en heb-
 ben doch geen cracht / 't en is dat sy eenighe
 sielen sien die haer aen henlieden obergheben/
 ende bloode zijn : want tegen sulcke tonen sy
 hunne cracht. Somwijlen docht my inde tenta-
 tien die ick nu verhael hebbe / dat sy wederom in
 my verwoecten alle de ijdelheden ende slappig-
 heden vande voorszeden tijden / soo dat ick wel van
 doen hadde / Godt terstont te bidden : het toz-
 ment was sulcks / dat my docht / gemerckt my die
 gepepsen ober quamem / dat het al moest bedroch
 des vjants wesen / tot dat den Biecht-vader
 my te vreden stelde : want my docht dat de gene
 die sulcke gratien vanden Heere was ontfan-
 gende / niet en behoorde de alder-erste heroerin-
 ge van een quaet gepens te hebben. Op andere
 tijden was my een groot Cruys / ende is het nu
 dock / dat ick sie dat ick groot geacht worde /

principaelijck van degelijcke ende treffelijcke personen / ende dat sy veel goets van my seuden.

Hier hebbe ick gheleden ende lijde noch seer veel: ick slae terstont mijn ooghen op het Leven Christi / ende van de Hepligen / ende my duncket dat ick heel aber-recht gae / ende dat sy lieden niet gegaen en zijn dan door den wegh der verstaetheyt / ende van ongelijck te lieden. Dit doet my niet verbaertheyt wandelen / ende als een die niet en derst sijn hoest om hoogh steken / wilde ick wel dat ick dan niemant gesien en waere, welck ick niet en doe als ick vervolginge lijde. De siele houdt de oberhandt / al is het dat het lichaem t' selve geboelt. Ende van d'ander side ben ick soo benauwt / dat ick niet en wete hoe dit can wesen. Niet te min het gebeurt aldus / dat het schijnt dat een siel in haer herschappij is / ende dat sy t'al onder de voeten terdt. Dit quam my altemet ober / ende blijft my veel daghen by / ende het scheen deught ende ootmoedighent te zijn / maer mi sie ick ciaerlijck dat het tentatie was. Eenem Religieus van Sinte Dominicus Orden / die seer geleert was / heeft my dat wel verclaert. Als ick docht datmen dese gratien / die den Heere my is doende / soude in't openbaer comen te weten / soo gheboeldt ick sulcken torment / dat mijn siele groteijcks ontstelt werde. Het quam soo verre / dat als ick daer op was persende / docht my dat ick lieber hadde lebende begraven geweest: en ober sulcks als my eerstmael dese groote binnentreckingen oft ophetoghentheden soo oberquamen / dat ick se in't openbaer niet en coste wederstaen / bleef ick naemaels soo beschaeint / dat ick wel nergens hadde willen gaen / daer ick van niemant hadde moeten gesien worden.

Alsoo ick hierom eens seer beladen was / soo
vraegh-

braeghde my den Heere / wat dat ick vreesde / dat hier in maer twee dinghen en costen ghelegen zijn / oft datmen tegen my zoude murmureren / oft datmen hem zoude lobben: gevende te kennen / dat de gene die't geloofden / hem zoude lobben; ende die niet / my sonder schult zouden oordeelen / ende dat beyde dese dingen my tot winninghe zouden gerekent sijn / ende dat ick daerom geen swarigheyt en zoude maecken. Dit maecte my seer gerust / ende het is my een troost als ick daerom peyse. De tentatie wies soo seer / dat ick van hier wilde gaen / ende my hegeven in in een ander Clooster dat veel nauwer gesloten was dan't gene daer ick alsdoen in was / welck ick oock boven maten seer hadde hoozen prijsen. Het was oock van mijn Orden / ende seer verre gelegen / ende dit is dat my hadde mogen eenen grooten troost wesen / te sijn daer ick onbekent hadde geweest / maer mijnen Biechtvader en liet my dat noyt toe. Dese vreesse benaamt my seer de vryheyt des geests / maer naemaels quam ick te verstaen / dat het geen goede ootmoedigheyt en was / gemerckt dat sy my soo ongerust maecte / ende den Heere leerde my dese waerheyt / dat in dien ick soo geresolbeert ende verskiert was / dat geen goet werck het mijne was maer wel Godts / ende oock dat my niet swaer en viel ander personen te hoozen prijsen / maer my daer eer in verblidde ende verheughde / siende dat Godt hem daer vertoonde ick my desgelijcks niet pijnlijck en zoude laten wesen / dat hy in my sijn wercken zoude doen schijnen.

ICK viel oock in een ander ongebal / te weten / dat ick Godt badt / gebuyckende daer toe een bysonder gebedt / dat soo wanneer yemant yet goets

goets in my zoude mercken / dat sijne Majesteit hem mijn sonden zoude openbaren / op dat hy mochte sien hoe onverdiende gratien hy my was doende / want dit is altydts mijn groote begeerte. Mijnen Biecht-vader seyde my dat ick't niet doen en zoude : maer bycans tot noch toe / als ick sagh dat niemant seer goede opinie van my hadde / soo gaf ick hem mijn sonden bedecktelyck / oft soo ick best costte / te kennen; ende daermede docht my dat ick gerust was. Men heeft my hier in oock groot schrupel gemaect : dit en quam myt geen ootmoedigheyt / nae mijn duncken / maer myt een tentatie. Daer quamen veel persoonen tot my / ende my docht dat icks allegader in dolinge hiel : ende al is het dat sy verdoolt zijn / booz soo veel als sy hen laten boozstaen dat pet goets in my is / soo was nochtans mijn begeerte niet henlieden te bedriegen / noch mijn meyninge en was opt sulchs : dan den Heere die gedoocht het altemet tot seker eynde : van gelijken en zoude ick oock met den Biecht-vader noyt pet gettracteert hebben daer ick groote schrupel in hadde / 't en waere dat ick gesien hadde dat het van noode was. Alle dese kinderachtige breefe ende swaerigheyt / ende al te vele ootmoedigheyt / verstaen ick nu wel dat het groote onbolmaecktheit was / ende door dien dat ick niet wel verstorven en was : want een ziele die haer gestelt heeft in de handen Godts / die en is niet belaedert wedermen goet oft quaet van haer seght / als sy enimers wel genoegh verstaen heeft / dat den Heere haer liegeert gratie te verleenen dat sy verstaen / dat sy van haer selven niet met allen en heeft. Dat sy dan haer betrouwen stelle o den genen die haer dese gratie verleent / want sy sal eens comen te weten waerom hy dat

in't licht bzinght; ende dat sy haer bereet maect
 ke tot de verbolginge/ want dat is hedensdaeghs
 een saecke die seker is / als den Heere wilt darme
 van eenighen persoon verstaet dat hy haer aisuic-
 ke gratien is doende / dat dupsent ooghen waer-
 ker zyn om sulcken siele gaede te staen/ daer noch
 tans niet eenen waerker op dupsent sielen van een
 ander fatsoen. Soo en is dan inder waerheit geen
 cleynre reden om te vreesen; ende ick meyne nu
 dat dit mijn vreesse moest wesen/ ende gheen oot-
 moedighheit / maer cleynmoedighheit: want een
 siele/ daer de werelt door de ghehengennisse Gods
 de ooghen op heeft/ magh haer wel bereet maec-
 ken om een martelaersse des wereldds te wesen:
 want wilt sy der werelt niet steruen / soo sal haer
 de werelt selue dooden.

Ick en sie doch in der waerhejdt niet anders
 in de werelt dat my aenstaet / dan dat sy gh'en
 fauten toe en laet in de goede / oft sy bzinghtse
 tot volmaeckthejdt door haere murmuratien.
 Ick segghe/ dat meerder couragie van noode is/
 dat vermandt door den wegh der volmaeckthejdt
 gae die niet volmaect en is / als wel is om haeste-
 lijk. martelaer te wesen: want de volmaeck-
 thejdt en wordt niet op corten tijdt vercreghen/
 ten sy dat den Heere vermandt dese gratie wilt
 doen door particuliere privilegie: maer de we-
 relt/ soo saen als sy vermandt siet beginnen. wilddt
 sy hem volmaecte hebben / ende van dupsent
 mielen berre let sy op eenighe faute/ die in hem
 hy abontuere een dengh is; ende de ghene die
 hem berispt/ doet het selue tot sonde / ende ooz-
 deelt het voorsulck; oock in eenen anderen. Het
 schijnt dat hy niet en behoeft t'eten / noch te sla-
 pen / noch sinen asem te verhaeren soomen sight
 ende hoe sy meerder opinke van hem hebbe n / hoe
 her

Hen min ghedenckt dat hy noch lichamelijck
 is/ hoe perfect dat hy oock zo nae de siele : hy leeft
 noch op der aerden / sijne miserien noch onder-
 wozen wesende / al is't dat hy de werelt noch soo
 seer onder de voeten is tredende : ende daerom /
 soo ick segghe / is daer groote couragie van noo-
 de ; want de arme siele en heeft noch niet begost
 te gaen / ende sy willen dat sy vlieghe : sy en heeft
 haer passien noch niet verwonnen / ende sy willen
 dat die oock in groote occasien soo volmaect
 ende onbeweghelijck sal zijn / als sy lesen dat
 de Heplighen waeren nae dat sy in gratie bebes-
 sticht sijn gheweest. Het ghene dat hier in om-
 gaet / is om Godt te loben / jae wel oock om eens
 menschen herte ter deghe benautot te maecten :
 want seer veel sielkens achterwaerts keeren /
 mits dien sy hun / enlaes / niet en weten te behel-
 pen. Ende ick gheloove / dat de mijne desgelijcks
 oock soude ghedaen hebben / en hadde den Heere
 soo barmhertighlijck van sijnen t'waghen niet al-
 le de boir ghedaen. Ende mits dien hy door syne
 goedtheit alles ghewerckt heeft / soo magh uwe
 Cerw. nu verstaen / dat in my anders niet ghe-
 weest en is / dan vallen ende opstaen. Ick wilde
 wel dat ick't cost uytsegghen / want ick meyne /
 dat hier veel sielen bedrogghen worden / die willen
 vliegghen eer Godt hun vleughelen verleent.

Ick meyne dat ick dese ghelijckenisse noch
 eens ghebruyckt hebbe / maer het comt hier wel
 te pas om daer af te spreken / want ick sie / dat ee-
 nighe sielen om dier oorsaecke wille in groote
 quellinghe sijn / als sy beginnen met groote be-
 gheerte / vierighepdt ende ouset van voort te
 gaen in de deught / ende eenighe om Godts
 wille al te verlaeten dat uytwendigh is / sien-
 de nu in andere personen die meer voortghe-
 gaen

gaen zijn / groote wercken van deughden die den Heere haer verleent / ende die wy niet ghehatten en connen ; oock siende dat in alle boecken die van 't ghebedt ende contemplatie spreken / dinghen bereyscht worden diemen doen moet om tot dese weerdigheyt op te klimmen / die sy nochtans niet terstont volbruyghen en connen ; dat sy haeren moet laten sincken ; als is daer niet nae te vraghen datmen quaedt van ons segge / jae alsdan blijder te wesen / dan alsmen van ons deught sepde ; versnadenisse van de eere / ende afghesnedenheyt van sijn vrienden / soo dat / in dier sy het ghebedt niet en oeffen / men met henneden niet en begheere om te gaen / ende dat sy ons eer schijnen overtolligh te zijn ; ende veel ander dierghelijcke dinghen / de welcke / nae mijn duncken / van Godt ghegeven moeten worden : want my dunckt dat het boven-natuerlijcke gabe sijn / oft emmers dinghen die onse natuerlijcke ghenegenheit teghen zijn. Dat sy hun dan niet quellen / maer hunne hope op Godt stellen : want teghene dat sy nu dooz begheerte hebben / dat sal sijne Majestept hen niet der daet doen hebben dooz het ghebedt / soo verre sy van hunnen tweghen doen dat sy connen. Want teghen dese onse crancke natuere is seer van noode datmen een vast betrouwen hebbe / ende den moet niet en late sincken / ende datmē niet en pepse / dat wy de victorie niet en souden vercrighen / is het dat wy ons vercloecken. Ende want ick hier af groote experientie hebbe / soo sal ick wat segghen tot waerschouwinghe van uwe Cerw. ten eynde ghy niet en pepst dat de deught nu ghewonnen is / al is het dat u dat dunckt / ten sy dat ghyse beproeft teghen haer contrarie ; ende men moet altyds achterdencken ende suspicie hebben / ende sijn sel-

ben niet beronachtsamen soo langh als wy hier
 leven; want ons blifft terfont veel aenclebende/
 als ons / gheijck ick seyghe / niet teenemael de
 gratie ghegeven en is om te verstaen wat het al
 is; ende in dit leven en heeftmen't noyt al sonder
 veel perijkelen. My docht ober weynighe jaeren/
 dat ick mijn vrienden niet allen afghestorven
 was / maer dat sy my oock al te veel waeren; en
 'twas boozwaer alsoo dat ick hunne conbersatie
 niet verdraghen en cost: het is ghebeurt / dat ons
 een affaiere van grooter impoztantie obergheco-
 men is / waer door ick ghenootsaecht was eeni-
 ghen tijdt lanck met een van mijn Sisters te
 woonen / die ick te voren seer bemint hadde.
 Ende ghenomen / dat ick in ghemeyne conbersa-
 tie (al is sy beter dan ick) met haer niet wel en
 accordeerde / want ghemerckt sy van verschey-
 den staet is / als ghehouwt zijnde / soo en cost de
 conbersatie altydts niet wesen van't ghene dat
 ick wel begheert hadde / ende den meestendeel / dat
 ick coste / was ick alleen / soo sagh ick hochtans
 dat haer pijnen my pijn aendeden / veel meer dan
 van eenighen mijnen naesten. Syndelick wier-
 de ick aen my ghewaer / dat ick noch soo byp ende
 liber niet en was als ick wel meynde te wesen / en
 dat my noch van noode was de occasiē te schouwē /
 op dat die deught / die den Heere my begoft hadde
 te gheben / soude al wassende toenemen; ende al-
 soo hebbe ick my naemaels altoos gepijnt te doen.

Men moet een deught groot achten als den
 Heere die beghint te gheben / ende ons gheensins
 in perikel stellen van die te verliezen / als is in
 dinghen die de eere aengaen / ende vele andere.
 De Cerw. moet weten / dat wy niet allegader t ce-
 mael verstorven en zijn / die sulcks meynen te
 zijn; ende het is van noode dat wy hier in noyt

en

en verflappen ende soo wie in hem selven eenigh
 interest van eere gheboelt/ is het dat hy in deught
 wilt voortgaen/ dat hy my gheloobe/ ende desen
 bandt passere/ de welke een ketene is die dooz
 gheen vyle en can ghebroken worden/ van dooz
 Godt ende het Ghebedt/ ende dat wy van onsen
 t'weghen oock s'er aerbeyden. My dunckt/ dat
 het eenen strick is vooz desen wegh/ soo dat ick
 my verwondere van de groote schade dien het
 doet. Ick sie sommighe personen die heyligh
 zijn in hunne wercken/ want sy soo groote ende
 wonderlijcke doen/ dat het volck daeraf verwou-
 dert is. O mynen Godt! waerom is sulck een
 siele noch op der aerden? hoe comt het/ dat sy
 noch niet ghecomen en is tot het sop van vol-
 maectheyt? wat is dit? wie houdt achter den
 ghenen die soo vele vooz Godt is doende? Och
 wat heeft de eer sucht in! Ende het quaedste dat
 sy in heeft is/ dat men niet en wilt verstaen dat-
 men die heeft/ om dat den dubbel den mensche
 altemets inbeeldt/ dat hy ghehouden is die te
 hebben. Dat sy my dan ghelooven; dat sy om de
 liefde Godts dit mierken ghelooven/ welck den
 Heere begheert dat spreken sal/ dat den boom
 ten zy dat sy dese rispe wegh-nemen/ al en comt
 den geheelen boom niet te bederven (want ee-
 nighe andere deughden fullen blijden/ doch alle-
 gader verrot ende uptgheten zijnde) niet schoon
 en is; maer hy en groept niet/ ende en laet oock
 niet groepē die neffens hem zijn: want de vrucht
 die hy in goede exempelen van hem gheeft/ en is
 niet met allen ghesont/ ende sal niet langhe du-
 ren. Ick segghe dit dickmaels/ hoe cleyt dat dit
 eeren-poinet oock zy/ het is ghelijck den sanck op
 de orgel; alwaer als in het minke poinctien oft
 inde mate ghebrodt wordt/ de gheheele Music-

que discoordeert : ende 'tis een saeche de welcke is alles de siele groote schade doet / maer in dē wegh des ghebedts is het een pestilentie.

My zijn sorghebuidigh / om ons tot Godt te boeghen dooz vereeninghe / ende wy soudē wel willen naevolghen de raden Christi / die overladen was met lasteringhen ende valsche ghetuyghenissen / ende nochtans willen wy ons eere en credit seer gheheel behouden ? 'ten is niet moghe-lijck daer te gheraken / wāt sy en gaen langhs eenen wegh niet. De Heere comt tot de siele / als wy ons selven vercloecken / ende ons beste doen om in veele dinghen ons recht af te gaen. Som- mighē sullen segghen / Ick en hebbe niet waer in / nāch 'ten comt my niet te boozen. Ick gheloobe / dat de Heere sulcken goet niet en sal laeten verlie- sen enen mensche die sulckē vast opset gemaect sal hebben : jae sijne Majestept sal hem soo veel dinghen toeschicken dooz de welcke hy dese deught sal connen winnen / dat hy dier soo veel niet be- gheren en soude. Men moet handen aen 'twerck slaen. Ick wil segghen / die beuserlijen ende klep- nigheden die ick bedreef als ick eerst begoft / oft sommighē van dien ; de stoppelkens die ick ghe- sept hebbe / die worpe ick in 't vier / want ick en ben niet bequaem tot pet meerders : den Heere aenveerdit het al / ghebenedijt sy hy inder eeu- wigheyt.

Onder andere fouten hadde ick dese / dat ick luttel verstandt hadde van mijne Getijden / ende wiste luttel wat ick in den Choor doen moeste / ende hoe ick my daer in moeste regeren / ende dit dooz enkel onachtsaemheyt / ende dooz dien dat ick in andere ijdelheden was stekende ; ende ick sagh andere Proviciē die my hadden connen lee- ren. My ghebeurde, dat ick hare niet en wille

braghen / op dat sy niet en souden merken dat
 ick soo luttel wiste : ende stracks comt my te vo-
 ren goetd exempel te gheben. Dit ben ick leer ge-
 woon. Sedert dat den Heere my een wepnigh
 de ooghen heeft gheopent / al wist ick yet / ende
 dat ick daer naer een wepnigh aen twiffelde / soo
 braeg hde ick 't oock de jonghe kinders / ende en
 verloos daerom noch eere noch credit / jae het
 beliefde den Heere / soo my dunckt / my meerder
 memorie te verleenen. Ick cost qualijck singhen;
 ende ick was seer behanght als ick niet wel ghe-
 leert en hadde / ende dat niet uptbreese van te sail-
 leeren in de teghenwoordighheyt van onsen Heere /
 want dit hadde groote deught gheueest / maer
 om de ghene die my hoorden / die veel waren ; soo
 dat ick upt enckel eer-gierigheyt sus gheturbeert
 wierde / dat ick vele min opsepe dan ick coste.
 Ick nam daer nae vooz my / dat ick soude seggen /
 dat ick 't niet wel en coste : in het beginsel viel het
 my seer suer / maer naederhandt bondt ick daer
 smaeck in : ende het is inder waerheyt alsoo / dat /
 sedert ick begonste niet daerop te passen / alwaer 't
 dat sy merckten dat ick niet en wiste / ick veel be-
 ter op sepe / ende dat de ongheluckighe eere my
 verliet / soo dat ick wiste te doen 't ghene ick vooz
 eere was houdende / de welcke een yegheijck is
 stellende in 't ghene hem beliest. Maer dese beusel-
 rijen die niet te bedieden en hebben (ende vooz-
 waer ick ben niet ghenoech / om dat my dat soo
 swaer viel) ende hem dickwils oeffenende in cley-
 ne dinghen ghelijck dese zyn / commen allenght-
 kens dat / als sy ter eeren Godts ghedaen wor-
 den / sijne Majesteit der selven weerdighepdt
 ende cracht verleent. Sijne Majesteit helpt om
 voozt te gaen tot het ghene dat meerder is. Ende
 dit is my ghebeurt in dinghen van ootmoedig-
 hepdt

heydt: soo dat / ick siende dat sy altemael voort
ginghen in den ghenen behalven ick / (want ick en
hebbe noch erghens toe ghedient) ick alie de man-
rels bouwde als sy uyt de Coor ghegaen waeren.
Mij docht dat ick de Enghels diende die daer
den Heere loofden: tot dat sy / ick en weet niet
hoe / dit quamen te weten / welck mij seer beschaect
maeckte; want mijn deugh ten sterckte haer soo
verre niet / dat ick soude begheert hebben dat-
men sulcke dinghen soude gheweten hebben / niet
uyt pure oormoedighedyt / maer uyt breefe van
begheerte te zyn / ghemerckt dat dese dinghen soo
veel als niet en waeren.

O mynen Godt / wat een schande is het te sien
soo groote boosheden / ende te willen verhaelen
eenighe sauld-graenkens / die ick oock selve van
der aerden niet op en hief om uwen troil / dan het
was altemael ghemenght met dysent miserien-
het water uwer gracie en liep noch onder dit
sandt niet / om het selve te doen opheffen. O mijnē
Schepper! och oft ick tusschen soo groote boos-
heden vertellen mochte eenigh goet dat yet te
bedieden hadde / ghemerckt ick de gracen ver-
haele die ick van u ontfangen hebbe. Het is voor
waer alsoo lieben Heere / dat ick niet en wete hoe
dat mijn hert dat can verdraghen / noch hoe dat-
de ghene / die dit lesen sal / sal comen laten eenen
afkeer van my te hebben / siende dat ick / eenen
soo grooten waeldoender soo qualijck ghedient
hebbende / my niet en schame dese dienst-werc-
ken te vertellen die tekenmael mijn eyghen zyn-
ghe houdese voor sulcks / o mynen Heere; maer
om dat ick niet anders en hebbe te vertellen van
mijnen stoeghen / dat doet my soo slechte beginsel-
ten vertellen / op dat de ghene die hem in meerdere

sal veffenen / magh hope hebben / dat / gemerckt den Heere dese ſchijn̄t gheaccepteert te hebben / hy veel meerder ſijne accepteren ſal. Sijne Ma-
jeſteyt beliebe my gratien verleenen / dat ick niet
altijds in de beginselen magh blijven ſteken.
Amen.

HET XXXII. CAPITTEL

Sy verhaelt hoe dat haer den Heere eens indē gheest gheſtelt heeft in ſeker plaeste van de helle, dien ſy door haere ſonden verdient hadde. Sy beſchrijft eenighſins't gene dat ſy daer ſagh, Sy begint te vertelle, hoe ende in wat maniere ghefondeertis gheweest het Clooster van Sint Ioseph in die plaetse daer nu is.

LAngen tijdt nae dat den Heere my nu veel van die gratien die ick verhaelt hebbe / ende meer andere groote verleent hadde / wesende op eenen dagh in't ghebedt / bondt ick my op eenen oogenblick ſoo gheſtelt / ſonder te weten hoe / dat my docht dat ick in de helle was. Ick merckte dat den Heere begeerde / dat ick ſoude ſien de plaetse die de vanden my daer bereet ghemaectic hadden / ende die ick door mijn ſonden verdient hadde. Het duerde ſeer wepnich tijds / maer al waer 't dat ick noch veel jaren leefde ſoo dunct my onmogelijck te zyn dat ick 't ſoude verge-
ten. Den inganck docht my te wesen ghelijck eenen ſeer langhen ende ſmallen wegh / op de ma-

nier van eenen seer leeghen donckeren endie sijnaken
 en oben. Den grondt docht my te wese van een
 water gelijk sijnck / heel vuyl / hebbende eenen
 pestelentalen stanck / ende vol quade beestkens
 stekende. Op't eynde was daer een hol in eenē
 muur / op de manier van een schappzajt / daer ick
 my sagh in steken in een seer groote enghde. Dit
 was al genogelijck om sien / gheleken by 't ghe-
 ne / dat ick daer geboelde. Ende 't gene dat ick
 nu gesept hebbe / en hebbe ick niet wel verclaert.

Maer tot het ander en soude ick geen begin-
 sel connen vinden / om het selve wel te verclae-
 ren hoe dat het is / noch niemant en can 't ver-
 staen / maer ick geboelde sulcken vier in de siele /
 dat ick niet en can verstaen hoe dat ick soude
 connen seggen hoedanich dat het is. De groo-
 te onberdraghelijcke lichaemelijcke pijnen / die
 ick in mijn leven verdragen hebbe / ende nae het
 seggen van de medecijnen / de aldergrootste die-
 men hier gepasseren can (want het was dat alle
 mijne semtweē incrompen) sonder vele andere
 die ick in verscheyden manieren ghehadt hebbe /
 midts noch andere de welcke my / soo ick verhaelt
 hebbe / van den buisbel aengedaen woerden ; en
 is al niet met alleit / gheleken by 't ghene dat ick
 daer geboelde / ende dat ick sagh dat die pijn
 soude sonder eynde wesen / ende sonder opt op
 te houden. Dit is dan al niet gheleken by den
 doodelijcken strijd der siele : het is een perssin-
 ghe / ende versnatchinghe / een soo mercke-
 lijcke benauwtsejt / met een soo wanhoopigh
 ende anghstigh verdriet / dat ick niet en weet hoe
 ick 't genoeg soude connen verclaren. Want
 segge ick dat het is een gheduerighe updroevinghe
 der sielen / dat is al seer luttel : want dat
 schijnt het dat een ander u het leven neemt, maer
 hier

hier verniet de siele haer selven. Somma / ick en weet niet hoe ick soude ghenoech connen en kennen gheben dat inwendigh vier / ende die desperatie / boven die aldergrootste tormenten ende pijnen. Ick en sagh niet wie dat my die aenbede / maer ick gheboelde dat ick ghebzandt ende ghemorselt werde nae dat my dunckt : ende ick segghe / dat dat vier / ende die inwendighe desperatie het quaetste van allen is. Ende wesende in die vuple stinckende plaetse / ende daer gheen hope ter werelt en is van eenighen troost te ontfanghen / en is het niet moghelijk datmen soude connen siten oft ligghe / ende daer en is gheen plaetse ; hoe wel ick daer in ghedouwt wierde ghelijck in een masier-gat : want dese mueren / die afsgrijfelijk zijn om sien / die douwen van selfs / ende al dat daer is woight u. Daer en is gheen licht / dan teenemael een boven-maeten dicke duysternisse : ende ick en can niet begrijpen / hoe het gheschieden can / dat / daer gheen licht en is / ghesien wordt al dat het ghesicht can pijn aen doen. Den Heere en begheerde niet dat ick doen inder soude sien dan de gheheele helle. Naederhandt hebbe ick een ander visioen gehad van seer afsgrijfelijke dinghen / ende castijdingen van sommighe lasteren / de welcke my / nae dat ick sagh / veel afsgrijfelijker dochten te wesen maer want de pijn niet en gheboelde / soo en deden sy my soo grooten schroom niet aen / als in dit visioen / in het welcke den Heere begeerde dat ick waerachtelijk soude gheboelen die tormenten ende benauwthepdt des gheests leven oft het lichaem die gheleden hadde. Ick en weet niet hoe dat het was / maer ick verstondt wel dat het een groote gratie was / ende dat den Heere begeerde / dat ick ooghschijnelijk soude aensien waer my

sijn barmhertighejdt af verlost hadde / want 'tis
 al niet datmen't alleenlijck hoorst segghen ; ende
 het ghene dat ick op andere tijden van diverse
 toornen ghepeest hadde (hoe wel niet dick-
 wilts / want mijn siel en wilde niet wel door bree-
 se gheregheert zijn) ende hoe dat de duvels niet
 tanghen nijpen / ende andere verscheyden toornen
 die ick ghelesen hadde / en is al niet / gheleken
 by dese pijn / want 't is al een andere dinck / som-
 ma ghelijck een conterseptiel by de waerhejdt ;
 ende hier (in de werelt) verbrandt te worden is
 een seer clepne saecke / in comparatie van't bier
 dat daer is. Ich was seer verschrickt / en ben't
 nu noch ter wijlen ick dit schrybe / daer't noch-
 tans bynae ses jaeren gheleden is : ende mi
 dunckt voorzwaer / dat de natuerlijcke warmte
 des lichaems mi van breeze verlaet hier daer ick
 ben / ende oversulckx en pepse ick noyt hierop als
 ick eenighe swaerighejt oft pijn te lijden hebbe /
 oft mi dunckt al niet met allen te zijn datmen
 hier can lijden ; ende daerom dunckt mi ten deele
 dat wy ons sonder reden beklagen : dusdan seg-
 ghe ick noch eens / dat het gheweest is een van de
 meeste weldaden die den Heere mi ghedaen heeft
 want het heeft mi wonderlijck seer gheholpen /
 soo om de breeze der tribulatiën en't tegen stryden
 van dit leven te verliesen / als om mi te bercloec-
 ken om die te verdraghē / ende den Heere te
 dancken dat hy mi verlost heeft / nae dat mi nu
 dunckt / van soo afsgrijfelijcke ende eeuwighe pij-
 nen.

Sedert dien tijdt / ghelijck ick segge / dunckt het
 mi al licht te zijn / ten aensien van eenen oogen-
 blick van dat lijden dat ick daer alsoo lede. Ich
 was seer verwondert / hoe dat ick / dickwils ghe-
 lesen hebbende in de boecken die de pijnen der hel-
 ken

len eenighsins te kennen gheben / die nochtans
 niet en breefde / noch en achtete voorzuckts als sy
 zijn / ende hoe dat ick in alsulcken staet ghestelt
 wesende / coste ghenoechte nemen in yet van
 't ghene dat my tot een soo quaede plaetse was
 boerende. Ghebenedijt moet ghy zijn mijner.
 Godt inder eeuwigheyt. Och hoe wel is gheble-
 ken / dat ghy my veel meer beminde dan ick my
 beminde. hoe dickmaels / Heere / hebdu my ver-
 lost van eenen soo donkeren kerker / ende hoe
 dickwils stack ick my daer wederom in teghen
 uwen wille ? Hier upt schiepte ick oock dien aider-
 grootsten rouw dien ick gheboele van dat soo veel
 sielen der ketteren verdoemt worden / principae-
 lijk mits sy mi door het Doopsel ledkens waer-
 ren der Heyligher Kercke : ende daer en boven
 den gheweldighen peber om sielen te winnen /
 want my dunckt voorwaer dat ick seer gheerne
 veel doode souden sterben om alleen een siele te
 verlossen van die aldergrootste tormenten. Ick
 peysde alsoo / Is het dat als wy hier eenigen ver-
 soon sien / specialijck die wy lief hebben / ghequelt
 zijn met eenighe swaerigheyt oft pijn / het schijnt
 dat ons eyghen nature ons beweeght tot com-
 passie / ende als de swaerigheyt groot is / soo wor-
 den wy selve behanght : maer te sien een siele boog-
 reutwelijk ghestelt te wesen in de iusterste ellen-
 digheyt van alle ellendigheden / wie sal dat con-
 nen verdraghden ? daer en is gheen hert dat dit
 passeeren soude sonder merckelijcke pijn. Ghe-
 merckt dan / dat wy sien / dat oock de pijn die met
 het leven is eyndende / ende nu een eynde heeft ;
 ons brenghet tot soo groote medelijden ; hoe can
 ons het ander / dat gheen eynde en heeft / met
 brezen laten / siende dat den vijandt daghelijck
 soo veel sielen met hery wegh woert ? Dit doet my
 oock

oock wenschen/ dat wy doch in een saecke/ daer
 soo veel aen hanght/ ons niet souden te breiden
 houden ten minsten van onsen t'woeghen te doen
 al dat wy vermoghen; ende den heere wille be-
 lieuen ons daertoe gratie te verleenen.

Als ick overdincke/ dat ick/ al was ick soo
 wtnemende quaet/ nochtans eenighe sorghe
 droegh om Godt te dienen/ende niet en dede som-
 nighe dinghen die ick sie datmen in de werelt
 laet door-slibberen als oft sy niet te bedieden en
 hadden/ ende groote siekten lede/ ende die met
 groote patientie verdroegh/ mits den Heere my
 die verleende! dat ick oock niet met allen ghe-
 neghen was tot murmuratie / noch tot achter-
 clap / noch my en dunckt niet dat ick tot perant
 hadde comen quaet hert draghen; dat ick niet
 ghierighen en was ende my niet en ghedenckt dat
 ick perant opt benijdt hebbe in sulcher woegen
 dat ick Godt daer mede grootelijcks soude ver-
 grant hebben/ ende sos voorts aengaende som-
 nighe andere dinghen/ want al was ick boos/
 soo hadde ick nochtans ghemeynelijck de breesse
 Godts/ ende eventwel sie waer de dupvels mijn
 logement ghemaect hadden/ ende voorwaer my
 dunckt dat ick nae mijn schulden noch meerder
 castijdinghe verdiende) ick segghe dat het een
 breeselijck torment was: en dat het een perijcke-
 leuse saecke is dat wy gherust zijn/ en dat de siele
 noch brede noch rust en heeft / maer t' elke reyse
 in dootelijcke sonde is vallende: dat wy ons doch
 om de liefde Godt af-trekken bande occasien /
 ende de Heere sal ons helpen / gelijk hy met my
 gedaen heeft: sijne Majesteit beliebe my alreijde
 te houden met sijn Goddelijcke handt / op dat ick
 niet wederom en valle / want ick hebbe nu ge-
 sien waer ick zoude varen. *Ich bidde sijne Maie-
 Reyt*

stept / dat hy't niet en wille gehengen om sijnder
goetheit wille / Amen.

Naedemaelick dit ende andere groote dingen
ende secreten ghesien hadde / de welcke my den
Heere liefste dooz sijn groote berinhticheyt
te vertoonen van de gloxie die den goeden / ende
pijn die den quaden sal gegeven worden / ende
eenigh middel ende manier sochte om te mogen
penitentie doen dooz een soo groot quaet / ende
pet te verdienen om soo groot goet te winnen / soo
gheboelde ick my seer gheneyght om de men-
schen te schouwen / ende my eens teenemael ende
gheheelijck af te trecken van de woerelt. Mijnen
gheest en hadde geen ruste / niet te min 't en was
gheen quellende maer soete ongerusticheyt.
Men sagh wel dat het van Godt was / ende dat
sijne Majesteit de siele verwoert hadde / om te
mogen verteren andere grobere spijs dan de
ghene die sy was etende. Ick overdochte by my
selven wat ick ter liefde Godts soude mogen
doen / ende ick peysde dat het eerste van allen
was / dat ick soude volgen den roep / dooz den
welcken de Heere my tot de Religie geroepen
hadde / onderhoudende mijnen Regel met de
meeste volmaecktheit dat my mogelijk soude
wesen. En al was het dat veel dienacresse Godts
waeren in het Clooster daer ick was / ende dat
sijne Majesteit daer wel ghenoech gedient wer-
de / niet te min om den grooten noodt daer sy haer
in bevonden / gingen de Nonnen diekwils upt
tot alsulcken plaetsen daer wy met alder eerbaer-
heyt ende Godts dienstigheyt mochten wesen
ende den Regel en was oock niet ghesondeert
op haer eerste strengicheyt / maer ghelijck by
de gheheel Orden dooz onderhouden wordt / te
weten / nae D'inhoudt der Bullen van relaxa-
te

tie / mitsgaders andere incovenienten waer on-
 der was / dat my docht dat ick te veel ghemack
 hadde / want het huys was groot ende plaifant.
 Maer dat incovenient van uyt te gaen / al was
 het dat ick 't seer dickwils dede / was my seer jün-
 derlijck / midts dien dat sommige personen my
 seer sochten in hun gheselschap te hebben / acu-
 wiende Oversten dat niet en dorsten weygheren /
 ende door te vele geimporteert te wesen my
 sulcks commandeerden ; en dat ick in deser ma-
 niere voortgaende seer lictel hadde comen in 't
 Clooster wesen : ende ick gheloope / dat den vijant
 en deels daer toe moest helpen op dat ick buy-
 ten huys soude zyn : ende nochtans midts dat
 ick aen sommige te kennen gaf 't gene dat my
 leerden de ghene die niet my handelden / soo quam
 daer groot profijt af. Het quam eens te pas dat
 sekeren persoon tot my / ende tot andere die daer
 present waeren seide / waer 't saecken dat wy wil-
 den nommen wesen op de maenire van de onghes-
 schoeydde Clarissen / dat noch middele souden
 sijn om een Clooster te stichten. Ick niet dese be-
 geerte becommert gaende / begoft daer af te
 tracteren niet die edele weduwe mijn ghesellinne
 daer ick af gheseyt hebbe / die oock de selve be-
 gheerte hadde. Sy begoft te pepfen in wat ma-
 nieren sy dat niet renten soude moghen besitten :
 doch ick sie nu wel dat wy gheenen bequamen
 wegh in en ghinghen / al was het dat de begeerte
 die wy daer toe hadden / ons dede iae meynen.
 Maer ick vand' andere sijde (ghemerckt dat ick
 seer groote contentement bondt in 't Clooster daer
 ick was want het was seer nae mijnen sin / ende /
 de celle daer ick in woonde / was my seer bequaem
 hild my noch stil ende in twijffelinghe : niet te
 men wy sloten onder ons / dat wy 't Godt seer

neerfelijck souden opdraghen

Alsoo ick op eenen dagh ghecommuniqueert hadde / bebal my sijne Majestejt / dat ick 't niet alle mijn vermoghen soude besorghen / my grootelijcks belobende / dat het Clooster niet en soude achter blijven / ende dat hy daer in seer wel ghedient soude wordē / ende datmen 't den naem van Sinte Joseph soude geven / ende dat hy ons aen d'eene poorte soude bewaeren / ende onse liebe Vrouwē aen d'andere / ende dat Christus onder ons soude wandelen / ende dat het een sterre soude wesen die groot licht van haer soude gheven ; ende al was het dat de Religien berispt waeren / dat ick niet en soude peysen dat hy daer luttel in ghedient wierde : wat het doch niet de wele wesen soude / 'ten waere om der Religien wil. Dat ick dit aen mijnen Biecht-vader soude segghen ; 't ghene dat hy my beval / ende dat hy hant badt / dat hy daer niet tegen en soude wesen / ende dat hy 't my niet en soude beletten. Dit visioen was van soo groote effecten / ende dese inspraekē / die de Heere my dede / geschiede in sulcker manieren / dat ick niet en cost ghetwijffelen oft hy was 't. Ik wierdt seer beanght / want my quam eensdecks te bozen te groote moeyten ende swarigheden die 't my soude kosten / ende hoe dat ick in dit Clooster soo wonder gerne was / soo dat al was het dat ick te bozen begost hadde daer af te tracteren / en was het nochtans niet met sulcke resolutie ende verskerhejt dat daer yet af comen soude. Het schein dat hier mijnen loon in ghelegen was. Ende want ick sagh / dat ick een saecke begost van groote ruse / soo twijffelde ick wat ick doen soude : maer den Heere seyde my op verscheyde reysen 't selfde wederom / my boozvogen leggende soo claere redenen ende bewij-

singhen/ dat ick wel sagh dat sy claer genoegh
 waeren/ ende dat het sijnen wille was; soo dat
 ick anders niet en dorste doen als mijnen Biech-
 vader 't selve te seggen / ende ick gaf hem in ghe-
 schrift al wat daer passeerde. Hy en dorste my
 niet plat affseggen / dat ick 't soude laeten / maer
 hy sagh wel dat het niet doenlijck en was nae na-
 tuerlycke reden / midts dat mijn gesellime / die
 dat doen moeste / daer toe seer clepne oft gheene
 middelen en hadde. Hy seyde my dat ick mijnen
 Oversten daer af spreken soude/ ende 't ghene dat
 hy seggen soude / dat soude ick doen. Ick en
 openbaerde dese visioenen mijnen Oversten niet/
 maer die Joffrouwe gaffe hem te kennen / die
 het Clooster stichten wilde / ende het behaeghde
 den Provinciael seer / want hy is een lief-hebber
 van alle dat den Godts dienst aengaet; ende hy
 beloofde haer alle faueur dat van noode was/
 ende seyde haer/ dat hy het Clooster toelaten sou-
 de. Men tracteerde van de rente die 't soude be-
 hoeben: ende wy en wilden noyt dat het meer
 personen soude hebben dan diertchien / om veel
 redenen wille. Eer wy daer af begosten te tracte-
 ren / soo schreven wy aen Broeder Peeter van
 Alcantara al dat daer om giick / ende hy raedde
 ons dat wy 't niet en souden laten te doen / ende
 hy schreef ons in alles sijn goet-duncken. Soo
 saen als men 't doozde Stadt begost te wetē / soo
 quaem ober ons een soo groote persicutie/ dat ick
 in 't cozt niet en soude connen beschrijven / met
 noch spot worden / belacchingen / ende te seg-
 gen dat her natterij was: van my wierdt ghe-
 seydt / dat ick wel in mijn Clooster was: maer
 mijn gesellime wierdt soo verbolght / dat sy niet
 en wist waer dat sy 't hadde. Ick en wist niet
 wat doen / ende eensdeels docht my dat sy ghe-
 lyck

lyck hadden. Wefende in dese benauctheydt ende my aen den Heere recommanderende / soo begoft sijne Majesteit my te troosten / ende moet te gheven. Hy seide my / dat ick hier sien soude wat de Hefaghe gheleden hadden de welcke Religien ghesondert hadden : dat my veel meer persecucien te verdraghen stonden dan ick soude connen pepfen / maer dat wy nergens nae vraghen en souden. Hy seide my sommighe dinghen die ick aen mijn ghesellinne soude weder segghen : ende 't ghene dat my aldermeest verwondert maecte / was / dat wy terstont vertroost bleven aengaende 't ghene dat ghepasseert was / en wel gheuoet om een peggelyck vromelyck te wederstaen. Ende boozwaer onder de ghene selve die debotarissen waeren / jae in de ghebeele Stadt en was bycans niemant / oft hy was ons teghen / ende hiel het selve booz groote sotternije.

De opspraeck ende turbacie van mijn Clooster selve was soo groot / dat het den Provinciael scheen een al te swaren sake te wesen / hem tegen alle man te willen stellen ; ende alsoo veranderde hy van sin / ende en wilde het Clooster niet boozder admitteren. Hy seide dat de rente onseker ende te cleyn was / ende dat de teghenspraecke al te groot was / ende het schijnt dat hy in alles gheleijck hadde : somma hy liet het staen / ende en wilde 't niet toelaten. Booz ons die mi schenen de eerste sunselinghen ontfanghen te hebben / ende specialijck booz my : was / een seer groote pijn / te sien dat den Provinciael ons teghen viel : want mijs dat hy sulicks begheerde / soo was ick booz een peggelyck ghe-ercuseert ; maer mijn ghesellinne en wildemen niet absolveren / ten ware dat sy't liete staen / want sy seiden dat sy gehouden was het schandael wegh te nemen.

Sy ginch tot eenen seer gheleerden ende seer
 grooten dienae r Godts van Sinte Dominicus
 Ouden / om hem dit te segghen ende de gheheele
 saecke te kennen te gheben : dit was te vozen eer
 dat den Provinciael sijn handt af ghetrocken
 hadde / want in de gheheele Stadt en vonden my
 niemant die ons daer op wilde raedt gheben :
 ende oversulckis sepden sy dat wy 't alleen upt ons
 hoeft deden. Dese Gossrouwa gaf desen hepligen
 Man alles te kennen / met specificatie van de ren-
 te die sy hadde van haer patrimonie / hertelijck
 versoeckende dat hy ons helpen soude / want hy
 was doen de gheleerste van de geheele Stadt /
 ende seer luttel waeren geleerder dan hy in sijn
 Ouden. Ick sepde hem / al dat wy vooz genomē
 hadden te doen / ende sommighe redenen daer
 van : ick en sepde hem niet van eenige revelatie /
 dan alleen de natuerlijcke redenen die my mo-
 beerden ; want ick en begeerde anders niet als
 dat hy ons nae advenandt van de selve soude raedt
 geben. Wy sepde ons dat wy hem acht dagen
 respijt zoude geben om te antwoorden / ende
 oft wy bereet waeren te doen 't geene dat hy ons
 soude seggen. Ick sepde jae : maer al was het
 dat ick sepde / ende dat my docht dat ick het zoude
 gedaen hebben / soo was ick nochtans noyt son-
 der versekerhepdt dat het soude gheschieden.
 Mijn gesellinne hadde meerder betrouwen : om
 gheen dingen datmen haer sepde / en wilde sy 't
 oyt achterlaten. Wy aengaende / al docht my on-
 moghelijk te zijn dat het niet en soude gheschie-
 den / soo geloof ick nochtans in sulcker boegen
 een revelatie waer te wesen / als sy niet en is strij-
 dende tegen dat in de H. Schrifture staet / ofe
 tegen de geboden van de H. Kercke / die wy
 schuldich zijn te onderhouden. Want al was het
 dat

dat my rechtſinnelijck doecht dat het van Godt was / niet te min by ſoo verre my dien gheleerden man gheſeyt hadde dat wy 't niet doen en moecht en ſonder hem te vergrammen / ende onſe conſcientie te beſmetten / ſoo dunckt my dat ick daer terſtont ſoude afgeweken / ende eenigh ander middel geſocht hebben; maer de Heere en gaf my niet anders in dan dit. Deſen dienaer Godts ſeyde my daer nae / dat hy vaſtelijck voor hem genomen hadde alle ſijn beſte te doen om van daer af te trekken / want het gerucht van het volck was nu tot ſijnder ooren gecomen / ende het doecht hem oock ſotternije te weſen / gelijk alle andere: ende dat ſekeren Edelman verſtaen hebbende dat wy tot hem gegaen waeren / hem hadde doen ſeggen / dat hy wel ſoude toefien wat hy dede / ende dat hy ons doech ſoude helpen: dat hy niet te min / doen hy begunſt hadden te peyſen wat hy ons ſoude antwoorden / ende op de ſaccke te letten / ende op de meyninge die wy hadden / ende de manier van levē ende Religie die wy hem voorgelept hadden / gereſolbeert hadden dat het grootelicks weſen ſoude tot Godts eere / ende dat het geenſins achter en ſoude blijben. Ende oberſulcks antwoorde hy ons / dat wy ons ſouden haerſten om daer een eynde af te mae ken / ende ſeyde ons de manier ende wiſſe die wy ſouden moeten volgen en al was de rente cleyen / dat men Godt ergens in moeſten betrouwē: ende by aidien jemandt daer tegen wilde ſeggen / dat hy tot hem ſoude comen / hy ſoude hem antwoorden: ende alſoo heeft hy ons althids geholpen / yhe-lijck ick hier ſeggen ſal. Hier mede waeren wy ſeer getrout; midts oock dat ſommige heylighe perſoonen / die ons plegen tegen partijē te weſen / nu beter geſint waeren / ende ſommighe

Ons oock waeren helpende. Onder dese was den Heiligen Edelman / daer ick te voren af vermaent hebbe: den welcken siende dat het eenen wegh was tot soo groote volmaecktheit / gelijck het oock is / mits dat ons geheel fundament stunt op het gebedt / (hoe wel de middelen hem dochten seer swaer en onbequaem wesen) soo gaf hy sijn goet duncken t'onder / dat het mochte een sake wesen die van Godt quam. Den Heere moeste sijn herte wel geraeckt hebben: gelijck hy oock raecte dien goeden Meester / welck is dien Priester ende dienaer Godts / die ick eerstmael aensprack / soo ick gesept hebbe / den welcken is eenen Spiegel vande geheele Stadt / als eenen persoon die Godt daer heeft willen hebben tot hulpe ende voortganck van veel Zielen; ende hy begost my nu in mijn saecke behulpsaem te wesen. Besende dan de affairer in sulcken staet / ende dat wy altydts hulp sochten in veel te bidden / ende mi een Hups op een wel gelegen plaetse gecocht sijnde / al was't cleyn / soo en vzaeghde ick daer niet nae / want den Heere hadde my gesept dat ick daer zoude ingaen soo ick cost / want dat ick nader-handt sien zoude wat sijne Majestent zoude doen. Ende hoe wel hebbe ick 't doch gesien. En over sulcks al sagh ick dat de rente cleyn was / soo geloofde ick doen dat het den Heere door andere middelen zoude voort-drijven / ende ons helpen.

o o o o

HET

HET XXXIII. CAPITTEL.

Sy gaet voorts inde selve materie vande fondatie des cloosters vandē glorioolen S. Ioseph. Sy verhaelt hoe dat haer verboden wiert daer in voorts te gaen, ende vanden tijt dat sy't liet staen; ende van sommige swarigheden die sy hadde ende hoe den Heere haer daer in trooste.

VVesende dan de saecken aldus gestelt / en̄ soo nae volbracht / darmen s'anderen daeghs den erf-brief zoude schrijven / soo was't dat onsen Pater Provinciael van sin veranderde. Ick geloove dat hy is beweeght geweest door de Goddelijcke voorsichtigheyt / gelijk't oock naederhandt gebleken heeft: want door dien de gebeden soo groot waren / soo giuck den Heere dat werck volmaecken / ende schickte dat het op een ander maniere zoude geschieden. Overmits hy dan [den Provinciael] dit niet en begeerde toe te laeten / soo beval hy mijnen Biecht-vader terstont dat ick daer niet voorder in en zoude besjoignen; hoe wel den Heere weet wat groote moept ende swaerigheyt het my gecost hadde ont de saecke soo verre ghebrocht te hebben. Doen het mi achter-gelaeten wierde / soo wiert het te meer vooz vrouwen inventie gehouden / ende le op-spraakke tegen my wiert groeter ende groote / daer het nochtans tot noch toe mijnen Provinciael my bevolen hadde. Ick was seer weder

weder-sien mijn geheel Clooster dooz / om dat ick een Clooster wilde maecken dat nauwer soude gesloten zijn. De Religieusen seyden / dat icks haerlieden schande aendede : dat ick daer ebenwel onsen Heere tost dienen / gemerckt dat daer andere waeren die beter waeren dan ick ; dat ick geen liefde en droegh tot het Hups / ende dat het beter was dat ick een Rente besorghde voor het selve / dan voor een ander. Sommige wilden dat men my inden Kercker zoude steken ; andere ; die seer luttel waeren / spraken wat tot mijn faueur. Ick sagh wel dat sy in veel dingen gelijk hadden / ende altemet ontschuldighde ick my by haerlieden : niet te min om dat ick het principaelste niet en mocht seggen / (welck was dat den Heere my dat was bebelende) soo en wiste ick niet wat doen / ende alsoo sweegh ick stil. Daernaer verleende my Godt groote gratie / dat my dit niet met allen aen en gaf / dan ick liet het altemael soo lichtelijck ende gewillighlijck staen / als oft het my niet met allen moeyte gecost en hadde ; maer dit en cost niemant gelooven / oock niet van die Debotarissen die met my berkeerden ; maer sy meynden dat ick seer droefende qualijck te vreden was : jae mijnen Biecht-vader selve en cost niet anders gelooven. Ick / om dat my docht dat ick gedaen hadde dat my mogelijk was / pepde dat ick boozder niet meer gehouden en was tot het ghene dat den Heere my bevolen hadde / ende bleef t' Hups / wesende seer wel te vreden ende gerust : hoewel ick my noyt en cist laten boozstaen dat het niet geschieden en zude. Ick en sagh doen daer gheen middel toe / noch en wist niet hoe oft wanneer / doch hiel ick t' boiz een saecke die vast ginck.

t Ghene dat my seer ter herten ginck / was / dat

dat eens mijnen Biecht-vader / gelijk als oft ick yet tegen synen danck gedaen hadde (den Heere moeste oock wel begeeren / dat my van daer swarigheyt zoude comen / van waer ick't meest zoude gevoelen / ende van waer my in dese menighbuidige vervolgingen behoorde troost te comen) my schreef / dat ick nu mocht sien upt het ghene dat gebeurt was / dat het al maer eenen droom was / dat ick my daerom booztaen soude beteren / ende my wachten van yet meer te willen doen / oft daer af te spreken / want dat ick wel sagh wat schandael daerom gevolght was : ende meer andere dingen / die alleenlijck dienden om my meerder pijn aen te doen. Dit viel my harder dan alle de reste t'samen / mits ick begonst te peysen / oft ick occasie hadde geweest / oft ergens in schult gehad hadde waer dooz Godt vergramt zoude geweest hebben ; ende dat / by aendien de visioenen des vijants werck waren / alle mijn gebedt uptstrijckerije was / ende dat ick grootelijcks bedrogen was / ende verloren ginck. Dit praemde my soo upt der maten seer / dat ick teenemael geturbeert ende ten alder-uytersten benauwt was : maer den Heere / die my in dese swarigheden / die ick vertelt hebbe / nout en verliet / die trooste ende versterckte my dickwils genoegh / waer van te spreken hier geen plaetse en is. My seyde my doen / dat ick wel te vreden zoude zijn / dat ick Godt grootelijcks gediend / ende hem niet vergramt en hadde in die saecke : dat ick soude doen 't gene den Biecht-vader my beval van te swijgen booz dien tijdt / tot dat het tijdt zoude zijn om daer wederom handt aen te slaen. Ick was daer mede soo getroost ende soo wel te vreden / dat alle de persecutie die ober my gecomen was / my niet

met allen en docht te wesen.

Hier leerde my den Heere / wat een ober-grooe goet het is / swarigheden ende persecutien om sinen't wille te lijden : want den wasdom vande liefde Godts / dien ick in mijn ziele geboelde / was soo groot / mitsgaeders andere dingen / dat ick seer verwondert was ; ende dit doet my noyt ophouden van swarigheden te begeeren. De andere lieden meynden oock dat ick seer qualijck te vreden was ; ende ick hadde't sonder twyffel geweest / en hadde my den Heere niet soo uyt der maeten gefaboziseert met een soo groote gracie. Doen was het / dat my begosten aen te comen de groote stromen der liefde Godts / daer ick af geseyt hebbe / ende meerder opgeogentheden / hoe wel ick sweegh / ende niemant te kennen en gaf de winninge die ick dede. Den H. Predickheer liet hem soo sekerlijck voozstaen als ick / dat het zoude geschieden : ende want ick daer in niet en wilde wercken / om niet te doen tegen de gehoorzaemghent van mijnen Vrecht vader / soo beneerstighde h't met mijn gesellinne / ende sy schreven nae Roomen / ende hielden raet hoe sy dat zouden aenleggen. Doen begost oock alhier den vijant te besorgen / dat eenen persoon door den anderen quam te weten / dat ick in dese saecke eenighe revelatie gehad hadde : ende sy quamen tot my met groote anghst / seggende dat wy in eenen sorgghelijcken tijdt waren / ende dat my yemandt per zoude mogen op-leggen ende beschuldigen van de Inquisiteurs. Dit docht my aubollich te wesen / ende dede my lachen want in dit stuck en hebbe ick noyt gebzeest / mits ick van my selven wel wiste / dat eer my yemant in saecken die het geloof aengaen / soude hebben sien doen tegen de minste ceremonie van

van de H. Kercke/ oft eenighe waerheyt van de heylighe Schrifture / ick vusentmael liever de doot soude hebben willen sterben: ende daerom seyde ick hem / dat sy daer booz niet en souden vreesen/ dat het quaedt ghenoech booz mijn siele soude wesen / in dien daer yet sulcks in ghescken hadde/ daer ick de Inquisitie om hadde moeten vreesen; jae waer het dat ick yet sulcks ghevocht hadde/ dat ick van seifs tot hemieden soude ghegaen hebben; ende dat/ by aidien my yet vaujselijck op-ghelept werde/ den Heere my daeraf verlossen soude/ ende dat ick daer verdiensten opt raepensoude. Ick tracterende hier van met mijn Dader den Predickheer/ de welke/ gheue ick gheseyt hebbe/ soo gheleert was/ dat ick my vryelijck mochte verskeret houden in alles dat hy my segghen soude; ende ick seyde hem doen van alle de visioenen/ vande maniere van biddē/ ende vande groote gratiē die den Heere my was doende/ met sulcken claerheyt als my mogelijck was / hem biddende dat hy 't seer wel wilde examineren/ ende my segghen oft daer yet was teghen de heylighe Schrifture/ ende wat hem van alles docht. Hy verskerde my seer: ende nae dat my dunckt soo profiteerde hy daer by. Want al was hy seer goet/ soo begaf hy hem nochtans van dier tijdt af veel meer tot het gebedt/ en betroock hem in een Clooster van sijn Orden daer groote eenigheyt is/ om hem hier in beter te moghen oeffenen/ alwaer hy meer dan twee jaeren was/ tot dat hem de ghehoorzsaemheyt daer opt trock/ daer hy wel droef om was; want sy hem van doen hadden/ mits dien hy soo een bequaeme persoon was: ende het ginck my dock eensveels eer ter herten dat hy van hier ginck/ niet te min sich en wilde 't hem niet beletten al hadde ick hem noch

noch soo groot van doen / wel wetende dat het sijn profijt was: want doen ick wel droef was om sijn vertreck / beval my den Heere dat ick niet en soude droef wesen / ende dat ick my selven soude te vreden stellen / gemerckt hy wel gelept ginck. Hy quam van daer wederom soo verboordert in de siele / ende gheavanceert in den gheest / dat hy my sende doen hy wederom ghecomen was / dat hy om gheen dinck en hadde ghewilt dat hy hadde gelaeten daer te gaen ; ende ick mocht oock desghelijcks segghen van mijne twegen / want daer hy my te voren was verskerende ende troostende alleen door sijn gheleertheyt / soo ende hy dat hy mi oock door experientie des gheests / die hy beregen hadde van boben natuerlijke dingen : ende Godt stierde hem hier op sulcken tijdt als sijne Majestept wiste dat hy van doen soude wesen / om sijn werck van dit Clooster te helpen voorderen / welck sijne Majestept begeerde gemaect te worden.

Ick was dan alsoo stilswijgende / sonder yet te doen in dit werck / oft daer af te spreken / vijf oft ses maenden lanck / ende de Heere beval my noyt yet daer van : ende al en verstant ick de reden niet / soo en cost ick my doch niet anders late voorsztaen oft het soude gheschieden. Ten uytgaen van desen tijdt / alsoo van hier gegaen was den Rector van de Societept I E S V, soo brocht sijne Majestept hier eenē anderen die seer geestelijck / ende van grooten moet ende verstandt / ende wel geleert was / juist als ick in den grootsten noodt was : want gemerckt dat de gene daer ick my aen biechte / sijnen Obersten hadde / ende dat sy lieden soo scherpelijck onderhouden dese deught van henlieden niet te roeren dan nae den wille van hunnen Oberste / al was het

het dat hy mijnen geest wel verstandt / ende dat
 sijn begeerte was dat ick seer soude voortgaen /
 soo en doest hy hem nochtans in sommige din-
 ghen niet resolveren / om sekere redenen die hy
 daer toe hadde; ende mijnen geest wierdt mi
 niet sulcken geweld boozt gedreven / dat hem
 seer moegelyck viel alsoo gebonden te zyn / ende
 nochtans en dede ick niet blyten 't ghene dat hy
 my beval. Alsoo ick eens seer benauwt was / om
 dat my docht dat den Biecht-vader my niet en
 geloofde / soo seyde my de Heere / dat ick my niet
 en soude quellen / dat die benauwtheyt haest sou-
 de gedaen zyn. Ick wierde seer verblijdt / pep-
 sende dat het was om dat ick eer langh soude ster-
 ven / ende geboelde groote vzeught als ick daer
 op pepde. Paderhandt merchte ick claerlyck /
 dat het was om de comste van desen Rectoro daer
 ick af segge: want ick en hadde sedert gheen
 occasie meer om die benauwtheyt te hebben /
 midts dien Rectoro / die nieuwelijck gecomen
 was / den Minister / die mijnen Biecht-vader
 was / niet tegen en hiel / maer hem seyde dat
 hy my soude troosten; dat niet te vreesen en was /
 ende dat hy my door eenen soo nauw en wegh niet
 en soude leyden; dat hy den gheest des Heeren
 soude laeten wercken / want het scheen altemec
 dat door dese groote geweldigheden des geests
 de ziele niet machtich en was haeren affem te
 herhaelē. Desen Rectoro quaem my besoeckē: en
 dē Biecht-vader seyde my dat ick niet hem soude
 tracteren met alle vryheyt ende opentheyt. Ick
 plochte groote tegentheyt te gevoelen in sulcke
 dingen te seggen. Ende het is alsoo / dat ick indē
 biecht-stoel tredende / in mijnen geest geboelde
 ick en weet niet wat / welck my booz oft nae niet
 en gedenckt met jemandt anders gheboelt te
 heb-

hebben / ende ick en soude oock niet comen seg-
 gen hoe dat het was / oock niet by geijckenijse ;
 want het was ern geestelijcke blijdschap / ende
 een kennisse die mijn siele ontfick dat die siele
 my soude verstaen / ende dat ick haer conform
 was / al en verstondt ick niet hoe / ghelijck ick
 segge. Want hadde ick hem te vozen ghespro-
 ken / oft hadde ick van hem groote ding n ghe-
 hoorst / 't en hadde gheen wonder geweest dat ick
 my verlijdt hadde / verstaende dat hy my soude
 verstaen ; maer niet een woorot en hadde hy tot
 my noch ick tot hem gesept / noch 't en was ghee-
 nen persoon daer ick te vozen eenighe kennisse
 af gehadt hadde / dan naderhandt hebbe ick
 wael beproeft dat mijnen geest daer in niet ver-
 doot en was / want in alle manieren is het booz
 ing ende mijn siele groote deught geweest dat
 ick niet hem hanteerde ; want sijn hanteringe is
 seer goet booz personen die den Heere nu schijnt
 seer geboozdeert te hebben / want hy doetse loo-
 pen / ende niet voeten booz voeten gaen ; ende sijn
 manier is bequaem om die van alles af te trec-
 ken / ende te doen versterben / want hier in heeft
 hem de Heere een wonder groote gratie verleent /
 gelijk oock in veel ander dingen. Met dat
 ick hem begost te hanteren / soo merckte ick ter-
 stont sijn aerdsen / ende sagh dat het een supere
 ende heylige siele was / ende begaest van den
 Heere met een singuliere gratie om geesten te
 onderkennen. Hy gaf my grooten troost. On-
 langhs daer nae dat ick niet hem hadde begost te
 tracteren / soo begonst my de Heere wederom te
 pramen / dat ick de saecken van het Clooster her-
 nemen soude / ende dat ick aen mijnen Biecht-
 vader ende aen desen Rectoor veel redenen ende
 dingen soude seggen / op dat sy 't my niet en
 sou-

souden beletten; van welke de sommighe hen deden vreesen: want dien Pater Rectoor en twijfelde noyt oft het was den geest Godts / want hy op alle de effecten met groote neerstigheyt ende indachtigheyt was lettende.

Somma / veel dingen gepasseert zijnde / soo en dorsten sy hun niet verstorven om my dat te beletten. Mijnen Biecht-vader gaf my wederom volle consent / om daer in te doen alle 't gene dat my mogelijk was. Ick voorszagh de swaerigheyt wel die ick aennam / midts dat ick alleen was / ende seer luttel vermocht. Wy sloten dat wy 't seer secretelijck souden aenleggen / ende alsoo maecte ick / dat een van mijn Susters / die elders huften woonde / het huys soude coopen / ende 't selve betimmeren als oft het voorsz haer geweest hadde / met alsukken gelt als den Heere door sekere middelen verieende om dat te coopen: want het soude te lanck vallen te verhaelen hoe den Heere dat was besorgende / want ick vermijdde my seer van yet te doen tegen de ghehoorsaemheyt: niet te min ick wist wel / hadde ick 't aen mijnen Obersten gesept / dat het al verlozen indepte soude gheweest hebben ghelijck de naeste reyse / jae het hadde noch veel quader gheweest. In 't gelt te besorgen / ende het huys te krijgen / te ordonneren / ende dat te doen betimmeren / passerde ick menighmael groote snavernije / ende sonstwijlen teenemael alleen / niet tegenstaende dat mijn gesellinne al dede dat sy cost maer sy vermocht seer luttel daer in / jae soo luttel dat het bijnae niet en was / dan dat alleenlijck in haeren naem geschiede / ende met haer gonste; ende al de reste van den arbejdt viel op my in soo menighderhande manieren / dat ick mi teghenwoordigh verwondert ben / hoe dat ick 't

coste

roste verbzagen. Altemets seer bedruckt wesen-
de seyde ick: Lieven Heere, waerom beveelt
ghy my dingen, de welcke schijnen onmoge-
lijk te zijn? Dat ick emmers, al waer ick een
Vrouw-persoon, liberteyt hadde. Maer zijnde
van alle canten gebonden, sonder Geldt, ende
sonder te weten waer ick dat halen zoude, noch
voor de Brieven, noch tot yet, Heere wat can ick
doen?

Wesende eens in eenen grooten noot / dat ick
niet en wiste wat ick doen zoude / oft waer mede
ick sommige werck-lieden betaelen zoude / soo
openbaerde hem aen my Sint Joseph mijner
waerachtigen Vader ende Heere / ende gaf my
te kennen / dat my geen Geldt ontbreken en
zoude / ende dat ick niet met hemlieden over-
comen zoude: welck ick dede sonder een mijte te hebben:
ende de Heere boozsagh my door sulcke manieren/
dat seer verwondert waren de gene die't hoor-
den. Het Hups docht my veel te cleyn te zijn / ende
oock het was sulcks / soo dat het geen apparen-
tie en schein te hebben om een Clooster te worden/
ende ick wilde een ander coopen (maer ick had-
de niet waer-mede / noch daer en was geen mid-
del om te coopen / noch ick wist niet wat doen)
welck daer neffens stondt / oock seer cleyn wesen-
de / om de Kercke daer van te maecken. Ende soo
ick eens ter Communie geweest hadde / seyde
my den Heere: Ick hebbe u geseyt, dat ghy
daer zoudt ingaen soo ghy cont. Ende op een
manier van exclamatie seyde hy daer by. Och
begheerlijckheydt des menschelijcke gheslachts,
die oock vrees dat u aerde sal gebreken! Hoe
dickwils hebbe ick geslapen onder den Blau-
wen Hemel, door dien ick niet en hadde om in
te gaen. Ick wierde seer verflaghen / ende sagh
dat

dat hy ghelijck hadde; ende ick ginck nae het
 huysken / ende dat bedeylende bebant ick dat het
 een gheheel Clooster was / hoewel cleyntjens /
 ende ick en was niet meer beladen om meerder
 erve te coopen / dan ick besozghde datmen daer
 in soude wercken in sulcker voeghen datmen
 daer in cost woonen / maer gheheel upt den rou-
 wen / ende sonder daer meer aen te doen dan
 van noode was / dat de ghesonthepdt niet en sou-
 de ghehindert worden: ende alsoo moetmen al-
 tijds doen.

Op Sinte Claren dagh / soo ick tot de Com-
 munie ginck / beropenbaerde sy haer my met
 groote schoonheyt / ende seyde my dat ick goeden
 moet soude hebben / ende dat ick booztgaen sou-
 de in het begonst werck / belobende dat sy my hel-
 pen soude. Ick creegh groote devotie tot haer /
 ende haer belofte is soo waerachtigh bebonden /
 dat een Clooster van haer Orden / welck hier by
 is / ons helpt onderhouden: ende dat noch meer
 is / sy heeft mijne begheerten allenghskens tot
 sulcke perfectie ghebracht / dat die aermoede / die
 dese saelighe Maeght in haer Clooster onder-
 hiel / hier oock woort onderhouden / ende wy leven
 op aelmoessen: welck my gheenen cleynen aer-
 bepdt gecost en heeft / dat het met alle vastigheyt/
 ende auctoriteyt van onsen heyligen Vader ghe-
 schieden soude / (want anders en magh het niet
 gheschieden) ende dat het gheen incomen soude
 hebben. Ende de Heere doet noch meer / moghe-
 lijck beweeght wesende door het woort-bidden van
 dese heylighe Maeght) dat hy sonder te bidnen
 ons ghenoeghsaemijck boozsiet van 't ghene dat
 ons van noode is: gheloft moet ghy zyn van al-
 les / Amen.

Wesende op den selven tijdt op onser lieve
 B b Dzouwer

Vrouwen Hefmelvaerts dag inde Kercke van
 Sinte Dominicus Ouden / was ick by my sel-
 ven overdinckende de menighe van sonden die
 ick aldaer eertijds gebiecht hadde / ende andere
 dingen die mijn quaet leven aengingen. My
 overquam een soo groot opgetogentheit / dat
 ick bijnae van my seiven was. Ick sadt neder:
 ende my dunckt / dat ick niet en cost onsen Heere
 sien opheffen / noch Misse hoozen / soo dat ick nae-
 derhandt daer schrupel af hadde. My docht doen
 ick in de selve gesteltenisse was / dat ick my sagh
 een seer ende wit claer-blinckende cleet aendoen:
 ende in 't beginsel en sagh ick niet wiet my 't aen-
 dede: daer nae sagh ick onse liebe Vrouwe ontrent
 mijn rechte sijde / ende mijnen Vader Sinte Jo-
 seph ontrent de sijncke / die my daer mede clee-
 den. My wierdt te verstaen gegeven dat ick nu
 supber was van mijn sonden. Wesende ick nu
 gecleet: ende verbult met vryght ende glorie /
 docht my terstont dat onse liebe Vrouwe / my
 met de handen nemende / tot my seyde / dat haer
 seer behaegelijck was dat ick aen Glorioosen
 S. Joseph diende: dat ick by soude gelooven / dat
 het ghene dat ick inden sin hadde aengaende het
 Clooster / soude geschieden / ende dat den Heere /
 ende sy beyde mede / daer in grootelijcks soudent
 gedient worden: dat ick niet soude breezen /
 dat daer ont eenige faute aen wesen soude (al en
 was de gehoorzaamheit / die ick dede / nae mij-
 nen sin niet) want dat sy ons soudent bewaeren /
 ende dat haeren Sone ons nu belouft hadde in 't
 midden van ons lieden te sin / ende dat sy tot een
 reekender waerheit my dat iuweel gaf. My
 docht / dat sy my eenen gouden half-bandt ont-
 den hals geworpen hadde / daer een seer coste-
 lijck Crups aen hinc. Dit goudt ende dit ghe-
 steente

steente is soo verscheyden van 't gheue datmen hier siet / dat daer gheen comparatie en is / want sijn schoonheyt is seer diuers van 't gheue dat wy ons hier connen inbeelden / soo dat het verstandt niet en can begripen van wat soorte van stoffe dat dat cleet was / noch en can die Wittigheyt niet imageneren die de Heere wil dat daer schijne : jae al datmen hier siet / schijnt daer by te wesen by maniere van seggen als een conterseptsel met een swarte cole ghetrocken. De schoonheyt die ick in onse liebe Vrouwe sagh / was boven maeten groot / hoe wel ick dooz figuren oft gedaenten gheen in 't bysonder aen en sagh / maer te gader het geheel maecksel oft compositie des aensichts. Sy was ghecleet in 't wit / met een opt der maeten groot claerheyt / niet die het gesicht verschemelt / maer de welke soet ende lieffelijck is schijnende. Den glorioosen Sint Joseph en sagh ick soo bescheelijck niet / niet te min ick sagh wel dat hy daer was / op de manier van die visioenen waer in ick gheseyt hebbe datmen niet en siet. My docht dat onse liebe Vrouwe seer jonck was / wesende alsoo een woeynich tijds by my / ende ick bevangert met seer groote glorie ende vzeught / meerder so my dunck / dat ick opt gehad hadde / ende soodanige dat ick daer noyt sonder en soude willen wesen. My docht / dat ick hun sagh opclimmen ten Hemel met een groote menighe van Engelen. Ick bleef seer verlaeten ende alleen / nochtans soo getroost ende opgheheven / ende aendachtich in 't gebedt / ende beweeght / dat ick my een poos tijdt lanck oock niet verroeren noch gespreken en cost / dan ick was bijnae buiten my selven. Ick hadde daer nae een groot gewest ende pber om my selven te vzeken om

Godts wille / midsgaders andere effecten: ende
 het geschiede altemaels in sulcker manieren / dat
 ick niet en cost getwijffelen (hoe wel ick daer
 genoeg toe arbeydde) oft het was van Godt.
 De Coninginne der Engelen liet my seer ghe-
 troost / ende met groote gerustheyt. Menga-
 de 't ghene dat sy my seyde van de gehoorzaam-
 heyt / is (welck my seer tegen ginck) dat ick die
 aen de Erden niet en soude geben: ende de Heere
 hadde my gesept / dat het niet goet en was
 dat ick die aen henlieden gabe; ende brocht my
 veel redenen by / om de welcke het niet en be-
 staemde dat ick soude doen: maer dat ick dooz
 sekeren wegh soude nae Roomen seynen / my
 met eenen seggende / dat hy wilde maecken dat
 het aldaer wel soude genegotieert worden. Ende
 alsoo is gebuert dat men ghesonden heeft
 langhs daer den Heere ghesepdt hadde / daer
 wy noyt eynde af en hadde connen krijghen:
 ende het quaem al seer wel. Ende om die din-
 ghen die naemaels gheschiedt zijn / was van
 noode dat de gehoorzaamheyt soude aen den
 Bisschop gegeven worden: ende doen en leen-
 de ick hem noch niet / ende en wist niet wat Pre-
 laet dat wesen soude: ende 't is den wil des Hee-
 ren geweest / dat hy soo goet soude wesen /
 ende dit hups soo grootelijcks favoriseren / als
 bereyffschende was de groote opspraeke die daer
 erghen gheschiedt is ghelijck ick hier nae seg-
 ghen sal / ende om het selve te bringhen tot den
 staet dien het nu heeft: ghebenedijt zy / die dit
 allegader alsoo getwercht heeft. Amen.

HET XXXIV. CAPITTEL.

Sy verhaelt, hoe dat sy moeste vertrecken van de plaetse daer sy was: sy leghte reden waerom, ende hoe dat haren Prelaet haer fant tot een louffrouwe van grooten huys, die seer mistroostig was, op dat sy haer soude troosten. Sy begint te vertellen't gene daer geschiede, ende de groote gratie die de Heere haer dede om een middel te sijn, dat sijne Majesteit eē treffelijke personagie verweckte, om hem uyt geheelder herte te dienen, aen wien sy naederhant groot faueur ende voorderinge soude vinden. Het is grootelijcks te noteren.

O Versulcks dan hoe grooten sozge dat icke bzoegh dat het niet uptromen en soude/soo en cost nochtans al dit werck soo secretelijck niet gedaen worden / oft vele lieden quamen dat te weten. Sommige geloofden't sommige niet. Ick was seer bezweet dat den Provincial gecomen zijnde / indien sy hem daer pet af gesept hadden / my belasten zoude daer niet meer in te besoigneren / ende dat het alsoo teenemael zoude achterblijven. Den Heer voorszagh't op dese maniere / dat het gebeurde dat in een groote Stadt / wel twintigh miilen van hier / was een Jonsfrouwe / die seer bedruckt was om de doodt van haeren man. Sy was soo bukten maeten seer bedruet / datmen voor haer leven bzeesde. Sy

kreegh wetenschap van my arme sondaresse :
 want den Heere voeghde't soo datmen haer van
 my zoude deught seggen / om ander goet dat
 hier uyt quam te volgen. Dese Jousfrouwe kende
 den Provinciael seer wel : ende met dat sy van
 soo grooten Hupse was / ende wel wiste dat ick in
 een Clooster was daermen mocht uytgaen / soo
 gaf haer den Heere een soo groote begeerte om
 my te sien / dat haer docht dat sy dooz my zoude
 getroost worden ; daer sy wel moeste toe ghe-
 pozret worden / want terstont versocht sy dooz
 alle mogelijke middelen om my daer te krij-
 gen / aenden Provinciael schrijvende / die wel
 verre van daer was. Hy sondt my een gebodt
 op de gehoorzaamheyt / dat ick terstont zoude
 gaen met een ander gefellinne. Ick quam't te
 weten op den Kerst-nacht : het onstelde my ee-
 nighsins / ende ick quelde my seer / siende dat sy / om
 dat sy meynden dat in my pet deughdelijck was /
 my daer wilden hebben : want / overmits ick wi-
 ste dat ick soo boos was / soo en cost ick dat niet
 wel lijden / ende my aen Godt bevelende / was
 ick de geheele Netten / oft immers een groot
 deel daer van / in opgetogentheyt. De Heere
 sende / dat ick niet en zoude laten te gaen / ende dat
 ick nae geen adbhysen en zoude hoozen / om dat my
 wepnige zonden raet geven sonder verwaent-
 hejdt : ende dat / al waer't dat ick daer eenige
 swaerigheden in lede / Godt daer mede seer zoude
 gedient worden ; ende dat het booz de affairen
 van het Clooster van noode was dat ick zoude
 vertrecken tot dat de Bulle quame / want dat den
 kuppel sijn listen ende lagen bereet hadde tegen
 dat den Provinciael zoude comen ; ende dat ick
 nergens booz en zoude breefen / want dat hy my
 ginder zoude helpen. Ick was seer versterckt ende
 vertroost :

bertroost: ick seyde't aen den Rector: hy seyde my dat ick geensints en zoude laeten te gaen; want andere seyden my dat het geen reden en was / dat eenen vondt des Dupbeis / op dat my daer eenigh quaet zoude over-comen; dat ick wederom aenden Provinciael zoude seynden.

Ick was den Rector gehoorzaam / ende met het ghene dat ick in't gebedt verstaen hadde / ginck ick sonder vrees / maer niet sonder groote beschaemtheit / van te sien onder wat pretext men my haelde / ende hoe seer sy hun selven bedrogen: dit dede my den Heere te vieriger bidden / dat hy my niet verlaeten en zoude. Het was een grooten troost / dat in die Stadt daer ick henen ginck / een Collegie der Societeyt Iesu was / ende door dien ick onder-woopen was in alle't ghene dat sy my zouden gebieden / gelijk ick hier was / so dochte my dat ick eenighsins gerust zoude zijn. Het beliefsde den Heere / dat die Jouffrouwe soo wel getroost wert / dat sy terstondt begonst merckelijcke beternisse te hebben / ende haer dagelijckx meer getroost vont. Men estimeerde dit seer hoogh / want de droefheit perste haer seer / gelijk ick geseyt hebbe: ende den Heere moeste wel aensien de menighe der gebeden die van veel goede lieden van mijn kennisse gestort worden / op dat het my wel vergaen zoude. Sy was seer Godt-vreesende / ende soo goet / dat haer groote Godt-zuchtigheit vol dede't gene dat my gebrack. Sy creegh groote liefde te my-waerts / ende ick droegh die desgelijckx tot haer / siende haer groote deught. Maer het was my bijnae al een crups: want het goet tractemen was my een groot torment; ende dat men soo groot werck van my maecte / hiel my in groote vrees / ende mijn ziele was soo bloot / dat sy haer niet en dorst

beronachtsamen: ende den Heere en vergat my
 oock niet/ want terwijlen dat ick daer was / dede
 sy my seer groote gratien/ die my soo groote brij-
 heyt gaben/ ende my deden versmaden al dat ick
 sagh/ ende hoe ick meer versmaede hoe sy groo-
 ter waeren: soo dat ick niet en liet te tracteren
 met die groote Jouffrouwen/ dien ick tot mijnder
 grooter eere hadde moghen dienen met sulcke
 brijheyt al oft ick haers ghelijck gheweest hadde.
 Ick trock daer grooten winninghe upt/ ende ick
 sende't haer. Ick sagh dat sy een vrouwe was die
 soo wel haer cranckheden ende passien onderwoz-
 pen was als ick/ ende hoe cleyn dat te achten is
 de hoogheyt/ ende hoe sy meerder is/ hoe sy oock
 meer sorghevuldigheyt inde arbeydts in heeft/
 mitsgaders een gestadigh achterpepsen om hun-
 ne graviteyt te houden nae advenant van hun-
 nen staet/ welck haer niet en laet rusten/ ende te
 eten buytē tijdt ende sonder regel/ want het moet
 al nae advenant den staet ende niet nae de com-
 plexien gaen. Sy moeten dickwils spijse eten
 meer nae hunnen staet/ dan naer lust.

't Is boozwaer alsoo / dat ick teenemael de
 walghe hadde van een groote Jouffrouwe te we-
 sen. Godt den Heere behoede my van quaede
 pronckerije. Hoe wel ick meyne/ dat/ al is dese
 Jouffrouwe een vāde principaelste van het Lant/
 wepnighe zijn die ootmoedigher ende soo recht
 upt zijn als sy. Ick hadde groot medelijden met
 haer / ende men moet het hebben / als men siet
 dat sy dickwils moet doen teghen haeren natue-
 re / om haeren staet te voldoen. Wengaende de
 dienst boden/ ende hoe luttel men die betrouwen
 magh / en is niet met allen/ hoe wel de haer egoet
 waeren: men moet met den eenen niet meer spre-
 ken dan met den anderen/ sae de ghene diemē
 meest

treest bemint / die moet als gehaet zijn. Het is een
 sulcke subjectie / dat dit is een van de leugē die
 de werelt seght / te weten / dat zy diergelycke per-
 soonen Heeren noemt / daer my anders niet en
 dunckt dan dat zy van hondert dingen slaven
 zijn. Het belieft den Heere / dat geduerende den
 tijdt dat ick in dat hup was / de personen daer
 van hun seer verbeterden in den dienst Godts /
 hoe wel ick niet en cost ontgaen sommighe swae-
 righeden ende benijdingen / die sommighe te-
 ghen my hadden ter causen van de groote liefde
 die my dese Jouffrouwe toe droegh. Sy meyndē
 mogelijk dat ick eenigh profijt socht: ende de
 Heere moeste wel toelaten / datmen my sommighe
 swarigheden soo van diergelycke als van ande-
 re dingen soude aendoen / op dat ick my niet en
 zoude vergeten inde goede chiere die my ter an-
 dere sijden aenghedaen werde: ende 't heeft den
 Heere belieft my van beydts te verlossen met be-
 ternisse van mijn ziele.

Ter wijlen dat ick daer was / quaem ter selver
 plaetse by gebal een seer treffelijck ende waer-
 digh Religeus / met wien ick ober sommighe
 jaeren altemet ge ractteert hadde. Alsoo ick dan
 was Missie hoozende in een Clooster van sijn Or-
 den / dat niet verre en was van daer ick was /
 soo creegh ick keuringe om te weten / hoe de ziele
 van dien mensch gestelt was / dien ick seer be-
 geerde dat eenen grooten dienaer Godts zoude
 wesen / ende ick stont op om hem te gaen spreken:
 maer want ick mi begost hadde mijn gebedt te
 houden / soo docht my daer nae dat het tijdt ver-
 lies was / ende waerom ick my daer mede wilde
 moepen / ende sat wederom neder: my dunckt dat
 dit wel tot d'z repfen toe te doen was / maer ten
 laersten vermoeght den goeden Enghel meer dan

den quaden / ende ick ginck hem roepen / ende hy quam my spreken in eenen biecht-stoel. Ick begonst hem te vraghen / ende hy my (want het was beel jaeren gheleden dat wy malsanderen niet gesien en hadden) van ons maniere van leven / ende ick begoft hem te seggen / dat mijn leven gheweest hadde vol swaerigheden des gheests. Hy praemde my seer / dat ick hem soude seggen wat swaerigheden dat dit waeren : ick seyde hem dat ja niet en dienden geweten noch geseyt te zijn. Hy seyde my / gemerckt dat den Predickheer / daer ick af vermaent hebbe / die wiste / die zijn groot vriendt was / dat hyse van hem wel zoude weten / waerom ick geen swaerigheyt en behoorde te maecten.

Somma / 'ten was in sijn macht niet my te laten te importeneren / noch in de mijne / soo my dunckt / dat te laeten te seggen : want niet tegenstaende dat ick met hem ende met den Rectoor die ick geseyt hebbe / gewoon was met groote tegenheyt ende beschaemtheyt te tracteren van dese saecken ; soo en geboelde ick doen gheen swaerigheyt / jaer ter contrarien gheboelde ick grootentrost. Ick seyde 't hem in biechte : hy scheen discretter ende voorsinneger te zijn dan hy opt te voren geweest hadde / hoe wel ick hem altoos voorenen man van groot verstant ghehouden hadde. Ick aensagh de groote gratien ende gaven die hy hadde om groote voortganch te doen / waer 't dat hy hem geheel tot Godt begeben hadde. Want ick hebbe dat nu van ober eenighe jaeren herwaerts / dat ick niemanden en sie die my wel aenstaet / oft ick wilde wel terstondt siendat hy hem teeneemael tot Godt gabe / ende dat met een soo geweldighe begeerte / dat ick my altemets niet en can bedwingen : ende al wilde

wilde ick wel dat een negelijck hem diende / niet-
 te-min aengaende de personen die my aenstaen/
 comt my dat aen niet seer groot gewelt / ende
 oversulcks bidde ick den Heere seer hertelijck
 booz genlieden. Aldus geschiede het my met
 den Religieus daer ick af spzeke hy badt my dat
 ick hertelijck booz hem zoude bidden / ende 't en
 was niet van noode dat hy 't my soude segghen/
 want ick was nu soo ghestelt dat ick niet an-
 ders en hadde connen doen: ende ick ginck ter
 praesen daer ick gewoon was alleen mijn ghe-
 bedt te houden/ ende begost met den Heere te tract-
 terē/ wesende seer aendachtigh op een kinderacht-
 tige maniere/ soo dat ick dickwils niet en weet
 wat ick segghe / want het is de liefde die spzeekt/
 ende de siele is soo wegh/ dat ick niet en aensie de
 differentie die tusschen haer ende Godt is / want
 de liefde die sy weet dat sijne Majestept hrec
 draeght/ maect dat sy haer selven vergheet: jae
 haer dunckt dat sy hun is/ en geijck yet dat sijn
 eygen is /saet sy sonder versouw sotten clap upt.
 Hy ghedenckt dat ick hun dit sepde / nae dat ick
 hun met veel tranen ghebeden hadde/ dat hy die
 siele seer ernstelijck tot sijnen dienst soude roepen:
 want al hiel ick hun voor goedt soo en was ick
 nochtans daer niet mede te bredē / maer ick wil-
 de dat hy seer goedt soude wesen/ ende alsoo sepde
 ick hem: Heere, ghy en moet my dese gratie niet
 weygeren, aensiet dat hy bequaem is om onsen
 vrient te zijn,

¶ Wat een groote goetheyt ende vriendelijck-
 heyt Godts/ die niet soo seer en aensiet de woor-
 den als de begeerten ende den wille daer sy mede
 ghesproken worden / Hoe kan hy verdragen dat
 en sulcke als ick ben / hum soo stoutelijcke aen-
 spzeke: ghebenedijt zy hy inder eeuwigheyt. *Am*
 ghe-

ghedenckt/ dat my te vier uren dat ick dat ghebedt in den nacht was doende/ een groote benauwtghedyt oberquam/ mits dat ick pepfde oft ick inde gratie Godts was/ ende obermidts ick niet en cost weten oft ick in de gratie was oft niet/ niet dat ick dat begeerde te weten/ maer ick hadde lieber te sterben/ dan sulcken leben te leuen/ in het welcke ick niet en cost versekert zyn oft ick doodt was oft niet: want gheen doodt en cost my soo swaer vallen/ als te pepfen/ oft ick Godt soude vergramt hebben/ ende alsoo quelde my dit seer/ hadt ick hem dat hy dit doch gheensins en soude toelaeten/ ende dat met groote soetigheyt ende oberbloedigheyt van tranen. Doen verfondt ick dat ick my wel mochte troosten/ ende betrauwen dat ick in sijn gratie was/ want dat alsulcken liefde Godts/ ende het verleenen dooz sijne Majestept van sulcke gratien ende weldaden als hy aen de siele dede/ niet toe en waeren laetende dat een siele pet doen soude waer dooz sy in doot-sonde soude wesen. Ick bleef houden een goet betrouwe/ dat de Heere doen soude 't ghene dat ick hem aengaende dien persoon was biddende. Hy seyde my eenighe woorden/ dat ick hem soude segghen: dit viel my hert/ mits dat ick niet en wiste hoe ick hem die segghen soude; want pet te ordineren aen een derde Persoon/ is 't ghene dat my altydts het alderhartste valt/ alsoo ick gheseyt hebbe/ specialijck niet wetende hoe hy 't my soude afnemen/ en oft hy moghelijck niet my soude spotten. Ick was seer beladent ten besten resolbeerde ick soo/ dat ick soo my dunckt/ Godt beloofde/ dat ick hem die niet en wilde achterlaeten te segghen/ ende om groote schaemte die ick hadde soo schreef ick die/ ende gaffe hem. Opt de werckingen die het aen hem dede/ bleeck wel

wel dat het een saecke was die van Godt quam
 wat hy nam vastelijck booz hem dat hy hem tot
 het gebedt soude begeben / hoe wel hy dat niet
 terstont te wercken stelde. Den Heere willende
 hem tot hem trecken / dede hem door my eenighe
 waerheden seggen / die hem / sonder dat ick dat
 verstont / soo wel raecte dat hy hem verwonder-
 de. Ende ick geloobe dat de Heere hem disponeer-
 de / dat hy geloofde dat sy van sijne Majesteit
 quaem: en al was ick wel misirabel / soo badd' icks
 nochtans den Heere seer bierighlijck dat hy hem
 teenemael tot hem waerts wilde trecken / ende
 hem doen versnaden de wellusten ende dinghen
 van dit leven: welck hy (geloost moet hy in der
 eeuwigheyt zijn) soo met der daet volbrucht heeft /
 dat elke reyse als hy my aanspreekt / ick staes
 ghelijck oft suf waere: ende 't en waere dat
 ick 't gesien hadde / ick soude quaelijck connen
 ghelooven / dat hem Godt op soo corten tijdt sijn
 gratien soo vermeerdert / ende soo tot hem ghe-
 trocken soude hebben / dat het schijnt dat hy nu
 tot gheen dinck des werelts en leeft. Sijn Maje-
 steit wille hem beschermen: want is het dat hy
 soo boozts gaet / ghelijck ick inden Heere hope
 dat hy doen sal / midts hy seer wel gefondeert
 is de kennisse van sijn selven / hy sal wesen een
 van sijn seer uyt gelesen dienaers / ende tot groot
 profijt van veel zielen. Want in saecken die den
 gheest aengaen heeft hy op corten tijdt groote ex-
 perientie vercregen: want dit zijn gabe die
 den Heere gheeft als hy wilt / ende soo hy wilt:
 ende het en is niet inden tijdt noch in grooten
 dienst gelegen. Ick en segge niet dat sulcks
 niet veel en helpt; maer dat den Heere somtijden
 in twintigh jaeren niet en verleent de contem-
 platie / die hy aendere gheeft op een jaer. Sijne
 Maj.

Majestejt weet de reden; ende wy dolen als wy ons laeten voorstaen/ dat wy door menichte van jaeren moeten comen tot kennisse van 't ghene/ dat sonder experientie in gheender manieren te betcrighen en is: ende hierom is 't dat vele doien/ soo ick geseyt hebbe / den gheest willende kennen/ sonder dien te hebben. Ick en segghen niet dat de ghene die den gheest niet en heeft/ ende nochtans gheleert is/ niet en behoort te regeeren den ghene die den gheest heeft maer het is te verstaen/ dat hy hem in 't uytwendigh ende inwendigh moet reguleren aengaende 't ghene dat natuerlijck is / nae reden ende uytwijfen des verstandts; ende aengaende 't ghene dat bovennatuerlijck is/ nae den reghel der heyligher Schrif- ture: aengaende de reste / dat hy voortz sijn hooft niet en brycke/ meynde te connen verstaen 't ghene dat hy niet en verstaet; ende dat hy de gheesten niet verdrycke / want sy worden ghegouverneert/ voor soo veel als dat aengaet / van eenen anderen meerderen Heer / ende en zijn son- der oberste niet.

Wat hy hem niet en verwondere/ noch hem er- late voozstaen / dat het ommoghelijcke dinghen zijn / (den Heere zijn alle dingen mogelijk) maer dat hy hem pijn te verstercken in 't ghelooft) ende hem te verootmoedighen / siende dat den Heere moghelijck een oudt wijsken wijsse maect in desen wetentheyt/ dan hem/ al is hy schoon seer gheleert: ende met dese ootmoedighede sal hy hun selven ende de sielen meer deught doen / dan oft hy hem uyt gabe voor eenen contemplerder/ sulcks niet wesen. Want ick segghe noch eens/ 'ten zy dat hy experientie hebbe / 'ten zy dat hy seer ootmoedigh zy in het verstaen dat hy 'ten niet en verstaet / ende dat het daerom nochtans niet ommogh e-

onmogelijck en zo; dat hy seer luttel zal winnen/ ende noch min te winnen geben den genen dien hy onderhouden heeft. Dat hy niet en vzeese oft de Heere/ is het dat hy ootmoedigh is/ sal niet toelaten/ dat hy oft den anderē zoude comen te doelen.

Desen Pater dan daer ick van spzeke/ hebbende de deught van ootmoedigheyt in veel dinghen banden Heere ontfangen / heeft gestudeert in dese materie soo veel als hem mogelijck is geweest; want hy is wel geleert: ende dat hy niet en heeft door experientie / dat leert hy van den ghene die die heeft / ende alsoo helpt hem den Heere/ hem groot geloove verleenende: ende oversulckx heeft hy sy-selven groote deught gedaen/ ende sommige zielen / waer af de mijne een is. Want gemerckt dat den Heere wel wiste wat swaerigheden my aenstaende waeren / soo schijnt het dat sijne Majesteit voorszien heeft / mits hy tot hem nemen wilde sommighe van de gene die my gouberneerden / dat noch eenighe zonden overblijven / die my in veel swaerigheden bygestaen / ende groote deught ghedaen hebben. Den Heere heeft hem bijcans teemael verandert / in boegen dat hy by manier van spzeken sy selven nauwelijckx en kent / ende hy heeft hem lichaemelijcke sterckhepdt verleent om penitentie te doen/ die hy te bozen niet en hadde / maer was sieckelijck; ende hy is cloeck geworden tot alle 't ghene dat goet is / ende voorts andere dingen: waer aen men wel can mercken / dat het eenen sonderlingen roep des Heeren getoest is: gebenedijt zo hy inder eeuwigheyt.

Ick geloove / dat hem alle de welhaert comt bande gaben die den Heere hem verleent heeft int gebiedt / de welke niet sechtelijck aengewoopen en zijn / mits nu in sommighe dingen den

Heere dat heeft doen blijckē: want hy bzykt daer door / als de ghene die nu kennisse gecregen heeft van de verdiensten die men vint met perscutien te liden. Ick betrouwe op de goedtcheit Gods / dat door hem groot profijt sal geschieden aen sommige van sijn Orden / ende aen de Orden selve. Men begint dat alreede te mercken. Ick hebbe groote visioenen gehad / ende den Heere heeft my sommige dingen van hem geseyt / ende van den Rector der Societeyt IESU, daer ick af gespraken hebbe / die wel te verwonderen sijn / mede oock van twee andere Religieusen vā Sinte Dominicus Orden / ende specialijck van eenen dien de Heere nu oock te kennen ghegeven heeft in sijnen voort-ganck sommige dingen die ick te woen van hem verstaen hadde / maer aengāde den ghene daer ick nu af spzake / sijn de selve menighvuldigh gewoest.

Een dinc wil ick nu hier seggen. Ick was eens met hem in seker sprek-piaetse / ende de liefde / die mijn ziele ende geest verstondt dat in sijne ziele brande / was soo groot / dat ick bijnae bukten my selven ginck: want ick aenmerckte de grootdadigheden Gods / siende in hoe corten tijdt hy een ziele tot so hongen staet verheven hadde. Hy maecte my seer beschaemt: want ick sagh / dat hy met seer groot ootmoedigheyt luysterde nae sommighe dingen die ick hem van het gebedt was seggende: maer want die in my soo groot niet en was / om met sulcke personen te tracteren / soo moeste 't wel sijn dat den Heere sulcks gedooghde: om de groote begeerte die ick hadde / van hem seer verboordert te sien. By hem geweest te sijn was my sulcken profijt / dat my dunckt / dat hy in mijn ziele een nieuw vier ontstact van te begeeren den Heers op een nieuw te
 be

beginnen te dienen.

O mijnen JESVS wat doet doch een siele die in u liefde onsteken is! hoe groot behoore wy die te achten / ende den Heere voor de selve; te bidden / op dat hy haer in dit leven behouden wilde. Soo wie dese selfde liefde heeft / die soude sulcke zielen altijd behooren aen te hangen / in dien 't hem mogelijk waere.

Het is een groot geluck voor eenen siecken / te binden eenen andere die de selve siecke heeft / 't is hem eenen grooten troost te sien dat hy niet alleen en is: sy helpen malcanderen om brome-lijck te lijden / ende oock om te verdiene: wonder-lijck wel helpen malcanderen sulcke persoonen die geresolueert zijn dupsentmael het leven voor Godt te hasderen / ende soecken occasie om het selve te verliesen. Sy zijn als soldaten die ozloge soecken om te mogen buet hebben / ende alsoo rijck te worden / wel wetende / dat zy daer anders niet toe comen en connen. Dit is haer officie / te arbeiden. Och wat een groote saecke is het / waer door de Heere licht verleent om te verstaen hoe veel dat wy winnen / als wy yet lijden om sijnen 't wil? Men verstaet dit niet wel / tot datmen 't al verlaet: want soo wie hem ergens aenhoudt / die geeft te kennen dat hy 't eenighsins in weerden houdt / ende is 't dat hy 't eenighsins in weerden houdt / soo is het nootsaeckelijck dat hem swaer valle het selve te verlaeten; ende 't is met hem al onvolmaect ende verlozen. Hier comt seer wel te pas [het gemeyn seght woordt] dat hy verlozen is die den verlozen volght. Ende wat meerder bederchenis / wat meerder verblintheyt / meerder jammer isser / dan groot achten het ghene dat niet met allen en is.

Ich come nu wederom tot mijn propost. Alsoo

Ich een obergroote blijdschap was geboelende /
 siende dese ziele (want my dunct dat den Heere
 begeerde dat ick merckelijck sien soude de groote
 schatten die hy in de selve ghestelt hadde) ende
 aenmerckende de weldaet die hy my gedaen had-
 de / dat sy sulcks dooz mijn toedoen wesen soude /
 my selven der selver ontwoerdigh achtende ; soo
 hiel ick in veel hoog r estime de gratien ende ge-
 naden die den Heere hem bewesen hadde / ende
 ick maecte daer meer wercks af / dan oft sy aen
 my selve waeren verleent geweest : ende ick
 danckte den Heere grootelijcks / siende dat zijne
 Majesteit begonst te voibringhen mijn begheer-
 te / ende dat hy verhoort hadde mijn ghebedt /
 welck was / dat hy alsulcke persoonen soude wil-
 len verwecken. Wefende dan mijn ziele nu albus
 gestelt / dat sy in haer niet meer en coste ver-
 braghen soo groote blijdschap / soo ginck sy bu-
 ten haer / ende verloos haer selven om meer te
 winnen ; sy verloos alle consideratien / ende hiel
 op van te aenhooren de Goddelijcke taal waer in
 den Hepligen Geest schein te spreken. **M**ij
 quaem over een groot opgetogentheit / die my
 binnae alle geboelen benam / al en duerde het
 niet lanck. Ich sagh onsen Salighmaecker met
 seer groote Majesteit ende glozie / toonende groo-
 te blijdschap van 't gheue dat daer geschiede.
 Ende albus seyde hy my / ende begheerde dat ick
 claerlijck soude sien / dat hy in alsulcke 't samen-
 sprekingshe altydts tegenwoordigh is / ende hoe
 aengenaem dat hem is / datmen genoechte name
 in alsoo van hem te spreken.

Op een ander tijde als ick verre van h / er was /
 sagh ick dat de Engelen hem met groot e glozie
 opwaerts hieven / waer upt ick verstonc / dat
 syn ziele grootelijcks voortginck. Ende het was
 alsoo

alsoo: want wesen de hem doen een valsche ghetuggenisse op gelept / welck grootelijck tegensijn eere was / ende dat dooz eenen persoon dien hy eertijds groote deught gedaen hadde / want hy hadde hem aen sijn eere ende aen sijn siele verbeteret / verzoegh dat nochtans met groote blijdschap / hebbende daer by noch andere goede werken gedaen ter eeren Godts / ende andere persecutien geleden. **M**p en dunckt niet oorzbaer te zijn / dat ick voorts andere dingen verhaele; niet te min soude uwe Cerw. sulcks geraden binden / ghemerckt dat ghy dit wel weet / men zoude die ter eere Godts hier noch naemaels moghen bijvoeghen. Alle de boozegginghen die ick tot noch toe verhaelt hebbe aengaende dit Clooster / ende die ick noch verhaelen sal / als oock mede van andere dingen / zynaltemael volbracht geweest: waer van mp de sommige dyp jaeren / de sommige meer / de sommighe min / eer datmen die geweten heeft / vanden Heere sijn boozepde gheweest; ende ick seyde die altijt aen mijnen Biecht-vader ende aen de weduwe mijn vriendinne / daer ick mede spreken mocht / alsoo ick geseyt hebbe: ende ick wiste wel dat sy 't aen andere personen voorts seyde / ende die weten wel dat ick niet en liege: noch den Heere en wille doch niet toelaeten / dat ick opt van eenigh dinc / te meer van soo gewichtig saecken / anders magh spreken dan met alle waerheyt.

Wesende een van mijne swaghers subitelijck overleden / welck my seer bedroefde / midts dat hy hem niet en hadde connen biechten / so werde mp in 't gebedt gesept dat mijn suster oock alsoo soude sterben / ende dat ick soude derwaerts gaen / ende besorghen dat sy haer daer toe zoude disponeren. **I**ck seyde dit aen mijnen Biecht-vader /

maer want hy my niet en liet gaen / soo wert my
 het selve noch tot meer reysen gesept : het welck
 hy siende / septe my dat ick zoude gaen: want dat
 het niet en coste schaden. Sy woonde op een
 doorp: ende daer gecomen zijnde sonder haer te
 seggen waerom ick gecomen was / soo onder-
 wees ick haer in alle dingen soo ick best cost: ick
 raede haer dat sy dickwils te biechten zoude gaen
 ende groote sorge dragen voor haer siele: sy was
 seer goet / ende dede dit alsoo. Hier oft vijf jaren
 daer naer dat sy dese ghewoonte aengenomen
 hadde (van dickwils te biechten) en haer conscien-
 tie wel waer nam / soo stierf sy subitelyck sonder
 dat permant by haer was / ende sonder te con-
 zien biechten. Haer geluck was / dat het maer
 acht dagen oft luttel meer geleden was dat sy
 gebiecht hadde / want sy dat alsoo gewoon was
 te doen: ick werde seer verblijt / als ick verstont
 dat sy gestorven was: sy bleef seer luttel tijds
 in't Dagevier.

Op en dunckt niet dat acht dagen gepasseert
 waren / dat den Heere / soo ick ter Communie
 geweest hadde / hem my veropenbaerde / ende
 begeerde dat ick zoude sien / hoe hy haer naer den
 Hemel was voerende. In alle dese middele jae-
 ren / van dat my dat gesept was tot dat sy stierf /
 en quic noyt upt mijn memorie 't gene dat ick
 verstaen hadde / noch desgelickis oock mijn ge-
 sellinne / de welcke gehoort hebbende dat sy over-
 leden was / tot my quam seer verwondert zyn-
 de van dat alsoo volbrocht te sien. Ghebenedijt
 sy hy inder eeuwigheyt / die soo groote sorgen
 draeght voor de zielen / op dat sy niet en souden
 verlozen gaen / Amen.

HET XXXV. CAPITTEL.

Sy vervolgt het selve discours vande fondatie des voorseyden Cloosters van onsen glorioosen Vader den H. Ioseph. Sy verclaert, in wat manieren de Heere ordonneerde datmen de heylige armoede daer in zoude onderhouden, ende om vvat teden sy vande voorseyde Iouffrouvve scheidde, mitsgaders andere dingen die haer overquamen.

T Erwijlen dat ick by de hoozsende Iouffrouwe was / daer ick meer dan een half jaers was / soo ordonneerde de Heere / dat van my hoozde seggen een devote vrouwe van onser Orden / die welcke meer dan sebentigh mijlen verre van dese Stadt woonde / ende herwaerts overquam / sommige mijlen omgaende om my te spreken. Den Heere hadde haer ingegeven om een ander Clooster te maecten van onser Orden in't selfste jaer ende inde selfste maent dat hy my daer toe verweckt hadde : ende hebbende dese begeerte van Godt ontfangen / soo vercocht sy al dat sy hadde / ende ginck barboets nae Kroomen / om daer bzieben toe te hebben. Sy is een vrouwe van groote penitentie / ende van veel gebedts : ende den Heere dede haer groote gratien / ende onse liebe Vrouwe veropenbaerde haer / ende beval haer dat sy't zoude doen. Sy ginck my soo te bidden in Godt te dienen / dat ick my schaemde in haer presentie te staen. Sy toonde my de bzieben die sy

van Roomen bracht; ende binnen veertien da-
 ghen tijds dat sy by my was/ ordonneerden wy
 in wat manieren wy die Cloosters souden sticht-
 ten. Ende eer dat ick haer sprack / en hadde ick
 noyt gheboeten/ onsen Reghel / eer dat hy ver-
 slap was / inhiel dat wy niet eegghensen mocht-
 ten hebben / ende mijn meyninghe en was niet
 dat te sonderen sonder rente / want mijn intentie
 was te maken dat wy gheen sorghevuldigheyt en
 souden hebben booz het ghene dat wy behoefden.
 Ende ick en aensagh de menighe van sorgghen
 niet die den eegghendom met hem brenghet. Maer
 dese salighe vrouwe / niet teghenstaende dat sy
 niet lesen en cost / verstondt seer wel / midts den
 Heere haer was leerende /:t ghene dat ick/ heb-
 bende de Constitutionen soo dickwils ghelesen/
 noch niet en wist. Ende het behaeghde my seer/
 doen sy my dat seyde / hoewel ick vreesde/ datmen
 my dit niet en soude toelaeten/ maer segghen dat
 ick sotternije bedreef / ende dat ick niet en behoort-
 de te doen dat andere om mijnen 't wil souden
 moeten lijden; welck/ al was ick alleen/ my noch
 luttel noch veel was achterhoud ende; eer was
 my een groote vzeught / te peysen van te onder-
 houden de raeden onses Heeren Jesu Christi:
 want sijne Majestejt hadde my van te vozen
 groote begeerte van armoede inghestort; in voe-
 ghen dat ick/ aengaende mijnen persoon / niet en
 twijffelde oft dat was het beste: want ick hadde
 van oberlangh wel ghewilt / in dien het hadde
 nae mijnen staet moghen gheschieden / te gaen
 bidden om Godts wil / ende noch huy noch yet
 anders te hebben: maer ick vreesde dat de ande-
 re / by aldien den Heere haer dese begeerte niet
 en gabe / niet wel en souden te vreden toesen/ ende
 wack dat een dozfarcke soude wese van verstopin-
 ghe

ghe; want ick sagh dat sommighe arme Cloo-
sters niet wel si-geestigh en waeren / ende ick
en aemterchte niet / dat de armoede gheen oorz-
saecke en was van de verstopinge / maer dat te
contrarie de verstopinge oorzsaecke was dat sy
arm waeren / want zy en maect niet rijcker / ende
Godt en verlaet noyt den ghene die hem dient.
Somma / mijn gheloobe was flauw / welck dese
dienaeresse Godts niet en dede. Mer dat ick ge-
woon was my in alles met verscheyden perso-
nen te beraden / soo vant ick niemant van dese
opinie / noch Biecht-vader / noch pemaent van de
gheleerde die ick te raede ginck : zy brachten my
soo veel redenen by / dat ick niet en wiste wat doen
want wetende dat den Regel armoede in hiel /
ende siende dat het meerder perfectie was / soo en
cost ick my niet inbeelden dat wy renten souden
hebben. Ende al was het dat sy my altemers
berwonnen hadden met redenen / nochtans als
ick my tot het ghebedt begaf / ende onsen Sa-
lighmaecker arm ende naecht aen't Cruys aen-
sagh / soo en cost ick geen patientie genemmen
om rijck te zijn : ick badt hem met veel tranen /
dat hy't alsoo zoude willen ordonneren / dat ick
my mocht arm sien met hem. Ick vont soo vele
incobonienten in renten te hebben / ende sagh
dat het een soo groote oorzsaecke was van onge-
rustighent ende oock van verstopinge / dat ick
anders niet en dede dan disputeren met de geleer-
de. Ick schreef dat aen dien Religieus van Sinte
Dominicus Orden die ons bystont / end' hy zoude
my twee bladeren van tegen schrift gefondeert
zinde inde Theologie / op dat ick't niet en sonde
doen / ende oock seide hy my dat hy daer wel op
gestudeert hadde. Ick antwoorde hem / dat ick /
om niet in alle volin aeckheyt te volgen mijnen

roep/ ende de belofte die ick van aermoede ghe-
daen hadde/ ende de Vadden Christi/ my niet be-
helpen en wilde met de Theologie / ende dat hy
my in dit stuck met sijn ghekerthejdt gheen
vriendtschap ghedaen en hadde. Als ick pema-
den vondt die my behulpsaem was / dat dat ver-
seughde my seer. De Jouffrouwe daer ick by
was/ hielp my veel daer toe. Sommighe sejden
my wel in 't beginsel/ dat sy 't goet vonden; maer
naederhandt daer meer op ghelet hebbende / von-
den sy soo veel inconbenienten/ dat sy wederom
hun beste deden om my te becouten dat ick 't niet
doen en souden. Ick sejde hen/ ghemerckt dat sy
soo gheringhe hun advijs veranderden/ dat ick
my aen het eerste wilde houden.

In desen selven tijdt (mits dese Jouffrouwe
den heylighen Broeder Peeter van Alcantara
niet ghesien en hadde/ beliefde 't den Heere / dat
hy tot haer huys quam / van my daer toe ver-
soecht wesende : ende want hy / als die een groot
lief-hebber vande aermoede was / ende de selve soo
menige jaeren/ onderhouden hadde / wel wiste
den rijckdom die in haer gelegen was / soo hielp
hy my seer / ende beval my dat ick 't geensins en
zoude laten voort te drijven. Met dit advijs
ende sabelur / als van een die dat alderbest cost
weten dooz de groote experientie die hy daer af
hadde / nam ick vooz my voort aen niemant
anders te versoeken.

Alsoo ick op sekeren dagh het selve onsen lie-
ben Heere in mijn ghebedt was recommande-
rende / soo sejde hy my / dat ick 't geensins en
zoude laten arm te maecken/want dat sulcks den
wille was van sijnen Hemelschen Vader/ ende
den sijnen / ende dat hy my zoude helpen. Dit ge-
schiede soo crachtelijck in een opgetogenthejt /
dat

dat ick gheensins en cost twijffelen oft het was van Godt. Op een ander tijdt seide hy my/ dat schande gelegen was in de rente/ ende meet andere dingen/ tot lof van de aermoede/ my versekerende/ dat den ghene die hem dient/ den nootdrufc noyt ontbreken en sal: emmers booz my en breefde ick sulcken gebreck noyt/ gelijk ick gheseyt hebbe. De Heere veranderde oock den sin banden Presentatus/ ick wil seggen van den Religieus van Sinte Dominicus Orden/ dien ick gesept hebbe dat my geschreven hadde/ dat ick't niet en zoude sonder rente stichten. Ick was wel blijde dit verstaen hebbende/ ende met het goedt duncken van sulcke persoonen: my en docht anders niet dan dat ick alle den rijckdom des wereltds besat/ als ick voor my nam om van almossen te leven.

In desen tijdt herriep den Provinciael sijn gebodtende ghehoorzaemheyt/ die hy my opghelept hadde van daer te zijn/ ende gaf my consent/ dat/ in dien ick begheerde van daer te gaen oft noch voor eenigen tijt blijven. ick het selve mocht doen: ende ondertusschen moeste in mijn Clooster verkiefsinghe gheschieden van een nieuwe Priozerinne/ ende sy adviseerden my. dat vele waeren die my begheerden den last der Overhept op te leggen. Waerop alleenlijck te pepsen my sulcken tozment was/ dat ick my wel reulbeerde alderhande martelie lichtelijck ter liefde Godts te lijden/ maer daer toe en cost ick my gheensins begeben. Want laetende staen den grooten aerbeydt/ om de menighe der Religieusen die daer waeren/ ende noch ander redenen/ om de welcke ick noyt sin noch affectie en hadde tot eenigh officie/ jaec hadde die altdits grefuseert; soo docht het my een groot perijckel boozde consaentie te

zijn / ende alsoo danckte ick Godt dat ick daer niet tegenwoordigh en was. Ick schreef aen mijn bintinnen / dat sy my hunne bopsen imet en zouden geben.

Alsoo ick dan seer blijde was / om dat ick my bukten dat gerucht vondt / soo seide my den Heere / dat ick geensins en zoude laten daer te gaen : dat / overmits ick het crups begeerde te dragen / my een goet crups bereyt was : dat ick het niet en zoude verwerpen : dat ick met een couragie gaen zoude / want dat hy my helpen wilde ; ende dat ick terstont gaen zoude. Ick quelde my seer / ende en dede niet dan weenen ; want ick peysde dat dit crups was Oberste te wesen ; ende / gelijk ick segge / ick en cost my geensins laeten oorzstaen / dat dat oorzbaerlijck zoude wesen booz mijn ziele / ende en cost my daer geensins toe voegen. Ick vertroock dit aen mijnen Biercht-bader / de welke my bebal / dat ick terstont zoude maecken te gaen : dat claer was / dat het meerder perfectie was : doch dat (mits het seer heet weder was) het genoegh was / dat ick my daer zoude laten binden teghen dat de berkiefinge zoude geschieden / ende dat ick my noch sommighe dagen daer stil zoude houden / op dat my de repse niet letten en zoude. Maer alsoo den Heere dat anders geordonneert hadde / soo moest het gedaen zijn : want de ongerustigheyt die ick in my geboelde / was soo groot / dat ick het gebedt niet houden en cost / ende my docht dat ick failgeerde in't gene dat den Heere my bevolen hadde / ende dat gemerckt dat ick daer goede dagen hadde / ende wel getracteert was / ick my niet en wilde stellen in perijckel van pet te liden / ende dat ick onsen lieben Heere maer met woorden en praepde : waerom ick doch / connende elders wesen

wesen in meerder volmaecktheyt/ het selve soude laten? Moeste ick sterben dat ick sterbe. Hier by gevoelde ick noch een groote perssinghe der ziele/ ende dat my den Heere ontrock alle soetighepde die ick in't gebede piagh te gevoelen. Somma ick was soo gestelt / ende mijn tozment was soo groot / dat ick de Jouffrouwe badt/ dat haer be- lieven wilde my te laten gaen: want mijnen Biecht-bader / siende my alsoo gestelt / hadde my gesept dat ick zoude gaen / want Godt roerde syn hert soo wel als het mijn. Sy was seer daer in gedaen dat ick haer wilde verlaeren / dat het een nieuw tozment was / want het hadde haer in alle manieren grooten arhepdt ende vrel smeekens gecost by den Pzobinciael / dat ick daer was gecomen.

Ick nam booz een seer groot weldaet dat syt consenteerde / gemerckt dat het haer soo aengas maer mits dien sy seer Godt-breesende was/ ende dat ick haer seyde dat hem daer in grooten dienst gedaen cost worden / met veel andere dingen / ende dat ick haer hope gaf/ dat ick haer noch mogelijk wederom zoude comen besoecken / soo liet sy dat ten laetsten niet sonder groote swarighept toe. Ick en hadde nu geen swarighepdt maer in het vertrecken: want siende / dat het een saecke was van meerder volmaeckthept / ende streckende tot den dienst Godts / soo was het dat ick booz den lust die ick hadde om hem te contenteren / verwan de difficultept vande Jouffrouwe te verlaten / die ick soo groote swarighept sagh maecken / ende meer andere persoonen aen de welke ick seer verbonden was / specialijck aen mijnen Biecht-bader die upt de Societept Iesu was / ende bont my seer wel met hem: maer hoe vter ick sagh dat ick om des Heere wille mijn
 vter

vermaeck was verliesende / hoe my dat verlies meerder contentement was gebende. Ick en cost niet verstaen hoe dat dit in sijn werck ginck / want ick sagh merckelijck dese twee contrarie / te weten dat ick blijdschap / solacs ende vzeught geboelde in 't ghene dat tegen mijn hert was want ick bondt my daer getroost ende gerust / ende hadde goede gelegentheyt om veel uren langh te bidden. Dan daer gaende / sagh ick wel dat ick my selven ginck in een vier werpen / want den Heere hadde my nu gesept / dat ick ginck om een groot cruys te passeren (hoe wel ick noyt gemeynt en hadde dat het soo groot soude gheweest hebben / als ick daer nae gewaer wierde) ende dies niet tegenstaende quam ick met groote blijdschap / ende mijn herte vzeck my dat ick noch inden strijdt niet en was / door dien den Heere begeerde dat ick dien hebben soude : alsoo verleende my sijne Majesteit sterckheyt / ende vercloecte mijne cranckheyt.

Ick / gelijk ick segge / en cost niet verstaen hoe dat dit wesen conde ; ende persde op dese ghelijckenisse : waer 't saecken dat ick eenigh jutweel oft pet anders hadde dat my grootelijck was vermaeckende / ende dat my gesept werde dat een ander persoon daer op verliest was / dien ick meer beminne dan my selven / ende wien te behaeghen ick meer soecke dan mijn eyghen ghenoecht e / het soude my meerder blijdschap wesen dat te derbe / dan te bozen was het selve te besitten / om dien persoon contentement te gheben : ende want dese vzeught van contentement aen een ander te gheben / mijn eygen contentement te boben gaet / soo is het / dat my niet swaer en valt te derben het jutweel oft pet anders dat ick liefs hebbe / oft te verliesen het contentement dat ick daer

daer bytscheppe: inder voegen dat / al hadde ick wel willen swaerigheyt maecken / siende dat ick verliet die personen die soo bedroeft waeren om dat sy van my moesten schepden / my dat doer nochtans niet mogelijk en was / niet teghenslaende dat ick van soo danckbaere conditie ben / dat my het selve op anderen tijdt seer ghequelt soude hebben; ende nu / al hadde ick gewilt / en conde ick gheen ongnoechte maecken. Dat ick niet eenen dagh langer en vertoefde / impoorteerde wel soo veel voor de affaren van dit ghebenedijt Clooster / dat ick niet en weet in wat manieren men die selve hadde connen ten eynde bzinghen / in dien ick daer noch langher ghebleven hadde.

○ grootdadigheyt Godts! Ick ben menighwerf verwondert / als ick dit overpense / ende aenmercke hoe sonderlinghe dat zijne Majesteit my doen wilde helpen / op dat ten lesten soude vol eyndt worden dit elken hoeckskken Godts / ghelelyck ick geloobe dat het is / ende een woonstede daer zijne Majesteit zijn behagen in heeft / alsoo hy my eens in mijn Sebedt wesende gesent heeft / dat dit huys hem een paradijs van plaisantie was. Ende alsoo schijnt dat zijne Majesteit uptgerosen heeft de zielen die hy hier ghebrocht heeft / onder welker gheselschap ick leve met groote beschaemtheit: want ick en zoude alsulcke niet hebben weten te wenschen tot een alsulcke strengigheyt / ende tot een soo groote aermoede ende gedeurigh ghebedt als hier onderhouden wordt / welck zy allegader met sulcke bzeught ende liefde verdraghen / dat elcke van henlieden haer ontweerdigh kent om verdien te hebben tot sulcken plaetse te comen / in 't bysonder som mige die de Meere geroepen heeft van groote ydelheyt / ende

ende woelustigheyt des weerts / daer sy hebben moghen in weiden leven nae de wereldijcke wetten : ende den Heere heeft haer die weerde vier soo verdobbelt / dat sy claerlijck verstaen / dat den Heere haer hondert gegeven heeft vooz een dat sy verlaten hebben / en houden noyt op van zijne Majestejt te dancken. Andere heeft hy verandert van goet in beter. Ende gheue die jonck zijn / verleent hy vromigheyt ende kennisse om niet anders te connen begeeren / ende om te verstaen / dat het een geruster leven is / oock vooz het tijtelijck / af gecheyden te zijn van alle dingen der werelt. Ende gene die ouder ende sieckachtigh zijn / geest hy sterckheyt / ende heeft haer die in sulcker voegen gegeven / dat sy connen berdragen de strengigheyt ende penitentie ghelijck d'andere.

O mijnen Heer / hoe wel blijkt aen u dat ghy machtigh zijt ! Men moet geen redenen soecken vooz het gene dat ghy begheert / want boven alle natuerlijcke reden marckt ghy de dingen soo mogelijk / dat ghy wel doet bujcken / dat om dat ghy't / o Heere / altemael zoudt licht maken / anders niet van noode en is / dan dat wy u wachtelijck lief hebben / ende alle dingen verlaten om uwen't wil. Het comt hier wel te passe te segghen / dat ghy moepelijckheyt in uwe wet zijn gebeynsende : want ick en sie geenem / o Heer / ende en weet niet hoe dat den wegh nauw is die tot u leyt. Ick sie dat het een herbane ende gheen smallen wegh en is ; eenen wegh / dat den ghenen die hem oprechtelijck daer op begeeft / te sekerder wandelt. Verre zijn van daer de scherpe clippen ende hooghe rotsen om te vallen / want men is daer verre van alle occasien. Ick heete eenen smallen pat / eenen quaden pat ende eenen enghen

vande H. Moeder TERESA. 419

engen borgh / dien / daer van d'een zijde een seer diepe vallepe is om in te vallen / ende band'ander zijde een scherpe steen rotse / daer men lichtelijck af valt / ende den hals bzeekt / alsoo saen als men hem een wepnigh vergeet. De gene die u / mijn goet / waerachtelijck lief heeft / die gaet sekerlijck dooz eenen bzeeden ende heerlijcken wegh : hy is verre van hooge ende onbegange berghen : hy en heeft niet wat soo haest gesuckelt / oft ghy / Heere / geeft hem een handt. Eenem val oft meer en zijn niet genoegh om verlozen te gaen als hy u lief heeft / ende niet de dingen der werelt ; hy gaet dooz de vallepe der ootmoedigheyt.

Yck en can niet verstaen / waerom dat sommighe bzeesen den wegh der volina kithedbt in te gaen. Den Heere / dooz wien dat s / wil ons dooz sijn berrnhertigheyt laten verstaen / wat een valsche sekerheyt is in soo claere perijckelen / als is te leven nae de gemeyn gewoonte der menschen ; ende dat de waerachtige sekerheyt gelegen is in te arbeypden om seer voozt te gaen inden wegh des Heeren. Laet ons op hem onse oogen slaen ende wy en zullen niet behoeven te bzeesen dat ons die Sonne der Rechtberedicheyt zal ondergaen / ende ons alsoo inden tijdt des nacht sal laeten verloren gaen / 't en zy dat wy haer eerst verlaeten. Sp en bzeesen niet te gaen onder de leeuwten / dier elck een / soo het schijnt / ons soecht te bverschuren ; welck zijn de eere / wellust / ende andere diergelijcke genoeghten die de werelt sulcks noemt : ende hier schijnt / dat den vriant ons bzeese doet heliben van spinne webben. Dupsent werf verwondere ick my / ende thien dupsent werf zoude ick my willen verfaeden van weenen / ende niet lugdet stemmen tot een pegelijck roepen

pen / om te verclaren mijn groote verblintheyt
ende boosheyt; oft het eenighsins mocht helpen
dat sy hunne oogen zouden open doen. Die wilse
hun doch openen door sijn goetheyt / die de macht
heeft / ende niet toelaeten dat de mijne wederom
berdupstert worden / Amen.

HET XXXVI. CAPITTEL.

Sy gaet voort inde selve materie, en seght hoe
dat eyndelijck volmaectt ende gefondeert
vviert het Clooster vanden glorioosen Sint
Ioseph, ende wat groote op-spraeken ende
persecutiën daer over-quamen nae dat de
Religieusen nu gecleet waeren, midtsgae-
ders de groote swarigheden ende tentatiën
die sy verdroeg, ende hoe de Heere haerin
alles victorie verleende tot sijnen lof ende
eere.

Nae dat ick nu vertroocken was van die
Stadt / soo passerde ick met groot contē-
tēment over den wegh / vastelijck booz my nemē-
de al dat den Heere zoude belieuen / met groote
gewilligheyt des herten te verdragen. Op
den selven avondt dat ick in dese plaetse quam /
soo quam oock ons de pesch ende de Bulle van
Roomen booz het Clooster / welck my wel ver-
wondert maecte / ende allen den gene die wi-
sten wat een haeste den Heere my hadde doet
hebben om wederom comen / als sy sagen hoe
seer het selve van noode geweest was / ende tot
wat

wat een goede gelegentheit ick gecomen was want ick vout daer den Bisschop / ende den H. Broeder Peeter van Alcantara / ende voorts eenen Edelman / die een groot dienaar Godts was / in wiens Huys desen hepligen Man logeerde / wesende eenen persoon die de dienaren Godts gewoon was vooz te staen / ende te herbergen. Sy beyde verwillighden den Bisschop dat hy het Clooster zoude toe-laten ; welck niet cleyn te achten en was / niet dat het arm was / maer om dat hy soo toe-gedaen was den persoonen die hy sagh soo geresolueert te wesen om den Heere te dienen / dat dien hepligen ouden Man terstont beweeght werdt om het selve te favoriseren ende te approberen / ende d' een ende d' ander te verwerken dat sy ons zouden helpen : hy was de gene die't aldede. En waer ick niet in dese bequaeme occasie hier gecomen / gelijk als ick nu gesepdt hebbe / ick en weet niet hoe ick't al zoude gemaect hebben : want desen hepligen Man was hier seer luttel tijts / jae ick meyne dat het geen acht dagen en waren / wesende daer-en-tusschen seer sieck / ende onlangh daer naer heeft hem den Heere gehaelt. Het schijnt dat sijne Majestept hem gespaert hadde / tot dat hy dese saecke zoude volbrocht hebben / want het hadde langh aengelooopen / ick en weet niet oft meer dan twee jaren dat het seer quaelijck daer mede ginck.

Het wert al seer secretelijck gedaen / want ten hadde anders noyt connen volbrocht worden / dooz dien de gemeynte daer soo tegen was / gelijk naederhandt gebleken heeft. De Heere voorszagh / dat een van mijn swagers sieck wert terwijlen dat sijn Huys-vrouwte upt der Stadt was / en hy quam tot soo grooten noot / dat my ooziof gegeven wierde om hem by te staen / ende

booz die oorzaecke en werdtmen't niet gewaer/
 hoewel sommige personen niet en lieten ernigh
 vermoeden te hebben / ende eben wel en geloof-
 den sy't niet. Het was wel om verwondert te zijn/
 dat hy niet langer sieck en was dan van noode
 en was tot die saecke : ende alsoo saen den noodt
 berepshde dat ick ontflagen zoude zijn / ende dat
 hy het hups rupmen zoude / soo gaf hem de Heere
 gesontheyt / soo dat hy self verwondert was.
 Ick hadde moeyte genoegh om by den eenen
 ende by den anderen te besorgen / datmen't zou-
 de toelaeten; ende met den siecken/ende de werck-
 lieden/ op dat het haestelijck zoude soo verre opge-
 maect worden / dat het mocht het satsoen van
 een Clooster hebben / want daer was noch veel
 aen te doen/ende mijn gesellinne en was in Stadt
 niet; want ons docht dat het beter was dat sy ab-
 sent zoude wesen om de saecke meer verborgen
 te houden / ende ick sagh dat het al met der haest
 wilde gedaen zijn om veel redenen / waer van
 d'een was / om dat ick t'elcker uren breefde/dat-
 men my zoude wederom doen comen. Ick was
 soo vol swarigheden / dat ick begost te peysen / oft
 dit dat Crups zoude zijn ; hoewel het my docht te
 luttel te zijn booz het Crups dat den Heere my
 voorszeyt hadde dat ick dragen moeste.

Alle dingen dan wel geschickt wesende / soo
 believde't den Heere / dat op Sinte Bartholo-
 meus dagh sommige het Habijt aenbeerden /
 ende het heyligh Sacrament wert met alle au-
 thoziteyt ende macht op den outaer gestelt : ende
 aldus werdt voleynt ons Clooster van onsen
 aldergloriossten Vader Sinte Joseph / in't jaer
 dussent vijf-hondert en twee-en-estigh. Ick was
 daer tegenwoordigh om hen het Habijt aen te
 doen / ende mede twee andere Nonnen van ons
 eygen

eyghen Clooster / die doen by ghebal bupten
 waeren. Mits dien dat het Clooster ghemaecht
 weert ten huyse van mijnen swaegher / de welcke
 ghelijck ick gheseyt hebbe / 't selve ghecocht hadde /
 om de saecke beter te bedecken / soo was ick daer
 in dooz consent ende oorloof / ende ick en dede niet
 sonder raedt van de gheleerde / om in 't minste
 niet te doen teghen de ghehoorzaemheyt : ende
 want sy sagen dat het seer profytigh was booz
 de geheel Orden om veel redenen / soo seyden sy
 my dat ick 't doen mochte / niet teghenstaende dat
 ick 't secretelijck te werck stelde / ende my was mij-
 dende dat het mijn Overste niet en souden weten :
 want hadden sy my gheseydt dat de minste on-
 volmaecktheyt daerin ghelegen hadde geweest /
 soo dunckt my dat ick 't om dupsen Cloosters
 niet en soude hebben willen doen / hoe veel te min
 booz een? Dit is seker : want al was het dat ick
 dit begeerde om my van alles te meer af te trec-
 ken / ende mijn professie ende roep met meerder
 volmaecktheyt te onderhouden / ende vaster be-
 slotenheyt te onderhouden / soo begeerde ick 't
 selve nochtans in sulcker voeghen dat by soo
 verre ick verstaen hadde dat ick Godt een be-
 haeghlijcker werck hadde moghen doen laetende
 het selve teenemael staen / ick 't selve soude ghe-
 daen hebben / ghelijck ick op andere tijdt ghe-
 daen hadde / seer ghewillghlijck ende gheruste-
 lijck. Maer het was booz my dat my docht dat
 ick een glozie was / als ick sagh het heyligh
 Sacrament stellen / dat daer vier arme wee-
 se dochters gheholpen werden want sy werden
 ontfangen sonder pet in te bzinghen / ende het
 waeren groote dienaeressen Godts : want dit was
 principaenck van noode in 't beginsel / dat sulcke
 personen souden daer in gaen / die dooz haer goet

exempel souden wesen als een fundament / in het
 welcke mocht uytgewerct worden het eynde van
 groote volmaecktheyt ende beel ghebedts / welck
 onse intentie ende voornemen was; ende op dat
 moch volbrocht worden een alsulck werck /
 welck ick verstaen hadde dat was tot diens van
 den Heere / En tot eere van de *Orde* van sijne glo-
 rieuse Moeder; want dit was al mijn becom-
 mernis; ende van ghelijcken was my een groo-
 ten troost ende vermaeck / te hebben gedaen 't ghe-
 ne dat de Heere my soo seer bevolen hadde / ende
 dat in dese Stadt nu een kerck meer was / van
 mijnen Vader den gloriose *Sinte Joseph* /
 die ghelijcke noch gheene daer gewoest en was;
 niet dat my docht dat ick daer in yet ghedaen
 hadde / want dat en heeft my noyt ghedocht /
 noch en dunckt my nu oock niet / want ick be-
 kenne altydts dat het den Heere dede / ende 't ghe-
 ne dat van mijnen tweeghen was / was met soo
 beel onvolmaeckheden / dat ick eer verdiende
 berispt te zyn / nae dat ick sie / dan bedanckt te
 zyn; niet te min ick geboelde groote vzeught /
 siende dat sijne *Majesteit* my genomen hadde
 tot een instrument / niet tegenstaende dat ick
 soo miserabel was / tot een soo groot werck jae
 ick maecte soo groote vzeught / dat ick vijnnae
 buyten my selven was / met een seer diep gebedt.

Als het nu al gedaen was / soo mocht het
 zyn ontrent dry oft vier uren daer nae / dat den
 vijandt my met eenen geestelijcken strijdt was
 bevechtende / alsoo ick nu seggen sal. My dede
 my pepsen oft oock wel ghedaen was 't ghene
 dat ick ghedaen hadde / ende oft het niet en was
 teghen de ghehoorzaemheyt / dat ick dit besorght
 hadde sonder dat het den *Provinciael* my bevo-
 len hadde: want my wel docht dat ick eenigh-
 sins

sins qualijck te vreden soude zijn / midts dien dat ick 't onder de gehoorzaamheyt van den Bisschop gestelt hadde / sonder hem te voren dat te kennen ghegeven te hebben: hoe wel ghemerckt dat hy 't niet en hadde willen toelaeten / en dat ick my van sijn gehoorzaamheyt niet en ontrock / soo docht my oock ter contrarie dat hy daer niet nae vragen en zoude. Item / oft de ghene die hier waren / soudent te vreden zijn te woonen in een soo enge ende nauwe plaetse / ende oft haer den noodt - druft mogelijk niet en zoude ghebeken: voort / oft het niet een satternijs van my was / ende waer toe ick my daer mede ghemoeuyt hadde / gemerckt dat ick mijn eyghen Clooster hadde. Al dat de Heere my bevolent hadde / allen den raet die my daer op gegeven was / allen de gebeden die bijnae meer dan twee jaeren lanck sonder ophouden geduert hadden / die waeren al uyt mijn memorie / eben oft sy noyt geweest en waren; alleen was ick mijn eyghere raemsel indachtigh; jae alle de deughden / ende het geloobe self waren doen in my alsoo ongeschorst / dat ick geen cracht en hadde om daer van eenige te wercke te stellen / oft om my te beschermen teghen sulcke slagen. Daer en hoven vrecht my den vijandt te voren / waerom ick my wilde beslupen in een soo nauw hupsken / ende dat met soo veel siecken als ick hadde; hoe het mogelijk zoude zijn / dat ick soo groote penitentie zoude connen verdragen / ende verlaten een soo groot ende plaifant hups / daer ick altydts soo onberdzietelijck ende met lust geleeft hadde / ende met soo veel vzendinnen / daer die van dit hups mogelijk nae mijnen sm niet en zouden zijn; ende dat ick al te grooten last op my ghenomen hadde / dat ick by avonture wan-

hopigh wesen zoude / ende dat mogelijk den vijandt my hier toe gezocht hadde / om my te berooven van mijnen peys ende ruste / op dat ick alsoo niet en zoude connen bidden / wesende ongerust / ende dat ick mijn ziele zoude verliezen. Veel alsulcke dingen t'samen brocht hy my te bozen / soo dat my niet mogelijk en was op yet anders te peysen / ende dat met sulcken bedruyctheyt ende donckerheyt oft duysternisse der ziele / dat ick't niet en zoude connen uytsprecken. Ick my soo gestelt siende / ginck om het Heyligh Sacrament te besoecken / hoewel ick niet en cost bidden: my dunckt dat ick in sulcke benauwtheyt gestelt was / als is de gene die op sijn sterben licht. Ick en zoude daer oock niemant hebben derren af spreken / om dat ick noch geenen gestadigen Biecht-vader en hadde.

Ⓞ Heere Godt / wat een miserabel leven is dit? Hier en is gheen gedurige vzeught te vinden / noch eenigh dinck sonder wanckselbaerheyt. Ten was hy nae niet met allen geleden / dat my docht / dat ick mijn blijdschap niet en zoude hebben willen mangelen met eenige blijdschap des werelts / ende nu wiert ick wel soo seer gequelt om de selve reden / dat ick geenen raedt en wiste met my selven. Och oft wy aendachtighlijck aensagen de dingen van dit leven / een pegelijck zoude hy experiente bebinden / hoe luttel dat te achten is alle vzeught oft verdriet dat wy hier mogen lijden. My dunckt boozwaer / dat het was een bande groutwelickste aenstooten die ick mijn leef-daeghen ghehadt hebbe: ende het schijnt / dat den gheest boozsagh het groot lijden dat noch aenstaende was / hoe wel het soo swaer niet geworden en is als dit / in dien het langer geduert hadde. Maer de
Heere

Heere en liet sijn arme dienaersse niet lijden/want
 nopt en heeft hy gelaeten my by te staen in de
 tribulatiën / ende alsoo dede hy nu oock/gebende
 my een wepnigh licht om te sien dat het den
 dubbel was / ende om de waerheyt aen te schou-
 wen / ende hoe dat hy anders niet en socht dan
 my verbaert te maecten met logenen. Ende
 alsoo begost ick indachtigh te worden der vaster
 propoosten die ick op anderen tijdt gemaect-
 hadde van den Heere te dienen/ ende der begeert
 ten die ick gehadt hadde van te lijden om sijnen
 't wil ; ende ick pepsde by my selven/ waer't dat
 ick die wilde volbringen / dat ick niet en behoef-
 de vrede te soecken ; ende quamen my swarig-
 heden ober / dat het verdienen daer in zoude ge-
 legen zijn : ende waer't dat ick het selve ver-
 droegh om Godt te dienen / dat my dat zoude
 gerekent worden tot een Dagebier : wat ick
 veel vreesen wilde / want gemerckt dat ick pijn-
 nelijckheden socht / dat dese groot genoegh wa-
 ren / want in de meeste bestrijdinge de winninge
 gelegen was / waerom dat my soude cour-
 ragie gebreken / om te dienen den gene dien ick
 soo veel schuldigh was? Met dese ende diergelijcke
 consideratiën / my selven grootelijck praemen-
 de / beloofde ick voor het alderheylighste Sacra-
 ment mijn beste te doen om oozlof te vercrjgen
 om in dat Clooster te comen wonen / ende be-
 sluytinge te beloben / soo wanneer ick dat met
 goede conscientie zoude mogen doen. Dit ge-
 daen zijnde / vlode den dubbel op eenen oogen-
 blick tijdt van my / ende liet my gerust ende
 met vreden / ende ick bleef het oock / ende hebbe't
 sedert altyts geweest : ende al datmen in dit
 huys onderhoudt van insluytinge / van peni-
 tentie / ende al de rest / valt my altemael seer soet/

ende niet dan te weynigh: ende de brenghet die ick geboele is soo uptnemende groot / dat ick altemet by my selven overpepse / wat ick op der aerden soude mogen verkiefen / dat soude connen soeter wesen. Ick en weet niet / oft dit eensdeels een oorzaecke is dat ick nu beter te pas ben dan ick opt geweest hebbe / oft dat den Heere my begeert (midts het van noode ende reden is dat ick doe 't geen dat alle d'andere doen) dese gratien te verleenen dat ick 't selve can doen / hoe wel het my pijnelijck valt : niet te min alle de ghene die van mijn sieckten weten / zijn seer verwondert dat ick 't can gedoen : gebenedijt zy hy die 't altemael geeft / ende door wiens macht men het al vermagh.

Ick was seer vermopt van dien strijt / ende ick loegh niet den dubbel / want ick claerlijck sagh dat hy het was. Ick geloobe dat den Heere dit toeliet : want ick binnen achtentwintigh jaeren / ende meer / dat ick Nonne geweest ben / noyt eenen oogenblijck lanck geproeft en hadde / hoe dat smaecte het verdziet van Nonne te wesen ; op dat ick verstaen zoude / hoe groote weldaet hy my hier in gedaen hadde / ende van wat een torment my verlost hadde ; ende oock op dat ick / eenige ander alsoo ghestelt siende / my niet verwonderen en soude / ende ick daer mede soude compassie hebbe / ende haer weten te troosten. Dit dan gepasseert zijnde / meynde ick nae den eten / een weynigh te rusten / want den gheheelen nacht en hadde ick bijnae niet met allen stille geweest / en eenige andere voozleden nachten en hadde ick noyt ontslagen geweest van arbejdt ende sorghe / ende geheele daghen langh was ick seer vermopt : soo men in mijn Clooster ende inde Stadt quam te weten 't ghene dat gheschiedt was /

was / soo rees daer groote onrust ende beroert op om redenen die ick verhaelt hebbe / de welcke eenigh coleur scheenen te hebben. Terstont dede my de Overste ontbieden / dat ick van stonden aen daer soude comen : ick / siende haer gebodt / liet mijn Nonnen die wel bedrukt waeren / ende ginck stracks henen. Ick sagh wel dat my veel swaerigheyt aenstaende was / maer aengesien het Clooster nu gemaect was / soo en vzaeghde ick daer niet veel nae. Ick begaf my tot het ghebodt / den Heere biddende dat hy my wilde bystaen; ende den heyligen Ioseph dat hy my tot sijn Clooster wilde bringhen / ende ick offerde hem 't ghene dat ick soude lijden. Ende seer wel te vreden wesende dat my de occasie gegheven wierde om hem dienst te doen ende yet vooz hem te lijden / soo ginck ick nae mijn Clooster / my laetende voozstaen dat zy my terstont in den kercker souden steken; maer dat hadde my / nae mijn duncken / seer aengenaem gheweest / om niemant aent spreken / ende om een weynigh in eensaemheyt te moghen rusten / welck my wel van noode was / want ick was wel moede van soo veel met het volck te verkeeren. Als ick daer gecomen was / ende my by de Overste verantwoorde hadde / soo wierdt sy wat te vreden gestelt : maer sy souden alle ghelijck nae den Provinciael / ende de saecke werdt uytgestelt om van hem gestelt te worden : ende als hy nu gecomen was / soo ginck ick ten oordeel / wel verblijdt zijnde dat ick yet mocht lijden om den wil des Heeren: want ick en bevondt niet dat ick tegen sijne Majestejt oft teghen de Orden yet misdaen hadden in dit stuck / ick dede eer alle mijn beste om de selve te vermeerderen / ende hadde vooz dien wel willen sterben / want alle mijn be-

gheerte was dat hy mocht onderhouden worden met alle volmaecktheyt. Ick werde indachtigh des oordeels van onsen Salighmaecker / ende sagh dat het mijn niet te gelijcken en was by dat. Ick sprack mijn schult / als oft ick groot ongelijck hadde / ende het scheen alsoo te zijn aen de gene die alle de oorsaecken oft redenen niet en wisten. Nae dat hy my grootelijcks berispe hadde / hoewel niet met soo groote straffigheyt als het misdaet verdiende / ende nae dat sommige aen den Provinciael sepden / en zoude ick niet begheert hebben my te ontschuldighen / want ick dat vastelijck voor my genomen hadde ; ende daerom hadt ick hem / dat hy't my wilde vergheben / ende daer voor castjden / ende dat hy doch op my niet en wilde gestoozt wesen.

In sommige dingen sagh ick wel dat sy my t'onrecht verwesen / want sy sepden my / dat ick't ghedaen hadde om gheacht te zijn ende vermaert te worden / ende andere dierghelijcke dinghen : maer in andere sagh ick claerlijck / dat sy waerhepdt sepden / als / dat ick quader was dan d'andere ; ende aengesien dat ick niet en hadde onderhouden de goede Religieuse onderhoudinge die in dat Clooster gehouden wert / hoe dat ick my dorst laeten voorstaen / dat ick die elders zoude onderhouden met meerder strengigheyt ; voorts dat ick het volck ontslichte / ende nieuwe dingen inbzocht. In alle dese dingen en quelde noch en stoorde ick my niet / hoe wel ick my sulcks geliet ! op dat het niet en zoude schijnen / dat ick luttel braeghde nae't ghene dat sy my sepden. Eynelijcken beval hy my dat ick my zoude verantwoorden in de presentie van de Nonnen :
ende

ende ick moest het alsoo doen. Ende want ick in my selven gherust was / ende den Heere my was heipende / soo hebbe ick my verantwoozdt in sulcker voegen / dat noch den Pzobinciael / noch de ghene die daer waeren / eenige oorzaecke hadden om my te verwijsen : ende daer nae sprack ick veel clarder met hem alleen / ende hy liet hem ghenoeghen / ende beloofde my / waer 't dat het voort ginck / ende de Stadt te vreden ghestelt werde / dat hy my zoude oorlof gheben om daer in te gaen ; want de ghehele Stadt was tene-mael in roeren / alsoo ick nu seggen sal.

Twee oft dzy dagen daer nae vergaderden sommighe bande Wet met den Schouteth / ende sommige van 't Capittel / ende senden 't samen-derhandt / datmen dat geen mis en behoorde toe te laten / want dat de gheineynte daer merckelijck dooz beschadicht werde / en datmen het Heyligh Sacrament van daer moest nemen / ende in gheender manieren consenteren datmen soude voortgaen. Sy deden vergaderen alle de Religiën / roepende upt elcker twee gheleerde mannen / om hun advijs te seggen. Sommighe swegen / sommige verwesen 't : doch sloten eyndelijck / datmen 't terstont zoude te niet doen.

Alleenlyck een seer gheleert man van S. Dominicus Ezden / al was 't dat hem misshaeghde / niet het Clooster / maer dat het soude soo arm wesen / seyde / dat het gheen saecke en was om alsoo te niet te doen / maer datmen 't wel behoorde te overlegghen / dat men daer tijdt genoegh toe hadden / ende dat het den Bisschop aenginck / oft andere diergelijcke rebenen / de welcke groot profijt deden ; want / nae dat de furie was / was het gheluck dat het niet terstont te werck gestelt en wierde. *Somma* / het moest alsoo zyn / want
den

Den Heere begeerde't / ende sy altemael en waren niet machtigh sijnen wil te beletten. Sy sepdens hun redenen / ende hadden eenen goeden peber / ende oversulcks soo deden sy my leyden (sonder dat sy Godt vergaerden) mitsgaders alle de persoonen die de sake gunstigh waren / de welke redelijck veel waren / die altesamen groote persecutien leden. Het volck was soo beroert datmen van niet anders en sprack / ende gaben my altesamen ongelijck / en quamen tot den Provinciaal ende tot ons Clooster gelooopen. Al dat sy van my sepden / en quelde my niet meer dan oft spr't niet gesept en hadden / maer de vreesse die ick hadde / datmen het Clooster zoude te niet doen / die dede my groote pijn aen / ende oock dat de persoonen / die my hielpen / haer credit verlossen / ende groote swarigheyt leden: want aengaende't ge ne datmen van my sepde / daer dunckt my dat ick meer blijdschap uptschepte / dan droefheyt: ende hadde ick eenigh geloove gehad / ick en zoude gheen alteratie met allen geleden hebben / dan het gebreck van een deught is genoegh ont alle d'andere slaperigh te maecten / ende alsoo was ick seer beladen binnen de twee dagen datmen dese twee vergaederungen in de Stadt hiel: ende als ick alsoo beswaert was / soo sepde my de Heere: En weet ghy niet dat ick machtich ben! waer voor vreesst ghy? Ende hy versekerde my / dat het Clooster niet en zoude te niet gaen / waer mede ick seer vertroost bleef.

Sy sonden een informatie aenden Raet van den Coningh / ende daer quam ordre datmen zoude relaess obersejnden hoe dat het ingestelt was. Siet hier nu een groot Proces begonst / want daer gingen sommige van Stadts wegen nae't Hof / ende daer moesten oock eenige
gaen

gaen van's Cloosters wegen; ende daer en was geen gelt / noch ick en wiste wat doen. De Heere boozsagh't alsoo / dat mijnen Provinciael my noyt en verbode de handt mede aen te houden / want hy is suicken lief-hebber van alle deught / dat / al hoe wel hy niet en hielp hy hem oock daer niet tegen en wilde stellen. Hy en gaf my geenen oorlof om hier te comen / tot datmen zoude sien wat daer af comen zoude. Dese dienaeressen Godts waren alleen / ende deden meer dooz haer gebeden / dan ick met alle mijn negotieren / hoe wel daer groote neerstigheyt moeste gedaen worden. Het scheen altemet dat het al gebzack / bijsonder daghs te voren dat den Provinciael quam / als wanneer my de Priorinne beval dat ick my nergens mede moepen en zoude / ende daer mede was het al verlozen.

Ick ginck tot Godt / ende septe hem : Heere , dit huys en behoort my niet toe , het is gemaecte om uwen't wil : gheimerckt dan daer nu niemant en is die daer voor sorght , dat u Majesteit dat doe. Ick bleef soo verlicht ende gerust / als oft ick de geheele werelt hadde gehad die booz my hadde willen negotieren / ende terstont hiel ick de saecke booz verskert. Een Priester / een groot dienaar Godts / ende lief-hebber van alle volmaecktheit / die my altdits geholpen hadde / ginck nae't Hof om de saecke te bedingen / ende arbejde seer. Inghelijck den Heiligen Edelman / daer ick te voren mentie af gemaect hebbe / dede seer veel in die saecke / ende saboziseerde die in alle manieren. Hy verdrzoegh vrel aerbepts / ende groote persecutie / ende ick hiel hem altdits in alles als mijnen Vader / ende houde hem noch hedensdagh. Ende de Heere wozech soo groote vierigheyt in de ghene die ons hielpen / dat een pghijck hemde saecke soo
 booz

booz sijn eyghens aentrock / als oft sijn leven erde
 ere daer aen ghehanghen hadde / daer sy noch-
 tans daer niet meer te doen en hadden / als
 dat hun docht dat den Herre daer mede gedient
 was. Het bleeck claerlijck dat zijne Majesteit
 den boozghenoemden Priester bijstondt / die doock
 een was van de gene die my veel hielpen / en wiert
 van Bisschop wegen ghesonden in een groote
 vergaedinghe die gehouden wierde / ende hy
 stondt alleen tegen allegader / ende stelde het
 eynddelijck te vreden / leggende hen sekere middelen
 te bozen / welck veel genoegh was om de saecke
 wat te schozssen ; maer niemant en was mach-
 tighghenoeg om hun soo tegen te houden / oft
 zy hadden cochts daer nae willen hunnen hals
 daer ondersetten / ghelijck men seght / om het
 Clooster te niet te doen. Desen dienaer Godts /
 daer ick af spreke / was de ghene die de cleedinge
 gaf / ende het heyligh Sacrament op den Antaer
 stelde / waerom hy veel te lijden ghehadt hadde.
 Dese persecutie duerde ontrent en half jaer / soo
 dat te lanck vallen soude / by aldien ick alle de
 groote swarigheden / die ons over quamen / in 't
 bijsonder wilde verhalen.

Ich was seer verwondert / dat den vijant soo
 groote moeyte dede tegen een deel vrouwkens /
 ende dat hen alle de liedens lieten voozstaen / dat
 de Stadt groote schaede soude hebben van alleen
 twelf vrouwen met de Prioizinne / want zy en
 moeten niet meer van getal wesen ; ick spreke
 van de ghene daer zy hun tegen stelden / ende
 die een soo strengen leven leyden / dat in soo
 verre daer schaede oft dolinghe in ghelegen ghe-
 weest hadde / die booz haer haerlieden selver ghe-
 weest hadde : maer dat de Stadt zoude schaede
 daer by lijden / dat schijnt niet vast te gaen / ende
 noch-

nochans vondt men soo veel die hun daer tegen stelden met gerustde consciencie. Sy quamen ten lesten soo verre/dat sy sepden/waer 't dat het renten hadde / dat zy 't souden ghehengen/ ende later boozgaen. Ick was nu soo moede van te sien de travaille van alle de ghene die my hielpen/ meer dan van mijn eppen lijden / dat my docht niet quaedt te zijn dat het Clooster renten hadde / toc der tijdt toe dat het volck ghestilt ware / ende dat men de selve daer nae liet baren. Oock docht my altemet / als boos ende onvolmaeckt wesende / dat het de Heere alsoo begeerde / ghemerckt dat wy sonder rente dat niet en costen becomen / ende ick begost nu van dien sin te wesen.

* Nachts te vozen dat men hier af soude tracteren: (ende het accozdt was nu begost te maecten) soo ick in dit gebedt was/sepde my den Heere/dat ick sulcks niet doen en soude/ want waer 't dat wy begosten renten te hebben/ dat men ons daer nae niet en soude toelaten die te verlaten / midtsgaders noch sommighe andere dinghen. In den selven nacht openbaerde hem aen my den heplighen Broeder Peeter van Alcantara / die nu overleden was : ende eer hy overlede / soo schreef hy my / dat hy verstaen hadde de groote opspraecke ende persecutie die wy leden / dat hy hem verblibde / dat de fondatie des Cloosters met al sulcken grooten tegenspraecke gheschiede/ om dat het een teeken was/dat de Heere daer seer soude in ghe-eert ende ghedient worden/ aenghesien den vijandt sulcken neerstighepdt was doende / ten eynde dat niet en zoude gheschieden : ende dat ick geensins en soude consenteren dat het soude renten hebben. Nae hy beval my dat twee oft drijmaels in dien briez / seggende dat het al soude gaen nae mijn begeerte / in soo verre dit
alsof

alsoo gedaen wierde. Ick hadde hem te bozen noch tweemaels ghesien nae dat hy overleden was / met die groote glozie die hadde / ende alsoo en dede hy my niet schroomen / jae eer verblijdde ick my seer / want hy vertoonde hem al tijds met een glozoos lichaem / becleedt met groote glozie / de welcke ick oock seer overbloedelijck ontfincck door hem te aensien.

Hy ghedenckt / dat hy d' eerste reyse dat ick hem sagh / onder andere dingen / verhaelende de groote glozie die hy was genietende / my septe / dat de penitentie die hy gedaen hadde / seer geluckigh hadde geweest / de welcke soo grootten prijs vercregen hadde. Maer want ick meyne alreede hier wat afgeseyt te hebben / soo en segge ick nu niet meer / dan dat hy my dese reyse een stuer gesicht toonde / ende septe alleenlijck dat ick in geender manieren eenige rente soude aenbeerden / ende waerom dat ick sijne raet niet en wilde volgen; ende hy verdween terstont. Ick bleef seer verwondert / ende den dagh gecomen zijnde / septe ick aen den Edelman 't ghene dat daer passerde / want het ginck al tot hem als tot den ghenen die met de sake aldermeest gemoept was: ende dat men gheensins tot eenighe rente zoude verstaen / ende datmen het proces zoude laeten voortgaen. Hy was in dit stuck veel stercker dan ick / ende alsoo verblijdde hy hem seer. Naderhandt septe hy my / hoe noode hy sprack van eenigh contract oft accordt te maecten.

Daernaes als de saeke nu tot eenen goeden staet ghebracht was / stont een ander persoon op / die eenen grooten dienaer Godts was; ende met eenen goeden peber gedreven wierde. Hy septe / datmen de sake soude stellen in handen van gheleerde mannen. Hier creegh ick veel overuste: want
son

sommige van de ghene die my hielpen / bonden die goet : ende van alle de perten die den bijandt my ghespeelt hadde / was dit de alderquaetste om te verdragen. Den Heere hielp my in alles / want alsoo in cozt niet en can genoegh verclaert wordē 't ghene dat daer al passeerde binnen twee jaer en tijds / van het beginsel des Cloosters tot dat het volbracht was. Het eerste ende het leste halve jaeren vielen ons de alderswaerste.

Wesende dan de Stadt nu eenighsins gestilt / dede dien Pater Presentatus van Sinte Dominicus Orden soo wel sijn devooz / dat hy ons bijstondt / al en was hy daer niet tegenwoordigh / maer de Heere bracht hem hier op sulcken tijdt wanneer hy ons groote deught cost doen / ende het scheen dat sijne Majestept hem tot gheen ander eynde en dede hier comen : want hy sende my namaels / dat hy gheen oorzaecke ghehadt en hadde om te comen / maer dat hy 't by geval verstaen hadde. Hy was hier soo langh als van noode was. Wederom vertroocken zijnde / besorghde hy door sekere middelen / dat onsen Provinciael my oorlof gaf om met sommige andere tot dit Clooster te comen / daer het nochtans scheen bijnae onmoghelijk te zijn / dat hy dat soo haest doen soude om den dienst te moghen doen / ende te onderwijsen de ghene die daer waren. Op den dagh dat wy daer quamen / was het booz my een wonder groote vzeught. Alsoo ick booz al / eer ick in het Clooster ginck / in de Kercke mijn ghebedt dede / ende bijcans in een opgetogentheyt was / soo sagh ick onsen Salighmaecker / die my met groote liefde / soo my docht / ontfinck / ende my een croone op 't hooft stelde / my bedanckende van 'c ghene dat ick ghedaen hadde booz sijn Moeder.

Op een ander tijdt / alsoo wop altemael t' samen
bindende waeren in de Choor nae de Complicien/
soo sagh ick onse liebe Drouwe met een uptre-
mende glozie / ghecleedt met eenen witten man-
tel / onder den welcken zp ons altemael scheen te
beschermen. Ick wierdt kennende / wat een groo-
te glozie de Heere soude geven aen de Religieu-
sen van dit Clooster. Soo saen als men den dienst
begost te doen / soo creegh het volck groote devo-
tie tot dit hups. Men outfinck meer Nonnen/
ende de Heere begost te beweghen de ghene die
ons meest vervolght hadden / dat zp ons souden
gunstigh wesen / ende aelmoessen doen / ende al ooc
hielen zp vooz goet 't ghene dat zp bozen soo seer
berwozpen hadde / ende zp verlieten allenghs-
kens het proces / ende seyden / dat zp nu wel sagen
dat het Godts werck was / aengesien dat sijne
Majestejt gewilt hadde / dat het met soo grooten
opspzake soude sijner voortganck hebben. Ende
daer en is nu niemandt / die hem laet voozstaen
dat het beter achterghelaten hadde gheweest :
ende alsoo dzaghen sp sulcken sorghe om ons te
vooz sien van aelmoessen / dat de Heere hen ver-
weckt om ons die te sepnden / sonder die te bid-
den / oft peimanden yet te epsschen : ende wogge-
racken deur sonder ghebzeck hebben / van 't gene
dat ons van noode is : ende ick betrouwe in den
Heere / dat het altijds dueren sal. Want met dat
zp luttel in ghetal zijn / by aldien zp doen dat sp
schuldigh zijn / gelijk sp nu met de gratie Godts
doen / ben ick versekerd dat haerlieden niet ghe-
bzeken en sal / ende en sullen niemandt behoeven
mopelijck oft quelligh te sijn ; maer de Heere
sal vooz haerliedet sorghe dzaghen / ghelijck by
tot noch toe ghedaen heeft : soo dat het een seer
grooten troost : vooz my is / dat ick my hier
win-

binde met soo verstorven ende afgetrocken sie-
 len. Haer oeffeninge is / te oberpepsen hoe sp sul-
 len voortgaen in den dienst Godts. De eensaem-
 heyt is haerlieden troost; ende te pepsen dat sp pe-
 manden sien souden die niet en dient om hen
 meer te helpen onsteken te worden in de liefde
 van haeren Brudegom / dat is haerlieden een
 cruys / al was het seer nae maeghschap. Ende
 oversulchs en comt hier niemant die dat niet en
 soeckt / want noch hy en geeft haerlieden / noch
 sp en gheven hem anders gheen contentementz
 haer taele en is anders niet dan van Godt te spre-
 ken / ende hier om is het dat sp niemant en ver-
 staen / noch haerlieden en verstaet niemant / dan
 de ghene die de selve taele spreekt. Wy volgen
 den Reghel van onse liebe Vrouwe van Carmes /
 ende dien volcomentlijck / sonder relaxatie / alsoo
 dien gheordineert heeft Broeder Hugo Cardi-
 nael van Sinte Sabina / ende uptgegeven wer-
 de in 't jaer duysent twee hondert ende achten-
 veertigh / in 't vijfde jaer vanden pausdom van
 Innocentius den vierden Paus van dien naem.

Wy dunckt dat alle den arbeidt dien wy ge-
 leden hebben wel bestedt zal zijn. Ende al is den
 Reghel wat straf / (want men eet noyt bleesch son-
 der noodt / ende men vast acht maenden lanck /
 midtsgaders andere dingen / soo men siet inden
 eersten Reghel) niet te min en zijn de Susters hier
 mede niet te vreden / maer sp onderhouden noch
 andere dinghen / die ons ghedocht hebben noo-
 digh te zijn om den eersten Reghel met meerder
 volmaektheyt te volbringhen : ende ick betrou-
 we op den Heere / dat het begonst werck goeden
 voortganck zal hebben / ghelijck sine Majesteit
 gimp dat gheseyt heeft. Het ander Clooster / dat die
 neestelijckē Vrouwe / daer ick af gesproken heb-

be / begeerde te sichten / is oock volmaectt dooz
 de hulpe des Heeren / in de Stadt van Alcalá /
 welck oock niet sonder grooten tegen-strijdt ge-
 geschiet en is / ende heeft haer menigen grooten
 arbeyt gecost. Ick weet wel / dat aldaer de Reli-
 gieuze discipline met alle volmaecttheyt onder-
 houden wort / conform van desen onsen eersten
 Regel. Den Heere moet belieuen / dat het al magh
 wesen tot sijnder eere ende lof / ende der gloriooser
 Maghet Maria / wiens Habijt wy dragen.
 Amen.

Ick geloobe / dat u Cerw. verdrieten sal te
 lesen dese lange beschrijvinge van dit Clooster /
 de welcke nochtans seer cozt is ten regarde van
 de groote swarigheden die 't gecost heeft / ende
 wondere dingen die den Heere daer in gewrocht
 heeft / daer veel getuygen af zijn / die het selve
 by hunnen eedt zullen comen bevestigen : ende
 alsoo bidde ick u Cerwoerdigheyt om Godts
 wil / is 't dat ghy goedt vindt te scheuren de reste
 van't gene dat hier beschreven is / dat ghy im-
 mers wilt bewaren 't ghene dat dit Clooster aen-
 gaet / ende geben het selve nae mijn doodt sende
 Sisters die hier zijn sullen / want het sal seer ver-
 wecken de ghene die hier met der tijdt comen sul-
 len / om den Heere te dienen / ende te beneerstigen
 dat het ghene dat begost is / niet en bergae / maer
 altydts voortsgae / siende hoe veel den Heere ge-
 daen heeft om het selve te sichten / ende dat dooz
 middel van een soo boosen ende verwoyten dinck /
 als ick ben.

Ende gemerckt den Heere hem soo sonderlick
 getoont heeft in het selve te saboziseren / op dat
 het soude gemaectt worden / soo dunckt my dat
 groot quaet sal doen / ende van Godt seer ge-
 castigt sal worden alsulcke / die lossen oft verflappen

sal de volmaectheyt die den Heere hier begonst heeft ende verleent dat die met sulcke soetigheyt onderhouden wordt / datmen seer wel siet dat sy verdragelijck is / ende met ruste onderhouden can worden / de welcke hier noyt gebreken en zai den ghenen die haeren Byndegom Jesum Christum in eenigheyt zullen willen genieten. (welck sy altydts behooren te soecken) alleen met hem alleen te spreken / ende niet meer te wesen dan derthien; want dooz het eendzachtigh gevoelen van diversche personen wete ick dat het alsoo betaemt / ende dooz experientie hebbe ick dat gesien dat sy om te continueren den geest die hier onderhouden wordt / ende om op aelmoesse ende sonder bedelen te leven / niet meer behooren te wesen. Dat sy altydts meer gelooven de ghene / die dooz veel arbejds ende veel gebeden van diversche personen heeft besozght 't ghene dat het beste was: ende in't groot contentement / ende luttel moepelijckeydt die wy binnen dese jaeren / die wy hier gewoont hebben / in alle Religieusen geproeft hebben / ende dooz dat sy beter te passe zijn dan sy plegen / machmen claerlijck sien dat dit is het gene dat ons aldermeest dient: ende dien het selve swaer dunckt / die magh dat wijten haer slappigheyt inden gheest / ende niet ghene dat hier onderhouden wordt; gemerckt dat teere ende ongesonde personen / die den geest hebben / het selve met soo groote soetigheyt comen onderhouden ende dat sy haer in een ander Clooster vertrecken / daer sy haer salighejdt sullen wercken consozm van haeren gheest

HET XXXVII. CAPITTEL.

Sy spreekt vande werkingen die haer by bleven als den Heere haer eenige gratie verleent hadde, gevende ondertusschen seer goede leeringe. Sy seght hoe seer men behoort te besorgen ende in grooter weerde te houden de winninge ende verdienste van een hooger glorie, ende om geenen arbeyt het eeuwigh goedt te verlaten.

Ick can my qualijck begeben om meer gratien te verhaelen die my den Heere gedaen heeft / dan de voozsepde / de welcke noch niet darr te veel en zijn om te conuen gelooben dat sy aen een soo boose persoon geschiedt zijn: niet te min om gehoozsaem te zijn in't gene dat den Heere my bevolen heeft / ende aen u Eerweerdigheyt / soo zal ick sommige dingen seggen tot sijnder eere: Godt gebe dat het magh wesen tot profijt van eenige ziele te aensien dat hy een soo miserabel creature alsoo heeft willen favoziseeren: wat sal hy dan doen aen pemant die hem neerstelijck zal gedient hebben? op dat hem een pe-gelijck magh vercloecken om sijne Majestept te behagen / gemerckt hy oock in dit leven alsulck gaben verleent.

Anden eersten moeten verstaen / dat in dese gratien / die de Heere aen een ziele verleent / meerder ende minder glozie is: want in sommighe visioenen gaet de glozie / soetigheyt ende troost die

die vande andere soo te boben / dat ick my seer verwondere van sulcke verscheydenheit van gheestelijcke blijdschap / oock in dit leven : want het gebeurt altemet / dat de soetigheyt ende verheuginge / die den Heere in een visioen oft opgetogentheit verleent / soo verscheiden groot is / dat het niet mogelijk en schijnt te zijn / datmen hier yet meer zoude connen begeeren / ende overnoch en zoude oock eenigh hooger vermaecksulcks is het dat de ziele 't selve niet en begeert / wenschen : hoe wel ick / nae dat den Heere my te kennen gegeven heeft / hoe groot dat in den Hemel is de differentie tusschen het ghene dat d'eene / ende 't ghene dat de andere daer genieten / wel sie / dat hier oock gern maete en is in het geben als het den Heere belieft ; ende alsoo wilde ick wel dat ick die oock niet en hadde in den Heere te dienen / ende dat ick mijn geheel leven ende crachten ende gesontheydt daer in mocht besteden ; ende ick en zoude door mijn schuld niet willen verliesen het minste deeltjen vande genietinge des Heeren. Nae ick segge / waer 't datmen my vzaeghde / wat ick liever hadde / alle het lijden des werelts tot den dagh des oordeels toe te verdragen / ende daer nae tot een weynigh meer glorie verheben te worden / oft sonder eenigh lijden te gaen tot een weynigh minder glorie ; ick zoude seer geerne aenbeerden allen het voorszeyde lijden / om te mogen genieten een weynigh meerder kennisse vande grootheyt Godts. Want ick sie / dat de gene die hem meer kent ende verstaet / hem oock meer vernint ende looft. Ick en segge niet / dat ick niet te vreden en zoude zijn / oft dat ick my niet en zoude voor seer geluckigh houden / in dien ick inden Hemel waer / al waer 't oock inde alderleeghste plaetse : want de

Heere soude my hier in seer groote barmhertigheyt doen / ghemerckt dat ick alsulcke plaetse in de helle verdient hadde: ende oversulckx wille doch sijne Majesteit belieben dat ick daer magh comen / en dat hy niet en wille sien nae mijn groote sonden 't Ghene dat ick segge / is / waer 't dat ick cost / al soude 't my seer veel moeten kosten / ende dat my de Heere gratie gabe om veel te aereheyde / ick niet met allen en soude dooz mijn schult willen berliesen. **W**er my miserabel / dat ick 't nu altemael dooz soo veel sonden verlozen hadde.

Daer staet te noteren / dat in alle gratie die de Heere my dede van visioenen oft revelatie / mijn ziel altydts bleef houden eenigh groot ghewin / ende in sommige visioenen seer vele. **V**an Christus te aensien / bleef my sijn alder-grootste schoonheyt ingepzint / ende ick hebbe die noch hedensdaeghs / want hier toe ghenoech is hem eens gesien te hebben / hoe veel te meer soo dickwills als my den Heere dese gratie bewesen heeft? **I**ck behiel een overgroot ghewin / ende was dit. **I**ck hadde een seer groote faute / daer my groote schaede dooz quaem; ende was dese / dat alsoo saen als ick sagh dat my eenigh persoon affectie droegh / ende de selbe my wel behaeghde / soo werde ick hem soo seer toegedaen / dat mijn memozie wonderlijck ghedwonghen ende ghetrocken wert om op hem te peysen / al en was 't niet gheen menninghe van Godt te vergrammen: maer ick sagh hem seer gherne / ende my was lief op hem te peysen / ende op de goede dingendie ick in hem sagh: het was my wel een soo schadelijck dinck / dat mijn ziele daer dooz te niet ginck. **M**aer doen ick de groote schoonheyt des Heeren ghesien hadde / soo en sagh ick niemant / die my by hem geleen docht schoon te zyn / oft die

die my becommert hiel; want dooz alleenlijck mijn ooghen des aendachtighepdt's te slaen op het beelt dat ick in mijn ziel hebbe / ben ick des aengaende soo liber ende vry / dat ick sedert dien tijdt de walge schijne te hebben van alle dat ick sie / ten opsin van de excellentien ende gratien die ick in desen Herre ghesien hebbe. Noch daer en is werencht / noch eenighe soozte van vermaeck die ick yet achte by een enckel woort te hoozen ges zoeken van dien Goddelijcken mont / hoe veel te meer soo menige? Gae 't en zy dat de Heere om mijn sonden wil toelate dat hy upt mijn memozie gae / soo houde ick booz onmogelijck dat yemandt mijn memozie opt sal soo seer connen belemmeren / oft ick sal terstont vry ende los blijven dooz alleenlijck een weynich op desen Heere te peysen.

My is eens yet gebuert met eenen Biechtvader: want ick altydts seer beminne de ghene die mijn ziele regeren. Want gemerckt dat ick die soo waerachtelijck houde als stadt-houders Godts / soo dunckt my dat mijn affectie altydts meest tot henlieden streckt: ende want ick recht wandelde / soo toonde ick henlieden vziendelijckheyt. Sy lieden als vol achterdencken ende dienaeren van Godt zijnde / vreesden dat ick henlieden eenighsin soude aen hanghen / (alwaer 't doock met een heplighe liefde) ende toonden my afkeeringhe: dit was nae dat ick henlieden soo onderwopen begost te zijn in de ghehoorzameheyt / want te bozen en creegh ick soo groote liefde tot henlieden niet. Ick loegh by my seiven / siende hoe verdooft dat sy waeren: ende hoe wel ick niet altydts eben claer te kennen en gaf hoe luttel ick mijn hert op yemandt stelde / als ick in my seiven was doende / soo verskerde ick henlieden

nochtans / ende hoe sy my meer hanteerde / hoe sy meer bekennende werden hoe veel ick den Heere schuldigh was / soo dat het achterdencken dat sy van my hadden / altydts was in de beginselen. Ick creegh meerder liefde ende betrouwen op desen Heere / mits dien ick hem gesien hadde / als die met hem soo gedue ige conuersatie hiel. Ick sach / dat al is hy Godt / hy oock mensch is / die hem niet en verwondert ober de cranckheden der menschen / als die wel verstaet ons ellendigh maeksel / het welck seer genegghyt is tot vallē dooz de eerste sonde / om de welcke te remedieren hy genomen is. Ick magh met hem tracteren als met mijnen vriendt / al is hy mijnen Heere : want ick mercke ghenoech dat hy niet en is ghelijck de ghene die wy hier vooz Heeren houden / die al haer oberheyt stellen in ghesochte ende ghemaecte pomperijen. Daer moet een ghewisse ure zijn om hun te spreken ende sekere personen moeten 't wesen die hun aenspreke. Is daer eenen armen bloet die eenighe saecke te tracteren heeft / dat zal hem veel loopens / sateurs ende moeyte kosten. Maer wat een ding is het als men met den Coningh te hanteren heeft ! Daer en moeten niet gaen tot arme ende on-edele lieden / dan men moet vernemen wie dat de al derfamiliester des Conincks zijn : ende men magh wel voorszeker houden / dat het gheen personen en zijn de werelt onder de voeten treden ; want al sulcke seggen de waerheyt / mits sy niet en vresen ; noch en behoeven te vresen ; maer sy en dienen niet vooz 't Hof / want daer en magh men niet doen als swijgen 't ghene dat hem quaedt dunckt ; ende noch soude men dat niet dozven pepsen om niet in disgratie te comen.

Ⓢ Coninck der glozien / ende Heer van alle Coningen

Coningen / u rijck en is doch met geen stockkens afgepaelt / want het heeft geen eynde! Men en behoeft geen middelaers om tot u te gheraeken: met datmen maer uwen persoon aensiet / soo merckten terstonde / dat ghy alleen zijt die weerdigh is om Heere gheheten te zijn. Uwre Majesteit die toont / dat ghy geen en treyn van geselschap oft wacht van doen en hebt / om datmen mercken zoude dat ghy Coninck zijt: want hier beneden zoude eenen Coninck alleen qualijck door hem selven gekent worden: al wilde hy noch soo seer vooz Coninck gekent wesen / soo en salmen dat nochtans niet gelooven / aenghesien hy niet meer en heeft dan alle andere nienschen / ende daerom moet het sonderlinghs aen hem gesien worden / op datmen dat geloo-
 be. Ende alsoo is het reden / dat hy gesochte oft aengesette pompernen gebuycht: want sonder die en zoude hy niet met allen geacht worden: want dat hy schijnt machtigh te zijn / dat en comt van hem niet / ende daerom moet hem de auctoriteyt van elders comen.

O mijnen Heere / o mijnen Coninck! Och oft ick wel cost beschrijven de Majesteit die ghy hebt. Het waer onmogelijck / datmen zoude laten te sien / dat ghy eenen grooten Kepsen door u selven zijt! Het maectt schick / dese Majesteit te aensien: maer vele meer schick maectt het / o mijnen / Heere / te sien daer beneffens uwe ootmoetheit / ende de liefde die ghy toont aen sulck een als ick ben. In alles mogen wy met u tracteren ende spreken / gelijk't ons belieft / gequiteert hebbende de eerste verschicktheit ende vreesse van uwe Majesteit te aensien / mits daer een meerdere blijft van u te vergrammen; maer niet uyt vreesse der castijdinge / liehe Heere / de welcke

ke niet met allen gheacht en wordt by 't ghene dat het is u te verliesen. Siet hier de profijten van dit visioen/ behalvẽ noch meer andere groote die het in de siele werckt als het van Godt comt: npt de werkinghen merkt men dat de siele licht heeft. Want / ghelijck ick dickmaels gheseyt hebbe / den heere begheert dat sy in duyster- nisse zy / ende dit licht niet en aenschoutoe ; ende alsoo en is het gheen wonder / dat bevreest zy eene die haer soo boos kent als ick.

Het is nu maer versch ghebeurt / dat ick acht daghen lanck alsoo ben gestelt geweest / dat my docht dat niet met allen in my en was / en ick en cost geen kennisse hebbe van 't gene dat ick Godt schuldigh ben / noch ghedenckenisse van sijne weldaden : maer de siele was heel plomp ende stomp geworden / haer becommenende ick en weet niet waer mede / oft in wat manieren: sy en hadde gheen quade gepepsen / maer sy was soo swaer eyde onbeguaem om goede ghepepsen te hebben / dat ick met my selven loegh / ende ghenoghte nam te sien de verwozpent heyt van een siele / wãneer de Heere niet gerdurighlijck in haer en werckt . Sy siet wel dat sy in desen staet son- der hem niet en is / want dit en is niet ghelijck de groote swaerigheden die ick altemet hebbe / soo ick gheseyt hebbe ; maer al is het dat sy hout bybrenght / ende doet het luttel dat sy van haeren t' weghen doen can / soo en wilt nochtans het vier der liefde Godts niet branden. Het is een groot gratie dat men den roock siet / om te weten dat het niet teene-mael gebluscht ende verstorven en is. Den Heere ontsteckt het wederom : want alsdan schijnt het dat de siele / al bzeckt sy haer hooft met vlasen ende hout aen te leggen / teene- mael versmaecht. Ick meyne dat het beter is dat

sy haer dan teenemael overgebe / mits sy dooz
haer selven alleen niet en vermagh / ende dat sy
haer begebe tot andere verstandighe wercken /
soo ick gesept hebbe: want mogelijk beneemt
haer den Heere het gebedt / op dat sy haer daer in
oeffene / ende leere dooz experientie / hoe luttel sy
dooz haer selven vermagh.

Het is seker / dat ick my heden niet den Heere
verheught hebbe / ende my verstout hebbe aen
sijne Majesteit te clagen / ende hem gesept :
Hoe gaet dit , lieven Heer , dat niet genoegh en
is dat ghy my in dit ellendigh leven houdt , ende
dat ick dat om uwen't wil verdraghe ende be-
geere te leven , daer anders niet en is dan alle be-
letselen om u niet te ghenieten , maer dat ick
noch moet eten ende slapen , ende hanteren ende
verkeeren met al de werelt , ende dat ick al ver-
drage om uwen't wilt , naedemael dat u ken-
lijck is , ô Heere , dat het my een seer groot tor-
ment is ; ende dat ghy niet te min voor soo lu-
tel tijds als my overschiet om u te genieten ,
u voor my verberght ? Hoe can dat staen met u
grootte barmhertigheydt ? Hoe vermagh dit de
liefde die ghy my draeght ? Ick meyne , waer't
saecken dat ick my van u cost verbergen , ge-
lijck ghy u van my verberght , dat ghy't om de
liefde die ghy my draeght niet en zoudt connen
verdragen : maer ghy zijt met my , ende siet
my altijds. Dit en is niet om te verdragen ô
Heere: ick bidde u , aensiet doch , dat groote
beswaernisse aenghedaen wordt den gheenen
die hy soo lief heeft. Dit ende andere diergelijc-
ke dingen hebbe ick altemet gesept / hebbende
eerstmael wel berstaen / hoe genadige plaetse
my in de helle bereyt was / by het ghene dat ick
verdient hadde : maer de liefde maect eenen
mensch

mensch soo sus/ dat ick my selven niet en gheboe-
le/ dan dat ick met vollen verstande dese clac hten
doe / ende den Heere verdraeght het al van my:
ghebenedijt zy een soo goeden Coninck.

Laet ons eens met sulcke stoutighepdt comen
by de Coningen van dese werelt / Hoe wel ick my
niet en verwondere datmen den Coninck niet een
derf aen spreken / want het is reden datmen hem
vreesse / ghelijck oock de Heeren die vertoon en dat
sy hoofden zijn. Maer de werelt is nu soo verre
ghecommen/ dat het leven der menschen beh oorde
langhet te wesen/ om te leeren de satsoenen/ nieu-
wigheden / ende manieren van courtoiseren: sou-
den sy daer een weynigh tijds af-trecken om
Godt te dienen/ ick segghene my als ick sie wat
daer omgaet. Het is soo veel/ dat ick niet en wijs
hoe leven als ick hier in quam: want 't en wordt
vooz gheen spel gherekent / dat hem pemandt
bergheet eenighe persoonen meerder eere aen te
doen dan sy verdienen: jae sy laeten hen sekerlijck
voorzaen dat het tot spijt gedaen is / soo dat van
noode is dat ghy u van uwe intentie moet ver ex-
cuseren / byaldien / ghelijck ick segghe / ghy u
bergheten hebt: ende Godt gabe dat sy 't noch
wilden ghelooven.

Ick segghe wederom dat ick niet en wijs hoe
leven: want een arme siele bindt haer seer per-
plex. Sy siet datmen haer ghevielt dat sy haer
ghepeps altyts becommere met Godt / ende dat
het van noode is hem altyds vooz ooghen te
hebben / om veel perijkelen te ontgaen: van
d'andere sijde siet sy / dat haer niet gheoorloft
en is een punt te veronachtsamen van de cour-
toisien des werelts / om gheen occasie te ghe-
ben dat gestoozt mochten worden de ghene
die hunne eere op alsulcker ourtoisien ghestelt
heb-

hebben.

Dit quelde my seer / ende ick was altyds be-
 commert met my te excuseren: want al was het
 dat ick mijn beste dede / soo en cost ick my noch-
 tans niet gewachten van veel fouten hier in te
 doen / de welke / alsoo ick segge / inde werelt
 booz niet cleyn gehouden en worden. Ende het
 is inde waerheyt alsoo / dat inde Religien / al-
 waer wy met reden in dit stuck behoorden gheer-
 cuseert te zijn / excusatie plaetse heeft / niet / soo
 men seght / dat de Cloosters moeten wesen een
 Hof van courtoisie / of daermen die behoorde te
 connen. Ick voorwaer / die dit niet verstaen en
 can / hebbe gepeyst / oft eenigh Heilige mocht
 geseyt hebben / dat het moesten wesen een Hof
 om te onderwijfen de ghene die daer begeerden
 courtesaenen inden Hemel te wesen / ende datmen
 dat aber-rechts verstaen hadde. Want dat de ge-
 ne daer mede zouden becommert wesen / de welke
 met reden behoorden gestadelijck sorge te dra-
 gen om Godt te behagen / ende de werelt te
 versmaden; ende dat selve zouden soo grootelijck
 sorghbuldigh zijn om den wereltsche menschen
 te behagen in saecken die soo dickmaels veran-
 deren / en weet ick niet hoe dat geschieden can.
 Het mochte noch passeren / indien men die op een
 reyse cost leeren: maer nu waer wel van noode
 dat by maniere van spreken een schole waere /
 daermen anders niet en dede dan leeren / hoeda-
 nigh het opschrift der bzieuen moet wesen / want
 nu laetmen het pampier overschieten op d' een
 nu op d' ander zijde: ende de ghene diemen te vo-
 ren niet en plach te noemen Magnifico oft Seer
 booz nemen / moet nu gheheeten worden Illustre
 oft Doorzuchtich. Ick en weet niet waer toe het
 noch ten lesten comen zal: want ick en ben noch
 ghen vijftich jaeren oudt / ende te wijlen dat
 ick

ick geleest hebbe / hebbe ick soo groote veranderinge ghesten / dat ick niet en weet te leven. Wat zullen dan doen de ghene die nu ter werelt comen / ende veel jaeren zullen leven? Doozwaer ick hebbe mede-lijden met geestelijke personen / die gehouden zijn inde werelt te verkeerren om seker Heilige redenen : want het is een afsgrifelijck Cruys welck sy in dese saecke te lijden hebben. Waer't dat sy costen ober een comen / ende hen altesamen onwetende maecten inde wetenschappen / ende dat sy begheerden booz sulcks gehouden te zijn / soo zouden sy hun van eenen grooten aerbeydt ontslaen. Maer siet / in wat sottigheden ick my gesteken hebbe : in stede van te spreken vande grootheden Godts / ben ick gecomen te spreken vande verwoyentheden des werelts. Maer want de Heere gracie verleent heeft om haer verlaeten te hebben / soo sal ick oock daer wat schepden ; ick laet aldaer geworden de ghene die met soo grooten arbeyt onderhouden dese nietigheden / ende Godt gebe / dat wy die in het ander leven / welck onwancselbaer is / niet en moeten becoopen.

HET

HET XXXVIII. CAPITTEL.

Sy spreekt van sekere groote gratien, die den Heere haer dede, soo in haer te kennen te geven sommige hemelsche secreten, als andere groote visioenen ende revelatien die den Heere haer liefde te vertoon. Sy seght, wat werckingen haer daer af by bleven, ende wat een groote voordering haer ziele daer uyt creegh.

VV Esende eens op eenen avondt soo qualijck te passe / dat ick mijn gebedt wilde laten staen / soo nam ick een Groosen-hoepken op dat ick my mondelijck zoude becommeren / moegte doende om het verstant niet stil te houden; hoewel ick in uytwendige stilte was / hebbende my verrocken in een bidt-plaetse. Maer alle dese neerstigheden: heipen seer luttel / als den Heere sijn gratie wilt toonen. Ick hadde alsoo een wepnigh tijds geweest / doen my een opgetogentheydt des geests met alsulcken geweld overquam / dat ick die geensins en cost wederstaen. My docht dat ick inden Hemel gestelt was / ende de eerste persoonen die ick daer sagh / waren mijn Vader ende Moeder / ende daer by noch soo groote dingen op soo corten tijdt als men zoude connen eenen Ave Maria lesen / dat ick seer bukten my selven was / my dit dunckende een al te groote gratie wesen. Mengaende den tijdt mocht het wel wat langer geweest sijn / doch 't en heeft niet veel

te bedieden. Ick vreesde oft daer eenigh bedroggh hadde in gelegen gewest / al was het dat my docht ween. Ick en wist niet wat doen / want ick was seer beschaemt om alsoo tot mijnen Biecht-vader te gaen / niet upt ootmoedigheyt soo my dunckt / maer om dat ick docht dat hy met my zoude gecken / ende seggen: Wat eenen Sinte Paulwels / o de hemelsche dingen te sien ? oft / Wat eenen Sinten Jeronimus ? Ende want dese glorioose Heplighen alsucks gehad hadden / soo werdt ick noch meer bezweet / ende en dede anders niet dan seer weenen : want my en docht niet dat dit coste waer wesen. Ten lesten / al viel het my swaer / ginck ick tot den Biecht-vader : want ick en zoude noyt pet hebben dozven beriswijgen / al hadde my sulcks te seggen noch soo swaer geballen / om de groote vreesse die ick hadde van bezogen te zijn. Als hy my soo benautot sagh / soo trooste hy my seer / ende seyde my veel goede dingen / om my van die quellinge te verlossen.

Anden volgenden tijdt is gebuert / ende het gebuert my noch somwijlen / dat den Heere my noch meerder secreten geopenbaert heeft : want dat een ziele zoude meer willen sien dan haer vertoont en wordt / dat en is geensins in haer macht / ende en is niet mogelijk : ende alsoo en sagh ick t' elke reyse niet meer dan de Heere my wilde vertoonen. Dit was soo veel dat het minste deel genoegh was om een ziele tot groote verwonderinge ende voortganck te brengen / ende haer te doen berismeden alle de dingen deser werelt. Ick wilde wel dat ick pet cost te kennen geben van het alderminste dat ick verstonc ende als ick pepse in wat maniere dat sulcks zoude / sonnen gedaen worden / soo bebinde ick dat
het

het onmogelijck is: want in de differentie alleen die daer is tusschen het licht dat wy hier sien / ende het ghene dat daer vertoont wordt / d'welck altesamen anders niet en is dan licht / en is daer gheen ghelijckenisse; want oock de claerheyt der Sonne schijnt daer niet by te zijn. **Somma** / de imaginatie / hoe subtil dat zy oock zy / en is niet machrich om te conterseyten oft te betwerpen het fatsoen van dit licht / oft yet anders van 't ghene dat de Heere my te kennen gaf met een soo hooge verheuginge / dat niet om segghen en is: want alle de sinnen worden verheught in eenen soo hoogen graet ende soetigheyt / dat het niet te geloovenen is / ende alsoo is beter daer niet meer af te seggen.

Het hadde eens alsoo meer dan een ure geduert / dat de Heere my wonderlijcke dingē was vertoouende / soo dat het scheen dat hy niet van neffens my en ginck / ende hy seide my: Siet dochter wat dat verliessen de ghene die teghen my zijn. en laet niet hen sulcks te leggen. **Och** lieben Heer / hoe luttel haet mijn seggen aen de ghene die hun eygen wercken in verblintheyt houden / 't en zy dat uwe Majesteit hen licht gebe! Men sommighe personen / dien ghy dat verleent hebt / heeft het geprofitteert dat zy uwe grootheden verstaen hebben: maer zy sien / o liebe Heer / dat ghy die vertoont aen een soo boose ende miserabel creature / soo dat ick niet cleyn en achte / dat niemandt geweest en is die my heeft willen ghe-looben. **O**wen name ende uwe barmhertigheyt moeten geloost zijn / dat ten minsten ick merkelijck voorderinghe in mijn ziele gevoelt hebbe: sedert zoude sy wel altydts aldaer willen wesen / ende niet wederom tot het leven comen / want de verachtinge die my by bleef van alle 't ghene

dat hier beneden is / was seer groot / het en dochte
 my anders niet dan vuylichheit te zyn: ende ick
 sie hoe verwozpentlick dat wy ons bekommere[n] /
 die daer in blijven steken.

Doen ick by de Edele vrouwe was daer ick
 af gesept hebbe / soo quam my eens mijn hert-
 pijn ober / de welcke ick doen seer sterck hadde /
 ghelick ick ghesept hebbe / hoe wel sy nu soo sterck
 niet en is. Ende want sy seer caritativ was / soo
 dede sy my jutweelen langhen van gout / ende
 costelicke gesteenten die sy hadde / specialick een
 van Diamanten / welck seer hoogh ghe-estimeert
 wierde. Sy meynde dat ick daer door verheught
 zoude worden ; maer ick loegh by my selven / ende
 werdt betweeght tot compassie / siende wat dat de
 menschen achten / ende denckende op 't ghene
 dat de Heere ons bereypt heeft / oberdocht ick by
 my selven / hoe onmoghelick my zoude wesen
 dese dinghen in eenighe werde te houden / al wil-
 de ick daer toe dock mijn beste doen / 'ten waere
 dat den Heer my afname de gedenckenisse van
 andere dingen. Dit is een groote Heerschappije
 der zielen / iae soo groote dat ick niet en weet / oft
 dat nemandt anders begrijpen zal dan die het sel-
 ve besit / want het is oprechte ende natuerlicke
 verlatentheit / mits het geschiedt teenemael
 sonder onsen arbeydt. Godt doet het al / mits
 sijne Majesteit dese waerheden in sulcker boegen
 vertoont / dat sy inghedruckt blijven / soo datmen
 claerlick siet / dat wy dat anders in sulcker ma-
 nieren op soo cozten tijdt niet en zouden connen
 crigen. Van doen af en vrees ick de doot niet
 meer / die ick seer plach te vreesen / nu dunck
 my dat het een seer lichte saecke is booz een die
 Godt dient / want op eenen oogenblick tijdt
 siet haer een ziele verlost van dese gevanghenisse /
 ende

ende ghestelt in ruste. Want dat Godt alsoo den geest verheft / ende hem soo eccellente dinghen vertoont in dese opghetogentheden / dat dunckt my groote ghelijckenisse te hebben met het afscheyden der ziele van het lichaem / want zy siec haer dan op eenen oogenblijck in allen dit goet. En laet ons nu niet sien op de pijn die sy gevoelt als sy daer moet up gaen / want die niet veel te achten en is : ende het is te gelooben / dat veel saechtster sterben de ghene die Godt waerachtelijck beminnen / ende de dinghen des levens verlaten hebben.

My dunckt oock dat my dat seer ghehoopen heeft om beter te kennen ons waerachtigh vaderlandt / ende te aenmerken hoe dat wy hier pelgrims zijn : ende 'tis een groote saecke / te sien wat dat daer is / ende te weten waer datmen hen gaet. Want als yemandt nae eenigh landt reyt om daer stede-vast te blijven woone / zal hem veel helpen om min te gevoelen den aereydt des weeghs / dat hy eerstmael gesien hebbe / dat het een landt is daer hy wel gemaeckelijck sal leven. Het helpt oock om ons beter te doen overdencken de hemelsche dinghen / ende maect dat wy onse conuersatie daer houdē sonder swarigheyt. Dit is een groot gewin: want alleenlijck het aensien des hemels doet de ziele in haer selven gaen : want overmits den Heere be-liest heeft haer wat te laten sien van 'tghene dat daer is / soo blijft zy daer vast op peysende: ende het gebuert somwijlen / dat ick weet dat de ghene die my gheselschap houden / ende daer ick my mede verheughe / zijn de ghene die daer woonende my dunckt dat zy waerachtelijck leven / ende de ghene die hier leven / schijnen my soo doot te zyn / dat my dunckt dat de heere waerelt

my geen geselschap en houdt; spectraelick want
 neer ick die groote bewegingen hebbe / soo
 dunckt my dat het maer eenen droom / jae al sot-
 ternye is / wat ick met de oogen des lichaems
 sien. Het ghene dat ick nu met de oogen der
 siele gesien hebbe is 't ghene dat sy begheert;
 ende dat sy haer noch verre daer af siet / dat doet
 haer sterben. Eynelijck is het een aldergroot-
 ste gracie / die de Heere doet den ghene die hy deser
 gelijcke visioenen verleent / want hy daer dooz
 grootelijckx geholpen wordt / ende besonder-
 lijck om te dragen een seer swaer crups; want
 daer en is niet dat hem vernoeght / het mishaeght
 hem al wat hy siet: ende 't en waere dat de Heere
 toeliet datmen 't altemet vergaet (hoe wel men
 die daer nae wederom indachtigh woort) ick en
 weet niet hoe datmen zoude connen leven. Ge-
 benedijt ende geloofst moet hy zijn inder eeu-
 wigheyt; ende het wille doch sijne Majesteit
 de lieden dooz het Bloet dat sijnen Sone vooz
 my gestoot heeft / dat / naedemael hem beliest
 heeft dat ick het zoude verstaen van soo groote
 goeden / ende de selve hier eenighsins zoude be-
 ginnen te genieten / my niet en geschiede ghe-
 lijck Lucifer / die dooz sijn faute 't selve al verlo-
 ren heeft. Dat hy 't doch niet en geheughe;
 want de vrees die ick altemet gevoele en is niet
 cleyn: hoe wel ter contrarie / ende dat hy nae al-
 tijds / de barmherticheit Godts my verske-
 ringe gheeft / dat gemerckt hy my upt soo
 veel sonden getrocken heeft / hy my niet en zal
 laten verlozen gaen. Dit bidde ick utwe Certo-
 dat sy altijds daerom wilde bidden. Oversulckx
 dan en zijn de gratien / die ick verhaelt hebbe /
 nae mijn duncken soo groot niet / als dese die ick
 my verhalen zal / ende dat om veel redenen / ende
 ont

om het groot goet dat my daer dooz aenghebieben is / ende om de groote sterckheyt in de siele : hoe wel dat elck bijsonder genomen soo groot is / dat daer niet by te ghelijcken en is.

Wesende in de Kerckie op eenen Sinten avont nae de Missen / ende my vertroocken hebbende in een secrete plaetse daer ick ghewoon was dickmael te bidden / soo begost ick te lesen een Tractact van desen Feest-dagh / gemaect dooz eenen Cartupser : ende ick las de merck teekenen die welcke hebben moeten de ghene die beghinnen / die booztgaen / ende die nu volmaect zijn / ont te onderkennen oft den H. Gheest met heulieden is. Ende als ick die dyp staten ghelesen hadde / soo docht my dooz de goedertierenheyt Godts dat hy met my was / booz soo veel als ick verstaen cost. Hem nu daer booz lobende / wiert ick endachtigh / dat ick op eenen anderen tijdt het selve noch ghelesen hadde / ende dat van alle tselbe in my groote faute gheweest was : want ick sulckx wel sagh / dooz dien dat ick nu het contrarie in my bevroedde. Ende alsoo bekennende de groote ghenade die den Heere my ghedaen hadde / begost ick te bedencken de plaetse die ick booz mijn sonden in de helle verdient hadde / ende danckte grootelijckx den Heere / want my docht dat ick mijn siele niet meer en kende / nae ick haer nu soo verandert sagh. Als ick dan in dese consideratie was / soo quam my een groot gheuwelt ober / sonder dat ick de oorzaecke cost ghevoeten : het scheen dat de siele wpt het lichaem wilde bzeken / mits dat sy haer niet bequaem noch machtigh en vout te ontfangen ende te bewachren soo grooten goet. Het gheuwelt was soo groot / dat ick my selven niet en cost bedwingen / ende was naer mijn duncken seer verscheyden

van 't ghene dat ick op andere tijden plagh te gheboelen / noch ick en cost niet verstaen wat mijn ziele mocht hebben / oft wat dat sy begeerde / mits sy soo ghealtereert was. Ick leende my pewers teghen / want ick en coste noch sitten noch staen / dooz dien my mijn natuerlijcke crachte teenemael begaf.

Widus ghestelt zijnde / sie ick boven mijn hoost een dupbe / seer berschepden bande ghene die wy hier beneden sien / want sy en hadde alsulcke plupmen niet / maer de bleugelen waeren ghelijck van sekere clepne schelpens / die grootē glancs ende claerte van haer gaben: sy was grooter dan een ghemeyn dupbe. My dunckt / dat ick het gherucht der bleughelen hoorde / ende sy stont alsoo met open bleughelen bliggerende ontrent eenen Wbe Maria tijds. Mijn ziele was doen soo ghestelt / dat sy haer selven alsoo verliefende / de dupbe oock upt haer oogen verloos. Mijnen gheest wierde wel gherust dooz eenen soo goeden gast / daer / soo my dunckt / sulck een wonderlijcke gratie hem hadde behoozen tot ongerustheyt ende verbaestheyt te bzinghen / nochtrans / als ick die begonst te smaecten / de vreesse hem verliet / ende de gerustheyt met het ghenieten begonst / hy tot opgetogentheyt getrocken zijnde. De glozie van dese opgetogentheyt was wonderlijck groot. Ick was de geheele Feest-dagen dooz soo versuft ende gelijck als dwaes / dat ick niet en wist wat ick met my selven doen zoude / noch hoe dat soo groote gratie ende faveur in my cost plaetse hebben. Ick en hoorde noch en sagh / by maniere van spreken / dooz de groote inwendighe vzeught die ick hadde. Van dien dagh af merckte ick dat ick in een veel hooghere liefde Godts seer gheboozdert / ende in de deught vele
 zmeer

meer versterckt was : ghebenedijt ende ghelooft
 zy hy inder eeuwigheyt / Amen.

Op eenen anderen tijdt sagh ick de selve dug-
 be boven het hooft van eenen Vater vander Pre-
 dicheeren Orden / behalven dat my docht dat
 de stralen ende den wederschijn der selver vlieu-
 ghelen haer veel breeder uytspyden : my werdt
 verstaen ghegeven / dat hy veel zielen tot Gode
 bzingen zoude.

Op eenen anderen tijdt sagh ick / hoe dat onse
 lieve Vrouwe een witte cappe aendede dien Pre-
 sentatus vande selve Orden / daer ick te vozen ee-
 nige reysen af gesproken hebbe. Sy seyde my
 dat zy hem / om den dienst die hy haer gedaen
 hadde in mede te helpen dat dit huys zoude ghe-
 maect worden / dat cleedt was ghevende / tot
 een teecken dat zy sijn ziele voortaan in suver-
 heyt bewaeren wilde / ende dat hy in gheen doot-
 sonde vallen en zoude. Ick houde voorzeker dat
 het alsoo was : want hy stierf luttel jaeren daer-
 nae / ende in de rest van sijn leven ende in sijn
 doot dede hy alsulcke penitentie / ende sijn leven
 ende sterben was soo heyligh / dat voor soo veel
 almen can verstaen / daer niet aen te twiiffelen
 en is. Eenem Religieus die by hem in sijn doot
 bedde was / heeft my gheseyt / dat hy hem seyde
 een weynigh eer hy sijnen gheest gaf / dat den
 Heylighen Thomas by hem was. Hy stierf met
 groote vreygh / ende begheerte van uyt dit bal-
 linghschap te scheidten. Daer nae heeft hy hem
 aen my altemiet gheopenbaert met seer groote
 glorie / ende heeft my sommighe dinghen geseyt.
 Hy was het ghebedt soo toeghedan / dat oock /
 doen hy stierf / hy hem daer niet af en conde ont-
 houden / al wilde hy om zijne slautote wille want
 hy hadde vele opgetogentheden. Hy schreef my

een wepnigh te bozen eer hy stierf / wat remedie hy doch zoude mogen besigen / want soo saen als hy Misse gedaen hadde / wert hy vooz enen langen tijdt opgetogen / sonder dat te connen belecten. Godt heeft hem eyndelijck verleent den loon / dien hy dooz sijnen langen dienst sijn heel leben langh verdient hadde. Vanden Rectoor det Societeit I E S U, daer ick altemets af vermaent hebbe / hebbe ick sommige dingen gesien / nopende de groote gratien die den Heere hem dede / de welck ick / om niet te lanck te maerken / hier niet en stelle. Hem is eens een groote swarigheyt overcomen / soo dat hy seer verwoight ende grootelijcks heanghst wierde. Soo ick op eenen tijdt Misse was hoozende / soo sagh ick onsen Heere / doen de Hostie op geheven wierde / aen't Crups hangende. Hy seude my sommige woorden / die ick hem tot sijnen troost seggen zoude / ende noch andere / hem boozcomende van't ghene dat hem te geschieden stont / ende hem booz oogen leggende hoe veel hy vooz hem geleden hadde / ende seggende / dat hy hem zoude berenden om te liiden. Dit gaf hem grooten troost ende moet / ende het is hem naderhandt al overcomen / gelijk't den Heere my gesept hadde.

Vande Religieusen van sekere Orden / ende generalijck vande geheele Orden / hebbe ick groote dingen gesien. Ick saghse inden Hemel met witte banen inde handen ; ende eenige repsen / soo ick segge / noch andere wonderlijcke dingen / ende daerom houde ick dese Orden in groter weerden : want ick hebbe veel met hen leden geconverseert / ende ick sie / dat hun leben is gelijk het gene dat den Heere my van hen lieden heeft te kennen gegeven.

Soo ick op eenen nacht in mijn gebedt was / soo seide my de Heere sommige woorzen / dooz de welke hy my vooz oogen stelde hoe quaet dat mijn leven geweest hadde / welck my groote schaemte ende sinerte aendede : want al is het / dat sy niet strafen zijn / sy wercken niet te min een zuicke ghevoelinghe ende pijn / dat sy een mensch te niet doen / ende men geboelt meer voozt gancks dooz het kennen zijns selfs dooz een van dese woorzen / dan op veel dagen penant zoude comen beneerstigen dooz het overpepsen van sijn eygen miserie : want dat bzinght met hem een soo ingroefde waerhepdt / dat men 't niet en can ontkennen. Hy stelde my vooz oogen de begeerten der grooter ijdelhept die ick eerstinds gehad hebbe / seggende / dat ick vooz een groote weldaet houden moeste / dat hy begeerde / dat eenen soo quaeden wil / als den mijnen / die ick soo qualijck besteedt hadde / op hem gestelt zoude worden / ende dat hy dien begeerde te aenbeerden. Op andere tijden seide hy my / dat ick indachtigh zoude wesen / hoe dickwils my docht dat ick vooz eere gehouden hadde / te doen tegen sijn eere. Somtijden dock / dat ick zoude overpepsen wat ick hem schuldigh was / ghemerckt dat / als ick hem den meesten slaggh gaf / hy my was weldaden verleenende. Hadde ick eenige fauten de welke niet luttel en zijn / soo geeft de Heere my die in zulcker voegen te kennen / dat het schijnt dat ick my teenemael te niet doe ; ende overmits ick dier vele hebbe / soo is dit dickwils te doen. Het is altemet gebeurt / wanneer den Biecht-vader my berispt hadde / ende ick my socht te troosten met het gebedt / dat ick daer de oprechte berispinge was vindende.

Maer om wederom te comen tot 't ghene dat

ick seide / alsoo de Heere my begost in memorie te
 bzinghen mijn sondigh leven / soo pepsde ick /
 mit traenen stortende (want / soo my docht / ick
 tot noch toe niet gedaen en hadde) oft hy my
 enige gratie hadde willen doen : want dat is
 seer ordinairis / als ick enige particuliere gra-
 tie ontfange vanden Heere / dat ick eerstmael
 by my selven tot niet geworden ben / op dat ick
 claerlyck zoude zijn / hoe seer het selve boden mijn
 verdienst is : daerom geloove ick dat het de Heere
 doet. Een wepnigh daer nae werdt mijnen geest
 alsoo opgetogen / dat my by nae docht dat hy
 teenemael luyten het lichaem was : inners
 men gevoelt dan niet dat men daer in leeft. Ick
 sagh de alderheplighste Menscheyt met veelupt-
 nemender glozie dan ick die opt gesien hadde.
 My werdt vercoont dooz een wonderlijcke ende
 claere kennisse / hoe dat hy in den schoot des Va-
 ders is / ende dit en zoude ick niet connen seggen
 hoe het is / want sonder my selven aen te sien / soo
 docht my dat ick my sagh inde tegenwoordig-
 heyt der Godtheyt. Ick was wel soo verbaest en
 soo wonderlijck gestelt / dat my dunckt dat som-
 mige daghen passeerden eer ick wederom cost
 tot my selven comen : ende altydts docht my /
 dat ick in mijn gesicht reghenwoordigh had-
 de de selve Majesteit des Soon Gods / hoewel
 niet als te vozen / want dit verstonde ick seer
 wel : dan sy blijft soo gegrabeert in de imagi-
 natie / dat sy booz eenen tijdt haer dat niet en can
 quijt maecten / booz hoe cozten tijdt het selve oock
 geschiet sy) ende het bzinght grooten troost ende
 oock voorderinge by.

Dit selve visioen hebbe ick noch op dzy ander
 reysen gesien. Het is nae mijn duncken het
 alderhooghste visioen dat den Heere belieft heeft
 my

my te vertoonen / ende het bringht met hem seer
 groote profijten. Het schijnt dat het de ziele groo-
 telijck supbert / ende het beneemt dese onse sin-
 nelijckheyt by nae alle haer cracht. Het is eert
 blamine / die / soo het schijnt / verbzant ende te
 niet doet alle de begeerten des levens : want
 naedemael ick / geloofst moet Godt zijn / die niet
 en hadde tot ijdele dingen / soo werdt my hier
 doch seer wel vertoont / hoe dat het al ijdelheyt
 is / ende hoe ijdel dat zijn de heerschappijen van
 hier beneden : ende het is een groote onderwij-
 singe om de begeerten opwaerts te heffen tot
 de pure waerheyt. Daer blijft inde ziele gepijnt
 sulcken eerbiedinge tot Godt / dat ick't niet en
 zoude comen uptspreken / intuers sy is seer ver-
 schepden van't gene datmen hier can vercrif-
 gen. My maectt inde ziele eengroote verbaest-
 heyt / om dat sy siet hoe dat sy soo stout is ge-
 weest / oft dat niemant soo stout derf zijn om een
 soo alder-grootste Majestept te vergrammen.
 Ick magh noch altemet verclaert hebben dese
 effecten der visioenen / mitsgaderen andere din-
 gen / dan daer by hebbe ick gesept dat d'een
 van meerder cracht is dan d'andere / maer de
 cracht van dese is upeuemende groot. Als ick
 ginck om te communiceren / ende indachtigh
 werde der aldergrootste Majestept die ick gesien
 hadde / ende sagh dat het den selven Heere is die
 in het alderheplighste Sacrament is (ende dick-
 wils belieft het den Heere dat ick hem sie inde
 Hostie) soo stontt my mijn hant te berge / ende
 my dacht dat ick teenemael verdween. O mijn
 Heere ! Maer by aldien ghy uwe groocheyt
 niet en waert bedeckende / wie zoude soo stout
 zijn / soo dickwils te comen bereenigen een soo
 byl ende ellendig dinc met een soo groote

Majesteit ! Gebenedijt moet ghy zyn / o Heere / u moeten loben de Engelen ende alle de creaturen / dat ghy 't alsoo voeght nae onse crackheyt / op dat wy genietende soo hooge gaven / niet en zouden verschrikt worden van uwe groote macht / dat wy upt vzeese de selve zonden laeten te genieten / als wesende crancke ende ellendighe menschen.

Ons mochte wederbaeren 't ghene dat wederbaeren is sekeren ambachtsman / (ende ick weet sekerlijck dat het alsoo gebuert is.) Hy hadde eenen schat gebonden: ende obermits den selven grooter was dan sijne couragie / die heck clyp was / begrijpen conde / is hy / hem daer mede uelaminert siende / in een droefheyt geballen dat hy allenghskens quam te sterben upt enckel / benauwt heyt ende sozghvuldigheyt / mits hy niet en wiste wat hy daer mede doen zoude. En hadde hy dien niet seffens gebonden / ende hadde hem pemandt dien allenghskens uytgedeyt / en daer mede onderhouden / hy hadde veel vrolijcker geleest dan als hy arm was / ende 'ten hadde hem de doot niet gecost. Och rijckdom der armen hoe wonderlijck weet ghy de zielen te onderhouden / ende sonder dat sy soo groote schatten sien / zijt ghy hen die van langer handt toonende ! Wanneer ick een soo groote Majesteit verborghen sie in een soo clypen dinck / als is de Hostie / soo is het dat ick sedert dien tijdt verwondert ben van een soo groote wijsheyt / ende ick en wete niet / hoe dat den Heere my den moet ende de sterckheyt verleent om tot hem te gaen. Ende 'ten waere dat de ghene / die my soo grote waedaden verleent heeft / ende berieent my dis alsoo gabe / t'en waer niet mogelijck dat ick zoude connen simuleren oft laeten niet luyder stemme

er vercondigen soo wonderlijcke dingen. Wat en zal dan niet gevoelen een soo ellendige als ick ben beladen zijnde met veel grouwelijckheden/ ende die haer leven met soo cleynre vzeese van Godt overbrocht heeft/ als sy overdenckt tot wat een groote Majestejt sy gaet/ als hy begheert dat mijn ziele hem sie? Hoe zal sy met dien mont/ die soo veel worden tegen den selven Heere gesproken heeft/ Derren comen tot dat aldergloriosoeste lichaem vol van supberhejt ende duecht-saemhejt? Soo dat een ziele moepelijcker ende pijnlijcker valt/ om dat sy hem niet genoegh ghe-eert en heeft/ de liefde die dat alderschoonste aensicht toont met een zulcke beweeghlijckhejt ende spraeksaemhejt/ dat haer een schzick aensaght de Majestejt die sy in hem siet. Maer wat moeste ick pepsen de twee repsen dat ick gesien hebbe 't ghene dat ick verhaelt hebbe? Doorwaer/ mijnen Heere ende mijn glorie/ ick zoude by nae seggen/ dat ick eensdeels yet gedaen hebbe tot uwer eere/ ten tijde van die groote benauchtigheden die mijn ziele gevoelt. En icken weet niet wat ick segge/ soo dat ick dit by nae schrijbe sonder selve te spreke: want ick gevoele my gesturbeert/ ende eenighsins bukten my selven te zijn/ mits dat ick dese dingen ghedencke. Ick zoude wel seggen/ waer 't dat dit gevoelen uyt my selve quame/ dat ick yet gedaen hadde om uwen 't wille/ mijnen Heere; maer gemerckt dat gheen goet gepes en can wesen/ 'ten sy dat ghy 't gheeft/ so en moet het my genen danck geweten zijn: ick ben/ o Heere/ de schuldenesse/ ende ghy zijt de ghene tegen wien ick misdaen hebbe.

Alsoo ick eens zoude ter Communie gaen/ soo sagh ick met de ooghen der ziele twee dupbeles
 2002
 he el

veel claerder dan met de oogen des lichaems /
 ende dat met een soo grouwelijcke gedaente.
 My dunckt dat hun hozens de kele vanden ar-
 men Priester omringelden / ende ick sagh mij-
 nen Heere met sulcke Majesteit / als ick geseyt
 hebbe / gestelt zijnde / in sulcke forme als hy my
 dien quam uptrepcken / tusschen alsulcke handen /
 de welke claerlijck schenen tegen hem misdaen
 te hebben ; ende ick werde kennende dat die ziele
 in doot-sonde gestelt was. Hoe vzeemt moest het
 wesen / o Heere / u schoonheyt te aenschouwen
 tusschen die grouwelijcke gedaenten ? Sy wae-
 ren als bebreest ende verbaest in uwe presentie / soo
 dat sy geerne zouden wegh geloopt zijn / soo het
 scheen / hadt ghy hun willen laten gaen. Ick creech
 sulcken turbatie / dat ick niet en weet hoe dat ick
 sost communiceren / en ick was seer bebreest / want
 my docht / hadde het visioen van Godt geweest /
 dat sijne Majesteit niet en zoude toegelaten heb-
 ben / dat ick het quaet / welck inde ziele was /
 gesien zoude hebben. De Heere seyde my selver /
 dat ick vooz hem zoude bidden / ende dat hy dit
 toegelaten hadde / op dat ick berstaen zoude wat
 een cracht dat de woorden der Consecratie heb-
 ben : ende hoe dat Godt daer niet en zal laten te
 wesen / al zoude den Priester / die de selve spreekt /
 noch soo quaet zijn : ende op dat ick sijn groote
 goetheyt zoude aenmercken / dooz de welke hy
 hem stelt inde handen van sijnen vijant / ende
 dat teenemael tot mijn profijt / ende van alle
 menschen. Ick hebzoede wel / hoe veel meerder
 obligatie dat de Priesters hebben om goet te zijn
 dan ander menschen / ende hoe swaeren saecke
 dat het is / dit alder-heplighste Sacrament on-
 weerdelijck te ontfangen / ende hoe grootelijcks
 dat den dubbel meester is over een ziele die in
 doot-

boot-sonde is. Het dede my groote deught / ende ick werde wel bekennende hoe grootelyckx ick in Godt ghehouden ben / ghebenedijt zj hy inder eeuwigheyt.

Op een ander tijdt is my noch wat anders gebuert / welck my boben maeren seer verbaest maecte. Ick was op een plaerse / daer sekeren persoon quam te sterben / die seer qualyck gheleest hadde / ende sulckx / soo ick verstonde / vele jaeren lanck: maer hy was twee jaeren langh sieck geweest / ende het scheen dat hy hem in sommighe dingen gheberect hadde. Hy stierf sonder biechte / niet te min my en docht niet / dat hy moest verdoemt wesen. Ter wijlen dat men besigh was om het lichaem en de kiste te steken / soo sagh ick veel dupbels dat lichaem nemen / ende het scheen dat sy daer mede speelden ende deden daer justitie over / welck my seer bebreest maecte / want sy trocken 't niet groote kranwels van d'een tot d'ander. Doen ick het sagh nae het graf dragen met alsulcke eere ende ceremonien als alle andere / soo overdacht ick de goetheyt Godts / hoe dat hy niet en wilde / dat die ziele soude insaem worden / maer dat zoude secreet blijven dat sy zijn vijant was. Ick was half suf van 't ghene dat ick gesien hadde. Soo lanck als den dienst duerde / en sagh ick gheen dupbels meer: daer nae als men het lichaem in't graf zoude leggen / soo was daer binnen een soo groote menighe dupbels bereet om dat te bartē / dat ick bukten my selven was van dat te aensien / jae geen cleyne couragie was my van noode ont dat niet te laten blijcken. Ick dachte by my selvē / hoe dat sy niet de zielen moesten leben / ghemerckt dat sy sulcken oberhandt haddē over het arm lichaem Godt gabe / dat de ghene / die in quade staet

zijn / saghen soo een grouwelijcke saecke als ick doen sagh / my dunckt dat het grootlijcks zoude helpen om hen wel te doen leven. Alle dit doet my meer leeren kennen wat ick Godt schuldigh ben / ende waer van hy my verlost heeft. Ick was met groote breefe bevaen tot dat ick 't mijnen Biechtvader te kennen gegeven hadde / pepsende oft het eenigh bedroggh van den vijant mocht wesen om dese ziele te infameren / hoe wel y niet booz seer Godtbreese ghouden en was. 't Is wel waer dat het my doet breefen / al en waer 't gheen bedroggh / soo dickwils als ick daeraen gedencke .

Maedemael dat ick begonst hebbe te spreken van visioenen nopende de overledene / soo wil ick sommighe dinghen verhalen / die den Heere belieft heeft dat ick des aengaende sien zoude van sommige zielen. Ick zal maer van eenige weynigh spreken / om cozt te maecken / ende om dat het niet noodigh en is ; ick wel segghen / om dat het niet en dient tot eenigh profyt. My wert geseyt / dat overleden was een die onsen Provinciael gheweest was (maer als hy stierf soo was hy Provinciael van een ander Provincie) met den welcken ick eertijts getracteert hadde / ende was in hem ghehouden om sommighe goede wercken. Hy was een seer deughtsaem man. Doen ick verstonde dat hy overleden was / was ick seer verslagen / mits ick achterdencken hadde van sijn saligheyt / want hy hadde twintigh jaeren lanck Oberste geweest / welck een saecke is daer ick booz breefe / want my dunckt dat het een seer sorgelijcke saecke is / last der zielen te hebben. Ick vertrack my in een Bidt-plaetse met groote verbaestheyt / ende eyghende hem toe alle de goede wercken die ick mijn leefdaghe lanck ghedaen hadde / die seer luttel mochten zijn / ende alsoo

badt ick onsen Heere / dat sijne verdiensten wilde verbullen 't ghene dat de ziele van doen hadde om uyt het Dagebier te gaen.

Terwijl den ick den Heere alsoo badt op't alderbeste dat ick cost / soo docht my dat hy uyt de diepte der aerden quam neffens mijn rechre syde / ende ick sagh hem nae den Hemel varen met seer groote blijdschap. Hy was seer oudt / maer ick sagh hem als wesende van deertich jaeren / jae hy scheen my noch jongere te zijn / ende sijn aensicht was claer-blinckende.

Dit visioen duerde seer cozten tijdt / maer ick wiert soo wel getroost / dat my sijn doot sedert dien tijdt noyt meer bedroeben en cost / hoe wel veel personen daerom seer droef waeren / dooz dien dat hy seer wel beminnt was. Den troost die mijn ziele geboelde was soo groot / dat ick nergheens nae en vzaeghde / ende en cost niet twijffelen oft het visioen was goet / ick wil seggen dat gheen bedzogh en was. En was maer veerthien daghen geleden dat hy gestorben was : nochtans en vergat ick niet te besorgen dat men vooz hem zoude bidden / ende 't selve doock dooz my selven te doen / behalven dat ick 't met sulcks vierigheyt niet gedoen en cost als ick 't gedaen zoude hebben hadde ick dit niet gesien : want als den Heere my dat alsoo toont van eenige ziele / ende dat ick daer nae vooz de selve bidden wil / soo dunckt my / sonder dat te connen verwinnen / dat het is ghelick oft men den rijcken een aelmoesse gabe. Daer nae verstondt ick (want hy stierf seer verre van hier) wat doot den Heere hem toe gesonde hadde de welcke soo stichtbaer geweest was / dat hem pederman verwonderde ober het besautu / tranen / en ootmoedicheyt daer hy in stierf.

Daer stierf t' hups een Ronne / (ende dit was

niet veel meer dan anderhalven dagh geleden / een groote dienaeresse Gods. Ter wijlen dat een Nonne was lesende een Lesse vande Overledene (welck vooz haer in den Choor gelezen wierdt) stondt ick neffens haer om haer te helpen in het Verset. In het middel vande Lesse sagh ick haer ende my docht dat de ziel opclam aen de selve sijde daer ick d'andere ghesten hadde / ende dat sy na den Hemel ginck. Dit en was gheen beelachtige visioen gelijk het voozleden / maer op de wijze vande andere daer ick gesproken hebbe / niet te min twijffeltmen niet meer aen / dan aen de ghene diemen siet.

Een ander Nonne quam te sterben hier in dat selve huys / tusschen achtthien ende twintigh jaeren oudt zijnde / de welke altydts sieck / ende seer Godtvruchtigh / een groote lief-hebbersse des Coorts / ende seer deughtsaem gheweest hadde. Ick meynde voozseker dat sy in't Dagebier niet en zoude gaen / mits sy soo veel siekten gepasseert hadde / maer dat haer de verdiensten zouden overschieten. Terwijlen de Getiden ghelesen warden eermen haer zoude begraven / (het mocht vier uren gheleden zijn / dat sy doot was) werd ick kennende / dat sy upt de selve plaetse quam / ende nae den Hemel ginck.

Wesende eens in een Collegie der Societeit IESU, met die groote benauwtheden / die ick verhaelt hebbe dat ick somtijlen hadde / ende noch hebbe in ziele ende in lichaem / vandt ick my alsoo gestelt / dat ick oock niet een enkel goet ghepens / soo my dunckt hebben en coste. Daer was dien nacht eenen coadjutor gestorven van dat huys der Societeit / ende ter wijlen dat ick vooz hem badt soo ick cost / en vooz hem de misse van eenen anderen Pater der Societeit hoorde / werde ick seer in-
nighlijck

nighkijck ingekeert in my selven / ende sagh hem opbaren nae den Hemel met groote glorie en den Heere met hem: ick werde kenneude dat sijne Majesteit door een sonderlinge fabeur met hen ginck.

Eenen anderen Religieus van onser Orden / die een seer goede Religieus was / was seer ick: ende alsoo ick wisse hoorde / soo werde ick in my selven ingetrocken tot groote innigheyt / ende werde siede hoe dat hy doot was / ende nae den Hemel ginck sonder in 't Dagebier te gaen. Hy was gestorven op de selve ure dat ick hem sagh / gheslijck ick naderhandt verstaen hebbe. Ick was seer verwondert dat hy in 't Dagebier niet ghegaen en was. Maer ick werde kennende / dat hem geholpen hadden de Bullen der Orden / om in 't Dagebier niet te gaen: mits dat hy een Religieus ghetwess was die zijn professie wel onderhouden hadde. Ick en weet niet waerom my dit te kennen gegeven werde: maer my dunckt dat de reden moet wesen / om dat een Religieus te zijn / niet alleen in het habijt ghelegen en is / te waeren in het selve te dragen / om te genieten den staet van meerder volmaecktheit / welck is een Religieus te wesen.

Ick en wil van dese dingen niet meer spreken / want soo ick geseyt hebbe / 't en is niet van noode / hoe wel der zielen seer veel zijn die den Heere hem geweerddicht heeft my te vertoonen: maer onder alle die ick gessen hebbe / en weet ick niet dat eenighe gepasseert is sonder in 't Dagebier te gaen / behalven de ziele van desen Religieus / en den heyligen Broeder Peeter van Alcantara / ende den Predickheer daer ick afgesproken hebbe. Wen gaende sommige heeft het den Heere beliest / dat ick zoude sien den staet der glorie dat zy hebbe / my vertoonende de plaetse die sy besitten. Daer is

groot verschil tusschen den eenen ende den anderē.

HET XXXIX. CAPITTEL.

Sy gaet voorts inde selve materie, van te verhalen de groote gratien die den Heere haer verleent heeft? Sy verclaert, hoe dat hy haer beloofde, wel te doen den persoonen, voor de welcke sy zoude bidden. Sy verhaelt sommige merckelijcke dinghen, waer in sijne Majesteyt haer dit faveur gedaë heeft.

Alsoo ick den Heere eens seer moepelijck viel / dat hy doch het gesicht zoude wederom geven aen sekeren persoon in wien ick seer gehouden was / die het selve schier teenemael verlozen hadde (ende hy jammerde my seer / ende ick vreesde dat de Heere my om mijn sonden niet en zoude verhooren ;) soo veropenbaerde hy hem aen my gelijk hy op andere tijden gedaen hadde / ende begost my de Wonde van sijn slincke handt te toonen / ende met d'ander trock hy eenen grooten nagel upt die daer in was stekende. **M**ijn docht / dat hy met den nagel t'samen het vleesch upt trock : men conde lichtelijck sijn groote pijn mercken / welck my groote deernisse aen dede : ende hy seyde my / aengesien dat hy dat booz my geleden hadde / dat ick niet en zoude twijffelen / oft hy zoude noch veel beter doen 't ghene dat ick van hem was begeerende : dat hy my was belobende / dat ick niet van hem begeeren en zoude / oft hy zoude 't doen / mits dien dat hy wel wist / dat ick niet anders en zoude begeeren dan dat sinder glozie conform waere / ende dat hy alsoo doen zoude 't ghene dat ick op dat pas van hem begeerde : ende want ick oock
ten

ten tijde / dat ick hem noch niet en diende / niet van hem begeert en hadde / oft hy hadde 't beter gedaen dan ick 't hadde weten te eysschen / dat ick niet en zoude twijffelen / oft hy zoude het selve nu veel meer doen / als hy wel wist dat ick hem beminde. Ick en geloobe niet dat dit acht dagen geleden was / als de Heere desen persoon het gesicht wederom gaf : dit wist mijnen Biechtvader terstont. Het mochte wesen / dat dit niet geschiedt en was dooz mijn gebedt : maer ick / als ick dit visioen gehad hadde / was daer af soo verskert / dat ick sijne Majestejt als van een gratie die hy my gedaen hadde bedanckte.

Op eenen ander tijdt was een andere persoon seer sieck van een seer sware sieckte / de welcke ick daerom hier niet en verclare / om dat sy hen weet niet van wat soorte was. Het gene dat hy op twee maenden tijds gepasseert hadde / en was niet om te verdragen : ende hy was in soo groote pijn / dat hy hem selven verscheurde. Mijnen Biechtvader / de welcke was den Rector daer ick af gesproken hebbe / ginck hem besoecken / ende hadde met hem groote compassie / ende seyde my dat ick hem in alle manieren zoude gaen besoecken / want het was eenen persoon aen wien ick dat wel mochte doen / aengesien hy my nae maeghschap was. Ick ginck / ende hy betweeghde my tot soo groote compassie / dat ick den Heere seer instantelijck begost te bidden vooz sijn gesontheyt. Hier in sagh ick claerlijck / nae al dat my dunckt / de gratie die hy my dede : want terstont was hy s'anderdaghs ternemaek van die pijn verlost.

Ick was eens boven maeten seer bedroeft / wetende dat eenen persoon / in wien ick seer gehouden was / yet wilde doen dat grootelijcks re-

ghen Godt ende zijn eere was / ende hy was daer nu teenemael toe geresolueert. Ick was wel soo beleden / dat ick niet en wist wat remedien te gebruiken om sulcks te beletten / ende het scheent oock dat daer gheen toe en was. Ick hadt den Heere / upt grondt mijns herten / dat hy eenighe remedien woude gheben : maer mijn droefheit en cost niet geminderen / booz dat ick sulcks sagh. Ick ginck alsoo gestelt wesende nae een eremitaer / die wel upt de weeghe was (want alsulckie zijn in die Clooster) ende wesende in eene daer onsen Salighmaecker aende colomin stont / hem biddende dat hy my dese gratie doen woude / soo hoorde ick / dat my seer soete vops aensprack / als oft sy door een sluyte quam. Mijn haer stont recht overeinde / want het maecte my verbaert / ende ick hadde wel willen verstaen 't ghene datmen my seyde / maer ick en cost niet / want het duerde niet seer langh. Doen mijn vrees nu ghedaen was / welck terstont gheschiede / soo gheboelde ick sulckie gherust hepdt / ende bzeught ende verheuginge van binnen / dat ick seer verboundert was / hoe dat alleelijck een vops te hooren (want ick hoorde die niet lichaemelijck ooren / ende dat sonder een woordt te verstaen) soo groote operatie in de siele dede. Hier upt merckte ick dat my ghe worden soude 't ghene dat ick gheerde / ende alsoo gheschiedde 't / dat my de pijn teenemael afghenomen werde in een saecke die noch niet en was / als oft ick die hadde ghedaen ghesien / ghelijck 't daer nae ghedaen wierde. Ick seyde 't aen mijn Biecht-vaders / (want ick hadder doen twee) die wel gheleert ende goede dienersen Godts waren.

Ick quam te weten dat sekeren verfoen / die vastelijck booz haer ghenomen hadde Godt upt
geheel

geheelder herten te dienen / ende die haer nu
 sommighe dagen in't ghebedt gheoeffent had-
 de / waer in sijne Majesteit haer vele gratien be-
 troonde / het selve hadde verlaten om sekere occa-
 sien die sy gehadt hadde / waer van sy haer noch
 niet en ont-trock / de welcke oock wel periculous
 waeren. Het ginck my seer nae / om dat het eenen
 persoon was die ick beminde / ende inde welcke
 ick oock gehouden was : ick meynt dat het meer
 dan eenen maent aenliep / dat ick anders niet
 en dede dan Godt bidden/dat hy dese ziele tot hem
 keeren wilde. Alsoo ick op eenen dagh in mijn
 gebedt was soo sagh ick eenen duyvel neffens
 my / die eenige pampieren / die hy in sijn hant
 hadde / met groote gramtschap in stucken scheur-
 de. Ick werde seer vertroost / om dat schein vol-
 bracht te zijn 't gene dat ick begeerde : ende het
 was alsoo ; want naderhant quam ick te we-
 ten / dat sy een biechte gedaen hadde met groote
 oprechtelick berouw / ende dat sy haer soo tot
 Godt bekeert hadde / dat ick in sijne Majesteit
 betrouwde / dat sy altydts seer voorts sal gaen /
 ghebenedijdt zy hy van alles / Amen.

Wengaende dit stuck / dat den Heere eenighe
 sielen upt groote sonde ghetrocken heeft om dat
 ick hem daerom badt / ende dat hy andere ghe-
 brocht heeft tot meerder volmaecktheit / dat is
 dickwils gheschiet / als mede oock eenighe sielen
 upt het Daghevier te trecken / ende andere merk-
 kelijcke dinghen. De ghenaden die my den Hee-
 re betoont heeft / zijn soo veelderhande / dat ick
 my soude vermoeden / ende insghelicks de ghene
 die 't souden lesen / waer 't dat ick die alle wilde
 verhalen / ende sulcks veel meer in sielen dan in
 lichamen te ghenesen Dit is seer kennelijck ghe-
 weest / ende hier af geeft men veel ghetuyghen.

Eerstout maecte ick groote conscientie/ om dat
 ick niet en cost laten te gelooven / dat het den
 Heere dooz mijn gebedt dede / (ick late staen dat
 het principaelijck om sijn goedtheit alleen was)
 maer de dingen zijn nu in soo groote menigh-
 te/ ende soo kennelijck aen andere persoonen/ dat
 ick gheen swarigheyt en maecke van het selve te
 gelooven : ende ick lobe sijne Majesteit/ ende het
 maecht my beschaeint om dat ick sie dat ick soo
 veel te meer schuldigh ben / ende het doet / nae
 mijn duncken / meer wassen de begeerte die ick
 hebbe om hem te dienen/ ende de liefde vernieuwt
 haer. 't Gene dat my aldermeest doet verwon-
 deren is / dat in dingen / die den Heere siet dat
 niet oorzbaer en zijn / ick hem gheensins en can
 gebidden / al wilde ick / dan met soo clepne macht
 ende vierigheyt ende gerust / dat / al hoe wel ick
 my daer noch seer toe soecke te pijnen/ het my niet
 mogelijk en zoude zijn te doen / gelijck ick doe
 in andere dingen die sijne Majesteit doen zal /
 om de welcke ick geboele dat ick dickwils magh
 bidden / ende heel ghestadighlijck : al is het dat
 ick daer gheen groote sozge voor en drage / soo
 schijnt het nochtans dat het my van selfs te voer
 comt. Daer is groote differentie tusschen dese
 twee manieren van bidden/ dat ick niet en zou-
 de connen verclaeren. Want al bidde ick om het
 een/ want ick en laete niet mijn beste te doen om
 den Heere te bidden / al en geboele ick in my die
 vierigheyt niet / die ick hebbe in andere dingen /
 hoe seer dat my oock yet aëgaet / soo is het noch-
 tans gelijck een / die een belemmerde tonghe
 heeft/ dat hy niet spreken en can al wilt hy ; oft
 indien hy spreckt/ soo is het soo dat hy siet dat-
 men hem niet en verstaet ; ende van d' andere sijde
 gelijck een die claerlijck ende cloecklijck tot pe-
 mant

mant spreckt / die hy siet dat hem geerne hoort. Het een wordt begeert / om soo te seggen / als dooz een mondelijck gebedt : het ander dooz een soo verheben contemplatie / dat den Heere hem in sulcker voeghen vertoont / datmen verstaet dat hy ons verstaet / ende dat sijne Majesteit hem herblijdt dat wy dat van hem begeren / ende dat hy ons magh deught doen : gebenedijt zy hy inder eeuwigheyt / die soo veel geeft / daer ick hem soo luttel gebe. Want wat doet hy doch / lieben Heere / die hem selven niet teenmael en vernieticht om uwen 't wil; ende hoe veel / hoe veel hoe veel / segge ick / jae ander dupsent werben magh ick het selve segghen / ghebreckt my hier toe? Daerom en behoorde ick niet te willen leven: hoe wel ick daer noch andere redenen toe hebbe / om dat ick niet en leue conform het ghene dat ick u schuldigh ben. Wat een onbolmaecktheyt binde ick in my / ende wat een slappigheyt om u te dienen: Het is seker dat my altemet dunckt / dat ick wel wilde sonder gevoelen zyn / om soogrooten quaet aen my selven niet te sien : die wille sulcks remedieren / die het doen can.

Doen ick was ten huse van die edele vrouwe daer ick af gesproken hebbe / daer ick niet groote sozghuldigheyt moest wesen / ende alder bemerckende ijdelheyt die alle dingen deses levens met haer bzinghen / want ick was seer geacht / ende was seer gepresen / ende daer waeren veel dingen daer ick wel hadde mogen mijn sinnen opsetten / indien ick my selven hadde willen aensien / maer ick aensagh den ghenen die het waerachtigh ghesicht heeft / om dat hy my niet verlaeten en zoude. Nu ick bin ben sprekende van het waerachtigh ghesicht / soo worde ick indachtigh wat een moepelijckheyt

hept dat het is voor een dien de Heere gebrocht heeft tot kennisse der waerheyt / te tracteren met wereltijcke personen in dese aertliche dingen / maer de waerheyt soo seer in verdonckert is / alsoo my den Heere eens geseyt heeft : want beel van dese dingen die ick hier schrybe / en comen upt mijn hooft niet / maer desen mijnen Hemelschen meester was my die te bozen seggende. Ende want ick in die dingen die ick merckelijck verhaele / sulcks verstaen hebbe / oft den Heere my't selve geseydt heeft / soo maecke ick conscientie daer een sillabe by te voegen oft af te trecken : van gelijcken / als het my niet teenemael oprecht en gedenckt / dat gaet dooz als upt mijn selven geseyt zijnde / oft oock / om dat sommige dingen sulcks mogen zijn. Ick en noeme niet mijn't ghene dat goet is / want ick weet wel als dat in my niet goets en is / dan't gene dat de Heere my soo sonder mijn verdiensten gegheben heeft ; maer ick noeme upt my selven geseyt te zijn / 't ghene my dooz geen revelatie te kennen gegeven en is.

Maer o mijnen Heere / hoe dickwils willen wy oock in geestelijke saecken alle dingen verstaen nae ons eygen goet duncken en seer verdraeyt van de waerheyt / soo wel als in wereltliche saecken / ende ons dunckt dat wy onsen boozgangck moeten meten nae de jaeren dat wy ons eenighsins in't gebedt / gedessent hebben ; ende oock schijnt het dat wy maete willen stellen den ghene die sijn gaben sonder mate uptstort / als het hem belieft / ende die op een half jaer meer can geven aenden eenen / dan op veel jaren sen een ander. Ende dit is een saecke die ick soo doozsien hebbe in veel personen / dat ick verwondert ben hoe wy dit connen in twijffel brengen. Ick geloove

he wel / dat hier in niet bedrogen en zal worden
 de ghene die de gabe vande geesten te kennen
 zal hebben / ende aen wien de Heere waerachtige
 ootmoedighede ghegheven zal hebben : want
 sulcken mensch oordeelt nae de effecten / vaste pro-
 posten / ende liefde / ende de Heere geeft hem
 licht om het selve te sien / ende hier in siet hy de
 verhoogderinge ende den voortganck der zielen/
 ende niet inde jaren : want in een half jaer can
 peniant meer geworden hebben / dan een an-
 der in twintigh jaeren : want / soo ick segge / de
 Heere geeft het aende ghene die't hem beliest/
 ende oock aen de ghene die hem beter voeght.
 Want ick sie nu tot dit Clooster sommige doch-
 ters comen / die seer jonckc zijn / de welcke van
 Godt geraeckt zijnde / ende een weynigh licht
 ende liefde ontfangen hebbende / ende dat op lut-
 tel tijds dat hy haer eenige soetigheyt verleent
 heeft / en hebben naer hem niet meer gewacht/
 noch ergens meer nae gebraght / oock sonder
 eenigh achterdencken van den cost te hebben /
 overmits sy haer voor haer geheel leven lanck
 slupten in dit Clooster welck geen Rechten en
 heeft als persoonen die het leven versmaeden
 voor den ghene die sy wel weten haer lief heeft/
 verlaeten sy't al / ende versaecten haeren eygen
 wil / noch hen en comt niet te bozen / dat sy zullen
 comen swarighede vinden in een soo nauwe
 besluptinghe ende strengigheyt : al te saemen
 offeren sy haer tot een Sacrificie om de liefde
 Godts. Och hoe geerne geef ick haer lieden het
 voordeel in dese saecke / jae oock behoorde ick be-
 schaemt te zijn voor Godt ! Want het gene dat
 sijne Majesteit my niet toe gebracht en heeft in
 een soo groote menighe van jaren als geleden
 is dat ick my begost hebbe in't gebedt te oeffe-
 nen /

nen/ ende hy om my sijn gratien te verleenē/ daer toe brenghet hy haer op dzy maenden tijds/ ja sommige oock altemet op dzy dagen / hen noch vele min goeds doende dan my; hoe wel sijne Majestejt haerlieden wel betaelt / wel verskert zijnde dat haer niet en berouwt het ghene dat sy woort hem gedaen hebben.

Hier toe wilde ick wel / dat wy indachtigh waeren / hoe veel jaren het geleden is dat wy professie gedaen hebben; ende andere persoonen / hoe langh dat het geleden is dat sy begonst hebben gebedt te houden; ende niet om te quellen alleen de ghene die ons op corten tijdt verre te boven gaen / om de selve te doen achterwaerts keeren / ende nae onsen pas te gaen; ende de gene die als Wrents vliegghen door de gratten die hen Godt is verleenēde/ te doen wesen als schouwke kiekkenen: maer wy moeten ons ooghen op Godt slaen / ende den toom los gheven aen de gene die wy ootmoedigheyt sien hebben / want den Heere / die hen soo groote gratien verleent/ en zal hun niet laeten van boven neder vallen. Sy betrauwē hen selven wel aen Godt / want hier toe helpt hen de waerheyt die sy van het Geloo-ke kennen / ende en zullen wy ons aen Godt niet derren betrauwē? Ende willen wy hun niet nae onse maete / nae advenant van onse clepmoedigheyt? Soo niet: maer by aldien wy niet en connen begrijpen haere groote affectien ende resolutien (want sonder experientie cannen die qualijck verstaen) laet ons ons selven verootmoedigen / ende hen niet oordeelen; want onder't decksel dat wy haerlieder profijt soecken/ benemen wy dat aen ons selven / ende wy verliese de occasie die den Heere ons gheeft om ons te verootmoedigen / ende op dat wy zouden verstaen

Raen wat ons ghebrecht / ende hoe veel meer dese sielen afghescheyden zijn van de creatueren / ende ghekeert tot Godt / dan de onse / gemerckt dat sijne Majestejt haer soo seer tot hunwaerts keert.

Ick en pepse anders niet / noch en soude yet willen pepsen / dan dat ick liever hadde een ghebedt van luttel tijdt welck seer groote effecten werckt / de welcke hun terstondt laten blijcken (woont het is onmoghelijck dat het de selve hebben om alles te verlaten / alleenelijck om Godt te behagen / sonder groote cracht der liefden ; (dan een ander ghebedt van veel jaeren / welck gheen cracht en heeft om yet te meer wjt te rechten ter liefde Godts op't leste dan in't beginsel ; ten waeren by avontueren sommige cleyne dingen / ghelijck sout / die men noch weghen noch batten en can en die een muschken schijnt in den becke te mogen wegh dragen. Ick en houde dit vooz gheen groote werckinghe oft mortificatie / als my wel van sommige dinghen werck maecken die wy ter ceren Godts doen / soo dat het jammer is datmen daer op pepst / al waer 't oock datmen dier seer veel dede. Ick ben sulcks / ende ick sal vergheuen de ghenaden die de Heere my t' elcken is doende : ick en segge niet dat sijne Majestejt die niet en zal groot achten / want hy is goeder-tieren / maer ick wilde daer wel geen werck af maecken / ende niet aensien dat ick die wercke / obermits sy niet met allen en zijn. Maer vergelt het my / mijnen Heer / ende en beschuldicht my niet / want ick moet my ergens mede troosten / gemerckt dat ick u nergens in en diene / want waer 't saecke dat ick u in ooge saecke diende / ick en zoude gheen werck maecken van sommige nietigheden. Saligh zijn de menschen die u dienen met

met groote wercke, waer 't saecken dat booz son
 beel als ick henlieden dat benijde/ ende het selve
 wel soude begeren/ my booz goede wercken ghe-
 rekent mocht woorzen/ ick en soude niet verre ten
 achter zijn in u te believen: maer ick en deught
 niet/ mijnen Heer / maect ghy my doch be-
 quaem / overmits ghy my soo lief hebt.

My is binnen dese daghen ghebeurt/dat / van
 Roomen ghecomen zijnde de Bulle/ van dat dit
 Clooster gheen renten en soude maghen besitten/
 de saecke teenemaal ten epnde ghebracht wierde/
 welck/ soo het schijnt/ my eenighen arbeydt ghe-
 cost heeft. Ick troost scheppende in te sien dat het
 alsoo volbrocht was/ ende bevroedende den aer-
 beydt dien ick ghehadt hadde / ende den Heere
 danckende / dat hy ergkens in van my hadde
 willen ghedient wesen/ begonst by my seiven te
 overpeysen de dinghen die ick gheleden hadde:
 ende 't is alsoo/ dat ick elke die ick ghedaen
 hadde / ende die wat schenen te zijn/ seer veel ghe-
 breken ende onbolmaecheden vondt / in sonni-
 ghe oock cleppen /moet ende in belen een slay ge-
 loobe; want tot deser tydt toe dat ick al volbrocht
 sie 't ghene my den Heere geseyt heeft van dat dit
 Clooster soude ghemaeckt worden en/ hebbe ick 't
 selve noyt absolutelijck connen ghelooben/ noch
 ick en hebbe daer oock niet aen connen twijfelen.
 Ick en weet niet hoe dit ghinck: 't is soo dat het
 my dickmaels van d' een sijde onmoghelijck
 docht/ ende van d' ander sijde en cost ick daer niet
 aen twijfelen/ ick wil segghen/ ghelooben dat
 het niet en soude gheschieden. Ick bevondt ep-
 delijck/ dat den Heere van sinen 't wegghen al ghe-
 daen hadde dat goedt was/ ende ick dat quaedt
 was; ende alsoo liet ick daer meer op te peysen/
 ende en soude niet begheren des meer indachtigh

te zijn / om niet te stronckelen door mijn soe me-
nighvuldighe ghebreken. Ghebenedijt moet hy
zijn / die uyt alle dinghen weet eenigh goet te
trecken als het hem belieft / Amen.

Ick segge dan / dat het periculus is de iae-
ren te tellen datmen hem in 't ghebedt geoeffent
heeft: want al is daer ootmoedighheit by / soo
can enen nochtans 'ken weet niet waer by blij-
ven / als is / datmen hem laet voorsztaen / datmen
het voorszijnen dienst verdient hebbe. Icken seg-
ge niet / dat sy 't niet verdient en hebben / ende
het sal hen wel betaelt worden: maer ick houde
voorz seker / dat een gheestelijck mensch / die hem
laet voorsztaen dat hy die gheestelicke soerighe-
den weerdigh is / om dat hy hem veel iaeren niet
bidden becommert heeft / noyt en zal opclimmen
tot de volmaeckthent des gheests. Is het niet
genoegh / dat hy verdient hebbe / dat hem Gode
behoede van de sonden daer hy in gewoon was in
te vallen eer hy het ghebedt oeffende / sonder dat
hy hem een proces aendoe voorszijn gelt / soomen
segge. Dit en dunckt my gheen diepe ootmoe-
digheit te zijn: het magh zijn dat het ootmoe-
digheit is / maer ick houde sulcks voorz groote
stoutighheit / ghemerckt dat ick / die soo luttel
ootmoedigh hen / het selve nae mijn duncken
noyt en hebbe deren bestaen. Het magh wel zijn/
dat ick noyt sulcks begheert en hebbe / mits ick
voock noyt ghedient en hebbe: hadde ick 't ghe-
daen / ick zoude by avontueren meer van den
Heere daer voorz willen betaelt zijn / dan alle d'an-
dere. Icken segge niet / dat een ziele niet en wass
oft coeneemt / oft dat Godt haer dat niet geven
en zal / in dien het gebedt ootmoedigh gheweest
is / maer men moet de iaeren vergeten: want
het is al walginghe wat wy doen moghen / in

comparatie van een druppel bloets vande gene die den Heere voor ons gestort heeft. Ende is het saecken dat wy soo veel te meer schuldigh zijn hoe wy meer dienen / wat is dat dat wy begeeren / mis dien als wy een myte van onse schult betaelen / men ons dusent Ducaten wederom geeft? Laet om Godts wil vaeren dese oordeelen die hem toebehooren. Alzulcke ghelijckenissen zijn altoos quaedt / oock in tydelijcke dingen / hoe veel dan te meer in dingen die Godt alleen weet? Welck sijne Majesteyt wel betoonde / als hy ebenveel betaelde aende laeste als aen d'eerste. Ick hebbe soo veel verscheyden reysen ende soo veel dagen over dese drey bladeren gheschreven (want ick hebben soo luttel tijdt ghehad / ende hebbe oock noch soo luttel / ghelijck ick ghesendt hebbe) dat ick vergheten hadde 't ghene ick begost hadde te seggen / welck is dit visioen. Ick sagh my zelven / in't gebedt zijnde / in een black vest alleen / ende rondom my veel volck van verscheyden soorten / die my omringhelden: my docht dat zy allegaeder wapenen in hun handen hadde om my te quetsen; de sommige lancien / andere sweerden / andere poingnaerden / andere seer lange moort-ziemen / somma ick en cost nietwers door breken / sonder my te stellen in perickel des doots / ende bondt my alleen / sonder jemandt die my bystont. Wesende mijnen geest in dese benaughtent / soo dat ick niet en wist wat doen soo sloegh ick mijn ooghen ten Hemel / ende sagh onsen Salighmaecker / niet in den Hemel / maer wel hoogh boven my in de locht / die sijn handt tot my waerts uytstact / ende my van daer behulpigh was in voeghen dat ick mi niemant en vreesde van dat volck / ende sy lieden en roften my gheen schade doen al wilden sy. Dit

bisioen schijnt sonder vrucht te zijn / ende heeft
 my nochtans seer groot profijt gedaen / want
 my werd te verstaen gegeven wat dat het be-
 teeckende / ende een weynigh daernaer bevondt
 ick my by nae in gelijck gebercht / ende ick wert
 kennende / dat dat visioen een gelijckenisse was
 vande werelt / want het schijnt / dat al wat inde
 werelt is / wapenen hoest om de arme ziele te quet-
 sen / ick late staen de wanschen / die den Heere
 niet veel en dienen / misgaders eere / ende rijck-
 dom / ende wellust / ende andere diergeijcke din-
 gen : want het is seker / dat / als sy niet booz haer
 ensiet / sy haer bindt in 't net ghebrocht te wesen /
 immers ten minsten soecken haer in strick te
 bzinghen de naesten vrienden / maeghschap / ende /
 daer ick meer af verwondert ben / oock seer goe-
 de menschen ; van dien allen avondt ick daer nae
 my soo bestreden te zijn (sy meynende dat sy wel
 daer aen deden) dat ick niet en wiste hoe ick my
 herbeyren zoude / oft wat doen zoude.

O Heere Godt / waer het dat ick seyde / hoe
 menighe verscheden swarigheden ick binnen
 dien tijdt geleden hebbe / oock nae het ghene dat
 hier vozen verhaelt is / wat een goed-leet point
 zoude het wesen / om teenemael te versmadē al dat
 daer is? My dunckt / dat het de ineste persecutie
 was die ick opt geleden hebbe. Ick segge / dat ick
 my somwijlen van alle zanten soo benautot sagh
 dat ick gheen ander remedie en vondt / dan myn
 ooghen opwaerts te slaen nae den Hemel / ende
 Godt te aenroepen : ick was wel indachtigh het
 ghene dat ick in dit visioen ghesien hadde : het
 hielp my seer om op niemant te betrouwen /
 want daer en is niemant die ontwanckelbaer-
 righ sy dan Godt alleen. In alle dese swaerig-
 heden sondt de Heere altyds tot my eenen per-

soon van sijnent'wegen / om my by staen / gelijk hy my in dat visioen vertoont hadde / sonder dat ick pewers meer aen gebonden was dan om den Heere te behagen ; welck genoegh geweest is om te onderhouden de clepne deught die ick hadde van u te soecken te believen : gebenedijt moet hy zijn inder eeuwigheyt.

Wesende eens seer ongerust ende geturbeert / soo dat ick tot geen inuigheyt en cost comen / in strijt ende onvrede gestelt zijnde / mijn gepensien swierende tot dingen die niet volmaectt en waren / ende my dunckt oock niet dat ick die verflappigheyt hadde die ick ghewoon ben te hebben ; siende daer beneffens dat ick soo vileyn was / begonst ick achterdencken te cruijen / oft de gratien die de Heere my gedaen hadde / mogelijk bedroggh waren : Somma ick staect in een groote dunstermissie der ziele. Aldus benautot zijnde / begost de Heere my aen te spreken / seggende / dat ick my niet quellen en zoude / want dat ick dooz my alsoo gestelt te sien / verstaen mochte wat een miserie het zoude zijn / by aldie n hy my zoude verlaeten / ende dat geen versekerheyt en was / soo langh als wy niet dit vleesch becleedt zijn. My werde te kennen gegeven / hoe wel dat besteedt is dese oorloge ende strijdt om sulcken prijs te ontfangen ; ende my docht / dat den Heere compassie hadde met ons die in dese werelt leven : dat ick niet en zoude pensen dat hy my vergeten hadde / want dat hy my noyt verlaeten en zoude / maer dat van noode was dat ick zoude doen't ghene dat in my was. De Heere septe my dit met groote barmhertigheyt ende soetigheyt / midtsaders andere woorden waer in hy my groote gratie dede / ende die niet en behoeben verclaert te zijn. Dit septe my sijne Majestejt

sestert menighmael / my groote liefde betoonende : Ghy hoort my nu toe , ende ick hoore u toe . De woorzen die ick althits gewoon ben te seggen / die ick nae mijn goet-duncken met waerheyt segge / zyn dese : Heere wat passe ick op my selven , dan op u ? Dese woorzen ende verheughinghen wercken in my soo groote beschaeintheyt / als ick indachtigh ben wie ick ben / dat my dunckt (gelijk ick meyne noch te vozen gesept te hebben / ende segge het selve noch altemet aen mijnen Biecht-vader) dat meer bromigheyt van noode is om dese gratien te ontfangen / dan om seer groote swaerigheden te verdragen . Als dit geschiet / soo en hebbe ick by nae gheen gedenckenisse van mijne wercken / alleen staet my booz dat ick boos ben / sonder eenigh discours des verstandts / t'welck my oock somwijlen dunckt boven natuerlijck te wesen .

Altemet comen my soo vierighe begheerten ober van te communiceren / dat ick niet en wees oft ick't zoude connen stercker seggen dan het en is . 't Is gebeurt op eenen morgen-stont dat het soo seer regende / dat geen weder en scheen te zyn om upt den hupse te gaen : wesende ick nu uptgegaen / soo was ick soo buypen my selven booz de boozsepde begeerte / dat my docht / al hadde men my spieffen op mijn hert geset / icks zoude daer booz gepasseert hebben / hoe veel te meer booz water ? Doen ick inde Kercke gecomen was / quam my een groote opgetogentheyt ober . My docht dat ick de Hemelen sagh open gaen-ende niet alleen enen inganck / gelijk ick op andere tijden gesien hadde : my wiert verctoont den thoon / die ick noch somwijlen gesien hadde / alsoo ick u Cerw. gesept hebbe / ende boven

dien noch eenen anderen / in den welcken ick ver-
 staen e werde / door een kennisse die ick niet ver-
 staen en kan / dat het de Godtheydt was / al en
 sagh ick die niet. My docht dat hy opgehouden
 werde / van sekere dieren : ick peysde oft het de
 Engelen geweest hadden; maer hoe dat den
 thot was / oft wat daer in was en sagh ick niet /
 dan aeren een groote menichte van Engelen.
 My docht dat sy sonder comparatie veel schoone-
 der waeren dan die ick op andere tijden in den
 Hemei gesien hadde. Ick hebbe ghedacht oft het
 Seraphinen oft Cherubinen waren / want sy
 zijn seer verschepde van d' andere in glorie / want
 sy schenen ontsteken te zijn : somma / de verschep-
 denheyt is seer groot / ghelyck ick gheseyt heb-
 be. 't En waere niet moghelijk te beschrijven
 oft oock uyt te spreken de glorie die ick doe in my
 gheboede / ende niemant en can dat bebroeden
 die 't niet beproeft en heeft. Ick verstdt dat daer
 te fanten was al wat men begheren can / ende ick
 en sagh niet met allen. My wierdt gheseyt / ick
 en weet niet van wien / dat het ghene dat ick daer
 cost doen / was ghelegghen in te verstaen dat ick
 niet met allen en cost verstaen / ende in te bebroe-
 den hoe dat het alemael niet en is / gheleken by
 't gene dat daer is. Het is soo / dat mijn siele haer
 naemaels schaemde / siende dat sy op eenigh ghe-
 schapen dinck can lettē / hoe veel te meer haer af-
 sectie daer op stellen / want my docht dat het
 al maer eenen mieren hoop en was. Ick commu-
 niceerde / ende hoorde de afnisse / ende ick en weet
 niet hoe ick daer wesen conde : my docht dat den
 tijdt seer cort geweest was : ick was wel verwon-
 dert als de ure sloegh / siende dat ick twee uren
 lanck in die opghetoghentheyt ende glorie ghe-
 weest hadde. Ick was naederhadt seer verwon-
 dert

dert/ hoe dat comende tot dit vyer der vaerachtig-
 get liefde Godts welck van boven schijnt te co-
 men (want 'ten waere my niet mogelijk daer
 een gepuster af te hebben / 't en zy dat het sijne
 Majesteit believe / gelijk ick noch ander werf
 gesept hebbe / hoe seer ick dat doock mocht begeer-
 ten / ende daer toe arbeiden/ jae al zoude ick my
 zelven daerom te niete doen / schijnt te verreyren
 den ouden mensche / die door gebreken ende
 traegheyt ende miserie berouderd is ; inder ma-
 niere als den vogel Phenix doet / gelijk ick
 gelesen hebbe / dat uyt sijn asschen/ nae dat hy
 verbrant is / eenen anderen opstaet : alsoo blijft
 doock een ziele daer nae teenemael verandert door
 andere begeerten / ende groote sterckheyt. 't En
 schijnt niet dat het de selve is die te bozen was/
 maer dat sy nu met een nieuwe supberheyt be-
 gint door den wegh des Heeren te gaen. Soo
 ick sijne Majesteit badt dat het alsoo mocht we-
 sen / ende dat ick hem op een nieuw mocht begin-
 nen te dienen / septe hy my : Ghy hebt een goede
 gelijckenisse gemaect : siet, dat ghy dat niet
 en vergeet, om altydts te beneerstigen u te ver-
 beteren.

Besende eens inde selve twijffelinghe daer ick
 cortelijcks afgesproken hebbe / te weten oft dese
 visioenen van Godt waeren / soo openbaerde
 hem my de Heere / ende septe my straffelijck :
 Och kinderen der menschen, hoe langh suldy
 versteent van herten zijn! Dat ick een saecke in
 my wel ondersoeken zoude / oft ick my hem tee-
 nemael overghegheven hadde / oft niet : dat / in
 dien het soo waere / ick mochte gelooven/ dat hy
 my niet en soude laeten verlozen gaen. Ick was
 seer geturbeert door dese exclamatie : hy septe
 my wederom seer vriendelijck ende soetelijck/ dat

ick mi niet en zoude quellen / want hy wel wist /
 dat ick van mynen c'wegen niet en zoude in rau-
 te blijven van mi te begeben tot alle't gene dat
 sijnen dienst aenginck / dat al geschieden zoude
 dat ick begeerde; ende alsoe werde oock volbrocht
 't gene ick doen van hem begeerde: dat ick zou-
 de aensien / hoe dat de liefde in mi dageelicks
 was wassende om hem te beminnen: dat ick hier
 upt cost mercken dat het vanden dubbel niet en
 was: dat ick niet en zoude pepsen / dat Godt zou-
 de gedoogen / dat den vjant soo groote macht
 zoude hebben over de zielen van sijne dienaeren/
 ende dat hy u zoude connen geben de claerheyt
 des verstandes ende de gherustighepdt die ghy
 hebt. Hy gaf mi oock te kennen / gemerckt dat
 soo veel ende soo treffelijcke personen mi geseyt
 hadden dat het van Godt was / dat ick qualijck
 zoude doen waer't dat ick't niet en geloofde.

Alsoe ick eens las den Psalm / Quicumque
 vult, werdt mi te kennen gegeven de maniere
 hoe dat maer eenē Godt en is ende dyp personen/
 ende dat soo claerlijck / dat ick seer verwondert
 ende verheught was. Het baete mi boben ma-
 ten seer / om te beter te kennen de grootheyt
 Godts/ endesijn wonderlijckheden: ende soo wan-
 neer ick pepse oft hoorse spreken vande H. Dypul-
 digheyt / soo dunckt mi dat ick verstaē hoe dat
 het can wesen/woelck mi een groote vzeught is.

Op eenen Hemelbaerts dagh vande Conin-
 ginne der Engelen / beliefde't den Heere mi
 de gratie te doen / dat mi in een opgetogent-
 hepdt vertoont werde haer opclimninghe ten
 Hemel / mitsgaders de blijdschape ende heerlijck-
 heyt daer sy mede ontfangen wierde / ende in
 wat plaetse sy is. Dat ick zoude seggen hoe dit
 was / dat en ware mi niet mogelijck. De glo-
 rie

wie die mijnen gheest ontfincck van soo groote glorie te aensien / was boven maeten groot : ick behiel daer van seer groote werckingen / ende het hielp my om meer te begeeren groote swa-
righeden te lijden / ende my bleef by een groote begeerte om onse liebe Vrouwe te dienen / gemerckt dat sy soo veel verdient heeft.

Wesende in een Collegie der Societeit IESU , terwijlen dat de Broeders van dat huys cōmuni-
ceerden / sagh ick een seer costelijck paviljoen boven hun hoofden : dit sagh ick tot twee reysen / ende als andere lieden cōmuniceede / soo en sagh ick't niet.

HET XL. CAPITTEL.

Sy vervolgt de selve materie, in te verhalen de groote gratien die haer de Heere gedaen heeft. Uyt sommige cannen leer goede leeringe scheppen : want dit , gelijk sy geseyt heeft , is haer principaelste intentie geweest , achter-volgende de gehoorzaam-
heyt , te stellen alsulcke de welcke tot profijt vande sielen zijn dienende. Met dit Capittel voleynt het discours haers levens, dat sy geschreven heeft : welck wesen moet ter eeren Godts , Amen.

Soo ick eens in mijn gebedt was / gevoelde ick sulcks een groote vzeught in my / dat ick / als ontwoerdigh van een sulckie weldaet / begost te pepsen / hoe veel beter ick verdient hadde te wesen in die plaetse die ick gesien hadde vooz my be-
reect te zijn inde helle : want / gelijk ick geseyt hebbe / ick en vergete noyt hoe ende in wat ma-
nieren ick my daer gesien hebbe. Dooz dese con-
sideratie begost mijn ziele meer ontfsteken te wo-
den /

den / ende my quam een opgetogentheit des gheestes over / in sulcker voegen / dat ick't niet en can seggen. My docht dat ick in die Majesteit die ick on andere tijden verstaen hebbe / ingestoncken / ende daer vol van was. In dese Majesteit wiert my een waerheit te kennen gegeven / de welcke is de volmaeckinge van alle waerheden : ick en can niet seggen hoe / want ick en sagh niet met allen. My werdt geseyt / sonder te sien van wie / maer ick verstont wel dat het de waerheydt selve was : 't En is geen cleyne saecke, dat ick nu voor u doe, want het is een vande dingen daer ghy veel voor schuldigh zijt : want alle de schaede des vvereldts comt daer uyt, datmen de waerheden der Heyliger Schriftuere niet en verstaet met claere waerheit : daer en zal niet een tittelken af falieren. My aengaende docht my altyds dat ick dit geloost hadde / ende dat het alle de Christenen geloofden. My seyde my : Och Dochter, h e luttel zijn sy die my in de vvaerheydt lief hebben ! Want vvaer't dat sy my lief hadden, ick en zoude hen mijne secreten niet verbergen. Weet ghy wel, wat het is, my inde waerheit lief hebben ? Verstaen, dat alle het ghene valscheyt is, dat my niet en behaecht ? Ghy zult claerlijck sien 't ghene ghy nu niet en verstaet, aen het profijt dat het u ziele doet. Ende ick hebbe 't soo bevonden / ghedanccht moet den Heere te zijn : want sedert dunct my soo groote ijdelheydt ende valscheyt te zijn / alwat tot den dienst Godts niet en streckt / soo dat ick het niet en soude weten te seggen gelijk ick't verstaen : noch doock het medelijden dat ick hebbe met de gene die ick soo verblint sie in't gene dat dese waerheit aengaet / midts gaders andere ende veel profijten

fften die ick hier seggen zal / en zoude ick niet
 connen uytsprecken. De Heere seide my hier een
 woort in't particulier welck was van seer groo-
 te gunste. Ick en weet niet hoe dat uicks was/
 want icken sagh niet / maer ick bleef soo ge-
 stelt / (welck ick oock niet en zoude connen uyt-
 spreken :) met seer groote sterckheyt / ende waer-
 achtigen moet / om te volbruinghen met alle
 mijn crachien oock het alderminste deel vande
 heylige Schrifsture. My dunckt / dat my niet
 en zoude connen te bozen gelept worden / welcks
 ick niet en zoude dorben liden.

My is soo ingedruckt gebleben een waer-
 heyt van dese Goddelijcke Waerheyt die my
 gerepresenteert werdt (sonder te weten hoe oft
 wat) dat sy my doet een nieuwe eerbiedinge
 hebben tot Godt / want sy geeft kennisse van
 sijne Majesteit / ende een macht / in zulcker ma-
 nieren dat het niet om seggen en is : maer icks
 verstaen wel dat 't een groote saecke is. My bleef
 by eenen grooten lust om niet te spreken van van
 seer waerachtige dingen / ende die verre gaen
 boven het gene dat inde werelt omgaet/ende
 alsoo begoft my te verdzieten hier te leven. My
 liet my seer groote teerheyt des geests/breught/
 ende vortmoedigheyt. My dunckt / dat/sonder te
 verstaen hoe den Heere my doen soo veel gaf/icks
 het minste achterdencken niet en hadde / dat dat
 zoude bedrogh wesen. Ick en sagh niet met allen
 waer ick verstant wat een groot goet daer ge-
 legen is in niet met allen te achten al wat ons
 niet naeder tot Godt en voeght : ende alsoo wer-
 de ick kennende wat een groote saecke het is/dat
 een ziele in waerhejdt wandels inde oogen de
 Waerheyt zelver.

Al dat ick gesept hebbe / heest hy my te ken-
 nen

nen ghegheben / altemet sprekende / somtijten
 oock sonder spreken / ende sommige dingen met
 meerder claerheyt dan andere die my met woord-
 den gelept wierden. Ick verstandt boven dese
 waerheyt seer groote waerheden / veel meer dan
 oft veel geleerde my dat geleert hadden. My
 dunckt / dat sy my geensins en hadden alsoo con-
 nen inzien / noch soo claerlyck te kennen ge-
 ven de ijdelheyt deser werelt. Dese waerheyt / die
 ick segge dat my te kennen ghegeven wierde /
 is in haer de waerheyt selve / ende en heeft noch
 beginsel noch eynde / ende alle andere waerhe-
 den nemen haeren oorspronck van dese waer-
 heydt / ghelyck alle andere liefden haeren oor-
 spronck nemen van dese liefde / ende alle andere
 grootheden van dese grootheid : hoe wel dit dyp-
 velijck ghesproken is geleen by de claerheyt
 daer my de Heere dat heeft willen mede te ken-
 nen gheben. Ende hoewel blijkt hier de mach-
 van dese Majesteit / mits sy op soo corten tijdt
 een ziele tot soo groote winninge bringht / ende
 in haer soo groote dingen gedruckt laet. O groot-
 heyt! o Majesteit! wat doet ghy mijnen almach-
 tighen Heere? Mensiet doch wien ghy soo hoo-
 ge genaeden zijt doende. En ghedenckt u niet
 dat mijn ziele is getweest eenen afgrondt van lo-
 gen taele / ende een zee van ijdelheden / ende dat
 al door mijn schuldt / midts ick / daer ghy my van
 de leugen opt der natuer hebt doen eenen afkeer
 hebben / my selve in vele dinghen hebbe doen
 leugen hanteren? Hoe can / o mijnen Godt / soo
 grooten gratie ende jonste bestaen met eenen die
 de selve soo wepnigh verdient heeft?

Lesende eens met d'andere de Sghetijden /
 werd mijn ziele subitelyck in haer selven ghe-
 keert / ende my docht dat sy geheel was gelick
 eenen

eenen claeren spiegel / wesen de van alle canten
 seer claer / van achter/ter sijde/van boven / ende
 van beneden/ende in het middelste vertoonde hem
 mi onsen Salighmaecker gelijk ick hem ghes-
 woon ben te sien. My docht dat ick hem claerlijck
 sagh in alle deelen mijnder zielen gelijk in eenen
 spiegel/ende ick en zoude niet weten te seggen hoe
 dat oock desen spiegel geheel ghegrabeert wert
 in den selven Heere / met een seer lieffelijcke ge-
 meynschap / die ick niet en zoude connen verclae-
 ren. Ick weet wel/dat mi dat visioen seer groot
 profijt gedaen heeft soo dickwils als ick daer op
 gepeest hebbe / in 't bijzonder als ick ter Com-
 munitie geweest ben. My wierdt te kennen ge-
 geben / dat als een ziel in doot-sonde is / desen
 spiegel ghedeckt wordt met eenen dicken nebel/
 ende seer swert wordt/ dat den Heere daer niet in
 en can vertoonen noch gesien worden / hoe wel
 hi altijd is teghenwoordigh is / ons het wesen
 gebende? ende dat de Betters te zijn / is even oft
 den spiegel gebroken waere / welck veel ergher
 is dan verdonckert te zijn. Daer is groot ver-
 schil tusschen het sien ende seggen; want men
 can 't seer qualijck verclaren. Maer mi heeft
 ghebaer / ende grootelijck ghespeten dat ick soo
 dickwils doot mijn sonden mijn ziele verdupstert
 hebbe / waer doot ick desen Heere niet en hebbe
 connen sien.

Dit visioen dunckt mi seer profijtigh te we-
 sen voor menschen die vande werelt afgesneden
 zijn / om den Heere te leeren aenschouwen in het
 binnenste van hurre zielen / welck is een consi-
 deratie die aldermeest aencleest / ende is profijte-
 lijcker dan 't selve buyten hi selven te aensien/ge-
 lijck ick op andere tijden geseyt hebbe/ende oock
 beschreven staet in sommighe boecken van de-
 votie

borie / die tracteren waermen Godt behoort te
 soecken. In't particulier seght sulcks den glorio-
 sen hepligen Augustinus / te weten dat hy hem
 noch op eenige plaetsen / noch in recreatien / noch
 pewers elders daer hy hem socht / soo was vin-
 dende als in hem selven. Ende 'tis seer claer dat
 dit het beste is. Ende 'ten is niet van noode / dat
 men opclimme tot den Hemel / oft voozder gae
 dan tot sy selven ; want anders en is dat niet dan
 den geest vermoeden / ende de zielen verstopen /
 ende 't bringht minder profijt by. Een saecke
 wil ick hier waerschouwen / oft permandt dat mo-
 ghelijck hadde / dat altemet ghebuert in groote
 opgetoghentheydt / te weten / dat / als vooz by
 gepasseert is dien cleynen tijdt binnen den welc-
 ken de ziele in de vereeninge is / de welcke haer
 crachten verflonden houdt (ende dit duert niet
 lange / ghelijck ick geseyt hebbe) de ziele noch
 ingekeert blijft in haer selven / dat sy oock in't
 uytwendighe tot haer selven niet ghekeeren en
 can / maer dat de twee crachten / memorie ende
 verstant / daer en tusschen bynae rasende ende
 uyt sinnigh zijn. Dit / segge ick / ghebuert alte-
 met / specialijck in de beginselen. Ick peyse / oft
 het daer af comt / dat onse natuerlijcke cranck-
 heyt niet en can verdraghen soo groote cracht
 des gheests / ende dat sy de imaginatie krenckt.
 Ick weet dat dit sommige personen gebeurt.
 Ick soude geraeden vinden / dat sy hen zouden
 pijnen het gebedt vooz als dan te laeten / ende
 op een ander tijdt in te haelen 't ghene sy nu ver-
 liesen / om dat het niet seffens comen en zoude /
 want daer anders groot quaet zoude mogen op
 volgen. Ende dit blijkt by experientie / ende
 oock / hoe goet het is / dat men bebroede wat onse
 gesontheyt vermaght.

In alles is experientie ende eenen meester van noode: want als een ziele soo verre gecomen is/ soo comen haer veel dingen ober daer sy nootfaeckelijck met pemandt moet van tracteren: maer is 't dat sy dien gesocht hebbende niet en vindt/ soo en sal haer de Heere niet verlaeten gemerckt hy niet verlaeten en heeft / wesende sulcks als ick ben: want ick geloobe wel dat luttel zijn die tot experientie van soo veel dinghen ghecomen zijn; ende als pemandt die niet en heeft / soo is te vergeefs dat hy remedie wilt schaffen sonder ongerust ende beanght te worden/sonder de welke nochtans sulcken ziele niet te helpen en is / maer soo veel eer tot onrust ende pijn gebzocht worden: niet te min den Heere zal dit oock op rekeninghe nemen / ende daerom is beter hier van te tracteren (welck ick noch op andere tijden gheseyt hebbe / ende indesghelijck al wat ick nu segge / dan het en gedenckt my niet wel; ende ick sie / dat veel daer aengheleghen is/ specialijck als het vrouw personen zijn) met haren Biechtvader / ende dat hy sulcks sy. Ende men vindt meer vrouw dan mans personen / dien den Heere dese genaden verleent/ welck ick verstaen hebbe van Broeder Peeter van Alcantara (ende ick hebbe het selve oock bemerckt) de welke sende/ dat de vrouwen bequamer waeren om voort te gaen in desen wegh dan de mans / daer van gebende veel treffelijcke redenen (die hier niet al en dienen gheseyt te zijn) al tot faueur van de vrouwen.

Soo ick eens in mijn gebedt was / wierde my subitelijck vertoondt / sonder dat ick eenige gedaente oft beeldt sagh (ende de vertooninghe geschiedde met alle claerheyt) hoe dat in Godt gesien worden alle dingen / ende hoe hy die altemael

temael in hem heeft. Ick en soude dit niet weten te beschrijven/ maer het bleef seer inghedruckt in mijn siele/ ende het is een van de groote genaden die de Heere my ghedaen heeft / ende bande gene die my aldermeest consups ende beschaemt ghemaeckt hebben / doen ick indachtigh was der sonden die ick ghedaen hadde. Ick geloobe/ hadde 't den Heere beliest / dat ick dat op andere tijden ghesien hadde / ende dat dit saghen de ghene die hem vergrammen/ dat sy noch hert noch moet en souden heben om sulcks te doen. Ick segghe dat my die docht / sonder dat ick versekeren can / door dien ick niet ghesien en hebbe: maer men moet pet sien / soo dat ick magh ghebruycken dese gheuykenisse : want het gheschiet dooz een soo subtille ende teere maniere / dat het verstant dat niet en can begripen / oft ick en can my selven in dese visioenen niet verstaen die niet en schijnen beelde-ghewijse te gheschieden : ende in sommighe moet daer wel pet af wesen / maer want de crachten alsdan in opghetoghenthendt zijn / soo gebeurt het dat sudat naeder handt niet en weten te formieren / ghelijck den Heere dat aldaer verdoont / ende wilt dat sy 't genieten. Men magh segghen / dat de Godtheit is ghelijck eenen seer clare diamant / veel grooter dan de gheheele wereldt; oft ghelijck eenen spiegel / gelijck ick van de siele gheseyt hebbe in 't boozgaende visioen / behalven dat het op een soo hooge maniere gaet/ dat ick 't niet en soude connē uyt spreken: en dat al het gene dat wy doen / in desen diamantsteen ghesien wort; hy sulcks zijnde dat hy 't al in hem houdt/ wāt daer en/ is niet/ dat binne dese grootheidt niet besloten en zy. Het was wel een groot wonder booz my / hier in desen clare Diamant op soo cozten tijdt soo veel dinghen seffens te

te sien: ende een deerelijke saecke is het soo dick-
 wilis als ick des indachtigh ben / te sien / hoe dat
 in een soo groote supberhepdt des claren lichtis
 verbeeldt werden soo leelijke dingen als mijn
 sonden waren. Ende het is soo / dat / als ick daer
 op worde denckende / ick ulet en weet hoe ick dat
 verdragen can; ende alsoo was ick doen wel soo
 beschaemt / dat my dunckt dat ick niet en wist
 waer ick my zoude steken. Och oft dit pement
 cost doen verstaen de ghene die seer oneerbaere
 ende leelijke sonden bedrijven / op dat hen mocht
 gedencken dat die niet verholen en zijn / ende
 dat sy Godt met recht tot gramschap verwecken;
 gemerckt sy alsoo in presentie van sijne Maje-
 stept geschieden / ende dat wy ons soo ontweer-
 dighlyck in sijne teghenwoordighepdt draghen.
 Ick sagh daer / hoe wel te recht men de helle ver-
 dient dooz een dootsonde alleen / want men can
 niet genoegh verstaen / hoe seer sware saecke dat
 het is die te bedrijven inde teghenwoordighepdt
 van een soo groote Majestept / ende hoe verre dat
 diergelijke dingen zijn van het ghene dat hy
 is: ende oversulckis blyckt daer meerder sijne
 vermhertighepdt; gemerckt dat hy ons ver-
 draecht / niet tegenstaende / dat wy dit al wel we-
 ten. Dit heeft my doen dencken / is het dat sulck-
 ken dinck eenen mensch soo doet verschrieken /
 wat zal't dan wesen inden dagh des oordeels /
 als dese Majestept haer claerheyt zal toonen /
 ende dat wy zulken zien de sonden die wy gedaen
 hebben? Och Heere Godt / wat een verblintheyt
 is dit daer ick in gesteken hebbe! Ick hebbe my
 selven dickwilis verflaghen ende verbaest in't
 ghene dat ick hier gheschreven hebbe: ende u
 Certe, en zal haer niet verwonderen / dan alleen/
 hoe dat ick noch can leven / als ick dese dingen

ende my selven besie. Gebenedijt zij hy in den ewigheyt / die my soo langh verdragen heeft.

Wesende eens in mijn ghebedt met groote in-
nigheyt / soetigheyt / ende stute / soo docht my
dat ick vande Engelen omringelt ende seer nae
hy Godt was : ende ick begoft sijne Majesteit te
bidden vooz de H. Kerke. My werdt te kennen
gegeven het groot profijt dat seker Orden doen
zoude in de leste tuden / ende met wat een vromi-
gheyt de Religieusen daer van het Geloof zul-
len voozstaen.

Soo ick eens was biddende vooz het H. Sa-
crament / veropenbaerde hem aen my eenen Heyligh
n / wiens Orden eeni hsin is verbaeren
gewest. Hy hadde in sijn handen eenen groo-
ten boeck : hy dede dien open / ende eyde my / dat
ick zoude lesen sekere letteren de welke groot ende
seer wel om te sien waeren / ende luyden aidus :
In de toecomende tijden zal dese Orden flore-
ren ende veel Maertelaers hebben.

Wesende op een ander tijdt in de Choor onder
de Mettenen / soo vertoonde hun vooz my staens
de ses oft seven / (my dunckt dat sy van dese selue
Orden moesten wesen) met s weerden in de han-
den : ick meyne / dat daer dooz te kennen gege-
ben wort / dat sy het Geloof beschermen zullen
want wesende op een ander tijdt in 't gh'bedt /
soo werdt minnen gheest opgetoghen / ende my
docht dat ick op een groot belt was / daer ick veel
lieden sagh teghen mal anderen strijden / ende
die van dese Orden strecken met groote viericheyt.
Sy waere seer onsteken ende schoon van aen-
sicht / ende wozen veel ter aerden die sy ver-
wouwen hadden / ende andere sloegen sy doot.
My docht dat desen strijt was teghen de ket-
ters. Ick hebbe desen glorioosen Heylighen noch
altemet

altemet ghesien / ende hy heeft sommighe dingen gheseyt / ende bedanckt van het gebedt dat ick doe vooz sijn Orden / ende heeft my beloofst dat hy my aen den Heere zal recommanderen. Icken noeme de Orden niet (want belieft het den Heere dat het in 't licht come / hy zal dat besorgen) op dat andere haer des niet en belgen: maer rieke Orden / oft eicken Religieus daer van in't bijsonder / zoude behooren te arbeiden / dat de Heere dooz sijn middel sijn Orden soo geluckigh wilde maecken / dat ja hem mochten dienen in soo grooten noodt als de H. Kercke nu is lijdende. Geluckigh sijn de ghene die hun leven hier in zullen eynden.

My badt eens enen persoon / dat ick den Heere zoude bidden / dat hy hem wilde te kennen geven / oft hem aenghenaem zoude wesen dat hy een Bisdom aenbeerde. De Heere seyde my / soo ick hem ontfanghen hadde: Als hy met alle waerheyt ende claerheyt verstaen zal hebben, dat de waerachtighe heerschappije is niet met allen te besitten; dan zal hy 't moghen aenveerden, gebende te kennen / dat de ghene / die ghe-roepen wordt tot Prelaetschap / het selve niet en behoorde te begeeren / noch te soecken / oft emmers niet te beneerstighen.

Dese gratien / ende veel meer andere / heeft de Heere gedaen / ende doet noch seer geduerigh-lick aen dese sondaerisse / die my niet en duncken van noodde te wesen hier gesept te sijn / gemerckt dat upt het ghene dat gesept is / genoegh verstaen can worden mijn ziel / ende den gheest die den Heere my gegeven heeft. Ghebenedijt ja hy inder eeuwigheyt / dat hy soo groote zorghe vooz my ghedragen heeft.

De Heere seyde my eens my troostende (ende

dit met groote liefde) dat ick my niet zoude quellen / want dat wy in dit leven niet altyt en connen in een wesen zijn : dat ick somtijts zoude vierigh zijn / ende somtijts dock niet ; somtijts ongerust / ende somtijds gerust / en somtijds wederom getemteert : maer dat ick in hem hopen / ende niet vreesen en zoude.

Ick oberpepsde eens by my selven / oft het gheen aengebonthepdt en was / gheerne te zijn by alsulcke menschen / met de welcke ick tractere van dingen die mijn ziel aengaen / ende hen dock liefde te dragen / ende insgelijcks den ghenen / die ick weet dat groote dienaers des Heeren wesen / of vzeught te scheppen upt henliede geselschap. Hy sepe me / waer't dat eenen siecken / de welcke in perijckel van sijn leven was / docht dat hem den medecijn geneesde / dat het geen deught en was / hem te laten daer vozen te danken ende hem te beminnen. Wat ick doch zoude gedaen hebben / 't en hadde geweest door sulcken persoonen ? Dat de conbersatie met de goede niet en conde schaeden / maer dat mijn woorden altydt ghewichtigh ende Heyligh moesten wesen / ende dat ick niet en zoude laten henlieden te hanteren / want my dat eer zoude baten dan schaeden. Ick werde hier door seer vertroost / want somtijds als my docht dat het aengebonthepdt was / hadde ick vooz my genomen met henlieden niet meer te tracteren. De Heere gaf my altyds raet in alle dingen / soo dat hy my sepe hoe ick my cost hebben tegen de crancke / ende sekere persoonen. Hy en veronachtsaemt my noyt. Ick quesse my somtijlen / siende dat ick soo luttel deuge om hem te dienen / ende door dien dat ick nootsaerckelick moet tijdt verstyten met een soo cranck ende ellendigh lichaem / als het

Het mijn is / meer dan ick wel zoude begeeren.

Ick was eens in mijn gebedt / ende den tijdt quam aen van slapen te gaen / ende ick was vol pijnen / ende my quam my ober een gewoonlycke spoutwinge. Siende dan dat ick soo aen my selven ghebonden was / ende dat den geest van d'ander zijde oock tijt booz hem was bereyffschende / soo werd' ick met sulcken benaauwtheyt bevangen / dat ick seer begost te weenen / ende my grootelijcks te quellen. Dit en is niet alleen eens / maer dickmael te doen / soo ick segge : my dunckt / dat ick in gramschap ontsteken werde tegen my selven / soo dat ick my dadelijck verfoepe / maer dooz-gaens sie ick wel / dat ick my selven niet en verfoepe / noch my en ont-treкке 't gene dat ick sie my van noode te wesen. Ende Godt gebe / dat ick dickmaels niet meer werck van my en maecke dan van noode is / welck ick soo moet doen. Besende dan in dese benaauwtheyt die ick segge / soo openbaerde hem de Heere aen my / ende verbzeughde my seer / seggende dat ick die dingen zoude doen ter liefde van hem / ende dat ick het passeren zoude / want t dat noch van noode was dat ick leefde. Ende alsoo dunckt my / dat ick geen quellinge meer geboelt en hebbe / sedert dat ick my vastelijck geresolveert hebbe met alle mijn crachten desen mijnen Heere ende trooster te dienen : want al liet hy my somwijlen wat lijden / soo trooste hy my nochtans in sulcker boegen / dat ick niet bijsonders en doe in het lijden te wenschen : ende alsoo dunckt my dat ick booztaen tot niet anders dan hier toe en behooze te leven / ende het is 't gene daer ick Godt meest upt der herten om bidde. Ick segge somwijlen tot hem upt gantscher herten : O Heere, oft te sterven oft te lijden : ick en begeere van u

niet anders voor my. Ick verblifde my als ick de ure hoorde slaen/ want my dunckt dat ick Godt een wepnigh naer der come om hem te sien/ mits ick bevinde dat dese ure van mijn leven gepasseert is.

Op andere tijden ben ick alsoo gestelt/ dat ick niet en geboele dat ick leve / noch my en dunckt niet dat ick begeere te sterben / dan ick vinde my bebaen met stappigheyt ende teenemael in duysternisse van veel groote swaerigheden / die ick dickmaels hebbe / gelijk ick gesept hebbe. Ende want het den Heere belieft heeft/ dat dese gracie die sijne Majesteit my is doende / in't openbaer gecomen zijn (gelijk hy my oock over sommige jaeren gesept hadde / dat het alsoo gheschieden zoude / welck my seer quide / ende hebbe tot noch toe niet wepnigh te liden gehad/ gelijk't u Certe. kenlijck is / want een pegelijck neemt dat soo hy't verstaet) soo is dit mijn troost geweest / dat het door mijn schult niet geschiet en is : want ick hebbe altijts groote toeficht ende sozghvuldigheyt gehad / om 't selve niet te seggen / dan aen mijn Biecht-vaders / oft aen persoonen/die ick wel wiste dat daer af wisten te spreken ; ende dat niet door ootmoedigheyt/maer om dat my swaer viel 't selve oock aen mijn Biecht-vaders/ te seggen / gelijk ick gesept hebbe. Nu zy Godt geloofst / dat / hoewel vele tegen my kreunen/ende sulcks uyt eenen goeden peber/ende dat andere schroomen met my te hanteren / ja oock mijn biechte te hoozen / ende dat andere my veel dingen seggen (mits ick bemerkte dat door dien mid del den Heere belieft heeft vele zielen te genesen / gelijck ick claerlijck gesien hebbe / ende indachtigh ben / hoe vele den Heere voor eenen alleen zoude liden) ick daer seer luttel op passe.

Ick

Ick en weet niet / oft hier af een doersaecte is / dat
 sijne Majesteit / ic mi hier in dit soo nauw besloten
 hertken ghesteken heeft / en daer ick mi inen-
 de dat van mi / als van een dooden / geen memo-
 rie meer en soude wesen ; maer ten heeft soo seer
 niet gheweest als ick wel gewilt hadde / want ick
 genootsaect den sommige personen aen te spre-
 ken ; maer om dat ick niet en ben daer men mi
 siet / soo dunct mi dat de Heere beliest heeft mi
 in een haven te stouwen / daer ick hope dooz sijn
 genade wel bewaert te zijn. Om dat ick mi bui-
 ten de werelt ben / ende in een cleyn doch heyligh
 gheselschap / sie ick als hoogh van boven neer-
 waerts / ende bragh seer luttel nae 't ghene dat
 men seght oft weet. Ick soude meer achtē dat een
 sie een wegnigh verboordert werde / dan al 't ge-
 ne dat men van mi can segghen : soo dat sedert
 ick hier ben / den Heere beliest heeft / dat alle mijn
 begeerte hier toe streckē ; ende hy heeft mi als in
 eenen slaep gestelt in dit leven / soo dat mi dunct
 dat ick opnae althids dzoome 't gene dat ick sie ;
 ende ick gevoele noch ghenoechte noch pijn in
 mi / die groot is. Is het saecken dat sommighe
 dinghen mi die aendoen / dat is soo haest gedaen
 dat ick verwondert ben / ende wercht in mi een
 gevoelen als een dinct dat ick dzoome. Ende die
 is de puere waerheyt : wāt al wil ick mi naeder-
 handt verbliden dooz de ghenoechte / oft mi be-
 droeben dooz de pijn / soo en is het nochtans in
 mijn macht niet / min noch meer dan voor een
 verstandigh persoon wesen soude / pijn oft glorie
 te scheppen upt het ghene dat hy gedroomt heeft :
 want den Heere heeft mi mijn siele doē ontwaec-
 ken van het ghene dat mi van te voren bede ge-
 boelen hebben / midts dien ick noch niet verstor-
 ven noch doot en was tot de dingen des werelts

ende sijne Majesteit en begeert niet dat sy wederom verbljndt worde.

In dese maniere lebe ick nu / mijnen Heere ende Vader: u Eerweerd. bidde doch Godt vooz my / dat hem beliebe oft my by hem te haelen / oft middelen te verleenen om hem te dienen. Sijn Majesteit wille geben / dat het ghene dat ick hier geschreven hebbe / u Eerw. eenigh profijt magh doen / welck niet sonder arbeit geschiet en is / om den cleppen tijdt dien ick gehad hebbe: maer geluckigh zalden arbeit wesen / indien ick het alsoo hebbe weten te seggen / dat den Heere daer dooz maer eens magh ghedanckt worden / want hier mede zoude ick my vooz betaelt houden / al waer 't dat u Eerw. 't selve terstont al verbrande. Doch en wilde ick niet dat zulcks gheschiedde / vooz dat het die dzy persoonen ghesien hadden die u Eerw. wel weet / gemerckt dat sy geweest zijn ende noch zijn mijn Viech-vaders: want is het dat het niet en dooght / soo is reden dat sy affleggen de goede opinie die zy van my hebben; ende is het oock anders? zy zijn deughtsaem ende geleert / ick weet wel dat sy sien zullen van waer het comt / ende zullen loben den ghene die 't dooz my geseyt heeft. Sijne Majesteit wil u Eerw. altydts behoeden / ende soo een grooten Hepligen maecten / dat ghy dooz uwen gheest ende licht mooght verlichten dese ellendige creature / wepnigh ootmoedigh / ende seer verwaent die my vermelden hebbe te beschrijven soo hooge dingen. Godt gebe dat ick daer in niet gefaileert en magh hebben / wesende mijne intentie ende begeerte om wel te doen ende gehoozsaem te zijn; ende dat dooz my den Heere eenighsins magh gelaost werden / welck is het ghene waer vooz ick hem van ober menighe jaeren altydts

ken biddende : ende aengesien wy de wercken hie toe ontbreken / soo hebbe ick my verstant om in orden te stellen dit mijn ongeschickt leven ; hoe wel ick daer in niet meer neerstighedts noch tijdts versleten en hebbe dan van noode is gheboest om het selve te schryven / maer hebbe hier gestelt al't ghene dat in mijnen persoone gepasseert ende geschiet is / met alle oprechtheit ende waerheyt / soo ick best gecost hebbe. De Heere wil geven (want hy is machtygh / ende als hy begeert soo can hy't) dat ick in alles magh weten te volbringen sijnen heyligen wil / ende en wille niet toelaten dat dese ziele verlozen gae / die sijne Majesteit dooz soo veel middelen ende manieren / ende soo menighmael wyt de helte verlost / ende tot hem getrocken heeft. Amen.

D En H. Gheest zy met u Eerw. altyds / Amen. 't En zoude niet qualijck gedaen wesen / dat ick ick uwer Eerwerdigheyt aenpreese desen dienst / om haer te verobligeren / dat sy seer sozghbuldigh zoude wesen om my aen Godt te recommanderen / want 't ghene dat ick geleden hebbe in my selven hier beschreven te sien / ende tot mijn memorie te bringen soo groote menichte van mijn miserien / vermocht ick sulcks wel te doen : hoewel ick met der waerheyt magh segghen / dat my swaerder gheballen heeft te beschryven de genaeden die den Heere my verleent heeft / dan de misdaeden die ick tegen sijne Majesteit gedaen hebbe. In lanck te wesen / hebbe ick gedaen 't ghene my u Eerw. bevolen heeft / op zulcke conditie dat u Eerw. zal doen 't ghene sy my beloofd heeft te willen scheuren 't ghene dat haer misshaegen zal. Aick

en hadden noch niet teenemael herlesen nae dat
 het geschreven was / doen u Cerw. daerom
 was leydende. **M**ach wesen dat sommigge
 dinggen quaelijck verclaert / ende sommigge
 tweemael gestelt zijn: want den tijt die ick ge-
 haet hebbe is soo cort geweest dat ick niet en
 hebbe connen herlesen 't ghene ick geschreven
 hadde. **I**ck wilde u Cerw. dat ghy't wilt corri-
 gieren / ende doen uyt schryven / in dien het tot
 den Cerweerdigen Meester Patet. **W**ila zouwe
 gedraghen worden / want yemant mocht myn
 handt kennen. **I**ck wilde teer wel dat ghy't sage/
 gemerckt ick't tot si eke intencie eerstaet heb-
 be begonst te schryuen: want by soo verre hem
 dunckt dat ick enen golden weghingae / zal my
 dat enen grooten troost wesen / want my aen-
 gaende en reuert niet meer om al te doen dat in
 my is. **D**e Cerw. zal in alles doen dat haer goet
 dunckt / ende daer sy haer toe siet verougereert te
 zijn aende gene die u soo geueelijck haec e sie
 betrouwt. **D**e uwe zal ick den Heere bevelen mijn
 heel leven lanck / daerom haest u sijne Maestepte
 te dienen / op dat ghy my meught behuysaem
 zijn / want uyt het gene dat ick hier verhaec / zal
 u Cerweerd. mercken / hoe wel ghy u seiben im-
 ploert in u teenemael te begeben / geijck ghy
 begost hebt te doen / aenden gene / die hem soo
 sonder maecte aen ons geest: gebedydt zy hy
 inder eeuwigheyt; want ick betrouwe op syn
 barmhertigheyt / dat wy malsanderen vinden
 zullen / daer u Cerw. ende ick claerder zullen sien
 de groote genaden die hy ons bewesen heeft / ende
 daer wy hem inder eeuwigheyt zullen lobben.
Winez.

Desen boeck is voleyndt geweest in Iunius van het jaer M. D. LXII. te weten de eerste reyse dat sy hem gescreven heeft sonder distinctie van Capittelen, want nae desen date heeft sy dien wederom herschreven, den selven bedeylende in Capittelen, ende veel dingen daer by voegende die naederhandt geschiet zijn, als is de fondatie van het Clooster van Sint Ioseph tot Avila.

M E E S T E R

B. LOVYS DE LEON.

Tot den Leser.

M Et het originael van desen Boeck zijn my t'samen ter hant getomen sommige pampieren geschreven met de handt vande H. Moeder TERESA van IESUS, waer in sy, oft tot haerder memorie, oft om die te kennen te geven aen haer Biecht-vaders, gestelt hadde dingen die Godt haer seyde, ende de genaden die hy haer dede, boven de gene die in desen Boeck begrepen zijn: de welcke ick goet gevonden hebbe daer by te voegen, want sy grootelucks tot stichtinge zullen dienen. Ende oversjulck hebbe ick die soo gestelt nae de letter, alsoo de Moeder de selve geschreven heeft, die alsoo seght:

DEN

DEN Heere seide my op sekeren tijdt dit: Meyndy, dochter dat het verdienen gheleghen is in vreught te genieten? Het is alleen gelegen in te wercken, ende in te lijden, en in lief te hebben. Ghy en sult niet gehoort hebben, dat S. Pauwels de blijdschappen des Hemels oyt meer ghenoten heeft dan eens, ende dat hy seer dickwils gheleden heeft: ende ghy siet mijn gheheel leven vol lijdens, ende van blijdschap suldy alleen gehoort hebben op den bergh van Thabor.

En peyst niet, als ghy my siet tusschen de armen van mijn Moeder, dat sy die blijdschap was ghenietende sonder groot torment. Sedert dat Samson die woorden tot haer sprack, heeft mijn Vader haer een claer licht inghestort, om te sien wat ick lijden moesten De groot Heylighen, die in de wildernissen leefden aenghesien sy door Godt gheleydt waeren deden swaere penitentien, ende wierden daeren-boven grootelijcks bevochten vanden vijant ende van hun selven; sy waeren menighen tijt sonder eenighen gheestelijcken troost. Ghelooft my dochter, dat die mijn Vader meer bemint, die seyndt hy meer lijdens, ende de liefde is nae advenant het lijden. Waer en can ick u die meer betoonen, dan in 't selve te begeeren voor u welck ick voor my selven begeert hebbe? Aensiet dese Wonden noyt en zullen uwe pijnen soo verre comen: dit is den wegh der waerheydt. Alsoo zuldy dit verstaen hebbende, my helpen beschreyen de verderffnisse daer de wereltlijcke menschen in steken die alle haer begheerten, ende sorghen, ende gepeyfen

peysen verslijten in het contrarie te soecken.

Soo ick my op dien dagh begost tot bidden te begeben / soo dede my mijn hoest soo seer / dat my schier docht onmogelijck te zijn / dat ick het selve zoude connen doen. Den Heere septe my: Hier uyt zuldy mercken den loon des lijdens , want ghemerckt dat ghy niet gestelt en waert om met my te spreken , soo hebbe ick met u gesproken , ende hebbe u vermaeckt.

Ende het is voorzwaer alsoo / dat het luttel min dan anderhalf ure aenliep / dat ick in aendachtelijck stilte was. Daer-en-tusschen septe hy my die woorden die ick verhaelt hebbe ende al het ander : ende ick en wierdt niet met allen verstroyt / noch ick en wiste niet waer ick was / ende dit met een soo groote vzeught / dat ick die niet en zoude connen uytspreken / ende ick en hadde geen pijn meer in 't hoest / daer ick my seer van verwonderde / ende ick behiel een groote begeerte om te lijden. Hy septe my oock / dat ick wel in memozie zoude houden de woorden die hy tot sijn Apostelen gesproken hadde / dat den knecht niet en behoorde meerder te zijn dan den Meester.

Op eenen Palmsondagh / recht soo ick gecommuniceert hadde / bleef ick soo verheven in den gheest / dat ick oock de Hostie niet en cost doorswelghen : ende de selve in mijnen mont houdende / ende een wepnigh tot my selven ghecomen zijnde / docht my waerachtelijck / dat mijnen geheelen mont vol bloets was / jae oock mijn aensicht ende geheel mijn lichaem scheen my daer mede overgoten te zijn : ende het docht my warm te zijn / eben oft den Heere dat eerst versch gestorvt hadde : ende de soetigheyt die ick doen ghevoelde was uptnemende groot / ende de Heere septe my: Dochter , ick wil dat u mijn Bloedt sal profijt doen

doen ende en vrees niet dat mijn barmhertigheyt u ontbreken sal : ick hebbe dat ghestort met groote pijn, ende ghy gheniet dat met soo groote vreught, als ghy siet. Ick betaele u wel ghenoech de blijdschap, die ghy my op desen dagh hebt aengedaen. Dit seide hy: want het meer dan deertigh jaeren geleden is / dat ick gewoon ben te communiceren op dien dagh / als ick emmers can / ende ick verseyde mijn ziele nae mijn vermoghden om den Heere te herberghen / want my altdits gedocht heeft een groot wreethert geweest te zijn / die hem de Goden doen aendeden / als sy hem nae een soo eerlijck inhalelen soo verre lieten gaen eten, ende maecte mijn rekeninghe dat hy op my bleef / maer het was in een seer quade herberge / nae dat ick nu sie. Ende alsoo formeerde ick my seer grove ende slechte consideratien: ende den Heere moeste die wel voort goedt houden / want dit is een van de visioenen die ick voor seer seker houde / ende alsoo heeft my dit seer gebaet tot de Communie.

Ick hadde in eenen Boeck gelesen / dat het onvolmaechtheit was costelike beeldkens te hebben / ende alsoo wilde ick my een quist maken dat ick in mijn celle hadde. Gae al eer ick dat gelesen hadde / docht my conform der armoede te wesen gheen ander te hebben dan van pampier; dit nu gelesen hebbende / en hadde ick die niet van andere soorten willen hebben / ende ick hoorde van den Heere 't ghene dat ick nu seggen zal / doen ick het minste op hem was pensende / dat dit gheen goede verstervinge en was: welck beter was / de armoede / oft de liefde: ende gemerckt dat de liefde beter was / dat ick geensins en zoude verlaeten 't ghene dat my daer tot mocht verwecken / noch dat ick mijn Nonne het

Het selve zoude afnemen: want dat den Boeck
sprack van het overbloedigh cieraet ende curieus-
heyt aen de beenen / ende niet vande beenen sel-
ve. Dat t' ghene dat den vijandt met de ketters
doet / was dat hy hen alle middelen afstreckt die
hen tot der deught zouden moghen verwecken /
ende dat sy alsoo veriozen gingen. Mijn ghe-
loouigh (seide hy) dochter, moeten nu meer
doen, dan in eenigen tijdt contrarie van't gene
dat sy lieden doen.

Alsoo ick eens overpepste / hoe veel suyperder
datmen leeft ajsien niet becommert en is met
eenige affairen / ende in hoe vol onbesmaeckthe-
den ende gebreken ick moet steaen / wanneer
ick daer mede becommert ben / so verstant ick
dat hy my seide: 't En can nie min wesen,
dochter, daerom maect dat ghy in alles goede
meyninghe hebt, ende dat ghy niwers aen
ghebonden en zijt, ende aensiet my, op dat het
ghene dat ghy doet, magh wesen conform
t' ghene ick ghedaen hebbe.

Denkende eens wat de reden mocht wesen / dat
ick nu hy nae noyt opgetoghen en werde in't
openbaer / verstant ick dat hy seide: 't En is nu
gheenen tijdt, ghy hebt crediet ghenoech tot
het ghene daer ick u toe begheere, wy aensien
de cranckheydt van de boose menschen.

Denkende ick eens beladen / oft ick inde gracie
Godts was oft niet / seide hy my: Dochter, het
licht is seer verckeyden van de duysternisse: ick
ben ghetrouw, ende niemant en zal verloren
gaen sonder het selve te verstaen. Hy zal sy sel-
ven bedriegen, die hem zal willen versekeren
door Geestelijcke soetigheden. De Waerachtighe
versekerheydt is de ghetuygenisse van een
goed consentie. Maer niemant en moet pey-
sen

fen dat hy hem can in 't licht houden door sy selven, ghelijck niemant en can maecten dat den natuerlijckē nacht niet aen en come, want dat hanght aen mijn gracie. Het beste middel om het licht te behouden is, dat een siele verstaet dat sy door haer selven niet en vermagh, ende dat het haer van my comt: want al is sy nu schoon in 't licht, op eenen ooghenblijck dat ick van haer scheidē, sal den nacht aencomen. Dit is de waerachtighe ootmoedigheyt, dat een siele verstaet wat dat sy vermagh ende wat dat ick vermagh. En laet niet op te schrijven de vermaninghe die ick u gheve, op dat ghy die niet en vergheet, ghemerckt dat ghy andere wilt op schrijven die u de menschen gheven.

Op Sinte Sebastiaens abondt / in het eerste jaer dat ick Priozeffe gheworden was / in 't Clooster van d' Incarnatie / soo het Lof begonst / sagh ick dat op den Priozeffe stoel / alwaer een lieve vrouwen beeldt stondt / de Moeder Godts nederdaelde met een groote menighe van Enghelen / ende dat sy / soo my docht / daer in neder sat. Ick en sagh doen het beeldt niet / dan wel onse lieve Vrouwe selve: my docht eenighsins dat sy ghelijck was het beeldt welck my de Grabinne ghegheven hadde / hoe wel ick het selve niet dan met een rassigheyt cost onderkennen / om dat ick terstont seer opgetrocken werde. My docht / dat ick boven de croonen van de stoelen / ende op de lenen veel Engelen sagh / hoe wel niet in lichamelijcke ghedaente / want het was een visioen in het verstandt. Ick bleef alsoo het geheele Lofdeur / ende sy septe my. Ghy hebt wel gedaen; dat ghy my hier geset hebt, ick zal my hier tegenwoordigh vinden tot de Loffanghen, die sy mijnen Sone doen sullen, ende sal hem die
pre-

presenteren.

Wesende mijnen Biecht-vader opeenen abont
 met grooter haesten van my wegh gegaen / up
 godsaecke van andere beletseien die nootsaekelij-
 ker waeren / soo was ick een poosken tijds in
 droefheyt ende pijn / ende want my dunckt dat
 ick aen geen creature der werelt gebonden en
 was / soo begost ick eenigh scrupel te geboelen /
 bresfende oft ick hadde begost dese vzijsheyt te ver-
 liesen. Dit was 'savants te doen : ende 'sander-
 daeghs s' morgens antwoorde my de Heere
 daer op / seggende / dat ick my niet en zoude ver-
 wonderen : want gelijk de sterffelijcke menschen
 geseischap soecken / om haer sinnelijcke weuu-
 sten mede te deplen / alsoo soeckt doock een ziele haer
 bradichappen ende droefheden mede te depien /
 als sy yemant heeft die haer verstaen can / ende
 bedroeft haer als sy niemant en heeft. Soe hy
 nu een poose tijds by my bleef / soo wierd' ick in-
 dachtigh / dat ick aen mijnen Biecht-vader ge-
 seft hadde / dat dese visioenen haestelijck voor by
 gingen ; ende hy seide my / dat verichil was tus-
 schen dese ende andere beeldachtige visioenen /
 ende dat geenen sekeren regel en cust wesen in
 de genaeden die de Heere ons is doende / want
 het reden was / dat zy somwijlen sus somwijlen
 doock anders zouden wesen.

Soe ick eens gecommuniceett hadde / docht
 my wel bescheedelijck dat den Heere neffens my
 quam / ende my begonst te troosten met groote
 verheugenissen / ende my onder andere dingen
 seide : Siedy my hier wel dochter , dat ick't ben
 toont u handen : ende my docht dat huse greep /
 ende aen sijn sijde stack / ende seide : Siet mijn
 Wonden, ghy en zijt sonder my niet , brenghe
 dit eort leven door. * Dit sommige dingen /

die hy my seyde / werde ick kennende / dat sedert
 hy opgeclommen is ten Hemel / hy noyt neder-
 gedaelt en is ter aerden / om met yemant ge-
 meynschap te houden / dan alleen in't Heyligh
 Sacrament. Hy seyde my / dat hy verresen zijn-
 de tot onse lieve Vrouwe ginck / om dat sy nu
 in grooten noot was / want dat de pijn haer soo
 doorszuden hadde / dat sy niet terstont tot haer
 seiben en quam om die blijdschap te genieten;
 ende dat hy langen tijt met haer was / mit
 het wel van noode was.

* De H. Moeder en seght hier niet, gelijk wel
 sommige dat verstaen ende hun selven bedrogen
 hebben, dat aldoen de Mensch-heyd Christi was van
 den hemel gecomen om haer aen te spreken, het
 welck sy aen niemanden gedaen en hadde sedert ha-
 re hemelvaert; want, gelijk men siet, sy hadde doen
 gecommuniceert, ende oversulks hadde sy Christum
 by haer inde gedaenten van het H. Sacrament, de
 welcke haer seyde't gene dat sy hier verhaelt. Van
 gelijcken, seggende dat den Heere Christus niet op
 dese aerde gecomen is sedert dat hy ten hemel geva-
 ren is, en ontkent sy niet, dat hy hem aen vele van
 sijne dienaren veropenbaert ende met henlieden ge-
 sproken hebbe, niet dat hy af-geclommen is, maer
 dat hy hunne zielen ende verstande om hoogh trekt
 dat sy hem hooren ende sien, gelijk van S. Steven
 ende van S. Pauwels geschreven staet inde wercken
 der Apostelen.

Soo ick op eenen morgenstont in 't ghebede
 was / quam my een groote opgetogentheyde
 ober / ende my docht / dat de Heere mijnen geest
 opboerde tot sijnen Vader / ende hem seyde: Ick
 gheve u de ghens die ghy my ghegheven hebt,
 ende

ende my docht dat hy my tot hem trock. Dit en is gheen verbeeldinge / maer het geschiet met groote bersekerhepdt / ende met een soo geestelijcke delicateffe / dat het niet om seggen en is. Hy seude my sommige woorzen / der welcker my niet en gedenckte: sommighe ginghen de ghe-naeden aen die hy my doen zoude. Het duerde een poose tijds dat hy my by hem hiel.

Alsoo ick op den tweeden dagh vanden Daken gecommuniceert hadde in 't Clooster van Sint Joseph tot Malagon / soo verthoonde my hem onsen Salighmaecker in een beeldachtigh visioen / geijck hy plaght: ende soo ick op hem stont sien / sagh ick / dat hy in stede van de doornen croone over sijn heel hooft een croone vā groot licht hadde / weick wel in de plaetse moest wesen daer hy gewondt geweest hadde. Ende overmids ick devotie hebbe tot dese croninghe des Heeren / soo werde ick daer door seer getroost / ende begost te peysen / wat een groot toyment het moest geweest zijn dat hem soo veel wonden gerauseert hadde / ende begost my te bedroeben. Den Heere seude my / dat ick gheen deernisse met hem en zoude hebben om die wonden / maer om de menichte van andere diemen hem nu was gevende. Ick braeghde hem / wat ick zoude mogen doen om dat te remedieren / want ick tot alles bereet was. Hy seude my / dat het nu gheen tijden was om te rusten / maer dat ick my zoude haesten om dese Cloosters op te maecten: dat hy daer in de zielen der Religieusen woude rusten: dat ick se al zoude ontfangen diemen my zoude geven / want der seer waeren die hem niet en dienden / om dat sy nergkens plaetse en hadden. Dat de Cloosters / die ick in clepne Steden zoude stichten / moesten wesen eben geijck dit is: dat sy

daer eben veel costen verdienen / hebbende de begeerte van het selve te doen dat in andere gedaen wordt: ende dat ick zoude besorgen dat sy ghe zoudten wesen onder regeringe van eenen Obersten / ende dat ick zoude arbeiden / op dat den inwendigen Peps niet en zoude gebrocken worden om 't gheue dat den lichaemelijken noodt aengaet / dat hy ons helpen wilde / dat ons dien niet gebreken en zoude; ende dat men besondere sorge zoude dragen vooz de siecke: dat een Oberste / die de siecken niet en versiet noch en hoesteert / was eben gelijk de vrienden van Jobs dat hy was staende tot profijt haerder ziele / ende dat sy lieden de patientie in avontueren stelden: dat ick zoude schrijven de fondatie van dese Cloosters. Ick begost te pepsen / hoe dat ick tot dat van Medina nouw pet gedaen en hadde / om daer de fondatie af te schrijven. Hy seide my / wat ick meer begeerde om te sien / dat die fondatie miraculeus geweest was. Hy wilde te kennen geben / dat hy dat alleen volbracht hadde / als hoe wel het selve verre bukten den wegh schein te gaen. Ick resolueerde dat te werck te stellen.

Dinsdaeghs nae den Ascensioens dagh / hebbende in mijn ghebedt nae de Communie een poose beswaert gheweest / oermidts dat ick soo verstroyt was dat ick op een saecke niet en cost bliuen staen / soo claghde ick aen den Heere over onse miserabel nature. Mijn siele begost ontsteken te worden / want my docht / dat ick claerlijck vooz mijn ooghen teghenwoordigh sagh de gheheele Heplighe Druuldigheyt dooz een visioen des verstandis / alwaer mijn siele verstondt dooz een seker maniere van representatie / als dooz een figure des waerheyds / op dat mijn bottigheyt het

het selve te beter soude verstaen / hoe dat Godt
 t'samen dzy ende een is: ende alsoo docht my dat
 my alle dzy de persoonen aenspraecken / ende dat
 sy hen bescheedelijck vertoonden in mijn siele /
 ende my seyden / dat ick van desen dagh af in my
 soude becernisse geboelen in dzy dingen / (want
 dat elcke een van dese dzy persoonen my genade
 dede) in de liefde / in te lijden met vzeught / in te
 geboelen dese liefde met onstekinghe in de ziele.
 Ick verstondt alsulcke woorden / dooz de welke
 den Heere seyde / dat de dzy persoonen sullen we-
 sen in de ziele die in staet van gratie is. Soo ick
 daer naer den Heere was danckende van een soo
 groote gratie / bekennde my dier seer onwoer-
 digh te zijn / seyde ick tot sijne Majesteit met
 groote affectie / ghemerckt dat hy my alsulcke
 genaede wilde doen / waerom hy my aldus had-
 de verlaten om soo boos te wesen; want daeghs
 te vozen hadde ick in groote benaucht heyt ge-
 weest om mijn sonden / hebbende die booz mijn
 oogen. Ick wierdt claerlijck siende / hoe veel de
 Heere van sijnen twegen gedaen hadde / van
 dat ick maer een cleyn kindt was / om my tot
 hem te trecken met seer crachtighe middelen /
 ende hoe sy my al niet gebaet en hadden. Hier
 dooz werdt ick claerlijck kennende de uytne-
 me groote liefde die de Heere ons bewijst in dit al
 te vergeben / als wy ons tot hem willen keeren;
 ende meer te mijwaerts dan tot peinant anders
 om veel redenen. My dunckt / dat die dzy perso-
 nen / die ick sagh / wesende maer eenen Godt / soo
 gezint bleven in mijn ziele / dat ick niet en had-
 de connen laten vereenicht te zijn met soo God-
 belijcken geselschap / hadde dat alsoo langher
 blijven dueren. Op eenen anderen tijdt / een we-
 nigh vooz dit / soo ick ter Communie ghinck /

ende de Hostie noch in de cibozie was / want men hadde my die noch niet gegeven / sagh ick yet geijck een Dupbe die haer vleugelen t' samen slaende een gerucht maecte / welck my soo turbeerde ende ophief / dat ick my geen cleyn gewelt en moeste aendoen / om de Hostie te ontfangen. Dit was al te doen in Sint Joseph van Abila / altoaer ick oock eens gehoozt hebbe : Den tijdt zal comen , dat in dese Kercke veel mirakelen zullen gheschieden ; men zalse noemen de Heylige Kercke. Dit hebbe ick verstaent in Sinte Joseph van Abila in 't jaer duysent vijf hondert ende een-en-sestigh.

Wessende eens by my seiven / oft geijck hadden de gene dien het misshaeghde dat ick uyt ginck om elders te sonderen / ende dat ick betersoude wesen my altydts tot het gebedt employerende / hoorde ick : Terwijl en datmen leeft , en is de winninge niet gelegen in hem te pinnen my meer te ghenieten , maer in mijnen wille te doen.

My docht / getierckt dat Sinte Pauwels spreekt vande besluytinge der vrouwen (welck my onlanghs gesept is / ende ick hadde noch gehoozt dat dit zoude de wille Gods wesen) dat my gesept wierde : Seght hen , dat sy hun niet en moeten regulieren naer een deel der Schrif-ture , maer dat sy andere oock behooren te aensien : ende , oft zullen sy my by avontueren con-nen de handen binden ?

Soo ick op eenen dagh nae de Octabe van ontfet lieber Vrouwen Visitatie was biddende in een cluyse vanden Bergh Carmelus / vooz een van mine Broeders / seyde ick tot den Heere / ick en weet niet oft het was met de gepeysent : **Wacrom is mynen Broeder in sulcken plaetse ,**
daer

daer hy in perijckel is van sijn saligheyt? Waert
 laecken, Heere, dat ick yemant van u Broeders
 in sulcken perijckel sage, wat en zoude ick niet
 doen om hem daer uyt te trecken? my docht/dat
 ick niet achtergelaten en hadde te doen dat in mijn
 macht geweest hadde. De Heere septe my: Och
 dochter, dochter, die vande Incarnatie zijn mijn
 Susters, ende staet ghy stil? Neemt dan eenen
 moet, ende siet dat ick't begheere, ende 't om
 is soo swaer niet als't u dunckt: ende waer door
 ghy meynt dat de andere Huysen zullen verlie-
 sen, daer door zal den eenen ende den anderen
 winnen: en wederstaet dat niet, want mijn macht
 is groot.

Soo ick eens was pepsende op de groote pe-
 nitentie die een seer gheestelijck Persoon was
 doende / ende hre dat ick hadde connen meer
 doen / nae de begeerten die de Heere my altemet
 gegeven heeft van die te doen / en hadde ick't
 niet gelaten om mijn Biecht-vaders ghehoor-
 saem te zijn; ende oft het niet beter waere de-
 selve voortaan daer niet meer in ghehoorsaem te
 zijn soo septe hy my: Soo niet, dochter, ghy gaet
 door eenen goeden ende sekeren wegh: ghy siet
 op alle de penitentie die die persoon doet, ick
 houde meer van u gehoorsaemheyt.

Soo ick eens in mijn gebedt was / vertoon-
 de my de Heere op de maniere van een visioen
 des verstants / hoe dat een ziele gestelt is / die in
 staet van gratie is / in wiens geselschap ick dooz
 het gesicht des verstants sagh de Heplige Oop-
 buldighent / uyt welke gemeynschap de ziele
 ontfinck een macht die haer Heerschappije gaf
 over de gantsche werelt. Daer wierde ick ver-
 staende dese woorzen der Ghesanghen: Dilectus
 meus descendit in hortum suum. Hy vertoonde

my oock / hoe dat gestelt is de ziele die in sonde is / te weten / sonder eenighe macht / w esende gelijk eenen persoon / die teenemael geketent ende gebetert is / ende met verbonden oogen / die niet en can sien / al wilt hy / noch gaen / noch hoorzen / ende is in groote duysternisse. Ick hadde soo groote deernisse met de sielen die alsoo gestelt zijn / dat allen arbejdt my schijnt licht te wesen / om een te verlossen. My docht / dat / als pemandt dit zoude verstaen gelijk ick het gesien hebbe (welck ick kwalijck zoude connen uyt spreken) niet mogelijk en zoude zijn / dat hy soo grooten goedt verliefen / oft in soo grooten quat zoude willen wesen.

Wesende in 't Clooster van de Incarnatie / in 't tweede jaer mijnder Broozschap / in d' Octabe van Sinte Marten / soo ick nu zoude communiceren / soo d' yde Pater Fr. Joannes de la Cruz (die my de Communie uytrepckte) de Hostie in twee / vooz noch een ander Suster. Ick meynde dat hy 't niet en dede uyt gebreck van Hostien / maer om my te moztificeren / mits dat ick hem gesepdt hadde / dat ick seer geerne hadde dat de Hostien groot waeren ; niet tegenstaende dat ick wel wiste dat dat niet en imvozteerde / ende dat de Heere daer niet en liet geheel te zijn / al was het een seer cleyn stuckken. Sijne Majestept sepde my : En vrees niet , dochter , dat u yemandt van my zal connen scheyden. ghebenbe te kennen / dat dat niet en imvozteerde. Doen vertoonde hy hem my dooz een beeldachtigh visioen / gelijk hy gewoon was op andere tijden / seer inwendighlijck / ende gaf my sijn rechte handt / ende sepde : Aensiet desen nagel , de welke is een teecken dat ghy van heden af mijn bruydt zult wesen : tot noch toe en hadde ghy 't niet verdient , voortaan zult ghy mijn eere waer nemen

nemen, niet alleen als van uwē Schepper, ende Coninck, ende van uwen Godt, maer als mijn waerachtighe bruydt: mijn eere is nu de uwe, ende de uwe is de mijne. Dese gratie viel my soo crachtigh / dat ick niet wiste waer my selven laten / ende ick was als suf ende dwaes / en seyde tot den Heere / dat hy oft mijn berwoyentheydt berheyden / oft my soo groote gratie niet verleen en soude: want voorwaer my docht dat myn natuere dat niet verdraghen en cost. Ick bleef alsoo den gheheelen dagh seer doordzoncken. Ick hebbe naederhandt daer uyt groot profijt ontfanghen / ende noch meerder beschaemthejt ende quellinghen / siende dat ick niet met allen in doe met soo groote gratien ende gaben.

Soo ick in 't Clooster van Toledo was / ende my sommige rieden / dat ick daer niemant en zoude laeten begraven die gheen Edelman en waere / soo seyde my de Heere: Siet dochter, ghy sult grootelijcks, dolen wilt ghy de wetten des werelts aensien. Slaet u ooghen op my, die armben, ende dien de werelt verstootten heeft. Dunckt u dat de grooten des werelts voor my oock sullen groot zijn; oft wat is dat u lieden moet achtbaer maecken, het gheslacht, oft de deught;

De Heere seyde my op eenē dagh: Ghy haect altydts nae swaerigheden, en van d' ander sijde wederstaet ghy die: ick schicke alle de dinghen soo ick wete dat vwen wille is, ende niet nae dat uwe sinnelijcheydt ende crancheydt is. Grijpt dan eenen moet, ghemerckt dat ghy siet hoe seer ick u helpe: 't is mijnen wil gheweest dat ghy dese Croone zoudt winnen; ghy sult binnen u Leven mijns Moeders Orden seer vervoorders sien. Dit seyde my de Heere in't midden

den van Februarij in 't jaer duysent vijf hondert eenen seventigh.

Wesende in Sinte Joseph van Abila op Sinnen avont / inde cluyse van Nazareth / ende oberdenckende een boven-maten groote gratie die de Heere my op dien dagh ober twintigh jaeren luttel min oft meer gedaen hadde / soo quam my een groot ghewelt ende vierighepdt des geests ober / die my teenemael was optreken- de. In dese groote innighept des gheests seide my de Heere 't gene ick nu seggen zal. Dat ick van sijnen t'wegen zoude seggen aende Patres Descalces / dat sy vier dingen zouden sien te onderhouden: want alsoo langh als sy dat zouden doen / zoude dese Religie altyts meer ende meer wassen; maer wanneer sy daer in failleerden / soo moesten sy hen laten voorstaen / dat sy afweken van haer beginsel. Het eerste / dat de hoosden altyts zouden eendrachtigh wesen. Het tweede / al waeren daer veel Cloosters / dat in elck nochtans luttel Religieusen souden wesen. Het derde / dat sy niet wereltlicke menschen luttel souden verkeer- ren / ende dat tot profijt van hunne sielen. Het vierde / dat sy meer souden soecken te leeren met woerken dan met woorden. Dit gheschiedde in 't jaer M. D. LXXIX. Ende want het voorszeker in de waerheyt alsoo is / soo hebbe ick 't met mijnen name onderteekent.

TERESA VAN IESUS.

APPROBATIO.

H *Et Leven vande H. Moeder TERESA de IESUS*
Fondaterffe der Carmeliterffen Discal-
cen, door haer selven, mits commandement
haers overste, in't Spaensch beschreven, ende nu
in onse Nederlantfche Tale naer het origineel
overgelet, ende uytgegeven door den Bew.
P. F. Elias à S. Teresa Religieus der felfer ordre,
fal tot groot profijt der zielen, ende vervoor-
deringe der devotien ende andere deughden
onder de Christenen mogen gedrukt wor-
den. Actum in Antwerpen den xxvi. Junij
M. C. XXXII.

ZEGERS VAN HONTSUM
Canonicus & Pœnitentiarius Antver-
piensis, Librorum Censor.

APPROBATE

Herrn Johann H. Meier, Thesaur. d. Kaiserl.
Fundation der Cameralisten Disput.

TE GHENDT,

By FRANÇOYS D'ERCLE, Boeck-
Drucker ende Boeck verkoo-
per inde Sonne-strate inden
Phoenix 1673.

SEGERVS VAN HOUTSNM

Canonius & Praedicator in der

preker, Librarian Confor.

MARQUÉS DE SAN JUAN DE PIEDRAS ALBAS

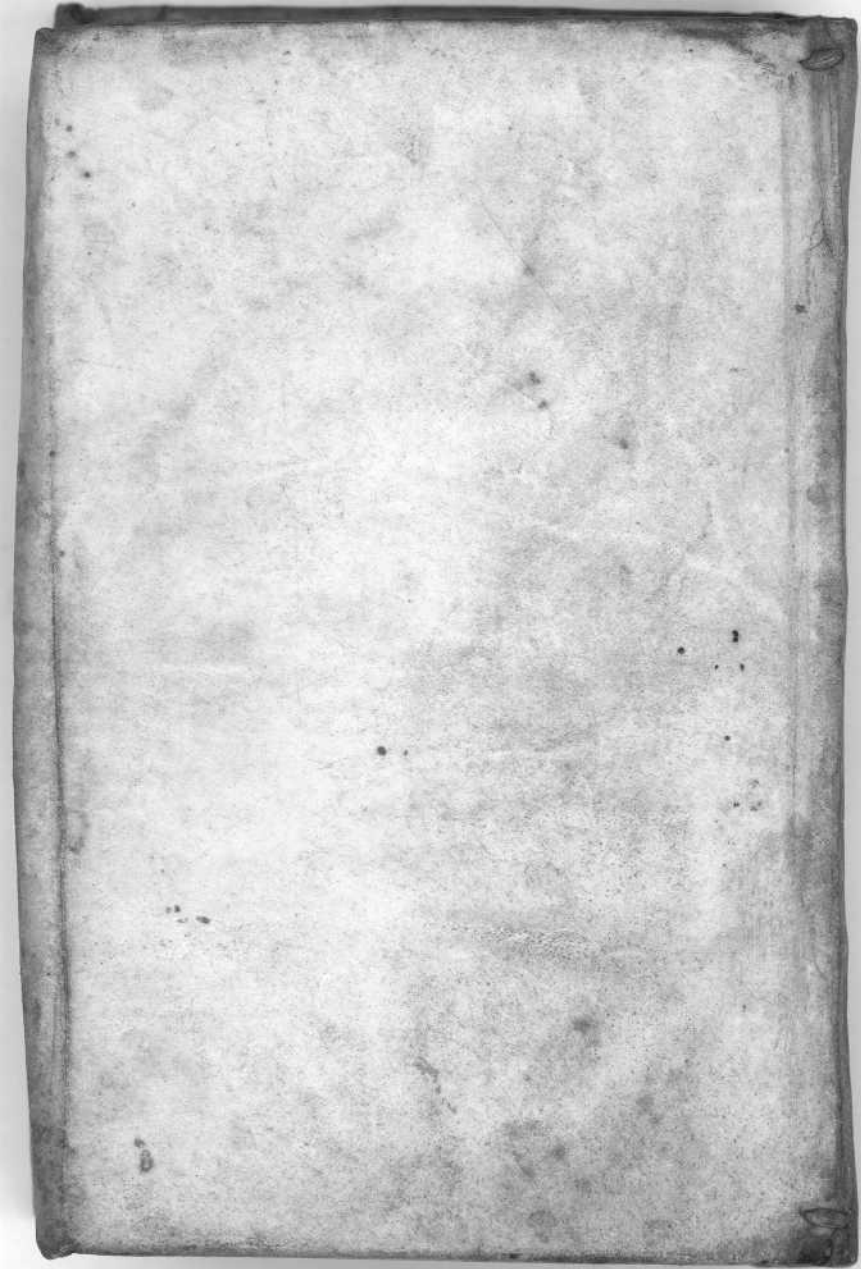
BIBLIOGRAFÍA TERESIANA

SECCIÓN II

Obras de Santa Teresa de Jesús

Número.....	3229	Precio de la obra.....	Ptas.
Estante.....	962	Precio de adquisición. »	»
Tabla.....		Valoración actual.....	»

5 Sch Wh

Seven Books

3229.